

Philology

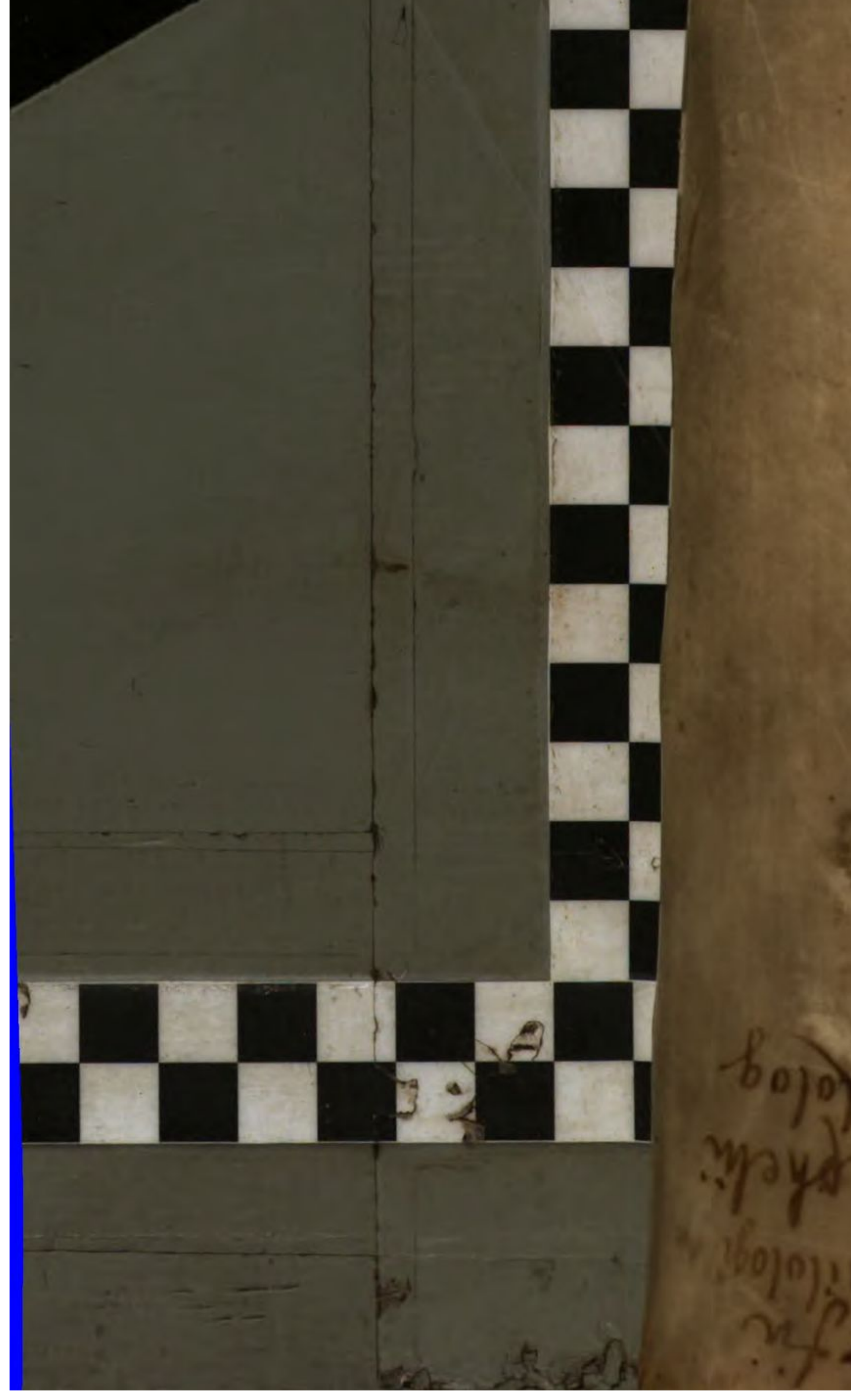
George Raphael

Instructor Philology

in N. J.

93

93

John
Theolog
Theolog
Theolog
Theolog

ANNOTATIONES
PHILOLOGICÆ

In

NOVUM
TESTAMEN-
TUM,

Ex

POLYBIO & ARRIANO

collectæ /

M. GEORGIO RAPHELIO,

Ecclesiæ Luneburgensis ad St. Ni-
colai Pastore.

HAMBURGI,

(Apud CHRISTIANUM LIEBEZEIT) Bibliopol,
ANNO M DCC XV.

ANNO NOTATIONES
PHILOGOLOGICAE

NOVUM
TESTAMEN-
TUM

EX
POLYBIO & ARRIANO

collecta

M. GEORGIO RAPHELIO

Ecclēsiæ Lüneburgensis ad S. Ni-
colai Pastore.

WABURG

ANNO MDCCLXV.
Apud CHRISTIANUM HERBERT, Bibliop.

Viro Generosissimo

BRANDANO LUDOLPHO
de STÖTTEROGGEN,

Regis Magnæ Britanniaë & Electoris
Brunſ. Luneburgensis Confiliario, Reipu-
blicæ Luneburgensis Proto-Consuli, & Præ-
posito ad D. Johannis,

Mecenati & Patrono suo maximo,

S. P. D.

Georgius Raphelius.

Cum multæ sunt librorum
dedicandorum causæ,
tum ea semper mihi visa fuit

)(2

gra-

DEDICATIO.

gravissima, quæ a cupiditate referendæ gratiæ proficiscitur. Eaque nunc me quoque ratio impulit, ut Tuo, VIR GENEROSISSIME, Nomini opusculum hoc inscribendum censuerim. Etsi enim hoc officii genus intelligo esse ejusmodi, ut nequaquam eo maxima Tua in me merita remunerari me posse sperem: nullum tamen inveniri posse arbitror, quod sit ad testandum animum meum accommodatius. Memoria enim repetens omne illud tempus, quo hic vivi, (sunt vero jam plus quam duodecim anni) tanta video

-512- 5)

DEDICATIO.

deo a Te mihi esse tributa, ut gratias Tibi a me & haberi & agi oportere existimem immortales. Id vero, qua ratione consequi possim, non reperio, nisi beneficio litterarum. His enim quidquid mandatur, fideliter conservant, & ad posteritatem transmittunt. Quare libentissime harum opera utor, hancque epistolam non tantum testem esse volo præsentem Tuorum in me beneficiorum, pietatisque in Te meæ, sed etiam monumentum perpetuum, quod intuentes nostri, quicunque futuri sunt posterī, quo inter se a-

idim

X 3

nimo

DEDICATIO.

nimo esse debeant, admoneantur; ut Stötteroggü quidem se Rapheliorum Patronos, hi vero illorum clientes se esse meminerint. Neque enim fas esse puto, commemorabilem illam Tuam cum erga omnes peregrinos benevolentiam, tum erga me plane singularem, nostræ ætatis memoria terminari, paucorumve conscientia quasi conclusam teneri. Sed cupienti mihi dudum hanc Tuam celebrare laudem, & in ea celebranda aliquam dare gratæ mentis significationem, occasio adhuc defuit; quæ nunc percommode
mihi

DEDICATIO.

mihi se offerre videtur. Cum enim primum illum, quem ante sexennium in hoc genere edidi libellum, ad Præceptorem meum incomparabilem Doctorem *Fechtium* miserim: Te scilicet nunc habeo proximum, ad quem cum hoc altero veniam; quod is Tibi me tradiderit de manu in manum illam Tuam, humanissimam advenarum receptricem. Valuit autem illius commendatio apud Te tantum, ut eodem, quo ille, amore semper me fueris complexus, atque etiamnum completare. Nam cum Tuis litteris

DEDICATIO.

ad D. *Fecbtium* datis commotus
huc venissem, factum est Tua
potissimum auctoritate, ut
cunctis suffragiis id, cujus caus-
sa veneram, adipiscerer. Qui
postea Tuus in me favor fuerit,
quam constans, quam multis
indiciis declaratus, quid attinet
dicere? cum tantum nunc ad-
dideris Tuis in me beneficiis cu-
mulum, quantum ne sperare
quidem ausus fuisset. Idque
tanto majoris æstimandum pu-
to, quod sponte Tua, nullis ne-
que meis, neque aliorum preci-
bus adductus, de munere isto
Ecclesiastico mihi deferendo
cogi-

DEDICATIO.

cogitaris. Perfecisti autem, quod cogitaras, Deo duce, adiutoribus Viris Generosissimis atque Consultissimis meique amantissimis, qui tum in consilio Tibi aderant; quorum item ultroneis suffragiis non possum quin hic profitear me & vehementer fuisse delectatum, & in perpetuum Ipsis fore devinctum. Neque enim vereor, ne moleste feras, iisdem me literis & Tibi gratias agere, & iis, quos in me ornando habuisti consentientes. Quin & Filiis Tuis hac eadem epistola animum puto a me declarari o-

DEDICATIO.

portere memorem summæ Ip-
sorum erga me benevolentia.
Quorum quidem virtutes quis
non suspiciat? quibus hoc sunt
assecuti, ut magnorum Regum
& Principum gratia floruerint,
& adhuc floreat. Ego tamen
maxime in iis admiror ingenio-
rum præstantiam, doctrinaeque
copiam incredibilem, non in Ju-
ris tantum cognitione, sed in
omni genere scientiarum, quam
sibi uterque non in Germaniæ
modo Academiis, sed in Belgio
etiam multis annis comparavit;
colloquiis etiam habitis cum
Viris & eruditionis laude &

gu-

DEDICATIO.

gubernandi prudentia excellentissimis. Alter vero in Galliam quoque & Italiam profectus, celeberrimas Bibliothecas, Vaticanam, Florentinam aliasque perlustravit. Quorum itinerum descriptionem utinam aliquando ex scriniis, in quibus jam contextam servari audio, amicorum vota extrudere in publicum possent. Nam & nobis, qui in ista loca non venimus, ejus lectio voluptatem esset allatura multiplicem, & iis, qui eadem adire cogitant, viam rationemque monstraret utilitatis ex itineribus istis capi-

pi-

DEDICATIO.

piendæ. Tanta ergo cum in
Ipsis sit tamque varia eruditio,
non dedignabuntur hoc opus-
culum, neque ægre patientur,
eo Stötteroggianæ Familiæ er-
ga me favorem quasi monu-
mento quodam consecrari. Li-
cet enim tantum sit chartace-
um, ære tamen perennius fore
spero. Certe, cum nullum sit
officium referenda gratia magis
necessarium, non minus hanc
epistolam æquis Lectoribus
probatum iri confido, quam
probata fuit Jesuitis Gallis, ho-
minibus humanissimis, ea qua
Fechtiano nomini quantum
debe-

DEDICATIO.

deberem sum professus. (a) Neque aliud quidquam hic a me spectari velim existimes, nisi ut quamplurimi & Tua in me beneficia, & meum in Te animum cognoscant. Quamvis enim in Te colendo nihil ad summum studium summamque observantiam fecerim reliquum, nunquam tamen ipse mihi satisfeci, semperque majus

(a) Memoires de Trevoux du Janvier 1711. Article VIII. *Nous finisson par la préface, parce qu'elle n'est point de l'Auteur du Livre; elle est de Mr. Fecht son Maître & son Patron. Mr. Raphelius lui dédie son Livre, & dans son Epitre dédicatoire il lui marque toute la reconnoissance, qu'un honnête homme peut faire paroître pour un ami genereux.*

DEDICATIO.

jus quiddam a me præstari oportere judicavi. Quod nunc me assecutum arbitror. Quid enim majus a me dari possit, quam in quo elaborando aliquot annorum consumserim tempora succisiva; cum scholasticæ occupationes sæpe multis diebus vix paucas nobis horas arbitrio nostro collocandas concedant. Neque vero ignoreo, nihil esse, quod Tuis in me meritis respondere, ullamve illorum partem æquare possit. Neque eo consilio hunc Tibi libellum offerendum statui, quod ita debito me omni exsol-

vi

DEDICATIO.

vix posse credam, sed ut me semper
Tuum debitorem fore hoc
quasi chirographo testatum
apud Te Tuosque omnes relin-
quam. Et licet beneficia Te
non foenerari sciam, tamen
quas ego pendam usuras, non
aspernabere, quas quidem plus-
quam centissimas promitto.
Eæ vero erunt preces & vota,
quibus Deum orare nunquam
cessabo, ut ætati Tuæ jam in-
gravescenti novas in dies suffi-
ciat vires, quo & Civitas uni-
versa Tuis regatur prudentissi-
mis consiliis, & Ecclesia una
cum Schola Tuo fruatur beni-
gnis-

DEDICATIO.

gnissimo patrocinio quam diu-
tissime. Vale ergo, VIR
GENEROSSISIME, & cum
totius civitatis salutem tuen-
dam susceperis, meam quoque
meorumque, quod semper fe-
cisti, fac, quæso, porro tueare.
Scrib. Luneburgi Cal. Novemb.

M DCC XIV.

I. N. J. C.

PRÆFATIO

Ad

LECTOREM BENEVOLUM.

Cum ante annos sex annotationes ederem in Novum Testamentum ex Xenophonte collectas, animus non erat, in eodem scribendi genere diutius versari, neque ut Xenophontem, ita alios etiam excutere scriptores profanos. Quanquam enim quod in isto auctore feceram, idem in aliis quoque utiliter fieri posse credebam, minimeque labor ille mihi erat injucundus: tamen aliud quoddam opus aggredi placebat, majoris illud quidem negotii, sed fructus etiam, ut arbitror, uberioris. Statueram enim, vel plane omis-
sis, vel saltem ad tempus intermis-

)()(

pro-

PRÆFATIO.

profanis, sacris totum me involvere litteris, atque omne meum studium, laborem, industriam conferre in Veteris Testamenti libros Græce conversos, & quid eorum oratio commune haberet cum Novi Fœderis sermone, exquirere. Ut ita ad intelligendos Apostolos, interpretes adhiberentur familiares ipsorum, Prophetæ; cum inter omnes constet, illos horum non verbis minus, quam rebus subinde usos esse. Jamque legere ingressus eram septuaginta interpretes, singulos versus Græcos cum singulis Hebræis conferens: cum e cursu ipso ad alium me scriptorem revocaret ille Græcorum librorum promus, celeberrimus JOH. ALB. FABRICIUS. Is namque & coram mecum agebat, & deinde per litteras (a) me hortabatur, ut eodem, quo Xe-

(a) A. MDCCX, d. VIII. Cal. Augusti: *Non minus vero vehementer a me es rogandus, ut Polybium, quem cum sacra Novi Fœderis dictione comparaturum in manus sumsisse te vehementer gavissus sum, ne utiquam deponas, sed quantum muneris tui rationes patientur, pro laudatissimo tuo in litteras, sacras præsertim, studio strenue in illo pergas.*

PRÆFATIO.

Xenophontem modo, POLYBIUM per-
volverem, ejusque dictionem ad sacros
usus transferrem; quod ISAACUS CASALI-
BONUS voces nonnullas, quæ in divinis
nostris litteris & alibi sint rariores, in hoc
maxime scriptore frequentes esse ani-
madverterit. (b) Quibus ego verbis in-

X X 2 cita-

(b) In Notis ad N. T. Matth. l. 19. ad verbum *πα-
ραδειγματίσας*. *Sunt & alia quædam voces in his
libris, quas vel non facile alibi, vel nusquam fre-
quentius, quam apud Polybium reperias: cujusmodi
sunt, εὐδοκεῖν, ἀθετεῖν, ἀντοφθαλμεῖν, & φαντα-
σία in ea significatione, qua utitur Lucas in Actis.
Confer Casauboniana a Viro Celeberrimo Joh.
Christoph. Wolfio edita, pag. 69. Idem cum
Patre sensit filius, Mericus Casaubonus in No-
tis ad Polybium pag. 210. Rarum id verbum
(ἐπισύστασις) & non alibi, quod sciam, præterquam
in N. T. obvium, qualia certe non pauca, de quibus
alibi, Deo volente, uni Polybio, & sacris nostris libris
peculiaribus. Idem etiam sensisse Alexandrum
Morum memorant. Et de Carolo Mætio
memoriæ proditum est a Joh. Hornbeckio
in orationibus, cum ad emendandam scripturæ
divinioris interpretationem Belgicam animum ad-
jiceret, eum in historico illo pervolutando assiduum
fuisse, ratum, ad sacræ dictionis contextus intelligen-
tiam, istius loquendi formulas momenti non parum
afferre; uti hæc refert Celeberrimus Georg.
Guil. Kirchmajerus in Programmate de con-
temtione literarum elegantiorum, A. 1710.*

PRÆFATIO.

citatus continuo me contuli ad Polybium; de quo vere judicasse Casaubonum, mox re ipsa sum expertus, & copia harum annotationum declarat. Usus autem sum editione Polybii, quam accuravit JAC. GRONOVIVS tribus tomis in forma, quam vocant, octava, anno MDC LXX. Amstelodami.

Atque hæc quidem causa fuit, qua adductus ad Polybium potissimum accessi. ARRIANUM vero, ut ei adjungerem, eo sum impulsus, quod recens eram ab ejus lectione, atque nonnulla in eo deprehenderam, quæ notata non videbantur indigna. Postquam enim me Xenophonteo labore expedieram, nihil habui antiquius, quam ut Arrianum legerem, quem scirem ab antiquitate minorem Xenophontem ob similitudinem scriptorum appellatum. Plurimum autem temporis tribuebam iis libris, quos *de expeditione Alexandri M.* reliquit. Consilium enim ceperam novam eorum adornare editionem, quæ studiis

ma-

PRÆFATIO.

maxime inserviret juventutis, quæque ita esset comparata, ut ex Boecleri consilio, ARRIANUS & CURTIUS inter se comparari, sicque una opera utraque lingua excoli posset. Sed de tota hac re non est hic exponendi locus. Fiet id olim, si quando reperietur, qui sumtus velit facere tantos, quantos meretur elegantissimus Scriptor. Nunc illud tantum significandum est, capita singula, in quæ divisi sunt libri in præstantissima Jac. Gronovii editione, a me necessario in minores sectiones, sive versus, partienda fuisse, ne opus esset, ob unum sæpe verbum ex eo citatum, integrum perlegere caput. Cumque sperarem etiam in *dissertationibus Epieteti*, quas idem Arrianus, discipulus illius, scriptis mandavit, fore nonnulla, quæ ad institutum meum facerent, neque eas volui prætermittere, licet non ejusmodi, qualem optarim, ad manum mihi fuerit editio. Contentus enim cogebar esse ea, quæ cum Jac. Schegkii interpretatione latina prodiit

PRÆFATIO.

Genevæ M D X C I V. nisi quod in quibusdam locis Wolfianam, illa multo meliorem, ab amico commodatam, consuluerim. Percurri etiam ejusdem TACTICA, a Scheffero edita. Quod autem ex utroque Scriptore plerumque loca paulo verbosius adduxerim, feci id eo consilio, ut quivis ex totius orationis serie ipse de vera verborum significatione judicium facere possit. Atque hæc de Polybio & Arriano.

Sed quædam etiam de universo hoc instituto dicenda arbitror. Intellexi enim, cum superior, quem in hoc genere ex Xenophonte conscripseram, libellus exisset, non eandem omnium de eo fuisse sententiam. Et in publicis quidem scriptis qui ejus mentionem fecerunt, quantum mihi quidem constat, ad unum omnes bene de eo existimarunt. (c)

Pri-

(c) Memoire de Trevoux du Janvier 1711. Article VIII. Verba ipsa adscribam, cum libri isti apud nos quidem non adeo sint in multorum manibus.

L'ouvrage de Mr. Raphelius est tres utile,

PRÆFATIO.

Privatis etiam litteris quidam summæ cum benevolentia testificatione suam declararunt approbationem. Quorum omnium cum iudicio delector, tum humanitati ipsorum gratias ago ingentes. Sed sunt alii ab his multum diversi, quorum partim ipse sermones audivi, partim ex aliis cognovi, quibus indignum videtur misceri sacra profanis, nec fieri posse putant, ut Gentilium libri quidquam conferant ad N. T. intelligentiam, quod non eo sermone, quo cæteri Græci sunt usi, sed Hellenistico, id est, Hebraïsmis referto scriptum arbi-

))((4

tran-

utile, & peut servir de modele à ceux qui voudroit travailler sur tous les auteurs profanes, comme il a travaillé sur Xenophon. Il n'y a peut etre point d'expression ni même de mot dans l'Ecriture, dont on ne trouvôt quelque exemple, si l'on excepte les termes de Religion, & les noms des choses qui n'étoit connues que chez les Juifs. Item unschuldige Nachrichten 7 Ordn. Ao. 1709. pag. 429. Georg. Guil. Kirchmajerus in Programme modo citato pag. 3. Jo. Christoph. Wolfius in Notis ad Casauboniana pag. 275. M. Joh. Herm. von Elswich in dissert. de recentiorum in novum fœdus Critica, Wittenb. Ao. 1713.

PRÆFATIO.

trantur. Interroganti cuidam, num post Xenophontem in alio quoquam scriptore similem operam ponere cogitarem, cum in Polybio id jam me orsum respondissem, tum ille subridens, ergone, inquit, & Polybius erit N. T. interpres? Quin etiam inventus est, qui se statuere diceret, non sacros scriptores ex profanis, sed profanos ex sacris interpretandos esse. Et fortasse alia sunt his similia nonnullorum iudicia. Quibus tamen omnibus hoc æquioribus me usurum spero, si modo novitatis invidiam amolitus fuero. Id enim vel maxime obstare video, quo minus hic labor omnibus probetur, quod novum hoc quibusdam inceptum esse videatur. Nam si sciant & cogitent, idem hocce fecisse optimos interpretes; aut non audebunt, moti horum auctoritate, in me reprehendere, quod in illis laudatur; aut si me accusabunt, maximos Theologos accusabunt, quos ego auctores habeo, cum quibus vituperari hac in parte laudi mihi

P R Æ F A T I O.

mihi potius quam vitio ducam. Neque vero sollicitè conquiram exempla eorum, qui ad illustrandas interiores nostras & arcanas Litteras, lucis aliquid ab exteris mutuari non sunt veriti; sed paucissimis contentus ero. Ut autem a veteribus Ecclesiæ doctoribus ordiar, primum in medium veniat magnum ingenium HIERONYMI, qui linguæ Græcæ cognitione inter Patres Latinos unus omnium maxime, vel potius solus excelsit, cuius industriæ hanc quoque Erasmus tribuit laudem in vita ipsius. *Nullum omnino, inquit, scriptorem prætermittebat, unde non aliquid decerperet, non ethnicos, non hereticos. Noverat enim vir prudentissimus ex sterquilinio legere aurum: noverat e fruticibus melleum desumere succum, aranea sua relinquens venena: & jam tum ab Ægyptiis quicquid poterat convasabat, hostium opibus Domini templum locupletaturus.* Is igitur qua via latentes vocabulorum significationes investigare atque eruere solitus fuerit, intelligere licet ex ipsius Commentario in cap. II. v. 14. epistolæ

PRÆFATIO.

ad Titum Tom. IX. fol. 158. G. ed. Lugd. Sæpe mecum considerans, quid sibi vellet verbum *ἀποκάλυψις*, & a sapientibus seculi hujus interrogans, si forte alicubi legissent: nunquam invenire potui, qui mihi quid significaret exponeret. Quamobrem compulsus sum ad vetus instrumentum recurrere, unde arbitrabar & Apostolum sumpsisse quod dixerat. Hebræus enim ex Hebræis, & secundum legem Phariseus, utique id ponebat in epistola sua, quod in veteri testamento legisse se noverat. In Deuteronomio itaque reperi. Et licet Hieronymus id quod quærebat, a nullo secularium litterarum perito discere potuerit: apparet tamen, qui mos ipsius fuerit indagandi sensus verborum. Idem fecit in nomine *ἀποκαλύψεως* Gal. I. v. 12. Tom. IX. fol. 95. G. Verbum quoque ipsum *ἀποκαλύψεως*, id est revelationis, proprie Scripturarum est, & a nullo sapientium seculi apud Græcos usurpatum. Quod si verba hæc a quoquam sapientium seculi apud Græcos usurpata reperisset, quis dubitet, quin eorum loca libenter allegasset. Sicuti quo vim verbi *ὡς φρονεῖτω* Tit. II. v. ult. ostendat, Socratis dictum

ci-

PRÆFATIO.

citat, quo eum usum Aristophanes fingit in Nubibus : *Tale quid intumescens superbia vanitate, & cælum ipsum solemque despiciens apud Græcos quidam dixisse deluditur: αεροβατῶ καὶ περὶ φρονῶ τὸν ἥλιον, quod nos Latine possumus dicere: scando per aërem, & pluris me novi esse quam solem, Tom. IX. fol. 159. C.* Atque hoc fieri oportere in tractandis S. Scripturis, ut verba ignota, partim quærendo ex aliis, partim multa lectione intelligere studeamus, docet AUGUSTINUS, qui fere æqualis fuit Hieronymi. (d) Idemque Augustinus, ut de-

cla-

(d) August lib. 2. de doctrina Christiana cap. 14. *Aut ignotum verbum facit hæere lectorem, aut ignota loquutio. Quæ si ex alienis linguis veniunt, aut quærenda sunt ab earum linguarum hominibus; aut linguae eadem, si & ocium est & ingenium, ediscenda; aut plurium interpretum consulenda collatio est. Si autem ipsius linguae nostrae aliqua verba loquutionesque ignoramus, legendi consuetudine audiendique innotescunt. Nulla sane sunt magis mandanda memoria, quam illa verborum loquutionumque genera, quæ ignoramus, ut quum vel peritior occurrerit, de quo quæri possint; vel talis lectio, quæ vel præcedentibus, vel consequentibus, vel utrisque ostendat quam vim habeat, quidve significet quod ignoramus, facile adjuvante memoria possumus animadvertere & discere.*

PRÆFATIO.

claret, quomodo Deus homines trahere dicatur Joh. VI. 44. hemistichion ex Virgilii Ecloga 3. affert: *Trahit sua quemque voluptas*, eoque istum Dei tractum pulchre explicat, iudice Chemnitio in Harmonia pag. 858. Atque hæc ex illo seculo adduxisse sufficiat, quo in Ecclesia maxime studia litterarum floruerunt. Neque dubium est, quin in ista luce doctrinæ etiam alii rectam hanc scrutandæ Scripturæ secuti sint viam; donec tandem ætas illa succedit tenebrosissima, hominum ejusmodi, in quibus adeo nulla fuit linguarum cognitio, præter latinam eamque inquinatissimam, ut etiamnum eorum imperitia proverbio eludatur, quod de linguis ignotis usurpari solet, dum Græca esse, legi vel intelligi non posse dicimus; cui similem barbariem verendum est ne nobis tandem reducat horum studiorum neglectus atque contemptus. Sed ad propiora tempora veniamus, quibus Græcæ litteræ primum ex tristi illa caligine emerge-

re,

PRÆFATIO.

re, & tandem mirabiliter exsplendescere
 cœperunt. Longum esset omnes enu-
 merare, qui tunc vel in sola Germania
 laude ista excelluerunt. De uno alteroq;
 tantum dicam, & quidem ex sola Eccle-
 sia nostra. PHILIPPUS MELANCHTHON,
 communis ille Germaniæ Præceptor,
 quanquam scientiam habuit rerum hu-
 manarum divinarumq; insignem, tamen
 præcipua fere eruditionis ejus pars fuit
 Græci sermonis notitia, qua omnibus a-
 deo præstitit, ut ejus potissimum opera
 in Bibliis sacris vertendis usus sit Luthe-
 rus, quoties de Græcis vocabulis quæstio
 incideret. Is ergo huc ait studia lingua-
 rum referenda esse, ut veram verborum
 in sacris libris significationem quæra-
 mus, in Corpore doctrinæ Christianæ
 pag. 419. *Usitatisimum est πῶς pro firma as-
 sensione dicere, in qua significatione opponitur
 incertæ opinioni. Sic Plato inquit, homines non
 habere πόννον πῶς de idea boni, id est, sta-
 bilem assensionem. Et si enim homines intelli-
 gunt recta, tamen propter contumaciã cordis,
 propter pravas cupiditates assensio excutitur.*
 Et.

PRÆFATIO.

Et vicina est significatio, Fiducia, sicut in versu Theognidis, πίσει χρήματ' ὀλεσα, ἀπιστεῖν δ' ἐσάωσα. Et apud Hesiodum: Fiducia & diffidentia fuerunt exitiales. Ceterum alia sunt significationes, quarum præcipua est, πίσις pro fidelitate, id est, pro virtute pacta servante. Hac ubi locum habeat in sacris libris, diligenter considerandum est. Nam profecto in iudicandis controversiis Ecclesiasticis, in quolibet loco vera verborum significatio, sententiæ congruens, quaerenda est. Huc studia linguarum referenda sunt. Eadem ratione ad confirmandam veram vocabuli εὐαγγελικῆς significationem testimonia citat Plutarchi ex vita Artaxerxis & Pompej pag. 409. Neque solum ipse hoc subinde fecit, sed etiam JOACHIMUM CAMERARIUM, quem ad hanc rem aptissimum videbat, ut istum laborem susciperet, hortatus est; quem laborem ne detrectaret Camerarius, vehementer ipsum JOH. BRENTIUS epistola quadam obsecrat, digna sane, quæ ab omnibus legatur, & qui harum litterarum studia amant, & qui averfantur. Ejus exemplum infra scri-

P R Æ F A T I O.

scriptum est. (e) Et præstitit CAMERARIUS, quod rogabatur, magna cum laude, edita *Notatione figurarum sermonis in libris N. T.* Jam quid de iis dicere aggrediar, qui ab illo tempore, commotis semel hisce studiis, in Novi Fœderis libros commentati sunt? quorum neminem fere invenias, qui Græcorum Scripta legerit, quin eorundem adminiculo ad sacros libros explicandos usus fuerit. Triumviri isti, CHEMNITIUS, LYSERUS & GERHARDUS, Harmoniæ Evangelicæ auctores, quoties

(e) *Memini Philippum tibi injungere hoc laboris, ut difficiliora Græcæ vocabula in N. T. dilucidius, juxta genuinas eorum significationes, e Græcis tuis auctoribus enarres. Itaque & ego vehementer obsecro, ut hoc, quidquid est, laboris non detrectes, & si inceperis, precor, ut feliciter pergas. Ita enim non solum nomen tuum orbi commendabis, quod te non requirere scio, sed etiam de Ecclesia Jesu Christi optime mereberis, id quod pro tua integritate solum spectas. Vid. Th. Crenii Animav. Phil. & Hist. Parte III. pag. 146. Cui propter vindicatam ab oblivione epistolam hanc Theologi ea & pietate & doctrina, ut vel hujus solius auctoritas satisfieri institutum hoc queat, maximas omnino par est agi haberique gratias.*

PRÆFATIO.

ties de vocabulis sacris Scriptores profanos consuluerint, declarat index auctorum, in quo Aristophanes, Aristoteles, Euripides, Herodotus, Hesiodus, Plato, Plutarchus, Polybius, Thucydides, Xenophon, aliique citantur. Nec minus multos allegatos videas a JACOBO WELLERO in Annotationibus in epistolam ad Romanos. HUNNIUS etiam vim præpositionis *κατά* in verbis Pauli Gal. II. II. ex Aristophane accersit. Et SCHOMERUS verbum *πάγειν* Gal. III. 4. ex Plutarcho aliisque Scriptoribus Græcis explicandum censet. Omnium vero hac in parte industriam vicit ERASMUS SCHMIDIUS in Notis ad Nov. Testamentum. Horum ergo & aliorum, quos nihil attinet omnes enumerare, vestigiis cum ego insistam, quis me novi quid moliri arguat? Sed hic nobis occurratur a nonnullis, quos item placare hac præfatione atque conciliare nobis cupimus, qui negabunt, quod a me fiat, idem ab illis, quos nominavi, aut a quoquam alio factum.

P R Æ F A T I O.

etum. Cæteros enim omnes aut sparsim
 scriptis suis inseruisse excerptos ex alienis
 auctoribus tanquam peregrinos floscu-
 los ; aut, si qui mera profana congesse-
 rint, ut ante annos non ita multos, ite-
 rumque nuperrime LAMBERTUS BOS, non
 tamen eos in uno scriptore elaborasse,
 sed per omne genus scriptorum vagatos
 optima quæque selegisse; nisi forte BO-
 GANUS in eo numero haberi possit, qui
Homerum hebraizantem ediderit; nam
 JACOBUM quidem DUPORTUM contulisse
 in *Gnomologia Homeri* non voces, sed sen-
 tentias sacras cum Homericis. Sed cum
 his mihi, spero, facile conveniet, cum
 non totum hoc reprehendant, sed par-
 ticius tantum fieri velint. Si enim genus
 ipsum interpretandi probant, quid est,
 cur eos copia rerum probatarum offen-
 dat? cum quisque ex magno numero
 tantum possit sumere, quantum velit,
 cætera nullo suo incommodo præter-
 mittere. Neque enim hæc ita sunt scri-
 pta, quemadmodum perpetui Com-
 men-

)()()(

men-

PRÆFATIO.

mentarii, ut nisi cuncta legantur, pauca non possint satis intelligi; sed singulæ annotationes separatim & inter cise suis quasi finibus, iisque plerumque angustis sunt terminatæ, ut quas sibi quisque usus fore speret, eas percurrere, res sit minimi & temporis & laboris. Quibus ergo res ipsæ non displicent, iis non video qui ingrata esse possit earum multitudo nihil ob futura. Si qui vero annotatiunculas nonnullas judicant esse minoris momenti: velim cogitent, non eadem omnibus videri levia atque gravia; sed, ut in cibis alii aliis saporibus delectantur, ita in studiis non minorem esse ingeniorum diversitatem. Ego autem operam mihi dandam censui, omnibus aut saltem pluribus ut placeret quem fecissem libellum. Inde factum est, ut non unius generis sint hæc annotationes. Modo enim verborum, modo locutionum natura & significatio explicatur, modo constructio dubia exemplis confirmatur, modo Græcismi ab Hebraïsmis vindicantur, modo

PRÆFATIO.

modo elegantia sermonis Biblici ostenditur, modo sententia sacrae similis affertur, interdum etiam aliquid ex veteri historia depromitur, & quæ sunt aliæ varietates, curioso atque perito harum rerum lectori non plane nihil, ut spero, præbituræ voluptatis. Et quantumcunque nonnulla videantur levicula, nequaquam tamen sunt contemnenda, si vel tantillum faciant ad certam sacrae dictionis intelligentiam. Scite ERASMUS in præf. Annot. in N. T. pag. 3. *Cur in ciborum apparatu tam morosi sumus, in cultu minimis etiam offendimur, in re pecuniaria nihil est tam minutum, cujus non habeatur ratio, in solis literis divinis displicet hæc diligentia, placet neglectus?* Quod vero initio mihi unum, nunc duos tantum scriptores delegerim, quos cum N. T. contenderem, id tantum abest a justa novitatis reprehensione, ut jam olim FLACIUS idem & optarit fieri, & ipse quasi formam operis descripserit. Quem locum placuit totum huic præfationi subjicere. Hoc autem æquiores mihi fore puto ju-

PRÆFATIO.

istos rerum æstimatores, quo durior est mea, cum uno alterove tantum Græco versantis conditio, quam aliorum, quibus negotium est cum universa non Græcorum modo, sed Latinorum etiam natione. Quis enim non intelligit, quanto plus & diligentia & constantia hic requiratur? diligentia, ut, cum ipse tibi cancellos circumdederis paucorum librorum non sane amplos, si cum tota Græcia totoque Latio comparentur, aliquid tamen, quod non jejunum aut inops plane sit, efficias; constantia, ut ipse te varia lectionis jucunditate privare, atque tamdiu in uno alterove scriptore hæreere sustineas. Quod si nihil hæc res habeat laudis, id tamen certe assecutum me spero, ut hoc plus fidei habeant hæc annotationes, quo magis verosimile est, paucorum mihi sermonem, cum quibus solis aliquot annos, exclusis fere aliis, consuetudo mihi fuit, familiarius notum esse, quam si cum pluribus simul commercium habuisssem; cum facile fieri

PRÆFATIO.

fieri possit, ut qui ex variis auctoribus hinc inde aliquid excerpunt, interdum sententiam eorū non satis assequantur.

Sed jam depulsa novitatis opinione, necesse est paucis exponam omnē meā de hoc interpretandi adminiculo sententiam; ne quis forte aliter, atq; ego sentio, de hoc labore existimet, sed ut liquido de toto sensu meo judicare possint, quicunq; hæc modo legere maluerint, quā incognita causa institutū hoc damnare. Ego sic & a Præceptorib⁹ meis accepi, & ex aureo illo WOLFGANGI FRANZII libro de interpretatione didici, uti in quovis scripto, ita & in sacro codice enarrando hæc duo spectanda esse, res & verba. Ad res pertinere, ut primum omnium constet, quid sit id, de quo agatur; deinde quæ antecedant, quæ sequantur locū istum, qui in dubitationem cadit; tum alibine idem aliis verbis & magis perspicue sit dictum, quæ loca parallela dicuntur; denique tempora consideranda esse, quibus quæque scripta sunt, nec non mores

PRÆFATIO.

& instituta eorum, de quibus & ad quos scripta sunt. Verborum notitiam hauriendam esse vel ex ipsis illis, quos explanandos sumimus, libris, adhibitis verborum indicibus, quos cum ex aliis scriptoribus multis, tum ex S. Litteris summa industria confectos habemus. Concordantias vocant, quas Franzius non immerito summis effert laudibus. (f) His ego præceptis obtemperans, quæ ratio ipsa præscribit, ita versor in obscuris Novi Testamenti locis, quemadmodum omnes sanos versari arbitror, ut, si ea sententia, quam ex verbis concepi, argumento quod tractatur, non conveniat, tum verba illa, quæ dubitationem videntur afferre, in Commentariis, & hi si non satisfaciant, in Concordantiis inquiram; in quibus si commodam eorum significationem, & loco, in quo hæ-

(f) In Tractatu de Interpret. Sacr. Script. cum alibi sæpius, tum pag. 52. *Potius carebit pius & diligens scrutator Scripturarum, & quidem fontium Veteris & Novi Testamenti, aliis libris multis: Concordantiis utrisque istis carere citra magnum studiorum sacrorum detrimentum nequit.*

P R Æ F A T I O.

hæreo, congruentem inveniam, nihil equidem magnopere puto requirendum amplius. Sed sunt nonnulla & vocabula & loquendi genera, quæ ex solo N. T. nequaquam intelligi possunt, propterea quod eo, quo exstant loco, antecedentia & consequentia eorum sensum non ostendant, neque ea alibi usquam, vel æque dubie, aut non eo, quo nobis opus est sensu occurrant. Enumerare possem multa hujus generis; sed pauca suffecerint. De verbo ἀπάγχουσαι quam copiose disputatum est a viris eruditissimis? quibus si profanos scriptores interdixisses, nihil omnino de eo dicere potuissent, neque nos quidquam certi haberemus. Idē nobis usu veniret in aliis multis. Tolle profanos scriptores, & dic, quid nominis sit αἰσύνθετος, quid ἄσπεργος, quid ἄσπρονδος, quid ἀνήμερος, Rom. I. 31. & 2 Tim. III. 3. quid ἄσπον Act. XXVII. 13. quid χάραξ Luc. XIX. 43. quid πολίτευμα, Phil. III. 20. quid ἀποκατάστασις Act. III. 21. quid alia innumera, non modo ἀπαξ λεγόμενα, sed

P R Æ F A T I O.

etiam sæpius usurpata? Quid? ἐπιβάλλειν
 nonne pluribus locis in N. T. reperitur?
 Numquid tamen illis adjuvaberis ad in-
 telligendum, quid sit ἐπιβαλὼν Marc.
 XIV. 72. Fac periculum in phrasibus;
 idem experiere. Unde enim cognosces,
 quid sit ἡ καὶ τὸ πρόσωπον βλέπειν 2 Cor. X. 7.
 unde quid συγκλείειν εἰς πίσιν Gal. III. 23.
 quid πίσιν παρέχειν Act. XVII. 31. aliaque.
 Non enim ex singulis verbis de tota
 phrasi judicandum est, sed ex usu cujus-
 que linguæ, *quem penes arbitrium est, &
 vis, & norma loquendi.* Neq; dubium est,
 quin multis in locis labamur ignoratio-
 ne phrasiū. Ipse BEZA, quod mireris, In-
 terpres Græcæ linguæ peritus in primis,
 verbo φρονεῖν Matth. XVI. 23. significari
 ait, Petrum arrogantia & falsa quadam
 de se persuasionem peccasse; merito ob
 id notatus a Casaubono; cum non tan-
 tum videndum sit, quid φρονεῖν per se
 significare possit, sed quem sensum a-
 pud Græce loquentes habuerit in illa lo-
 quendi ratione φρονεῖν ἡ τὸ θεῶν. Hæc ta-
 lia

PRÆFATIO.

lia igitur investigare in Græcis Scripto-
ribus suscepi, meo quodam studio inci-
tatus; quod qui vituperat, haud sane in-
telligo, quidnam sit, quod in hoc genere
laudandum putet. Nam prima certe no-
bis in legendis S. Litteris cura esse debet
verborum, ut eorum vim probe habea-
mus cognitam atque perspectam. Eam
vero cognoscendi, præter ipsas S. Litte-
ras, una ratio est, Græcos consulere scri-
ptores. Ab his si discesseris, eosque tan-
quam duces neglexeris, incertus multis
in locis vagere necesse erit, nec quid in
verbis dubiis potissimum sequare habe-
bis. Quoties vero aliquid reperi, quod
accuratiori consideratione dignum vi-
deretur, non meo unius iudicio steti, sed
cum iis sententiam meam contuli, quos
posse judicare arbitrabar. Ex quibus u-
num nominare liceat HENRICUM JONA-
THANEM WERENBERG IUM, primarium,
dum viveret, urbis nostræ Theologum,
quem proximo superiore anno amisi-
mus summo omnium bonorum dolore,

)()()(5

meo

PRÆFATIO.

meo inprimis , qui ejus morte gravius
vulnus accepi , quam quisquam credat,
cui multa nostra de hisce studiis collo-
quia non sunt cognita. Quantum in eo
fuerit S. Litterarum studium, declarat
opus illud ingens Bibliorum Tripolita-
norum, quod sub finem vitæ meditaba-
tur. Cujus operis quam formam ipse
animo conceperit, intelligere licet ex ea,
quam edidit explicatione Capitis LIII.
Jesaiaë. Erat ingenium acre, judicium
Græcarum & Hebraicarum litterarum
exercitatisimum , amor præterea or-
thodoxiæ summus. Unde creberrimos
cum ipso de hisce Annotationibus ha-
bui sermones ; interdum etiam aliquid
de ipsius sententia in iis corrigebam ; ne-
que ulla earum est alicujus momenti,
quam non ipse cognitam probarit. Li-
cet enim nunc demum prodeant, multo
ante tamen, quam ipse e vivis excederet,
eas absolveram. Quare nihil in illis re-
pertum iri spero , quod quisquam in
Ecclesia nostra jure possit reprehende-
re.

PRÆFATIO.

re. Neque enim ego is sum, qui novis & antehac inauditis interpretationibus delecter. Quin imo cum non ignorem, eam esse seculi nostri sapientiam, ut nonnulli statuant, vetustissimas quasque sententias maxime suspectas habendas: ego tamen contra profiteri non vereor, me ita censere: si qua interpretatio recens afferatur, quæ nullum habeat piæ & eruditæ antiquitatis testimonium, vel cum ea plane pugnet, hanc multo magis suspectam habendam; non, quali veteres nunquam errarint, aut recentiores nihil veri invenire possint; sed hoc dico, si res in contentionem veniat, & momenta rationum utrinque sint paria, plus auctoritatis atque ponderis habere debere antiquitatem. (g)

Atque

(g) Chemnit. in Exam. Conc. Trid. part. I. pag. 104.

Non probamus, si quis sibi comminiscatur sensum pugnantem cum tota antiquitate, & cujus plane nulla sint Ecclesiæ testimonia. Et quidni tantum nos tribuamus ecclesiasticæ antiquitati, quantum Cicero ethnicæ, lib. I. Tusc. cap. 12. Et

prime

PRÆFATIO.

Atque utinam aliquis. existeret ingenio præditus & doctrina, & Græcis maxime litteris excultus, simulque otio abundans, qui in nova multorum interpretatione inquireret, eaque cum veterum commentationibus compararet. Equidem quoties in ea incidi, quod quidem aliquoties factum est, & cum superiores & cum hæc annotationes scriberem, fere semper veriores esse deprehendi sententias antiquorum.

Atque hoc quidem præcipue mihi fuit propositum, ut, quod Melanchthon & Brentius fieri volunt, *difficiliora Græca vocabula in N. T. dilucidius, juxta genuinas eorum significationes, e Græcis auctoribus enarrarem.* Proximum vero fuit, ut ostenderem, pure Græcam in plerisque locis esse N. T. dictionem, nequaquam vero tot in eo dari Hebraismos, quot credant nonnulli. Ad me quidem quod

primo quidem utemur omni antiquitate, quæ quo propius aberat ab ortu & divina progenie, eo melius ea fortasse, quæ erant vera, cernebat,

P R Æ F A T I O.

quod attinet, mea nihil interest, Græco an Hebræo more scripserint viri sancti, dum ego eorum, quæ scripserunt, sententiam intelligam. In quibus enim libris non bene dicendi, sed recte sentiendi pieque vivendi ratio quærenda est, in iis de sermonis elegantia magnopere laborandum non puto, sed potius Cicero-
nem auctorem sequendum lib. i. de fin. *A philosopho, inquit, si afferat eloquentiam, non asperner: si non habeat, non admodum flagitem.* Idem nos de Apostolorum sermone dicamus. Sed tamen cum de puritate sermonis Græci in N. T. diu disputatum fuerit, neque nunc omnes idem sentiant: meum esse judicavi, quæ ab aliis in Hebraismorum numerum relata scirem, ea, si in Græcis scriptoribus invenirem, proferre, atque ita docere, ne hac quidem suavitate Deum omnino libros suos carere voluisse. Dari vero nonnullos Hebraismos non modo in iis locis, quæ ex V. T. allegata sint, sed etiam in aliis, ego non nego; cum ne ipse

PRÆFATIO.

ipse quidem *Erasmus Schmidius*, acerri-
mus Hebraismorum oppugnator, id ne-
get, ut Act. I. 21. & IX. 31. & quibus-
dam locis aliis. Sed neque mihi dubium
est, quod idem Schmidius sæpius testa-
tur, plurimorum Hebraismorum ma-
trem esse ignorantiam Græcismorum.
Sed hac de re accurate, ut solet, disse-
ruit Præceptor & Patronus noster sum-
mus, *Joannes Fechtius* in Præfatione An-
notationum Xenophontearum.

Jam sententias & locos quosdam, ex
Epicteto maxime, quod interdum ad-
miscuerim si quis reprehendit, primum,
quo me excusari posse putem, est, quod
quibusdam sciam non ingratum id esse,
si divinæ auctoritatis dicta videant hu-
manæ rationis assensu comprobata. De-
inde, parcius iis indulgi, neque tam co-
piæ habui rationem quam delectus. De-
nique si quis sibi his non patitur satisfac-
eri, severiorem defensionem infra inve-
niet ex *Victorino Strigelio*. (h)

Ulti-

(h) In Hypomnem ad N. T. pag. 22. *Neque ve-*
ro

PRÆFATIO.

Ultimo loco illud commemorare liceat, percommode accidisse, ut Polybius & Arrianus in hoc opere fuerint juncti; quorum uterque æquo fere spatio, si rem ad vivum non reseces, abest a temporibus scripti Novi Testamenti. Nam uti Polybius circiter sesquiseculo Novum Testamentum superat: ita Arrianus non multo paucioribus annis illo est inferior; ut medio quasi inter utrumque interjecti sint scriptores sacri. Quæ ideo narrare visum est, quia sunt quidam viri boni, quibus ii scriptores, qui Evangelistas & Apo-

ro metuo reprehensionem quorundam indoctorum, qui vociferantur, nullam ethnicorum scriptorum mentionem in Ecclesia faciendam esse. Quod enim non officiat neque obstet pietati citatio ethnicarum sententiarum, quæ non pugnant cum vera Religione, ostendunt exempla Pauli & aliorum Græcorum & Latinorum scriptorum. Quis enim ignorat, Paulum laudasse versiculos Epimenidis, Euripidis & Arati? Quis porro tanta levitate est, ut ausit parum vel fidei vel reverentiæ tribuere Justino Martyri, Eusebio Casariensi & Augustino, quorum scripta habent in se miram rerum omnium varietatem, historias, fabulas, naturalia, Rhetorica, Mathematica, Geographica, Moralia, Theologica?

PRÆFATIO.

Apostolos ætate longe antecesserunt, ad horum verba interpretanda non videntur trahendi, propterea, quod tanto intervallo lingua Græca mutata, & fortasse vocabula nonnulla aliter priscis illis temporibus, ac Apostolico ævo usurpata fuerint. Sed de variis Linguae Græcæ ætatibus breviter disputari non potest. Hoc tantum dico, nequaquam tantam & tam subitam factam mutationem, ut priorum temporum orationi nihil sit cum N. T. commune. Id quod ex hisce duobus scriptoribus intelligi posse puto. Cum enim vocabula quædam ex utrisque eodem sensu sint citata, medio autem inter utrosque tempore vixerint Apostoli: quis dubitet eodem etiam sensu Apostolos iis usos, præsertim contextu sermonis significationi isti consonante. Huic rei ut fidem facerem, interdum alios quoque scriptores adduxi, ut Act. XVII. 31. præter Polybium, allegavi ex ipso Apostolico seculo Josephum, ex secundo Plutarchum, ex quarto Eusebium.

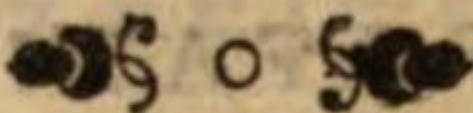
Quod

P R Æ F A T I O.

Quod superest, Deum immortalem, autorem S. Litterarum, per Dominum nostrum Jesum Christum, cujus illæ dicta factaque continent, rogo precorque, ut Sancto Spiritu suo, datore atque doctore linguarum, verbi sui amorem in nobis in dies magis magisque accendat, simulque studium earum linguarum excitet, quibus ipsi ad homines uti placuit, Græcæ inprimis, quæ nunc fere una omnium apud nos maxime jacet neglecta. Utinam vero & ad inflammandum linguæ hujus studium, & ad intelligendum Salvatoris nostri Testamentum aliquid valeat opella nostra, hoc pio sane consilio suscepta; id quod omnes bonos ac eruditos probaturos confido.

)()()()(

EX-

EXCERPTUM

ex Litteris

Viri Magnifici atque Summe Reverendi

POLYCARPI LYSERI,

S. S. Theol. Doctoris celeberrimi, Regi
Magnaë Britanniaë Electorique Brunswicensi &
Luneburgensi a Consiliis Ecclesiasticis, Eccle-
siarumque in Ducatu Luneburgico Super-
intendentis Generalis Gravissimi,

ad Auctorem datis Cellis Saxon. d. XV. KL. Decembr A. O. R.
clo 1700 XIII.

Perplacuerunt mihi Annotationes
Philologicae ad illustrationem N.
T. è Xenophonte decerptæ & Tuo
studio collectæ. Servet Te DEus, ut
quæ meditaris id genus alia ex animi
sententia conficias. Erit certè hic la-
bor universæ Ecclesiæ multò fructuo-
sissimus. Dignissimus is erat omni-
no, quem Theologus & annis & me-
ritis in Ecclesiam gravis, Summè Vene-
rabilis Dn. D. Fechtius suo condecora-
ret præconio. Eadem jam olim fuit
sententia Exegetarum uti felicissimo-
rum

§ o §

rum ita fidelissimorum, quippe qui
maximo numero demonstrarunt, ejus-
modi Animadversiones haud parum lu-
cis interpretationi N. T. veræ ac ge-
nuinæ foenerari. Unum nunc juvat &
solum nominare τὸν πᾶνυ Martinum
Chemnitium, at quantum Virum! Hu-
jus Theologi omni meo encomio lon-
gissimè majoris Novum Testamentum
Græcum asservo in scriniis, notis quas
dicimus marginalibus iisdemque avto-
graphis illustratum. In iis semel ac
iterum ad profanos provocat Græco-
rum Scriptores, exegesin redditurus
planiorē. Maximæ igitur res erit
laudis, Theologi solidioris eruditionis
gloria vel ipsis veritatis hostibus adsti-
pulantibus incomparabilis institisse ve-
stigiis, præsertim cum calculis suis du-
dum comprobaverint ab Eo probata
Interpretes ac Commentatores
innumeri.

P R Æ F A T I O.

Ultimo placet addere locum ex FLACII Clave Script. Sacr. Part. 2. Tract. 5. pag. 462. uade appareat, tale quid hic me esse conatum, quale vir ille, sacri sermonis, si quis alius, peritisimus, dudum fieri optarit. Quamvis ea, quæ ipse in hoc genere fieri voluit, ego ne quidem omnia secutus fuerim, nedum ut sim assecutus. Operæ pretium, inquit, sane esset, conferri S. Litteras, quod ad sermonem attinet, cum aliquibus profanis authoribus; forte enim & id, aliquid ad earum cognitionem prodesse posset. Utinam autem ii id beneficii Studiosis Theologiæ præstarent, qui excellenti quadam eruditione, ac præsertim iudicio styli, alios literatos longissime antierunt. Ego, pro mea tenuitate parum quid in hoc genere monebo; aliis absolutionem tanti conatus commendaturus. In Thucydidis sermone solent Literati hæc sex potissimum celebrare: quod sit brevis verbis, & copiosus ac densus rebus; ita ut pro-

pemo-

PRÆFATIO.

pemodum verborum numerum, rerum copia consequatur. Esse ajunt grandem & efficacem vigentemque; esse in eo valde emphatica verba; esse crebras sententias; esse asperam compositionem. Hæc omnia sex, rectissime etiam in maxima parte S. librorum notari possunt. Nam primum, rebus sunt copiosissimi ac ditissimi. De qua eorum virtute, in proprio capite prolixius dictum est: ubi etiam ostendi, unde tanta rerum copia in Sacris confluat, & qua ratione connectatur. Secundo, verborum frugalitas ac parsimonia summa in eis: ut in cap de Laconismo plenius ostendam. Tertio, grandem sermonem passim in Sacris occurrere, prius ostendi; & postea docebo, præsertim in eo capite, ubi de efficaci sermone differam. Quarto, verba habet etiam sacer sermo cum primis illustria, simul & emphaseos plenissima: quod in cap. de metaphoris, & etiam hoc ipso, demonstravi. Quinto,

PRÆFATIO.

de S. Literarum (ut ita dicam) sententiositate, aut copia sententiarum, supra prolixius differui. Sexto, asperior compositio (quam, propter sermonis magnitudinem, & etiam rerum ipsarum austeritatem & gravitatem, teste Phalereo, solent adhibere eruditi Scriptores, & in temperando stylo cum primis diligentes) etiam in Sacris Literis passim reperitur.

Homeri quoque sermo in multis conferri posset cum sacris Literis; excepta illa ejus nimia, Asiaticaque aut Ciceroniana redundantia verborum. Conveniunt enim in grandiloquentia, in efficacia sermonis, in evidentia: quod uterque mirifice ante oculos res proponit, ac simul eas vivis coloribus pingit; quod rebus mortuis crebro vitam, & insensatis sensum tribuunt; quod voces sunt valde significantes; quod ex rerum natura desumptæ. Sicut quidam, ob talem sermonis virtutem, Homerum naturæ poetam vocarunt. Similitudinibus

PRÆFATIO.

bus ac metaphoris, iisdem cum Homero multum utuntur, sumptis a Leonibus, Serpentibus, Draconibus, Ventis, Pluvia, Nive, Pruina, Rore, Grandine, Fulminibus ac Tonitruis, Nebulis, Nubibus, Torrentibus, Petris, Montibus, Vallibus, aliisque rebus. Forte id fit ob aliquam regionum similitudinem. Phrases quoque aut locutiones & vocum tropi non pauci conveniunt. *Ponere alicui malum*, pro facere, statim initio Iliad. & postea sæpe. Sic etiam in Sacris crebro, *Ponere*, pro Facere, accipitur. Et mox, *Multum volo*, pro Magis volo, positivum pro comparativo: *Furari animum aut cor*: *Induere impudentiam aut virtutem*. *Venire*, pro Abire, aut Ire: sicut contra *Exire*, sæpe in N. Testamento, pro Venire. *Luctum alicui venire*: Iliad. 1. & Jes. 47. v. 9. *Viduitas ac orbitas Babylonii venient una die*: i. e. accident. Affirmatione, ex contrarii negatione, idem inculcant: *Eloquitor, ne celes*. *Cadere ad pedes alicujus*, aut *pedes apprehendere*, pro Orare: ut Sunamitis Elisæum orat 2 Reg.

PRÆFATIO.

4. v. 27. *Labor*, pro re noxia ac molesta. Similiter multum repetitionibus, & expositionibus aut exegeſibus, utuntur. Animam rationalem uterque liber in pectore ac corde collocat; eoque etiam plurimas inde ſignificationes ac phraſes ſimiles habent. Verum, de convenientia Homericarum locutionum cum Sacris, paſſim in hoc opere aliquid dictum eſt.

Poſſet & Pindari magniloquentia, in multis, conferri cum S. Literarum ſermone. De quibus forte alias prolixius dicetur. Haſtenus *Flacius*.

Denique quod *Joach. Camerarius* de ſuis hoc in genere ſcriptis ait, idem nos de noſtris dictum volumus. Ita autem ille in fine proœmii, quod præmiſit Notationi figurarum Orationis in Apoſtolicis Scriptis. *Hæc noſtra opto, ut aliquibus pietatis & bonarum artium ſtudioſis proſint, & ut doctis ac eruditis probentur. Noſtrum certe conſilium rectum fuit & honeſtum.*

J.N.

I. N. J. C.

ANNOTATIONES PHILOLOGICÆ

IN
NOVUM TESTAMENTUM,
EX
POLYBIO & ARRIANO
EXCERPTÆ.

IN MATTHÆUM.

CAP. I. I. βίβλος γενέσεως] i. e. *Genealogia*. Γενέσεως vocabulum plane aptum & proprium huic loco esse, Arrianus ostendit, qui aliquoties eo utitur de Alexandro, quando narrat, quibus majoribus ortus sit, vel ad quos saltem generis sui originem referri voluerit. Arrian. de exped. Alex. 7, 27, 4. ὅτι ἐκ θεῶν τε αὐτῷ ἡ ΓΕΝΕΣΙΣ ξυνέβη, καὶ τῶν θεῶν ἡ ἀποχώρησις, se ὅ ex deorum genere ortum, ὅ ad deos rediisse. Recenset ergo Matthæus, ut Arriani verbis utar, ἐκ τίνων αὐτῷ ἡ γένεσις ξυνέβη ἡ κατὰ σάρκα. Sic etiam 7, 29, 6. & 7. εἰς θεὸν τὴν ΓΕΝΕΣΙΝ τὴν αὐτὴν ἀνέφθεν, ad
A Deum

Deum generis sui originem referebat. Et 4, 8, 3. ὑπὲρ τοῖν Διοσκύροιν λόγος γίνεσθαι, ὅπως ἐς Δία ἀνενέχθῃ αὐτοῖν ἡ γένεσις, ἀφαιρεθεῖσα Τυνδαρώ, sermonem de Dioscuris incidisse, quo pacto illorum origo ad Jovem relata esset, Tyndaro ablata, item 3, 3, 3.

Ibid. v. 19. παραδειγματίσαι) Est hæc prima ex iis Novi Test. vocibus, quas Casaubonus ait non facile alibi, vel nusquam frequentius quam apud Polybium reperiri. Nos igitur in legendo isto Scriptore propositi nostri memores, loca annotavimus, ex quibus verbi hujus significatio patere queat. Ita de Aristomacho deterrimo quodam tyranno ait lib. 2. cap. 60. sub fin. ὃν ὑποχρεῖον γενόμενον, ἔκ ἐν Κεγχρεαῖς ἔδει τὴν νύκτα σρεβλόμενον ἀποθανεῖν, ὡς Φύλαρχος Φησί. περιγόμενον δ' εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ μετὰ Τιμωρίας ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΝ, ἕτως ἐκλιπὲν τὸ ζῆν. Hunc, postquam fuit captus, oportebat, non ut auctor est Phylarchus, silentio noctis cruciatum Cenchreis mori: sed per Peloponnesum totam circumductum, & exempli causa per omnium ora traductum, inter tormenta vitam finire. Ex quo loco apparet, primum παραδειγματίζεσθαι, quia verbum τιμωρίας sive cruciatibus ei additur, diversum quid esse ab ipso supplicio, & licet cum eo arctissime hic quidem sit conjunctum, posse tamen quem παραδειγματίζεσθαι etiam sine tormentis, ne dum sine ultimo supplicio. Deinde istud quoque hinc patet, non clam id fieri aut nocte, sed palam & in conspectu omnium, vel certe ita, ut quantum fieri potest, exem-

exemplum poenæ ad omnes perveniat. Publica nempe significatur ignominia, qua partim is, qui facinus commisit, punitur, partim alii deterrentur, ne quid tale committant. Id vero sæpe fit sine supplicio. Constat id exemplo ejusdem Polybii, qui de Rhodiis ait Legat. 88 pag. 1267. lin. 24. ἡ δὲ σύγκλητος χρωμένη τῷ καιρῷ, καὶ βελομένη ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΑΙ τὰς Ροδίους, ἀπόκρισιν ἐξέβαλεν, ἥς ἦν τὰ συνέχοντα ταῦτα. *Senatus ea occasione usus, quum publicare ad exemplum aliorum stultitiam Rhodiorum vellet, responsum edidit, cujus præcipua capita hæc erant.* Egerant autem Rhodii in ea legatione fraudulenter simul & stulte, ibid. lin. 8. τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβάζουσης ἐπὶ σκηνὴν, τὴν τῶν Ροδίων ἀγνοίαν, *fortuna velut de industria in scenam producente Rhodiorum stultitiam.* Ubi ἀναβιβάζειν ἐπὶ σκηνὴν, mire congruit cum παραδειγματίζειν, hocque per illud pulchre illustratur. Neque enim stultitiam istam ulla re alia vindicandam statuebat Senatus Romanus, nisi ut responso suo eam omnibus faceret notam, Rhodiosque tanquam exemplum hominum improborum publice spectandos proponeret, & per ora hominum traduceret. Unde censuere Patres, neque lautia aut aliud beneficium, neque ullum benignum responsum legatis dare se debere, pag. 1268. lin. 6. Huc quoque referendum videtur, cum legati Romani ab Achæis ignominiose essent tractati pag. 1352. lin. 5. a fine : ὥς κατὰ πρόθεσιν ὀρμηκότην τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΕΙΝ αὐτοῖς, *quasi certo consilio eos invasissent Achæi, ut*

Deum generis sui originem referebat. Et 4, 8, 3. ὑπὲρ τοῖν Διοσκύροιν λόγος γίνεσθαι, ὅπως ἐς Δία ἀνηνέχθῃ αὐτοῖν ἡ γένεσις, ἀφαιρεθεῖσα Τυνδάρω, sermonem de Dioscuris incidisse, quo pacto illorum origo ad Jovem relata esset, Tyndaro ablata, item 3, 3, 3.

Ibid. v. 19. παραδειγματίσαι) Est hæc prima ex iis Novi Test. vocibus, quas Casaubonus ait non facile alibi, vel nusquam frequentius quam apud Polybium reperiri. Nos igitur in legendo isto Scriptore propositi nostri memores, loca annotavimus, ex quibus verbi hujus significatio patere queat. Ita de Aristomacho deterrimo quodam tyranno ait lib. 2. cap. 60. sub fin. ὃν ὑποχέριον γεγόμενον, ἔκ ἐν Κεγχρεαῖς ἔδει τὴν νύκτα σρεβλόμενον ἀποθανεῖν, ὡς Φύλαρχος Φησί. περιγόμενον δ' εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ μετὰ Τιμωρίας ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΝ, ὅπως ἐκλιπῇ τὸ ξῆν. Hunc, postquam fuit captus, oportebat, non ut auctor est Phylarchus, silentio noctis cruciatum Cenchreis mori: sed per Peloponnesum totam circumductum, & exempli causa per omnium ora traductum, inter tormenta vitam finire. Ex quo loco apparet, primum παραδειγματίζεσθαι, quia verbum τιμωρίας five cruciatus ei additur, diversum quid esse ab ipso supplicio, & licet cum eo arctissime hic quidem sit conjunctum, posse tamen quem παραδειγματίζεσθαι etiam sine tormentis, ne dum sine ultimo supplicio. Deinde istud quoque hinc patet, non clam id fieri aut nocte, sed palam & in conspectu omnium, vel certe ita, ut quantum fieri potest, exem-

exemplum poenæ ad omnes perveniat. Publica nempe significatur ignominia, qua partim is, qui facinus commisit, punitur, partim alii deterrentur, ne quid tale committant. Id vero sæpe fit sine supplicio. Constat id exemplo ejusdem Polybii, qui de Rhodiis ait Legat. 88 pag. 1267. lin. 24. ἡ δὲ σύγκλητος χρωμένη τῷ καιρῷ, καὶ βυλομένη ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΑΙ τὰς Ροδίους, ἀπόκρισιν ἐξέβαλεν, ἥς ἦν τὰ συνέχοντα ταῦτα. *Senatus ea occasione usus, quum publicare ad exemplum aliorum stultitiam Rhodiorum vellet, responsum edidit, cuius precipua capita hæc erant.* Egerant autem Rhodii in ea legatione fraudulenter simul & stulte, ibid. lin. 8. τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβάζουσης ἐπὶ σκηνὴν, τὴν τῶν Ροδίων ἀγνοίαν, *fortuna velut de industria in scenam producente Rhodiorum stultitiam.* Ubi ἀναβιβάζειν ἐπὶ σκηνὴν, mire congruit cum παραδειγματίζειν, hocque per illud pulchre illustratur. Neque enim stultitiam istam ulla re alia vindicandam statuebat Senatus Romanus, nisi ut responso suo eam omnibus faceret notam, Rhodiosque tanquam exemplum hominum improborum publice spectandos proponeret, & per ora hominum traduceret. Unde censuere Patres, neque lautia aut aliud beneficium, neque ullum benignum responsum legatis dare se debere, pag. 1268. lin. 6. Huc quoque referendum videtur, cum legati Romani ab Achæis ignominiose essent tractati pag. 1352. lin. 5. a fine : ὥς κατὰ πρόθεσιν ὠρμηκότων τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΕΙΝ αὐτοὺς, *quasi certo consilio eos invasissent Achæi, ut*

exemplum in ipsos statuerent, Quanquam hi etiam in capitis periculum adducti fuerunt. Nam præter ignominiam etiam ipsum supplicium verbum hoc denotat pag. 1000. lin. 11. At turba partim lætari, partim dolere. Quod puerum recepissent, latitia gestiebant; quod non 3 fontes simul comprehensi forent, μηδὲ τυγχάνειν τῆς ἀεμολύσεως τιμωρίας, nec meritas pœnas luerent, ægre ferebant. Διὸ καὶ συνεχῶς ἐβόων, ἄγειν κελεύοντες καὶ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΕΙΝ τῶς πάντων τῶν κακῶν αἰτίαις, igitur continuis clamoribus malorum omnium auctores duci jubebant, ut per omnium ora traducti pœnis afficerentur. Eodem sensu exstat verbale nomen pag. 1344. lin. 7. a fine: βυλομένους ἀπάγειν τὰς δυνάμεις, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΤΕΟΝ εἶναι τὴν τῶν προειρημένων ἐπανάστασιν, ἵνα μηδεὶς ἔτι ποιῇ τὰ ῥῆ τὸ παραπλήσιον ἔστοις. Si revocare exercitus vellent, plane faciendum illis esse, hos ut castigarent exempli causa, ne posthac in mentem cuiquam veniat tale quid audere. Ubi tamen & alia quævis non capitalis pœna intelligi potest; quam & nomen παραδειγματισμός notat lib. 6. cap. 26. p. 672. lin. 5. τὸ δὲ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΜΟΥ κατὰ τὴν κριθοφαγίαν [pœnæ hoc quoddam genus erat in milites ignavos] ὁμοίως συμβαίνοντι περὶ πάντας, exemplum autem vescendi ex hordeo in omnes pariter editur. Idem nomen de Dinone usurpatur, qui cum tormentis adhibitis scelerum esset convictus [διὰ τῶν βασάνων ἐλεγχόμενος ἀνθωμολογεῖτο pag. 1448. lin. 5. a fine] tamen hac ignominia accepta in vita remanebat, de quo pag. 1449. init. ἐξ ὧν θαυμάζειν ἦν, τίνι πότῃ λογισμῶ χρώ-

χρῶμεν ὁ Δείνων προσανείχετο ζῆν, καὶ τὸν ΠΑΡΑ-
 ΔΕΙΓΜΑΤΙΣΜΟΝ ὑπέμενε ἴστον. *Itaque mirum vide-*
batur, qua ratione speque adductus Dino superesse ad-
huc, atque huiusmodi ludibrio traduci sustineret. Non
autem delicti solum castigationem, sed vel ma-
xime exempli documentum hoc verbo declarari,
indicio est quoque locus de Antiocho & Philippo
regibus, quorum insignem erga Ptolemæum
puerum pupillum injustitiam gravissime fortuna
ad posterorum exemplum ulta esse dicitur lib. 15.
cap. 20. pag. 986. lin. 14. ἡ τύχη ἐκείνοις μὲν ἐπέθη-
κε μετὰ ταῦτα τὴν ἀρμόζουσαν δίκην, τοῖς δ' ἐπιγε-
νομένοις ἐξέθηκε κάλλιστον ὑπόδειγμα πρὸς ἐπανόρ-
θωσιν, τὸν τῶν προειρημένων βασιλέων ΠΑΡΑΔΕΙΓ-
 ΜΑΤΙΣΜΟΝ. *Fortuna meritas mox ab istis pœnas exe-*
git, & documentum posteris corrigendi vitam ac mores,
dictorum regum supplicium per omnium ora traductum,
proposuit. Pro παραδειγματίζειν reperitur etiam
παραδειγμα ποιεῖν lib. 4. cap. 23. pag. 408. lin. 17.
συνεβέλευον τῷ Φιλίππῳ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΙΗΣΑΙ
τῆς Λακεδαιμονίης. Philippo auctores erant, ut seve-
ritatis exemplum in Lacedæmonios statueret. Et lib.
9. cap. 22. pag. 780. lin. 3. a fine : ταύτην ἐξαν-
δραποδισάμεν Φίλιππῳ, & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΙΗ-
 ΣΑΣ. *Hanc Philippus a se subactam quum subiecisset*
basæ, & in exemplum timendi cæteris statuisset. Aliud
exemplum ex Demosthene profert Camerarius
in Comment. utriusque linguæ pag. 315. lin. 44.
ἄξιόν ἐστιν ὀργισθῆναι, καὶ κολάσαι, καὶ πρὸς αὐτὸν
παραδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις τῆτον: Pare est, irasci, & pu-
nire illum, & facere ut aliis exemplum sit. Plutar-
 chus

chus, citatus a Stephano in Thes. simpliciter pro infamare usus est hoc verbo in l. de curios. quum dixit Archilochum obscænis versibus se ipsum *παράδειγμα ἵζειν*, i. e. infamem reddere, seu infamix aut ignominix exponere. Sed & alio quodam, miro sane modo adhibetur, pro fortunam suam ostentando aliorum miserix quasi insultare atque illudere, apud Polybium in excerpt. de virtut. pag. 1476. lin. 2. *Quodsi quis Hasdrubalis in Rep. administranda rationem intuebitur, hominis ignaviam ac molliem profecto mirabitur. Qui primum quidem reliquis civibus fame funditus pereuntibus, ipse convivia agitabat, & secundas mensas opipare instruit apponebat, καὶ Δὲ τῆς ἰδίας εὐεξίας ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΕ τὴν ἐκείνων αὐτυχίαν*, suæque cutis nitore ac pinguedine aliorum calamitatem traducebat. Latini dicunt exempla facere in aliquem, Plaut. Mostell. 5, 1, 67. Terent. Eun. 5, 1, 9. exemplum omnibus curarem ut esses, & 5, 5, 4. quæ futura exempla dicunt in eum indigna? & 5, 7, 21. uterque in te exempla edet. Ubi Donatus: Nova ac mira tormenta quæ pro exemplis narrentur, aut quæ documento sint cæteris, ne delinquant, exempla dicuntur. Et Tacitus dare ultionis exemplum dixit Annal. 3, 37, 5. & novissima exempla pro gravissimis pœnis, 12, 20, 4. Ita enim Gellius ait Noct. Att lib. 6. c. 14. Tertia ratio vindicandi est, quæ *παράδειγμα* a Græcis nominatur, quum pœnitio propter exemplum est necessaria; ut ceteri similibus a peccatis, quæ prohiberi publicitus interest, metu cognitæ pœnæ deterreantur. Idcirco veteres quoque nostri exempla pro maximis gravissimisque pœnis dice-

dicebant. De verbi igitur notione satis, ut arbitror, constat. Sed cum ea sit generalis, & in cuiusvis pœnæ exemplo locum habeat, si quis jam porro quærat, quænam hic speciatim pœna sit intelligenda, equidem me, fateor, quod affirmem certi nihil habere; nisi hoc unum, quod & verbum ipsum declarat, & quod ei opponitur *λάθρα ἀπολῦσαι*, ignominiam indicari publicam. Ea vero potuit consistere vel in capitali supplicio, de quo Deut. XXII. 23. & seq. vel in libello repudiî, de quo Deut. XXIV. 1. sed publice dato, cum clandestinum divortium indicetur verbis *λάθρα ἀπολῦσαι*. Licuit enim Judæis & palam & clam divortium facere, vid. *Lightfoot*. Vel alia quædam potuit esse ignominia, illis temporibus usitata in ejusmodi delicti genere, quale hoc esse arbitrabatur Josephus. Chrysostomus item accipit pro *manifestare cum ignominia*, sed a pœna legis distinguit: *Καίτοι γε ὃ ᾧ δειγματισμῷ μόνον ἦν ὑπεύθυνος ἡ τοιαύτη, ἀλλὰ καὶ κολάζεσθαι αὐτὴν ὁ νόμος ἐκέλευεν. ἀλλ' ὁ Ἰωσήφ ὃ μόνον τὸ μείζον ἐκείνο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑλάττω συνεχώρησε, τὴν αἰσχύνην. ὃ μόνον ὃ κολάσαι, ἀλλ' ὃδὲ ᾧ δειγματίζειν ἐβέβλητο.* Et certe non solum publicationi obnoxia erat hujusmodi fœmina, verum etiam puniri eam lex jubebat. Sed Joseph non solum majus illud, sed etiam quod erat minus remisit, nempe ignominiam. Non enim tantum non punire, sed ne quidem publicare volebat. Vide sis *Laur. Ramiresii Pentecontarchum* cap. 22.

Ibid. v. 20. παραλαβεῖν] Arrian. de exped. Alex. 7, 4, II. οἱ δὲ ΠΑΡΑΛΑΒΟΝΤΕΣ ἀπῆγον τὴν ἑαυτῶν ἑκάστω. *Sponsi sua quisque sponsa accepta receperunt.* Conf. Annot. Xenoph.

Ibid. v. 22. πληρωθῇ] Vorstio de Hebraismis N. T. cap. 6. pag. 148. in Hebraismorum numero habendus non videtur hicce verbi πληρῶσαι usus, cum Græci dicant τὰς ὑποχέσεις πληρῶσαι promissiones impleri, præstari, si id fiat, quod promissum est. Polybius eodem sensu ponit συνεκπληρῶσαι de virtut. & vit. pag. 1455. lin. 3. βέλομαι τὸ κατὰ τὴν προέξεν βίβλον ἐν ἐπαγγελίᾳ καταλειφθὲν ΣΥΝΕΚΠΛΗΡΩΣΑΙ τῶν Φιληκόων ἐνεκα. *Quod superiori in libro polliciti sumus, id nunc in gratiam eorum, qui discendi cupidi sunt, exequi placeat.* Cæterum quod Erasmus verbum impleretur pro perficeretur, ignotum esse ait Latinis auribus, & ex Hebræi sermonis proprietate relictum: refellitur ab ipso Ciccone Orat. pro Cluent. cap. 18. *impudentiæ est id profiteri, quod non possis implere.*

Ibid. v. 23. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον] ita Polybius lib. 6. cap. 24. pag. 657. lin. 15. ἵππεις καὶ πεζοὶ ἐκλέγασιν, τοὺς καλεσμένους ἐκ τῆς ἀσυνήτου, ὁ μεθερμηνευόμενον, ἐπιλέκτας δηλοῖ. *Equites peditesque seligunt, quos vocant Extraordinarios: si Græce veritas, ΕΠΙΛΕΚΤΟΥΣ vox significat.* Et lib. 2. cap. 15. extremo: τὸ δὲ τῶν ΕΞΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΟΝ ΕΣΤΙ ΠΕΡΑΝ, διὸ τοὺς ἐπεκτείναν τῶν ἄλλων, τρανσάλωιντας καλεῖται.

Ibid.

Ibid. v. 25. ἕως δ'] Jam a Chrysoſtomo, aliisque pluribus, accurate copioſeque de hoc loco diſputatum eſt, multisque exemplis Scripturæ confirmatum, hoc loquendi genere non ita temporis antegreſſi terminum ſtatui, quin ſimul univerſum futuri ſpatium comprehendatur. Eodem modo eſt apud Polybium lib. 2. cap. 10. pag. 137. lin. 10. μάρκῳ ὁ Καρυνεὺς, ἀνὴρ πάντα τὰ δίκαια τῷ κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν πολιτεύματι πεποιηκὼς, ΜΕΧΡΙ τῆς καταſτροφῆς. *Marcus Carynensis, vir erga commune Achæorum omni officii genere ſemper quoad vixit, egregie functus.* Similis locus eſt 2. Sam. VI. v. ult. καὶ τῇ μελὸς θυγατρὶ Σαβλ ἔκ ἐγένετο παιδίον ΕΩΣ τῆς ἡμέρας τῆς ἀποθανεῖν αὐτήν.

Cap. II. 1. ἀπὸ ἀνατολῶν] Ἀνατολή eſt (1) ipſe ortus ſive aſtus orientis ſolis aut lunæ. Ita Polybius & ex tempore & ex loco orientis lunæ conjectandum ait de noctis ſpatio vel confecto vel reſiduo lib. 9. cap. 14. pag. 771. lin. 16. a fine : καὶ πότῃ μὲν ἐκ τῶν πρὸ τὰς ΑΝΑΤΟΛΑΣ καιρῶν καὶ τόπων ſοιχαſέον. πότῃ δὲ πάλιν ἐκ τῶν πρὸ τὰς δύσεις. *Et interdum quidem ex ortus, interdum vero contra ex occaſus tempore ducenda eſt conjectura.* Et paulo poſt dicuntur αἱ καὶ ἡμέραν διαφορὰ τῶν ἀνατολῶν, differentiæ quæ in ortu lunæ per dies ſingulos contingunt. (2) Plaga mundi orientalis lib. 9. cap. 21. pag. 779. lin. 15. a fine ἡ δ' ἄκρα τῆς πολέως ὑπερκεῖται κατ' αὐτὰς τὰς θερμὰς ΑΝΑΤΟΛΑΣ. *Quæ ortum Solis aſtūm civitas reſpicit, arx imminet.* lib. 10.

cap. 10. pag. 812. sub fin. πόλιν περιεχομένην θαλάττῃ μὲν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ μεσημβρίας. *Urbem ab ortu solis & a meridie cinctam mari.* Item pag. 716. lin. 14. a fine. Et lib. 10. cap. 15. sub finem, pag. 821. lin. 7. ἐπὶ τὸν λόφον ἐπέστησε, τὸν ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν. *In orientali tumulo stare iussit.* Et pag. 813. lin. 14. & 25. (3) Metonymice colentes ad orientem, lib. 5. cap. 105. pag. 618. lin. 9. *Qui aliquid controversiæ cum Attalo habebant, non jam ad Antiochum aut Ptolemæum, sed præς μεσημβρίαν καὶ τὰς ἀνατολάς ἐνευον. ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἀπὸ τῶν τῶν καὶ τῶν ἐβλεπον, aut ad meridiem vel orientem se convertebant: sed ad occidentem deinceps omnes spectabant, i. e. ad Romanos.* Significat præterea (4) tempus exortus, (5) ipsum illum qui exoritur, Luc. 1. 78. (6) Album illud, quod est ad radices unguium digitorum, quas significationes vide apud *Erasm. Schmidium* ad h. l. Ex quibus secundum esse hujus loci, cuius liquet.

Ibid. v. 8. ἀκριβῶς ἐξετάσας) Polyb. lib. 5. cap. 81. extremo: τῇ προνοίᾳ διεσφαλμένῳ, ἀλλὰ τὸ μὴ καλῶς ἐξετάσασθαι, πρὶν τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰῶθαι ποιεῖσθαι. *Imprudencia lapsus, quia parum diligenter locum inquisiverat, ubi quietem capere moris haberet Ptolemæus.*

Ibid. v. 11. προσεκύνησαν αὐτῷ) Cum verbum hoc, uti monet Clariss. *Lambertus Bos*, frequentius, & quidem apud Ἀττικῶς Scriptores cum quarto casu junctum occurrat: ipse etiam ali-

aliquot exempla *tertiū casus* ex Auctoribus profanis conquisivit; quibus & nos unicum ex Nostro addamus, lib. 5. cap. 86. sub finem: ΤΗ Δ' ΟΙΚΙΑ ΤΑΥΤΗ ΜΑΛΛΟΝ ΑΕΙ ΠΩΣ ΟΙ ΚΑΤ' ΑΚΟΙΛΗΝ ΣΥΡΙΑΝ ΟΧΛΟΙ ΠΡΟΣΚΥΝΟΥΣΙ. *Fit enim nescio quomodo, ut Cæle Syriae populi ad venerationem hujus regiae magis inclinent.* Non ergo constructio cum Dativo Hebraica est, uti quidem censet *Cass. Wylsius* in *Dialectologia Sacra* pag. 311.

Ibid. v. 12. χρηματισθέντες) Verbum hoc non quidem eadem, qua hic accipitur, significatione, haud multum tamen dissimili frequenter apud Polybium occurrit de responso, quod legatis datur. Lib. 5. cap. 24. pag. 518. lin. 19. a fine: Παρόντων δὲ πρεσβευτῶν ὧν ἦν Ῥοδίων καὶ Χίων περὶ διαλύσεως ἔργου πολέμου, χρηματίσας ἑαυτοῖς, καὶ συνυποκρίθεις καὶ φήσας ἑτοιμὰ εἶναι διαλυέσθαι καὶ νῦν καὶ πάλαι πρὸς Αἰτωλούς, τούτους μὲν ἐξέπεμπε. *Erant in eadem urbe Rhodiorum & Chiorum legati, de finiendo bello missi, his legationibus operam dedit; (eas audivit, iisque responsum dedit;) & simulatione usus, quum paratum se diceret & nunc esse, & jam pridem fuisse ad transigendum cum Aetolis, eos dimisit.* Et pag. 1093. lin. 5. ΕΧΡΗΜΑΤΙΣΕ τοῖς ἐκ τῆς Ῥώμης πρεσβευταῖς. *Cum Romanorum legatis colloquium habuit.* Item pag. 1110. lin. 19. a fine, & pag. 1120. lin. 5. ἡ σύγκλητος ΕΧΡΗΜΑΤΙΣΕ τοῖς ὧν ἦν Φιλίππου πρεσβευταῖς. *Admissi sunt in Senatum legati Regis Philippi, & a Patribus auditi.* Et pag. 1125. lin. 12. παρὲς τὸν χρηματισμόν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τῶν ὧν ἦν

τοῦ γεγεγονότων. *Nulla dato responso, aut habito colloquio cum iis qui venerant.* Neque hinc longe abit illud pag. 194. lin. 8. ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΣ ὡς τῶν μελλόντων, *sententia sua de rebus futuris edita.* Quando cum Dativo personæ construitur, in genere significat *agere quid cum alio.* Descendit enim a nomine χρεῖμα *res, negotium.* Cumque DEUS nulla re alia magis cum hominibus agat, quam cum ipsis quacunque ratione loquendo: hinc & Deus cum hominibus loquens, χρηματίζειν dicitur, Hebr. XII. 25. & quod ipse loquitur κεχρηματισμένον, Luc. II. 26. & ad quos loquitur dicuntur χρηματίζεσθαι, hic & paulo post v. 22. Act. X. 22. Hebr. VIII. 5. XI. 7. Conf. Joach. Camerar. ad hunc locum. Alia est hujus verbi notio, cum idem nomen χρεῖμα etiam pecuniam significet, pag. 1466. lin. 16. ἐχρηματίζετο τὰς ἀνδρας, *Viros pecunia spoliabat.* Pro quo mox ponit ἐξηργυρίσατο. Sed hæc significatio nihil ad novum Testamentum.

Ibid. v. 16. καὶ ἀποστείλας ἀνείλε πάντας) Elegans admodum dicendi genus, quo utitur Polybius lib. 14. τὰς μὲν γὰρ ἐν ταῖς ὁδοῖς ΕΠΑΠΟΣΤΕΛΛΩΝ ΑΝΗΡΕΙ, τὰς δ' ἐκ τῶν τάπων ἐπαναγαγόντας ἐφόρνευε. Sic Strabo quoque de Meliis loquens, Ἀθηναῖοι δὲ ποτε πέμψαντες, ἡβηδὸν κατέσφαξαν τὰς κλείδας. Infra XIV. 10. καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Hæc Casaubonus. Exstat autem is locus non lib. 14. sed 13. cap. 4. pag. 938. lin. ult. In eo autem consistit

sistit elegantia ista, quod ἀποστείλας absolute sine nomine ponitur, nec exprimitur, quos miserit. Cujusmodi exempla quaedam etiam ex Xenophonte collegimus ad Matth. XI. 2. 3. Sic Plutarch. paedag. c. 14. §. 30. πένψας ἀνείλε τὸν Θεόκριτον.

(Ibid. v. 18. ἔκ ἐισί) εἶναι pro vivere usurpant, & ἔκ εἶναι pro non amplius vivere. Arrian. Epict. pag. 388. lin. 9. ἔτι μ' εἶναι θέλεις; Vis me ultra vivere? Et lib. 4. cap. 1. pag. 440. lin. 12. a f. εἰ οἱ ὄντες ἡμεῖς ὠφέλιμοι, ἔχῃ πολὺ μᾶλλον ἀποθανόντες αὖ, ὅτε ἔδει, καὶ ὡς ἔδει, ὠφελήσασθαι ἀνθρώπους; Si vivieramus utiles, non multo magis moritui quando oportebat ὥς quomodo oportebat, juremus homines? De quo loquendi genere non inepte philosophatur Epictetus, omnia mutari tantum statuens, nihil interire, ne hominem quidem, quando moritur, lib. 3. cap. 24. pag. 387. lin. ult. θάνατος μεταβολή, ἔκ ἐκ τῶ νῦν ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν. ΟΥΚ ΕΤΙ ἔν ΕΣΟΜΑΙ, ἔκ ἔσῃ, ἀλλ' ἄλλο τι. Mors est mutatio, non ex eo quod nunc est in id quod non est, sive ut nihil sit, seu in non ens, sed in id, quod nunc non est. Non ergo amplius ero. Non eris, sed aliud quid. In quid autem morte mutetur homo, Epictetus suo more ita edisserit lib. 3. cap. 13. pag. 313. hominem morientem abire εἰς τὰ φίλα καὶ συγγενῆ, εἰς τὰ στοιχεῖα. ὅσον ἦν ἐν σοὶ πῦρ, εἰς πῦρ ἀπείσιν. ὅσον ἦν γῆδιον, εἰς γῆδιον. ὅσον πνευματίον, εἰς πνευματίον. ὅσον ὑδάτιον, εἰς ὑδάτιον, ἀδ' ἀμικὰς cognata, ad ele-

menta. Quantum erat in te ignis, ad ignem discedit: quantum erat terræ ad terram: quantum spiritus ad spiritum sive in aërem: quantum aquæ ad aquam. Quæ quidem non spernendam nobis de morte ex hac locutione commentandi materiam præberent, si id nunc ageremus.

Cap. III, 7. ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα)
 Cum annotationes ex Xenophonte scriberem, in disputationem quandam incidebam, in qua locus hic in eam sententiam exponebatur, quasi Pharisei & Sadducei contra baptismum Johannis venerint, eumque oppugnarint. Quæ interpretatio cum mihi propterea non videretur verisimilis, quod & istud loquendi genus: ἐρχομένους ἐπὶ τὸ, alio plane sensu apud Xenophontem me legere meminissem, & in oratione Johannis, qua Phariseos & Sadduceos objurgat, nullam ejus opinionis causam reperirem: cœpi inquirere, quid ponderis haberent, quæ in contrariam partem afferebantur rationes. Sed fuit nuper non nemo, qui nec quæ ego contra scripseram, probaret, & epistola quadam alteram illam sententiam de Phariseis & Sadduceis, tanquam baptismi Johannei adversariis tueretur. Quare liceat pauca respondere. Ac primum quidem illud monendum arbitror, (id quod ad singulas annotationes repetitum volo,) non me propterea vocum græcarum significationes exemplis profanorum scriptorum confirmare, quod eas promiscue quibusvis locis convenire putem, non considera-

derata rei, de qua agitur, sententia, totiusque orationis connexionem. Sed hoc spero æquum & in enarrandis veterum scriptis versatum lectorem per se intelligere, quoties verbi tantum vis & notio explicetur, me statuere, cum eadem sermonis quoque contextum congruere. Non ergo, quia ἐρχεσθαι ἐπὶ τι, apud Xenophontem significat venire alicujus rei consequendæ aut peragendæ causa, continuo etiam hic eo sensu usurpari censeo; sed ita judico, quia ista significatio huic loco est aptissima, ideo eam retinendam. Protuleram vero ex Xenophonte hæc exempla, Cyropæd. lib. I. pag. 23. lin. 25. ubi Cyrus ad patrem: ἐγὼ μὲν πρὸς σε ΗΛΘΟΝ ΕΠ' ἀργύριον, *ad te veniebam argenti petendæ causa, quod ei persolverem, qui se in arte imperatoria me instituisse agebat.* Lib. 4. pag. 105. lin. 17. ἴτω τις ἐφ' ὕδατος, *eat aliquis aquatum.* Oecon. pag. 651. lin. 6. οἶμαι δ' ἂν, καὶ εἰ ΕΠΙ τῷ ΕΛΘΟΝΤΟΣ σὺ, καὶ μὴ ὄντι παρ' ἐμοί, εἰ ἄλλοσε ἤγησάμην ὅπόθεν σοι εἴη λαβεῖν, ἔκ ἂν ἐμέμφω μοι. *Arbitror autem te, si ignis petendæ causa venires ad me, atque illo equidem carerem: non reprehensurum, si alio te ducerem, unde petere posses.* His similia adscripseram ad Matth. XXVI. 50. ut ex Cyropæd. lib. 6. pag. 121. lin. 51. ἔδοξεν αὐτῷ ἐπιτήδειον εἶναι Ἀράσπας ΕΛΘΕΙΝ ΕΠΙ τὸτο. *Visus est ipsi Araspas idoneus, qui hanc ad rem ablegaretur.* Et pag. 106. lin. 32. ἐδήλωσεν ἐφ' ἃ ἦκοι. *Quarum rerum causa venisset, exposuit; aliaque plura.* Quibus etiam nunc nonnulla ex Polybio & Arriano addamus; nec sine causa, ut appareat, quam fami-

miliaris sit Græcis hæc loquendi ratio. Ita Polybius lib. 10. cap. 31. pag. 843. lin. 16. *Hispanos simulac viderint, se in amicitiam receptum, & quæ jam postulet esse consecutum, πάντας ἐπὶ τῷ βασιλεῖσιον ἤξεν, cunctos ut eadem ab ipso impetrent adventuros.* Pag. 1264. lin. 25. *Ἰὼς ἐπὶ τὰ χρήματα παρόντας, qui ad pecunias accipiendas venerant.* Et Arrian. Indic. 23, 1. *οἱ δὲ ἐφ' ὕδαρ ἐκβάντες, ὑδρεύοντο.* Alii vero aquatum egressi, aquam attulerunt. Hic tot exemplis, in quibus ἐπὶ cum accusativo rei eo, quo dixi sensu, construitur, ne unum quidem adhuc oppositum fuit, in quo ἐπὶ item cum accusativo rei *contra* significet; nam de accusativo personæ hic non est quæstio, quæ constructio sane frequens est apud historicos in mentione hostilis aggressionis, ut apud Lucam XIV. 31. & Herodotum lib. I. pag. 11. D. *ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι, Lydos invadere cum equis.* Item pag. 16. C. & apud Arrianum I, 1, 2. 1, 2, 5. I, 5, 16. I, 12, 5. quæ aliaque loca noster in hunc auctorem index dabit, si quando in lucem edi potuerit. Allegatur quidem locus Luc. XI. 17. *πάντα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν ἀγαμερικοῦσα.* Sed præterquam quod nomen βασιλείας revera hic collectivum est personarum, etiam verbum ἀγαμερικοῦσα satis indicat, qua notione particula ἐπὶ sit posita. Verba autem Marci XVI. 2. (ita enim legendum puto pro XVI. 12.) si huc trahere placeat: locus hic fortasse ita intelligendus foret: Venisse eos ad baptismum, non suscipiendi ejus, sed tantum spectandi gratia. Quanquam nec mulieres illæ

Marc.

Marc. XVI. 2. ideo ad monumentum veniebant, ut otiosæ illud spectarent, sed ut in eo ungerent corpus Domini. Nullum ergo, quod equidem sciam, exemplum prolatum est, in quo præpositio ἐπὶ, nomini rem significanti addita, & cum verbo veniendi, eundi, proficiscendi, aliove similem motum denotante constructa, pro *contra* usurpetur. Sed jam argumenta contraria præcipua videamus. Primum hoc est, quod nulla fiat mentio confessionis peccatorum; sine pœnitentia vero eos esse baptizatos, neminem ausurum affirmare. Ad quod facilis est responsio: non recte propterea negari baptizatos fuisse Phariseos, quod de illorum pœnitentia, sine qua baptizari non potuerint, relatum nihil legatur. Neque enim opus neque moris est, semper omnia, quæ cuique rei conjuncta sunt, simul narrare. Sufficit, ea ex rebus ipsis posse intelligi. Nam equidem eo satis declarari arbitror ipsorum pœnitentiam, quod Johannes ipsos jussit fructus edere dignos pœnitentia Matth. III. 8. Quod quid est aliud, quam non sufficere, speciem præse ferre pœnitentiæ, verbisque eam profiteri; facta quoque eidem esse oportere consentanea, animique mutationi respondere mutationem vitæ. Quod si non modo nullum signum dedissent animi pœnitentis, sed contra in malitia adeo pertinaces fuissent, ut etiam venissent oppugnatum baptismum: quis credat, Johannem eos ad fructus pœnitentiæ congruentes, & non potius ad ipsam pœnitentiam exhortaturum fuisse? Num

quis pater ad filium, eo ipso tempore, quo is monitis ejus repugnat, eaque sibi sequenda non esse contendit, ita loquatur: Si te poenitet prioris vitæ, fac talem te geras, ut vere te resipuisse, ex moribus tuis possit intelligi? aut si eum videat alia omnia, quam litterarum studia tractantem, num sic admoneat: Fac opus aliquod diligentiae & doctrinae tuae appareat? Non hæc est oratio ad eum, quem ad meliorem frugem nondum se recipere videmus, sed qui spem aliquam ostendat probitatis & industriæ, quam ne ipse fallat, hujusmodi sermone eum excitamus. Præterea, quid opus erat poenitentiam nominatim ponere? cum ex eo, quod accesserint ad baptismum poenitentiae, satis ea possit colligi, modo verba illa, ἐρχεσθαι ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ex communi Græce loquentium usu, cujus exempla supra plurima posui, recte intelligantur. Illud vero non video, qua ratione possit defendi, quod dicitur oratio Johannis pertinuisse ad solos Phariseos, non ad alios baptizatos; cum Lucas disertis verbis contrarium testetur III. 7. *Dicebat ad turbas, quæ exhibant ut baptizarentur ab ipso.* Verum Lucam ait ex Matthæo hic explicandum, quia Matthæus hoc loco sit Luca copiosior. Sed vellem addita fuisset illa explicatio, quæ mihi tantum habere difficultatis videtur, ut verear, ne forte in divinando aberrem. Num enim ita statuitur, illam turbam, quam a Johanne progeniem viperarum appellatam Lucas memorat, solos intelligendos Phariseos & Sadduceos? Ego vero, quanquam nego
eos

eos solos intelligendos, tamen ad istos quoque pertinuisse orationem Johannis concedo, utpote ad quos eam habitam scribit Matthæus. Ergo de hoc inter nos convenit, ad Phariseos & Sadducæos directam fuisse orationem; ad solos, an ad alios quoque, nihil ad id, quod nunc inde colligam, pertinet. Vide enim, quantum inde firmamenti ad causam meam stabiliendam accedat. Nam illi, quos Johannes alloquitur, certe venerunt ut baptizarentur, Luc. III. 7. Si ergo Phariseos & Sadducæos alloquitur (ut certe alloquitur, quanquam non solos,) necesse est, illos quoque venisse ut baptizarentur; nam alioquin illi nomine τῶν ἐκπορευομένων ὄχλων βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ comprehendendi non possent. Ut res sit manifestior, apponam ipsum Syllogismum: Illi, quos alloquitur Johannes, venerunt ut ab ipso baptizarentur. Id ait Lucas III. 7. Atqui Pharisei & Sadducæi sunt, quos alloquitur Johannes. Hæc est illa, quæ dicitur, explicatio, si modo eam conjectura affecutus sum. Ergo Pharisei & Sadducæi venerunt ut baptizarentur a Johanne. Sin forte dicas in illa turba, quæ voluerit baptizari, fuisse etiam Phariseos & Sadducæos, qui noluerint: equidem nunquam adducar ut credam Lucam nominasse quidem cupidos baptismi, intelligi autem voluisse ejusdem adversarios. Quin potius ego Lucam non aliter, ac scripsit, sensitse judico, eumque cum Matthæo puto sic conciliandum, ut Johannes simul & ad Phariseos, quod dicit Matthæus, & ad reliquas turbas, quod ait

Lucas, verba fecisse existimetur. De locis illis Luc. VII. 29. & Matth. XXI. 25. quæ huic sententiæ videntur obstare, satis jam dictum arbitror in annotationibus Xenophonteis. Illa enim ut eo, quo interpretatus sum, sensu accipi necesse sit, facit hæc ipsa, de qua jamdudum disputamus, Matthæi de Phariseis & Sadducæis narratio. Sed aliud etiam opponitur testimonium, idq; Phariseorum, affirmantium Joh. VII. 48. neminem Principum aut Phariseorum credere in Christum. Quid vero si Pharisei mentiantur? quid si causæ suæ ferviant, & propterea neminem illorum in Christum credere dicant, ut, quos argumentis a Christo non poterant abducere, eos tot summorum virorum exemplis abstraherent? quid si paucos illos, qui in Christum credebant, præ tanta cæterorum multitudine pro nullis habebant? Aut, quod maxime probabile videtur, annon fieri potuit, ut multi Phariseorum in Christum crederent, id vero homines sectæ suæ celarent? Certe talem fuisse Nicodemum constat, quem non modo Phariseum, sed etiam principem Judæorum vocat Johannes III. 1. Ex principibus autem multos in occultanda fide Nicodemo similes fuisse, idem Johannes memoriæ prodidit XII. 42. *Verumtamen etiam ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ne e synagoga ejicerentur.* Ex quo loco simul apparet, quam levis sit horum testium auctoritas, ut pote quos aperte falsos arguit Johannes. Isti enim dicunt, neminem ex Principibus

pibus credidisse in Christum; Johannes contra testatur, multos ex Principibus credidisse in eum: ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπί-
 στευσαν εἰς αὐτόν. Si ergo quod de Principibus dicunt, verum non est: quis eos de aliis vera locutos præstabit? Denique baptizatos fuisse hos Phariseos & Sadducæos, quos Johannes tam acerbe & aspere compellat, non aliunde puto firmitus demonstrari posse, quam ex hac ipsa oratione. Nam ad eos ipsos Phariseos & Sadducæos, quibuscum ipsi hic res est, ita loquitur Baptista v. II. *Ego quidem baptizo vos aqua ad penitentiam.* Ad quod argumentum eludendum, quidquid ex adverso afferatur, par futurum haud existimo. Neque puto, quenquam eo progressurum, ut dicat, Johannem relictis Phariseis & Sadducæis ad quos v. 7. cœperat loqui, nunc v. II. ad cæteram turbam se vertere. Nullum enim est indicium mutatæ personæ auditoris; sed ad quos initio dirigitur, ad eosdem indeflexo cursu ad finem usque fertur oratio; ut eam ad alios derivare velle, sit vim inferre sermoni. Omniumque minime ii, qui contra disputant, hæc verba alio transferre debent aut possunt, quippe cum statuunt, solis hæc dici Phariseis & Sadducæis; ut non liceat ipsis eo confugere, quod ad promiscuam multitudinem Joannes orationem ita temperarit, ut alia aliis congruerint. Neque sane conveniret, qui Johannem ad solos Phariseos & Sadducæos locutum contendat, licet Lucas ad quosvis locutum dicat, eum nunc, ubi Matthæus

ad Phariseos & Sadduceos locutum ait, idem negare. Atque hæc fere habui, quæ pro baptismo Phariseorum & Sadduceorum contra illam epistolam dicerem; quibus spero facile quosvis assensuros, modo totam oratiunculam Johannis apud Matthæum legant, atque imprimis ad verbum undecimum animum advertant. Quod si cui tamen ne hæc quidem satisfaciant, facile patior, quemvis quod sibi verum videatur sequi, præsertim in re hujusmodi, in qua errare nihil habeat periculi.

Ibid. (ὐπὲδείξεν) Laborare video nonnullos interpretes in verbi hujus expositione, sollicitos maxime de præpositione ὑπὲρ, cujus vim minime omnium assecutus videtur *Erasmus*, qui, secutus aliorum quorundam verborum analogiam, quibus ὑπὲρ junctum clandestini quid significat, pro veteris interpretis verbo *demonstravit*, mavult *subindicavit*, sive *submonstravit*, i. e. ut ipse exponit, *clanculum indicavit* & *admonuit*, ut fugerent imminens periculum. Quod si omnino hujusmodi aliquo verbo composito utendum est, *præmonstrare* forte huic loco magis conveniret, eo sensu, quo *Terentius* dixit *præmonstratorem* in *Heaut.* 5. 1. 2. *Ego me non tam astutum, neque ita perspicacem esse, id scio: Sed hic adiutor meus, & monitor, & præmonstrator Chremes hoc mihi præstat.* Ad quem locum *Guyetus* observat, & *Plautum* verbo *præmonstrare* pro docere usum. Inde ὑπόδειγμα exemplum. Ita *Ev. Schmidius* ait, ὑποδείκνυσθαι esse hoc loco, exemplum agendi alicui suppeditare, quasi diceret: Quis

Quis baptizatorum percepto fructu baptismi, pacatam intra se conscientiam, Deumque sibi reconciliatum sentiens, suo exemplo vos docuit huc venire? Hæc *Schmidius*. Sed non aliunde verborum significationes rectius cognoscuntur, quam exemplis, quibus in hoc quidem verbo ita abundamus apud Polybium, ut fastidium sit allatura copia, si omnia transcribantur. Hoc tamen plura afferemus, quo pauciora dederunt Lexicographi. Lib. 2. cap. 22. init. pag. 153. lin. 12. ὧν τοῖς βασιλεῦσι κογκολιταίνῳ καὶ ἀνηροεσῶ, παρ' αὐτῶν μὲν χρυσίῳ προλείναντες πλῆθος, εἰς τὸ μέλλον δὲ ὑποδείκνυοντες τὸ μέγεθος τῆς Ῥωμαίων εὐδαιμονίας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς ἀγαθῶν εἰάν κρατήσωσι, προεῖρεποντο καὶ παρώξυνον πρὸς τὴν ἐπὶ Ῥωμαίῃς στρατείαν. *Horum reges Concolitanum & Aneroestum, magnam in præsens aurivim illis exhibentes, in futurum magnitudinem Romanarum opum ob oculos ponentes, & immensas divitias quibus parta victoria sunt fruituri, hortantur incitantes ad bellum Romanis inferendum.* Lib. 2. cap. 33. init. τῶν χιλιάρχων ὑποδείξαντων ὡς δεῖ ποιεῖσθαι τὸν ἀγῶνα. *Cum eos edocuisset tribuni, quomodo pugnam capessere deberent.* Lib. 2. c. 49. init. Nicophanes igitur ubi ad Regem venisset, sermonem cum eo habet de patria sua breviter & summatim, quæ res postulabat; ac de summa rerum plurimus illis sermo fuit, ex Arati mandatis ἀγῶνι monitis. Αὐταὶ (ἐντολαὶ) δ' ἦσαν, ὑποδεικνύσαι τὴν Αἰτωλῶν καὶ Κλεομένους κοινοπραγίαν, τί δύνασθαι, καὶ ποῖ τείνει, καὶ δηλῶν ὅτι πρῶτοις μὲν αὐτοῖς Αἰτωλῶν εὐλαβητέον. *Ea autem erant: ut ob oculos*

regi ponerent, hæc Ætolorum & Cleomenis societas quam vim haberet, & quo spectaret. Ostenderentq; primum quidem Achæis periculum imminere. Hic quis non intelligit ὑποδεικνύουσα recte verti ob oculos ponere, cum mox pro eo δηλῶν scribatur. cap. 61. p. 204. lin. 23. ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐδήλωσε, βελομένης ὑποδείξαι τὴν κλεομένης μεγαλοψυχίαν. Hæc quidem Phylarchus narravit, studio commendandi Cleomenis magnanimitatem. Narraverat autem hæc Phylarchus in historia, quam scripserat; de quo & paulo post dicit: ἕως τῆς διασάφησης, rem hætenus persecutus est. Ita lib. 3. cap. 6. init. ἐνιοι δὲ τῶν συγγραφέων τὰς κατ' Ἀντίβαν πράξεις, βελομένοι τὰς αἰτίας ὑποδεικνύουσαι ἡμῖν, δι' αἷς Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ὁ προειρημένος πόλεμος ἐνέστη. Eorum qui res Hannibalis memoriæ prodiderunt, nonnulli quum exponere causas vellent, ex quibus ortum est inter Carthaginenses ac Romanos bellum. Lib. 6. cap. 39. p. 676. lin. 4. περὶ ὧν ὑπεδείξαμεν ἄρτι διὰ πλειόνων κατὰ μέρος. Cujus particularem descriptionem ante sumus persecuti. pag. 628. lin. 16. συμβάσει δὲ τὰς πλείους τῶν βελομένων διδασκαλικῶς ἡμῖν ὑποδεικνύειν περὶ τῶν τοιούτων, τρία γένη λέγειν τῶν πολιτῶν. Qui de hujusmodi rebus via & arte disserere instituunt, tres Rerum publ. formas enumerant. Lib. 2. cap. 67. pag. 212. lin. 3. προορώμενος τὸ μέλλον φιλοποίμην ὁ μεγαλοπόλις, τὸ μὲν πρῶτον ὑποδεικνύειν ἐπεβάλλει τοῖς προεσῶσι τὸ συμβεβησόμενον. Philopæmen Megalopolitanus videns quod futurum erat, de ingruente periculo duces ordinum initio admonere statuit. Lib. 3. cap. 33. sub fin. ΠΑ-

ΡΕΚΑΛΕΙΤΑΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΦΑΝΕΡΩΣ ἤδη πρὸς τὸν κατὰ
 Ῥωμαίων πόλεμον, ΕΜΦΑΝΙΖΩΝ ΜΕΝ, ὃν τρόπον ἐκδο-
 του αὐτὸν ἐγχειρήσαιεν αἰεῖσθαι Ῥωμαῖοι, καὶ πάντας
 τὰς τῆς στρατοπέδου προεσώτας· ΤΠΟΔΕΙΚΝΥΩΝ δὲ τὴν
 καὶ χώρας ἀρετὴν εἰς ἣν ἀφίξονταί. *Aperte jam exerci-*
tum ad bellum contra Romanos hortari. Narrabat il-
lis ausos esse Romanos, et se et omnes duces exercitus
ad deditionem poscere. Commemorabat etiam regionis
bonitatem, in quam essent venturi. Lib. 3. cap. 38. ex-
tremo: Καθὰ περ γὰρ ἐπὶ τῆς ὁράσεως εἰδίσμεθα
 συνεπιστρέφειν αἰεὶ τὰ πρόσωπα πρὸς τὸ κατὰ τὴν
 ἐνδείξιν ΤΠΟΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΝ, ὅτω καὶ τῇ διανοίᾳ χρη-
 συνδιανέυειν καὶ συρρέπειν ἐπὶ τὰς τόπους αἰεὶ τὰς διὰ
 τῶν λόγων συνεπιδεικνυμένους. *Sicut in aspectu solemus*
faciem subinde convertere ad illud, quod digiti indicio
fuerit demonstratum: sic, ut quaeque loca oratione
fuerint subindicata, ad illa cogitationem statim nostram
circumagere ac dirigere debemus. cap. 47. item ex-
tremo: εἰ μὴ Θεὸς ἢ τις ἡρώς ἀπαντήσας τοῖς περὶ
 τὸν Ἀννίβαν ΤΠΕΔΕΙΞΕ τὰς ὁδούς. *Nisi Deus aut heros*
aliquis Hannibali occurrisset, qui viam indicaret. pag.
287. lin 10. a fine: ἐνδεικνύμενος αὐτοῖς τὰ περὶ τὸν
 Πάδον πεδία, καὶ καθόλου τῆς εὐνοίας ὑπομιμνήσκων
 τῆς τῶν κατοικούντων αὐτὰ Γαλατῶν, ἅμα δὲ καὶ τὸν
 τῆς Ῥώμης αὐτῆς τόπον ΤΠΟΔΕΙΚΝΥΩΝ, ἐπὶ ποσὸν
 εὐθαρσείας ἐποίησε τὰς ἀνθρώπους. *Circumpadanos*
campos illis ostentans, et incolarum Gallorum benevo-
lentiam erga ipsos subinde memorans, ipsius quoque
Romae locum designans, aliquanto alacriorem militem
reddebat. P. 533. l. 5. a fine: ΤΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙΝ ἐλπίζει
 καθόλου, *spem reditus ostendere, sive facere. p. 1345.*

lin. 8. τὰ τῆς τύχης ἀδηλα πολλάκις ὑπεδείκνυον. *Incertos fortunæ casus sæpe commemorabant.* Ita etiam pag. 189. lin. 1. pag. 388. lin. 18. a fine. pag. 1302. lin. 15. Et pag. 1277. lin. 19. ei opponitur ἐντέλλεσθαι, τὰ μὲν ΥΠΟΔΕΙΞΑΣ, τὰ δὲ ἐντελλάμενος, *partim docens, partim præcipiens.* Ex quibus, uti & reliquis N. Test. locis, puta Luc. VI. 47. XII. 5. Act. IX. 16. XX. 35. apparet, præpositione ὑπὸ augeri, non imminui hujus verbi significationem, eamque latissime patere, & esse *ob oculos ponere, ostendere, commemorare, monstrare, demonstrare, docere, declarare, indicare, exponere, exponendisque causis & rationibus suadere.* Unde lib. 1. cap. 69. pag. 98. lin. 17. a fine, ὑπεδείκνυε pro loci sententia redditur: *persuadere eis aggreditur.* Et lib. 2. cap. 50. princ.: Ἀντίγονος ἀκέσας τὰντα καὶ δόξας ἀληθινῶς καὶ πραγματικῶς ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΝΑΙ Τὸν Ἀράγον. *Hæc cum intellexisset Antigonus, verum ac prudens Arati consilium judicans.* Er habe die Sachen flüglich vorgestellet. Pag. 1112. lin. 10. τῷ δὲ βασιλέως συγκαταβεβμένῳ τοῖς ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΙΣ. *Assentiente Rege ei consilio quod monstrabatur.* Idemque valet quod ἀποδεικνύειν pag. 749. lin. 7. confer pag. 98. lin. 17. Gerbardus, subintellige, inquit, ὁδὸν, *qua via effugere possitis.* Et ita supra Polybius: ὑπέδειξε τὰς ὁδούς. Sed tamen causam potius rationemque, quare id ipsis sit faciendum, declarari hoc verbo putem; altero autem Φυγεῖν viam modumque effugiendi, hoc sensu: *Quis vobis & quibus rationibus hoc persuasit, ut isto modo evitetis imminens supplicium.* Ita infinitivo utitur Pau-

Paulus I. Cor. V. 9. ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, & Ephes. IV. 1. παρακαλῶ ὑμᾶς ἀξίως περιπαλῆσαι, I. Thess. IV. 10. I. Tim. 1. 3. & aliis locis innumeris. Qui infinitivus exponitur: ἵνα φύγητε, ut I. Cor. XVI. 12. παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ, & 2. Cor. XII. 8. vide Posselii Syntaxin Infinitivorum reg. 1. Est autem interrogatio non negantis, qualis Matth. XXIII. 33. sed admirantis, qualis Gal. III. 1. Miratur enim Baptista, qui fiat, quod Pharisei & Sadducei meru cœlestis iræ perculsi, ejus placandæ causâ ad baptismum accedant, cum illorum quidem animis justitiæ opinio, horum vero epicuræa quædam securitas ita penitus infedisset, ut cadere in ipsos tantus divini numinis metus non videretur. Eodem modo interpretatur Chrysostomus. πόθεν ἡ τοσαύτη γέγονε μεταβολή; τίς τὸ τραχὺ τῆς γνώμης ὑμῶν κατεμάλαξε; τίς δὲ ὥρθωσε τὸ ἀνίατον; Unde tanta facta est mutatio? Quis asperitatem animi vestri emollivit? quis sanavit id quod erat immedicabile? Et paulo superius: εἰ δέ τις μετὰ ἀκριβείας προσέχει τοῖς λεγομένοις, καὶ ἐγκωμιάσῃ τὴν ἐπιτίμην ἐκέρασε. θαυμάζων γὰρ αὐτὸς ὅτι ὅψε γῆν ποτὲ τὰ ἀδύνατα αὐτοῖς χεδὸν εἶναι δοκῶντα ἠδυνήθησαν, ταῦτα ἔλεγε. Quodsi quis diligenter attendat iis quæ dicuntur, etiam laude increpationem temperat. Dixit enim hæc admirans eos, quod tandem tamen aliquando, quæ ipsis pene impossibilia videbantur esse, facere poterint.

Ibid. v. 8. ἀξίως τῆς μετανόιας.) Fructus hi di-

dicuntur opera Aët. XXVI. 20. Ea vero digna sunt pœnitentia, h. e. eidem conveniunt, si talia sint, qualia decet ab animo pœnitente proficisci. Quorum autem nos vere pœnitet, ab iis non modo abstinemus, sed etiam contrariis factis, quantopere ab iis abhorreamus, ostendimus. Chrysost. in h. l. *Quomodo poterimus fructus pœnitentia dignos facere? utique si peccatis adversa faciamus. Aliena rapuisti? incipe jam donare propria, &c.* Polyb. lib. 3. cap. 44. pag. 275. lin. 11. ἀνδρας ἀγαθοὺς, καὶ τῶν προγεγονότων ἔργων ἀξίους. *Viros fortes & gloria rerum ante gestarum dignos se præberent.* Et cap. 116 pag. 370. lin. 17. a fine: ἀνδρες ἀγαθοὶ, καὶ τῆς Ρώμης ἀξιοὶ γενομένοι κατὰ τὸν κίνδυνον. *Viri fortes, & qui in eo certamine Romana virtutis specimen eximium ediderant; ita Latinus interpres; hi enim sunt Roma digni.* Sic etiam lib. 15. cap. 10. pag. 972. lin. penult.

Ibid. v. 10. ἤδη δὲ καὶ.) Quin imo etiam. His tribus particulis Arrianus utitur, cum majus quid dicturus est, de exped. Alex. 4. 14. 3. ἩΔΗ ΔΕ ΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑΔΕ ἀνέγραψαν. *Nonnulli vero etiam hæc tradunt.* Et 6. 28 1. ἩΔΗ ΔΕ ΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΙΑΔΕ ἀνέγραψαν, ὅτις αἰ ἐμοὶ λέγοντες. *Sunt etiam nonnulli qui scribant, quod quidem mihi verisimile non videtur.* Sic & Plutarchus pædag. cap. 7. n. 20. ἩΔΗ ΔΕ ΤΙΝΕΣ ΚΑΙ Τῶν νεανικῶν ἔργων ἀπτονται κακῶν. *Sunt qui & majora audent flagitia.* Nos in vernacula lingua vim verbi ἤδη per gar exprimimus: & sind auch gar einige die da schreiben. Ut ἤδη fit inten-

tendendi, non temporis adverbium. Quam significationem apud Arrianum habet multis locis. Ut 3, 4, 8. 6, 22, 13. 7, 10, 3. Indic. 14, 4 & 5. & Tactic. cap. 8. pag. 8. & cap. 10. init. Herodotus lib. 1. pag. 30. D. Ex eo tempore quoties Lacedaemonii cum Tegeatibus congressi sunt, superiores extitere: ΗΔΗ ΔΕ ΣΦΙ ΚΑΙ Η ΠΟΛΛΗ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΉΝ ΚΑΛΕΣΤΕΡΑΜΕΝΗ. Quin etiam magna pars Peloponnesi eis parebat. Simile exemplum citat Budæus ex Gregorio: & ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ΜΟΝΟΝ, ΑΛΛ' ΗΔΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ. Itemque ex Synesio: ΤΩ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΗΜΩΝ, ΗΔΗ ΔΕ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙΜΑΧΗΤΟΝ ΉΝ. Ut proinde crescat oratio, & hoc dicatur: Non solum adoptari posse alios, qui pari cum Judæis jure fruantur: sed etiam, quod majus est, Judæos plane excisum iri, ni vere resipiscant. Sed Chrysostomus τὸ ἤδη de propinquitate temporis exponit. Lectoris ergo esto judicium. Quanquam & Chrysostomus hic incrementum aliquod orationis agnoscit, licet id in adverbio ἤδη non ponat: τί γὰρ λέγω, Φησίν; ὅτι ἀποπίπτειν μέλλετε τῆς πρὸς τὸν πατριάρχην συγγενείας, καὶ ἑτέρας ὁρᾶν τῆς ἀπὸ λίθων εἰς τὴν ὑμετέραν εἰσαγομένης προεδρείαν. ὃ δὲ γὰρ μέχρι τούτου τὰ τῆς τιμωρίας ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προβήσεταί τὰ τῆς κολάσεως. ἤδη γάρ, Φησιν, ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κείτα. Quid enim dico, inquit, quod futurum sit ut excidatis a Patriarchæ cognatione, & alios videatis qui ex lapidibus in vestram inducantur dignitatem? Non enim bucusque tantum supplicia vestra

per.

perveniunt, sed etiam ulterius progredientur pœnæ vestrae. Jam enim, inquit, securis ad radicem arborum posita est.

Ibid. v. 17. εὐδόκησα.) Est hoc alterum verbum ex eorum numero, quæ non facile alibi, vel nusquam frequentius, quam apud Polybium reperiri testatur Casaubonus. Quare quod Erasmus Reterodamus scribit ad h. l. verbum esse peculiare divinis litteris, si hoc voluit dicere, ita proprium esse divinis litteris, ut aliis Scripto-ribus non sit commune, satis refellitur vel ex solo Polybio. Licet vero pleraque exempla ad unam reduci possint significationem genera-lem, ut sit bene de aliqua re vel persona existimare, id quod ipsum verbi εὐτυχεῖν declarat, compositi ex εὖ bene, & δοκέω puto, existimo: placet tamen ex rerum, quibus accommodatur, diversitate, discrimina quædam constituere, iisque subjice-re & Polybii & Nov. Test. loca. Notat ergo

I. Rem quampiam vel personam probare, eam gratam & acceptam habere, ea delectari, velle aliquid, consentire, assentiri, inter se convenire. Lib. I. cap. 83. pag. 118. lin. 4. Carthaginienses jam prope quingentos id genus homines carceribus inclusos tenebant; cum Romani graviter succensere illis eo nomine ceperunt. Sed iidem missis legatis, ubi rogatu suo omnes recepissent, ἐπὶ ἰσοστάτον ΕΥΔΟ-ΚΗΣΑΝ, ὥς παραχρῆμα τοῖς καρχηδονίοις ἀντι-δωθήσασθαι τὰς ὑπολειπομένας παρ' αὐτοῖς αἰχμα-
λωτας

λώτες ἐκ τῆς πρὸς Σικελίαν πολέμου. *Gratum adeo*
id officium habuerunt, ut ex templo Carthaginensibus
ipsi vicissim donarent, quotquot adhuc restabant pe-
nes ipsos captivi e bello in Sicilia gesto. Lib. 3. cap. 8.
pag. 228. lin. 12. a fine: ἔδεναι γὰρ ΕΙΔΟΚΕΙΝ
τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἐν καρχηδόνι, τοῖς ὑπ' ἀντίβου
πρὸς τὴν Ζακάνθαιαν πόλιν παραχθῆσι. Nemi-
nem enim Carthagine, qui quidem aliquo loco esset in
Rep. ea approbasse, quae erga Saguntinorum civita-
tem fecit Hannibal. Lib. 4. cap. 22. pag. 406.
lin. 24. ἀπιστῶντες οἱ τρεῖς ἐν τῶν δυοῖν ἀδελμῶν τῶ,
διὰ τὸ συνειδέναί μὲν σφίσι πάσας τὰς ἐπιβολὰς,
μηδὲν δὲ τοῖς γιγνομένοις ΕΥΔΟΚΕΙΝ. Tres illos
fidem Adimanti (is erat alter e duobus) suspectam ha-
bentes; quod omnium inceptorum conscius parum sibi
illa placere ostenderat. Lib. 5. cap. 107. pag. 620.
lin. 10. Αἰτωλοὶ δὲ παρ' αὐτὰ μὲν ΕΥΔΟΚΟΥΝΤΕΣ
τῇ γενομένῃ διαλύσει πρὸς τὰς Ἀχαιᾶς, ὥς ἂν μὴ
κατὰ γνώμην αὐτοῖς τῆς πολέμου προεχωρηκότος.
Aeoli, quibus parum ex animi sententia bellum suc-
cesserat, repente illi quidem pace confecta letari.
Quod etiam ad sequentem significationem re-
ferri possit. Lib. 5. cap. 93. pag. 603. lin. penult.
Ad haec postulabatur, ut divites qui fundos posside-
bant, tertiam fundorum suorum partem conferrent
ad supplementum novorum civium. Alii neque po-
nteria urbis minui sustinebant: ἔτε τὸ ἥϊστον τῶν
κλήσεων ΕΥΔΟΚΟΥΝ εἰσφέρειν μέρος, neque de col-
latione tertiae partis possessionum suarum consentiebant.
Lib. 14. cap. 2. pag. 945. lin. 8. a fine: τὸν μὲν Πό-
πλιον ΕΥΔΟΚΕΙΝ καὶ σπαράζειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης.
Publio

Publio quidem conditiones probari, eumque studio pacis duci. Lib. 17. cap. 33. pag. 1073. lin. 10. & 13. Loquentem Parmenionem interpellans, Desine, inquit, plura dicere. ὃ γὰρ ἐπὶ Ῥωμαίων, ἀλλὰ ἐπὶ Ῥοδίων ὑμῖν ΕΥΔΟΚΩ διακριθῆναι περὶ τῶν ἀντιλεγόμενων. Καὶ τότε μὲν ἐπὶ 78 τοῖς διέλυσαν τὸν σύλλογον, ὁδαιῶς ΕΥΔΟΚΗΣΑΝΤΕΣ ἀλλήλοις. Non enim Romanis iudicibus, sed Rhodiis, disceptare hasce controversias mihi placet. Ita colloquium tunc est solutum, quum nullo modo inter ipsos convenisset. Excerpt. de virtut. & vitiis pag. 1442. in. 15. Sed postea quam Rex adolescentiam attigit, collectam satis magnam pecunie vim Alexandriam misit, ὥς κὼ τὸν Πτολεμαῖον αὐτὸν, καὶ τὰς περὶ τὴν αὐλὴν ΕΥΔΟΚΗΣΑΙ τῇ πρότερον αὐτῷ συστολῇ, καὶ τῷ μηδὲν προΐεσθαι, adeo ut Ptolemæus ἔς ceteri aulici priorum illius parsimoniam ac diligentiam vehementer probarent. Contrarium est δυσαρεστῆιν & δυσαρεστῆσθαι lib. 5. cap. 107. pag. 620. lin. 17. ὁδῆνα δὲ χρόνον διαλιπόντες ΔΥΣΗΡΕΣΤΟΥΝ καὶ καλεμέμενον το τὸν Αὔελαον. Idem tamen ne minimo quidem spatio temporis interjecto, ægre ferre, ἔς Ageilaum incusare. Lib. 3. cap. 8. pag. 229. lin. 1. ἐπεὶ περ ἐξ ἀρχῆς ΔΥΣΗΡΕΣΤΟΥΝΤΟ τοῖς ὑπ' ἀντιβῶ στρατομένοις. Siquidem semper ipsis facta Hannibalis displicuerant.

II. In aliquo acquiescere, eo contentum esse, neque aliud quid requirere; quæ significatio in plerisque locis cum superiore convenit. Lib. 1. cap. 8. p. 11. lin. 13. ὥς τὰς Συρακυσίαις, καίπερ ὁδαι-

ἔδαμῶς ΕΥΔΟΚΟΥΜΕΝΟΥΣ ἐπὶ ταῖς τῶν στρατιω-
 τῶν ἀρχαιρεσίαις, τότε πάντας ὁμοθυμαδὸν ΕΥΔΟ-
 ΚΗΣΑΙ στρατηγὸν αὐτῶν ὑπάρχειν ἰέμενα. *Ue Sy-
 racusii, licet a militibus habita comitia creandis
 magistratibus nequaquam probarent: tunc tamen
 universi consentientibus animis Hieronem Prætozem
 perlubenter acciperent. Lib. 2. cap. 38. pag. 175.
 lin. 14. Non est invenire ullam hominum societa-
 tem, in qua juris æquabilitas, libertas, & ut brevi
 absolvam, popularis vere status magis vigeat, aut
 instituta sinceriora, quam apud Achæos. αὐτῇ τινὰς
 μὲν ἐθέλοντι αἰρετισταὺς εὖρε Πελοποννησίων. πολλὰς
 δὲ πειθοὶ καὶ λόγῳ προσηγάγετο. τινὰς δὲ βιασα-
 μένη σὺν καιρῷ, παραχρῆμα πάλιν ΕΥΔΟΚΕΙΝ
 ἐποίησεν αὐτῇ ἀναγκασθέντας. Hæc Reip. forma a
 multis Peloponnesiis ultro est suscepta; multi rationi-
 bus & apta ad persuadendum oratione ut illa uteren-
 tur sunt adducti: ad quosdam cum per occasionem
 vis esset adhibita, facile statim impetratum, ut in eo
 propriis voluntatibus acquiescerent, quod initio coacti
 probaverant. Lib. 2. cap. 49. p. 187. l. 4. af. τῷτο
 δ' ὡς Αἰτωλοὶ καὶ Κλεομένης κρᾶνθησαν τῶν Ἰχθίων, & κ
 ΕΥΔΟΚΗΣΟΥΣΙΝ, ἔδε μὴ μείνωσιν ἐπὶ τῶν ὑποκει-
 μένων, ἔτι τῷτο τῷ πρόθεν ῥᾶον εἶναι τῷ νῦν ἔχοντι
 συνιδεῖν. τὴν τε γὰρ Αἰτωλῶν πλεονεξίαν & χ οἶον
 τοῖς Πελοποννησίων ὅροις ΕΥΔΟΚΗΣΑΙ ποτ' ἂν πε-
 ριληφθεῖσαν, ἀλλ' ἔδε τοῖς τῆς Ἑλλάδος. Quod
 autem Ætoli & Cleomenes debellatis Achæis cupiditati
 suæ finem non sint facturi, neque in eo statu mansuri:
 id quoque recte existimanti vel manifestius esse quam
 illud prius. Nam avaritiæ quidem Ætolorum, nec*

Græciæ universæ fines fore satis, nedum ut Peloponnesus eam expleat. Lib. 3. cap. 31. p. 257. l. 8. πῶς δ' ἂν ΕΥΔΟΚΟΥΜΕΝΟΣ τοῖς ὑποκειμένοις, τῆς βεβαιώσεως τὴν αὐτὴν προαίρεσιν καὶ διαφυλάξουσας τὴν κατὰ τὴν παροξύναι δικαίως; Quomodo denique si rebus præsentibus acquiescat, alios impulerit, ut quam ipse formam Reip. probat, eam adfirmare velint, neque sollicitari statum civitatis patiantur? Lib. 8. cap. 9. extremo, pag. 723. lin. 4. Et sacrificia & cultum heroibus debitum Arato decreverunt, & ut verbo expediam, quicquid ad memoriam defuncti eternitati consecrandam facit. ὥς εἶπω καὶ περὶ τῆς ἀπογοιχομένης ἐστὶ τῆς αἰδομένης, εἰκὸς ΕΥΔΟΚΕΙΝ αὐτὸν καὶ τῇ τῶν Ἀχαιῶν εὐχαριστίᾳ, καὶ ταῖς ἐν τῷ ζῆν κακοπραγίαις καὶ κινδύνοις. Ut, si quis mortuis inest sensus, in animo grato Achæorum ex omnibus ærumnis & periculis quæ vivus sustinuit, acquiescere ipsum par sit ac rationi consentaneum. Ad has ambas significationes, utpote valde inter se affines & fere easdem, pertinet hic locus, ut sententia sit: De quo ita sentio, & in quem ita sum affectus, ut tota mens, tota voluntas in eo conquiescat mea, qui mihi placet, quo delector, cujus mihi omnia & facta & dicta sunt probatissima, quique mihi omnibus in rebus ita satisfacit, ut nihil præterea requiram. Neque enim dubium est, quin hic omnibus, ut ajunt, numeris perfecta εὐδονία sit intelligenda. Hæc ergo vis est hujus verbi. Si quis jam singula vellet copiosius persequi, & ex sacris litteris quasi particulatim secum reputare paternæ hujus erga filium voluntatis causas

causas rationemque: is uberrimam haberet cogitandi materiam, plenamque rerum jucundissimarum. Deus enim εὐδόκησε tum in divina filii sui natura, quam cum ipso habet plane eandem, tum in humana, utpote purissima & sanctissima, & divinæ arctissime juncta; εὐδόκησεν in triplici ejus officio, regio, prophetico & sacerdotali; quo postremo ita prorsus satisfactum est ipsius justitiæ, ut nihil ab hominibus postulet amplius. Unde etiam εὐδοκία ἐν ἀνθρώποις Luc. II. 24. Nam ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ Eph. I. 6. εὐδόκησε jam in eo ante jacta mundi fundamenta, εὐδόκησε cum in terris versaretur, εὐδόκησεν etiam nunc in eo a dextris sibi asfidente. Est enim verbum indefiniti temporis, quo tempore Græci sæpe utuntur de iis rebus, quæ solent fieri, quæque & sunt & fuerunt eruntque. Vocant propterea actum continuum. Cujus generis exempla plurima dantur & in Polybio pag. 654. lin. 9. 12. 17. & seqq. pag. 667. lin. 14. pag. 670. lin. 6. Sed fatendum est, in Polybio cum præpositione ἐν conjunctum non reperiri; (Nam quod lib. 2. cap. 12. pag. 139. lin. 5. a fine dicitur ἐν αἷς εὐδόκησε, alia constructio est, uti cuius verba ipsa inspicienti patebit: ἡ τεῦτα διαπρεσβευσταμένη πρὸς τὰς Ῥωμαίους, ποιῆται συνθήκας, ἐν αἷς εὐδόκησε, φόρους τε τὰς διαταχθέντας οἰσεν. Teuta legatis ad Romanos missis, pacem hisce conditionibus cum illis sancit, ut tributa, quæ ipsi imperarentur, quotannis penderet, &c.) quodsi nec apud alios

reperiatur, eatenus dici posfit cum *Erasmo* peculiare divinis litteris. Ita enim LXX. in Græcum convertunt 2. Sam. XXII. 20. בִּי יָצַח ἠυδόκησεν ἐν ἐμοί. & Ps. XLIV. 4. יְהוָה יִצְחַק εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς. Sed de similitudine Scriptorum utriusque fœderis alias, εἰ ὁ κύριος θελήσῃ. Idem sensus est, 1. Cor. X. 5. 2. Cor. XII. 10. 2. Thess. II. 12. Hebr. X. 6. 8. 38.

III. *Lubenter aliquid facere, sponte & pro arbitrio suo decernere, quod ita sibi placeat, quodque ita justum, rectum, commodum judicet.* Lib. I. cap. 77. pag. 109. lin. 8. a fine: *His auditis tanta letitia incescit Barcam, & quia magna fiducia juvenis accesserat, & quod miram in sermonibus simplicitatem præ se ferebat; ὥς & μόνον ΕΥΔΟΚΗΣΑΙ κοινωνὸν αὐτὸν προσλαβέσθαι τῶν πράξεων· ἀλλὰ καὶ τὴν θυγατέρα δώσειν ἐπηγγείλατο μετ' ὅρκου.* Ut non solum in societatem omnium consiliorum lubens illum admitteret: sed filiam quoque suam ei se daturum jurejurando confirmaret. Lib. 15. cap. 34. pag. 1004. lin. penult. Talia enim semel ac prima vice libenter vel spectamus, vel audimus; ut discamus fieri illa posse, quæ existimabamus non posse. Ὅταν δὲ πιστεύομεν, & δεῖς τοῖς παρὰ φύσιν ἐγχερόντων ΕΥΔΟΚΕΙ. τῷ δ' αὐτῷ πλεονάκεις ἐγκυρεῖν, & δ' ὅλως αὖν βεληθεῖν. Cujus rei fides ubi est facta, nemini rebus contra naturam diutius immorari est gratum. Occurrere vero sibi idem sæpius, nemo non abominetur. Sic Luc. XII. 32. Rom. XV. 26. 27. 1. Cor. I. 21. 2. Cor. V. 8. Gal. I. 15. Col. I. 19. 1. Thess. II. 8. III. 1.

IV.

IV. *Placeo*, pag. 1431. lin. 16. τοῖς μὲν ἄλλοις Βοιωτοῖς ἤρεσκε τὸ πρᾶξας, τοῖς δὲ Θηβαίοις ἔχ' ὅλως ΕΥΔΟΚΕΙ τὸ γεγονός. *Quod ejus factum ceteris quidem Bæotis placuit, at Thebani minime approbaverunt.* Lib. I. cap. 88. pag. 123. lin. 17. a fine: *Sed enim Hanno & Barca admotis hinc illinc castris, cito illos coëgerunt ὁμολογίας ποιήσασθαι καὶ διαλύσεις ΕΥΔΟΚΟΥΜΕΝΑΣ Καρχηδονίοις, in eas leges & conditiones consentire, quæ Carthaginensibus placuissent.* Item pag. 188. lin. 3. a fine, & pag. 557. lin. 10. a fine. Unde apparet, utroque modo construi, & cum nominativo & cum dativo personæ; ut perinde sit, five dicam εὐδοκῶ τῷ γεγονότι, five τὸ γεγονός εὐδοκεῖ ἐμοί. Quare ellipsis, quæ est Colof. I. 19. vel ita suppleri potest ex v. 12. εὐδόκησεν ὁ Πατήρ, quod malim, tanquam usitatus; vel hoc modo, εὐδόκησε τῷ Πατρί. Priori modo pertinet ad primam, posteriori ad hanc significationem.

Cap. IV. I. εἰς τὴν ἔρημον.) Non solum Jesus in loco deserto, sed etiam ipse desertus erat, tum ab hominum societate, quibuscum versari solebat, remotus, tum Angelorum ministerio destitutus. Eleganter Epictetus, quem locum, quemque hominem desertum dicere soleamus, ostendit peculiari capite 13. lib. 3. quod inscribitur: τί ἐρημία, καὶ ποῖος ἔρημος, ex quo nonnulla placet excerpere. Ἐρημία ἐστὶ κατάστασις τῆς ἀβουθήτης. ἔχ' γὰρ ὁ μόνος ὢν, εὐθύς καὶ ἔρημος. ὥσπερ ἔδ' ὁ ἐν πολλοῖς ὢν, ἔχ' ἔρημος. ὅταν

γὰν ἀπολέσωμεν ἢ ἀδελφὸν, ἢ υἱὸν, ἢ φίλον ὃ προσ-
 αναπαυόμεθα, λέγομεν ἀπολελειφθαι ἔρημοι,
 πολλάκις ἐν ῥώμῃ ὄντες, τοσούτῳ ὄχλῳ ἡμῶν ἀπαν-
 τῶντος, καὶ τοσούτων συνοικούντων, ἔσθ' ὅτε πλῆθος
 δούλων ἔχοντες. Θέλει γὰρ ὁ ἔρημος κατὰ τὴν ἐννοίαν
 ἀβοήθητός τις εἶναι, καὶ ἐκκείμενος τοῖς βλάβῃ
 βυλομένοις. διὰ τούτο ὅταν ὁδεύωμεν, τότε μάλιστα
 ἐρήμους λέγομεν ἑαυτοὺς, ὅταν εἰς ληστὰς ἐμπέσωμεν.
 καὶ γὰρ ἀνθρώπων ὄψις ἐξαιρεῖται ἐρημίας, ἀλλὰ πιστὴ
 καὶ αἰδήμονος καὶ ὠφελίμης. *Solitudo est status ho-*
minis destituti auxilio. Non enim qui solus est, sta-
tim etiam est desertus; sicut neque qui cum multis
est, non desertus. Quando igitur amissimus aut fra-
trem, aut filium, aut amicum in quo acquiescebamus,
dicimus relictos nos esse desertos, saepe cum Romae su-
mus, tanta turba nobis occurrente, et tot nobiscum
habitantibus, interdum etiam magnam copiam ser-
vorum habentes. Habet enim desertus hanc notio-
nem, quod sit sine auxilio, et expositus iis qui nocere
volunt. Propterea quando iter facimus, tunc ma-
xime desertos nos dicimus, si in latrones incidamus.
Non enim hominis conspectus eximit nos solitudini,
sed fidelis, verecundi ac ejus qui prodesse studeat.

Ibid. 21. καταρτίζοντας.) Polyb. lib. 1. ναὺς
ΚΑΤΑΡΤΙΣΑΝΤΕΣ ἀνηγοντο, relictis classibus portu
solvebant. lib. 5. cap. 101. pag. 612. lin. 11. ΚΑΤΑΡ-
ΤΙΣΑΣ δώδεκα ναὺς, instructis navibus duodecim.

Cap. V. 5. κληρονομήσῃσι.) Si quis legat
Psalmum XXXVII. ex cujus v. 11. hæc sumpta
sunt,

sunt, non multum desideret explanationem uberiores horum verborum. Nobis hoc tantum annotare visum est, κληρονομεῖν habere etiam significationem adipiscendi ea loca, quæ antea hostium fuere, hostibus deletis atque exterminatis. Ita Gen XXII. 17. & apud Polyb. lib. 9. cap. 33. pag. 795. lin. 8. Nuper etiam infeliciū Anticyrensiū oppidum, postquam ipsos a Romanis adjuti sub jugum misissent, sibi detinuerunt. Et liberos quidem ac mulieres Romani abducunt; ut ea videlicet patiantur, quæ par est illos pati, qui in potestatem alienigenarum hostium devenerunt. Τα δ' ἐδάφη ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΣΙ τῶν ἡττηκόντων Αἰτωλοί. *Areas & solum miserorum, velut hæreditatis jure Ætoli possident.* Lib. 15. cap. 23. extremo, pag. 990. lin. 14. Prusias vero etsi propositum suum ad exitum fuisse perductum, gaudio exultabat; quia tamen incepti illius præmia alter abstulerat, αὐτὰς δὲ πόλεως οἰκόπεδον ἔρημον ΕΚΚΛΗΡΟΝΟΜΕΙ θυχερῶς διέκειτο, ipse deleta urbe, soli deserti hæreditatem creverat, iniquo rem animo ferebat. Conf. Not. ad Luc. X. 25. Quæ significatio ab hoc loco non est aliena. Promittitur enim eo, quem citavi Psalmo, fore tandem ut impii quantumcunque fortunati excindantur, pii contra divinitus calamitatibus erepti servantur. Quo in genere sæpe fit divino consilio tanta rerum commutatio, ut impiorum bona ad pios transmittantur, uti est Jobi XXVII. 17. Neque tamen hæc propterea annoto, quod in angustum hic verbum istud concludi velim, sed contra ut quam late pateat

teat ostendam. Est enim κληρονομεῖν universim consequi aut possidere quocunque jure aut titulo. Cumque etiam ad loca extendatur de hostibus capta, haud paulo major fit atque illustrior promissionis hujus amplitudo. Nempe tantum abesse, ut mites & mansueti, qui multa de suo jure concedunt, neque illatas injurias rigide persequuntur, damnaque rei familiaris leniter ferunt, rebus necessariis destituantur, ut sæpe a quibus exuti fuerunt facultatibus suis, in illorum ipsorum possessiones veniant, præmia mansuetudinis recipientes, unde damna senserant, opes lædentis ad læsum divina transferente vindicta.

Ibid. v. II. ὀνειδίσωσιν) Sicut διώκειν forense verbum est, id quod in Xenophonteis annotationibus ostendimus: ita & ὀνειδίζειν non in privatis tantum conviciis locum habet, sed etiam in publicis, quæ apud Magistratum fiunt. Quo sensu extat apud Polybium lib. 9. cap. 28. initio: Πάλιν Ἀλεξάνδρῳ διότι μὲν ἀδικεῖσθαι δοξάσας τὴν θηβαίων πόλιν ἐκόλασε, τὸ πικρῶς ΩΝΕΙΔΙΣΑΣ. Jam ὅς Alexandro illud quidem cum amarulentia objecisti, (& quidem in publico Lacedæmoniorum concilio) quod Thebanorum urbem a qua injuriam sibi rebatur factam, supplicio affecerit. *Ibid. cap. 29. pag. 790. lin. 14. a fine:* τῶν δὲ Φιλίππῳ πεπραγμένων εἰς ἀσέβειαν ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ τὴν τῶ ναῶ καὶ τῷ ὁρᾶν. *Iidem* ut Philippum ex rebus quas gessit impietatis arguant, templi vastationem ei objiciunt. *Ibid.*

Ibid. v. 17. καταλύσαι) καταλύειν τὸν νόμον est *solvere legem*, ut Curtius loquitur 10, 2, 5. *abrogare*, *tollere*, *antiquare*. Polyb. lib. 3. cap. 8. pag. 228. lin. 12. *Asdrubalem postquam magnum in Hispania potentatum sibi peperisset, in Africam mox rediisse, ἐπιβαλέσθαι ΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΑ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ εἰς μοναρχίαν πείσῃσαι τὸ πολίτευμα τῶν Καρχηδονίων, ἵνα antiquare patrias leges esse aggressum, ac formam reip. Carthaginensium in principatum unius mutare. Usurpatur eodem abolendi & delendi sensu de aliis quoque rebus, ut lib. 1. cap. 2. pag. 2. lin. 6. a fine: ΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΕΣ τὴν τῶν Περσῶν δυναστείαν, everso Persarum dominatu. Et de personis apud Xenoph. Cyropæd. init καὶ ὅσοι τυραννεῖν ἐπιχειρήσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν καὶ λαχὺ πᾶμπαν ΚΑΤΕΛΥΘΗΣΑΝ, οἱ δὲ, καὶ ὅσον ἔν χρέον ἀρχόντες διαγένωνται, θαυμάζονται ὡς σοφοίτε καὶ εὐτυχέστε ἀνδρες γεγεννημένοι. Quot denique tyrannidem arripere conati, partim admodum cito sint oppressi, partim ut eximia sapientia felicitateque viri, admirationem sui excitarint. Demosthenes dicit λύειν νόμον, eique opponit τιθέναι νόμον *legem ferre*, Olynth. 3. pag. 10. C. & lin. ult. item Herodotus de Solone lib. 1. pag. 12. B. *Decem annos per causam contemplandi, navigando erat peregrinatus, ἵνα μὴ δὴ τινα τῶν ΝΟΜΩΝ ἀναγκασθῇ ΛΥΣΑΙ τῶν ἔθετο, ne quam legum, quas condiderat, abrogare cogeretur.**

Ibid. v. 22. τῷ συνεδρίῳ] συνέδριον accipitur vel (1) pro *Senatu* sive consessu aut concilio

senatorum ac judicum, uti hoc loco, & apud Polybium de Senatu Romano lib. 1. cap. 11. initio & pag. 229. l. 4. a fine, de Carthaginiensi lib. 3. cap. 8. pag. 228. lin. 21. de Concilio militari pag. 670. lin. 1. Vel (2) pro loco Concilii five conventus, ut Matth. X. 17. Marc. XIII. 9. & Polyb. lib. 2. cap. 39. init. ἐνέπρησε τὰ συνέδρια τῶν Πυθαγορείων, incendit collegia Pythagoræorum.

Ibid. v. 25. εὐνοῶν] Polyb. lib. 3. cap. 12. pag. 232. lin. 14. a fine: Patrem (Amilcarem) dextra filium (Hannibalem) prehendisse, ad altare admovisse, & τὰς τὰς sacris jurejurando adegisse, μηδέποτε Ρωμαίοις ΕΥΝΟΗΣΕΙΝ, nunquam amicum populo Romano fore. Corn. Nepos Hannib. 3. 4. nunquam in amicitia cum Romanis fore. Xenophon Cyropæd. lib. 8. pag. 164. init. Primum quovis tempore quam poterat maxime humanitatem animi declarabat, ἡγάρμεν, ὥσπερ ὁ ῥαδίον ἐστὶ φιλεῖν τὰς μισεῖν δοκῶντας, ὁ δ' ΕΥΝΟΕΙΝ τοῖς κακονόοις, ὅτω καὶ τὰς γνωσθέντας ὡς φιλεῖσι καὶ ΕΥΝΟΟΥΣΙΝ, ἅν δύναιτο μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν φιλεῖσθαι ἡγάρμενων, quum existimaret, perinde ac facile non sit eos diligere, qui odisse videantur, neque male erga nos affectos benevolentia complecti: sic fieri non posse, ut illi quorum semel cognitus sit amor & benevolentia, iis odio sint, qui ab ipsis diligere videantur.

Ibid. v. 28. ὁ βλέπων γυναῖκα] Arrian. diss. Epiet. lib. 3. cap. 7. pag. 294. sub fin. σοὶ καλὴν γυναῖκα φαίνομαι μηδεμίαν δεῖ ἢ τὴν σὴν. Tibi
opor-

oportet ut videatur nulla mulier formosa præter tuam.

*Ibid. v. 34. μὴ ὁμόσαι ὅλως.) Epiet. Enchir. cap. 44. Ὁρκὸν ἀρξάμεναι, εἰ μὲν οἶόν τε, εἰς ἅπαν· εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῶν ἐνόντων. Jusjurandum re-
cusa, si fieri potest, omnino: sin minus, quantum potes.*

*Ibid. v. 41. μίλιον] Vocabulum origine quidem Latinum, sed quo Polybius jam vide-
tur usus, ex quo Strabo Geogr. lib. 6. hæc citat: Πολύβιος δ' ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμιλιάσθαι φησί.
καὶ εἶναι ΜΙΛΙΑ ΦΞΒ' εἰς Σίλαν πόλιν. Et lib. 7. ΜΙΛΙΑ δ' ἐστὶ, φησί Πολύβιος, τὰυτὰ διακόσια
ἐξήκοντα ἐπτά. Neque tamen certum habeo
dicere, ipsane hæc sint Polybii verba, an sen-
tentiam ejus tantum expresserit Strabo. Certe
in simili argumento pro milliari Polybius οἷστο-
να στάδια dicit pag. 267. lin. 24. τὰυτὰ γὰρ νῦν βε-
βηράτισται καὶ σεσημείωται κατὰ σταδίους ὁκτὼ διὰ
Ῥωμαίων ἐπιμελῶς. Hæc enim jam omnia inter-
valla per octona stadia five milliaria dimensi sunt
distinxerunt Romani. Unde simul discimus, Ro-
manum milliare octo stadiorum Græcorum
fuisse.*

*Ibid. 43. ὅν πλεσίον] Huic opponitur
ὁ ἐχθρὸς, quasi ὁ πλεσίον, & quod ei in hebræo
respondet וְהוּא hoc loco amicum sonaret. Ita
nempe sentiebant Pharisei, pessimi legis in-
terpretes; quibus multo rectius Kimchi ad Ps.
XV. 3.*

XV. 3. *mos est loquendi talis Scripturae, quo per proximum intelligit eum, quicum nobis negotium est.* Ita prorsus etiam a Græcis ὁ πλεσιόν accipitur pro quovis homine, etiam inimico. Polyb. lib. 12. cap. 6. init. Καθάπερ γὰρ οἱ νῦν ἔχοντες ἐπ' αὐτὸν ἀμύνεσθαι κρίνωσι ἵνα ἐχθροῦς, ὃς ἔστω πρῶτον σκοπεῖν, τί παθεῖν ἀξίος ἐστὶν ὁ ΠΛΗΣΙΟΝ, ἀλλὰ τί ποιεῖν αὐτοῖς πρέπει, τὸ μᾶλλον. ἔτω καὶ περὶ τῶν λοιδοριῶν. *Quemadmodum viri prudentes et cordati quando inimicos volunt ulcisci, nequaquam illud primum considerant, quid ille dignus sit pati quicum iis res est; sed illud potius, quid sibi facere conveniat: ita et cum alicui probra dicuntur.* Hic manifesto ὁ ἐχθρὸς & ὁ πλεσιόν pro eodem ponuntur. Et lib. 12. cap. 2. pag. 913. lin. 3. *Apud Græcos vero quoties diversi greges, cum per saltus fructus sectantur, inter se fuerint permixti; is qui plures porcos habuerit, et occasionem in rem suam convertere sciverit, περιλαβὼν τοῖς ἰδίοις θρέμμασιν, ἀπαγάγει τὰ τῷ ΠΛΗΣΙΟΥ, aliena pecora intra suam gregem recipiens, simul abigit.* Item pag. 1396. lin. 3. Πικρὸς γὰρ γεγονὼς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπιτιμήσης τῶν πέλας, εἰκότως αὐτὸν καὶ ὑπὸ τῶν ΠΛΗΣΙΟΝ αὐτὸς ἀποθραιφθήτω συγχάνοι κατηγορίας. *Nam cum alios ipse acerbe atque inclementer objurgare soleat, jure merito ab aliis pari inclementia tractabitur.* Pag. 1401. lin. 4. Πάντα γὰρ ἐπιδέχεσθαι μοι δοκεῖ τὰ πικρότατα τὸ γένος, οἷς ἐκεῖνος κέχρηται κατὰ τῶν ΠΛΗΣΙΟΝ. *Nullum est enim tam acerbum genus convicii, quo ille adversus alios utitur, quod huic illius facto non arbitrer convenire.* Unde Pau-

Paulus hanc eandem legem citans Rom. XIII. 8
 τὸν ἕτερον ait. Vide *Vorstium* de Hebraism. No-
 vi Test. cap. 3. pag. 54. & 55.

v. 44. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν) Ar-
 rian. dissert. lib. 3. cap. 22. p. 348. init. τὸ τοῦ λίαν
 κομψὸν τῷ κυνικῷ ὡς ἀπέπλεκται· δαίρεσθαι δὲ
 αὐτὸν ὡς ὄνον, καὶ δαιρούμενον φιλεῖν αὐτοὺς τοὺς δαί-
 ροντας, ὡς πατέρας πάντων, ὡς ἀδελφόν. Hoc val-
 de elegans cum Cynico conjunctum est, & ad officium
 ipsius pertinet. Verberari ipsum oportet ut asinum,
 & quando verberatur amare ipsos verberantes, tan-
 quam si pater aut frater esset omnium.

Ibid. εὐλογεῖτε] Simile præceptum habet
 Epictetus lib. 1. cap. 25. qui & ipsa εὐλογίας ver-
 ba tradit. Si quis enim injuria nos affecerit,
 ei nos contra bene precari oportere, & dicere:
 καλῶς σοι γένοιτο, Bene tibi sit, pag. 100. lin. 26.

Cap. VI. 1. πρὸς τὸ θεαθῆναι] Arrian. dis-
 sert. lib. 4. cap. 8. pag. 489. sub fin. καλῶς Εὐφρά-
 τῆς ἔλεγεν, ὅτι ἐπιπολὺ ἐπειρώμην λανθάνειν φιλο-
 σοφῶν· καὶ ἦν μοί, φησι, ἔτο ὠφέλιμον. Πρῶ-
 τον μὲν γὰρ ἤδεν, ὅσα καλῶς ἐποίουν, ὅτι & διὰ τοῦ
 ΘΕΑΤΑΣ ἐποίουν, ἀλλὰ δὲ ἐμαυτὸν· ἡδῖον ἐμαυτῷ
 καλῶς, καλεσασθαι μὲνον εἶχον τὸ βλέμμα, τὸν πεί-
 πατον· πάντα ἐμαυτῷ καὶ τῷ θεῷ. Recte Eu-
 phrates dicebat. Sæpe tentabam, ut philosophum me
 esse homines nescirent: & erat mihi, inquit, hoc utile.
 Nam primum quidem sciebam, quæcunque recte fa-
 ciebam,

ciebam, quod non propter spectatores facerem, sed propter me ipsum. Comedebam mihi frugaliter, modestos habebam oculos, incessum: omnia faciebam mihi & Deo.

Ibid. v. 3. μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου.) Proverbiale loquendi genus, quo significatur, in occulto ea fieri debere. Cujusmodi aliud proverbium apud Polybium exstat, *que dextra manu dantur, sinistra accipere*, id est, non eo animo accipere, quo dantur, sed simulate secum agi putare, pag. 1354. & seqq. τὸ δὲ ἐστὶν, καθάπερ ἡ παροιμία ἐφη, & μόνον τὰ διδόμενα τῇ δεξιᾷ ὡς οἱ Ῥωμαῖων, ἐδέχοντο τῇ λευκῇ χειρὶ· καθόλου δὲ καὶ συλλήβδην παρέπαιον τοῖς λογισμοῖς. At gens Achæorum, non solum *que dextra dabantur a Romanis*, ut est in proverbio, *leva accipiebat manu*; sed plane, ut verbo expediam, *delibabat*.

Ibid. v. 19. ἀφανίσεις.] i. e. διαφθεῖρεις, Luc. XII. 33. Ita Polyb. lib. I. cap. 81. pag. 114. lin. 12. a fine: *in ulceribus, (incurabilibus) si curationem ita affectis admoveas, illa ipsa irritatur malum, ut tanto serpat velocius*: ἐὰν δὲ πάλιν ἀφῇ, κατὰ τὴν ἐξ αὐτῶν φύσιν φθειρόντα τὸ συνεχές, & ἔχει πᾶντα, ἕως ἂν ἀφανίσῃ τὸ ὑποκείμενον. Rursum si curatio omittatur, proxima quæque loca corrumpendo, ut natura est horum ulcerum, non ante finem faciunt, quam corpori subiecto perniciem attulerint. Et lib. 4. cap. 33. pag. 419. lin. 22. αὐτόν τ' ἀνείλον,

λον, καὶ τὸ γένος αὐτῶ πάντες ἠφανίσαν. *Et ipsum
peraverunt, & genus universum illius exstinxerunt.*

*Ibid. v. 23. ὁφθαλμός) Uti Salvator ocu-
lum animo, ita Polybius eundem veritati com-
parat, sine qua nulli usui sit historia, lib. 1. cap.
14. pag. 18. sub finem: ὥσπερ ζῶον τῶν ὀφθαλμῶν
ἀφαιρεθεῖσιν, ἀχρεῖστα τὸ ὅλον· ὥτως ἐξ ἱστορίας
ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας, τὸ καταλειπόμενον αὐ-
τῆς ἀνωφελές γίνεται διήγημα. *Uti animal lumini-
bus ademptis prorsus inutile redditur: ita si veritatem
ex historia tollas, quod superest illius, narratio est nul-
lius usus.**

*Ibid. v. 24. ὁ δὲ δύναται δυσὶ κυρίοις δια-
λέγειν.] Similiter Epictetus philosophatur lib. 4.
cap. 2. toto, quod tandem ita concludit: Δια-
φορὰ δ' ὅτι πρὸς ὅπως ἔμινυται, ὅς δύναται καὶ
Θερσίτην ὑποκρίνασθαι, καὶ Ἀγαμέμνονα. αὐτὸς Θερσί-
της εἶναι θέλει, κύριόν σε εἶναι δεῖ καὶ Φαλακρόν.
αὐτὸς Ἀγαμέμνων, μέγαν καὶ καλόν, καὶ τὸς ὑποκρί-
ναι μέγας φιλεῖντα. *Diverse adeo persone non mi-
scentur. Non potes Thersiten agere, & Agamemno-
nem. Si volēs esse Thersites, gibbosum & calvum esse
oportebit: si Agamemnon, magnum te ostendas & ho-
noratum, ergaque subiectos bene affectum.**

*Ibid. ἢ ἐνὸς ἀνδρός ἐξελθῆναι, καὶ τῶν ἑτέρων κατα-
φρονήσαι.) Nihil puto verius, quam quod Ca-
saubonus scribit, distinguendum diligenter inter
ἀγαπᾶν & ἀνέχεσθαι, & nullam hic fore φοβικὴν
τερε-*

repetitionem, ut quidam putent. Docere Dominum nostrum, qui fieri nequeat, ut duobus Dominus idem serviat. Quia, inquit, vel unum odio habebit alterum amans: aut etiam, licet amet utrumque, fieri poterit, ut dum in alterius voluntate exequenda erit intentior, erga alterum gerat se negligentius. Nam omnino ἀντέχεσθαι magis operosum quid notat, quam ἀγαπᾶν. Quamvis enim verus amor non sit otiosus, sæpe tamen amor amore vincitur, ut alterum quidem diligamus, sed benevolentia impari, itaque frigide & remisse, ut nulla actio consequatur; alteri vero magis simus dediti, eique ita adhæreamus, ut ipsius voluntati omni studio, labore atque industria obtemperemus atque inserviamus. Ἀγαπᾶν ergo dicitur de interiore animi affectu, ἀντέχεσθαι vero magis de externo opere. Id quod etiam ex quibusdam locis Polybii intelligere licet. Ut pag. 1227. lin. 7. Per id tempus vigeant Thebis tumultus & seditiones: nam alii urbem fidei Romanorum permittendam censebant: Coronæi vero & Haliartii facto Thebas concursu, rerum curam acriter ad se trahabant, & in societate Persei manendum esse contendebant. Ac fuerunt quidem aliquandiu paria contendentium studia. Ὀλυμπίχῃ δὲ τῇ Κορωνέως πρώτῃ μετὰ τεμένει, καὶ Φάσκοντος δεῖν ἈΝΤΕΧΕΣΘΑΙ Ρωμαίων, sed ubi primus omnium Olympicus Coronæus mutata sententia adherendum esse Romanis dixit, animorum totius multitudinis, facta inclinatio est & mutatio. Lib. 4. cap. 1. pag. 488. lin. 10. Rex Philippus ἐκρίνευ αὐτοῖς ἈΝΤΕΧΕ-

ΧΕΣΘΑΙ τῶν πρὸς τὸν Ἄρατον, *præcipuam iterum Ara-*
ti habere rationem statuit. h. e. contemptis &
repudiatis ceteris, Arati iterum consiliis uti sta-
tuit, quod antea fecisse memoratur pag. 480.
lin. 4. Er wolte sich wieder zu ihm/ oder es mit ihm
halten; quem eundem Philippus dicitur ab illo
die[quo innocentia Arati fuerat cognita] magis
magisque complexus fuisse & in pretio habuisse,
pag. 484. lin. 14. Pag. 388. lin. 19. αἰ γάρ ποτε
τῆς τῶν Ηλείων ANTEIXONTO Φιλίας Αἰτωλοί.
Ætoli namque cum Eleis semper amicitiam coluere.
It. pag. 409. lin. 28. pag. 1118. lin. 7. a fine, pag.
420. lin. 7. pag. 447. lin. 12. a fine. Et quam
apte hoc verbum opponatur τῷ καταφρονεῖν,
ex eodem Polybio cognoscitur, lib. 5. cap. 100.
extr. pag. 612. lin. 4. αὐτὸς δὲ τῆς μὲν διαλύσεως
ΩΛΙΓΩΡΕΙ, ἢ δὲ πράττειν τῶν ἐξῆς ANTEIXΕΤΟ.
Ipsè interim, de fœderibus securus, destinata persequi.
i. e. Philippus parum sibi curæ habuit de pa-
ce cum legatis agere, quos hoc responso fru-
strabatur, alienum se a componendo bello non
esse, cum interim propositum strenue urgeret.
Et pag. 613. lin. 3. ὅς καὶ λαβόμενος τῆς ἀφορμῆς
ταύτης, τὸν μὲν πρὸς Αἰτωλὸς ὤλεο δεῖν τὴν ταχίστην
ΑΠΟΡΡΙΨΑΙ πόλεμον. ANΤΕΧΕΣΘΑΙ δὲ τῶν κατὰ
τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων ἡξίει, καὶ τῆς εἰς Ἰταλίαν
διαβάσεως. Qui oblata occasione utens, auctior
Philippo esse cœpit, ut bellum contra Ætolos quam-
primum abjiceret. Quippe res illyricas aggredien-
das ei esse, & de trajectione in Italiam cogitandum
censebat. Ex quibus ultimis locis, licet in iis
D
ἀντί-

ἀντέχεσθαι cum genitivo rei, non personæ, jungatur, tamen quæ ei opponantur, apparet, nempe ὀλιγωρεῖν negligere, contemnere, & εἰποῦν ἀπείπειν abjicere, eo sensu, quo Cicero dicit epist. 1. lib. 13. *abjicere ædificationem*, pro ædificandi consilium. Cæteras vero significationes accurate persequitur *Er. Schmidius* ad h. l. Conf. ad Tit. 1. 9.

Ibid. v. 31. τί Φάγωμεν) Eandem sollicitudinem reprehendit in Ethnicis Philosophus Ethnicus Epictetus lib. 1. cap. 9. pag. 43. ὅτε χορσασθῆτε σήμερον, καὶ θησθε κλαύοντες περὶ τὸ αὐριον, πόθεν Φάγητε. *Cum saturati sitis hodie, sedetis flentes ob crastinum diem, unde esuri sitis.*

Ibid. v. 32. οἶδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν.) Aurea plane sunt, quæ apud Arrianum Epictetus disferit de necessariis vitæ præfidiis certa fiducia a Deo exspectandis, lib. 3. cap. 26. pag. 400. & seqq. qui ne longior videri queat locus, facit ipsius præstantia, & admiranda hominis gentilis sapientia, tantillum laborem abunde compensans, omnemque abstergens longitudinis molestiam, apud animos certe pios, & non scientiæ tantum, sed virtutis quoque cupidos. Inscribitur vero caput illud πρὸς τὰς τὴν ἀπορίαν δεδοικότας, ad eos qui egestatem metuant, in quo hæc præclare : φοβεῖται τις ἀνὴρ ἀγαθός, μὴ λήψωσιν αὐτῷ τρεφάι· τοῖς τυφλοῖς ἔλείπῃσι, λείψωσιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ; καὶ στρατιώτῃ μὲν ἀγαθῷ ἔλείπει

λείπει ὁ μισθοδοτῶν, ὅδ' ἐργάτῃ, ὅδε σκυτῇ, τῷ δ' ἀγαθῷ λείψει; ὅτως ὁ Θεὸς ἀμελεῖ τῶν αὐτῶ ἐπι-
 τευγμάτων, τῶν διακόνων, τῶν μαρτύρων; οἷς μόνοις
 χρηταὶ παραδείγμασι πρὸς τοὺς ἀπαιδευτοὺς, ὅτι καὶ
 εἰσι, καὶ καλῶς διοικεῖ τὰ ὅλα, καὶ ὅτι ἀμελεῖ τῶν
 ἀνθρωπίνων πραγμάτων· καὶ ὅτι ἀνδρὶ ἀγαθῷ
 ὅθεν εἰσι κακόν, ὅτε ζῶντι, ὅτε ἀποθανόντι. Τί ὅν,
 ὅταν μὴ παρέχη τροφάς; τί γὰρ ἄλλο, ἢ ὡς ἀγαθὸς
 στρατηγὸς τὸ ἀνακλητικόν μοι σεσήμαγκε; πείθο-
 μαί, ἀκολουθεῖν, ἐπευφημῶν τὸν ἡγεμόνα, ὑμνῶν
 αὐτῷ τὰ ἔργα. Καὶ γὰρ ἦλθον ὅτ' ἐκείνῳ ἔδοξε, καὶ
 ἀπειμι πάλιν ἐκείνῳ δοκῶν. Καὶ ζῶντος μου ἔτο τὸ
 ἔργον ἦν, ὑμνεῖν τὸν Θεόν, καὶ αὐτὸν ἐπ' ἐμαυτῷ, καὶ
 πρὸς ἓνα, καὶ πρὸς πολλούς. ὅτι παρέχει μοι πολλὰ,
 ὅτι ἀφθονα, τροφᾶν με ὅτι θέλει. ὅδε γὰρ τῷ Ἡρα-
 κλεῖ παρέχε, τῷ ἡμῶν τῷ εἰαυτῷ. Ἀλλ' ἄλλῳ ἐβα-
 σίλευσεν Ἄργεος καὶ μυκηναίων, ὁ δ' ἐπέλασσετο, καὶ
 ἐπόνει, καὶ ἐγυμνάζετο. Καὶ ἦν Εὐρυπιδεὺς μὲν ὅς
 ἦν, ὅτε Ἄργεος, ὅτε μυκηναίων βασιλεὺς, ὅς γ' ὅδε
 αὐτὸς εἰαυτῷ. ὁ δ' Ἡρακλῆς ἀπάσης γῆς καὶ θαλάτ-
 τῃς ἀρχὼν καὶ ἡγεμὼν ἦν, καθάρτης ἀνομίας καὶ
 ἀδικίας, εἰσαγωγεὺς δὲ δικαιοσύνης καὶ ὁσιότητος.
 καὶ ταῦτα ἐποίει καὶ γυμνός, καὶ μόνος. *Timet quis
 vir bonus, ne deficient ipsi alimenta. Caecis non de-
 sunt, claudis non desunt; Et viro bono deerunt? At
 forti quidem militi nunquam deest stipendii collator,
 nec mercenario, nec sutori; Et bono viro deerit? Ita-
 ne Deus negligens est eorum qui ipsi sunt dediti, suorum
 servorum, suorum testium? quibus solis utitur tan-
 quam exemplis erga imperitos, quod Et sit, Et recte
 administret hoc universum, Et non negligat res huma-
 nas,*

nas, & quod viro bono nihil sit malum neque viventi neque mortuo. Quid ergo, si non praebeat alimenta? Quid aliud, quam tanquam bonus imperator signum receptui mihi dedit? Obedio igitur, sequor, collaudans ducem, praedicans ipsius opera. Nam & veni quando ipsi visum fuit; & discedo rursus quia ipsi videtur. Et dum viverem hoc meum erat opus, laudare Deum, idque apud me solum, & erga singulos, & erga multos. Non praebet mihi multa neque copiosa; in deliciis me vivere non vult. Neque enim Herculi praebebat, filio suo; sed alius regnabat Argis & Mycenis; ipse autem parebat, & laborabat, & exercebatur. Et Eurystheus quidem non sane optimus erat, [ἦν ὅς ἦν, qualiscunque erat, er war so wie er war] neque Argis neque Mycenis imperabat. Qui ne quidem ipse sibi imperabat. Hercules vero universae terrae & maris princeps & dux erat, repurgator iniquitatis & injustitiae, auctor vero justitiae & sanctitatis. Et hoc faciebat & nudus & solus.

Cap. VII. 2. ἀντιστρέφει τὴν σέλα.) Polybius de Timæo dicit, eum inexorabilem factum, alios etiam tales expertum fuisse. Grotius.

Ibid. v. 3. τὸ κάρφον.) Polybio est minutulum quoddam lignum, quo, nota quadam insignito, pro tessera militari utebantur Romani, lib. 6. cap. 34. pag. 669. lin. 14. Si primae vigiliae custodes offenderit vigilantes, λαμβάνει τὸ καὶ τῶν τοῦ κάρφου, tenue illud lignum ab iis accipit. Quod ita describitur pag. 668. lin. 15. ὁ δὲ δίδωσι τῶν τοῦ καὶ τῶν τοῦ κάρφου κατὰ φύλακὴν βραχέα τελευτῶν ἔχοντα

ἔχοντα χαρακτῆρα. *Tribunus omnibus his pro singulis excubiis parvulas e ligno tessellas tradit oppido exiguas, quæ nota quadam sunt insignitæ.*

Ibid. v. 6. καταπατήσωσιν αὐτὰς) Utitur eodem verbo Epictetus in argumento simili lib. I. cap. 8. pag. 38. lin. 13. ἔχὼν δὲ πάντας τὰς λόγους τῆς ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΑΣ, ἐπηρμένον ἡμῶν καὶ πεφουσημένον περὶ παλῆϊ; *Nonne suasiones hujusmodi nostras conculcans, elatus nobis atque inflatus obambulat? Quod ergo proprie pedibus convenit, ad animum transfertur aspernantem doctrinam.*

Ibid. v. 17. σαπρὸν δένδρον) Antithesis τῷ ἀγαθῷ & hic & Ephes. IV. 29. satis ostendit, σαπρὸν δένδρον idem esse quod πονηρὸν, quo verbo Chrysostomus hic tanquam synonymo utitur, five *arborem male indolis*, non vero putrem aut carie vitiatam, quæ, si alioqui sit bonæ indolis, fructus omnino bonos ferre potest. *vid. Erasmi Schmid. ad h. l. Mala vero arbor est malus homo*, uti ab ipso Salvatore nostro exponitur, qui *ex malo thesauro cordis sui profert malum*, Luc. VI. 45. Pseudopropheta igitur est, qui non recte de Deo sentit, qui nec veram legis divinæ sententiam tenet, nec perceptam habet doctrinam Evangelii, vel certe conspurcatam habet traditionum humanarum falsarumque opinionum inquinamentis, &, ut verbo dicam, qui de rebus divinis habet σαπρὰ δόγματα; quo nomine

Epictetus appellat falsas opiniones de rebus expetendis & fugiendis apud Arrianum lib. 3. cap. 22. pag. 349. lin. 17. ὅπῃ δὲ ταραχαὶ, καὶ λύπαι, καὶ φόβοι, καὶ ὀρέξεις ἀτελεῖς, καὶ ἐκκλίσεις πείπιπλῃσαι, καὶ φθόνοι καὶ ζηλοτυπία, πᾶς ἐκεῖ πᾶροδὸς εὐδαιμονίας; ὅπῃ δ' αὖν ἡ ΣΑΠΡΑ δόγματα, ἐκεῖ πάντα τὰυτα εἶναι ἀνάγκη. Ubi enim sunt perturbationes, mæstitiæ, timores, appetitus irriti, aversiones malorum inevitabilium, invidiæ, obtreccionibus, ubi hic aditus est felicitati? Ubicunque autem fuerint praviæ opiniones, illic necesse est hæc omnia esse. Id quod ipse exemplo declarat in Enchiridio cap. 10. Ταρασσει τὸς ἀνθρώπους ὃ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ πρὸς τῶν πραγμάτων δόγματα. οἷον ὁ θάνατος ὃ δὲν δεινόν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτης αὖν ἐφαίνετο. Ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ πρὸς θανάτου, διότι δεινόν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστίν. Homines perturbantur non rebus, sed iis quas de rebus habent, opinionibus. Verbi causa: Mors non est terribile; alioquin ὅς Σωκράτης ita visum fuisset: sed opinio de morte, quod terribile quid sit, ea terribile illud est. Apparet hinc, quam apposite cum σαπρῶ δένδρῳ comparentur ii, in quorum animis sunt σαπρὰ δόγματα, ex quibus non magis boni quid potest proficisci, quam sativa poma gignere arbor sylvestris. Et hæc σαπρὰ δόγματα sunt malus ille thesaurus, & illa abundantia cordis, quæ sermone sese prodat, Luc. VI. 45. Si quis ergo scire cupit, quam intus sint rapaces lupi pseudoprophetae, ad eam quam profitentur doctrinam attendat, animi ipsorum indicem. Et σαπρὸν significare

malum,

malum, rejiciendum, inutile, das nicht taugt / etiam ex Matth. XIII. 48 & ex ejusdem Arriani dissert. lib. 4. cap. 5. pag. 462. lin. 12. a fine, ubi ἐκ παλαιᾶ ἀλλήλας ponitur νόμισμα ἀδόκιμον καὶ ΣΑΠΡΟΝ, moneta rejectanea & nullius pretii. Et cap. 4. pag. 453. lin. 10. τὸ ὅξϙ ΣΑΠΡΟΝ, δριμύτῳ. Τὸ μέλι ΣΑΠΡΟΝ, ἀναλρέπει τὸ μέλιτῳ ἔξιν. Et pag. 141. lin. 25. σαπρὸν dicitur, quod pag. 142. lin. 1. ἀχρηστον vocatur. Confer. Vorstius de Hebraism. N. T. cap. 2. pag. 18.

Cap. VIII. 2. Κύριε, εἰάν θέλῃς, δύνασάί με καθαρίσαι.] Eodem modo agrotus ad medicum ait apud Arrianum dissert. lib. 3. cap. 10. pag. 306. ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ ΚΥΡΙΕ, καλῶς ἔξω. *Si vis domine, melius babebo.*

Ibid. v. 9. ἔχων ὑπὲρ ἑμαυτὸν στρατιώτας.] Polyb. Lib. 5. cap. 65. pag. 569. med. Σωκράτης δὲ ὁ βοιωτῖϙ, πελταστὰς ὑφ' ΕΑΥΤΟΝ ΕΙΧΕ διχιλίαις. Socrates Bæotius cetratis bis mille præerat. Nominativus ἑμαυτὸς est apud Arrian. Epict. pag. 99. l. 9. af. ἑμαυτὸς κατ' ἑμαυτὸν δηλῶ.

Ibid. πορεύσῃ, καὶ πορεύεσθαι.] Eadem dictionis figura est apud Arrian. dissert. lib. 1. cap. 25. p. 97. l. 6. a fine: Καταταγείς Ἀγαμέμνων, λέγει μοι πορεύεσθαι πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἀπόσπασον τὴν Βρισηίδα, πορεύομαι. Ἐρχε, ἔρχομαι. Qui personam gerit Agamemnonis dicit mihi: Vade ad Achillem, & abduc Briseida; vado. Veni; venio. Et

cap. 14. p. 62. l. 14. ὅταν ὁ Θεὸς εἴπῃ τοῖς φυτοῖς ἀν-
θεῖν, ἀνθεῖ. ὅταν εἴπῃ βλαστάνειν, βλαστάνει. ὅταν
ἐκφέρειν τὸν καρπὸν, ἐκφέρει. ὅταν πεπαινέσθῃ,
πεπαινέει. ὅταν πάλιν ἀποβάλλειν, καὶ φυλλορ-
ροεῖν, καὶ αὐτὰ εἰς αὐτὰ συνειλόμενα ἐφ' ἡσυχίας
μένειν καὶ ἀναπαύεσθαι, μένει καὶ ἀναπαύεται. *Quan-*
do Deus precipit stirpibus florere, florent; quando ger-
minare, germinant; quando proferre fructus, pro-
ferunt; quando maturescere, maturescunt; quando
deponere & abjicere folia, atque eas in seipsas involu-
tas in otio manere & quiescere, manent & quiescunt.
Estque hoc schema indicandæ & imperii maje-
statī, & obsequii alacritati aptissimum. Unde
Longinus sublimitatem, qualis Deum deceat, in
verbis Moſis: γενέσθω Φῶς, καὶ ἐγένετο, agnovit,
eumque propterea laudavit, & virum ὁ Ἰουχόντα
non vulgarem dixit.

Ibid. v. 17. ἐβάστασεν } Verba ἔλαβε & ἐβά-
στασε, hoc loco de morbis ita intelligenda sunt,
non quod hujusmodi morbis Christi corpus
conflētatum fuerit: sed quod curando ægrotos
sublevarit, & morbos abstulerit ab ipsis. Ita
Chemnitius in Harmonia. Quo sensu βασάζειν
exstat tum apud Johannem XX. 15. εἰ σὺ ἐβάστα-
σας αὐτὸν; tum apud Polybium lib. i. cap. 48.
pag. 69. lin. 21. *Venti exoritur tempestas, ea vio-*
lencia atque impetu in machinarum fulcra, quibus
agebantur, flatus immittens; ὥστε καὶ τὰς σοὰς διασα-
λεύειν, καὶ τὰς προκειμένους τῶν πύργων τῇ βίᾳ
ΒΑΣΤΑΖΕΙΝ. *Uti etiam porticus illarum concuteret,*
stru-

fructusque ante opera turres vi abriperet. Item
pag. 1051. l. 4.

Ibid. v. 25. ἀπολλύμεθα] Eodem verbo
apud Arrian. differt lib. 2. cap. 19. pag. 219. lin. 9.
a f. utuntur, qui in naufragii periculo versantur:
ΑΠΟΛΛΥΜΕΘΑ, καὶ σὺ θέλων παίζεις. Vides nos
perire, ac tu ultro jocularis.

Ibid. v. 29. τί ἡμῖν καὶ σοὶ) Frequens lo-
quendi forma inprimis apud Arrianum in dis-
sert. Epict. qua plerumque utuntur de re, quam
ad se pertinere non putant, sed contemnunt
atque rejiciunt. Interdum tamen Græcis idem
omnino notat, quod Grotius Hebræis significare
ait, nimirum: Cur nobis molestiam exhibes? Qui
sensus est etiam hujus loci. Ita lib. 2. cap. 19. pag.
220. lin. 11. ΤΙ ΕΜΟΙ ΚΑΙ ΣΟΙ, ἄνθρωπε; ἀρκεῖ
ἐμοὶ γὰρ ἐμὰ κακά. Quid mihi tecum rei est? Abun-
de satis meorum habeo malorum. Sic loquitur is,
cujus miseriam alter illudebat, q. d. missum me
fac. Unde paulo ante lin. 3. τί με ἐμπαίζεις καὶ
σὺ πρὸς τοῖς ἐμοῖς κακοῖς; Quid mihi illudis & tu, &
meam accumulas miseriam? Nec aliter pag. 219.
lin. 10. a fine: ΤΙ ΗΜΙΝ ΚΑΙ ΣΟΙ, ἄνθρωπε; ἀπολ-
λύμεθα, καὶ σὺ θέλων παίζεις. Quid nobis rei te-
cum est? Vides nos perire, ac tu ultro jocularis. Con-
temptum fere inducit in istis locis, pag. 6. lin. 5.
pag. 89. lin. ult. pag. 90. lin. 2. pag. 106. lin. 5. a
fine. pag. 225. lin. 4. a fine. pag. 279. lin. 21. pag.
385. lin. 7. a fine. Confer Chemnitii Harmo-

niam pag. 218. exempla allegantem ex Veteri Testamento.

Cap. IX. I. εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.) Nota est apud Græcos appellatio propriæ urbis, pro ea, quam quisquē incolit. Polyb. lib. 10. cap. 18. pag. 824. lin. ult. γράφειν εἰς τὰς ἰδίας πόλεις πρὸς τοὺς ἀναγκάστους, scribere in patriam ad suos. Item pag. 1183. lin. ult. διέλυσαν εἰς τὰς ἰδίας ἑκάστοι πόλεις, in suam quisque patriam discesserunt. Est etiam ubi solo adjectivo utitur, pag. 1127. lin. II. ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν, redire in patriam.

Ibid. v. 17. βάλλωσιν οἶνον.) Arrian. diff. lib. 4. cap. 13. pag. 450. lin. 2. Οἶνον ἵνα βάλλω εἰς τὸν ἐμὸν πίθον. Vinum ut infundam in meum domum.

Ibid. v. 35. τὰς κώμας) Non male forsitan vetus Interpres hoc interdum vertit *castella*, quæ sunt oppida minuta quidem, mœnibus tamen cincta. Negat quidem Stephanus in Thes. Gr. dari κώμας munitas. In verbis enim Thucyd. lib. 3. ὥκον δὲ κατὰ κώμας ἀτειχεῖς, (quæ eadem plane & totidem numero verba exstant in Polybio pag. 147. lin. 12. a fine.) ait ἀτειχεῖς non addi ad differentiam, quasi sint aliæ τελευχισμέναι. Sed refellit Stephanum Arrianus de exped. 3, 30, 4. Πτολεμαῖος δὲ περιήσας ἐν κύκλῳ τῆς κώμης τοὺς ἱππέας, ἦν 20

ἡ καὶ ἰσχυρὰ πειβεβλημένον καὶ πύλαι καὶ αὐ-
τοῦ. *Ptolemæus*, pago equitibus circumfesso, erat enim
pagus muro ἔς portas cinctus, ἔς portas in illo. Op-
ponuntur autem ut in N. T. ita & ab *Arriano*
πόλις & κώμη 5, 20, 5. & 6, 11, 10.

Ibid. v. 36. ἐκλελυμένοι) Ingentem codicum
& Patrum numerum allegat *Jo. Millius*, qui hic
habeant ἐσκυλμένοι. Unde ipse illud ἐκλελυμένοι,
vocis ἐσκυλμένοι obscurioris aliquanto minus ἔ-
tritæ interpretamentum esse existimat. Cæte-
rum ἐκλύεσθαι optime huic loco convenit,
cum non de corpore solum, ut *Matth.* XV. 32.
sed etiam de animo dicatur, ut *Hebr.* XII. 3.
ac proinde tam ovibus congruat, corpore
ob inedia fatigatis, quam hominibus pabulo
divini verbi destitutis, & ob id animo deficienti-
bus, neque ad bene recteque agendum ido-
neis. *Polybius* in eadem sententia & corpori
& animo verbum compositum tribuit, pag.
1430. l. 13. ὁρμήσαντες πρὸς εὐωχίαν καὶ μέθας;
& μόνον τοῖς σώμασιν ΕΧΕΛΥΘΗΣΑΝ, ἀλλὰ καὶ
ταῖς ψυχαῖς. *Ad convivia ἔς crapulas conversi, ἔς*
animorum vim ἔς corporum fregerunt. Alio com-
posito utitur pag. 980. lin. 4. ΠΡΟΕΚΛΥΣΑΙ ἡ
κεῖναι τὰ σώματα τῶν πολεμίων, *hostium corpora*
ante veram pugnam labore fatigare. *Εκλελυμέ-*
νοι ergo dicuntur, quod enervarent ipsorum
animos Pharisei frigida prophetorum scri-
ptorum tractatione, maxime vero frivolis
traditionum nugis, quibus nutriti non ma-
gis animo valere poterant ad vitam cum vir-
tute

tute degendam, quam corpore ad labores sustinendos ii, qui solis filiquis pascuntur.

Ibid. ἐρριμμένοι] *palantes, dissipati, errabundi.* Polyb. lib 5. cap. 48. pag. 546. lin. 12. a fine: καλαβῶν ΕΡΡΙΜΜΕΝΟΥΣ καὶ μεθύοντας πάντας, *hostes palatos atque ebrios nactus, castra illorum prima luce invadit.*

Cap. X. I. ἐξουσίαν πνευμάτων] *potestatem in spiritus.* Luc. IX. I. Ita Polyb. lib. II. cap. 6. εἰάν τε κακῶς, τῶν αὐτῶν ὑπάρχον καὶ τὰς ὠφελείας ἐκ τῶν ἀπολλυμένων, καὶ τὴν ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΤΩΝ ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ. *Sin autem in nos secius consuluerint, & eorum qui perierint spolia, & eorum qui servati fuerint dominatio penes eosdem est futura.* Pag. 1416. lin. 19. καλαβῶν τὴν τῶν ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ. *Pecunie regie administrationem nactus.*

Ibid. ὥς ἐκβάλλειν] *Habet hic particula ὥς vim declarandi, qualis illa fit in imundos spiritus potestas; uti & apud Polybium lib. 5. cap. 35. pag. 532. lin. 5. Τάυτην δὲ τὴν ἐπιβολὴν, ὥστ' ἐκπέμπειν αὐτὸν μετὰ χορηγίας, αἰπεδοκίμασαν.* *Igitur consilium dimittendi Cleomenem cum necessario apparatu, improbarunt.*

Ibid. v. 14. καὶ ὅς ἐάν μὴ δέξηται) *Pro εἰάν τις μὴ δέξηται, Si quis non exceperit; ut apparet ex consequente orationis hujus membro.* Sed ne quem hæc syntaxis quasi minus accu-

accuratā offendat, elegantissimum Arrianum audiat similiter loquentem in hist. Ind. 15, 11. Ὅσοι δὲ ἰητροὶ Ἕλληνες, γέτοισιν ὁδὸν ἀκὼ ἐξέυρητο, ΟΣΤΙΣ ὑπὸ ὄφεως δηχθεὶς Ἰνδικῶ, προεάν τις. Nemo autem Græcorum medicorum ullum remedium invenit, si quis a serpente Indico ictus esset. Et in dissert. Epict. lib. 4. cap. 4. pag. 452. ἐκείνῃς μύνησο, ὅτι ΠΑΝ ὃ ἐξω τῆ προαίρεσεως τῆ σαυτῆς τιμήσεις, ἀπώλεσας τὴν προαίρεσιν. Hujus esto memor, quod quidquid magni feceris rerum extra tuum arbitrium, perdidideris arbitrium.

Ibid. δέξεται ὑμᾶς) exceperit vos, hospitio scilicet. Nam cum late vagetur verbum hoc, & quamcunque declaret receptionem: interdum ab illa latitudine in angustum hospitii significatum concluditur, ut apud Polyb. lib. 2. cap. 15. pag. 144. lin. 14. Qui per regionem istam iter faciunt, cum ad caurones divertunt, non paciscuntur de cibo particulatim: ἀλλ' ἐρωτῶντες πόσῃ τὸν ἄνδρα ΔΕΧΕΤΑΙ, sed quanti quæque excipiant rogant.

Ibid. v. 18. ἐπὶ ἡγεμόνας ἀχθήσεσθε] Polyb. lib. 5. cap. 28. pag. 523. lin. 22. προσάξας ΑΓΕΙΝ αὐτὸν ΕΠΙ ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ πρὸς τὴν ἐγγύην. Præcipit illi, ut de ea pecunia, cujus nomine sponsio facta fuerat, diem illi ad magistratus diceret.

Ibid. v. 23. ὁ μὴ τελέσητε) non peragraveritis,

ritis, non obieritis, non omnes urbes, fugiendo ex alia in aliam, & in fuga simul docendo perambulaveritis. Eodem sensu ex Xenophonte jam citavimus διατελεῖν. Pro quo Polybius multis locis usurpat ἀνύειν & διανύειν, quod item, ut τελεῖν, perficere, absolvere significat. Pag. 284. lin. 17. a fine: μόλις καὶ ταλαιπώρως διήνυσε τὰς δυσχωρίας, egre magnaue cum difficultate angustias transiit. Pag. 287. lin. 6. ἐννατὰς διανύσας εἰς τὰς ὑπερβολὰς, nono die ad juga Alpium est perventum. pag. 330. lin. 6. διανύσας τὴν τῶν Ἰσόμβρων καλεσμένην χώραν, emensus Insubrum regionem. Pag. 390. lin. 25. διηνυκότων ἤδη τῶν πολεμίων τῆς ὁμαλῆς γόπης, cum jam plana loca essent emensi adversarii. Pag. 497. lin. 19. ἀνύσας τὰς προειρημένους γόπης, confecto per huiusmodi loca itinere. Pag. 1053. lin. 13. a fine: βραχὺν γόπον διανύσας, postquam viæ non multum confecisset.

Ibid. v. 29. ἀσσαρίδ.) As secundum Polybium libro 2. valet tantum, duo ut obolum æquare videantur. *Viçt. Strigelius in Hypomn.* Locus exstat cap. 15. libri citati, pag. 144. lin. 18. ἡμισσαρίον ἐστὶ τέταρτον μέρος ὀβολῶ, semissis est quarta pars oboli.

Ibid. v. 33. ἀρνήσητάς με) Scil. μὴ γινώσκειν, quod fortasse non male subintelligatur, uti deinde ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ, scil. ὅτι ἔδει ποτε ἔγνω, Matth. VII. 23. Ita ἀρνεῖσθαι τὴν ὁδὴν
apud

apud Polybium est *negare se nosse artem canendi*,
cujus contrarium est *ὁμολογεῖν*, lib. 4. cap. 20.
pag. 403. lin. 23. καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων
ΑΡΝΗΘΗΝΑΙ ΤΙ ΜΗ ΓΙΝΩΣΚΕΙΝ, ἔδεν αἰσχρὸν
ἡγῆνται, τὴν γε μὴν ᾧδὴν ἔτ' ΑΡΝΗΘΗΝΑΙ δύνα-
σθαι, διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην πάντας μανθάνειν.
ἔθ' ΟΜΟΛΟΓΟΥΝΤΕΣ ἀποτρίβεσθαι, διὰ τὸ τῶν
αἰσχυρῶν παρ' αὐτοῖς νομίζεσθαι τῆτο. Et *catera-*
rum quidem disciplinarum aliquam se tenere si quis
negaverit, probri loco non ducunt: at cantandi peri-
tiam, neque negare possunt; quia discendi necessitas
omnibus incumbit: neque peritiam fatentes, quo mi-
nus canant, ullam excusationem afferre; quoniam
turpe id moribus ipsorum habetur.

Cap. XI. 7. ἤρξατο λέγειν) Notus mos
loquendi in utraque lingua ἤρξατο λέγειν *orsus*
est dicere, pro dixit. Ita Polyb. lib. 15. cap. 17.
p. 981. l. 15. ὁ δὲ Πόπλιος διὰ βραχέων ΗΡΞΑΤΟ
ΛΕΓΕΙΝ πρὸς αὐτούς. Eos Scipio paucis ita cœpit al-
loqui. Plura exempla hujus verbi, non tantum
inceptionem, sed ipsam actionem exprimentis,
collegit Glassius Gram. Sacr. 237.

Ibid. v. 8. Ἀλλὰ τί) Particulum ἀλλὰ
usurpari ab interrogantibus, ita tamen, ut non
ipsa interroget, sed interrogationem interro-
gationi subjungat, & significet *aut*, jam ex Xe-
nophonte est annotatum. Idem postea obser-
vatum reperi in libello utilissimo & dignissimo,
qui in omnium Græcæ linguæ studiosorum ma-
nibus versetur, Matthæi Devarii de gr. ling. par-
ticulis

ticulis pag. 9. nisi quod is ἀλλὰ vim habere dī-
cat τὸ πώτερον ἢ ἄρα. Quæ Devarius desumfis-
se videtur ex Budæo, idem certe Demosthenis
exemplum habet, quod Budæus; quo exemplo
jam in Xenophonteis lectionibus diximus no-
stram sententiam confirmari. Quod ut magis
appareat, integrum Demosthenis locum ex Bu-
dæo adscribam pag. 1264. lin. 27. πρὸς Σεφάναν, τί
ὡ καὶ βυλόμενοι μετεπέμπεθ' ἂν αὐτὰς ἐν τῷ
τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν.
ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ πρὸς εἰρήνης
ἐβυλεύεσθε. *Quam tandem ob causam eos hoc tem-
pore evocaretis? ad pacem? at pax jam erat omnibus.
An ad bellum potius? at ipse de pace in consilium jam
ibat. Hic, quod dixi, ἀλλὰ posteriori, non
priori interrogationi præmittitur, omnisque
vis interrogandi pendet a particula τί. Item
in alio exemplo Olynth. I. pag. 4. B. τίς αὐτὸν ἐτι-
κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πι-
κρὸν εἰπεῖν ἢ, καὶ συνεισβαλῶσιν ἐτόιμως. ἀλλ'
ἀλλ' ὦκεῖς; *Quis eum porro huc ire prohibebit? The-
bani? ne sit dictu acerbius, etiam expedit una irrum-
pent. An Phocenses? Sic etiam apud Arrianum
Epicl. lib. 2. cap. 22. init. μήτι ἔν πρὸς τὰ κακὰ
ἐσπαράσσουσιν οἱ ἄνθρωποι; ἔδαμῶς. ἀλλὰ μή-
τι πρὸς τὰ μηδὲν πρὸς αὐτὰς; ἔδ' πρὸς τὰυτα.
Num vero rerum malorum studio occupantur homi-
nes? Nequaquam. Num iis quæ ad ipsos nihil per-
tinent? Neque his etiam.**

*Ibid. v. 17. ἐθρηνησάμεν) Lutherus: Wir
haben*

haben euch geflaget / oratione nimirum tristi & lacrymis apta. Notat enim verbum hoc non tam flere aut lacrymas profundere, quam lamentari, mesto sermone dolorem suum testari. Polyb. lib. 12. cap. 6. pag. 918. lin. 18. Πρὸς δὲ Ἰάτοις, ὅτ' ἀπέθανε, τὴν γυναῖκα φησὶ κατακλαυμένην αὐτὸν ἔρωθ' ἔΡΗΝΕΙΝ; Τί δ' ἔκ ἐγὼ σέ; Τί δ' ἔκ ἐμὲ σύ; Ad hæc, ubi fato esset functus, ejus uxorem mortuum maritum lamentantem, hujusmodi plangorem edidisse: Quid non ego tibi? quid non tu mibi? Ita LXX. interpr. initio Threnorum Jerem. ἐθρήνησε τὸν θρῆνον ἔτον ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Et S. Athanasius in Synopsi Script. Sacr. Ἰάτης τῆς λόγης ΕΘΡΗΝΗΣΕΝ Ἱερεμίας πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. His sermonibus lamentatus est Jeremias de Hierusalem.

Ibid. v. 25. συνετῶν) Apud Polybium συνέτος & βραδύς ingeniosus & tardus opponuntur, lib. 4. cap. 8. pag. 386. lin. 15. Συνετοὶ ergo dicuntur, qui ingenio sunt prompto & ad res intelligendas facili.

Ibid. v. 28. ἀναπαύσω ὑμᾶς.) refocillabo vos. Suavis sine dubio, inquit Chemnitius in Harmonia, est consolatio: sed ejus genuina sententia ex significatione vocabuli investiganda est. Usurpatur autem verbum ἀναπαύεσθαι, in communi Græca lingua, quando a laboribus nos in otium recipimus, & quieti nos tradimus, ut vires defatigatas, exhaustas & dejectas foveamus & recolligamus. Citat deinde exempla ex Luciano & Libanio. Historici sæpe hoc

verbo de militibus utuntur, quibus itinerum labore aut alias fatigatis quies datur. Ita de Hannibale, qui multa cum vexatione exercitus ad juga Alpium penetraverat, Polybius dicit lib. 3. cap. 53. pag. 287. lin. 9. *Nono die ad juga Alpium est perventum: ubi stativa Hannibal biduum habuit.* Βελομένην δ' ἅμα μὲν ΑΝΑΠΑΥΣΑΙ τὸς ὑπολειπομένους. *Nam & quietem dare militibus, qui incolumes eo evaserant, volebat: & eos opperiri, qui a tergo fuerant relictī.* Arrian. de exped. Alex. 2, 8, 2. *Ult vero sub medium noctis rursus Pylas insedit, ΑΝΕΠΑΥΕ τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτός, reliquum noctis exercitui ad quietem dedit.* It. 3, 7, 9. & 3, 9, 1. *τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ ΑΝΕΠΑΥΣΕ, exercitui quietem ab itineris labore dedit.* Et ἀναπαύομαι reficior, requiesco, 4, 29, 11. *Quum vero Macedones non desisterent alii aliis succedere, οἱ δὲ πρότερον ΑΝΑΠΑΥΟΜΕΝΟΙ, prioresque interim a labore reficerentur, vix ante noctem transitu potiti sunt.* Hist. Indic. 23, 4. *Nearchus sociis navalibus in terram expositis, ibi castra posuit: siquidem multo navigationis labore defatigati, ΑΝΑΠΑΥΣΑΣΘΑΙ ἐπὶ τοῦ θεοῦ, defici desiderabant.* Ita Marc. VI. 31. *Interdum etiam simpliciter pro dormire accipitur, ut de exped. Alex. 1, 25, 9.*

Ibid. v. 29. καὶ εὐρήσετε] καὶ hic significat, quid inde sit secuturum. Ita apud Arrian. in Epiict. lib. 2. cap. 21. extr. ἀπέισπασον αὐτὴν ἐνέγκαστε εἰς τὴν χολήν, καὶ γνώσεσθε ὅτιαν ἰχὺν ὁ λόγος ἔχει. *Afferre eam non varie distractam in scho-*

scholam, & intelligetis, quantam vim habeat ratio.

Cap. XII. 16. Φανερόν αὐτὸν ποιήσωσιν.] Polyb. lib. 2. cap. 40. init. *Postea vero quam tandem aliquando pares consiliis suis ea Resp. duces fuit παῖτα: ταχέως τὴν αὐτῆς δύναμιν ΕΠΟΙΗΣΕ ΦΑΝΕΡΑΝ.* brevi tempore quid in ipsa virium ac roboris esset palam fecit. Item pag. 964. lin. 20. ΦΑΝΕΡΑΝ ΠΟΙΩΝ τὴν ὁργὴν ἣν εἶχε πρὸς τοὺς πολεμίους.

Ibid. v. 20. ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῆκτα τὴν κρείσσω.] i. e. *restaurabit doctrinam a summis Pontificibus, Phariseis & Scribis depravatam.* Ita Lucas Osiander; cujus interpretationem hic sequor, quippe quam & græca verba adjuvant. Quamvis enim non ignorem, hæc, quæ ex Jesaia sunt allegata, ex hebræo potius, quo primum scripta sunt, sermone exponi oportere: quid tamen impedit, quo minus ostendamus, qualem græca, quibus Matthæo uti placuit, admittant sententiam? adjumenti, quantulumcunque licet, ex Polybio nostro accersentes, qui εἰς ἀδυνατον ἐκβάλλειν τὴν διάλυσιν dicit, pro: *pacem impedire, sive impossibilem reddere*, lib. 1. cap. 68. pag. 97. lin. 15. καθόλα δὲ αἰεὶ τι καινὸν προσεύρισκον, Εἰς ἀδυνατον ἐκβαλλόντες τὴν διάλυσιν διὰ τοὺς πολλὰς καχέκτας καὶ σασιώδεις ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσιν. Breviter, quia multi inter ipsos erant vāsani atque seditiosi, novi semper aliquid adinveniebant, per conditiones quæ fieri

non poterant, pacem impediētes. Vel, uti Gronovius hæc ultima verba interpretatur, extendentes solutionem in eam summam, quæ solvi non poterat. Eodem modo, quantum ex Lexico conjicere possum, locutus est Plato epist. 7. αὐτὰ ἐτόλμησεν εἰς ἀναρμοσίαν καὶ ἀπρέπειαν ἐκβάλλειν. Quidni ergo εἰς νῆκ ἐκβάλλειν τὴν κρίσιν possit significare victoriosam, [ut Catonis voce utar] reddere doctrinam Evangelii; ita enim τὴν κρίσιν hic accipiendam puto. Quare ista a Matthæo hoc quodam sensu dicta videri queant: mansuetudine sua atque benignitate erga miseros, & scelerum conscientia territos, vixque tenuem in se sentientes fidei scintillam, hoc effecturum Messiam, ut magnus undique ad ipsum fiat omnis generis peccatorum concursus, qui doctrinam ipsius avidè arripiant; atque adeo repudiatis Pharisæorum mendaciis, victrix ubique regnet Evangelii veritas, Neque hæc, credo, abluunt ab hebraico, in quo נִמְנֵה vere rechtschaffen interpretari liceat, hoc modo: vere proferet iudicium, i. e. ita late proferet Evangelium, ut vere prolatum & propagatum dici possit. Er wird das Evangelium rechtschaffen hervor bringen und ausbreiten.

Ibid. v. 35. ἐκβάλλει] Si cui fortasse violenti quid in hoc verbo inesse videtur, Polybium legat; ita facile usu mitescet oratio. Sic vero ille lib. 3. cap. 33 init. Romani legati, auditis quæ afferebant Carthaginenses, aliud quidem ni-
hil

*hil dixerunt: verum maximus natu inter illos, sinum illis qui concilio interant, ostendens, Hic, ait, & bellum vobis & pacem portamus: ΕΚΒΑΛΕΙΝ ἔν ὁπό-
τερον ἂν κελεύσωσιν ἀπολήψειν. Ο δὲ βασιλεὺς τῶν Καρχηδονίων, ὁπότερον αὐτοῖς φαίνεται, τὸτ' ΕΚΒΑΛΕΙΝ ἐκέλευσε. Τῷ δὲ Ρωμαίῳ φήσαντο τὸν πόλεμον ΕΚΒΑΛΕΙΝ, ἀνεφώνησαν ἅμα καὶ πλείους τῶν ἐκ τῷ συνεδρίῳ, δέχεσθαι φάσκοντες. Utrum placuerit sumere, promam. Excipit Rex Carthagi-
nensium, utrum visum illis foret, promerent. Cum dixisset Romanus, bellum se prompturum: a pluribus simul e Senatorum numero, Accipere se, succlamatum est.*

Cap. XIII. 5. διὰ τὸ μὲ ἔχειν βάθος] Polyb. lib. 3. cap. 55. init. ταύτην μὲν χιόνα εὐδιάκο-
πτον εἶναι συνέβαινε, καὶ διὰ τὸ πρόσφατον εἶσιν, ἀπαλὴν ὑπάρχειν, καὶ ΔΙΑ ΤΟ ΜΗΔΕΠΩ ΒΑΘΟΣ ΕΧΕΙΝ. Hæc quidem nix, tum quia mollis erat, utpote recens, tum quia modicæ adhuc erat altitudi-
nis, facile vestigium recipiebat.

Ibid. 13. βλέποντες ἔ βλέπασιν] Polyb. pag. 1400. lin. 10. ἔ μὴν ἀλλὰ διότι γε συμβαίνει διὰ τὴν ἀπειρίαν καὶ κακοκρίσιν πολλὰς ἐνίοτε καθά-
περ εἰς τὸν παρόντα τρόπον τινὰ μὴ παρῆναι καὶ ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΜΗ ΡΑΔΕΠΕΙΝ, ἐκ τῶν εἰρημένων γε νῦν καὶ τῶν τιμαίῳ συμβεβηκότων γέγονε φανερόν. Igitur nonnullis præ imperitiâ ac iudicii pravitate usu venire, ut cum præsentibus sint, tamen abesse videan-
tur, & videntes quodammodo non videant, ex his

quæ Timeo contigisse ostendimus, perspicî potest.

Ibid. v. 35. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου] *ab initio mundi.* Non nego, καταβολήν, si etymologiam spectemus, proprie convenire ædium fundamentis, quod deorsum jaciantur, ἀπὸ τῆς καταβάλλεσθαι; sed tamen & de navibus dicitur apud Polyb. lib. I. cap. 36. pag. 52. lin. 16. a fine: Ἰὰ μὲν ἐπεσκεύαζον σκάφη, Ἰὰ δ' ἐκ καταβολῆς ἐναυπήγυν. *Alias naves reficiebant, alias a fundamentis edificabant.* Quin & metaphorice cujusvis rei principium declarat, & cum fundamento per synonymiam conjungitur, lib. 13. cap. 4. init. pag. 938. lin. 13. ΚΑΤΑΒΟΛΗΝ ἐποιεῖτο, καὶ ΘΕΜΕΛΙΟΝ ὑπεβάλλετο πολυχρονίᾳ καὶ βαρείας τυραννίδος. *Diu mansuræ ac duræ tyrannidis principia ponebat, & fundamenta jaciebat.*

Ibid. v. 42. ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.] Stridoris dentium plures possunt esse causæ, vel doloris magnitudo, ut hoc loco, vel indignatio & ira, ut Ps. CXII. 10. & Act. VII 54. vel timor, ut apud Arrian. Epict. lib. 2. cap. 13. χρώμα γὰρ ὁ μεταβάλλει ὅθεν ἄλλο, ὅθεν ἰσχυρόν ποιεῖ, ΨΟΦΟΝ ΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ, ὅθεν μετοκλαζέει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵζει. *Nihil enim aliud est quod colorem mutet, nihil quod tremorem efficiat, nihil quod stridorem dentium, nihil quo alicujus genua labent, timidusque pedes procumbat in ambos.* Potest etiam infernalis ille stridor dentium partim a metu majoris subinde secuturi cruciatus proficisci. *Ibid.*

Ibid. v. 44. πάλιν.] Porro, præterea, item, fer-
ner / imgleichen. Sic enim supra V. 33. πάλιν
ἤκιστατε, & apud Polyb. lib. 9. cap. 17. pag. 774.
lin. 14. ΠΑΛΙΝ ὁμοίως Φίλιππῳ κατὰ δύο ἰσόπας
ἤμαρτε. Similiter & Philippus duplicem errorem ad-
misit. Lib. 9. cap. 28. init. ΠΑΛΙΝ Ἀλεξάνδρῳ
&c. Jam & Alexandro illud quidem cum amaru-
lencia objecisti. Lib. 9. cap. 32. pag. 794. lin. 3.
Cedo enim, viri Lacedæmonii, cuius rei gratia putatis
maiores vestros, quo tempore Xerxes legatum ad eos
miserat aquam & terram poscentem, detrussisse in pu-
teum illum qui venerat, & terra insuper injecta, ius-
sisse Xerxi ut referret, consecutum se, quæ petere ipsum
nunciaverat, aquam & terram? τίνῳ ΠΑΛΙΝ ἐθε-
λοντὴν καὶ προδήλως ἐξορμαῖν ἀποθανεμένους τὰς
ὡς Λεωνίδην; cuius item rei gratia ultro ad mortem
manifestam esse profectos Leonidem, & qui eum seque-
bantur? Item pag. 914. lin. 7. a fine. In quibus
locis omnibus πάλιν non iterationem, sed conti-
nuationem denotat, conjungitque argumenta &
res, quæ ad eandem sententiam confirmandam
pertinent.

Ibid. πάντα ὅσα ἔχει, πωλεῖ,) Hujus & se-
quentis parabolæ sententia eo spectat, omnia
relinquenda esse ei, qui regni cælorum fieri ve-
lit particeps, neque rem ullam tam charam nos
habere oportere, cuius non jactura, si opus sit,
tantum bonum redimere parati simus. Con-
similem in modum de philosophiæ studio Epi-
ctetus loquitur, in quod ea cupiditate inflamma-

tum ferri vult tyronem, ut cætera omnia partim plane abjiciat, partim ad tempus seponat, Enchirid. cap. IV. Τηλικύτων ἔν ἐφίεμεν, μέμνησο ὅτι ὃ δὲ μετρίως κεκίνημένον ἀπτεοῖται αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφίεναί παντελῶς, τὰ δ' ὑπερτίθεσθαι πρὸς τὸ παρόν. εἰ δὲ καὶ τὰυτὰ θέλῃς, καὶ ἀρχεῖν καὶ πλατεῖν, τυχὸν μὲν ὃ αὐτῶν τῶν τεύξεων, διὰ τὸ καὶ τῶν προτέρων ἐφίεσθαι. Πάντως γὰρ μὴν ἐκείνων ἀποτεύξῃ, δι' ὧν μόνων εὐδαιμονία καὶ ἐλευθερία περὶγίνεται. Cum igitur tantas res appetas, sic eas suscipiendas esse memento, ut sis non mediocriter incitatus; atque alia penitus relinquenda, alia in presentia omittenda censeas. Quod si ἔ illas desideraris, ἔ magistratus etiam atque opes appetieris: fortasse ne hæc quidem assequeris, propter earum, quas ante diximus, cupiditatem: iis certe omnino excides, per quas solas felicitas ἔ libertas comparatur.

Ibid. v. 54. Πόθεν γέτω ἡ σοφία αὕτη,) Uti hic admirantes, ita apud Epictetum illudentes quærunt: Πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρὺς; Unde nobis istud supercilium? Enchirid. cap. 29.

Cap. XIV. 6. Γενεσίῳ ἀγομένων] cum natalitia agerentur, five celebrarentur. Arrian. de exp. I, 10, 4. μυστηρίων τῶν μεγάλων ΑΓΟΜΕΝΩΝ. Cum mysteria magna celebrarentur.

Ibid. v. 7. μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν] Polyb. lib. I, cap. 78. pag. 109. lin. 5. a fine: ἀλλὰ καὶ θυγατέρα δώσειν ἐπηγγέλατο ΜΕΘ' ΟΡΚΟΥ. Sed
filiam

filiam quoque suam ei se daturum jurejurando confir-
mavit. Lib. 5. cap. 96. pag. 607. lin. 20. ΩΜΟ-
ΛΟΓΗΣΕ τὴν ἀκρὰν αὐτοῖς παραδώσειν. καὶ περὶ
τῶν ΟΡΚΟΥΣ ἐποίησά το καὶ συνθήκας. Arcem
se ei traditurum pollicetur: eamque pactionem jure-
jurando firmat.

Ibid. v. 10. ἀπεκεφάλισε) Auctorem hu-
jus verbi cum in Lexicis non reperiam, placet
Arrianum allegare in dissert. pag. 6. lin. 22. κε-
λευθεῖς ὑπὸ τῶν Νέρων ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΘΗΝΑΙ.
& pag. seq. lin. 16. εἰς φυλακὴν σε βαλὼν, τὸ σωμα-
τιον ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΩ σ 8.

Ibid. v. 15. ἡ ὥρα ἤδη] tempus, nimirum
diurnum. Polyb. pag. 1040. lin. 11. a fine: ΗΔΗ
δὲ τῶν ΩΡΑΣ συγκλείσσης, ὁ μὲν τῶν λόγων ἐκω-
λύθη διὰ τὸν καιρὸν. Sed quum tardior jam hora
diem clauderet, temporis angustiis exclusa est eorum
oratio. & pag. 1042. lin. 5. af. Petit, ut rem totam
in crastinum differret, διὰ τὸ καὶ τὴν ΩΡΑΝ εἰς ὅψε
συγκλείειν, quum præsertim orta vespere diem jam
clauderet.

Cap. XV. 1. οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς]
Venerant hi quidem Hierosolymis, uti constat ex
Marc. VII. 1. non tamen propterea subaudiendum
est ἐλθόντες, ceu Beza interpretatus est, & ante
eum Erasmus, qui ait: Articulus facit, ut vertendum
fuert, Qui ab Hierosolymis venerant scribæ, sive Hiero-
solymitani scribæ. Quod ultimum solum verum

est. Parum quidem hoc loco interest, five Hierosolymis venisse, five Hierosolymitanos fuisse dicas: juvat tamen veram verborum sententiam etiam in minimis sectari. Licet Hierosolymis venerint: non tamen hoc Matthæus dicit, sed tantum Hierosolymitanos fuisse. Differunt enim omnino hæc duo: οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς, & οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἐλθόντες γραμματεῖς. Nam οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς appellari possunt, etiam si pedem porta Hierosolymis non extulerint. Ita Hebr. XIII. 24. οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας sunt *Itali* in ipsa Italia degentes. Et Act. XVII. 13. οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰσδαῖοι vocantur, qui Thessalonica nondum excefferant. Et Lazarus, cum in ipsa Bethania ægrotaret, tamen ἀπὸ Βηθανίας dicitur Joh. XI. 1. Sat multa reperias exempla Matth. XXI. 11. XXVII. 57. Marc. XV. 43. Luc. XXIII. 51 Joh. I. 44. 45. XII. 21. XXI. 2. Act. VI. 9. X. 38. XXI. 27. Sed tamen ex Polybio etiam pauca quædam addamus, ut appareat, hoc loquendi genus jam multo ante, non tum modo vulgare fuisse, quod *Salmasius* videtur credidisse, citatus a *Waleo* ad Act. XVII. 13. Ita vero ille lib. 1. cap. 31. pag. 45. lin. 13. διὰ τὸν φόβον συμφευγόντων εἰς τὴν πόλιν ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ. *Metu hostium compulsi in urbem agrestes.* Lib. 5. cap. 86. pag. 596. lin. 4. a fine: τῆς εὐνοίας προκαθηγμένης πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ. *Cum jam ante animos hominum benevolentia erga Ægypti Reges occupasset.* Lib. 6. cap. 19. pag. 651. lin. 7. Eodem etiam tempore qui Consulatum gerunt, ἀγγέλλουσι

σι τοῖς ἀρχασι τοῖς ἀπο τῶν συμμάχιων πό-
λεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, magistratibus sociarum in
Italia urbium denunciant. Pag. 1075. lin. 13. ἀν-
δρες ἀπο τῆς ἐλλάδος viri græci.

Ibid. v. 5. Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς.]
*Quocunque a me juvari possis, donum est, i. e. Deo
consecravi.* Verbum ὠφελεῖσθαι ita constru-
ctum usurpat Jo. Xiphil. in Epit. Dion. pag. 335.
lin. 24. ὃ μὴν ὠφεληθῇ τι ἐκ τούτου, quæ res
tamen nihil ei profuit. Sine accusativo Arrianus
differt. lib. 2. cap. 21. p. 235. lin. 5. εἶτα λέγουσιν,
ὃδεῖς ὠφελεῖται ἐκ τῆς σχολῆς. *Deinde di-
cunt, nemo utilitatem percipit ex schola.* Cum
præpositione ὑπὸ, & accusativo, ibid. lib. 3. pag.
384. lin. 22. ἴδτε ἕνεκα ἐζήτησάς τινι συμβαλεῖν,
ἵν' ὠφεληθῇς ὑπ' αὐτοῦ; ποίαν ὠφελειαν; *Hanc
ob causam quaesisti aliquem, cujus usu familiari fru-
ctum perciperes? qualem fructum?* Apud Polybium
jungitur præpositioni ἀπὸ pag. 1406. lin. 18. ἀπὸ
τῆς χώρας ὃδὲν ὠφελεῖτο, ex agris nullam prædam
faciebat. Ep. Ct. in Enchirid. c. 24. *Quidquid
istorum acciderit, ἐπ' ἐμοί ἐστιν, ὠφεληθῆναι ἀπ'
αὐτοῦ, ex eo penes me est fructum ut capiam.* Sub-
stantivo etiam cum præpositione ἐξ utitur Arria-
nus de exped. Alex. 1, 19. 4. τὴν ἐκ τῶν Περσῶν
ὠφέλειαν vocans a Persis veniens subsidium. Item
2, 22, 8. ὥς δὲ ὃδεμῖα ἐτι τοῖς Τυρίοις ἐκ τῶν νεῶν
ὠφέλεια ἦν. *Cum jam nullus Tyriis navium usus
supereffet.* Et 7, 17, 6. αἱ ἐκ τῶν χρημάτων ὠφέ-
λεια dicuntur pecuniarum commoda, five redi-
tus.

tus. Conf. Baltb. Stolbergii Exercit. X. pag. 379.

Ibid. v. 6. τιμήση) Honor hic notat beneficentiam & liberalitatem. Ita postulat orationis connexio, & locus paralletus Marc. VII. 12. Et confirmat verbi notionem ex parte Arrianus de exped. Alex. 2, 12, 2. χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστος σὺν τῇ ἀξίᾳ ETIMHSE. Pecuniarum largitione singulos pro sua merito dignitateque honestavit. Et Syrac. XXXVIII. 1. Τίμα ἰατροὺν πρὸς τὰς χρείας τιμᾶς αὐτοῦ. Cic. fam. 1. 16. epist. 9. Curio mihi, ut medico bonos haberetur, ἔς τibi daret, quod opus esset. Qui honos de pecunia est intelligendus. Ita enim ipse Cicero rem eandem aliis verbis epist. 6. Scripsi ad Curium, quod dixisses, daret medico; ipsi puto aliquid dandum esse, quo sit studiosior. Theophyl. ad 1. Tim. V. 3. Honora est pro misereere earum, ἔς necessaria suppedita. *Ibid.* v. 17. item Prov. III. 9. Confer Baltb. Stolbergii Exercit. Gr. I. lingv. pag. 398. ubi ex Hierocle hæc citat: Γονέας TIMHΣOMEN ὑπερβαλλόντως, σώματος ὑπηρεσίαν καὶ χρημάτων χορηγίαν αὐτοῖς ὑπέχοντες ὅτι μάλιστα προθυμοτάτην. Parentes eximie honorabimus, si ἔς corporis ministerium, ἔς pecunie adminiculum ipsis præstemus quam promptissime. Sic & τιμή usurpatur 1. Tim. V. 17.

Ibid. v. 14. Ἄφετε αὐτοῖς.] Arrian. Epiet. lib. 1. pag. 118. lin. 5. Nunquam omnia ipsi curæ fuit

fuit scire quid philosophi dicant aut faciant. ΑΦΕΣ
ΑΥΤΟΝ. *Mitte illum.*

*Ibid. v. 16. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς) Adhuc seu:
Nuncne etiam.* Polybius libro primo: Ταῖς μὲν
ὁρμαῖς καὶ ταῖς φιλοτιμίαις ΑΚΜΗΝ ἑτοιμοὶ πολε-
μεῖν ἦσαν. *Adhuc, seu tunc quoque parati erant
animorum impetu & ambitione ad bellum gerendum.
Et mox: διαπορῶντος δ' ΑΚΜΗΝ καὶ διαπισῶντος
τῶν καρχηδονίων ἡγεμόντος.* Cum adhuc dubi-
taret & diffideret Carthaginensium ductor. Camera-
rius. Hoc ipsum & Casaubonus ex Polybio anno-
tat, quem ait ἐκ τοῦ Ἀλλήλου dicere ἀκμὴν ἔτι καὶ
νῦν lib. 15. Et dantur omnino multa in hoc
Scriptore exempla, ut lib. 3. cap. 53. init. & cap.
62. pag. 297. lin. penult. Lib. 5. cap. 18. pag.
510. lin. 15. a fine. Lib. 17. cap. 16. pag. 1053.
lin. 16. ΑΚΜΗΝ ἀγνοῶντες ἀλλήλους, etiam tunc
penitus sese ignorantes.

*Ibid. v. 23. ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον.] Arrian.
de exped. Alex. 7, 16, 9. Τὸν δὲ ΑΠΟΚΡΙΝΑΣΘΑΙ
ΑΥΤΟΙΣ ΛΟΓΟΝ, ὅς Εὐριπίδης ὅς ποιητὴς ἔπαινε.
Ipse Euripidis versum eis objiciebat.*

*Ibid. v. 37. σπυρίδας) Harum usus fuit in
cœnis apud veteres. Unde apud Arrianum
dissert. lib. 4. cap. 10. pag. 502. lin. ult. est σπρυ-
γίσσι δειπνῆσαι, quod. Jac. Schegkianus interpretatur
ferculis optimis instructam cœnam inire. Et videtur
omnino hujusmodi quid significare, cum ista
cœna*

cæna in prærogativis consularibus numeretur. Ait enim Epictetus, consulatus adipiscendi gratia tantos labores esse suscipiendos, tantas molestias devorandas, quanti munus ipsum consulari non sit. καὶ τί τὸ γινόμενον ἐστὶ; δώδεκα δεσμά ῥάβδων, καὶ τρεῖς ἢ τετράκις ἐπὶ βῆμα καθίσαι, καὶ κερκῆσια δέναι, καὶ ΣΠΥΡΙΣΙ δεῖπνῆσαι. Et pro his omnibus quodnam operæ pretium consequeris? Duodecim fasces baculorum, ut ter & quater pro tribunali sed eas, ut Circenses ludos exhibeas, ut ferculis opimis instructam cœnam ineas. Suetonius in Nerone cap. 15. Publicæ cœnæ ad sportulas redactæ. Et in Domitiano cap. 7. Sportulas publicas sustulit, revocata cœnarum rectarum consuetudine. Athenæus Lib. 8. τὰ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνα ait fuisse, cum quis cœnam, quam ipse sibi apparaverat, sportæ impositam ferret ad eum, cum quo cœnaturus erat. Quem morem Athenis Socratis ætate obtinuisse, ut qui ad cœnam conveniebant, singuli cibos suos domo secum afferrent, ex Xenophonte ad 1. Cor. XI. 20. annotavimus. Agit de hac Græcorum convivandi consuetudine etiam Job. Phil. Pfeiffer antiquit. Græcar. cap. 60. Num vero idem sit σπυρίσι δεῖπνῆσαι, quod τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον, viderint alii. Ego id solum ostendere volui, non necessario hic sportas tantas cogitandas esse, quanta illa fuit, qua Paulum e muro demiserunt, quam ipse 2. Cor. XI. 33. σαργάνην appellat: sed quales cibis deferendis & asportandis conveniunt, Brodt-Körbe / Speiße-Körbe / Hand-Körbe / quas in deserto ad manum

num fuisse minus sane mirum est, quam tantæ magnitudinis. Conf. *Laur. Ramiresu* Pentecontarchum cap. 40.

Cap. XVI. 3. συγνάζων) *triste*, i. e. nubilum. Quomodo Polybius nomen συγνότης de cælo non sereno usurpat lib. 4. cap. 21. pag. 404. lin. 3. θεωρεῖν δὲ τὴν τῶν ἡθῶν αὐστηρίαν, ἥτις αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν τῆς πεινῆς ψυχρότητα καὶ ΣΥΓΝΟΤΗΤΑ τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν. *Cum notam haberent austeritatem morum, quam ipsis conciliat aëris qualitas, quo in plerisque locis utuntur frigidiorē & tristiorē.* Plinius etiam tristitiam cælo tribuit lib. 2. Hist. Nat. cap. 6. de Sole: *Hic cæli tristitiam discutit, atque etiam humani nubila animi serenat.*

Ibid. v. 23. & φρονεῖς τὰς θεῶν) *Frequens Phrasis apud Græcos Scriptores φρονεῖν τὰς θεῶν pro cum aliquo sentire, ab aliquo stare, in societate alicujus esse, & amicitiam ejus sequi, ei favere, es mit einem halten; istoque modo fere de iis loquuntur, qui in bello alicujus partes sequuntur, vel ei certe student.* Cui proinde notioni aptissime congruit nomen Satanæ i. e. hostis, ut Tertullianus interpretatur. Est enim τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἐχθρὰ εἰς θεόν, Rom. VIII. 7. Τὸ φρόνημα τῆς θεῶν erat, ut filius ipsius acerbissimis cruciatibus, morte denique ipsa afficeretur; sed τὸ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων ab his abhorret. Hoc sequebatur Petrus, nec idem, quod Deus,

volebat. Polyb. pag. 1447. lin. 21. *multo plures ob quietem ac silentium accusabantur, ὡς ἐφεδρεύοντες τοῖς καιροῖς, καὶ ΦΡΟΝΟΥΝΤΕΣ ΤΑ Περσέως, quasi tempus captarent, ac Perseo taciti fauerent.* Ibid. lin. 6. a fine: *Præterea apud Coos & Rodios ἐγένοντο ἄνθρωποι οἱ ΦΡΟΝΟΥΝΤΕΣ ΤΑ Περσέως, nonnulli palam Perseo fauebant, qui pro Macedonibus etiam verba facere, & Romanos accusare, ac societatem cum Perseo publice suadere cum ausi essent, tamen cives suos ad regias partes pertrahere non potuerant, πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως συμμαχίαν.* Pag. 1481. lin. 1. *ΤΑ Ρωμαίων ΦΡΟΝΕΙ, Romanis favet.* Pag. 1466. lin. 12. a fine: *ΑΛΛΟΤΡΙΑ ΦΡΟΝΕΙΝ Ρωμαίων, alienato a Romanis animo esse.* Pag. 1472. lin. 2. *ἀμετάκλητον ὅρμην ἔχεν εἰς τὸ μὴ μόνον ΑΛΛΟΤΡΙΑ ΦΡΟΝΕΙΝ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν βάλειν παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν.* *Omnes impetu effuso non ad defectionem modo, sed ad pœnas etiam de Rege sumendas ferri cœpere.* Pag. 996. lin. 12. a fine: *Φρονεῖτε ἐμὴν ἐναντία. Nostriis partibus contrarii estis.* Ita & Origenes contra Celsum lib. 1. pag. 8. lin. 14. edit. Cantabr. *καὶ καταγινώσκει γε τῶν ΦΡΟΝΟΥΝΤΩΝ μὲν (deest forsan τὰ) τὸν χριστιανισμόν, προσποιημένων δὲ μὴ Φρονεῖν ἢ ἀρνεμένων.* *Damnate eos, qui cum Christianis sentientes, dissimulent tamen id aut negent.* Et Eusebius Hist. Eccl. lib. 6. cap. 18. *Ἀμβρόσιος ΤΑ τῆς Οὐαλεντίνου ΦΡΟΝΩΝ ἀίρεσεως, Ambrosius, qui Valentini hæresin sectabatur.* Stephanus in Thes. Gr. Ling. alia collegit exempla: *Φρονῶ τὰ σὰ, faveo tibi, aut etiam Tuarum sum partium, Sto a tuis partibus.* Sub qua inter-

pre-

pretatione tacite includitur. *Tibi bene cupio, & rebus tuis bene consultum volo.* Plutarchus, ὅσοι τὰ κάρβων & ἐφρόνεν, *Qui Carbonis partium erant.* Sic est Demosthenes in orat. ὑπὲρ τῶν συμμοριῶν dixit, ὅτι Θεβαίων τὰ ἐκείνων φρονούντων, ἀνάγκη τὸς τῶν ἐχθρῶν τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν, *si Thebani cum illo faciant, esse necesse, ut eorum hostes fient a Græcis.* Frequens est istud loquendi genus apud Herodianum: apud quem legitur & τὰναντία φρονεῖν, *itidem pro Contrariis partibus favere, seu studere lib. 3.* Hactenus Stephanus. Est ergo & φρονεῖν τὰ τῶν Θεῶν, nihil aliud quam *non idem sentire quod Deus sentit, ejus consilia non probare, neque velle ut ad exitum perducantur; sed contra earum rerum studio duci, quibus averſa Deo mens humana delectatur;* Es nicht mit Gott / sondern mit den Menschen halten / uti vim græcæ phraseos exacte exprimit lingua nostra vernacula. Ita qui φρονεῖ τὰ τῶν Ῥωμαίων, *is omnia Romanis vult successa, & ut succedant, quantum potest, adjuvat.* Hæc tam verbose non annotarem, nisi viderem, Bezam, virum, Casaubono iudice ad Matth. X. 9. cum cætera summum, tum linguæ græcæ cognitione maximum, hoc loquendi genus alio traxisse. Ait enim: *Hoc verbo significatur, Petrum arrogantia & falsa quadam de se persuasionem peccasse.* Sed recte Casaubonus Omnino, inquit, injuriam Petro facere mihi videntur, qui ex verbo ΦΡΟΝΕΙΝ ejus arrogantiam colligunt. Idemque hæc Theophylacti adscribit, quibus nostra interpretatio confirmatur:

Τὰ τῶν ἀνθρώπων δὲ ἔφησε φρονεῖν τὸν Πέτρον, κα-
θὼς λαπεινά τινα φρονῶν καὶ σαρκικά, ἤθελεν ἐν
ἀνέσει εἶναι τὸν Κύριον, καὶ μὴ σταυρωθῆναι. *Rerum
autem humanarum studio ait Petrum teneri, quod
humilium quarundam & carnalium rerum studio mo-
tus, volebat Dominum remisse vivere, & non crucifigi.*

Ibid. v. 28. ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.)
Abeuntem in regnum suum. Ἐρχομαι saepius ita
usurpatur, ut Act. XXVIII. 14. Luc. II. 44. Joh.
VI. 17. vid. Er. Schmid. pag. 402. n. VII. Ita
& Arrianus Epiet. dissert. lib. I. cap. I. sub fin.
ἐλθ' ὅτι κατακέκρισαι. *Abi, quoniam damnatus
es. Idem de exp. Alex. 3, 21, 5. 4, 29, 3. 6. 24. 3.
& 7, 10, 13. Et Xenoph. lib. 7. de exp. Cyri pag.
313. lin. 5. τὰ δὲ ὅπλα σὺ ἐλθὼν εἰπὲ, ὡς πολύ-
κρατες, ὅτι ἐγὼ κελεύω καταλιπεῖν. Tu Polycrates
abi, ac illis dicito, me velle, ut arma foris relin-
quant. Lib. 3. pag. 231. lin. 44. & pag. 197. lin.
ult. Neque minus certa est significatio prae-
positionis ἐν pro eis, cujus exemplum manifestissi-
mum est Joh. V. 4. Ἄγγελος κατέβαινεν ἐν τῇ
κολυμβήθρᾳ, pro eis τὴν κολυμβήθραν. & magis
etiam huc pertinens Luc. XXIII. 42. ὅταν ἐλθῇς
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Et apud Arrian. dissert. E-
piet. lib. 2. cap. 20. sub fin. pag. 231. lin. 17. ΑΠΕΛ-
ΘΕΙΝ ΕΝ βαλανείῳ, abire in balneum. Et lib. I.
cap. II pag. 54. lin. 8. νῦν ΕΝ Ρώμῃ ΑΝΕΡΧΗ. Nunc
Romam proficisceris. Hoc ergo ait Salvator: Di-
scipulos suos, (qui erant illi τινὲς τῶν ὧδε ἐσηκό-
των, cum reliqua turba adstantes Marc. VIII. 34.)
non*

non morituros, donec ipsum vidissent abire in regnum suum; id quod factum est, cum in cœlum ipsis inspectantibus reciperetur. Licet enim statim post mortem in regnum suum pervenerit, ut apparet ex Luc. XXIII. 42. & 43. illam tamen abitionem non viderunt, sed alteram, cum in cœlum adscenderet. Probat ergo Christus his verbis certitudinem adventus sui ad iudicium, de quo versu proximo superiore egerat, argumentum petens ex eo, quod ipsimet eum visuri sint regnum suum adire. Confirmant & illustrent hanc interpretationem Angeli Act. I. II. *Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum,*

Cap. XVII. II. ἀποκαταστήσει πάντα.) Malach. IV. 5. Interpretes Græci habent ἀποκαταστήσει, pro quo Lucas I. 17. ἐπιστρέψαι. Quo sensu & apud Polybium ἀποκαθιστάναι reperitur Lib. II. cap. 28. extr. pag. 903. lin. II. Πόπλις μὲν ἐν μεγάλων κινδύνων ἀρχὴν φεομένων καλῶς διορθώσάμεν, πάλιν ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΕ τὰς οἰκείας δυνάμεις εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν. Ita Scipio, quum magnorum malorum initia, quæ jam radices egerant, prudenter repressisset, in eandem mentem & animorum habitum suos restituit, quo prius erant. Nec multo aliter lib. 4. cap. 25. pag. 410. lin. 6. a fine: ὅτι πάντα τὰς ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΟΥΣΙΝ εἰς τὰ πατρία πολιτεύματα. Omnibus his pristinam reip. formam se reddituros. Item pag.

179. lin. 5. a fine, & pag. 1206. lin. 4. a f. **Sen-**
tencia igitur eadem erit, quæ Luc. I. 17.

Ibid. v. 14. γονυπετῶν) Polyb. lib. 15. cap.
27. pag. 996. lin. 17. ἐλιπάρει ΓΟΝΥΠΕΤΟΥΣΑ καὶ
μαγγανεύουσα πρὸς τὰς θεάς. Flexis genibus cum
blanditiis & multo lenocinio deabus preces fundere
cœpit.

Ibid. v. 15. κύριε ἐλέησον] Eadem precan-
di formula est apud Arrianum in Epiet. lib. 2.
c. 7. extremo: τὸν θεὸν ἐπικαλούμενοι δεόμεθα
αὐτῷ, ΚΥΡΙΕ ΕΛΕΗΣΟΝ, ἐπίτρεψόν μοι ἐξελθεῖν.
Deum invocantes rogamus ipsum: Domine miserere,
permittle mihi evadere.

Ibid. κακῶς πάσχει) Polyb. lib. 3. cap. 90.
extr. pag. 335. lin. 16. a fine: διετήρουν τὴν πίσιν,
καίπερ ἐνίαυ ΠΑΣΧΟΥΣΑΙ ΚΑΚΩΣ. In fide omnes
manebant, quantumvis premerentur earum nonnul-
le. Lib. 10. cap. 36. pag. 848. lin. 5. a fine: Dein-
de ut videt Romanorum virtute suos premi, ΚΑΙ ΚΑ-
ΚΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΑΣ, vehementerque laborare, copias
educit. Contrarium est εὖ πάχειν, beneficio
affici.

Ibid. v. 20. μετάβηθι] Exstat hoc ver-
bum item de re inanimata in Arrian. dissert. lib.
3. cap. 19. pag. 328. lin. 20. At nunc a prima æta-
te viam aliam ingredimur. Quo tempore enim
sumus adhuc infantes, nutrix si oscitantes in ali-
quo

quo offenderimus, non objurgat nos, sed lapidem ferit. Τί γὰρ ἐποίησεν ὁ λίθος; διὰ τὴν τῆς παιδὸς σφωρίαν, ἔδει ΜΕΤΑΒΗΝΑΙ αὐτόν; Quidnam fecit lapis? An propter insipientiam infantis tui hunc aliquo abire oportuit?

Cap. XVIII. 4. Ταπεινώσῃ ἑαυτὸν,] Hæc ταπεινώσις ἑαυτῶ, consistit illa quidem potissimum in animo, qualis describitur Philipp. II. 3. μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν, ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Sed in sermone quoque se ostendat necesse est, ut non tantum de nobis ipsis non prædicemus, vera licet, sed etiam nos nostraque verbis extenuemus, exemplo Abrahami, pulverem & cinerem se appellantis, Gen. XVIII. 27. & Pauli, qui se minimum vocat Apostolorum, I. Cor. XV. 9. Eph. III. 8. Habet hanc significationem verbum ταπεινῶν apud Polybium lib. 3. cap. 85. pag. 328. lin. 19. εἰς δὲ τὴν πρώτην προσπεσόντων ἤδη τῶ γεγενομένῳ ἀτυχήματι, εἰλεῖσθαι μὲν ἢ ΤΑΠΕΙΝΟΥΝ τὸ συμβεβηκός οἱ προεσῶτες τῶ πολιτεύματι ἡδυνάτην, διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς. At Romæ ut nuncius cladis est acceptus; magistratus propter calamitatis magnitudinem reticere aut minuere tantum casum non poterant. Lib. 6. cap. 13. pag. 644. lin. 7. a fine: Καὶ μὴν τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἡγούμενων ἐκτραγωδεῖσθαι καὶ συναυξῆσαι, καὶ πάλιν ἀμαυρῶσαι καὶ ΤΑΠΕΙΝΩΣΑΙ, τὸ συνέδριον ἔχει τὴν δύναμιν. Quin & partes bello victorias in majus extollere atq;

amplificare, aut contra obscurare atque elevare, idem ordo potest. Et pag. 1281. lin. 1. ὅτι μὲν τῶν ἄλλων ἐπειράτο ψευδοποιεῖν καὶ ταπεινοῦν, merita omnium aliorum mendaciis obscurare atque elevare conabatur. Fit ergo ταπεινωσις sui ipsius tripliciter (1) animo, (2) verbis, (3) rebus & factis, ut Luc. XIV. 11. 2. Cor. XI. 7.

Ibid. v. 5. τοιῶτον) Ita animo affectum, cui eadem mens est. Polyb. pag. 1237. lin. 7. Quidam auctores Perseo fuerunt, ne quem posthac legatum neque nuncium ulla de re mitteret. ἔτι μὲν ὁ Περσεὺς τοιοῦτος ἦν. At Perseo non ea mens fuit. Adde exemplum sequens ad v. 6.

Ibid. v. 6. καταποντισθῆναι) Polyb. lib. 2. cap. 60. sub finem: ἀλλ' ὁμῶς τοιῶτον ὢν, ὅθεν ἔτυχε δεῦρ', πλὴν ὅτι καταποντισθῆναι, διὰ τῶν ἐπὶ ταῖς κεχρησάσιν πεπραγμένων. Et tamen homo tam sceleratus, nihil gravius est passus, quam ut in profundum mare deiceretur propter nonnulla, quae Cenchreis fecerat. Vide Casaubonum ad hunc Matthæi locum.

Ibid. ἐν τῷ πελάγει ἢ θαλάσσης.) Πέλαγος dictum volunt Etymologici, quasi ἡλίαν, utpote ἡλεῖ τὴν γῆν ὅν, quod procul a terra sit. Est enim proprie πέλαγος mare a litore remotius, sive medium maris. Hinc Arrianus isto verbo utitur de ea parte maris, ubi jam nullæ amplius terræ apparent, dissert. lib. 2. cap. 16.

16. pag. 197. lin. 16. ἐγὼ ὅτε πλέω κατακύψας
 εἰς τὸν βυθὸν, ἢ τὸ ΠΕΛΑΓΟΣ περιβλεψάμεναι,
 καὶ μὴ ἰδὼν γῆν, ἐξίσταμαι. Ego quando navigo,
 & despicio in profundum, aut vastum mare circum-
 spicio, & terram non video, perhorresco. Et de ex-
 ped. Alex. 2, 20, 8. Ex Sidone solvens, Tyrum in-
 structa acie navigat. Ipse quidem ad dextrum cornu,
 ὃ δὴ εἰς τὸ ΠΕΛΑΓΟΣ αὐτῷ ἀνείχε, quod in mare
 extendebatur. It. 1, 19, 13. Et apud Polybium na-
 ves dicuntur ex pugna navali, quæ ad Laden
 committebatur, ἀποχωρεῖν πρὸς τὸ πέλαγος,
 in altum refugisse, pag. 1409. lin. 12. Et lib. 6.
 cap. 42. pag. 679. lin. 3. a fine: διαφυγόντες τὰ
 μέγιστα πελάγη, qui vastissima eluctati fuerunt
 maria. Unde πελάγιος eodem sensu usur-
 patur. Apud Aristotelem tom. 1. pag 586. E.
 Hist. animal. lib. 1. cap. 1. animantia marina, di-
 viduntur in pelagia & littoralia, καὶ τῶν θαλαττίων
 τὰ μὲν πελάγια τὰ δὲ, αἰγιαλάδη. Et lib. 8.
 cap. 19. pag. 697. D. ὅσα μὲν εἰσι φύσει πελά-
 για ἢ αἰγιαλάδη. Arrian Indic. 40, 11. & 43, 3.
 Polyb. lib. 1. cap. 26. pag. 37. lin. 24. τὸν πλῆθ
 εἶναι πελάγιον, in alto tenendum cursum. Et
 lib. 1. cap. 28. pag. 41. lin. 7. Carthaginenses, qui
 & a fronte & a tergo cederentur, pressi admodum,
 ac mox etiam præter omnium opinionem a M. Atilio
 suis opem ferente circumventi, κλινάοντες πελα-
 γίαν ἐποιεῖντο τὴν ὑποχώρησιν, re inclinata in al-
 tum fuga se recipiunt. Sed & de universo mari
 synecdochice dicitur, ut Λιβυκὸν πέλαγος ma-
 re Africum pag. 53. lin. 26. & τυρρηνικὸν πέ-
 λαγος

λάγϙ Etruscum mare , pag. 295. lin. 14. a fine.

Ibid. v. 18. λύσητε) Λύειν τὰς ἀμαρτίας est apud Polybium pag. 518. lin. 7. a f. πεπεισμένοι καταπλήξεσθαι τὸν Φίλιππον , καὶ ΛΥΕΙΝ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τὰς προγεγενημένας ΑΜΑΡΤΙΑΣ. *Sperantes terreri Philipprum posse , atque hoc pacto delicta sua priora fore tecta.* Pag. 192. lin. 6. ΕΛΥΣΕ τὸ γεγονὸς ἔγκλημα, veterem offensam obliteravit. Et pag. 254. lin. 2. ΕΛΥΘΗ τὸ ἔγκλημα. Pag. 412. lin. 25. Lacedæmonii quum Cadmeam Phæbidas fraude & perfidia occupasset, a noxio quidem pœnas exegerunt; cæterum Cadmea præsidium non eduxerunt: ὥσπερ ΛΥΟΜΕΝΗΣ τὴ ἀδικίας διὰ τὴ τῇ πράξαντϙ βλάβης. Tanquam expiatum esset admissum scelus damno auctoris.

Ibid. v. 19. συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῇ γῆς πρὸς πάντο[ς] Συμφωνεῖν πρὸς τινϙ & Polybius dicit pag. 144. lin. 12. 8 ΣΥΜΦΩΝΟΥΝΤΕΣ ΠΕΡΙ τῶν κατὰ μέρος ἐπιτηδείων , non paciscentes de cibo particulatim.

Ibid. γενήσεται αὐτοῖς] Ita & Epictetus loquitur lib. 2. cap. 21. pag. 235. lin. 19. ἐκείνο γὰρ βλέπετε μᾶλλον, εἰ ἐφ' ὃ ἐρχεσθε, ΤΟΤΤΟ ΤΜΙΝ ΓΙΝΕΤΑΙ. Id potius considerate , utrum id , cuius gratia accessistis , consequamini.

Cap. XIX. 3. κατὰ πᾶσαν αἰτίαν] ob quamvis

vis caussam. Sic Polybius bis eadem pagina 428. lin. 8. & 20. dicit καὶ ἤν, scil. αἰτίαν. Et πᾶσαν pro quacunque etiam levissima habet idem pag. 148. lin. 8. a f. καὶ τὰς πρότερον κατὰ τῶν μηδὲν ἀδικούντων, ΠΑΣΑΝ ἱκανὴν ποιεμένης πρόφασιν, εἰς τὸ πολεμεῖν διὰ τὴν πλεονεξίαν. Quibus antea præ cupiditate lucri vel levissima occasio sufficere solebat ad bellum contra innocentes movendum.

Ibid. v. 8. πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν] propter duritiam cordis. Polyb. lib. 5. cap. 27. τῶν δὲ ἀφορμησάντων ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τὸν Λεόντιον ΠΡΟΣ τὴν ἀναδοχὴν. Post horum abitum Leontium in vincula duci jubet ad luendam pecuniam pro qua sponderat, five propter sponfionem, ob fidejussionem. Et paulo post: ὁρῶντες, εἰ μὲν ΠΡΟΣ ἄλλο τι πεποίηται τὴν ἀπαγωγὴν τῷ Λεοντίῳ, μὴ χωρὶς αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλεμένων κρίσιν. εἰ δὲ ΠΡΟΣ τὴν ἐγγύην τὴν τῷ Μεγαλέῳ, διότι τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰσενέγκαντες ἐκτίσσω αὐτοί. Orantes, si propter aliam causam aliquam Leontium duci jussisset, ne ipsis absentibus de accusatione illius vellet cognoscere: sin autem ex causa sponfionis pro Megalea ductus foret; paratos se collatitia pecunia id nomen expungere. Item pag. 523. lin. 23. Et cap. 108. init. Cum Philippus comperisset Scerdilaidam diripuisse oppidum Pissæum, ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν προσοφειλομένων χρημάτων, ΠΡΟΣ ἃ καὶ τὰ πρὸς τὴν Λευκάδα πλοῖα παρεσπόνδῃσε, occasione debita adhuc sibi pecunia,

cujus etiam gratia naves Leucade per fidem circum-
venerat. Pag. 1356. lin. 16. a f. ἡ δὲ ἀπαγομένους
εἰς Φυλακὴν ΠΡΟΣ τὰ χρέα, qui in carcerem du-
cunt æris alieni gratia. Herodotus lib 1. pag. 17.
lin. 15. ΠΡΟΣ τὴν ὄψιν τῆς αὐτῆς, cuius visi gratia.

Ibid. v. 29. ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφούς,)
Etiam philosophum Epictetus ait oportere
ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν οἰκείων, discedere a domesticis,
eosque relinquere, lib. 3. cap. 15. pag. 321. lin. 9.

Cap. XX. 2. τὴν ἡμέραν) Ἐλλειψις, pro εἰς
τὴν ἡμέραν, ut apud Polybium εἰς τὸν μῆνα in
mensum lib. 6. cap. 37. p. 673. lin. 9. a fine, sed sen-
su distributivo, qui hic locum non habet. Vide
Erasm. Schmidium. De verbo συμφωνεῖν conf.
paulo ante ad XVIII. 19.

Ibid. v. 17. ἀναβαίνων) Er. Schmidium
memini alicubi annotare, Græcorum consue-
tudinem ita ferre, ut de primariis quarumlibet
regionum urbibus sic loquantur, quasi altiori
loco sitæ sint; unde, qui eo proficiscuntur, ad-
scendere dicantur. Nec aliter Epictetus de
Roma, lib. 1. cap. 10. pag. 46. lin. 12. Novi ego
quendam me seniore, qui nunc annonæ præfectus
est Romæ, cum hac transiret ab exilio rediens, quæ mi-
hi dixit! percensens superiorem vitam suam, & quem-
admodum deinceps esset vitam æturus promittens,
ὅτι ἄλλο ἔδεν ΑΝΑΒΑΣ σπῆδᾶσεν, quod nihil aliud
reversus Romam curaturus esset, quam ut in otio pos-
set

set & tranquillitate vivere. Et lib. 3. cap. 7. pag. 293. lin. 21. Deinde etiam amicos Romæ habemus potentes, & Græci non admodum sunt impigri, ὅδεῖς πολυμήσει ANABHNAI ἴσθ' ἔνεκα, nullus ad accusandum adscendere audebit. Quod vero addit Matthæus, παρέλαβε κατ' ἰδίαν, similiter & Polyb. pag. 482. lin. 24. ἴσθ' ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΛΑΒΟΝΤΑΣ, ἐπιτρέψαι τὸν ἄνθρωπον καὶ λέγειν. Hos seductum hominem convenisse, & in aliam traduxisse sententiam, cum dicerent. Et pag. 1256. lin. 10. a f. ΛΑΒΩΝ αὐτὸν ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ εἰς τὰς χεῖρας. Seducit eum ad familiare colloquium.

Cap. XXI. 31. οἱ τελῶναί καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς) Similiter Epictetus in homines perverfis opinionibus imbutos invehitur lib. 2. cap. 20. pag. 232. lin. 5. Πολὺν γὰρ διὰ μᾶλλον ἥ τις κιναιδὸς ἐλπίσει τις αὐτὸν μεταπείσειν, ἢ ἥ τις ἐπιτοσῆτον ἀποκεκωφωμένους καὶ ἀποτετυφλωμένους τῶν περὶ αὐτὰς κακῶν. Multo mehercule citius quis speret se persuasurum cinædis ut suam mutant sententiam, quam illis ita surdis & cæcis in suis ipsorum malis.

Ibid. v. 41. κακὸς κακῶς ἀπολέσται) En Græci sermonis peritiam etiam in Matthæo! Quid enim hac locutione, vel dictu venustius, vel sensu significantius? Indicat namque τὸ κακὸς exitii causam, τὸ κακῶς ejusdem gravitatem, figura autem repetiti pene ejusdem verbi convenientiam, supplicii ad delicti magnitudinem. Et petitum est elegantissimum dicendi genus ex purissimo sermone Græ-

Græco, utpote quo & disertissimi Scriptores utuntur, Polybius pag. 1088. lin. 6. ΚΑΚΟΙ ΚΑΚΩΣ ἐν Ἰαῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μάχαις ΑΠΟΛΩΛΑΣΙΝ ὑπὸ Καρχηδονίων. *Mali male a Carthaginienſibus caſi in præliis per Italiam habitis, perierunt; item* Demosth. de Haloneſo extr. pag. 34. C. προσήκει αὐτὸς ὑφ' ὑμῶν ΚΑΚΟΥΣ ΚΑΚΩΣ ΑΠΟΛΟΛΕΝΑΙ. *Hi, ut eorum malitia meretur, a vobis male perdi debent.* Et Aristophanes, citatus a Beza, in Pluto act. 1. sc. 2. v. 8.

Εἰ μὴ Φράσεις γ', ἀπὸ σ' ὁλῶ κακὸν κακῶς.
Nisi enim dicas qui sis, male te perdam malum.

Arrianus in alio argumento, dissert. lib. 3. cap. 5. pag. 286. lin. 1. ἄρξεις κακὸς κακῶς, *cum sis malus, gubernabis etiam male.* Luc. in Pseud. ΚΑΚΟΝ ΚΑΚΩΣ σε ὁ λόγιος. Ἑρμῆς ἐπιτρίψειεν αὐτοῖς λόγοις.

Ibid. ἐκδόσεται] id est, ἐκμισθώσει. Et in hac significatione est participio hujus verbi usus Xenophon in libro cui titulum fecit πόροι: ἑξακόσια ἀνδράποδα ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΑ: *Sexcenta elocata mancipia. Camerarius.* Quem locum in Xenophonteis annotationibus nescio quo casu omisſum, cum in utroque indice citetur, hic attingere placuit. Etiam Polybius dicit lib. 16. cap. 15. init. πολλῶν ἔργων ὄντων τῶν ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ὑπὸ τῶν τιμητῶν εἰς Ἰὰς ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς Ἰῶν δημοσίων. *Quum multa sint quæ a Censoribus locantur sarta tecta operum publicorum.*

Ibid.

Ibid. v. 42. ἀπεδοκίμασαν) Arrianus dis-
fert. lib. 3. cap. 3. p. 279. lin. 5. τὸ Ἰὼ Καίσαρ *νό-*
μισμα ἔκ ἐξέσιν ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΑΙ τῷ Ἰραπεζίτῃ,
ἔδὲ Ἰῶ λαχανοπωλῇ. Caesaris monetam non licet
rejicere nummulario, neque olerum venditori. Et
paulo post lin. 15. ἔδέποτε δ' ἀγαθὴ Φαντασίαν
ἐνεργῇ ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΕΙ ψυχῇ, ἢ μᾶλλον ἢ τὸ Καί-
σαρ *νόμισμα. Neque vero unquam evidens boni*
visum respuet anima, nibilo magis atque Caesaris mo-
netam.

Cap. XXII. 2. ἐποίησε γάμους] Γάμοι hic
non sunt ipsum matrimonium, sed celebritas,
maxime convivium nuptiale, uti apparet ex
v. 4. & 9. Arrian. de exp. Alex. 7, 4, 6. ὁ δὲ καὶ ΓΑ-
ΜΟΥΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ἐν Σέσσοις ἑαυτῷ τε καὶ Ἰῶν ἐταί-
ρων. Nuptias etiam ἑ suas ἑ amicorum celebravit
Susis. v. 10. οἱ γάμοι δὲ ἐποιήθησαν νόμῳ Ἰῶ Περ-
σικῷ. Nuptiae Persico more celebratae sunt: sedilia
ex ordine iis posita erant qui uxores ducturi erant,
&c.

Ibid. v. 21. τὰ τῷ Θεῷ) Arrian. exped. A-
lex. 7, 17, 5. Erat autem Belo multum agri ab Assy-
riis regibus consecratum, multum etiam auri. Et ex
eo olim quidem templum reficiebatur, sacrificia compa-
rabantur deo offerenda. Τότε δὲ Ἰὼς χαλδαίους ΤΑ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ νέμεσθαι, ἔκ ὄντ *ἑς ὃ, τι ἀναλωθή-*
σεσθαι Ἰὰ πᾶσι γινόμενα. Tum vero quum in nullos
usus conferrentur annui redditus, Chaldaeis id omne
quod Belo sacrum erat cedebat. Diruerat enim Be-
li

li templum Xerxes e Græcia reversus. Recte ergo Hieronymus hæc verba interpretatur de primitiis, decimis, oblationibus & victimis & aliis in lege divina præscriptis, ad conservandam templi fabricam, ad sustentationem Sacerdotum, ad promovendum cultum divinum ab Israëlítico populo conferendis. Præcipue vero Christus hic loquitur de fisco templi in ærarium sacrum conferendo, qui quam maxime proprie appellatur τὰ τῷ Θεῷ, quasi annui Dei redditus, ut apud Arrianum. Conf. Gerhardi Harmon. pag. 437. b.

Ibid. v. 35. νομικὸς) Utitur hac voce etiam Epictetus lib. I. cap. 13. ubi νομικὸν dicit ἐξηγούμενον τὰ νόμιμα pag. 180. lin. I. ἀλλ' ὁ δὲ ΝΟΜΙΚΟΝ τῶνα παρέλαβε πώποτε, τὸν ἐρῶντα αὐτῷ καὶ ἐξηγησόμενον τὰ νόμιμα. Sed neque legisperitum aliquem sibi adjunxit unquam, qui ipsi diceret & interpretaretur legitima.

Cap. XXIII. 12. ὅστις δὲ ὑψώσῃ ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται.) Polyb. lib. 5. cap. 26. pag. 521. lin. 10. Βραχεῖς γὰρ δὴ πάντες καὶ ἄνθρωποι, πάντας μὲν ἀνθρώπους ὡς ἐπὶ πάντας ὑψοῦσι, καὶ πάλιν ταπεινοῦσι· μάλιστα δὲ τὰς ἐν τοῖς βασιλείοις. Enim vero, quum in universam omnes mortales parvis momentis & sublimes evehantur, & rursum dejiciantur: tum in iis qui regum aulæ colunt, id præcipue locum habet.

Ibid.

Ibid. v. 14. καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι.) Καὶ habet significationem intendendi. Similis constructio est apud Polybium pag. 1419. lin. 7. μόνοι τῶν κατὰ Συρίαν ὑπέστησαν ΚΑΙ πάσας ἐξελέγξαντες ἐλπίδας. *Soli e Syris non cessare, idque rebus tentatis omnibus.* Sæpiissime nomini πλείων augendi gratia ab eodem Scriptore καὶ additur, ut lib. 17. cap. 8. pag. 1042. lin. 9. συμμίζας δὲ τίτῳ, διελέγετο καὶ πλείω χρόνον. *Qui ubi in colloquium Titi venit, non modicum temporis spatium sermonem cum eo habuit.* Lib. 17. cap. 18. init. ἀφεικῶς ἔτυχε καὶ πλείους ἐκ τῶν παρεμβολῆς ἐπὶ χορητολογία. *Copiarum partem maximam e castris eductam, pabulatum dimiserat.* Item pag. 1074. lin. 14. a fine, pag. 1115. lin. 18. & lin. 7. a fine.

Ibid. v. 33. ὅφεις) Sic cum serpentibus comparat Epictetus eos, qui ita feras & detestandas opiniones habent, ut in iis amicitia nulla esse possit, lib. 2. cap. 22. extremo.

Ibid. πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς φεένης;) Τὴν κρίσιν ἀποφυγῶν dicitur, in iudicio absolutus, Arrian. de exped. Alex. 3, 27, 6. & paulo ante 3, 27, 4. εὐθύς ὡς ἀπέφυγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, statim post absolutionem in concilio factam. Sed plura de hoc loco diximus jam ex Xenophonte.

Cap. XXIV. 7. σεισμοὶ κατὰ τόπους.] *terre motus variis locis, passim.* Distributive enim κατὰ τόπους

τόπως significare, non omnibus, sed diversis locis, patet ex Polyb. lib. 3. cap. 53. pag. 286. lin. 6. a fine: *Non jam cum universa acie incursantibus barbaris: κατὰ μέρη δὲ καὶ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ πα-
ρενοχλᾷμεν* ὕπ' αὐτῶν, *sed per partes tantum & diversis locis laceffitus ab ipsis; quippe alii novissimum agmen, alii primum opportune adorti, impedi-
mentorum partem aliquam carpebant.* Hic uti κατὰ μέρη quid sit, verbis antecedentibus exponitur, nempe non cum universa acie, sed partibus copiarum: ita κατὰ τόπως declaratur per subsequencia, quod alii primos, alii ultimos adorti sint, ac proinde non uno loco, sed diversis. Aristoteles Meteorol. lib. 2. cap. 8. pag. 441. E. ait: κατὰ μέρη δὲ γίνονται οἱ σεισμοὶ τῆ γῆς καὶ πολλάκις ἐπὶ μικρὸν τόπον. *Particulatim autem sunt terræ motus, & sæpe ad parvum tractum.*

Ibid. v. 22. Εἰ μὴ ἐκολοβάθησαν αἱ ἡμέραι ἐκείναι, ὅτι ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. h. e. Si tam diuturna foret, quam futura esset urbis tam munitæ obsidio, si solis humanis viribus res ageretur, & non divino consilio divinaque ope ad-
juti Romani expectatione maturius urbe potirentur: universi fame mutisque cædibus absumerentur. Nec hoc solis Judæis contigit, ut cito periisse ipsis fuerit salutis causa; sed idem aliis quoque accidit, adeo, ut jam multo ante occupatam Hierosolymam in proverbii consuetudinem abierit: εἰ μὴ ταχέως ἀπωλόμεθα, ὅτι ἂν ἐσώθῃμεν, *nisi celeriter periissemus, nunquam salvi*

salvi fuisset, ut a Polybio memoriae proditum est in Excerpt. de Virtut. & Vit. pag. 1481. lin. 6. a fine. Operæ pretium est, locum integrum excerptare, ut proverbii sententia rectius intelligatur. Cum is omnium stupor, atque ejusmodi imprudentia esset, cujusmodi ne apud barbaros quidem facile possit reperiri, jure merito aliquis quaesierit, qui factum sit, ut non funditus omnes perierint. Equidem sic existimo, fortunam quandam ingeniosam & callidam restitisse ductorum dementiae ac furori, quæ cum stoliditate eorum hominum propelleretur, βλομένη δὲ κατὰ πάντα τρόπον ΣΩΖΕΙΝ τῆς Ἀχαιῆς, Et tamen gentem Achæorum omnino servare vellet, ad id quod reliquam erat se convertit, ut optimi luctatores facere solent, videlicet ut celeriter Græci ac nullo negotio vincerentur. Quod quidem ab illa est præstitum. Atque ita factum est, ut neque ira ac furor Romanorum ulterius exardesceret, neque legiones ex Africa transportarentur, neque Principes Græciæ iis moribus præditi, quos supra memoravi, prosperæ aliquis pugnae successu elati, insigne aliquod specimen impietatis suæ in populares suos ederent. Quid enim in suos facturi erant, si quam opportunitatem secundumquæ eventum nacti fuissent, clarum & consequens est ex iis quæ antea retuli. Ἄπαντες δὲ τότε τὴν παροίμiam ταύτην διὰ στόματ' εἶχον, ΩΣ ΕΙ ΜΗ ΤΑΧΕΩΣ ΑΠΩΛΟΜΕΘΑ, ΟΥΚ ΑΝ ΕΣΩΘΗΜΕΝ. Tunc vero illud vetus dictum in omnium ore versabatur: Nisi celeriter periissemus, nunquam salvi fuissemus, h. e. ut supra loquitur, ἀρδην ἂν ἀπωλόμεθα πάντες, funditus periissemus omnes. Hic si quis

cogitet, quis status tunc fuerit Hierosolymæ ob-
 fessæ, imaginem quandam videat hujus tempo-
 ris in rebus Græcorum; ut omnino eodem Hie-
 rosolymitanis proverbio uti licuisset. Salvator
 certe eo usus est. Quid enim aliud dicit, quam
 hoc: Nisi celeriter periissent Hierosolymitani,
 h. e. nisi celeriter urbs fuisset capta, nemo salvus
 mansisset, sed omnes in obfessa urbe periissent.
 In eandem sententiam *Grotius* ait Hebræos dice-
 re, exilium Israëlitarum Babylonicum, collatum
 in annum a lege lata 850. si venisset biennio post,
 futuram fuisse πανωλεθρίαν. *Henr. Valesius* ad-
 eum, quem supra citavi locum Polybii hæc an-
 notat: Hujus dicti auctor fuit Themistocles.
 vide Plutarchum in ejus vita. Zonaras quoque
 testis est, Græcos post excidium Corinthi cum
 in majori felicitate quam antea essent, id dicere
 solitos, ὅτι εἰ μὴ θάπτον ἐαλῶκεισαν, ἔκ αὖ ἐσέ-
 σωντο.

Ibid. v. 24. σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα)
 Sæpius hæc duo conjuncta reperiuntur in N. T.
 semel etiam in Polybio lib. 3. cap. 10. pag. 365.
 lin. 9. Erant in ore omnibus omnia fatidicis ipsorum
 libris comprehensa oracula. ΣΗΜΕΙΩΝ δὲ καὶ ΤΕ-
 ΡΑΤΩΝ πᾶν μὲν ἱερὸν, πᾶσα δ' ἦν οἰκία πλήρης.
 Ostentorum item ac prodigiorum templa universa, uni-
 versas privatorum domos cerneret refertas. Cæte-
 rum inter σημεῖον & τέρας hoc interesse scribit
Ammon. Quod τέρας ὡς φύσιν γίνεται, πρὸς
 naturam fiat, τὸ δὲ σημεῖον ὡς συνήθειαν,
 præ-

præter consuetudinem. Sed fortasse rectius Ger-
hardus Harm. Evang. tom. 3. pag. 718. b. Con-
junguntur, inquit, σημεῖα καὶ τέρατα, quia ση-
μεῖον alias generaliter significat *indiciū, argumen-
tum*, ut de signis mirabilibus hic sermonem esse
intelligatur. Fusius hæc duo vocabula expla-
nat Chemnitius Harm. pag. 282.

Ibid. v. 38. & 39. Πότε δέ σε εἶδομεν] Parti-
cula δέ in hujusmodi constructione non est
adversativa, sed copulativa. Polyb. pag. 901.
lin. 2. πότε δ' εὐροια πραγμάτων μέζων; ΠΟΤΕ
ΔΕ πλείω προτερήματα γέγονε τῇ πόλει; ΠΟΤΕ ΔΕ
τοῖς στρατευομένοις μέζας ἐλπίδες, ἢ νῦν; *Quando
enim fortune major fuit serenitas? quando ad
res bene gerendas præsidia majora Roma habuit?
quando militaribus viris spes majores quam nunc præ-
posita?*

Ibid. v. 45. ὃν κατέστησεν ὁ Κύριος αὐτὸς ἐπὶ τῇ
θεραπείᾳ) Polyb. lib. 4. cap. 87. p. 484. lin. 4. a fine
dicit τὸν ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ τεταγμένον *satellitum
præfectum*; sermo enim ibi est de regio famulatio,
item pag. seq. med.

Ibid. v. 51. διχοτομήσει] Utitur hoc verbo
Polyb. lib. 10. cap. 15. pag. 820. lin. 23. *Sepen-
mero cernere est, quoties capitur a Romanis urbs ali-
qua, non homines duntaxat occisos, ἀλλὰ καὶ τὰς κῆ-
ρας ΔΕΔΙΧΟΤΟΜΕΝΟΥΣ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων μέ-
λη ἀσπικεκομμένα, sed etiam canes bisariam disse-*

Etos, & reliquorum animantium membra abscissa. Apud Arrianum simplex γέμνειν eodem, nisi fallor, quo hic sensu διχοτομεῖν, accipitur de eo, qui in aliena domo invito domino vult œconomus esse, quem ἐπιστραφεὶς ὁ κύριος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν σοβαρῶς διατασσόμενον, ἐλκύσας ΕΤΕΜΕΝ, quem conversus dominus, & videns eum proterve se gerentem, tractum ad supplicium dividet medium, uti ultima verba vertit Jac. Schegkii pag. 337. sub fin.

Cap. XXV. I. ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν] Polyb. pag. 1433. lin. antep. Cum Antiochus Rex proxime Thebas venisset, Bæotorum magistratus ΕΞΗΕΣΑΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ, obviam ei egressi sunt.

Cap. XXVI. 39. ὅχ' ὡς ἐγὼ θέλω) Arrian. dissert. lib. 4. cap. 7. pag. 481. lin. 20. κρείττον ἢ ὅ ὁ θεὸς θέλει, ἢ ἐγώ. Melius existimo quod Deus vult, quam quod ego.

Ibid. 42. ἐκ δευτέρου) Polyb. lib. 14. cap. 9. pag. 955. lin. 18. ὡς αὖν ΕΚ ΔΕΥΤΕΡΟΥ τηλικαύτη πληγὴ πεπρωκότων ἤδη, Ceu plane hoc iterato ictu concidissent.

Ibid. v. 44. τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.] Iisdem verbis de precibus repetitis utitur Polyb. pag. 825. lin. 10. a f. Mulier ad genua Scipionis iterum manus porrigere, καὶ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΕΙΠΟΤΗΣ ΛΟΓΟΝ, & preces repetere easdem.

Ibid.

Ibid. 50. πάρε) Non male vetus interpres *venisti*, quanquam *ades* mavult Er. Schmidius. Eodem modo sæpe Casaubonus rectissime in Polybio interpretatur. Ut pag. 109. lin. 19. ΠΑΡΗΝ ἀνοπλῶς εὐθαρσῶς εἰς τὴν παρεμβολήν. *Magna confidentia nudus intra munitiones venit.* Pag. 195. lin. 4. ΠΑΡΗΝ εἰς Αἴγιον, *Ægium se contulit.* Pag. 453. lin. 2. ΠΑΡΗΝ εἰς Ἡπειρόν, *in Epirum venerat.* *Ibid.* lin. 9. & pag. 472. lin. 4. a f. Vide ad Coloss. I. 6. Et, vere ut dicam, nihil video discriminis, siue *venisti*, siue *ades* interpreteris. Arrianus certe dissert. lib. 2. cap. 21. pag. 235. sub finem, cum prius usurpasset παρῆναι, τί ἔν ἐτι ἀγανακτεῖτε, εἰ ἐφ' αὐτῶν παρῆσθε, ταῦτα λαμβάνετε; *Quid ergo indigne fertis, si quorum gratia adestis, illa accipitis?* Mox pro eodem dicit: μὴ γὰρ ἐπὶ τῷτο ἦλθε; *Num idcirco venisti?*

Ibid. v. 69. Ἰσθαλιλαίς) Hinc Epictetus Christianos appellat Galilæos, lib. 4. cap. 7. pag. 478. lin. 2. iisdem testimonium tribuens summæ pietatis atque virtutis.

Cap. XXVII. 4. τί πρὸς ἡμᾶς;] Polyb. pag. 1204. lin. 8. Κατὰ δὲ τὸ παρὸν οὐ νομίζουσιν εἶναι τὸ πρᾶγμα ΠΡΟΣ αὐτῶν. *Nunc vero ita existimare Senatum, ad curam suam id negotium non pertinere.* *Ibid.* lin. 19. εἰ μὴ ΠΡΟΣ αὐτῶν ἦγονται, si nihil ad se eam rem pertinere ducerent. Conf. Joh. XXI. 22.

Ibid. v. 5. ἀπελθὼν ἀπήγξατο.] His ipsis verbis utitur Epictetus apud Arrianum lib. i. cap. 2. pag. 9. lin. 1. Τὸ δ' ἀπάγχεσθαι ἔκ' ἐστὶν ἀφόρητον. Ὅταν γὰρ μάθῃ τις, ὅτι εὐλογον, ΑΠΕΛΘΩΝ ΑΠΗΓΞΑΤΟ. Suffocari laqueo non est intolerabile. Si ergo quis dedicerit, rationi conveniens esse, abiens se suspendit. Ubi ἀπελθὼν videtur per quendam linguæ græcæ idiotismum fere abundare, nihilque ad sententiam ipsam magnopere facere. Ita & pag. 10. lin. 7. dicit: ἀπελθὼν παρακράτει, abi ἔ' præbeto. It. pag. 230. lin. 18. & pag. 19. lin. 4. Sed & in N. T. similia, dantur exempla, de quibus vide, Jac. Perizonii Respons. II. ad Notitiam II. pag. 78. Cæterum cum Petrus Act. I. 18. non videatur cum Matthæo consentire de morte Judæ; orta hinc est acris illa concertatio inter Viros celeberrimos, Gronovium ἔ' Perizonium, quorum hic sequitur sententiam Dan. Heinsii, Pricæi, aliorumque, qui existimant, verbo illo ἀπάγχεσθαι Matthæum declarare tantum, Judam sibi ex animi desperatione ἔ' angustia mortem quæsiuisse ἔ' reperisse qualemcunque, at Petrum apud Lucam diserte ἔ' proprie eam mortem definivisse, sive Judas jam uliro se præcipitaverit, seu vertigine subita captus per illum gravissimum ἔ' continuum animi merorem, ex alto ceciderit pronus. Perizon. dissert. de morte Judæ ἔ' verbo ἀπάγχεσθαι pag. 29. Qui ibidem pag. 42. & seqq. exemplis demonstrat, verbum ἀπάγχεσθαι non tantum de violentia per laqueum in collo facta, quod Gronovius censet; verum etiam de animi dolore adhiberi. Non negat tamen, sæpissime apud

pud veteres suspendium denotare, pag. 30. Quapropter, inquit pag. 75. ubi simpliciter verbum ἀπὸ τοῦ ξατο in historica narratione occurrit, interpretes sane ego de suspendio, at si quid obstat huic interpretationi, tum vero non verear alium verbi sensum, loco ἔς rei, de qua agitur, appositum querere: Atque adeo, nisi obesset locus Lucae, Matthæum in morte Judæ de suspendio exponerem, nunc vero quum Lucas aliud genus mortis Judæ tribuat, idque disertius ac plenius commemoret, prorsus putem, nullam dari commodiorem conciliandi utriusque rationem, quam ut illud ἀπὸ τοῦ ξατο apud Matthæum de morte voluntaria præcipitii, per mærorem ἔς desperationem sumpta, dictum accipiamus: nisi quis malit Casaubonianam conciliandi rationem, de laqueo rupto, ἔς sic in præceps lapsa Judæ, sequi. Sed in utraque sententia hic mihi scrupulus restat, quod πρηνὴς γενόμενος exponatur præceps factus sive præcipitatus, sine ullius Scriptoris græci exemplo. Πρηνὴς enim, sive πρηνὴς, uti docet Eustathius ad Hom. Iliad. B. v. 424. κυρίως λέγεται τὸ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ὑπτιον δὲ τὸ ἀνάπαλιν. - - λέγεται δὲ μεταφορικῶς πρηνὴς καὶ ὁ κατάντης τόπος. Ὅθεν καὶ παροιμία τὸ, σφαῖρα κατὰ πρηνῆς. Proprie πρηνὴς dicitur, quod cecidit in faciem, ὑπτιον vero, quod contra cecidit. Metaphorice autem πρηνὴς etiam dicitur locus declivis. Unde ἔς proverbium: Globus per declive, quod Latinis est, currentem incitare. Πρηνὴς τόπος igitur proprie non est locus præceps, qui κρημνώδης dicitur, sed proclivis, declivis, ex quo facilis ἔς pronus est descensus. Et si vel maxime πρηνὴς recte redere-

reddetur *præceps*, quis tamen non videt, longe aliter locum præcipitem dici, aliter hominem, neque si *πρηνής* appelletur locus præceps, continuo etiam hominem præcipitem eodem nomine appellari posse, licet latinum verbum utrique conveniat. Præceps enim locus est, cujus se fastigium non paulatim ad planiora demittit, sed qui vel plane præruptus est atque directus, vel saltem pronus valde atque declivis; homo autem præceps fit, qui ex ejusmodi loco decidit aut deturbatur. Nisi ergo demonstretur, græcum *πρηνής* æque late patere ac latinum præceps; non possumus sine erroris periculo verba *πρηνής γεγένησεν* aliter interpretari, quam *pronus in faciem lapsus*, id quod etiam in plano fieri potest. Sed quoniam, qui in plano cadit, non facile rumpitur: nimirum ideo præcipitium inducendum fuit, cujus tamen in verbo *πρηνής*, quod mihi quidem constet, nullum est indicium. Sed hoc commune utrique. Illud vero *Perizonio* proprium, *ἀπ' ἀγχιέθεναι* etiam de animo dici. Cujus quidem hac de re scripta cum primum legerem, idem mihi fere accidebat, quod apud Ciceronem quidam sibi ait accidere in evolvendo Platonis eo libro, qui est de animo. Nescio quomodo, inquit, dum lego assentior: cum posui librum, & mecum ipse de immortalitate animorum cæpi cogitare, assensio omnis illa elabatur. Nam ita non modo erudite, sed etiam vere de verbo *ἀπ' ἀγχιέθεναι* disputat, ut nihil dici possit verius. Sed cum ad Matthæi verba revoco animum, non

non modo nulla mihi inde nisi suspendii notio nascitur, sed etiam nulla alia inde nasci posse videtur; adeo, ut Lucæ potius verba putem pro obscurioribus habenda, & propterea ex Matthæo illustranda. Neque id mirum videri debet. Matthæus enim, tanquam Historicus, rem ita narrasse existimandus est, ut ab iis, quibus nota non erat, posset intelligi: Petrus contra in Actis apud eos loquitur, qui jam noverant, quo mortis genere interiisset Judas. Unde etiam, cum iisdem satis constaret, qua ratione ager emptus esset, multo est de illo negotio oratio ejus obscurior, quam eadem de re Matthæi narratio. Quid enim? Quando Tacitus dicit, *Paconianum in carcere ob carmina illic in principem factitata, strangulatum esse* Annal. 6, 39. 1. num quis erit, qui aliter intelligat, quam *laqueo strangulatum*, ut idem loquitur ibid. 6, 25, 3. Ita cum Eutropius in Breviar. scripsisset de L. Antonino Commodo lib. 8. *obiit morte subita; atque adeo ut strangulatus, vel veneno interfectus putaretur*: Græcus Metaphrastes *Pænius* de strangulatione per laqueum intellexit; vertit enim: Θάνατος δὲ ἐξ ἀπίναιος ἐπελθὼν αὐτῷ, δόξαν ἤνεγκε τοῖς πολλοῖς, ὡς Αἴχονη τις αὐτὸν, ἢ φαρμάκῳ, καὶ τισὶ μαγανείαις ὑπεξαγάγοι τῷ βίῳ. Si ergo Matthæus latine scripsisset: *abiens strangulavit se* (ita enim puto τὸ ἀπάγχεσθαι quam proxime in latinum transferri posse) an cui in mentem venire posset, Judam alia quadam ratione, non laqueo, se strangulasse? licet Ovidius dixerit: *Strangulat*

inclusus dolor; & Juvenalis: Sed plures nimia congesta pecunia cura strangulat; & Petronius: Cibus avidum strangulat, abstinentem frugalitas; vel quia Drusus pyro per lulum in sublime jactato, & hiatu oris excepto strangulatus est, Suet. in Claud. cap. 27. Fingamus & Lucam latino sermone usum, & utriusque verba inter se componamus: ita facile apparebit, in Matthæo nihil esse ambiguitatis, Lucam vero sine Matthæo non satis intelligi. Ille enim ait: Abiens se strangulavit; hic vero: Pronus factus, sive in faciem lapsus crepuit medius. Hic num quis dubitare possit de Matthæi sententia? Annon potius de Luca quærat, quomodo, quoque casu pronus ceciderit? Neque tamen propterea Petrus obscure locutus est, cum res esset tunc omnibus notissima. Si quis autem orationem ejus legat, non lecto prius Matthæo, non sane plus inde intelliget, quam eum quocunque casu prolapsum dissiluisse. A Luca igitur digressus lector si Matthæum adeat, & ex eo cognoscat, Judam se suspendisse, non video, quem alium inde gestæ rei ordinem animo concipere possit, quam hunc: Judam primo vitam finisse suspendio, deinde cum ad sepulturam detrahere vellent pendentem, (Nam si qui se occiderint, uti est apud Josephum de bello Judaico lib. 3. cap. 25. apud nos quidem usque ad solis occasum insepultos abjici decretum est;) vel, quod ita moris esset, decidere passos fuisse cadaver, ferro rupto laqueo, vel casu de manibus ipsorum lapsum cecidisse pronum non sine divino consilio. Nam quod

quod quidam suspicantur, loco *πρηνής* legendum *πρησής* vel *πρηθείς*, qua voce LXX. utuntur Num. V, 27. nihil, fateor, fieri posset ad hunc locum aptius, nihil quod cum verbo *λαλέω*, in quo sonitus quidam inest, magis conveniret; ita enim corpus adhuc pendens intelligeretur primum tumefactum, deinde non sine crepitu disruptum. Sed ea lectio neque ullius codicis consensu probatur, & suspecta merito habetur, quia *πρησής* in Lexicis non reperitur, *πρηθείς* autem nimis a *πρηνής* recedit, & *γενόμενος* fere cum nominibus construitur, non cum aliis participiis. Sed, quod nostri potissimum est instituti, lucis aliquid afferre N. T. sermoni ex Græcis scriptoribus, id nunc ut agamus: ea maxime causa moveor, cura vulgatissima ἢ ἀπ' ἀλ-
χεῖται significatione hic non recedendum putem, quia optimi auctores, Xenophon, Polybius & Arrianus, cum mortis spontaneæ genera recensent, ἀπ' ἀλ-
χεῖται diserte a κατὰ κλημνίαν *χεῖται* precipitari distinguunt; quod idem ab aliis quoque fieri non dubito. Xenophon Cyropæd. lib. 3. pag. 54. lin. 1. quanta vis sit timoris, ita exponit: ἐτι δὲ φανερώτερον καὶ ἐν τοῖςδε οἷον φόρημα ὁ φόβος· ἐνίοι γὰρ φοβούμενοι μὴ ληφθέντες ἀποθανῶσι, προαποθνήσκουσιν ὑπὸ τῷ φόβῳ, οἱ μὲν, ΠΙΠΤΟΥΝΤΕΣ ΕΑΥΤΟΥΣ, οἱ δὲ, ΑΠΛΑΤΧΟΜΕΝΟΙ, οἱ δὲ ἀποσφαττόμενοι. Præterea manifestius est etiam in his, quale onus sit metus. Nam nonnulli dum metuunt ne capti moriantur, ob metum præmoriuntur, partim in præcipitium acti, partim
fran-

*strangulati, partim sibi ipsis manus adferentes. Arrianus dissert. lib. 4. cap. 1. pag. 441. lin. 7. ὑπὲρ τῆς νομιζομένης ἐλευθερίας ταύτης, οἱ μὲν ΑΠΑΓΧΟΝΤΑΙ, οἱ δὲ, ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΖΟΥΣΙΝ ΕΑΥΤΟΥΣ. Pro hac, quæ putatur, libertate alii se suspendunt, alii vero se dant præcipites. Et lib. 2. cap. 23 pag. 248. lin. antepen. Τί ὅλον ἀναιρεῖ τὸν ἀνδρωπὸν, ποτὲ μὲν λιμῶ, ποτὲ δ' ΑΓΧΟΝΗ, ποτὲ δὲ ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΟΥ; προαίρεσις. Quid totum hominem perimit, aliquando fame, interdum laqueo, sæpenumero præcipitio? voluntas & arbitrium. Polybius lib. 16. cap. 19. pag. 1029. lin. 16. θεωρῶν δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὀρμὴν τῶν σφᾶς αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς συναικας ἀποσφαττόντων, κατακαινόντων, ΑΠΑΓΧΟΝΤΩΝ, εἰς τὰ φρέατα ῥιπτόντων, ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΖΟΝΤΩΝ ἀπὸ τῶν λεγῶν, ἐκπλαγῆς ἦν καὶ διαलगῶν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, παρήγγειλε· διότι τρεῖς ἡμέρας ἀναστροφὴν δίδωσι τοῖς βελομένοις ἀπαγχέσθαι καὶ σφάττειν αὐτῆς. Rex impetum tot numero civium conspiciatus, qui sese, liberos suos & conjuges jugulabant, occidebant, suspendebant, in puteos conjiciebant, de tectis præcipites dabant, eo spectaculo obstupescens, & rem egre ferens, edixit: Tridui spatium se illis concedere, qui laqueo vitam finire aut jugulare se vellent. Et licet ultimis verbis omnia videantur reduci ad duo genera, nihil tamen inde certi colligi posse arbitror. Apud Arrianum dissert. lib. 2. cap. 20. pag. 230. lin. antep. additur etiam ῥήγνυσθαι, sed metaphorice: τρεῖς, τέσσαρας τῶν συνδύλων εἰ ἔχον, ὁμονοῦντας, ἀπάγχεσθαι ἂν αὐτὸν ἐποίησα ῥηγνύμενον, ἢ με-
τα-*

ἵνα θείωται. *Tres quatuorve conservos si haberem mecum consentientes, efficerem ut præ indignatione rumperetur & ipse se suspenderet, aut sententiam mutaret.* Dianam narrat Pausanias a Caphyensibus Ἀπαγχομένην ex eo appellatam, quod, cum pueri aliquot circa templum luderent, invento forte funiculo statuae collum obligassent, hocque adiecissent diæterium, Dianam sese strangulare, lib. 8. p. 490. Cum itaque hæc duo verba adeo inter se differant, adduci non possum, ut ἀπήγξατο idem esse credam, quod κατέκρημνισεν ἑαυτὸν vel κατέκρημνίσθη, præsertim cum ne quidem πρηνὴς γένόμενος habeat præcipitandi significationem, uti ostendi. Demonstravit ergo quidem *Celeberrimus Perizonius*, verbum ἀπάγξασθαι etiam de animo usurpari, sed in ejusmodi locis, in quibus de animo agi cuivis obvium est & apertum. Apud Matthæum vero nihil tale occurrit, fatente ipso Perizonio. Neque pronus ille casus apud Lucam obstat suspendio, sed illud sequitur. Optime *Gerhardus* noster in *Harmonia* pag. 1848 col. 2. *Matthæus supplicii initium, Lucas vero finem & exitum describit*; secutus in hoc *Casabonum* contra *Baron. Exercit. 16. cap. 69.* Optarim ego sane, aliquem existere ea humanitate, quam in Perizonio summam cumque summa doctrina conjunctam esse scripta ejus declarant, qui eadem, qua is diligentia verbum ἀπάγξαται excussit, in vocem πρηνὴς inquireret, usquamne pro præcipiti posita reperiat; quod mihi adhuc reperire non licuit.

Ibid.

Ibid. v. 26. Φραγελλώσας.] Polybius lib. I. pag. 2. καὶ μαστιγώσαντες ἀπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐῖς ἐπελέκισαν. Cædebatur virgis morti addictus apud Romanos, deinde necabatur. Cum autem facinus non erat grave, satis habebant virgis cædere. Hæc *Victor. Strigelius in Hypomnem.* Exstant ista verba lib. I. cap. 7. pag. 10. lin. 14. Similis locus est lib. II. cap. 28. pag. 902. lin. 8. a fine : τῶν μὲν μαστιγασμένων, τῶν δὲ πελεκισομένων. Cum alii virgis caderentur, alii securi percuterentur. Johannes XIX. 1. habet græcum ἐμασίγωσε, pro hoc corrupto latino; a cuiusmodi verbis neque Polybium, rerum Romanarum scriptorem, abhorruisse, infra ad Marc. XV. 39. exemplis docebitur.

Ibid. v. 27. τὴν σπείραν) Cohortem reddunt latine; mallet ego eodem verbo *spiram* dicere, utpote quo & *Ennius*, teste *Festo*, multitudinem hominum appellat, cum ait: *spiras legionibus nexunt.* Cohors quidem secundum Polybium certe, maiorem militum copiam complectebatur, quam spira, neque erat, eodem teste, vel spira vel cohors decima pars legionis, uti nonnulli existimant. Quanto autem militum numero spira constiterit, certo definire non licet. Id quod ex Polybio apparet; qui cum accuratissime de Romanorum institutis militaribus exposuerit, non inutilem me aut ingratham lectori sumturum operam puto, si ea, quæ ad intelligendam pristinam spirarum rationem pertinent,

nent, paulo fusius excerpam. Primo autem
 rem ipsam breviter dicam, deinde Polybii ver-
 ba apponam. Legio erat plerumque quater-
 num millium & ducentorum, interdum qui-
 num millium. Quævis autem legio quadri-
 fariam dividebatur pro ætatis discrimine, sed nu-
 mero plane dispari. Quævis denique ætas in
 decem partes tribuebatur, quarum partium
 quæque *spira* appellabatur. Hæc tria jam ex
 Polybio demonstremus. Primum de legioni-
 bus ita ait lib. 6. cap. 18. pag. 650. lin. 22. ὅταν δ'
 ἐκλέξωσι τὸ προκείμενον πλῆθος, ἔστω δ' ἔσιν ὅτε
 μὲν εἰς ἑκάστον στρατόπεδον πεζοὶ τετρακισχίλιοι καὶ
 διακοσιοί, ποτὲ δὲ πεντακισχίλιοι, ἐπειδὴν μείζων
 τις αὐτοῖς προφαίνεται κίνδυνος. Postquam con-
 scripserunt, quam proposuerant, multitudinem, ea
 vero est quandoque in singulas legiones peditum qua-
 ternum millium & ducentorum: aliquando quinum
 millium, quoties majus aliquod ipsis imminet pericu-
 lum. De illa vero quadripartita, sed inæquali
 legionum distributione ibid. cap. 19. pag. 651.
 med. Romæ Tribuni militum postquam sacramento
 milites dixerunt, denuntiato legioni cuique die ac loco
 ad conveniendum sine armis, tunc quidem eos dimit-
 tunt. Cæterum ubi ad dictam diem illi convenerunt:
 natu minimos & pauperrimos Tribuni seligunt in Veli-
 tes: proximos his in Hastatos, uti vocant: ætatem flo-
 rentissimam in Principes: maximos natu in Triarios.
 He sunt enim, nec plures istis differentiæ apud Romanos
 appellationum ætatum & armaturæ in unaquaque le-
 gione. Ita autem hos dividunt, ut ætate maxime pro-
 vecti

veliti, qui Triarii dicuntur, sint numero sexcenti. Principes mille ducenti, totidem Hastati: ceteri ac natu minimi Velites: sin pluribus quam quatuor milibus constet legio, eadem proportionē & ceterorum partitionem, instituunt: nisi quod Triariorum numerus variat nunquam. De Spirīs tandem, ipsis cap. 22. pag. 654. med. Ἐξῆς δὲ Ἰάστοις μετὰ τῶν ταξιαρχῶν διείλον Ἰὰς ἡλικίας ἐκάστην εἰς δέκα μέρη, πλὴν τῶν γροσφομάχων, καὶ προσένειμαν ἐκάστῳ μέρει τῶν ἐκλεχθέντων ἀνδρῶν, δύο ἡγεμόνας, καὶ δύο ἑραγχοῦς. Τῶν δὲ γροσφομάχων Ἰὰς ἐπιβάλλοντας κατὰ τὸ πλῆθος, ἴσας ἐπὶ πάντα Ἰὰ μέρη διένειμαν: καὶ τὸ μὲν μέρος ἑκάστον ἐκάλεσαν καὶ Ἰάγμα, καὶ ΣΠΕΙΡΑΝ, καὶ σημαίαν. Ἰὰς δὲ ἡγεμόνας Κεντυρίωνας καὶ Ταξιαρχοῦς. Secundum hæc, una cum ordinum ductoribus ætates deinde singulas, velitibus demptis, in partes decem tribuunt, & binos cuique parti duces, binosque agminis coactores e lectis viris assignant; velites vero prout ipsorum numerus est, æquabiliter in omnes partes dividunt. Ac singulas quidem has partes appellant ordinem, manipulum (sive spiram) signum: duces vero Centuriones & ordinum ductores. Non erga Spira erat decima pars legionis, sed decima pars quartæ partis legionis. Verum, cum non tantum ἑκατοντάρχης sive Centurio tribuatur Spiræ Act. X. 1. XXVII. 1. sed etiam χιλίαρχος Joh. XII. 12. Act. XXI. 31. videtur tunc Spiræ ratio alia fuisse, quam Polybii ætate; quo tempore fere illi parti exercitus respondit, quam in nostra militia Compagnie vocamus;

Chi-

Chiliarchi autem sive Tribuni in quaque legione sex erant, eodem Polybio auctore pag. 658. lin. 19. ut singuli fere mille militibus præfuerint, atque adeo ex re ipsa nomen hoc traxerint; confer *Curtium* 5, 2, 3. Cujusmodi autem tunc spira fuerit, pronunciare non habeo; nisi quod in *Act. X. i.* videatur tota legio hoc nomine appellari: qua de re videatur *Beza* aliique. Quod vero inito hujus annotationis dixi, cohortem spira fuisse majorem, auctor est idem Polybius lib. II. cap. 21. init. καὶ λαβὼν τρεῖς ἴλας ἱππέων τὰς ἡγούμενας, καὶ πρὸ τῶν γεοσφομάχης τὸς εἰδισμένους, καὶ τρεῖς περίρας, ἔτο δὲ καλεῖται τὸ σύνταγμα τῶν πεζῶν ὡς τὰ Ῥωμαίοις ΚΟΟΡΤΙΣ. Tum autem quum assumsisses turmas equitum ex antesignanorum agmine ternas, & qui hos antecederent velites pro Romane militie more, itemque spiras sive manipulos ternos, hæc autem acies peditum apud Romanos vocatur cohors. Quæ ultima verba *Casaubonus* vertit: spiras sive manipulos ternos, quot nempe Romanam cohortem conficiunt; ut appareat, ipsum cohortis vocabulum de tribus spiris junctis intellexisse. Et puto Polybius supra, ubi spiram & τάγμα & σημαίαν appellari scribit, cohortis quoque nomen addidisset, si idem valeret.

Ibid. v. 28. περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα Ῥο-
lib. lib. 4. cap. 4. pag. 380. lin. 21. ὡς τις ἐπεριέ-
θηκε τῇ καυσίᾳ καὶ χλαμύδα τῇ δορυμύχῃ,
μὴ οἷός τινι καὶ διαγνώσκῃ. Hinc causam & bla-

mydem imponeres Dorimachi, ab illo neutiquam dignosceres. Et pag. 1390. lin. II. a fine: ὅσω δὲ τὴν ἐσθῆτα δημοτικωτέραν ΠΕΡΙΕΤΙΘΕΤΟ, τοσῶτω τὴν ἐξουσίαν ἐλάμβανε μείζω καὶ μοναρχικωτέραν. Verum quanto civiliorum habitum induerat, tanto maiorem sibi ac magis regiam licentiam sumserat.

Ibid. v. 46. ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς Φωνῇ μεγάλῃ λέγων.] Polyb. lib. 15. cap. 27. pag. 996. lin. 15. a fine: ἡ δ' ΑΝΑΒΟΗΣΑΣΑ ΜΕΓΑΛΗ ΤΗ ΦΩΝΗ, Μὴ μοι πρόσсите, ΦΗΣΙ, Θηρία. Illa clamore edito, Ne me, ait voce alta, o fera accedatis.

v. 66. ἡσθαλίσαντο) Interpretes plerique omnes hoc construunt cum verbis μετὰ τὴν κρυσωδίας. Chrysostomus vero ista conjungit: σφραγίσαντες μετὰ τὴν κρυσωδίας. Ait enim: καὶ ἀφῆσιν δὲ τὰς στρατιώτας μόνους σφραγίσαι. Non permittit autem, ut milites soli obsignent. Et paulo post: εἰ γὰρ μόνοι οἱ στρατιῶται ἐσφραγίσαντο καὶ. Si enim soli milites obsignassent, dicere potuissent, [etiam si illorum dicta falsa fuissent & incredibilia,] attamen sicut in aliis impudenter agebant, ita hic utique dixissent, quod milites facta discipulis potestate corpus ipsum clam auferendi, ansam ipsis præbuissem hunc de resurrectione sermonem effingendi: nunc vero cum ipsi muniverint, istud dicere non possunt. Quod ab ipso factum arbitror, non tam quod ordinem verborum sequeretur, quam quod μετὰ in communi sermonis Græci usu idem quod σὺν i. e. comitatum plerumque declaret, non vero
H idem

idem quod δια̃ five agendi medium. Et sane
durius videtur dictum ἡσφαλίσαντο μετὰ τῆς κρυ-
ψωδίας, pro δια̃, quomodo apud Polybium
constructum reperitur lib. 4. cap. 60. pag. 452.
init. *Communi consilio decreverunt, milites condu-
cere, καὶ δια̃ τῶν αἰσφαλίσαθαι τὴν χώραν, quo-
rum praesidio fines suos tutarentur.* Frequentissima
verbi huius syntaxis apud Polybium est cum ter-
tio casu. Ut lib. 2. c. 65. p. 209. lin. 22. τὰς μὲν ἄλ-
λας τὰς εἰς τὴν χώραν εἰσβολὰς, ἡσφαλίσατο φυ-
λακαῖς, καὶ τὰ φρούρια, καὶ δένδρων ἐκκοπαῖς. *Reliquos
aditus praesidiis, fossis, concavibus munit.* lib. 4. cap.
65. pag. 458. lin. 12. ἡσφαλίσατο τείχεσι καὶ τὰς
λοιπαῖς ὡς προσκευαῖς διαφερόντως, *locus munitus
est mœnibus, & ceteris rebus omnibus necessariis.*
Lib. 5. cap. 8. init. κώμην αἰσφαλισάμεν & φρου-
ρὰν, *vicum munit praesidio.* Cap. 61. pag. 564. lin.
8. a fine: ἡσφαλίσατο φυλακαῖς τὸν τε λιμένα καὶ
τὴν ἀκρὰν. *Portum & arcem praesidiis firmavit.* Item
pag. 576. lin. 8. a fine, pag. 580. lin. 4. *Præter-
ea & hoc fortasse Chrysostomum movit, quod
αἰσφαλίσαθαι notet praesidio munire, etiam non
addito κρυψωδίας vocabulo, uti v. 64. & 65. & a-
pud Polybium pag. 194. lin. 24. αἰσφαλισάμε-
ν & τὰ κατὰ τὴν πόλιν. Urbe praesidio firmata.*
Item pag. 237. lin. 12. & pag. 373. lin. 16. pag. 316.
lin. 14. a fine: αἰσφαλισάμεν & δὲ τὰς προσκε-
χωρηκότας τῶν ὡς θαλάσσιων. *Deinde ubi
praesidiis firmavit quidquid in ea ora Romanae ditionis
fecerat.* Pag. 516. lin. 7. a fine: αἰσφαλίσαθαι
τὴν πόλιν, *valido praesidio portam munire.* Et lib.

15. cap. 28. pag. 997. lin. 14. a fine : Μετὰ δὲ ταῦτα δύο θύρας ἀσφαλίσάμεν ὅτι τὰς πρώτας. *Deinde foribus duabus prioribus probe firmatis.* Tamen si vero non sine causa Chrysostomus videtur locum hunc ita intellexisse : tamen altera mihi magis probatur expositio, cum videam, in Novo saltem Testamento Act. XIV. 27. XV. 4. μετ' αὐτῶν dici pro δι' αὐτῶν ut Act. XV. 12. Et si vel maxime in his locis μετ' αὐτῶν esset per dativum αὐτοῖς interpretandum, ut I. uc. I. 58. 72. & X. 37. tamen Act. XIII. 17. ΜΕΤΑ βραχίονος manifeste dicitur pro διὰ. Cujusmodi exemplum, in quo διὰ loco dativi instrumenti adhibetur, etiam Stephanus profert ex Liban. ΜΕΤΑ χρημάτων καὶ τὰς γνωρίμους ὠφελέμεν, *pecunias etiam amicos juvamus.* Unde etiam Millius τὰς κρυπτὰς annotatum reperit in *Lectiōibus Velefianis*, quod interpretamenti loco adscriptum fuisse arbitror a quodam, qui significationem τ' μετὰ hoc loco animadvertens, eam exprimere voluerit constructione usitatori, quæ est cum dandi casu, uti exemplis Polybianis ostendimus.

Cap. XXVIII. 1. Ὅψε δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων) De tempore, quod his verbis describitur, ne dubitari quidem potest: quum sit a reliquis omnibus Evangelistis tam diligenter notatum: in verbis est quædam difficultas, sed tamen doctissimus interpres omnem sustulit. Nam qui aliter sentiunt, nec putant

putant subintelligendam esse vocem ἡμέρα cum ἐπιφωσκῶν longe falluntur: quod vel hic Polybii locus doceat lib. XI. Παρακαλέσας ἐν Τεγέα. Τὸς Λακεδαιμονίους τὰ πρῶτα τοῖς καιροῖς, εὐθέως εἰς τὴν ἐπιῤῥσαν, ἄρτι τ' ἡμέρας ἐπιφαινώσης, προῆγεν ὡς ἐπὶ τὴν Μαντίνειαν. Ubi vides simile loquendi genus ei quod Matthæus usurpavit. Ἐπιφαίνειν est Polybio, quod illi ἐπιφωσκῶν. Hæc Casaubonus in Notis ad h. l. Sumta sunt illa verba ex libri citati cap. 9. init. Ὑποφαίνειν eodem sensu dicit Xenophon rer. græc. lib. 5. pag. 428. l. 25. ὡς δὲ ἡμέρα ὑπέφαίνει, ἡγῆτο. & pag. 438. l. 19. ἅμα δὲ τῷ ἡρὶ ὑποφαινομένῳ, cum verjam appeteret. Aliud Beza adducit ex Herod. in Thalia: ἅμ' ἡμέρα διαφωσκῶν, quum primum illuxisset dies. Cæterum μία σαββάτων idem sonat quod πρώτη σαββάτης apud Marcum XVI. 9. id est, primus dies septimane; quomodo etiam Polybius pag. 1401. lin. 10. dicit ἐν τῇ ΜΙΑ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ, in primo & vicesimo libro.

IN MARCUM.

CAP. I. 24. Ἐα,] Τὸ ἔα vocem tragicam esse ait Casaubonus, quam vix alibi in soluta oratione legere meminerit, præterquam apud Lucam IV. 34. Legitur tamen ea bis apud Arrianum differt. lib. 2. cap. 24. pag. 259. lin. 14. Nonne hac in dimicatione obliti fuerunt, non modo

qui essent, sed etiam quam ob causam ad Trojam venissent? ΕΑ ἄνδρωπε, ἐπὶ τί ἐλήλυθας; Hem homo, quare venisti? Concubinasne ut acquireret, an bellaturus? Eodem modo loquitur lib. 3. cap. 20. p. 329. lin. 5. a fine. Estque exclamatio indignantis simul & dolentis.

Ibid. v. 38. ἐχομένας] vicina, proxima, finitima; quam significationem nolim ego cum Hammondo dicere ex usu τῶν ὁ defumtam, cum passim in aliis Scriptoribus occurrat. Polyb. p. 668. lin. 15. a fine, & p. 670. lin. 21. ΕΧΟΜΕΝΗ ἰλη turma sequens, proxima. Plura exen. pla non defunt in Lexicis.

Cap. II. I. εἰς οἶκόν ἐστι) Polyb. pag. 192. lin. 14. εἰς Θετταλίαν ἐτ' ὦν, aut adhuc in Thessalia esset.

Ibid. v. 23. ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες] Videtur permutata verborum collocatio, inquit Beza. Nam planior erit oratio si dicas, iter faciendo vellere spicas, quam si ad verbum interpreteris, Iter facere vellendo spicas. Similis autem syntaxis commutati verbi & participii est in Polybio pag. 1250. lin. 22. Νῦν δὲ καλῶς ποιῶν, & κἠλθε ταύτην τὴν ὁδὸν, Nunc recte fecit Perseus, qui hanc non ingressus sit viam. Et in Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 20. pag. 330. sub fin. ὁ ἀλείπτῃς καλῶς ποιῶν λέγει, ἄρον ὑπὲρ ἀμφοτέρων. Aliptes recte facit cum dicit: tolle ambabus manibus.

Cap.

Cap. III. 2. παρατηρήσιν) Verbum hoc generatim notat *servare* & *observare*, Act. IX. 24. Gal. IV. 20. speciatim autem *clam* & *insidiosè* *observare*, quid alter agat, ex eoque nocendi tempus captare, hoc loco, & Luc. VI. 7. XIV. 1. XX. 20. & Polyb. lib. 17. cap. 3. pag. 1036. lin. 22. ἐν τοῖς συλλόγοις καὶ ταῖς ὁμιλίαις ἐνεδρεύειν καὶ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ, καὶ ποιεῖν τὰ ἢ πολεμῶντες ἔργα. In conventibus & colloquiis insidiari & observare, & omnia facere, quaecunque hostes solent. [Quæ duo verba & Cicero conjungit in orat. cap. 62. Non id agit, ut insidietur & observet, sed jam favet.] Item pag. 1239. lin. 16. Timotheus vero ad renovandam amicitiam venerat, & imponendum finem bello contra Perseum: μάλιστα δὲ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ τὰς τῶν περὶ τὸν Μελέαγρον ἐντεύξεις, præcipue autem ad observandos Meleagri cum Romanis congressus. Et pag. 1443. lin. 15. Κατὰ δὲ τὸ παρὸν πάντα ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝ, καὶ πᾶν τὸ λεγόμενον ἢ πράττομενον, ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενον, καὶ τὰ μὲν ἀφαιρῶν, τὰ δὲ προσθεῖν, ἐλαμβάνει πειθανότητας κατὰ τῶν ἀνθρώπων. Et omnia illorum dicta ac facta tum maxime observando, atque in pejus detorquendo, nunc veritati adjiciens, nunc detrahens, auctoritatem fidemque adversus eos sibi comparavit. Sic & pag. 536. lin. 7. & pag. 738. lin. 3. a fine. Et pag. 1418. lin. 6. παρατηρήσεις & κακοπραγμοσύνη conjunguntur: καθὼν καὶ ὅτι τληπόλεμος προσπιπτόντων αὐτῷ λόγων δυσμενικῶν ἐκ τῶν αὐλικῶν ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΣ καὶ κακοπραγμοσύνης, τὰς μὲν ἀρχάς, παρήκκε καὶ κατεφρόνει τῶν λεγομένων. Ae

Theopolemus cum infensi de ipso sermones ab aulicorum observatione ac malitia profecti ad eum deferrentur, initio quidem hæc spernebat.

Ibid. II. προσέπιπτεν αὐτῷ) accidebant ei scil. ad pedes, ut Marc. VII. 25. additur. Polyb. lib. 10. cap. 18. pag. 825. lin. 18. ΠΡΟΣΠΕΣΟΥΣΗΣ ΑΥΤῷ καὶ δεομένης μετὰ δακρυῶν, quum flens ad pedes Imperatoris procubisset obtestans.

Ibid. V. 12. πολλά ἐπετίμα) Πολλά adverbialiter pro πολύ. Sic Polyb. pag. 340. lin. ult. ΠΟΛΛΑ ἐνετείλατο, μὴ τοιαύτην ποιέειν σπυρδὴν, etiam atque etiam illi mandavit, ne tantum in eo studii poneret. Et pag. 361. lin. 16. a f. ΠΟΛΛΑ διαμαρτυρομένῃ καὶ κωλύοντῃ 78 Λευκίῃ. Multum obtestante & renitente Lucio. Ita infra v. 43.

Ibid. V. 21. οἱ παρ' αὐτῷ] sui, sive ipsius propinqui, nempe fratres [de quibus Joh. VII. 5.] & mater ipsius, ceu Marcus ipse declarat infra v. 31. ubi revertitur ad eam, quam hic cœperat, narrationem, Scribarum disputatione interruptam. De qua epanalepsi in Annotat. Xenophonteis. Phrasis οἱ παρ' αὐτῷ, complectitur omnes, quocunque modo cum aliquo junctos; construiturque eodem sensu præpositio ὧν cum aliis quoque pronominiibus. Polyb. 15. cap. 4. pag. 965. lin. 4. Eodem quoque accidit tempore, ut ab Roma legati ad navalia castra Romanorum appellerent. ΤΟΥΤΩ ΜΕΝ ἔν ΠΑΡ ΑΤΤΩΝ ὁ βασιβίῃ ὧν ἀχρῆμα πρὸς

πρὸς τὸν Πόπλιον ἐξέπεμψε, τὰς δὲ τῶν Καρχηδονίων ὤδακατείχε. *Bæbius Romanis (sive suis) ad Imperatorem extemplo missis, Carthaginienses penes se detinuit.* Ibid. cap. 8. pag. 970. lin. 17. δὲ τῶν τῶν ΠΑΡΑ ΣΟΥ πολιτῶν, *pacem petentibus civibus tuis.* Et lib. 8. cap. 25. init. pag. 744. lin. 13. a fine: τῶν ΠΑΡ ΑΥΤΟΥ τινὰς ἡγεμόνων συνεξαπέστειλε, *nonnullos e suis ducibus bis adjunxit.* Quæ loca vel propterea diligenter notanda sunt, ut cognoscamus, quam a græci sermonis consuetudine aberret *Nortoni Knatchbulli* in hunc locum animadversio. Ait enim: καὶ ἀκροσάντες οἱ, *dicitur frequenti trajectione pro οἱ ἀκροσάντες παρ αὐτῷ ἐξηλθόν.* Et qui audiverunt, sive audientes, quod turba ita fureret, ab eo exiverunt ut eam cobiberent. Vel οἱ παρ αὐτῷ, *secundum Grammaticos sunt, aliqui ab eo missi.* Vellem & illos Grammaticos nominasset, & exemplum protulisset istius trajectionis. Mihi quidem hæc videntur nimis dura & incredibilia. Nec Theophylactus aliter interpretatur, quam in eam sententiam, cujus exempla modo protuli. Nam οἱ παρ αὐτῷ sunt ipsi οἱ οἰκεῖοι αὐτῷ, *propinqui ejus.*

Ibid. ὅτι ἐξέστη.] Verbum hoc generatim notat de statu suo discedere, & quomodosumq; mutari. Thucyd. lib. 2. ἀρχῆς ἐκστῆναι *imperium relinquere.* Demosth. de corona: τῶν ὄντων ἐξέστη *cessit bonis.* Herod. Thalia, ἐκστάντες τὴν ὁδὸν *digressi de via.* Et ἐξέστηκώς οἶνον est vinum a se ipso desciscens & quasi senescens, sive vappa.

vero *de animi mutatione* usurpatur. Soph. Antigona:

— ὅδ' ὡς ἂν ἐλατῇ, μένει

Νῆς τοῖς κακῶς πράττεσιν, ἀλλ' ἐξίσταται.

Dicit eum animum, qui ante fuerit, non permanere iis, qui cum malis conflētentur, sed mutari. Thucyd. lib. 2. καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, καὶ ὅτι ἐξίσταμαι, ὑμεῖς δὲ μετέβαλλεθε, *ergo quidem idem sum, sed non alius, vos autem mutamini, sive sententiam mutatis.* Quæ exempla Budæus & Camerarius in Commentariis Gr. ling. collegerunt. Inprimis ἐξέστην & ἐξέστηκα de ea animi mutatione dicitur, qua quis de statu mentis vel omnino dejicitur, vel certe eatenus demovetur, ut satis sanus non videatur, & multa contra agat, quam homines mentis compotes & prudentes solent. Quo sensu & hic verbum istud accipiendum puto; si-ve jam cognatos Salvatoris in hanc opinionem adduxerit vitæ ipsius ratio & modus, quod hominis non sani esse arbitrarentur, urbes pervagari, tantosque subire labores, unde cum domum esset reversus Capernaum, manus in eum injicere cogitabant, ad sanio-rem mentem ipsum revocaturi, vel impedituri, ne quid forte turbarum daret, cum tantus ad ipsum fieret concursus, & jam duodecim quoque discipulos sibi adscivisset; si-ve aliæ quædam suspensiones eos in hanc mentem impulerint: certe verbo ἐξέστη hoc declarant, eum satis sanum non esse, mutatumque ab illo qui ante fuerit. Polybius de hominibus, qui neque beneficiis neque ma-
lis

lis emendari possunt, ait lib. I. cap. 81. pag. 115. lin. 6. *Sin contra certare animis cum illis instituas, & crudelitatem crudelitate ulcisci; nullum est tantum nefas, nullum scelus tam abominandum, quo se non obligent: quum talem audaciam ducant laudi: τέλθ' ἀποθνήσκοντες, ΕΞΕΣΤΗΣΑΝ ἀνθρώπινης φύσεως, donec tandem exuant hominem & in feras evadant.* Ita de Agathocle, quem vehemens metus ita perturbaverat, ut neque cogitaret quid ageret, neque quid consilii caperet, lib. 15. cap. 27. pag. 996. lin. 7. ὅτως ΕΞΕΣΤΗ τῶν φρενῶν. *His ita Agatocles de statu mentis dejectus est, ut agendi aliquid & consultandi de iis, quæ nunciata fuerant, cura omissa, mox, quæ solitus erat hora, ad convivium abierit.* Et pag. 1468. & seqq. *Prusias templâ omnina vastare, delubra ac statuas Deorum immortalium & imagines spoliare ac diripere cæpit. Postremo & ipsum Æsculapii simulacrum insigni artificio a Phylomacho fabricatum, humeris suis impositum abripuit, cui pridie libaverat, hostiasque & vota obtulerat, propitium ac benignum [ut mos est] ipsius numen sibi apprecatus. Εγὼ δὲ τὰς τοιαύτας διαθέσεις καὶ πρότερον εἰρηκὰ πρὸς τὸν Φιλίππον ποιῆμεν τὸν λόγον ΜΑΝΙΚΑΣ.* Ego vero hujusmodi hominum mores etiam antea, cum de rebus Philippi agerem, furiosos me dicere memini. (lib. 5. cap. 11.) Etenim simul victimas cedere, Deosque propitios orare, omnemque aram ac lapidem exquisito quodam genere adorare & venerari flexis genibus, & muliebri superstitione, quod Prusias facere solebat: atque interim eadem fana labefactare, eorumque everfione contume-

tumeliam Diis facere, πῶς ἂν εἴποι τις εἶναι θυμὸν λυττῶντος ἔργα, καὶ ψυχῆς ἰεζεστηκτίας τῶν λογισμῶν; ὃ καὶ τότε συνέβαινε γίνεσθαι πρὸς τὸν Πρῶτον, quis neget animi illud esse rabie perciti, hominisque de statu mentis deturbati? Quod quidem tum Prusiae contigit. Ex quo loco apparet ἐξέστη idem esse quod μαίνεται Joh. X. 20. Isocrat. ad Philippum: μὴ διὰ τὸ γῆρας ἐξεστηκα ἢ φρονεῖν, ne forte non essem compos mentis præ senio. Jo. Xi. phil. Epit. Dion. pag. 224. lin. 9. ἀφ' ὃ καὶ ἐξεστηκέναι τινὲς αὐτὸν τῶν φρονῶν ὑπὸ πλευσαν' & μέντοι καὶ ὡς ΠΑΡΑΦΡΟΝΕΙΝ ἐκ τούτου ἐπισέυετο. Quæ ex re eum non esse sanæ mentis plerique arbitrati sunt: neque tamen demens esse omnino putabatur, cum cetera administraret sapienter. Sed cum in his locis omnibus ἐξέστη cum casu sit constructum: vix ullum puto magis appositum exemplum reperiri, quam 2. Cor. V. 13. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ. εἴτε σωφρονῶμεν, ὑμῖν. Hic uti σωφρονεῖν est moderate se gerere, neque de se ipso prædicare, aut suas ipsius laudes narrare, quod qui faciunt, pro stolidis habentur: ita e contrario ἐκστήναι est suis se finibus non tenere, sed latius evagari, & plura sibi tribuere, quam homines modesti solent. Eodem modo & hic Jesum dicunt plura & majora audere, quam hominem ratione recte utentem audere & suscipere par sit.

Cap. IV. 20. ὁ δὲ δέχοντα] Ita Act. XVI. 21, XXII. 18. Substantivo nomine utitur Polybius

bis initio historiae suae: Si esset ab iis, qui ante nos res gestas memoriae mandarunt, historia ipsius praetermissa laudatio: ὥς αὖ ἀναγκάσιον ἦν τὸ προ-
 τρεπεῖσθαι πάντας πρὸς τὴν αἰεσιν ἢ ΠΑΡΑΔΟΧΗΝ
 τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων, necessarium fortasse jam foret, omnes hortari, ut hoc commentariorum genus potissimum eligant, suscipiantque: quum nulla sit mortalibus ad proficiendum via expeditior, rerum ante aeternam scientiam.

Ibid. v. 24. προσεθήσεται) i. e. προσεπιμε-
 τήσεται, uti Polybius loquitur lib. 4. cap. 51.
 pag. 441. lin. 9. a fine: ΠΡΟΣΕΠΙΜΕΤΡΗΣΑΝΤΕΣ
 τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιοὺν τιμὰς τινὰς, nonnullis insuper
 honoribus Achaeo decretis.

Ibid. v. 33. Καθὼς ἠδύναντο ἀγγεῖν] Audi-
 toribus attemperasse Dominum sermonem
 suum, concedo; neque tamen propterea ἀγγεῖν
 pro intelligere accipiendum arbitror, cum has
 ipsis parabolas non intellectas fuisse constet ex
 v. 12. Sed uti, cum incredibilia & absurda vi-
 deretur dicere, ipsius sermonem audire am-
 plius nolebant, sed tanquam intolerabilem aver-
 sabantur Joh. VI. 60. ita cum hoc loco nihil in
 oratione sua poneret Salvator, quod ipsorum
 opinionibus esset adversum, facile ejus sermo-
 nem audire atque perpeti poterant. Ut ἀγγεῖν
 non intelligendi, sed perferendi sermonis fa-
 cultatem declaret. Plane uti Socratem Epicte-
 tus ait non apud omnes eodem modo dixisse,
 sed

sed orationem suam accommodasse non ad captum modo eorum, quibuscum ipsi res erat, sed ad eorum quoque animum, neque solum spectasse, quali quisque sermoni percipiendo, sed etiam quali ferendo par esset. Quorum illud ad intellectus perspicaciam, hoc ad quandam animi præparationem refertur. Lib. I. cap. 29. extremo: καὶ ὁ Σωκράτης συνεγίνωσκε τῷ ἐπὶ τῇ φυλακῇ κλαίοντι, ὅτε ἔμελλε πίνειν τὸ φάρμακον, καὶ λέγει, ὡς γενναίως ἡμᾶς ἀποδεδάκρυκε· μή τι ἐν ἐκείνῳ λέγει ὅτι διαῖτο τὰς γυναῖκας ἀπελύσαμεν; ἀλλὰ τοῖς γωρίμοις, τοῖς ΔΥΝΑΜΕΝΟΙΣ αὐτὰ ΑΚΟΥΣΑΙ· ἐκείνῳ δὲ συμπτέφερεται, ὡς παιδίῳ. Nam & Socrates ignoscebat in carcere collachrymanti, cum cicutam bibiturus esset, & dicebat: *Quam generose nos deflevit. Num ergo huic dicit: ob hanc causam mulieres dimisimus? Non; sed hoc dicit familiaribus, qui hæc audire poterant, qui audiendis his sufficiebant, multo ante philosophiæ præceptis ad hoc instituti; illi vero se accommodat, tanquam puero.* Et pag. 269. lin. antepen. σὺ ὁ τοιούτος, οὐκ ἀκροῖται τῆς ἀληθείας; *An tu is es, qui vera audire possis? Idem ergo hoc loco est ἀκροῖται quod ἐσαύζειν apud Joh. XVI. 12. Licet igitur, quæ sententia isti parabolarum involucro subesset, ipsis non fuerit cognitum atque perspectum, audire tamen eas æquo animo poterant, quod res illæ, quibus similitudines constant, nihil haberent offensionis. Præbuit se hac quoque in parte Paulus imitatore Christum, lacte suos alumnos alens I. Cor. III. 2.*

non solido cibo Hebr. V. 12. quod is perfectorum tantum sit, ἰὼν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόντων. Conf. Not. ad Joh. VI. 60.

Ibid. v. 37. ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον] *irruerunt in navim.* Ἐπιβάλλειν alias activum, hic neutrum est, uti εἰσβάλλειν apud Polyb. lib. 4. cap. 81. pag. 478. lin. 8 a fine: εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβαλὼν, in forum magna vi irrumperens. Et apud Herodot. pag. 24. B. Lebetes pleni carne ἔσθ' ἀνὰ ὕδατος ἔζεσαν καὶ ὑπερέβαλον, absque igne effervuerunt, ita ut aqua redundaret.

Ibid. v. 38. διεγείρουν] *Emphasin Er. Schmidius* in hoc verbo statuit istam: *diversimode excitant*, alius nempe ab alia parte vellicando. Exstat idem in Polybio pag. 928. lin. 18. κοιμωμένους τὸν ὄρεθρον, ἐν μὲν τῷ πολέμῳ ΔΙΕΓΕΙΡΟΥΣΙΝ αἰσάλπιγγες, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην οἱ ὄρνιθες. *Jacentes in stratis mane exsuscitat, belli quidem tempore tubarum cantus; pacis vero, gallorum.* Et Herodianus lib. 2. pag. 490. lin. 7. de iis, qui foris stantes janitorem foribus occlusis intus jacentem excitant, ait ΔΙΕΓΕΙΡΟΥΣΙ Τὸν φυλάττοντα, *excitant janitorem, pulsando nimirum ostium aut clamitando.* In quibus locis διὰ vel nullam habet emphasin, vel certe non eandem, quam hic habere censet Schmidius.

Cap. V. 1. ἰὼν Γαδαρηνῶν] Polyb. lib. 5. cap.

cap. 71. pag. 577. lin. 8. a fine: καταλειπομένων δ' ἔτι τῶν ΓΑΔΑΡΩΝ, αὐτὸ δὲ δοκεῖ τῶν κατ' ἐκείνης τῆς τόπης ὀχυρότητι διαφέρειν. *Restabant adhuc Gadara, locus opinione hominum præ ceteris omnibus illius tractus eximie munitus.* It. pag. 1491. lin. 14. Situs fuit locus in Decapolitana regione, ut testatur Plinius Hist. nat. lib. 5. cap. 18. quod convenit cum versu 20. hujus capituli. Quod vero Gadarenorum regionem vocant Marcus & Lucas, quam Matthæus Gergesenorum: interpretes ita conciliant, Gadara & Gergesa vicina oppida fuisse, ut adjacens illis ager vel Gadarenorum vel Gergesenorum dici potuerit. Sed Origenes, cujus verba citat *Millius* ad Luc. VIII. 26. ubique Gergesa legendum esse contendit, quem *vide.*

Ibid. v. 5. κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.) *concidens seipsum lapidibus.* Arrian. Indic. 24, 9. de gente quadam Indica: Unguibus erant quasi ferinis: siquidem unguibus loco ferri uti dicebantur, piscesque iis discindentes, ligna etiam molliora iis secabant: τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ΛΙΘΟΙΣΙ τοῖσιν ὀξέσιν ΕΚΟΠΤΟΝ· σίδηρος γὰρ αὐτοῖσιν οὐκ ἦν. *Ad duriora saxis acutis utebantur: ferrum apud eos non erat.*

Ibid. 43. διετείλατο αὐτοῖς πολλά,) *Πολλά adverbialiter, vehementer, etiam atque etiam.* Ita Marc. III. 12. & Polyb. pag. 430. lin. ult. ΠΟΛΛΑ χωρίζομεν ἐνετείλατο μὴ τοιαύτην ποιῆσαι σπαρτήν, *Etiā atque etiā in discessu illi mandavit,*

ne tantum studii in eo poneret, &c. Cæcina Ciceroni epist. 6. lib. 7. qui multa Deos venerati sunt, Virgilius Georg. lib. 4.

— — Et spiritus oris
Multa reluctanti obstruitur.

Cap. VI. 21. δειπνον ἐποίει) Eadem phrasis exstat & apud Polybium, item de convivio regio, pag. 1310. lin. 10. a fine;

Ibid. v. 35. ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης) Ὡρα πολλή latine *multus dies*. Quo loquendi genere ad utrumque utuntur, & cum jam multum diei effluxisse, & cum adhuc multum restare dicere volunt; utrique enim sententiæ exprimendæ æque congruit. Hoc loco cum alia insuper temporis nota ἤδη addatur, facile intelligitur hoc dici, *diem jam in vesperam inclinasse*, ut est apud Lucam IX. 12. quod idem etiam ipsa orationis series satis ostendit. Sic & Cicero Attico: *Multus sermo ad multum diem*, citante Beza. Contra Polybius πολλῆς ὥρας dicit pro *multo adhuc die*, [quæ Taciti verba sunt Hist. 2, 44, 3.] Ita enim scribit lib. 5. cap. 8. pag. 497. lin. 9. a fine: *Quod spatium brevi tempore emensus, (etenim strenue admodum Macedones iter carpebant:) ἤκε ΠΟΛΛΗΣ ΩΡΑΣ ἐπὶ τὸ Θέρμιον, cum adhuc diei multum superesset, ad Thermum pervenit. Ibi positus castris, exercitum dimisit, ut populabundus per omnes vicos circumcirca vagaretur, & Thermiorum campos incurfaret.* pag. seq. med. Nocte igitur il-

la cuiusque modi praeda onusti, ibi tetenderunt. Ex quibus ultimis verbis patet, tantum adhuc diei superfuisse, quantum satis esset ad prædam ex proximis vicis capiendam. Sed & Gen XXIX. 7. eodem sensu dicitur: ἔτι ἐστὶν ἡμέρα πολλή. Itaque non videtur ea causa fuisse huius locutionis, quam putat *Er. Schmidius*, quod in ordine horarum καιρικῶν, (de quibus idem ad Matth. XX 3) minores numeri, 1. 2. 3. 4. 5. 6. ante meridiem cadant: maiores, 7. 8. 9. 10. 11. 12. post meridiem, propterea pomeridianum tempus vocari ὥραν πολλήν. Certe eadem ratio, quamquam ingeniose excogitata, neque in Latino-
rum *multum diem*, convenit, neque in eum sensum, quo Polybius ὥραν πολλήν dicit. Est igitur ὥρα πολλή sive *multus dies*, *longum diei spatium*; quod præteriissene an reliquum esse intelligendum sit, ex loci cuiusque sententia iudicandum est. De præterito accipiendum apud Cæsarem de bello Gall. lib. 1. cap. 22. ubi prima luce & multo die ut contraria ponuntur. Ait enim: *Prima luce Confidius, equo admissio, ad eum accurrit: dicit, montem, quem a Labieno occupari voluerit, ab hostibus teneri.* Paulo post: *Multo denique die per exploratores cognovit, montem a suis teneri.* Pro quo *multa luce* dicit Tacit. Hist. 5, 22, 8. & Curtius 4, 13, 21.

Cap. VII. 4. ἀπὸ ἀγορᾶς,) In quibusdam exemplaribus additum fuit: ὅταν ἔλθωσιν. Et in latinis libris est: *a foro venientes.* Sed Græca oratio,

oratio, (Camerario iudice, cui parem in linguæ Græcæ facultate Germania vix habuit,) & *satis significans*, & *elegans est*. *A negotiis*, inquit, forensibus ne cibum quidem capiunt, nisi prius sese in aquas demerserint, id est, abluerint. Nam uti Stephanus in Theusauro annotat, ut A in lingua Latina sumitur pro Post, sic & ἀπό in Græca, ut ἀπὸ δείπνου, a cœna, ut II. θ. οἱ δ' ἄρα δείπνον ἔλοντο κατηκομῶντες Ἀχαιοὶ Ῥίμῳ κατὰ κλισίας ἀπὸ δ' αὐτῶ θωρήσσοντο. Ubi annotant Scholiastæ, ἀπ' αὐτῶ ἐστὶ μετ' αὐτὸ, sub. τὸ δείπνον. & ita usurpari alibi ἐκ. Hactenus Stephanus. Et prorsus ita usurpatur ἐκ ab Epicteto apud Arrianum in dissert. lib. 3. cap. 19. pag. 328 lin. 22. Πάλιν ἀν μὴ εὐρωμεν φαγεῖν ἐκ βαλανείας, εἰδὲ ποθ' ἡμῶν κατατέλλει τὴν ἀθυρίαν ὁ παιδαγωγὸς, ἀλλὰ δαίρει τὸν μάγειρον. Item egressi e balneo si nihil reperiamus quod comedamus, baudquaquam nostram reprehendit aegritudinem animi paedagogus, sed verberat coquum. Quem ego locum huic simillimum esse arbitror. Id quod magis appareat, si eodem, quo Marcus, ordine verba Epicteti collocemus: ἐκ βαλανείας, ἀν μὴ εὐρωμεν, Ubi simul etiam idem participium ἐλθόντες subintelligi potest, quod perspicuitatis gratia in Latino bene additum est; in loco enim parallelo discrete ἐλθὼν ἐκ τῆς βαλανείας dicitur lib. 3. cap. 25. pag. 399. lin. II. a f. εἰτ' ἐλθὼν ἐκ τῆς βαλανείας εἰς οἶκον, κραυγᾶς, εἰδὲς φέρει φαγεῖν. Postea digressus e balneo vocifereris: nemo mihi quicquam affert ad comedendum. Et pag. 553. lin. 13. af. δεί-

σάντες ἐκ τῶν ὑπνῶν, *inter evigilandum perterrefa-
 eti.* Neque adeo rara est illa significatio ἀπό
post. Ita Luc. II. 36. ἀπὸ τῆς παραθνήσκας. Arrian.
 de exped. Alex. I, 6, 19. Τρίτῃ ΑΠ' ἐκείνης ἡμέρας
triduo post. Item I, II, 7. 2, 23, I. & I, 3, I. ΑΠΟ τῆς
 μάχης, *a pugna*, post eam. 5, I, I. ΑΦ' ἧς τε *ex quo*
tempore. Ἀγορά vero non tantum est (1) locus,
 in quo res venales exponuntur, & (2) annona
 ipsa, five quæ ad victum necessaria in foro ve-
 nire solent, sed etiam (3) locus, in quo concio
 habetur, & judicia exercentur, unde οἱ κατ'
 ἀγορὰν caufidici, & τὰ κατ' ἀγορὰν res foren-
 ses; & (4) ipsa multitudo congregata, five con-
 cio. Quarum significationum omnium exem-
 pla videre licet in Thesauro Stephani. Unde
 Camerarius ἀγορὰν dicit negotia forensia, five
 ea versentur in judiciis, five in rebus venali-
 bus aliisve, quæ in foro aguntur.

Ibid. ξεστῶν) *sextariorum*, quod est nomen
 mensuræ liquidorum. Ξέστην autem Romano-
 rum esse vocem corruptam ex sextario, con-
 stat ex Galeno, cujus verba citat Beza. Legi-
 tur eadem & apud Arrianum dissert. lib. 2. cap.
 16. pag. 197. lin. 22. Ego quando navigo, inque
 profundum ac immensum pelagus intendo oculos,
 quando terram non video, totus perhorresco, & fingo,
 si naufragium faciam, totum mare mihi esse ebiben-
 dum: nec venit in mentem, satis superque mihi fo-
 re, si tres sextarios haufero, ὅτι μοι Τρεῖς ΞΕΣΤΑΙ
 ἀρκέσσι.

Ibid.

Ibid. v. 9. ἀθετεῖτε) Verbum hoc Casaubonus inter ea refert, quæ nusquam frequentius, quam apud Polybium reperiantur. Et licet nec in Novo Test. sit infrequens, quædam tamen loca adscribemus. Usurpatur autem fere de fœderibus non servatis. Lib. 15. cap. 1. pag. 960. lin. 12. a fine: *διότι καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας συνθήκας Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ΑΘΕΤΗΣΑΙΕΝ αὐτοί.* Quod etiam priorem pacem, quæ fuerat Carthaginensibus cum Romanis, ipsi violassent. & pag. 961. lin. 1. ΑΘΕΤΕΙΝ δὲ τολμῶσι τὰς ὀρκῆς καὶ τὰς συνθήκας, violare audeant iusjurandum & fidem induciarum. Pag. 970. lin. 5. a fine: *ΗΘΕΤΗΣΑΝ τὰυτὰ Καρχηδόνιοι ὡς πονδῆσαντες ἡμᾶς, παῖτι formulam antiquarunt Carthaginenses, & fidem nobis datam violarunt.* Lib. 3. cap. 29. pag. 254. lin. 22. ὅτι τὰς πρὸς Ἀσδρῆβαν γενομένας ὁμολογίας ἔκ ΑΘΕΤΗΤΕΟΝ, initas cum Asdrubale conventiones, pro irritis non esse habendas.

Ibid. v. 22. ἀσέλγεια] Interpretes video de lascivia sive impudicitia hoc accipere. Et habet omnino istam significationem ea vox in plerisque Novi Testamenti locis. Sed hic non est dubium, quin generatim injuriam declaret. Nam si obscœnitatem vel in dictis vel in factis intelligi Salvator voluisset, eam vocem credo, vitiis cognatis, *μοιχείαις & πορνείαις*, quæ proximo superiore versu recensentur, addidisset, uti fit 2. Cor. XII. 21. Rom. XIII. 13. Gal. V. 19. Cum vero hic ἀσέλγεια dolo adjungatur, eaque

generatim sit quævis injuria insignior & enormis: causæ nihil video, quare statuendum sit, specialem hic libidinis notionem verbo isti subje-
ctam esse. *Stephanus* in *Thesauro*, ἀσελγής idem prorsus esse dicit atque ὑβριτής, petulans, insolens, protervius, improbus, seu petulanter & proterve injurius; Interdum, ut ὑβριτής quoque, specialiter pro lascivo poni, & eo qui petulanter indulgeat libidinibus stuprisque violentis. Quod vere ab ipso scriptum esse, etiam ex *Polybio* intelligere licet, in quo ἀσελγεια plurimis locis notat injuriam, non quæ corpori per libidinem, sed quæ famæ & fortunæ alterius vel corpori animo malitioso infertur. Lib. i. cap. 6. pag. 8. lin. 14. Ταραντίνων διὰ τὴν εἰς τῆς πρεσβευτῶν τῶν Ῥωμαίων ἈΣΕΛΓΕΙΑΝ, καὶ τὸν διὰ τὰυτὰ φόβον, ἐπισπασαμένων Πύρρον. Cum Tarentini metu Romanorum, quod eorum legatos per obscenam contumeliam violassent, Pyrrhum in Italiam accersivissent. Lib. 5. cap. 28. extremo, pag. 523. Οὗτοι μὲν δὲ τὴν ἀρμοζέσης τυχόντες κατασεφῆς, ἐξέλιπον τὸν βίον, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εἰς Ἄρατον γενομένην ἐξ αὐτῶν ἈΣΕΛΓΕΙΑΝ. Hic fuit istorum hominum finis, anteaclæ vitæ, maxime autem insolentia, qua in Aratum usi fuerant, conveniens. Quæ autem fuerit ista ἀσελγεια sive insolentia, idem Polybius narrat pag. 506. & seq. Megaleas & Leontius, ubi vehementius potatio atque invitatio incaluisse, mente ex ebrietate alienata, Aratum quærentes huc illic circumcursant; & quum in reditu a cæna in eum forte incidissent, dicta primo in illum jacere, deinde etiam

etiam lapidibus incessere. Lib. 8. cap. 9. init. pag. 722. lin. 2. *Messenios Philippus hostes declaratos memorabili ullo damno afficere non valuit; quantumvis vastare ac populari fines eorum aggressus: eis δὲ τῆς ἀναγκαιοτάτης τῶν φίλων, τὴν μεγίστην ΑΣΕΛΓΕΙΑΝ ἐναπεδείξατο; in amicos vero præcipua necessitudine sibi junctos, idem Rex fæda facinora eaq; maxima edidit. Seniores enim Aratum, quod minus probasset quæ ipse Messenæ fecerat, non multo post veneno sustulit. Datur vero & alterius specialioris significationis exemplum apud eundem de virtut. & vit. pag. 1441. lin. 19. ἐπεφεύγει δὲ καὶ τὴν πατρικὴν ΑΣΕΛΓΕΙΑΝ, τὴν τε πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ τὴν πρὸς τὰς πόλεις. Vitaverat etiam paternam in mulieres atque in conviviiis intemperantiam. Vides hic duplicem poni ἀσέλγειαν, quarum altera feratur in mulieres, altera in conviviiis sive comotationibus versetur. Germanica lingua similiter hujus generis vitia omnia complectitur generali nomine Muthwilien.*

Ibid. ὀφθαλμοὺς πονηρὰς) i. e. invidia, per Hebraismum; a quo non longe abit significatio verbi ὀφθαλμίων apud Polyb. lib. 1. cap. 7. init. & lib. 2. cap. 17. pag. 147. lin. 4. Adsidebant Tyrrenis Galli, ideoque cum ipsis commercia frequentabant: καὶ πρὸς τὸ κάλλος τῆς χώρας ὀφθαλμιάσαντες, deinde cupiditatis oculis in pulcherrimam plantiæ adjectis, arrepta occasione levi, numeroso cum exercitu nihil cogitantes Etruscos invadunt. Dicunt etiam ἐποφθαλμίων. Ad primum istum Poly-

bii locum de hoc verbo ita commentatur Jf. Ca-
faubonus pag. 121. Recte observat Suidas,
verbum ὀφθαλμιάν quod proprie significat
oculis dolere, sive ophthalmia laborare, cum
alio transfertur, vel invidiam denotare, ut in
Evangelio oculus malus pro invido, vel cupi-
ditate re aliena fruendi, ut hoc loco. Jose-
phus Antiquitatum libro 1. διὰ τὸ ἐποφθαλμιάν
τῷ πλήθει τὴν κήσας.

Cap. VIII. 4. Πόθεν) Eodem sensu hanc
particulam usurpat Arrianus differt. Epiet. lib. 3.
cap. 3. pag. 282. lin. 8. Cum pauperem videmus,
dicimus, o miserum, ὅτι ἔχει ΠΟΘΕΝ Φάγῃ, non
habet quod edat. Q. d. ex quo penu tantum pa-
num hic in solitudine promemus, quantum a-
lendæ huic multitudini sufficiat.

Cap. IX. 5. ὅσοι ἀν μὴ δέξονται) Sequi
jam deberet secundum vulgaria syntaxeos præ-
cepta, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνων, non au-
tem ἐκείνης. Verum in vita quidem quid re-
ctum sit, ex regulis judicandum est, in oratio-
ne autem major est exemplorum auctoritas, si
modo ex iis Scriptoribus sint petita, quos in-
corrupte locutos esse constat. Quorum in nu-
mero Arrianum quoque habendum esse, con-
sentiens omnium est opinio. Is ergo æque irre-
gulari syntaxi utitur de exped. Alex. 6, 5, 4.
ὅσαι γε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω κώπας ἔκ ἐπὶ πα-
λὺ ἔξω ἔχουσαι τὰ ὕδατα, καὶ αἱ κώπαι δὲ αὐ-
τοῖς

τοῖς πλαγίοις ἐν ταῖς δίναις γενόμενοις συνετρίβοντο. Et quaecunque illarum biremes erant, quarum inferiores remi parum admodum supra undas eminent, (illarum) etiam remi, cum ipsi transversi in vorticibus haberent, confringebantur. Pro αἱ κῶπαι δὲ ἐκείνων.

Ibid. v. 20. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν.) Et cum conspexisset illum, statim spiritus discerpfit eum. Participium nominativi ἰδὼν, hic inconsequentia ponitur, inquit Er. Schmidius, quem de hac specie consequentiae vide ad Matth. X. 14. Ad eundem modum hoc eodem participio utitur Arrianus in exped. Alex. 7, 11, 8. Quae ut Alexandro nunciata sunt, confestim ad eos egreditur: ΚΑΙ ΙΔΩΝ ΤΕ ΤΑΠΕΝΩΣ ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΟΣ, καὶ ἀκῆσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοῶντων, καὶ αὐτῷ προχέεται δάκρυα. Humilesque ac demissos conspiciens, et communi omnium mœrore atque ejulatu commotus collacrymatus est. Et Polyb. lib. 4. cap. 34. pag 421. lin. 13. & 22. τῶν πρεσβυτέρων τινὲς ΕΠΙΣΤΗΣΑΝΤΕΣ τὸ πλῆθος ἐπὶ τε ταῖς Ἀντιγόνου καὶ Μακεδόνων εὐεργεσίας ἐπὶ τε τὰς διὰ Χαριζένου καὶ Τιμαίου βλάβας, - - - ἐπὶ ἄλλης ἐγένοντο γνώμης, καὶ τέλει ἐπέειπθον τηρεῖν τὴν πρὸς Φίλιππον καὶ Μακεδόνας συμμαχίαν. E senioribus nonnulli, revocatis populo in memoriam hinc Antigoni et Macedonum beneficiis, inde Charixeni et Timæi maleficiis; - - - ut multitudo sententiam mutaret obtinuerunt, et tandem persuasum illi est, ut in Philippi et Macedonum societate maneretur.

Ibid. v. 22. Ἀλλ', εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν) Inter varias particulæ ἀλλὰ significationes hæc quoque numerari meretur, quod pre-
 cationi præfigatur, & singularem quendam ani-
 mi motum quasi suspirantis præ se ferat. Ar-
 rian de exp. Alex. 4, 20, 5. Tum Darium manus
 ad cælum tendentem, ita orasse: Ἀλλ' ὦ Ζεῦ βασι-
 λεῦ, κλ.

Ibid. v. 28. Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν] Qua-
 re nos non potuimus? Ὅτι, vel potius ὅ, τι pro τί,
 & ἵ pro διὰ τί, ut Luc. VI. 41. τί βλέπεις; &
 multis locis aliis. Arrian. de exp. Alex. 1, 4,
 10. τὰς Κελτικὰς δὲ καὶ ἤρετο, Ο, ΤΙ μάλιστα δε-
 δίττεται αὐτὰς τῶν ἀνθρώπων. At Celtas etiam
 percunctatus est Alexander, quid in rebus humanis
 maxime extimescerent? Et 1, 16, 9. καὶ ὅπως τις
 ἐτρώθη ἐρόμεν, καὶ Ο, ΤΙ πράττων. Et quomodo
 quisque vulneratus esset interrogans, Et quid faciens,
 sive quo in opere. It. 1, 25, 8. Et Herodotus lib. 1.
 pag. 19. E. Sciscitantes Ο, ΤΙ ποιεῶν τυγχάνει ὁ
 Κρῆς, quidnam faceret Cræsus. Et Polybius,
 citatus ab Appiano Alexandrino in Libyco, ἐρο-
 μέν, Ο, ΤΙ βέλοιτο ὁ λόγος; cum interrogaret,
 quid sibi vellet hic sermo. Nisi forte sententiam,
 non verba Polybii eo loco enarrat Appianus.
 Sic Marcus etiam superius hoc eodem capite
 v. 11. Ὅτι λέγουσιν, cur dicunt? Ad quem lo-
 cum Er. Schmidius & Homerii exemplum citat, &
 hoc Aristoph. Plut. 1, 1. v. 19. ἢν μὴ φράσης, ΟΤΙ
 τῷδ' ἀκολούθημέν ποτε. Nisi dicas tandem, cur
 hunc

hunc sequamur. Sic & pro alia particula interrogandi *num* usurpat Chrysoſt. opusc. Tom. VI. p. 417. Ε. καὶ Ἕλληνας με, καὶ Ἰουδαῖοι ἐρωτᾷ, ΟΤΙ ΧΡΙΣΤΟΣ ΘΕΟΣ ὢν κατὰ φύσιν, ἀνδρῶπι γέγονε ὡς καὶ φύσιν, ἐρῶ ναι. *Sive me Gentilis, sive Judæus interroget, num Christus, cum secundum naturam Deus esset, homo præter naturam sit factus, dicam: Sic est.* Et Plutarch. præd. cap. 7. n. 22. εἰσελθε εἰς πορνείον πρὸς, ἵνα μάθης, ΟΤΙ τῶν ἀναξίων τὰ τίμια ἔδεν διαφέρει. *Ingrederetur lupanar aliquando, ut discas, nihilne res honestæ ab indignis differant.*

Cap. X. 1. συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν,] *Henr. Stephanus in Thes. gr. Ling. hunc locum ita interpretatur: Una ipsum adeunt: vel in unum coeuntes accedebant ad ipsum.* Quod si ita intellexit, non per se singulos ad ipsum accessisse, sed prius se in unum congregasse, & ita catervatim ad eum confluxisse: magis quid compositionis ratio, quam quid usus verbi ferret, spectavit. Neque is aliter potuit, cum illius constructionis exemplum, præter hoc, nullum ipsi suppeteret; nam alias protulisset, arbitror. Utitur autem Polybius hoc loquendi genere, & quidem de uno tantum, qui ad alterum accedit, lib. 15. cap. 5. pag. 967. lin. 4. *Missurum etiam se ad illum dixit, qui locum & tempus indicaret, ἐπειδὴν μέλλη ΣΥΜΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ, ubi convenire Hannibalem constituisset.* Et lin. 21. *Nuncium ad Carthaginensem Imperatorem misit, Φάσκων εἶναι ΣΥΜΠΟΡΕΥΕΣΤΑΙ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ εἰς λό-*

λόγῳ, paratum se esse significans, ad conveniendum ipsum colloquii causa. Et pag. 1042. extr. Ταξάμενοι ΣΥΜΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ ΠΡΟΣ τὸν κατὰ Θρόνον αἰγιαλὸν littus ad Thronium destinatur ad conveniendum. Et pag. 1097. lin. 16. & pag. 1270. lin. 25. & p. 1474. lin. 21. Neque tamen nego, fieri potuisse, præsertim cum turba multa, ut habent quædam exemplaria, ad ipsum venerit, ut quidam una juncti venerint, licet in verbo συμπορεύεσθαι illud inesse negem.

Ibid. v. 26. καὶ τίς δύναται σωθῆναι;) Τίς ἄρα, Matthæus: sed Marcus, inquit Grotius, gaudet Hebraismis. Atqui Arrianus etiam, omnis Hebraismi ignarus, particulam καὶ ita usurpat de exp. Alex. 5, 2, 4. Ad hæc postulata Acuphim risisse ferunt. Et Alexandro interrogante causam risus, respondisse Acuphim, ΚΑΙ πῶς ἂν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις κλ. Et quonam pacto, o Rex, una civitas centum bonis viris privata, recte deinceps gubernari queat? ubi itidem copula interrogationi infervit desperantis.

Ibid. v. 30. μετὰ διωγμῶν] Videtur fere potius vertendum esse post persecutiones, quam cum persecutionibus. Id quod Dan. Heinsio adeo visum fuit necessarium, ut propterea legendum censuerit μετὰ διωγμὸν, sed contra auctoritatem omnium Codicum, uti testatur Millius in prolegomenis n. 1305. excepto uno Joannis Mori Episcopi Norvicensis, qui habet διωγμὸν, quem tamen

men sequi nolim, repugnantibus aliis omnibus. Ac fortasse ne quidem opus est quidquam mutare, & nihilominus exponi potest *post persecutio- nes*. Licet enim *μετά* cum gignendi casu in hac significatione non facile reperiat, neque exemplum ullum exstet in Lexicis: in Polybio tamen duobus locis *μετά* ab interprete accipitur pro *post*, & recte, nisi fallor, lib. 15. cap. 31. pag. 1001. lin. 25. *Nec multo post adest Agathocles in vinculis ductus. Quem statim ingressum nonnulli, qui primi accurrerant, confoderunt.* - - - META δὲ ΤΟΥΤΟΥ ἤχθη Νίκων, εἶτα Ἀγαθόκλεια γυμνή σὺν ταῖς ἀδελφαῖς· ἐξῆς δὲ ἴστοις πάντες οἱ συγγενεῖς. *Secundum hunc ductus est Nico, deinde Agathoclea nuda, cum sororibus, ac deinde universa cognatio.* Et Legat. 99. pag. 1201. lin. 20. *Eo tempore missi sunt Romam legati ab iis qui Lacedaemone exulabant: inter quos erant Arcesilaus & Agesipolis, qui in etate puerili Rex Sparta fuerat.* Τῶν μὲν ἔν λησαὶ τινες πᾶσι πεσόντες ἐν τῷ πελάγῳ διέφθικαν. Οἱ δὲ META ΤΟΥΤΩΝ κατασάθεντες διεκομίσθησαν εἰς τὴν Ρώμην. *In hos legatos piratae in mari inciderunt eosque occiderunt. Qui vero in eorum locum successi sunt, (sive qui post hos constituti fuerunt legati) in Romam incolumes pervenerunt.* Neque enim hoc puto Polybium dicere voluisse, illos duos, quos nominavit, Arcesilaum & Agesipolin, solos a piratis occisos, ceteros vero ipsorum in legatione collegas, Romam pervenisse. Neque enim credibile est, quenquam a piratis incolumem dimissum. Et
omnino

omnino μετα τῆτον esse pro μετα τῆτης, constet ex lib. i. cap. 17. pag. 23. l. i. οἱ δὲ μετα τῆτης κατασθέντες κλ. *Qui vero ipsis successerunt, in Siciliam cum legionibus venerunt.* It. p. 27. l. 9. a f. & p. 166. l. 2. Præterea Arrianus eandem rem persequens & in Enchiridio, & in dissertationibus, ἡ- hic quidem dicit μετα τὰυτα, cap. 35. εἰδ' ὅτε μα- σιγωθῆναι καὶ META TAYTA πάντα νικηθῆναι. *Interdum flagris cædi oportet, & post hæc omnia vinci.* Hic vero μετα τῆτων lib. 3. cap. 15. pag. 320. l. 2. μασιγωθῆναι, καὶ META TOTTON ΠΑΝΤΩΝ εἰδ' ὅτε νικηθῆναι. Quodsi tamen hic omnino verten- dum sit μετα τῆτων πάντων cum his omnibus, bey diesen allen / sententia erit: etiam si quis omnes istas præparaciones adhibeat ad certamen olym- picum, tamen fieri posse ut vincatur. Atque ita etiam μετα διαγμῶν dici posset hoc sensu: etiam si omnia hujus vitæ commoda ipsius causa relinquere cogantur ob persecutiones, tamen easdem impedire non posse, quo minus alibi ea omnia multis partibus offendant copiosiora. Corruptam vero scripturam si quis suspicetur in utroque auctore, equidem non temere assentiar; cum τῆτης quidem fortasse potuerit mutari in τῆτων, & τῆτης in τῆτον inter τὰυτα πάντα vero & τῆτων πάντων major est litterarum discrepan- tia, quam ut facile quis ab altero in alterum labi posse videatur. Erratum quidem est in eadem præpositione apud Polybium, scriptumque μετ' αὐτὸν pro μετ' αὐτῶν pag. 270. lin. penult. *Tre- centos eximia virtutis equites mittit, συστήσας μετ' αὐτὸν*

αὐτὸν καθηγόμενος ἅμα καὶ συναγωνισὰς Κελτῶν,
ducibus viæ pariter & auxiliariis adjectis Gallis. Id
quod & Gronovius observavit in Notis p. 415.
 Scribendum, inquit, cum Fulvio μετ' αὐτῶν.
 Verum hic error est in una tantum littera;
 quodsi autem pro ταῦτα πάντα substituas τῶν
 πάντων, quinque omnino litteras immutabis.

Ibid. v. 33. κατακρινῶσιν αὐτὸν θανάτῳ,]
 Polyb. lib. 4. cap. 35. pag. 422. lin. 4. *Quod tem-*
plum omnibus ad se confugientibus securitatem præsta-
bat, καὶ ΘΑΝΑΤΟΥ τις ἢ ΚΑΤΑΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ,
etiamsi mortis damnatus aliquis esset.

Cap. XI. 22. πίσιν Θεῷ i. e. πίσιν πρὸς τὸν
 Θεόν, ut Paulus loquitur 1. Thess. I. 8. Sic fides
 Christi dicitur Rom. III. 22. & 26. Gal. II. 16. &
 20. III. 22. Phil. III. 9. Aët. III. 16. quæ alibi vo-
 catur fides in Christo, Gal. III. 26. 1. Tim. III.
 13. 2. Tim. III. 15. vel erga Christum Col. II. 5.
 Aët. XX. 21. XXIV. 24. XXVI. 18. Est ergo
 Θεῷ, genitivus objecti. Quomodo Polybius
 fidem alicujus dicit pro fiducia quam alter in illius
 fide, veritate & constantia habet positam, lib. 5.
 cap. 78. pag. 587. lin. 16. *Rex Attalus metuebat,*
ne malam inde famam nancisceretur, si velut indagi-
ne cinctos Gallos a milite suo omnes contrucidaret:
 τῶν δοκῶντας διὰ τῆς ἰδίας πίστεως πεποινῆσαι
 τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διαβάσιν, quum satis constaret,
 eos fidem ipsius secutos in Asiam trajecisse. Quem
 locum quod obiter attingere liceat, Curtius ex-
 pres-

presfisse videtur ; certe simillima ei habet 3, 8, 4. & 5. Cum enim Dario suaderent purpurati, ut Græci, qui in ipsius partibus stabant, circumdati exercitu toto obruerentur telis, tum ille *negare, se tantum facinus esse facturum, ut suam sequutos fidem, suos milites jubeat trucidari.* Alio loco idem Polybius *fidem patriæ nominat pro fide erga patriam lib. 10. cap. 37. pag. 851. lin. 14. a fine: Scipio universos mortales animi magnitudine longo adeo superavit intervallo, ut bonum, quo ne optari quidem a diis majus quisquam ausit, regnum dico, fortune beneficio sibi sæpius oblatum, sit aspernatus; καὶ περὶ πλείονος ἐποίησατο τὴν πατρίδα καὶ τὴν ταύτης πίστιν, τῆς τε περιβλέπῃς καὶ μακαριστῆς δυνατείας, dum pluris faceret patriam & fidem erga ipsam, dominatione, propter quam omnes eum suspecturi erant, & beatum prædicaturi.* Ubi licet fidei alia sit notio, quam apud Marcum, genitivi tamen plane eadem est ratio.

Ibid. v. 24. ἔσται ὑμῖν.) Arrian. de exped. Alex. 2, 14, 16. ὅ, τι γὰρ ἂν πειθῆς ἐμὲ, ΕΣΤΑΙ ΣΟΙ. Quidquid enim a me petieris, impetrabis. Et 5, 19. τὸτο μὲν ΕΣΤΑΙ ΣΟΙ.

Cap. XII. 21. ἔλαβεν αὐτὴν,) Polyb. pag. 1260. lin. 16. a fine: ὅτι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐν Φέρωνι Κοίλῃ Συρίαν, ὅτ' ΕΛΑΜΒΑΝΕ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΝ. Quibus patris nomine dotis concedebatur Ptolemæo Cæle Syria, quando in uxorem duceret Cleopatram.

Ibid.

Ibid. v. 30. ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σ8, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σ8) *Arrian.* lib. 2. cap. 23. pag. 254. lin. 6. *Accommodes te totum Jovis voluntati ac dispensationi, cui obedias, quem nunquam incuses, δυνάμενον εἰπεῖν ἰσχυρὰς τὰς εἰχρὰς ΕΞ ΟΛΗΣ ΨΥΧΗΣ*, ut possis pronunciare versus illos ex tota anima: *Quocunque Jupiter voles, me ducito.* Eodem modo pag. 427. lin. 9. *Et.* lib. 3. cap. 22. pag. 340. lin. 16. τὰυτ' ἔν' δεδοικότα ἐπιθαρρεῖν οἷόν τ' ἔστιν ΕΞ ΟΛΗΣ ΨΥΧΗΣ; *Hæc qui metuit, an fieri potest, ut confidat ex tota anima?* Lib. 2. cap. 2. pag. 137. ΕΞ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ.

Ibid. v. 34. ν8νεχῶς) Cum sit verbum hoc, quod ajunt Grammatici, τῶν ἀπαξ λεγομένων in N. T. a Polybio autem crebro usurpetur: non abs re fuerit, quædam exempla huc addere. Lib. 1. cap. 54. pag. 78. lin. 20. περὶ τοῖς ΝΟΥΝΕΧΩΣ, qui consilium prudenter amplectitur. Lib. 1. cap. 62. Pag. 88. lin. 24. πάντῃ ΝΟΥΝΕΧΩΣ καὶ πραγματικῶς εἰζας τοῖς παρῶσιν, præsentī temporum conditioni cedens plane sapienter ἔ pro eo rerum usu quem habebat. Ita & lib. 3. cap. 14. pag. 235. lin. 7. εἰ πραγματικῶς additur: Νῦν δὲ πραγματικῶς καὶ ΝΟΥΝΕΧΩΣ ἐξ ὑποστροφῆς ἀναχωρήσαντος Ἀννίβ8. *Verum Hannibal singulari solertia ac prudentia sensim relato gradu se recipere.* & lib. 7. cap. 7. pag. 709. lin. 12. a fine ΝΟΥΝΕΧΩΣ καὶ πραγματικῶς ἐφεδρεύοντες τοῖς ὅλοις, cato ἔ prudenti consilio rei totius eventum observantes. Alibi tanquam synonymum adjunctum habet Φρονίμως

μῶς, lib. i. cap. 83. p. 117. lin. 16. a fine πάνυ φρονί-
 μως καὶ νῦνεχῶς λογιζόμενῳ, prudenter omnino &
 sapienter rem putans. Lib. 5. cap. 54. pag. 555. lin.
 antepen. ἡμερῶς χρώμενῳ πᾶσι καὶ νῦνεχῶς,
 pari mansuetudine ac prudentia in omnibus utens. It.
 pag. 400. lin. 14.

Ibid. v. 44. ὅλον τὸν βίον) Apud Polybium
 ὁ βίος distinguitur a fundis, & complectitur
 pecuniam atque suppellectilem, pag. 1454. lin. 6.
Lucius Æmilius cum unus sui temporis plurimam pe-
cuniam ex manubiis Hispaniæ in ærarium populi Ro-
mani retulisset, ac maximarum opum in Macedonia
compos fuisset, atque utrobique summam auctoritatem
ac licentiam habuisset, τοσῶτον ἀπέλιπε τὸν ἴδιον
 BION, ejusmodi facultates reliquit, ut suppellectilis
 auctione facta redigi non potuerit, unde dos uxori ejus
 redderetur, nisi præterea etiam fundi aliquot venditi
 fuissent.

Cap. XIII. 34. ἀφ' οὗ - - καὶ δὲ - - καὶ τῷ
 θυρωρῷ ἐνετείλατο) Beza Particulam καὶ, inquit,
 abundare ostendit ratio Græcæ constructionis. Itaque
 expungendam putavimus. vide Matth. XXVIII. 9.
 Sed non satis queo intelligere, expunctamne
 eam a se dicat ex latina versione, an ex græco
 textu, in quo certe retenta est in editione, quæ
 prodit MDXCVIII. Mirum vero, quod illum
 suum codicem non allegarit, in quo istud καὶ
 deesse observatum est a Millio; nisi forte Beza
 hanc annotationem postea demum addidit,
 quam codicem istum Academia Cantabrigiensi
 dono

dono dederat, quod idem Millius in Prolegomenis n. 1268. factum narrat MDLXXXI. Grotius ad hebraismum confugit. Sed græco more Marcum locutum, & eo sermone usum cuiusmodi & apud disertissimos Scriptores reperiat, tribus exemplis faciam manifestum; quorum unum huic loco plane par est, duo similia. Par apud Arrian. Indic. 41, 3. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Λευκάδα (Βράχεια) ψαμμώδεα ὄντα, καὶ τοῖσιν ἐποκείλασι ταχέϊαν τὴν ὑπονόησιν ἐνδιδόει. Sed vada quidem apud Leucadem sabulosa sunt, & navibus impræctis facilem recessum concedunt; quia nempe contis niti poterant remiges in sabulo, navesque inhærentes avellere. Hic fane non secus ac apud Marcum, verbum ἐνδιδόει connectitur cum participio ὄντα per copulam καὶ, ut necessario dicendum sit, participium loco verbi positum. Similia exempla sunt apud Polybium lib. 2. cap. 50. pag. 189. lin. antepen. Aratus enim, quod ante diximus, optabat ille quidem, summoque id agebat studio, ne cuiusquam auxilio opus foret; sin eo necessitatis essent venturi, non a se uno, verum ab universis Achæis Regem volebat vocari. ἡγωνία γὰρ, εἰ πῶς γενόμεναι ὁ βασιλεὺς, καὶ κρατήσας τῶν πολέμων, τῶν κλεομένων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλ' ὕστερον τι βεβλέυοιτο πρὸς τὴν κοινὴν πολιτείαν, μή ποθ' ὁμολογημένως τῶν συμβαινόντων αὐτὸς ἀναλάβῃ τὴν αἰτίαν. Magnopere enim vererbatur, ne postquam Rex advenisset ac Cleomenem Lacedæmoniosq; debellasset, si secius deinde aliquid consuleret adversus communem ipsorum Rempublicam:

mali totius caussa uni sibi adscriberetur. Num ovum ovo similius? ut enim Marcus: αφεῖς καὶ δὲ καὶ ἐνετείλατο ita Polybius: ὡς γενόμεναι καὶ κρατήσας ἀλλ' βυλεύοιτο. Et hic ratio græcæ constructionis ostendit abundare particulam ἀλλά, num vero propterea expungendam putabimus? Item pag. 190. l. 17. Προσ-ελθὼν Ἄρατ' , καὶ τὴν τε τῷ βασιλέως προθυμίαν ἀποδεξάμεναι, καὶ τὴν τῶν πολλῶν διάληψιν ἐπαινέσας παρεκάλει δὲ διὰ πλειόνων. Prodiit Aratus in medium, ὃ Regis prompta voluntate commendata; multitudinis etiam laudata sententia; multis hortari eos cepit. Hic ego id mihi non sumam, ut particulam δὲ post παρεκάλει deleam, licet ea non satis apte videatur participiis subjici. Inveniet innumera alia anomalæ constructionis genera in Græcis auctoribus, si quis hoc velit agere. Ut pauca afferam, quæ forte ad manum sunt, apud eundem Polybium lib. 1. cap. 85. pag. 120. lin. 11. Πέμψαντες ἔν κήρυκα καὶ λαβόντες συγχώρημα πρὸς πρεσβείας, ἤκοντες δὲ καὶ πρὸς τῷ Καρχηδονίῳ, πρὸς ὃς Ἀμίλκας ὁμολογίας ἐποίησατο τοιαύτας. Sequitur deinde deditionis formula, post quam nova inchoatur periodus, nec ullum additur verbum, quod cum participiis πέμψαντες, λαβόντες, ἤκοντες possit construi. Xenophon cum dixisset Hist. Græc. lib. 3. pag. 395. lin. 37. λογίζομεναι δ' ὁ Πανσανίας καὶ οἱ ἄλλοι, & quæ cogitaverint enarrasset, subjungit ἐλογίζοντο δὲ καὶ τὸ ἱππικὸν &c. qua periodo absoluta demum id infert, quod

ad

ad λογιζόμενⓄ fuisse inferendum: διὰ τὴν πάν-
τα ταῦτα ἔδοξεν αὐτοῖς. Quare & hic λογιζόμε-
νⓄ quo nitatur verbum non habet. Eodem
modo loquitur Cyropæd. lib. 4. pag. 73. lin. 26.
ἐννοηθέντες δὲ &c. quibus cogitatis expositis, sus-
pensum relinquens participium, ita pergit:
ταῦτα ἐνθυμημένοις ἔδοξεν αὐτοῖς. Et Memorab.
lib. 2. pag. 594. lin. 20. εἰ δὲ τις ἐν πόλει τιμᾶσθαι
βυλόμενⓄ - - διὰ τί ὁ τοιῶντⓄ ἄλλω τοιῶντⓄ ἢ
ἂν δύναιτο συναρμόσαι; Nullum hic verbum est
ad quod βυλόμενⓄ referatur. Nec in Latinis
Scriptoribus hæc talia defunt. Uno erimus
contenti ex ipso Cicerone Tusc. quæst. lib. 5.
pag. 255. F. *An dubitas, quin præstans valetudine,
viribus, forma, acerrimis integerrimisque sensibus,
adde etiam, si libet, pernicipitatem, & velocitatem,
da divitias, honores, imperia, opes, gloriam: si fue-
rit is, qui hæc habet, injustus, intemperans, timi-
dus, hebeti ingenio atque nullo: dubitabisne eum mi-
serum dicere?* Hic ad aliam Cicero transit con-
structionem, omissa priorē, quam participium
præstans postulabat. Quibus exemplis moniti
discamus, non facile quidquam a Græcorum
consuetudine alienum putare, quantumcunque
a communibus Grammaticæ regulis discedat.
Licentius interdum gentis facundissimæ sermo
evagatur, nec se patitur cancellis tam angustis
circumscribi. Conf. Annot. Xenoph. ad Marc.
XII. 40. Luc. XXI. 6. Act. XX. 3. XXIV. 5. Apoc.
II. 26.

Cap. XIV. 3. κατέχεεν αὐτὸ κατὰ τὴν κεφαλῆς.) Eadem syntaxis verbi καταχέω apud Arrianum dissert. lib. 2. cap. 20. pag. 230. lin. 18. βάλε ἐλάδιον, παιδάριον, εἰς τὸ βαλανεῖον· ἔβαλον αὖ γάριον, καὶ ἀπελθὼν ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ Αὐτοῦ ΚΑΤΕΧΕΟΝ. *Age puer oleum affer in balneum; ego vero garum afferrem, & accedens in caput ipsius effunderem.* Omittitur præpositio κατὰ ibid. lib. 4. cap. 5. pag. 466. lin. 18. *In quo autem hæc [Xantippe, uxor Socratis,] suam exercuit asperitatem? Ἐν ὕδαρ ΚΑΤΑΧΕΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ὅσον καὶ θέλει.* *Ut nimirum tantum quantum vellet aquæ capiti eius superfunderet.* Eodem modo & librarius Codicis cujusdam Colbertini, a Millio citati, τὴν κατὰ vel negligentia prætermisit, vel quod ita rectius putaret. Sed cum utrumque rectum sit, retinenda est prior scriptura. Ita idem Arrianus καταφέρειν con-
struit cum κατὰ, licet illa particula jam in verbo infit, de exped. Alex. I, I, II. ὁπότε καταφέρουσιν κατὰ τὰ ὄρθια αἱ ἀμαξαί, cum plaustra e sublimi delaberentur.

Ibid. v. 6 ἔργον εἰργάσατο) Polyb. lib. I. cap. 4. pag. 5. lin. 6. a finē: ἔδ' ἐπὶ τοῖον δ' ἀπλῶς ἔτ' Εἰργάσατο ἔργον, ἔτ' ἠγωνίσαστο ἀγώνισμα, οἷον τὸ κατ' ἡμᾶς. *Fortuna nullum plane ad hoc tempus neque opus simile fecerat, neque certamen ullum, quale nostra memoria certaverat.*

Ibid. v. 13. κεράμιον ὕδατος) Polyb. lib. 4. cap.

cap. 56. pag. 446. lin. 8. a fine, ἡτοίμασαν οἶνους
ΚΕΡΑΜΙΑ μύρια, *doliorum vini decem millia com-
pararunt.* Apparet, de vasis omnis generis
hoc verbum dici. Hic minus vasculum intel-
ligitur.

Ibid. v. 41. ἤλθεν ἡ ὥρα.) *Arrian.* dissert.
lib. I. cap. I. extremo: ἀποθανεῖν με δεῖ. εἰ ἤδη,
ἀποθνήσκω. εἰ μετ' ὀλίγον, νῦν ἀριστῶ ΤΗΣ ΩΡΑΣ
ΕΛΘΟΥΣΗΣ, εἴτα τότε τεθνήξομαι. *Mori me ne-
cesse est. Si jam, morior; sin paulo post, nunc pran-
debo, cum tempus venerit, post deinde moriar.* Sic
idem διελθούσης τ' ὥρας dixit de exped. Alex. 6,
19, 2.

Ibid. v. 47. Εἰς δὲ τις τῶν παρεστηκότων) Ita
& mox v. 51. Sic apud *Arrianum* est μία τις
de exp. Alex. 5. 7. 9. ΜΙΑ ΤΙΣ τῶν νεῶν, una navium;
πᾶς τις pro quilibet, unus quisque, 4, 29, 14.

Ibid. v. 51. οἱ νεανίσκοι.) *juvenes, i. e. mili-
tes.* Ita passim apud *Polybium* milites νεανίσκος
dici, docet *Casaubonus* exercit. 16. cap. 56. Ut
pag. 53. lin. 1. pag. 69. lin. 14.

Ibid. v. 54. πρὸς τὸ Φῶς) *Hammondus* pro
hebraismo habet. Sed Græcismum esse, ex
Xenophonte constat, ex quo nunc hoc adda-
mus, cum antea fuerit neglectum. Ita vero
ille *Cyropæd.* lib. 7. pag. 151 lin. ult. de Babylo-
niis noctu comessantibus: οἱ δ' ἐπὶ τῆς Φύλακας
ταχθέντες ἐπείσπιπτεσιν αὐτοῖς πίνεσι ΠΡΟΣ ΦΩΣ

πολὺ, καὶ εὐθὺς ὡς πολέμιοι ἐχρῶντο αὐτοῖς. *Qui vero adversus vigiles dispositi erant, irruunt in eos ad multum ignem potantes, statimque hostili cum eis more agunt.* Noctu enim hæc gesta sunt. Unde pag. seq. lin. 21. ait: *Posteaquam illuxisset, ac sensissent illi, qui arces tenebant, tum urbem esse captam, tum regem occisum, arces etiam tradunt.* Non recte igitur Latinus interpres in Xenophonte: *ad multam lucem.* Hoc autem egregie facit ad illustrandum vaticinium Jeremiæ de Babyloniis, quos, ubi incaluisent, trucidatum iri ait cap. LI. 39. Vere ergo incaluerant, & vino & igne.

Ibid. v. 72. ἐπιβαλὼν) Verior mihi videtur eorum opinio, qui interpretantur: *cum se foras proripuisset, sive ejecisset, ut Livius loquitur lib. I. cap. 40. extr. relictoque in vulnere telo, ambo se foras ejiciunt.* Haud multo aliter hoc participium vertit Casaubonus apud Polybium lib. I. cap. 80. init. ἐφ' οἷς Αὐτάρης ὁ Γαλάτης ΕΠΙΒΑΛΩΝ, μίαν ἔφη σωτηρίαν εἶναι τοῖς ἐαυτῶν πράγμασι κλ. *Post ista prodit Autaritus Gallus, & salutem unicam rebus ipsorum esse ait &c.* Habet etiam alio loco significationem prodeundi, pag. 474. lin. 22. ἅμα τῷ τὸν ἥλιον ΕΠΙΒΑΛΛΕΙΝ πᾶσι προσέταξε προσβαίνειν πρὸς τὸν λόφον. *Simul cum exorienti Sole omnibus imperat, ut colli succedant.* Itemque pag. 1314. lin. 7. ἐνθεν ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΕΣ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν. *deinde in Asiam transgressi.* Et pag. 1393. lin. 15. a f. ΕΠΙΒΑΛΩΝ εἰς τὰς Λοκροὺς, *profectus ad Locros.* Et pag. 674. lin. 15. τῆς τοῖς δὲ

δὲ τὸ τῶν συμμάχων δεξιὸν ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ κέρας.
Succedit his, sive sequitur hos, post hos proce-
dit, Sociorum ala dextra. Pag. 893. citato gradu
Pænos invaserunt: αἰεὶ τῶν ἐξῆς ΕΠΙΒΑΛΟΝΤΩΝ,
subinde interim qui proximi his steterant, præceden-
tium agmini sese adjungentibus. Occurrit simili
sensu εἰσβάλλειν apud Polyb. lib. 4. cap. 81. pag.
478. lin. 8. a fine: Λιόπερ εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβαλὼν,
τοῖς μὲν ἐχθροῖς προσέφερε τὰς χεῖρας. Itaque in
forum magna vi irrumperet, inimicis manus afferre.
Conf. Marc. IV. 37.

Cap. XV. 7. Φόνον πεποιήκεισαν.) Polyb.
 pag. 1000. lin. ult. ΠΟΙΕΙΝ αἷμα καὶ ΦΟΝΟΥΣ
fundere sanguinem & facere cædem.

Ibid. v. 15. τῷ ὅχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι,]
 Polyb. excerpt. Legat. pag. 1325. lin. 1. Deme-
 trio Senatus hujusmodi responsum dedit: Senatum
 suam illi benevolentiam impertiturum, εἰ τὸ ΙΚΑ-
 ΝΟΝ ΠΟΙΗ τῇ συγκλήτῳ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐξ-
 σίαν, si idonea ratione caverit, se in ipsius potestate
 futurum, sicut esset olim. Budæus etiam apud
 Laërt. p. 205, ἱκανὸν ποιεῖν exponit satisfacere,
 præstare quod poscitur, uti citat Stephanus in
 Thes.

Ibid. v. 17. πεπιθέασιν αὐτῷ - - σέφανον.]
 Polyb. lib. 2. cap. 2. sub fin. ὃ ποτ' ἂν ἡ τύχη β8-
 ληθῇ ΠΕΡΙΘΕΙΝΑΙ τὸν ΣΤΕΦΑΝΟΝ.

Ibid. v. 25. ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσαυρώσαν αὐτόν.] Καὶ positum est pro ὅτε, quomodo apud Hebræos γ interdum poni pro וְנִשְׁנָה non nego; nescio tamen, utrum Hebræorum an Græcorum more magis locutus Marcus dicendus sit, cum simillimum exemplum exstet in Polybio lib. 15. cap. 27. pag. 995. lin. 6. a fine: *Quum autem vulgi in eam rem jampridem esset paratus impetus, nec quicquam deesset præter eum qui hortaretur ἵ δαρετ incentivum, simul ac res cæpta est, repente incendium quasi quoddam effulsit. ἔ δ' ἐγενήθησαν ὥραι τέσσαρες, ΚΑΙ πάντα τὰ γένη συμπεφωνήκει, καὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰ πολιτικὰ πρὸς τὴν ἐπίθεσιν.* Nec dum enim quatuor elapsæ erant horæ, cum ἵ militarium virorum ἵ civium omnia genera ad insurgendum in Agathoclem consenserunt. Eodem modo etiam Arrianus particulam καὶ usurpat, de exped. Alex. 5, 24, 2. ἤδη τε ἦν ἀμφὶ τετάρτην Φυλακὴν, ΚΑΙ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὡς ἐπὶ τὴν λυμνὴν πύλας, δρόμῳ ἐπ' αὐτὴν ἐφέροντο. Jamque erat circa quartam vigiliam, cum barbari, quemadmodum Alexandro significatum fuerat, effusi portis, quæ ad stagnum vergebant, cursim eo ferebantur. Ita etiam Joh. XVI. 16. & XIX. 14. ὥρα δὲ ὦσε ἕκτη· ΚΑΙ λέγει. Unde apparet, particulam καὶ post nomina temporis usitate hoc sensu dici. Quem ergo Beza Hebraïsmum hic esse putat, nullus est.

Ibid. v. 28. ἡ γραφή ἡ λέγουσα) Polybius de

de Sardanapali inscriptione sepulchrali loquens, λέγει γὰρ ἡ ἐπιγραφή, sic enim habet inscriptio, pag. 1377. lin. 11. a fine.

Ibid. v. 29. γὰρ) Non habetur hæc interjectio in Lexicis græcis; hinc eam Latinorum *Vab* esse putat *Grotius*. Et fieri omnino potuit, ut latinam particulam Græci fecerint suam. Neque tamen, quod ex isto Lexicographorum silentio suspicari quis possit, Marcus solus ea usus est, sed post eum etiam purissimus Scriptor Arrianus. Unde apparet, vocabulum illud tunc Græcis familiare fuisse, sive illud ipsi ex sese pepererint, sive ex aliis natum adoptarint. Adhibetur autem ut *vab*, ita etiam γὰρ variis animi affectionibus significandis. Nam hoc quidem loco patet vocem esse indignantium, & cum irrisione insultantium atque execrantium. Apud Plautum vero vim habet admirationis Curcul. *Vab*. C. Quid mirare? Eodemque modo apud Arrianum differt. lib. 3. cap. 23. pag. 364. lin. 8. a fine: ἐπαίνεσόν με. Τί λέγεις γὰρ ἐπαίνεσον; εἰπέ μοι ΟΥΑ καὶ θαυμασῶς. Lauda me. Quid dicis lauda? Dic mihi: *Vab*, & mirabiliter. Ita nempe se tunc laudari volebant philosophi, cum scholas haberent, ut subinde præ admiratione exclamarent auditores: γὰρ & θαυμασῶς. Et pag. 367. lin. 3. Hæc nimirum erit causa, ob quam peregre proficiscentur homines adolescentiores, ac suos relinquent parentes, amicosque cum propinquis & possessionibus, ἵνα σοι ΟΥΑ φασιν, ἐπιφωνήματα

μαίτια λέγοντι; ut tibi recitanti epiphonemata accla-
ment: Vab quam præclare!

Ibid. v. 39. Κεντυρίων) Quanquam habet
græca lingua nomen εκατοντάρχος, placuit ta-
men Marco latinum. Neque tamen id quid-
quam officere puritati linguæ existimandum
est; nisi & alios Scriptores peregrinitatis nomine
notare velimus, interque eos Polybium quoq̃,
apud quem multa occurrunt munerum milita-
rium, nomina latina, ut hoc ipsum Κεντυρίων, pag. 654. lin. 15. a fine, & pag. 655. lin. 18. Δεκα-
ρίων, pag. 657. lin. 14. ἐκτραορδυναρίων. Sed
hæc quidem tantum allegat, ut explicet; alia
vero instar græcorum usurpat. Ita pag. 651.
660. 665. 675. vocat Ασάττος, Πρίγκιπας, Τριάρχης.
p. 666. l. II. a f. Ἰῶν Πραιφεκίων nomen usurpat.
p. 804. l. ult. πατρικίης nominat. Arrianus diff.
lib. 4. cap. 10. pag. 502. lin. penult. dicit κερκήσια
δῶναι *Circenses ludos exhibere.* De quo loco Ste-
phanus in Thes. gr. ita: *Dicti putantur hi ludi a*
circo, in quo celebrabantur & spectabantur: atque
ita vox esset e Latina ἐξελληνισθεῖσα. Non tamen
diffiteor, Polybium, quando græca suppetunt,
latinis non fere uti. Ita nunquam κεντυρίωνας
dicere animadverti, nisi eo loco, ubi id voca-
bulum exponit, sed semper Ἰαξιάρχος, pag. 661.
669. 675. Attamen illud saltem hinc intelligi-
tur, jam eo tempore, quo Polybius scripsit, ab
hujusmodi vocabulis Latinis Græcos non ab-
horruisse. Quin imo & latina vox κρόγῃς ex-
stat,

stat, pag. 905. lin. 10. a fine, cum tamen alibi pag. 893. lin. 15. pro una cohorte dicat *ἑρεῖς σπείρας*.

Ibid. v. 43. *ἴολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον*) Similiter Arrianus de exp. 4, 20, 7. *Ἰασησας ἀφίκετο πρὸς Ἀλέξανδρον*. *Ereōto in bonam spem animo ad Alexandrum venit.*

Ibid. v. 46. *καθελὼν*) Vocabulum in hoc argumento usitatum. Sic Luc. XXIII. 53. *Αἶτ. XIII. 29. & Polyb. lib. 1. cap. 86. pag. 121. lin. 15. a fine*: *Captus etiam dux ipse Hannibal: quem illico ad Spendii crucem adductum, post acerbos cruciatus, ἐκείνον μὲν ΚΑΘΕΙΛΟΝ, ἔτον δ' ἀνέθεσαν ζῶντα, deposito Spendii cadavere, vivum eidem infelici ligno affixerunt.*

Cap. XVI. 1. *διαγενομένης τῆς σαββάτης*) *interfecto sabbato, cum intercessisset Sabbatum, ut Αἶτ. XXV. 13. & XXVII. 9. Polyb. lib. 2. cap. 19. pag. 150. lin. 11. ΔΙΑΓΕΝΟΜΕΝΩΝ πάλιν ἐτῶν δέκα.* Quod Eutropius in Breviar. pag. 126. lin. 28. dixerat: *vix quinque horis mediis*, id in metaphrasi Græca ita exprimitur: *ἐδὲ πέντε διαγενομένων ὥρων*. Herodian. lib. 1. p. 475. lin. 29. *χρόνος δὲ ἔπαυσε ΔΙΑΓΕΝΟΜΕΝΟΥ*, *haud ita multo post*; pro quo in Xenophonte Cyrop. lib. 5. pag. 272. lin. 22. *ἔπαυσε δὲ χρόνος μεταξὺ γενομένης*. Euseb. H. E. l. 1. c. 10. p. 28. med. *ἐνιαυτὸς δὲ ΔΙΑΓΕΝΟΜΕΝΟΥ*.

Ibid.

Ibid. v. 17. Σημεῖα δὲ τοῖς πισεύουσι ταῦτα
 ἀποδοκῶνται.) Polyb. lib. 17. extremo: *Ad*
quorum tempora ubi ventum fuerit, & c. οὐκ ὀκνήσομεν
διασφαλεῖν τὰ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝΤΑ ταῖς ἐξ-
 σίας αὐτῶν ἀπρεπῆ, *non pigebit nos turpia*
facta recensere, quæ ipsi dum in magna potentia
erant, admiserunt. Stephanus in Thef. hæc ci-
 tat ex Dioscoride in præfatione lib. 6. τὰ ΠΑΡΑ-
 ΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ἐκάστω τῶν Φαρμάκων.

Ibid. v. 20. τὸν λόγον βεβαιῶντες) Po-
 lyb. lib. 15. cap. 11. pag. 975. lin. 20. *Videndum*
igitur illis esse, ne suam sibi ipsi, & sui Imperatoris
gloriam, & partum virtute cognomen everterent;
ἀλλ' ἀγωνισαμένους εὐψύχως, ΒΕΒΑΙΩΣΑΙ τὴν δια-
δοδομένην περὶ αὐτῶν φήμην, ὡς ὄντων ἀηττήτων, sed
fortiter decertando, late sparsam de se famam,
quasi essent invicti, magis magisque firmarent.

IN LUCAM.

CAP. I. 1. ἐπεχείρησαν ἀναλέξασθαι) Optime
 Casaubonus, qui hæc verba simpliciter acci-
 pit pro ἀνέλεξαντο, ut in simili Lucæ loco initio
 Αἱτορὺν ἡρξάτο ποιεῖν pro ἐποίησε. Quade re
 Canonem habet Glassius Gram. Sacr. p. 236. *verba*
inchoativa completive intelligenda, quem multis
exemplis confirmavit. Nos unum etiam ex
 Xenophonte protulimus. Polybii autem verba
 γράφειν ἐπιχειρήκαμεν eodem modo accipi
 non

non possunt pro γεγράφαμεν. Versabatur enim, cum hæc scriberet, in operis sui initio. Siquidem libri duo priores quandam quasi præparationem continent, ut ea rectius intelligantur, quæ libro tertio narrare aggreditur, cujus libri tertii initio lin. 21. ita scribit: *ὄντ' ὁ
 ὁ ἑνὸς ἔργου, καὶ θεάματ' ἑνὸς Ἰᾶ σὺμπαντ',
 ὑπὲρ ᾧ γεγράφειν ΕΠΙΚΕΧΕΙΡΗΚΑΜΕΝ· Ἰᾶ πῶς καὶ
 πότε καὶ διὰ τί πάντα Ἰὰ γνωρίζόμενα μέρη τ' οἰκ-
 μένης ὑπὸ Ἰῶν Ῥωμαίων δυναστείαν ἐγένετο.* Nam
*quum universa scriptio a nobis suscepta ad unius illius
 operis contemplationem referatur: quomodo, quan-
 do, ἔς quam ob causam omnes orbis terrarum cognite
 partes imperio Romano fuerint subiectæ. Eodem
 verbo utitur in ipsa illa præparatione lib. 2. cap.
 37. initio: ἐπεὶ ὁ Ἰῶας πράξεις, κατὰ περ οἱ
 πρὸ ἡμῶν, οἷον, Ἰὰς Ἑλληνικὰς ἢ Περσικὰς, ὁμᾶ δὲ
 Ἰὰς ἐν τοῖς γνωρίζομένοις μέρεσι τ' οἰκμένης ἀνα-
 γράφειν ΕΠΙΚΕΧΕΙΡΗΚΑΜΕΝ, διὰ τὸ πρὸς Ἰτο τὸ
 μερ' ὁ ὑποθέσεως ἰδίον Ἰι συμβεβλήσθαι Ἰὰς
 κατ' ἡμᾶς καιρὸς, ὑπὲρ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις
 δηλώσομεν.* Jam vero quia non alicujus populi ge-
 sta, ut fecere alii hæcenus, verbi gratia Græcorum
 vel Persarum, commemoranda suscepimus: sed no-
 tarum orbis partium simul omnia: quando ad eam
 rem propria quedam subsidia nostra hæc ætas attulit,
 de quibus singillatim alibi dicemus. Nequaquam
 vero hoc voluit dicere Polybius, se quidem ἐπι-
 κεχειρηκέναι, sed non τελειῶσαι, ut Theophyla-
 ctus Lucam interpretatur. Quis enim dubitet,
 quin sperarit, se perfecturum opus, quod cœpe-
 rat?

rat? Et credo, vel ominis causa vitasset verbum tam inauspicatum, si is, qui se scribere aggressum dicit, necessario intelligendus esset non perfecisse. Quod tantum abest, ut idem etiam de iis usurpet, quos ait perfectissime historias scribere posse, lib. 12. cap. 16. initio: *Dicebat olim Plato, tunc fore beatas res hominum, quando vel philosophi essent regnaturi, vel Reges philosophiae studiis vacaturi.* Καὶ γὰρ δ' ἂν εἴποιμι, διότι τὰ τῆς ἱστορίας ἔξει τότε καλῶς, ὅταν ἢ οἱ πραγματικοὶ τῶν ἀνδρῶν γράφειν ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΩΣΙ τὰς ἱστορίας, μὴ καθάπερ νῦν παρέργως. *Ego quoque dixerim, bene tunc historiae fore consultum, quando viri politici qui res gerunt, historias scribere serio, non ut nunc aliud agentes, instituerint.* Ex quo tam frequenti verbi hujus usu in historiae scribendae argumento apparet, illud huic rei quasi proprium esse. Habet tamen etiam significationem irriti conatus Act. IX. 29. Ut ἐπιχειρεῖν videatur tripliciter dici (1) de conatu sine effectu, loco Actorum modo citato; (2) de conatu cum effectu, apud Polybium & 2. Macc. II. 29. & (3) de effectu sine respectu ad conatum, hoc Lucæ loco, & Act. XIX. 13. item 2. Macc. VII. 19. Argumenta, quibus hæc interpretatio confirmatur, vide apud Dorscheum in Commentar. ad h. l. Cæterum pro ἀνατάσσεσθαι Polybius dicit συντάσσεσθαι pag. 177. lin. antepen. ἐκείνον περὶ τῶν ἰδίων ΣΥΝΤΕΤΑΞΕΝΑΙ πράξεων ὑπομνηματισμός· eum composuisse rerum a se gestarum Commentarios. Quomodo ἀνα & συν idem valent etiam in verbis

bis ejusdem cum ἀνασάσσεσθαι significationis, ἀναγράφειν & συγγράφειν. Sic Polyb. initio operis sui: εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ΑΝΑΓΡΑΨΑΣΙ τὰς πράξεις, ὡς ἀλελείφθαι συνέβαινε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἰστορίας ἔπαινον. Si esset ab iis qui ante nos res gestas memoriae mandarunt, historiae ipsius praetermissa laudatio. Et Arrianus item initio praefat. de exp. Alex. Πτολεμαῖος ὁ Λάγος, καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβόλος, ὅσα μὲν ταῦτα ἀμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τῷ Φιλίππῳ ΕΥΤΕΓΡΑΨΑΝ, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ΑΝΑΓΡΑΦΩ. Quaecunque Ptolemaeus Lagi, & Aristobulus Aristobuli filius, de Alexandro Philippī filio consentientes inter se memoriae prodiderunt, ea ipsa tanquam verissima conscribo. Et ibid. n. 4. ἔστι δὲ αἱ καὶ πρὸς ἄλλων ΕΥΤΕΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξαν, καὶ ὅς πάντῃ ἀπίστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου, ΑΝΕΓΡΑΨΑ. Nonnulla etiam ab aliis conscripta, quod & illa non indigna narratu judicarem, neque prorsus incredibilia, tanquam de Alexandro sparsa tantum, commemoravi. Ubi licet videri queat ἀναγράφειν de eo usurpari, qui quæ ab aliis tradita sunt, scribendo repetat, uti verbum συγγράφειν Ptolemæo & Aristobulo tribuatur, qui primī res istas memoriae prodiderunt, utpote quas non ab aliis acceperant, sed quibus ipsi interfuerant, partim etiam praefuerant; cujusmodi iterationem utique ἀνα significat in quibusdam compositis, ut ἀναβλέπω visum recipio, ἀναζάω revivisco: exempla tamen docent, promiscuum esse horum verborum usum. Nam

ἀναγράφειν exstat de Xenophonte, primo rei, quam refert, Scriptore, 2, 8, 18. & 1, 12, 8. 3, 30, 10. & de eodem Ptolemæo & Aristobulo 4, 14, 6. e contrario ipsa hæc de expeditione Alexandri narratio συγγραφή vocatur mox v. 5. & 1, 12, 7. & Hist. Ind. 19, 8.

Ibid. διήγησιν πραγμάτων] Polybius eodem sensu dicit τῶν πραγμάτων ἐξήγησιν rerum narrationem, lib. 1. cap. 3. pag. 4. lin. 30. & una voce πραγματείαν pag. 2. lin. 1. & pag. 3. lin. 16.

Ibid. v. 2. καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν] Simili ratione & Polybius certitudinem historiæ suæ adstruit lib. 3. cap. 48. in extremo: *Nos autem de hisce rebus eo majore fiducia scribimus, quia ab illis hominibus eas didicimus, qui temporibus illis vivebant.* Et lib. 4. cap. 2. pag. 376. lin. 2. a fine: *Ex quo fit, ut rerum dicendarum aliis ipsi interfuerimus: alias ab iis acceperimus, qui testes oculati fuerunt.* *Anteriorum siquidem temporum res gestas attingere, ut auditionem ex auditione scriberem, parum existimaui tutum: quod nec veritas illarum deprehendi, nec judicari posset de singulis.*

Ibid. αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενομένοι τῶ λόγῳ) Polybius αὐτόπται voce sæpius utitur, ut pag. 6. lin. 13. pag. 275. lin. 6. pag. 814. lin. 15. pag. 986. lin. 1. quæ loca nihil attinet transcribere. Maxime vero huc pertinet is locus, quem & Viçt. Strigelius in Hypomn. annotavit, ex lib. 3.

lib. 3. cap. 4. pag. 223. sub fin. De quibus ut scriberem, magnitudo rerum quæ tunc acciderunt, & casus admirabiles me impulerunt. Τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ τῶν πλείστων μὴ μόνον ΑΥΤΟΠΤΗΣ, ἀλλ' ὧν μὲν συνεργός, ὧν δὲ καὶ χειριστὴς γεγονέναι, atque illud etiam cumprimis, quod non solum spectator plerorumque omnium fueram: sed etiam adiutor nonnullorum, quorundam & auctor & administrator.

Ibid. v. 3. παρηκολογηκότι) Hujus verbi mihi videor triplicem potissimum deprehendere significationem. I. Sequi, comitari, asseclari, multum cum aliquo versari. Plutarch. Pericle, ἀπὴς κοσμίως οἰκαδὲ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΟΣ τῷ ἀνδρὶ, abibat modeste domum, asseclante homine. Nec tantum persona, sed & res quælibet dicitur παρηκολογεῖν, ut Henr. Stephanus notavit. Herodian. lib. 4. τοῖς μὲν δυσυχήσασιν ἔλεον, τοῖς δὲ κρατήσασιν φθόνον ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ. Plura exempla vide paulo inferius ex Eusebio. II. Interesse alicui rei, in ea versari. Demosth. epist. 1. pag. 108. Α. ὅσα τυγχάνω δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ ΠΑΡΗΚΟΛΟΥΘΗΚΕΝΑΙ τοῖς πράγμασιν εἰδώς. Quæ per experientiam, & ut in rebus gerendis versatus, habeo cognita. Quanquam Stephanus hoc loco παρηκολογηκότα τοῖς πράγμασιν eum dici putat, qui rerum illarum cognitionem studiose persequutus est, ut eam sit consequutus. Vertitur etiam apud Polybium interesse, lib. 1. cap. 67. pag. 96. lin. 1. Ad ceteras querelas etiam illud

accedebat; quod existimabant, fecisse studio Cartha-
ginienses, ut conscios duces operæ ipsis bello Siciliensi
præclare navatæ, & factarum pollicitationum aucto-
res, ad se non mitterent: τὸν μηδὲν ἰδῶν ΠΑΡΗΚΟ-
ΛΟΥΤΗΚΟΤΑ, ἰδὼν ἐκπεπομφέναι, cum venire
jussissent, qui nulli rerum gestarum interfuisset. Sed
cum & hic interpretari quis possit eum qui nullius
harum rerum gnarus aut conscius erat: aliis exem-
plis hanc significationem comprobemus. Lu-
cianus in Symposio five Lapathis, non longe a
principio: LUC. Atqui undenam, Philon, ista
rescivit Charinus? neque enim is nobiscum aderat in
convivio. PHI. E Dionico medico ajebat audisse sese.
Porro Dionicus etiam ipse e convivarum numero fuit
opinor. LUC. καὶ μάλα, ὃ μὲν ἐξ ἀρχῆς γε ὃδ'
αὐτὸς ἀπασι παρεγένετο, ἀλλὰ ὅψε, μεσδῆς γε-
δὸν ἤδη τῆ μάχης, ἐπέστη ὀλίγον πρὸ τῶν θαυμα-
των. ὥς θαυμάζω, εἴ τι σαφὲς εἰπεῖν ἐδύνατο, μὴ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤΗΣΑΣ ἐκείνοις, ἀφ' ὧν ἀρξαμένη ἐς
τὸ αἶμα ἐτελεύτησεν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. Fuit
maxime: verum ne is quidem ab initio rebus omnibus
fuit præsens, sed serius advenerat, media ferme
pugna, pauloque ante vulnera. Proinde demiror,
si quid comperti certive referre potuit, qui non ordi-
ne spectarit illa, (five qui non interfuerit illis)
unde inter illos nata lis, postea ad sanguinem usque
deducta est. Quem locum propterea integrum
excerpendum duxi, quia illum Chemnitius in
Harmonia pag. 36. in sensum alienum, vel po-
tius contrarium allegat. In eadem significatio-
ne Josephus utitur contra Appionem libro
pri-

primo: Δέον ἐκεῖνο γινώσκειν, ὅτι δεῖ τὸν ἄλλοις
 ἀκούουσιν πράξεων ἀληθινῶν ὑπισχνόμενον, αὐ-
 τὸν ἐπίστασθαι ταύτας ἀκριβῶς, ἢ ΠΑΡΗΚΟΛΟΥΤΗ-
 ΚΟΤΑ τοῖς γεγονόσιν, ἢ ἀπὸ τῶν εἰδότεων πυνθα-
 νόμενον. *Hoc sciendum est, debere eum, qui aliis*
verorum factorum narrationem pollicetur, ipsum prius
illorum esse scientissimum, vel quod rebus ipsis inter-
fuerit, vel quod eas ex iis cognoverit, qui ipsi vide-
runt. III. *Mente atque intelligentia consequi, intel-*
ligere, cognoscere. Cujus generis hæc affert
 exempla Budæus ex Æsch. ὑμᾶς τε βελομένην ἀν-
 ἀκῶσαι, καὶ προσέχειν νῦν, καὶ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤΕΙΝ
 εὐμαθῶς. Galen. περὶ ὑγιεινῶν, καὶ ταῦτα εἶπον
 ὑπὲρ τῶ ἐνδείξασθαι, μὴ ῥάδιον εἶναι ΠΑΡΑΚΟΛΟΥ-
 ΤΕΙΝ βιβλίοις παλαιοῖς, ἀνευ τῶν ἐξηγασμένων αὐ-
 τῶν. *Hæc dixi, ut ostenderem, non facile esse, intel-*
ligentia consequi, intelligere Hippocratis & anti-
equorum scripta absque enarratoribus. Josephus
 de Græcis loquens qui de Judæis scripserunt, οἷς
 συγγινώσκειν ἄξιον. & γὰρ ἦν αὐτοῖς μετὰ πάσης ἀκρι-
 βείας τοῖς ἡμετέροις γράμμασι ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤΕΙΝ.
 Polybius dicit ἀποκολυθῆσαι τῷ πῶς, καὶ πότε
 Ῥωμαῖοι τ' ἐπὶ τὸ βέλτιον ἤρξαντο προκοπῆς, *cogno-*
scere quomodo & quando Romani meliore ceperint for-
tuna uti, lib. I. cap. 12. pag. 16. lin. 16. τῷ γὰρ πῶς,
 καὶ πότε, πταίσαντες αὐτῇ τῇ πατρίδι Ῥωμαῖοι, τ'
 ἐπὶ τὸ βέλτιον ἤρξαντο προκοπῆς· καὶ πότε πάλιν,
 καὶ πῶς κρατήσαντες τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, τοῖς ἐκ-
 τὸς ἐπιχειρεῖν ἐπεβάλλοντο πράγμασιν, ἀναγκαῖον
 ὑπελάβομεν εἶναι ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤΗΣΑΙ τοῖς μέλ-
 λουσι καὶ τὸ κεφάλαιον τ' νῦν αὐτῶν ὑπεροχῆς δεόν-

τὼς συνόψεσθαι. *Cognitu necessarium duximus,*
quomodo & quando Romani, post ipsam etiam amissam
patriam, meliore cœperint fortuna uti: ac rursus
quando, & quomodo populis Italiae imperio suo subje-
ctis, de regionibus extra Italiam invadendis consilia
inierint: siquidem velit aliquis illorum potentiae fasti-
gium, rite ac probe contemplari. Et lib. 3. cap. 32.
pag. 258. lin. 15. Ideo qui putant opus nostrum
propter numerum & amplitudinem librorum, agre
emptores aut lectores fore reperturum: hi videlicet
ignorant, quanto sit facilius parare sibi & legere li-
brois XL. continuo filo detextos καὶ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥ-
ΘΗΣΑΙ σαφῶς ταῖς μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σι-
κελίαν καὶ Λιβύην πράξεις, ἀπὸ τῶν κατὰ Πύρρον
ὑπὸ Τιμαίῳ συγγραφέντων καὶ ἐξηγήσεως εἰς
τὴν Καρχηδόνος ἀλώσει, ex quibus recte serie perci-
pias ac probe cognoscas, res in Italia quidem, Sicilia
& Africa gestas, inde a temporibus, in quibus desi-
nunt Timæi de Pyrrho historiae, usque ad captam
Carthaginem. Item pag. 874. lin. 24. Unde no-
men εὐπαρακολούθητον pag. 178. lin. 4. ὑπολαμ-
βάνω δὲ, πράξην ἐμοί τ' ἂν γενέσθαι τὴν διήγησιν,
καὶ τοῖς ἐντυχάνουσιν ΕΥΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤΟΗΤΟΝ τὴν
μαθήσιν. Existimo autem & faciliorem mihi narra-
tionem futuram, & lectoribus ad intelligenda recte
omnia expeditiorem viam. Et pag. 526. lin. 15. a
fine: Πρὸς δὲ τὸ ΕΥΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤΟΗΤΟΝ καὶ σαφῆ
γίνεσθαι τὴν διήγησιν, ἔδεν ἀναγκαιότερον ἐπὶ
ταύτης τῆς Ὀλυμπιάδος ἡγέμεθα εἶναι, ἢ μὴ συμ-
πλέκειν ἀλλήλαις ταῖς πράξεσι. Ad lucem namque
& facilem narrationis intelligentiam, faciendum
omnino

omnino duximus in hac Olympiade, ut res in illa gestas ne misceremus. Et Quintilianus lib. 4. cap. 1. pag. 228. genus causæ δυσωδρακολέθειτον interpretatur *obscurum*. Ex his significationibus secundam patet huic loco esse contrariam, cum ab aliis Lucas se sua accepisse dicat v. 2. De duabus reliquis autem primam amplectitur Eusebius aliquot locis Historiæ Ecclesiasticæ. Ita lib. 3. cap. 4. de Luca scribit: Εὐαγγέλιον χαράξαι μαρτύρεται, καθὰ παρέδοντο αὐτῷ οἱ ἀπαρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τῶ λόγῳ, οἷς καὶ φησιν ἐπάνωθεν ἅπασιν ΠΑΡΗΚΟΛΟΥΘΗΚΕΝΑΙ, quos etiam omnes se jamdudum affectatum esse profitetur. Et paulo ante Lucas dicitur τὰ πλείστα συγγεγονώς τῷ Πάულῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ ἔπαρξας τῶν Ἀποστόλων ὁμιληκώς, *multum versatus cum Paulo, nec non ceterorum haud negligenter consuetudine usus*. Quorum consuetudine & sermone adjutum Lucam Eusebius ait certam & indubitatam edidisse in Evangelio suo historiam, lib. 3. cap. 24. sub fin. τὸν ἀσφαλῆ λόγον, ὃν αὐτὸς ἱκανῶς τὴν ἀλήθειαν κατελήφει, ἐκ τῶ ἁμα Πάულῳ συνσχίας τε καὶ διατριβῆς, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων ὁμιλίας ὠφελημένος, διὰ τῶν ἰδίῃ παρέδωκεν εὐαγγέλιον. Eodemque sensu verbum δυσωδρακολέθειν idem sæpius usurpat, ut lib. 3. cap. 38. pag. 111. B. & D. item pag. 113. A. & pag. 192. A. Sed quominus Eusebio assentiar, facit potissimum adverbium ἀκριβῶς *accurate*, quod verbo παρακολέθειν in significatione conversandi hic non satis congruit. Nam accurate cum quo versari,

hanc, opinor, haberet sententiam: summam adhibere diligentiam, ne offendamus eum, cum quo nobis consuetudo intercedit. Quæ sententia ad hunc locum nihil facit. Si autem παρακολυθεῖν pro cognoscere & discere accipiat, aptissime convenit adverbium ἀκριβῶς. Quod si forte illam ἀκρίβειαν referendam dicas ad Lucæ studium discendi & sciscitandi: jam recedetur a significatione conversandi, & ex eo, quod Lucas familiariter Paulo cæterisque Apostolis usus est, intelligetur id, quod consecutum est illam familiaritatem. Et omnino, si quis accurate Eusebii interpretationem perpendat, in ea consequens pro antecedente poni animadvertet, nempe versari cum aliquo, pro discere ex eodem, quia familiaris usus maximam habet discendi oportunitatem. Quia vero ἀκριβῶς a conversandi notione hoc quidem loco est alienum, ad significandam autem discendi diligentiam appositissimum: non dubito, quin rectissime statuatur, παρακολυθηκόσιν πᾶσιν significare πάντῃς μεμαθηκότι καὶ πεπυσμένῳ, cum omnia didicerim & cognoverim, ut interpretatur Budæus; qui cum olim idem quod Eusebius existimasset, postea sententiam mutavit, ut ipse testatur in Commentariis pag. 930. lin. 50.

Ibid. ἀνωθεν) Euseb. Hist. Eccl. lib. I. cap. I. in fine: ἈΝΩΘΕΝ ἐκ πρώτης ἡς καὶ αὐτὸν τὸν χριστὸν οἰκονομίας κατὰ ῥῆξιν αὐτοῦ, *alte ab ipsius Christi incarnatione exordiri.* Polybius hoc sensu dic

cit ἀνέκαθεν in fine cap. 35. lib. 2. ἀνέκαθεν ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, *res altius repetitas a principio exponere.*

Ibid. v. 7. προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις) Sic Gen. XVIII. 11. XXIV. 1. & Jos. XXIII. 1. neque longe abit Polybius lib. 5. cap. 10. in fine: προβαίνων κατὰ τὴν ἡλικίαν, *nati jam grandior.*

Ibid. v. 17. ἐν φρονήσει δικαίων) Aliter, quam vulgo fit, totum hunc locum & distigvit & interpretatur eruditissimus Lamb. Bos, nempe hoc modo: *Et ipse præibit eum in spiritu ac virtute Eliæ, ut convertat corda parentum ad filios, & rebelles, suadendo justitiam, reddat Domino instructum populum.* Ut ἐν sit pro διὰ, & φρόνησις significet suasionem sive adhortationem, vox δικαίων autem in neutro genere accipiatur pro rebus justis sive justitia. Quod ultimum quidem eodem sensu & in Polybio exstat lib. 3. cap. 10. pag. 230. lin. 8. a fine: ὑπολαμβάνοντες αὐτοὺς νικῆσειν τοῖς ΔΙΚΑΙΟΙΣ, *quod justis causæ suæ freti vicloriam sperarent.* φρόνησις autem apud eundem opponitur τῇ ἀγνοίᾳ, lib. 5. cap. 88. pag. 598. lin. 17. Τοσούτον ἀγνοία καὶ ῥαθυμία διαφέρει παρ' ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως. Adeo inter homines differunt imprudentia ignaviaque ab diligentia & prudentia. Et ita apud alios quoque accipitur, & latine redditur prudentia: item intelligentia. Aristoteles lib. 6. cap. 5. Ethic. Nicom. eam definit ἐξω ἀληθείᾳ μετὰ λόγον πρακτικὴν

τικὴν πρὸς τὰ ἀνθρώπων ἀγαθὰ καὶ κακὰ, quod sit *Habitus cum ratione vera conjunctus, ad agendum idoneus, in iis occupatus, quæ homini bona & mala sunt.* Eodemque fere modo & in Rhetor. I, 9, 14. Item a Plutarcho in libro de virtute morali dicitur Φρόνησις esse virtus ποιητέα ἐπισκοπῆσα, καὶ μὴ ποιητέα. Quare in illa ingeniosissima interpretatione hoc forte quis desideret, quod in ea Φρόνησις accipiatur pro actu suadendi & consulendi aliis eosque adhortandi, cum apud auctores Græcos significet actum intelligendi & considerandi atque consultandi, ut exempla declarant.

Ibid. v. 20. εἰς τὸν καιρὸν) pro ἐν τῷ καιρῷ. Ita & Polybius lib. 4. cap. 1. pag. 375. lin. 7. a f. διὰ τὸ καὶ ἔτο τὸ πολίτευμα ὡς ἄδοξον ἐπίδοσιν λαβεῖν, Εἰς τε τοὺς πρὸ ἡμῶν καὶ κατ' ἡμᾶς καιροὺς. *Quoniam istorum respublica nostra & patrum nostrorum memoria admirandum cepit incrementum.*

Ibid. v. 25. ὄνειδος.) Polybius ἐκ ὡς ἀλλήλων ponit ὄνειδος & προφορὰν lib. 9. cap. 27. in fine : ἄξιόν γε τὸ γεγονὸς ΟΝΕΙΔΟΥΣ καὶ προφορᾶς. *Facinus dignum quod vituperetur & exprobreter.* Nam Israëlitis quidem in probris foeminarum maxime in promptu erat, si cui sterilitas objici poterat, ut Tobia III. 9. & 1. Sam. I. 6. item Gen. XVI. 5. XXX. 23. Jes. III. 28.

Ibid. v. 34. Πῶς ἔσαυ ἔτο,) Copiose de his ver-

verbis disputat *Dorscheus* in Commentario, u-
 trum ea sint admirantis, an vero dubitantis.
 Mihi vero videntur esse sciscitantis, ut ex ipsa
 hac interrogatione & Angeli responso apparet.
 Quis vero neget, rem tantam tamque subitam
 & inusitatam admirationi quoque fuisse Mariæ?
 Quin etiam aliquantulum dubitationis habuisse,
 vix dubitare licet per rationem illam quæstioni
 adjunctam: *virum non cognosco*; quod tamen
 mox Angeli verbis omne sublatum, fuit.
 Verum, qualiter animo affecta, fuerit
 Maria cum hæc diceret, ex tota rei serie,
 est judicandum, verbis quidem hisce id non
 exprimitur, in quibus, ut dixi, non nisi per-
 contatio inest quærentis de modo rei ab Angelo
 prænunciatæ, qua ratione fieri possit, ut ipsa
 concipiat sine viri notitia. Est & apud Arria-
 num hujusmodi interrogatio πῶς ἐστὶ τῆτο dif-
 fert, lib. 2. cap. 14. pag. 185. lin. 6. a fine: Post-
 quam enim τὸ ἔργον τῆ φιλοσοφίας exposuit,
 quod in eo versetur philosophi vita, ut omni-
 bus rebus quæ fiunt quæque non fiunt, ita vo-
 luntatem suam accommodet, ut neque ipso in-
 vito quidquam fiat, neque volente non fiat,
 unde hoc consequatur, ut sine mœrore, sine
 metu, sine perturbatione omni vitam degat:
 tum hæc subjungit: τὸ ἔργον τῆ φιλοσοφίας
 τοιῦτόν τι φανταζόμεθα. λοιπὸν ἐφεξῆς τῆτω
 ζητήμεν, ΠΩΣ ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΟ. In hujusmodi of-
 ficiis versari philosophantem, nemo non sibi persua-
 sum habet. Deinceps quærimus, quomodo hoc fiat,
 i. e.

i. e. qua ratione posfit eo perveniri, ut nihil invitis accidat, & sine perturbatione vivatur. Ostendit enim postea viam, quæ ad hanc felicitatem ducat. Idem ergo hic est orationis ordo, qui apud Lucam, ut primo res incognita narretur, tum sequatur interrogatio de modo illius rei, & tandem addatur modi explicatio. Quod vero Arrianus dicit πῶς ἐστὶ, ideo fit, quia multi jam facti fuerant & quotidie fiebant philosophi; Maria autem πῶς ἔστα, quia nunquam tale quid factum fuerat.

Ibid. v. 38. ἰδὲ ἡ δόλη Κυρίῃ) Hæc verba Gronovius allegat tanquam exemplum eleganter omissi verbi εἰμι, ad Arrian. Indic. 34, 12.

Ibid. v. 39. εἰς τὴν ὄρεινὴν) ἡ ὄρεινὴ *scpe* apud Polybium absolute ponitur pro ὄρεινῇ χώρᾳ, pag. 510. lin. 6. προῆγε διὰ τῆς ΟΡΕΙΝΗΣ, *per montana agmen ducebat.* pag. 557. lin. 16. *Hæc regio Mediæ adjacet,* διεργύσης αὐτὴν τῆς ἀνὰ μέσον κειμένης ΟΡΕΙΝΗΣ, *montibus duntaxat interjacentibus ab ea separata.* p. 576. lin. 6. a fine: ὑπερέβαλε τὴν ΟΡΕΙΝΗΝ *superavit montes.* Item pag. 582. lin. 5.

Ibid. μετὰ σπῆδός) Et hic loquendi modus Polybio familiaris, pag. 32. lin. 25. ΜΕΤΑ χαρᾶς καὶ ΣΠΟΥΔΗΣ ἀνήγοντο, *leti atque alacres in altum evehebantur.* pag. 39. lin. 18. ὑπεχώρουν ΜΕΤΑ ΣΠΟΥΔΗΣ, *recedebant festinato.* p. 459. lin.

lin. 12. ΜΕΤΑ ΣΠΟΥΔΗΣ ἐποιεῖτο τὴν ἐπάνοδον,
iter in reditu magna contentione facit.

Ibid. v. 49. ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα) Poly-
 bius, quem Suidas in voce μεγαλεῖον allegat,
 dixit, ΠΡΑΞΑΙ μὲν ὀλοχερές τι καὶ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ
 ἔχ' οἷοί τ' ἦσαν. *Nihil ad summam rei pertinens &*
magnificum efficere poterant.

Ibid. v. 53. ἐνέπλησεν ἀγαθῶν) Ἀγαθὰ
 Græcis, Latinis *bona* appellantur in genere
 omnes facultates, opes & copix, ut apud Polyb.
 pag. 1127. lin. antep. καὶ παραβεβληκώς εἰς χώραν
 εὐδαίμονα, καὶ γεμυσαν ΑΓΑΘΩΝ, ἐπλήρυσεν τὴν
 στρατιάν παντοδαπῆς λείας. *Cumque in agrum*
opulentum & bonorum omnium ubere ac beata copia
abundantem devenisset, præda omne genus exercitum
suum implevit. In specie vero *esculenta & pocu-*
lenta, uti exemplo ex Aristophane docuit Lam-
 bertus Bos; cui Latinum ex Cicerone addamus
 ad fam. lib. 9. epist. 20. in fine: *Sed cura, si me*
amas, ut valeas, ne ego te jacente, bona tua come-
dam. Conf. Luc. XII. 18.

Ibid. v. 54. μνησθῆναι ἐλέως, [καθώς ἐλά-
 λησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,] τῷ Ἀβραάμ, καὶ
 τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.] In hujus loci di-
 stinctione sequor Joach. Camerarium, Lucam
 Brugensem & Nort. Knatchbull, qui verba καθώς
 ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, parenthesi in-
 cludunt; & ista conjungunt, μνησθῆναι ἐλέως τῷ
 Ἀβραάμ,

Ἀβραὰμ, κλ. *recordando misericordie Abrahamæ* &c. ut & res & verba desumpta sint ex Ps. XCVIII. 3. Ἐμνήσθη ὃ ἐλέγες αὐτῷ Ἰακώβ, καὶ τὴν ἀληθείαν αὐτῷ Ἰσραὴλ οἰκῶ. *Recordatus est misericordie sue Jacobo, & veritatis sue domui Israël.* Conf. Mich. VII. 20. Cæterum in eorum gratiam, qui Ἰωῦ Ἀβραὰμ positum putant pro Ἰὸν Ἀβραὰμ, exemplum non dissimile apponam, in quo eadem præpositio πρὸς, etiam cum quarto simul & tertio casu construatur. Polyb. pag. 956. lin. 13. α f. ἐγίγνοντο ΠΡΟΣ ἀναγωγὴν καὶ τοῖς προκειμένοις. *ad deducendas naves ipsi se accinxerunt, & ad ea quæ sibi proposuerant exsequenda.* Sic quoque ἐπὶ duplicem casum regit in eadem oratione, apud Arrian. de exp. Alex. 2, 2, 1. Φαρνάβαζος μὲν ἐπὶ Λυκίας, Αὐτοφραδάτης δὲ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις. *Pharnabazus in Lyciam navigat; Autophradates alias insulas petit.* Sed priorem interpretationem veriore esse arbitror.

Ibid. v. 64. Ἀνεώχθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡς ἀπαχρηῖμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ. Quod in editione Complutensi additur διηρθρώθη: quo verbo significatur soluta fuisse linguæ vincula, ut jam posset articulate & distincte loqui, ut Beza annotat: id factum est ab eo, cui vel cognitum non fuit, vel certe tunc in mentem non venit, etiam apud optimos Scriptores interdum unum verbum duobus nominibus adjungi, quorum tamen alteri tantum proprie conveniat. Sic apud Arrianum de exped. Alex. 7, 15, 5. *Ab Æthi-*
opibus

pibus quoque legati venerunt, & a Scythis Europam incolentibus, a Celtis etiam & Iberis, omnes amicitiam petentes, ὧν γὰρ τε ὀνόματα καὶ τὰς σκευὰς τότε πρῶτον ὁ Φθῆναί πρὸς Ἑλλήνων τε καὶ Μακεδόνων, quorum nomina ac cultum tum primum Græci & Macedones cognoverunt. Hic non magis nomina, conspici potuerunt, quam apud Lucam lingua aperiri. Aliud exemplum ex Homero habet Beza, σῖτον καὶ οἶνον ἔδοντες. Itaque non opus est, verbo ἀνοίγεσθαι novam ex Hebræo idiomate tribuere notationem.

Ibid. v. 71. Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν] Nomen σωτηρίας de iis dicitur, qui ab hostibus capti redimendi & in libertatem vindicandi sunt, apud Polybium pag. 695. sub finem: Romam ut ventum, rogare & orare legati Senatum, μὴ Φθονῆσαι τοῖς ἐαλωκόσι τὴν ΣΩΤΗΡΙΑΝ, ἀλλ' ἐάσαι τρεῖς μνᾶς ἑκάστον καταβάλοντα ΣΩΘΗΝΑΙ πρὸς τὰς ἀναγκαίους. Ἰδοὺ δὲ συγχωρεῖν ἔφασαν τὸν Ἀντίβαν εἶναι δ' ἀξίους ΣΩΤΗΡΙΑΣ αὐτῶν. Ne captis redimendum invideret: sed ternas quemque drachmas pro se sineret pendere, atque ad necessarios suos redire: per Hannibalem namque hoc licere sibi affirmabant. dignos porro qui in patriam reverterentur ipsos esse.

Ibid. v. 78. ἀνατολή ἐξ ὕψους, ἐπιφάνεια) Translatio ab ortu lucis, de quo Polybius eodem modo loquitur lib. 3. c. 11. ineunte: At Varro postero die, ἀγτι τ' κατὰ τὸν ἥλιον ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΕΠΙΦΑΙΝΟΜΕΝΗΣ, ἐκίνει τὴν δύναμιν, vix dum illuscente Sole,

Sole, copias eduxit. Eadem verba exstant pag. 892. lin. 10. Et pag. 495. lin. 6. a f. ἀγτι τῇ ἡμέρας ἐπιφανέσης, *illucescente jam die.* Et pag. 745. τῇ δ' ἡμέρας ἐπιφανομένης. pag. 878. lin. 8. a fine.

Ibid. ἢ κατευθῆναι ἢ πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν) **L**iceat nobis post messem spicilegium agere in Xenophonte. Is simplex verbum εὐθύνειν plane hoc sensu habet in principio *Cyropæd.* lin. 30. *Omnia hæc armenta lubentius pastoribus suis obædire, quam homines magistratibus, re ipsa perspicere putabamus.* Πορεύονται τε γὰρ αἱ ἀγέλαι, οἱ ἀν' αὐτὰς ΕΥΘΥΝΩΣΙΝ οἱ νομεῖς, νέμοντες τε χωρία ἐφ' ὅποια ἀν' αὐτὰς ἐφιστῶσι. *Nam pergunt armenta, quocunque pastores ea dirigunt, atque illis in locis pastum querunt, in quæ ab ipsis dimittuntur.*

Ibid. v. 80. ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ) **M**irum sane, a viro summæ diligentia, Matth. Polo in Synopsi ad hunc locum prætermissem esse Mart. Chemnitii & Er. Schmidii interpretationem longe elegantissimam. Quorum ille usque ad diem ἀναδείξεως, hoc est, inquit, quo peculiari vocatione divinitus & publice esset renunciandus populo Israël, ad quod officium missus esset a Deo. Usurpari enim hoc vocabulum, quando consules antea creati, populo publice designantur & renunciantur, eruditi norunt. Et 3. Esd. I. de publicis officiis usurpatur, ut c. 1. & 2. quando rex designatur: c. 8. quando iudices constituuntur. Quam sententiam Schmidius exemplis confirmat ex Plutarcho, Dione, & Aët. I. 24.

I. 24. ἀναδείξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα, ὃν ἐξελέξω.
Signo aliquo publice ostende alterum ex his duobus, quem (ad Apostolatum) elegisti; quibus alia addi possunt ex Zosimi lib. 1. pag. 638. lin. 3. Macrinum præfectum prætorii milites, qui ad urbem erant, ANAΔΕΙΚΝΥΣΙ βασιλέα, Imperatorem dicunt. Ibid. lin. 20. Ἀλέξανδρον ANEΔΕΙΞΑΝ βασιλέα. Et lib. 2. pag. 695. lin. 20. ANAΔΕΙΚΝΥΣΙ Καίσαρα, Cæsarem declarat. Et Polyb. lib. 13. cap. 4. pag. 938 lin. 10. a f. ὧν προσάτην καὶ βασιλέα αὐτὸν ANAΔΕΙΞΑΣ. Horum ille patronum & regem quum se constituisset. Idem verbum de electione LXX. Discipulorum Lucas X. 1. usurpat, ut & Euseb. lib. 1. cap. 10. in fine, & alibi sæpissime de publica renunciatione. De verbo igitur non est dubium, quin, quod Schmidius ait, inter alia significet, electam ad aliquod officium vel dignitatem, personam publice designare, renunciare, presentare. Nec de nomine ἀναδείξεως dubitari potest. Quanquam enim in Lexicis citatur sine exemplis, exstat tamen in hac eadem significatione apud Polybium lib. 15. cap. 24. pag. 992. lin. 11. a fine: Tleopolemus & diem & horam designavit, qua sit diadema assumpturus. Quibus de rebus non sibi credere illos iubebat, sed iis qui rei veritatem nossent, & qui ex ipso negotio jam venirent. Simul hæc locutus, Critolaum induxit, qui aras etiam sibi visas diceret, in eam rem struendas; καὶ τὰ θύματα τῶν τοῖς πλήθεσιν ἐτοιμαζόμενα πρὸς τὴν τῆς διαδήματ^{ος} ANAΔΕΙΞΕΙΝ, & aras a multitudine victimas, ad solennia diadematis assumpti

sumti agitata. Bene igitur Schmidius: *ἡμέρα ἀναδείξεως* est dies ille, quo Johannes officium suum aggressus est, vocans ad pœnitentiam, Messiam jamjam præsentem indicans, & Baptismi Sacramento divinitus sibi injuncto, sese publice omnibus nova illa Ceremonia præsentans; uti nempe Tlepolemus diademate assumendo regem se omnibus ostensurus, regnumque auspicaturus erat.

Cap. II. 1. *δόγμα*) Satis constat, *δόγμα* hic & Act. XVII. 7. esse *sententiam* sive *decretum* Principis. Quia tamen Henr. Stephanus in Thesauro gr. Lingv. non nisi unicum exemplum ex Herodiano profert, & statim subjungit: *Sed de placitis philosophorum potius dicitur: ne quis putet, raram esse illam alteram significationem, aliquot loca allegemus ex Polyb. pag. 14. lin. 7. κυρωθέντι τῷ δόγματι ὑπὸ τοῦ δήμου, quæ sententia plebiscito confirmata. Pag. 410. lin. 16. a fine: προδέμενοι τὰς προειρημένας αἰτίας ἐν τῷ δόγματι, superioribus omnibus belli causis in prima parte decreti commemoratis. Item pag. 411. lin. 6. & lin. 4. a f.*

Ibid. πᾶσαν τὴν οἰκουμενὴν) Jam Polybius de Romanorum imperio interdum ita loquitur, quasi illud totum terrarum orbem complexum fuerit, cum tamen nondum tam late pateret, quam postea nascentis Salvatoris nostri tempore. Sic scribit lib. 6. cap. 48. extremo, pag. 686. lin. 8. a f. *Ρωμαῖοι δὲ τὴν Ἰταλιωτῶν αὐτῶν ἐπὶ*

ἐπιλαβόμενοι δυνατείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ΠΑΣΑΝ
 ὑφ' ἑαυτῶν ἐποίησαντο ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΝ. *At*
Romani populorum ipsius Italiae dominationem semel
habiti, brevi tempore totum orbem terrarum sui juris
fecerunt. Lib. 8. cap. 4. pag. 714. lin. 11. a f. dici-
tur fortuna opus maxime admirabile perfecisse,
hoc nempe, τὸ πάντα τὰ γνωριζόμενα μέρη τῆς οἰ-
κουμένης, ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ δυνατείαν ἀγαγεῖν,
ὃ πρότερον οὐκ εὗρίσκεται γεγονός. Ille omnes orbis
terrarum cognitas ad hanc diem partes uni imperio ac
dominatui subjiceret: quod nunquam antea factum
invenitur. Lib. 15. cap. 9. pag. 972. lin. 2. de
prælio, quod Hannibal & Scipio commissuri
erant, Non Africam duntaxat vel Europam in pote-
state sua erant habituri, qui victores ab ea pugna di-
scessissent; ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς οἰκουμένης,
ὅσα νῦν πέπτωκεν ὑπὸ τὴν ἰσορείαν. ὃ καὶ συνέβη
γενέσθαι μετ' ὀλίγον. Verum & cæteras quoque or-
bis terrarum partes, quotquot hætenus in notitiam
hominum venerunt. Quod quidem non multo post fieri
contigit. Eodem modo Dionysius Halicarnas-
sensis affirmat, universam terram habitabilem
Imperio Romano sua ætate paruisse, lib. 1. pag. 3.
lin. 16. ἡ Ῥωμαίων πόλις ἀπάσης ἀρχεὶ γῆς, ὅση μὴ
ἀνέμβατός ἐστιν, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων κατοικεῖται.
Romanorum civitas imperat per cunctas terre plagas,
quæ quidem inaccessible non sunt, sed habitantur ab ho-
minibus. Sed levitatem hanc vocat Casaubonus
ad Polyb pag. 2. lin. 5. quam ipse olim jam casti-
garit. Polybii vero sui verba ita interpretatur,
propterea eum dicere universum orbem terra-

rum imperio Romano subiectum, quod omnibus Europæ, Asiæ, Africæ populis, qui alicuius erant nominis, expressa fuerit impotentia confessio: jamque eo res redierit, ut enotioribus tunc gentibus nulla esset, quæ ex æquo cum populo Rom. agere auderet; omnes Reges, omnes civitates bene secum agi putarent, si precaria libertate fruerentur. Sed annon eadem ratione etiam Dionysius defendi potest, & quidem multo verius, quam Polybius, qui sane non minus disertis verbis l. c. lib. 6. cap. 48. universi orbis imperium Romanis tribuit, cum tamen tunc temporis plurimæ gentes nondum essent a Romanis subactæ, quæ Dionysii ætate in eorum erant ditione. Nam quod Polybius alibi moderatius loquitur, idem facit Dionysius pag. 3. lin. 41. ἔστιν ὅδε ἡ ἐν, ὡς εἰπεῖν, ἐστὶν, ὃ πρὸς τὴν κοινὴν ἡγεμονίαν, ἢ ἢ μὴ ἀρχεσθαι, πρὸς αὐτὴν διαφέρεται. *Nec est ulla gens (ut ita dicam) quæ non agnoscat universorum dominam, aut detrectet ejus imperium.* Nam dum ait: ὡς εἰπεῖν,) quæ Latinus interpres non recte vertit *ut breviter dicam*) satis indicat, ad vivum hæc resecanda non esse. Utuntur enim Græci ista formula, quoties aliquid minus proprie accipi, & quodammodo tantum vere dictum intelligi volunt. Et ita Polybii quoque verba restringenda esse, declarant alia ejusdem auctoris loca; quæ interpretatio multo est simplicior, & ut arbitror, verior quoque, quam ista Casauboni. Sic enim pag. 2. lin. 5, Polybius ait, *sub unius Po. Ro. imperium fuisse*

fuisse redactum *χεδὸν ἀπαντὰ τὰ κατὰ τὴν οἰκουμενὴν*, universum prope orbem terrarum. Et pag. 3. lin. 6. *Ρωμαῖοι γέ μὲν, ἕτινα μέρη, χεδὸν δὲ πᾶσαν πεποιημένοι τὴν οἰκουμενὴν ὑπήκοον αὐτοῖς.* *Romani, non partibus solummodo aliquot, sed universo fere terrarum orbe in jus ditionemque suam coacti.* Interdum simpliciter dicit τὴν οἰκουμενὴν imperium penes Romanos esse, ut pag. 1135. lin. 14. & pag. 1446. lin. 10. a fine. Puto autem Casaubonum propterea severiorem fuisse judicem in Dionysium Halicarnassensem, quod hic iniquior fuerit in Polybium, eumque aliquoties reprehendat, cui Casaubonus primas inter Historicos tribuit partes. Cæterum incusant hoc loco nonnulli Lucæ interpretes factum Romanorum, quasi universi orbis dominium sibi arrogarint. Quod non improbabile videri posset, si quis Latinorum tam magnifice loqueretur. Apud Polybium vero unde talis suspicio? Neque ex levitate Græcorum id factum arbitror, Romanis, rerum Dominis, adulantium, sed ex vulgi potius arbitrio, minus accurate & hic, ut alias sæpe, loquentis, & *πᾶσαν οἰκουμενὴν* dicentis pro magna ejus parte. Aut si qua omnino ratio huic locutioni assignanda sit, crediderim, Polybium & Dionysium eo consilio id fecisse, ut hoc æquiore animo Græci imperium Romanorum paterentur. Certe utrique hoc fuit propositum, persuadere Græcis, ut jugum potentiae Romanæ ferrent non gravate. Ita enim Polybius scribit lib. 3. cap. 4. pag. 223. lin. 4. ex sua

historia manifestum fore omnibus, πότερά Φευ-
 χήν, ἢ Ἰουδαϊστίον αἰρετήν εἶναι συμβαίνει τὴν Ῥωμαίων
 δυναστείαν, hoc est, utrum Græci occasionem habe-
 rent detrectandæ Romanorum dominationis, an potius
 in illa acquiescendi. Vide Comment. Casauboni
 ad pag. 2. lin. 4. Idem præ se fert Dionysius ini-
 tio Antiquit. Roman. pag. 5. Nec, quantum po-
 tero, quidquam memorabile omittam: ut nostri homi-
 nes tandem veritate cognita, dignam tali civitate exi-
 stimationem concipiant: nisi forte in eam iniquo peni-
 tus & efferato sunt animo; nec moleste ferant, justo
 se imperio subditos. Cum vero talis caussa nulla
 fuerit Lucæ, cur πᾶσαν οἰκουμενὴν Cæsaris Au-
 gusti diceret: statuendum est, eum more vulgi
 locutum, & πᾶσαν οἰκουμενὴν vocasse omnem
 Romanæ ditionis orbem. Quem deinde mo-
 rem imitata quoque est Ecclesia, appellando
 Concilia Oecumenica.

Ibid. v. 12. Ἔτο ὑμῖν τὸ σημεῖον) Frequens
 ellipsis verbi substantivi in hoc loquendi gene-
 re apud Polybium. Sic pag. 431. lin. 10. αὐτὸ τὸ ση-
 μεῖον δὲ τὸ μέλλοντον. Pag. 434. lin. 3. σημεῖον
 δὲ τὸ γινώσκον. It. pag. 692. lin. 18. pag. 790. lin. 15. μέ-
 γιστον δὲ τὸ γινώσκον σημεῖον. It. pag. 1472. lin. 17. pag.
 1486. lin. 4. Arrianus plenius de exp. Alex. 5,
 I, 10. Quod vero a Libero Patre edificata sit, καὶ
 τὸδε σοι γενέσθω τεκμήριον, hoc etiam tibi documen-
 to sit.

Ibid. v. 15. οἱ ἀνθρώποι οἱ ποιμένες) Pleo-
 nasmus τῶν ἀνθρώπων Græcis non infrequens. Ar-
 rian.

rian. exped. Alex. 2, 7, 7. ΔΟΥΛΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ
ἐλευθέρους εἰς χεῖρας ἤξεν, *liberos homines cum ser-*
vis conflicturos. Indic. 29, 6. ἐνθα ΝΟΜΑΔΕΣ τινὲς
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ὤκεον, *quem locum quidam pastores in-*
colebant.

Ibid. v. 16. ἀνέυρον) Optime Chemnitius no-
ster verbi huius vim explanat in Harmonia pag.
99. Quod vero Lucas non simpliciter dicit: *invene-*
runt, sed ἀνέυρον, vult intelligi, *factam esse in civi-*
tate Bethlehem a pastoribus diligentem inquisitionem.
An illa nocte puerpera aliqua in stabulo peperisset, &
ubi infans aliquis recens natus in præsepi reclinatus
jaceret. Et post diligentem inquisitionem, ita *invene-*
runt, sicut Angelus dixerat. Nam ἀνευρίσκειν est
diligenter inquirere, ἀνευρεῖν autem diligenter inqui-
situm invenire. Arrian. Epiet. lib. 2. cap. II. pag.
173. lin. 13. καὶ διατί & ζητῶμεν αὐτὸν καὶ ΑΝΕΥ-
ΡΙΣΚΟΜΕΝ, καὶ ΑΝΕΥΡΟΝΤΕΣ λοιπὸν ἀπὸ θαλά-
σσης χρώμεθα; *Quare ergo non quærimus illam nor-*
mam & investigamus, & quando invenimus deinde
sine transgressione ea utimur? Ita κτάομαι *acquirō,*
κέκτημαι *acquisitum possideo.* Conf. Act. XXI. 4.

Ibid. v. 19. συνετήρει] Exstat hoc verbum
eodem sensu apud Polybium pag. 1293. lin. 7. α f.
ἡ δὲ σύγκλητος ἀπακρίσασα τῶν κατηγορούντων,
ὅτ' ἀπέρριπτε τὰς ἀλαβολὰς, ὅτ' ἐξέφαινε τὴν
ἑαυτῆς γνώμην, ἀλλὰ ΣΥΝΕΤΗΡΕΙ παρ' ἑαυτῇ, δια-
πιστῶσα καθόλου τοῖς πρὸς τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀντίο-
χον. *His auditis Senatus, neque criminationes re-*

spuit, neque mentem aperuit suam, sed clam apud se habuit; Eumeni atque Antiocho in omnibus rebus diffidens.

Ibid. v. 29. ἀπολύεις) Ad eum fere modum etiam Epictetus de morte loquitur lib. 1. cap. 9. pag. 42. lin. 8. a f. Ἄνθρωποι, ἐκδέξαθε τὸν θεόν, ὅταν ἐκεῖν σήμηνῃ καὶ ΑΠΟΛΥΣΗ ὑμᾶς ταύτης ἢ ὑπηρεσίας, τότε ΑΠΟΛΥΕΣΘΕ πρὸς αὐτόν. *Homines, exspectate Deum; quando ille significaverit ac dimiserit vos ab hoc ministerio, tunc discedite ad ipsum.* Et *Ælianus Var. Hist.* lib. 13. cap. 20. dicit ἀπολύεσθαι τὴν pro mori. *Polyb.* pag. 263. lin. 20. εἰς τὴν οἰκίαν ΑΠΕΛΥΣΕ, domum quemque suam dimisit.

Ibid. v. 38. ἀνθωμολογεῖτο] Vox hæc, quæ in N. T. est τῶν ἀπαξ λεγομένων, multis locis occurrit apud Polybium, sed in significatione confitendi & consentiendi, atque conveniendi inter se de re aliqua, quæ huic loco non convenit. Quare hic potius consulendi & sequendi sunt LXX. interpretes, quibus hoc verbum notat laudare, *Esdra.* III, II. *Ps.* LXXIX. 14. ut ἀνθωμολογεῖτο hic idem sit quod supra v. 28. εὐλόγησε, & ἐξομολογεῖσθαι *Matth.* XI. v. 25. & ὁμολογεῖν *Hebr.* XIII. 15. ita tamen ut vim suam non amittat præpositio ἀνθ, sed intelligatur Anna idem fecisse quod Simeon, eiqve in celebranda laude divina quasi respondisse. Fateor quidem, ἀνθωμολογεῖσθαι sæpe nihil amplius, quam ὁμολογεῖν

γενεῖν significare; attamen cum hic Simeoni ὁμολογῶντι focia adjungatur Anna ἀνδρομολογῶμένη, quis particulam ἀντὶ supervacaneam esse credat? Nam & in illa altera significatione apud Polybium interdum simplicis notionem habet, interdum compositi. Posterioris exemplum perspicuum est lib. 10. cap. 42. pag. 859 lin. 13. a f. τὸτο δ' ἔσαυ χάριν τῇ Διὰ ταύτης τῇ πυρρείας ἑαυτοῖς ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΗΣΑΣΘΑΙ, διότι προσέχουσι. *Id autem ea propter facient, ut ex ejusmodi facum elevatione liquido constet inter ipsos, animum advertere utrumque.* Quin imo in cæteris quoque exemplis plerisque aliqua vis præpositionis deprehendetur, licet non ita manifesta. Ut pag. 617. lin. 20. a f. ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΗΣΑΜΕΝΟΙ πρὸς σφᾶς ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος. *Postquam de singulis conditionibus inter ipsos convenisset.* Pag. 932. lin. 8. a f. *Quod autem historia ardua cum primis res sit, αὐτὸν ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΝ εὐχερὲς παραχέσθαι τὸν Τίμαιον, confitentem ipsum Timæum exhibere facile est.* Pag. 985. lin. 1. Senatus legatos misit τὰς ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΗΣΟΜΕΝΟΥΣ περὶ τῶτων, qui in propositas leges pacis consentirent. Pag. 1242. lin. 8. a f. πᾶσι τοῖς εἰρημένοις ἀνδρομολογήσατο, omnibus quæ dixerat est assensus. Pag. 1321. lin. 6. a f. τῶν ἀνδρομολογησαμένων, quorum ubi consentiens eorum orationi testimonium est auditum. Dicitur quoque de reis, facinus, cujus arguuntur, confitentibus pag. 994. lin. 17. & pag. 1448. l. 4. a f. & pag. 1324. lin. 14. a f. In quibus omnibus, ut & pag. 558. lin. 9. & pag. 847. lin. 19, a f. non plane nulla vis

est præpositionis ἀντί, quam in Luca negat esse
Grotius.

Ibid. v. 40. χάρις Θεῷ ἦν ἐπ' αὐτό.] Sic
 Act. IV. 33. χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς.
 Alii legunt ἐπ' αὐτῶ, ne sic quidem male, cum
 apud alios Scriptores reperiaturs χάρις ἐπεσιν αὐ-
 τῶ, quod idem est ac χάρις ἐστὶν ἐπ' αὐτῶ. Ita
 Plutarch. de anim. prud. τοῖς αὐτοφύεσι καὶ τοῖς
 ἀδιδάκτοις γηρύμασιν ὅση μᾶσα καὶ ΧΑΡΙΣ ΕΠΕ-
 ΣΤΙΝ. Et Polyb. lib. 4. cap. 77. pag. 472. lin. 27.
*Enimvero non est facile regem invenire, majoribus a
 natura dotibus ad parandum imperium necessariis or-
 natum; καὶ γὰρ ἀγχίνοια, καὶ μνήμη, καὶ ΧΑΡΙΣ
 ΕΠΗΝ ΑΥΤΩ Διὰφέρουσα πρὸς δὲ τοῖς, ἐπίφα-
 σις βασιλικὴ καὶ δύναμις. Τὸ δὲ μέγιστον, πράξις
 καὶ τόλμα βασιλική. Nam ἔσ sollertia mentis, ἔσ
 memoria, ἔσ venustate eximia præstabat: accedebat
 eo vultus speciesque regia ἔσ quædam majestas: supra
 omnia erat navitas ἔσ audacia bellica. Ubi quod
 ab interprete χάρις vertitur venustas, nimis id
 quidem angustum est, quin imo plane incon-
 gruum: Venustas enim in mulieribus laudatur,
 viros alia quædam pulchritudo decet, quam
 Cicero formæ dignitatem vocat offic. l. I. c. 36.
 Cornel. Nep. II, 3, 1. imperatoriam formam, Pli-
 nius Paneg. cap. 4. dignitatem oris, Polybius
 hoc loco ἐπίφασιν βασιλικήν. χάρις autem com-
 plectitur non tantum corporis pulchritudinem,
 sed etiam suavitatem oris atque orationis, ut
 Luc. IV. 22. Ephes. IV. 29. Coloss. IV. 6. quo-
 modo*

modo & Petronius loquitur Satyr. p. 65. *Hæc ipsa cum diceret, tanta gratia conciliabat vocem loquentis.* Unde apud Plutarchum in Alcibiade ἡ δὲ λόγῳ χάρις dicitur pro eloquentia. Complectitur præterea affabilitatem, humanitatem, morum elegantiam atque moderationem omnium dictorum & factorum, decorum in gestibus motibusque corporis elucens, omnia denique, quæ vel oculis vel auribus cum jucunditate quadam percipiuntur, & ad eum amandum, in quo illa inesse cernimus, nos impellunt. Epictetus vocat χάριν φυσικὴν apud Arrianum lib. 2. c. 22, pag. 355 lin. 8. a fine: δεῖ δὲ καὶ ΧΑΡΙΝ ΠΡΟΣΕΙΝΑΙ πολλὴν φυσικὴν Ἰῶ Κυνικῶ. Oportet vero etiam gratiam magnam naturalem insitam esse Cynico. Nos diceremus Ähnlichkeit. A qua nequaquam pulchritudinem excludimus, sed uti cum Theologo summo Joanne Fechtio, Præceptore & Patrono nostro venerando statuimus, eam in Christo tantam fuisse, ut efficacissima fuerit ad demerendum sibi hominum amorem, in exercitatione lectu suavissima de forma faciei Christi pag. 393. sub. fin. ita eandem quoque verbo gratia vel maxime significari existimamus. Id igitur verbum hoc valet: Gratum atque jucundum omnibus, quibuscum vixerit, puerum hunc fuisse. Quia vero Dei nomen additur, summa & divina intelligitur gratia, quam Deus huic puero peculiariter largitus erat, ut omnes in amorem sui alliceret, & vere in eum caderet, quod iste de se falso prædicat apud Comicum Eun. 3, 1, 5. esse
istuc

istuc datum ipsi, ut essent grata, quæ faciebat, omnia; Er hatte die Gnade von Gott. Ita terror Dei 1. Sam. XIV. 15. sopor Domini 1. Sam. XXVI. 21. dicitur, quia a Deo esset immissus; & Act. VII. 20. Moses vocatur ἀσείδητος θεῶν, quia divino munere hanc dotem acceperat, qua filia Pharaonis tantopere placebat, ut eum sibi filii loco esse cuperet. De cuiusmodi loquendi generibus vide *Glassii* Gr. Sacr. p. 62. & seqq. Et ita hunc locum exponunt quoque Theologi nostrates, *Chemnitius* in Harm. pag. 140. & *Winckelmannus* Comm. in Lucam.

Ibid. v. 44. ἐν τῇ συνοδίᾳ] in comitatu una iter facientium. *Arrian.* dissert. *Epicet.* lib. 3. pag. 418. lin. 6. a fine: *Viatores paulo cautiores iuēem faciunt. Infestari viam latrociniis si quis illorum audierit, iter solus non audet ingredi, ἀλλὰ περιέμεινε ΣΥΝΟΔΙΑΝ ἢ πρεσβευτῆ, ἢ ταμίαν, ἢ ἀνθυπατῆ, καὶ προσκατατάξας ἑαυτὸν, παρέρχεται ἀσφαλῶς, sed expectat comitatum vel legati, vel quaestoris, vel proconsulis; iisque se adjungens tuto carpit iter.*

Ibid. ἡλθον) iverunt, profecti sunt. Recte *Beza*, Apparet, inquit, ἐρχεσθαι positum esse pro ἰέναι, id est, iter facere. Sic enim *Arrian.* de exped. *Alex.* 3, 21, 5. ΕΛΘΩΝ δὲ τὴν νύκτα ὅλην. *Tota itaque nocte continuato itinere.* Et 4, 29, 3. & *Indic.* 26, 6. ἐς δὲ τὴν ὑπεραίην κατὰ ἰσθμὸν ἐς Κόλτα, σάδις ΕΛΘΟΝΤΕΣ διηκοσίς. *Postridie in Colta*

venerunt, CC stadiis emensis. Sic & 6, 24, 3. Alexandrum vero non ignorata ejus itineris difficultate, ταύτη ΕΛΘΕΙΝ, illac profectum. Et 7, 10, 13. Conf. Annot. Xenoph. ad Joh. VI. 17.

Ibid. ἡμέρας ὁδόν) Subaudiendum μιᾶς. Notus mos itinerum spatia & locorum interval-
la dierum numero notandi. Polyb. pag. 739. lin. 10. Ἀπέιχε δὲ τῷ στρατοπέδῳ ΤΡΙΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΟΔΟΝ τῷ Τάραντῳ. Distabant autem ejus castra a Tarento dierum trium iter. Sic etiam pag. 809. lin. 23. & pag. 855. lin. 8. a fine. Arrian. exp. 3, 19, 8. 3, 20, 2.

Cap. III. 5. ἔσται τὰ σχολιὰ εἰς εὐθεΐαν,) Subaudiendum ὁδόν, uti apud Arrianum etiam de exp. Alex. 3, 7, 6. ἔκ ΕΥΘΕΙΑΝ δὲ ἐπὶ Βαβυλῶν ἦγεν, ἀπὸ τῷ ΕΥΦΡΑΤΕ ὁρμηθεὶς ὅτι ΤΗΝ ΕΤΕΡΑΝ ἰόντι, εὐπορώτερα τὰ συμπαντα τῷ στρατῷ ἦν. Neque vero recta via ab Euphrate movens Babylonem contendit, quod alia via ad exercitum ducendum commodior esset. Et 6, 28, 1. τὴν Διὰ Καρμανίας ἦγεν, scil. ὁδόν. & v. 12. nec non 6, 29, 1. Plura exempla vide apud Lamb. Bos de Ellips. Græcis sub voce ὁδός.

Ibid. v. 13. πράσσετε] Verbum hoc, quod ex Xenophonte jam ostendimus, de quibusvis pecuniarum exactionibus dicitur; peculiariter vero tribuitur hoc loco vectigalibus, uti & apud Polybium lib. 4 cap. 47 pag. 437. lin. 3. Μεγάλης δὲ

δὲ γενομένης τ' αὐσυτελείας καὶ δυσχρηστίας πᾶσιν
 ἐκ τῶν τέλων ΠΡΑΤΤΕΙΝ τὰς Βυζαντίδας τῶν ἐξαγο-
 μένων ἐκ τῶν Πόντου, δεινὸν ἠγᾶντο. *Ubi vero Byzan-*
tiiis Ponticæ merces vectigal pendere cæperunt, mox
omnes ex ea re damnum ingens atque incommodum
sentire, facinusque indignum dicere. Et cap. 52. pag.
 442. lin. 10. a f. Βυζαντίδας μὲν, μηδένα ΠΡΑΤ-
 ΤΕΙΝ τὸ Δραγώγιον τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεόντων.
Ne Byzantiorum populus portorii nomine quicquam
ab ullo eorum exigeret, qui in Pontum navigant. Qua-
re quod Camerarius ait, plenam orationem esse
πράσσειν χρήματα, adducto Xenophontis loco:
malletm ego ex Polybii verbis modo allegatis
τέλων πρᾶττειν, quod magis etiam proprium
est publicanis. Unde Chemnitius, Convenit hic
locus, inquit, cum Paulo Rom. XIII. 7. de solvendis
vectigalibus & tributis.

Ibid. v. 14. Μηδένα Δρασεῖσθαι) Dudum
Interpretes ad h. l. docuere, Δρασεῖσθαι esse terro-
re incusso alteri aliquid extorquere. Quod crimen
concussionem vocant J.Cti. Utitur hoc verbo Po-
lybius de Philippo Macedonum Rege, quem
narrat liberos maritosque metu coëgisse, ut se
stupro coire cum ipforum matribus & uxoribus
paterentur, in Excerptis de virtut. & vit. pag.
1390. lin. ult. Neque jam mulieres viduas sollicita-
bat, aut maritas; sed si qua oculis placuerat, pro im-
perio ad se evocabat. Quæ non illico paruiſſent, iis
contumeliam faciebat, pro edibus earum commissa-
bundus. καὶ τῶν μὲν τὰς υἱαῖς, τῶν δὲ τὰς ἀνδρας
αἰνᾶ-

ἀνακαλόμενος ἐπὶ προφάσεσιν ἀλόγοις ΔΙΕΣΕΙΕΝ,
καὶ πολλὴν ἀσέλγειαν ἐναπεδείκνυτο καὶ ὠραιο-
μίαν. *Atque harum quidem liberos, harum viros
accitos varia causatus territabat, maximamque im-
pudentiam ac libidinem ostentabat.*

Ibid. ὀψωνίοις ὑμῶν) Quid opsonii appella-
tione intelligatur omnes norunt. Hic autem
pro stipendio militari accipitur, quia non modo
pecunia, sed etiam cibaria militibus dabantur.
Polyb. lib. 6. ὀψώνιον δ' οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι
τὴν ἡμέραν δύο ὀβολούς· οἱ δὲ ταξίαρχοι διπλῶν·
οἱ δ' ἵππεῖς δραχμὴν· σιτομετρῶνται δ' οἱ μὲν πε-
ζοὶ, πυρῶν, Ἀττικῶν μεδίμνων δύο μέρη, μάλιστα
πῶς· οἱ δ' ἵππεῖς κριθῶν μὲν ἑπτὰ μεδίμνων εἰς
τὸν μῆνα, πυρῶν δὲ δύο. Τῶν δὲ συμμάχων οἱ μὲν
πεζοὶ τὸ ἴσον, οἱ δ' ἵππεῖς πυρῶν μὲν μεδίμνον ἕνα
καὶ τρίτον μέρος, κριθῶν δὲ πέντε. δίδονται δὲ τοῖς
μὲν συμμάχοις ἕτ' ἐν δωρεᾷ· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἕ-
τε σίτη καὶ τὸ ἐσθῆτος, καὶ τὸ ἵππων ὅπλα προσδε-
δῶσι, πάντων τούτων ὁ ταμίης τὴν μεταγμένην τι-
μὴν ἐκ τῶν ὀψωνίων ὑπολογίζεται. Id est, Sti-
pendium accipiunt pedites, obolos duos singulis diebus:
ductores ordinum, duplum: equites drachmam. Tri-
ticum autem datur peditibus, Attici medimni ex tribus
duae circiter partes: equitibus hordei septem medimni,
singulis mensibus, tritici, duo. Sociis, pediti aequa
portio: equiti, tritici medimnus ἕξ tertia pars: hordei
quinque medimni: daturque id sociis muneri: sed
Romanis, si frumento, veste, aut armis aliquibus
eguerint, quaestor constitutum earum omnium rerum
pre-

pretium ex eorum stipendiis subducit. Hæc ille, ex quibus intelligi potest, quæ fuerit olim ipsorum quoque militum Romanorum frugalitas. Nam drachma circiter tribus assibus regiis & semisse, obolus septem denariolis, medimnus sex modiis Romanis Budæi calculo æstimatur. Hæc Beza ex Polybio nostro, in quo ista habentur lib. 6. cap. 37. pag. 673.

Ibid. v. 20. Προέθηκε) Scelera scelere auxit. Quo sensu idem verbum & in Polybio exstat pag. 1265. lin. 9. a fine. Τῶν δ' ἐξῆς τὸ συνεχές ἐξεργάζοντο, καὶ ΠΡΟΣΕΤΙΘΕΣΑΝ, ποιεῖν-τες ἀναπολόγητον τὴν ἀμαρτίαν. *Secundum hæc etiam reliqua convenienter istis administrarunt, tandemque peccata peccatis adeo cumularunt, ut excusationi nullus relinqueretur locus.*

Ibid. v. 25. υἱὸς Ἰωσήφ, ὃς ἦλ',] filius Joseph, qui Joseph fuit filius Heli. Ita enim Græci loquuntur in genealogiis recensendis. Ut Polyb. lib. 4. cap. 35. pag. 423. lin. 7. ζῶντος δὲ Ἰππομέδοντος ἀκμὴν, ὃς ἦν υἱὸς Ἀγησιλάου τοῦ Εὐδαμίδου. *Hippomedonte quoque ipso adhuc vivente, Agesilai filio ὃς Eudamide nepote:* Ibid. lin. 7. Ἀγησιπολιν, ὄντα μὲν παῖδα τὴν ἡλικίαν, υἱὸν δὲ Ἀγησιπόλιδος τοῦ Κλεμβρότου. *Agesipolim, etate quidem puerum; sed filium Agesipolidis, cui Cleombrotus pater.* Arrian. exped. Alex. I, 16, 5. Ἀρβυπάλης ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξεος παῖς. *Arbupales Artaxerxis ex Dario nepos.*

Cap. IV. v. 18. Ἰδὲ συντετριμμένους τὴν καρδίαν,) Συντρίβεσθαι accipitur pro dolore & tristitia veluti conteri & contundi, apud Polybium pag. 1220. lin. penult. Callicrates ubi in Achajam est reversus, metum P. R. omnibus incutere, & renunciatione legationis suae omnes terrere, καὶ ΣΥΝΤΡΙΨΑΣ Ἰδὲ ὄχλους, universae denique multitudinis animos dejicere. Et pag. 1266. lin. 20. Et lemborum adventus, & numerus ingens occisorum equitum, & Gentii transitus ad Persei partem, ΣΥΝΕΤΡΙΒΕΝ αὐτοὺς, animos illi dejiciebant. Item pag. 1298. lin. 10. Ceterum ubi per Graecorum civitates responsum illud est vulgatum, quod Achaeis dederant Romani super illis qui accusati fuerant, Ἰὰ μὲν πλήθῃ ΣΥΝΕΤΡΙΒΗ ΤΑΙΣ ΔΙΑΝΟΙΑΙΣ· καὶ τοῖς οἷον ἀπελπισμοῖς ὑπέδραμε Ἰδὲ ἀνθρώπους, vulgo omnium dejecti sunt animi, desperatione quadam mentes invadente. Pag. 1130. med. ΣΥΝΤΡΙΒΕΙΣ ΤΗ ΔΙΑΝΟΙΑ, καὶ δυσελπίστας, frastus animo, & desperans rebus suis.

Ibid. κηρύττει) Polyb. pag. 585. lin. 3. ΚΗΡΥΞΑΝΤΕΣ τοῖς δούλοις ἐλευθερίαν, servis ad libertatem vocatis.

Ibid. ἀποστείλας) Polyb. lib. 5. cap. 10. pag. 500. lin. 17. af. χωρὶς λύτρων ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΣ Ἰδὲ αἰχμαλώτους, cum captivos gratis dimisisset.

Ibid. v. 27. ἐπὶ Ἐλισσαίῃς) Ita Epictetus dicit ἐπ' ἐμῷ meo tempore, cum ego illic essem, lib. 3. cap. 23. pag. 365. lin. 6. af.

Cap. V. 8.) Προσέπεσε τοῖς γόνασι] Arrian. Indic. 36, 1. πίπτει αὐτῷ πρὸς τὰ γόνατα, *ei ad genua prostravitur.*

Ibid. v. 9. συνέλαβον] Verbum hoc in genere significat *comprehendere* five *capere*. Arrian. de exped. Alex. 3, 21, 6. Δαρεῖς δὲ παρέπύθετο, αὐτὸν μὲν ΣΥΝΕΛΑΒΜΕΝΟΝ ἄγεσθαι ἐφ' ἄρμα-μαζας. *De Dario certior factus est captivum illum in curru portari.* It 6, 29, 4. & 7, 4, 1. ΣΥΛΛΑΒΩΝ ἀπέκτενε, *comprehensos necavit.* Speciatim dicitur de captura piscium five margaritarum, Indic. 8, 12. *Regem suum etiam aut reginam margaritas habere, ut apes:* καὶ ὅσις μὲν ἐκείνον κατ' ἐπιτυχίην ΣΥΛΛΑΒΟΙ, ἔτον δὲ εὐπετέως περιβάλλειν καὶ τὸ ἄλλο σμῆν τῶν μαργαριτῶν. *Ac si forte contingat regem capi, reliquum etiam margaritarum examen celeriter ab eodem circumcingi.*

Cap. VI. 22. ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν) *Ut ostendit est probare jacere in praesentes:* ita ἐκβάλλειν τὸ ὄνομα ὡς πονηρὸν fortasse est *absentium nomina, tanquam pessimorum hominum, abominari, eaque non nisi cum execratione quadam appellare.* Notat enim ἐκβάλλειν inter alia *rejicere, reprobare, aspernari,* apud Polybium lib. 1. cap. 14. pag. 18. lin. 22. ἐν μὲν δὲ τῷ λοιπῷ βίῳ τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν, ἴσως δὲ ἂν τις ΕΚΒΑΛΟΙ. *Sane quidem in cæteris vitæ partibus ejusmodi æquus animus non sit fortasse aspernabilis.* Grotius interpretatur, *absentium nomen, ut improborum hominum, differre rumoribus,* per He-

Hebraismum ex Deut. XXII. 19. Sed nihil in utramvis partem affirmare ausim, cum neque in Deuteronomio, neque in Polybio totum hoc loquendi genus existet. Neque enim existimo, in hujusmodi vulgaribus sermonis formulis, qualis hæc fuisse videtur, judicandam esse sententiam ex singularum vocum significatione, sed ex communi loquentium usu.

Ibid. v. 37. *μὴ κρίνετε καὶ ὃ μὴ κριθῆτε.*) *Κρίνεσθαι* Arriano dicuntur, de quibus in judicio agitur; *κατακρίνεσθαι* qui condemnantur, differt. *Epiet.* lib. I. cap. I. sub fin. *Agrippino* nunciabatur, ὅτι *ΚΡΙΝΗ* ἐν συγκλήτῳ, de te agitur in *Senatu*. Paulo post: λέγει τις αὐτῷ, ἔλθ' ὅτι κατακρίσεαι. Dicit ei quis: abi, quoniam damnatus es.

Ibid. v. 40. *κατηρτισμένοι*) *perfectus*. Quo sensu est apud Polybium lib. 5. cap. 2. pag. 490. lin. 9. *Ἡθροισμένων δὲ τῶν πλοίων, καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη ταῖς εἰρεσίαις ΚΑΤΗΡΤΙΣΜΕΝΩΝ, σιτομετρήσας καὶ μιθοδοτήσας ὁ βασιλεὺς τὴν δύναμιν, ἀνέχθη.* Ubi classis convenit, ἔς *Macedones* satis magnum jam usum remigandi visi sunt habere, Rex frumentum exercitui mensus, ἔς stipendio quoque numerato, e portu solvit. Hic ταῖς εἰρεσίαις κατηρτισμένοι dicuntur in remigando satis exercitati ἔς *perfecti*. De iisdem enim paulo ante ait pag. 489. lin. 25. ὁ μὲν ἔν βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων πλῆθος ἐν τῇ Κορίνθῳ διέτριβε πρὸς τὴν κατὰ θάλατταν ΑΣΚΗΣΙΝ καὶ πρὸς αὐτοὺς γιγνόμενον.

Philippus & Macedones Corinthi in exercitatione & apparatu rei navalis occupabantur. Similem locum Budæus in Comment. pag. 1033. lin. 39. citat ex Gregor. ἐν τῷ εἰς τὴν εἰς αὐτῶν ἀδελφὴν ἐπιταφίῳ. καὶ ἅμα τὰς πολλὰς εἰς ζῆλον τῆς αὐτῆς ἀρετῆς ἐκπαιδεύομεν, ἐπειδὴ ἔστο ἡμῖν ἐν παντὶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ σπουδάζεται, ΚΑΤΑΡΤΙΖΕΙΝ ὅς ἐπιστεύθημεν. Et simul multitudinem ad studium ejusdem virtutis erudiemus; siquidem in hoc nos omnibus & discipulis & factis elaboramus, ut absolvamus & doctrina consummatos reddamus, qui nobis commissi sunt. Idem Budæus ait, in loco Lucæ fortasse πᾶς ἀντὶ τοῦ ὅλου intelligendum. Ut ad Coloss. II. 19. ἐξ ὧν πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν ἐπιχορηγούμενον.

Cap. VII. 8. ὑπὸ ἐξουσίαν λασσόμενοι) Polyb. pag. 1110. lin. 13. a f. & pag. seq. lin. 13. a f. urbes ὑπὸ φίλιππον ΤΑΤΤΟΜΕΝΑΣ, quæ sub ditione Philippi fuerant. & pag. 1141. lin. 25. & pag. 1145. lin. 14. a f. ὅσοι ὑπὸ Ἀντίοχον ΕΤΑΤΤΟΝΤΟ, qui Antiocho regi quondam paruiſſent. p. 1167. lin. 6. a f. & pag. 1168. lin. 25. Sic contra οἱ ἐν δυνάμει τεταγμένοι dicuntur Arriano differt. Epiſt. pag. 43. lin. 24.

Ibid. v. 38. κατεφίλει τὰς πόδας αὐτῶν,] Egregie Chemnitius in Harm. pag. 581. Osculum, inquit, multarum quidem rerum symbolum fuit, ut amoris, reverentiæ, subjectionis, &c. huic tamen loco pulchre convenit, quod 3. Regum 19. v. 18. Deus dicit: quorum os non est osculatum Baal. Colligitur

gitur enim inde, fuisse symbolum supplicantium. Sicut
 & Job. 31. v. 27. Esther cap. 5. v. 2. Syrach 29. v. 5.
 Et hoc pulchre convenit ad Psalm 2. v. 12. Osculamini
 filium, ne irascatur Dominus, & pereatis. Hæc est
 descriptio fidei in conversione hujus peccatricis. Porro,
 Christus pronunciat, peccatricem hanc conversam
 habuisse etiam dilectionem, & quidem magnam. Dicit
 enim: Dilexit multum. Et ad dilectionem eadem
 illa externa signa, osculorum & unctionis, accommo-
 dari posse Christus ostendit. Sicut unius rei multi
 possunt esse fines subordinati. Quod ultimum de
 dilectione repetitur initio paginæ 587. Hæc
 ergo egregie, uti dixi, Chemnitius. Sed cum
 in S. Litteris, licet osculi fiat mentio, nullus ta-
 men, quantum memini, pedes osculatus esse
 dicatur: ex profanis nostris Scriptoribus mo-
 rem hunc illustremus, in quibus exempla re-
 periuntur plane congrua, eorum, qui ob has
 easdem causas pedes aliorum osculati sunt, &
 quod eos suppliciter rogarent, & quod ama-
 rent. Ubique autem hæc eadem verba adhi-
 bentur; ut ex tam constanti loquendi usu satis
 appareat, rem ipsam non fuisse inusitatam. Et
 petentium quidem hoc modo delicti veniam,
 exemplum sunt legati Punici apud Polybium lib.
 15. cap. 1. pag. 960. de quibus legati Romani ad
 populum Carthaginiensem commemorarunt, quo-
 modo legati Punici Tunetem ad se venissent; ibique
 in Concilium admissi, non solum tellure adorata diis li-
 baverant, qui mos est etiam aliorum hominum; ἀλλὰ
 καὶ πετόντες ἐπὶ τὴν γῆν ἀγεννώς, ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ

ΚΑΤΑΦΙΛΟΙΕΝ ἢ συνεδρίῳ. *Sed hoc amplius, humili atque abjecto animo in terram procubuerant, & eorum qui in concilio sedebant pedes fuerant osculati; deinde, ubi se humo erexissent, quomodo sese incusaverant, quod pacem, quæ erat Caarthaginiensibus cum Romanis, ipsi principio violassent; non igitur negare se, quin digni essent omnia pati, quæ Romani vellent: orare tamen per communem hominum fortunam, ne quid in se durius populus Romanus consuleret. Futuram enim Pœnorum imprudentiam benignitatis & moderationis Romanorum posteris documentum. Hæc ideo tam multa adscripsi, quia, quæ hi legati dixerunt, eadem fere illam mulierem cogitasse verisimile est; certe utrinque ad impetrandam gratiam osculatio pedum spectavit. Amoris exemplum, in quo simul etiam lætitia & gratulatio quædam inest, datur apud Xenophontem Cyropæd. lib. 7. pag. 152. lin. 19. Gadatzs autem & Gobryas cum accessissent, Deos primum adorarunt, quod regem impium ulci essent: ἔπειτα δὲ Κύρου καὶ ΚΑΤΕΦΙΛΟΥΝ καὶ χεῖρας καὶ ΠΟΔΑΣ, πολλὰ δακρύοντες ἅμα χαρὰ καὶ εὐφρανόμενοι. deinde manus & pedes Cyri deosculabantur, cum ex lætitia multum & lacrymarentur & gestirent. Suppetit & tertium exemplum, amoris & precum simul, si locum recte intelligo, apud Arrianum dissert. Epiet. lib. 3. cap. 26. pag. 402. lin. 14. Nihilne tibi unquam ab amica fuit injunctum, quod invitus faceres? ἔδεπότε σὺ τὸ δούλῳ ἐκολάκευσας; ἔδεπότε ΑΥΤΟΥ ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ ΚΑΤΕΦΙΛΗΣΑΣ, καὶ τοι & Καίσαρ ἂν σέ τις ἀναγκάσῃ, ὕβριν αὐτοῦ*

αὐτὸ ἡγή, καὶ ὑπερβολὴν Ἰουαννίδου. *Nunquamne adulatus es servulo tuo? (de impudico, ni fallor, loquitur.) Nunquam pedes ipsius es deosculatus? Quanquam si quis te cogeret ista præstare Cæsari, injuriam & tyrannidem esse diceres intolerandam.*

Cap. VIII. 14. Τελεσφορεῖσι.) Arrian. Epiet. lib. 4. cap. 7. pag. 494. lin. 2. κατορυγῆναι δὲ, χρόνῳ τὸ σπέρμα κρυφθῆναι, κατὰ μικρὸν αὐξηθῆναι, ἵνα ΤΕΛΕΣΦΟΡΗΘΗ. *Fodi terram oportet, aliquandiu semen occultari, paulatim succrescere, ut fructus ad maturitatem perducantur.*

Ibid. v. 33. ἀπεπνίγη.) Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 5. pag. 144. lin. 5. af. *Quin etiam navis mergitur. Quid ergo restat mihi agendum? Id quod possum. Id vero unum est, μὴ φοβέμεν ΑΠΟΠΝΙΓΜΑΙ, ἔδὲ κεκραγὼς, ἔδ' ἐγκαλῶν τῷ Θεῷ, ut intrepide ac sine ejulatu suffocer aqua, nulla divini numinis accusatione.*

Ibid. v. 40. ἀπεδέξατο αὐτὸν) libenter & cum gaudio eum excipiebat. Gratum enim acceptumque ejus adventum fuisse multitudinī, indicio est, quod expectatus omnibus venisse dicitur: ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτὸν. Et habet sæpe verbum ἀποδέχεσθαι hanc emphasin, ut Act. XV. 4. XXIV. 3. & apud Polyb. exc. legat. n. 50. pag. 1201. lin. ult. Posteaquam Demetrius ab Roma in Macedoniam est reversus, Senatus responsum asserens, quo significabant Romani,

uni Demetrio ferri acceptum debere, quod veniam Philippo dedissent, eique credidissent: omnia enim fecisse & porro facturos in Demetrii gratiam; οἱ μὲν Μακεδόνες ΑΠΕΔΕΧΟΝΤΟ τὸν Δημήτριον, μετὰ λῶν ὑπολαμβάνοντες ἀπολελύσθαι φόβων καὶ κινδύνων. Macedones Demetrium cum favore conspiciebant, magno metu magnisque periculis per eum liberatos se existimantes. Et lib. 10. cap. 5. pag. 806. lin. 4. Scipio venit in forum. Τῷ δὲ πλῆθους καὶ διὰ τὸ πρῶτον καὶ διὰ τὴν προῦπάρχουσαν εὐνοίαν ἐκπληκτικῶς αὐτὸν ΑΠΟΔΕΞΑΜΕΝΟΥ. Ubi magna cum admiratione & propter ausi novitatem, & quia jam ante omnibus erat charus, a populo excipitur. Quin etiam complecti, laudare, probare, magni aestimare significat, lib. 4. cap. 86. pag. 484. lin. 15. Διὸ καὶ τὸν μὲν Ἄρατον ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, αἰεὶ καὶ μᾶλλον ΑΠΕΔΕΧΕΤΟ καὶ κατηξίει πρὸς δὲ τὸν Ἀπελλῆν, λοξότερον εἶχε. Ac propterea ab illo die magis magisque Aratum est complexus, & in pretio habuit: de Apelle vero minus bene sentire cepit. Et lib. 5. cap. 12. init. Δῆλον γὰρ ἐκ τούτων, ὡς εἰκὸς ἦν αὐτῶν μὲν καταγινώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον ΑΠΟΔΕΧΕΣΘΑΙ καὶ θαυμάζειν. Profecto enim simillimum veri est, Aetolos fore se ipsos incusatuos, & Philippum laudatuos atque admiratuos. Conf. Not. ad Act. XXIV. 3.

Ibid. v. 43. ὅσα ἐν ῥύσει αἵματι) Eadem est ratio præpositionis ἐν apud Polybium in alio dicendi genere lib. 2. cap. 11. pag. 138. init. ὁ Δημήτριος EN ΔΙΕΒΟΛΑΪΣ ΩΝ, καὶ φοβέμενος τὴν Τεύ-

Τεῦταν. Demetrius nonnullis apud Teutam ipsum criminantibus, metuens ab illa sibi.

Ibid. v. 50. μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται.) Hoc sensu usurpatum καὶ Er. Schmidius vocat effectivum ad Matth. V. 19. ut Matth. IX. 18. Ἐπίθες τὴν χεῖρά σου εἰς αὐτήν καὶ ζήσεται, so wird sie lebendig / Luther. nempe per vel propter impositionem manuum tuarum. Ita hoc loco, per fidem tuam. Et hoc bene græcum esse, intelligitur ex Arriano, qui prorsus ita loquitur, dissert. lib. 2. cap. 20. pag. 224. lin. 8. ΠΙΣΤΕΥΣΟΝ μοι, καὶ ὠφεληθήσῃ. *Mibi crede, & fructum inde percipies.*

Cap. IX. 12. ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν.] Arrianus de exped. Alex. 3, 4, 4. ait ἐγκλιναντὸς ἡλίος εἰς ἑσπέραν, pro quo Curtius 4, 7, 22. die inclinato in vespertinam. Quare non male quidem Er. Schmidius: Dies κλίνειν dicitur, propter inclinationem Solis versus Horizontem. Neque tamen hæc ratio ubique valet. Nam & nox κλίνειν dicitur, quando vergit ad lucem, & Sol versus Horizontem adscendit. Ita enim Polybius lib. 3. cap. 93. pag. 339. lin. 7. Post hæc verba, cænare & ad quietem se recipere omnibus præcipit. Ἄμα δὲ τῷ ΚΑΙΝΑΙ τὸ τρίτον μέριδι τῆς νυκτός, εὐθέως ἐξῆγε τὰς λειτουργίας. Deinde tertia noctis vigilia jam inclinante, ipse operas educit. Et Seneca Epist. LXVII. initio dicit: Ver jam inclinatum in æstatem, quo tempore calere debebat, interpret. Quare κλίνειν generatim significat ad finem inclinare, N 5 Ibid.

Ibid. v. 18. συνῆσαν αὐτῷ) *aderant ei*, ad eum conveniebant; interveniebant discipuli, cum solus oraret. Sic *Beza* exponit, congruenter sane verbo συνεῖναι, cujus eandem notionem habes apud *Arrianum* de exp. Alex, 1, 25, 6. *Darius Afisinem* mittit, prætectu quidem legationis ad *Phrygiæ satrapam*: Ἡ δὲ ἀληθεία ἦν Ἀλεξάνδρῳ ΤΟΤΩ ΣΥΝΕΣΟΜΕΝΟΝ, re vera autem, ut *Alexandrum* hunc adiret. Ita etiam παρῆναι sæpe non *adesse*, sed *accedere* significat. Vid. Not. ad *Coloss.* I. 6.

Cap. X. 14. Πλὴν) *Beza* vertit *ideo*, & *Ephes.* V. 23. *itaque*. *Ludov.* autem de *Dieu* dubitat, an πλὴν unquam id significet. Quare cum ista interpretatio huic loco optime conveniat, eam confirmare conabimur *Polybii* testimonio, apud quem omnino hanc videtur habere significationem. Adscribam locum integrum, ut possit lectoris esse iudicium. Neque enim cum quoquam hac de re contendere arimus est, si cui aliter videatur. Lib. 5. cap. 87. pag. 597. lin. 18. a f. Quorum omnium nihil reputans animo *Ptolemæus*, victoria tam inopinata contentus, & omnino *Cæle Syriæ imperium* recuperasse præter spem satis habens, adeo non erat alienus a quiete, ut plus etiam quam par esset ejus desiderio tangeretur: impellente ignavia & cæteris animi morbis, qui per universam vitam fuerunt illi familiares. ΠΛΗΝ ὁ δὲ γεγονότων τῶν πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, βραχέα προσαναταθεὶς καὶ καταμεψάμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις

τοῖς τοῦ Ἀντίοχου, συνεχώρησε πονδὰς ἐνιαυσίαις. *Itaque ergo, ubi Antipater cum reliquis legatis ad eum venit, minaciter paululum eos allocutus, & de Antiochi questus injuriis, inducias in annum eis concessit. Hic adeo necessariam judicavit Latinus interpretis istam significationem, ut duobus eam verbis exprefferit. Quanquam video quid dici possit: particulam πλὴν non cum verbo συνεχώρησε, sed cum participiis προσαναλαθεὶς καὶ καταμεμψάμενος construendam esse, hoc sensu: Licet fuerit inclinatio ad pacem animo, tamen non sine aliquibus minis & increpatione eam concessisse. Sed illa altera sententia est simplicior, & ut puto, verior.*

Ibid. v. 25. ἵ ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω.] Sic infra XVIII. 18. pro quo Marcus dicit X. 17. ἵ ποιήσω, ἵνα κληρονομήσω. Sic & Polyb. lib. 17. cap. 1. pag. 1035. lin. 11. Διόπερ ἤξις διασαφεῖν τοῦ Τίτου, τί δεῖν ποιήσαντα τὴν εἰρήνην ἄγειν; itaque petebat a Tito, ut significaret, quid sibi esset faciendum, quo pacem tandem impetraret. Tunc Rom. Imperator; simplicem sibi eamque evidentem ait esse orationem: Jubere enim, ut ex universa Græcia excedat; captivos & transfugas, quos habet, singulis reddat &c. Et Xenoph. Cyrop. lib. 7. pag. 144. lin. 46. τί ἂν ποίω, τοῦ λοιποῦ βίου εὐδαιμονέστατα διατελέσαιμι. Quo pacto id, quod esset vitæ reliquum, exigere quam felicissime possem. Κληρονομεῖν autem non tantum esse hæreditate, sed quocunque jure consequi, dictum est ad Matth.

Matth. V. 5. ne hic videatur pugnantia inter se loqui, qui vitam æternam hæreditatem vocet, & tamen factis eam velit adipisci. Qua de re vide *Dorschei Commentarium*. Addendus hic locus Polybii pag. 160. lin. antep. ubi de rerum gestarum fructu hoc verbum usurpatur: πεπεισμέ-
νῳ τ' ἐπιγραφῆς τῶν ἐκβαίνόντων, πλεῖστον ὄτῳ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΙΝ. *Non dubitans, ita facile consecuturum se, ut omnium quæ accididissent, decus sibi adscriberetur.* Duo alia exempla ex eodem Polybio allata sunt ad Hebr. I. 4.

Ibid. v. 30. ληστὰς πείεπεν,) Inversa constructione Polybius dicit τῶν μὲν ΛΗΣΤΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΕΡΙΠΕΣΟΝΤΕΣ ἐν τῷ πελάγῳ διεφθείραν, in hos legatos piratæ in mari inciderunt, eosque occiderunt pag. 1201. lin. 19.

Ibid. v. 32. γερόμενῳ κατὰ τὸν τόπον] cum venisset ad eum locum. Sic Act. XXVII. 7. & Arrianus in Enchirid. Epiet. bis in uno Capite 21. *Memento, sic in vita esse versandum, tanquam in convivio.* Περιφερόμενον, ΓΕΓΟΝΕ ΤΙ ΚΑΤΑ ΣΕ: ἐκλείνας τὴν χεῖρα, κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κατέχε. ὄπω ἡκει; μὴ ἐπίβαλε πόρρω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ πείμενε, μέχρις ἂν ΓΕΝΗΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΕ. *Si quid circumferendo ad te pervenerit, porrecta manu modeste capito. Præterit? Ne detine. Nondum adest? Ne longe appetitum extendito: sed expecta, dum ad te pervenerit.* Similia exempla ex Xenophonte quoque jam annotata sunt.

Ibid.

Ibid. v. 40. *ᾧ* πᾶτο *ᾧ* πολλὴν *ἀ*-
κονίαν.) Polyb. lib. 10. cap. 14. pag. 819. lin. 24.
κατέχον ἀναβάντες ἀμαχητὶ τὸ τείχος· ἄτε τῶν
ἐνδον ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΟΝ μὲν ΠΕΡΙ τῆς ἄλλης πόλεως,
καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἰσθμὸν καὶ τὴν αὐτῇ πύλιν.
Superato muro, nemine resistente, eum tenuerunt.
quippe quod aliis in locis obsessi occupabantur, maxime
autem circa fauces & eo ferentem portam. I. lib. 3.
 cap. 105. init. Ἄρτι δὲ τῇ ἡμέρᾳ *ἀ*φαινήσης, καὶ
 πάντων τῶν τε *ἀ*ναόλαις καὶ τοῖς ὀμμασι ΠΕΡΙΕ-
 ΣΠΑΣΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙ τῆς ἐν τῷ Γεωλόφῳ κινδυνεύον-
 τας. *Luce orta, quum essent mentes atque oculi o-*
mnium circa eos occupati, qui in tumultu pugnabant.
 Construitur etiam cum κατὰ pag. 388. lin. 5. a f.
 τὰ μὲν *ἀ*φαινίσαντες, μὴ ΚΑΤΑ τὴν εἰς τὰς νᾶυς
 ἐμβασιν ἐπιθῶνται σφίσι ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΟΙΣ. *Par-*
tim veriti, ne dum ipsi in navium ingressu forent occu-
pati, ab hoste invaderentur. Et cum ὑπὸ pag. 1115.
 lin. 11. καὶ ἔφασκεν εὐκαιρεῖν ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΟΙΣ
 ΤΠΟ τῆς τῶν ἐκ τῆς Ἡρακλείας λαφύρων οἰκονομίας.
Sibi otium esse negavit, occupato circa administratio-
nem prædæ ex Heraclea. Et sine præpositione
 pag. 963. lin. 5. a f. *Quæres faciebat, ut non solum*
Italiae populi & Africa, verum etiam Hispania, Sicilia
& Sardinia μέλει ᾗς εἶναι καὶ ΠΕΡΙΣΠΑΣΘΑΙ τῶν δια-
νοίαις, παραδοκῶν τὰ συμβησόμενον, in spem ve-
rum novarum erigerentur, & ad expectationem futuræ
intenti, ancipites cogitationes animis agitarent. Oc-
 currit & simplex verbum apud Arrian. in Epiict.
 pag. 6. lin. 3. *ἀ*πλοῖα ἢ, καθήμεθα
 ΣΠΩΜΕΝΟΙ, καὶ ᾧ κύπτομεν συνεχῶς, τίς ἀνε-
 μι

μὲν πνέει. Quocirca quum quo minus navigemus, tempestas nos impedit, sedemus solliciti, ac sine intermissione observamus, quinam ventus spiraret. Item compositum hoc p. 324. l. 2. p. 433. l. 9. a f. p. 443. l. 14. a f. Frequens etiam est in Polybio nomen πειρασμός occupatio, ut pag. 331. lin. 7. a f. pag. 418. lin. 1. pag. 1072. lin. 15. pag. 1297. lin. 3. & apud Arrian. Epiet. lib. 3. pag. 351. lin. 17. Ex quo & istud huc pertinet lib. 1. cap. 29. p. 123. l. 25. ἀπεριπαύτως καὶ θῆοιαι, καὶ ἀνδρεῖν νῦν μὲν τραγωδῶ. Sine omni distractione assidere & attentum esse Tragico oportet. Conf. ad 1. Cor. VII. 35.

Cap. XI. 39. Νῦν ὑμεῖς] Τὸ νῦν admirationem vel potius indignationem quandam declarat hoc loco. Ita fere Arrianus in Epiet. lib. 3. cap. 23. pag. 361. lin. 14. ΝΥΝ δύναται τις ὠφελησθαι καὶ ἄλλος, μὴ αὐτὸς ὠφελημένῳ; Potestne quisquam prodesse aliis, qui nullum ipse fructum e doctrina ceperit. Etiam vernaculum nostrum nusæpe nota est vehementioris motus animi: Νῦν ἰὴρ Pharisaer.

Cap. XII. 18. γεννήματα) Polyb. lib. 1. cap. 71. princ. Καρχηδόνιοι δὲ τὰς μὲν κατ' ἰδίαν βίβας αἰεὶ διεξαγαγόντες ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς χώρας ΓΕΝΝΗΜΑΤΩΝ. Carthaginenses, qui rem familiarem suam iis sustentare, quæ in suis cuique agris nascerentur, semper consueverant. Et pag. III. lin. 13. Σαρδῶ νήσῳ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ πολυανθρώπῳ καὶ τοῖς ΓΕΝΝΗΜΑΣΙ ἀγαθέροισα. Sardinia insula & magni-

gnitudine, & frequentia hominum, & fructuum pro-
ventu præstans.

Ibid. v. 20. ἀπαιτῶσιν) Arrian. Epiēt. lib.
4. cap. 1. pag. 441. lin. 12. ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΙ Τῷ Θεῷ αὐ-
τὸ δέδωκεν, repetenti Deo quæ dedit. Et in Enchiridio
cap. XV. Nunquam te quicquam perdidisse dicite,
sed reddidisse. Filiolus obiit? redditus est. Prædium est
ereptum? annon id quoque est redditum? At impro-
bus est qui eripuit. Τί δέ σοι μέλει, Διὰ τίνος σε ὁ
θεὸς ΑΠΗΓΗΣΕ; Quid id tua refert, per quem is qui
dederat, abs te repetierit? Cicer. Tusc. Quæst. lib. 1.
Natura dedit usuram vitæ, tanquam pecuniæ, nulla
præstituta die. Quid est igitur, quod querere, si re-
petit cum vult? ea enim conditione acceperas.

Ibid. v. 24. κατανόησατε τὰς κόρακας, ὅτι ὁ
σπείρει) Sic Terentius, inquit Beza, observa
filium, quid agat, pro, observa, quid filius agat. Sy-
rus videtur pro ὅτι legisse ὁ, idque (opinor) re-
ctius. Hæc Beza. Sed perperam eum opi-
nari, patebit ex quam plurimis exemplis infra ad
Act. XVI. 3.

Ibid. v. 29. μὴ μετewρίζεσθε.) Uterque au-
ctor verbo hoc & active & passive utitur. Ar-
riano de exped. Alex. est in sublime tollere, 2, 21,
10. 6. 5, 4. & 6, 19, 2. ubi naves dicuntur μετew-
ρίζεσθαι, cum levantur æstu subeunte. Polybio
notat activum sollicitare, ad defectionem incitare
pag. 577. lin. 13. Eo tempore Keraas ἐ numero præ-
fectorum Ptolemæi, ad Antiochum defecit: qui mu-
nifice

nifice illum suscipiens, πολλὰς ΕΜΕΤΕΩΡΙΣΕ τῶν πα-
 ρὰ τοῖς ἐναντίοις ἡγεμόνων, *animos multorum e duci-*
bus Regis Egyptii erexit, i. e. ut Curtius loquitur 5,
8, 9. illius præmiis cæterorum sollicitavit animos. Pas-
sivum ad defectionem inclinare, rebus novis studere,
ex ancipiti rerum eventu pendere, & quo se fortuna,
eodem & animum inclinare, pag. 268. lin. 10. a f.
pag. 734. lin. 8. & pag. 1277. lin. 8. ad spem alicu-
jus rei erigi, pag. 1477. lin. 15. a f. Porro abductio-
nem illam servorum moleste ferebant, cum hos quidem
recens manumissos viderent, τῶν δὲ λοιπῶν πρὸς τὴν
ἐλπίδα ΜΕΜΕΤΕΩΡΙΣΜΕΝΩΝ, reliquos vero eadem
spe libertatis arreptos atque inflatos. Pag. 1090.
lin. 9. μειράκιον ΜΕΤΕΩΡΙΣΘΕΝ *adolescens cujus*
animus vana spe inflatus. Pag. 1196. lin. ult. ΕΜΕ-
ΤΕΩΡΙΣΕ τὸ μειράκιον, adolescentis animum inani spe
sustulit. Pag. 1332. lin. 4. εὐέλπιδες γενόμενοι καὶ
ΜΕΤΕΩΡΙΣΘΕΝΤΕΣ οἱ πολλοί, omnes eo nuntio in
spem adducti erigere animos ceperunt. Et pag. 1401.
lin. 5. a f. Scopas Aetolorum Prætor, frustratus prin-
cipatu, cujus maxime causa leges conscribere ausus
fuerat, ΜΕΤΕΩΡΟΣ ἦν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ταῖς
γὰρ ἐκεῖθεν ἐλπίσι πεπεισμένος ἀναπληρῶσθαι τὰ
λείποντα τῆς βίης, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ πλεῖον
ἐπιθυμίαν, Alexandriam cogitabat, ratus sese illius
urbis opibus inopiam suam atque immensam animi cu-
piditatem facile expleturum. Sed nihil hæ signifi-
cationes ad hunc locum facere videntur, ubi
oratio est non ad bene sperantes, sed contra ad
ὀλιγοπίστους. Conjecturam ante hac ex Xeno-
phontis quodam loco feci de hujus verbi sensu.

Liceat nunc aliam, quanquam multo infirmio-
rem, afferre. Neque enim adhuc res ita con-
fecta est, nihil ut sit de hoc verbo quærendum
amplius. Nam interpretes fere *suspensio & dubio*
animo esse exponunt, nec male illi quidem, sed
non satis firme, utpote sine exemplo, quos
mihi certe hac de re consulere contigit, hoc solo
adducti, quod μετέωρον significet *dubium*, ut
apud Polyb. pag. 1204. lin. 4. Eorum ergo ve-
stigiis & nos insitemus, atque ex nominis με-
τεώρου notione aliquid de verbo conjicere tenta-
bimus. Spero autem nos hoc æquioribus usu-
ros lectoribus, quod hæc a nobis non temeraria
affirmandi audacia, sed pio investigandi veri
studio proferantur; quo quidem ita me incen-
sum in S. Litteras ferri profiteor, ut dubiis de re-
bus quærere me nec tædeat nec pudeat, si vel a
quibusdam harum rerum minus peritis aut mi-
nus cupidis explosum iri sciam. Turpis enim
est quærendi defatigatio, turpis pudor, cum id,
quod quæritur, est homine Christiano dignissi-
mum. Quid enim dignius, quam illorum Scri-
ptorum, quibus Christiani formantur, diligens
scrutatio & veri sensus indagatio, ad quem sane
non nisi per certam verborum intelligentiam da-
tur aditus. Cum ergo apud Matth. VI. ubi ea-
dem exstat oratio, loco verbi hujus ponatur ἢ τί
περιβαλάμεθα; inde in mentem mihi venit
hæc suspicio potius quam conjectura, si forte
μὴ μετεωρίζεσθε idem significare posset, quod
apud Mattheum, μὴ μεριμνήσητε λέγοντες τί πε-
ριβα-

εἰβαλώμεθα; ut *μετεωρίζεσθαι* esset *de cultu sive vestitu sollicitum esse*. Sane quod ad ipsam orationis seriem attinet, nulla dari posset interpretatio accommodatior. Nam cum utramque sollicitudinem & victus & cultus rationibus adductis dissuaserit, illam quidem v. 23. 24. 25. 26. hanc vero v. 23. 27. 28. cumque istis rationibus nunc subjungat v. 29. conclusionem, & in ea priorem sollicitudinem duplici verbo exprimat *Φάγητε, πίνητε*: annon convenientissimum sit, etiam indumentorum curam eadem conclusione comprehendi atque prohiberi? Jam ne plane abhorrere ab hac sententia videatur verbi notio: *μετέωρον* inter alia quoque id significat, *quod est in superficie atque exterius apparet, neque altius penetrat*. Ita Arriano naves longæ sive bellicæ dicuntur & *μετέωροι*, quod non suspensæ quasi in superficie aquæ invehantur, sed ob magnitudinem & pondus undis profundius immergantur, de exped. Alex. 6, 5, 3. Αἱ δὲ μακρὰ νῆες, ὅχ' ὡσαύτως ἀπαθείς ἀπὴλθον ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτε ΜΕΤΕΩΡΟΙ ἐπὶ τῷ ἐπικαχλάζοντι κύματι ὡσαύτως ἔσαι. Longæ vero naves non ita incolumes evaserunt in illo circumactu, quia neque ita sublimes ferebantur super fluctus se invehentes. Ad quæ verba Gronovius, innuit, inquit, non ita superne eas innatasse, & quasi suspensas super æstuanes undas processisse. Unde verbum *μετεωροκοπεῖν* ἐστὶ κυρίως τὸ πλάττειν τὴν κώπην ματαίως τὴν θάλατταν συγκόπτειν, ut Scholiastes Aristophanis exponit, i. e. latiore remi parte frustra aquam cadere.

Cu-

Cujus significationis alia duo exempla habet Budæus in Comment. pag. 1174. lin. 46. Μετέωρον, inquit, etiam ἐπιπόλαιον significat. Theophr. in 1. de Causis, ὅτι μετέωρα καὶ ἐβαθύρριζα ἔσιν, καὶ τινες εἰς βάθος καθιᾶσι. Idem, ἡ γὰρ ῥίζα μετέωρον ἔσται, καὶ συρροὴν λαμβάνουσα, μεθίησιν τὸν βλαστόν. Quidni ergo fieri possit, ut vestimenta quoque dicantur μετέωρα, quia superficiem tantum corporis nostri attingunt, cum cibo & potu interius nutriamur. Quod si absurdum non est, neque incredibile videri debet, quin μετεώριζεσθαι non dico significet, sed significare possit, *in hisce rebus externis, & ut ita dicam superficialiis animum occupare, earumque curæ sollicitari.* Animadvertant ergo, quibus hæc curæ cordique sunt, in lectione Græcorum Auctorum, num exemplum alicubi aut vestigium hujus significationis reperiat. Neque ob aliud hæc tam incerta annotavi, quam ut cognita verbi hujus ambiguitate, aliorum quoque excitetur & inflammetur inquirendi studium.

Ibid. v. 42. τὸ σιτομέτριον) Polyb. lib. 4. cap. 63. pag. 456. lin. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα ΣΙΤΟΜΕΤΡΗΣΑΣ εἰς τριᾶκονθ' ἡμέρας τὴν δύναμιν ἐκ τῷ περικαταλειφθέντι σίτῃ. Deinde triginta dierum annonam exercitui demensus, ex eo frumento, quod supererat. Lib. 5. cap. 2. pag. 490. lin. 9. ΣΙΤΟΜΕΤΡΗΣΑΣ καὶ μιθοδοτήσας ὁ βασιλεὺς τὴν δύναμιν, ἀνήχθη. Rex frumentum exercitui mensus, & stipendio quoque numerato, e portu solvit.

Item pag. 983. lin. 14. Et pag. 599. lin. 10. a f. *Καὶ μὴν εἰς ΣΙΤΟΜΕΤΡΙΑΝ δέκα τριήρων, ἀρτάβας δισμυρίας. Item ad alimoniam decem triremium, vicies mille artabas.*

Ibid. v. 49. καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθῃ;] *Et quid volo? si ille jam est accensus. Id est, nihil jam restat amplius. Ita Camerarius. Cujus interpretatio eo confirmatur, quod particula καὶ hunc usum præstet Græcis, ut ea utantur, cum nihil ulterius dictu factuve opus esse significare volunt. Sic Hebr. XI. 32. καὶ τί ἔτι λέγω; & Arrian. dissert. Epict. lib. 4. cap. 9. extremo: Deinde quæris, Quid mihi conducit; ΚΑΙ ΤΙ ζητεῖς ἴσθις μείζον; ἐξ ἀναιχύντῃς αἰδήμων ἔση κλ. Et quid quæris hoc majus? Ex inverecundo verecundus fies &c. Si qua alia his majora quæris, fac quæ facis. Ne deorum quidem quisquam servare te potest. Nam particulam καὶ hic apud Lucam non conjunctionis copulativæ vice fungi, sententia ipsa loci satis declarat, quæ adversativam potius requireret: τί δὲ θέλω;*

Ibid. v. 56. δοκιμάζειν) Matthæus XVI. 3. pro illo dicit διακρίνειν. Epictetus utrumque sæpe conjungit, dissert. lib. 1. cap. 20. pag. 84. lin. 3. Διαῖτο ἔργον & φιλοσόφος τὸ μέγιστον καὶ πρῶτον, ΔΟΚΙΜΑΖΕΙΝ τὰς φαντασίας καὶ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΝ, καὶ μηδεμίαν ἀδοκίμαστον προσφέρειν. Quapropter munus Philosophi maximum & primum est, examinare visa & discernere, & nullam sine examine

mine admittere. Et cap. 7. pag. 32. lin. 17. δύνα-
μις δοκιμαστική τε καὶ Διακριτική τῶν δοκίμων τε
καὶ ἀδοκίμων δραχμῶν, *facultas examinandi &*
discernendi probos denarios ab adulterinis. Et lin.
22. δοκιμαστικός καὶ Διακριτικός & ἀληθὺς καὶ &
ψευδὺς, καὶ & ἀδήλως, *qui examinare & discernere*
valet verum & falsum & ambiguum.

Cap. XIII. 2. Ὅτι πάντα] In hoc dicen-
di genere necessario subaudiendum ait Beza ἄλ-
λως, vel λοιπὸς, ut sit plena loquutio. Ita Po-
lybius scribit, *Eleoram agrum rerum omnium copia*
refertissimum esse ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΝ Πελοπόννησον,
præ cæteris omnibus Peloponnesi, lib. 4. cap. 73. pag.
468. med.

Ibid. v. 7. ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;) *Cur*
vel terram occupat? ut intelligamus infrugiferam
arborem, non solum indignam stercoreatione &
cultu, verum etiam loco, quem occupabat.
Erasm. Eadem est significatio particulæ καὶ apud
Arrianum de exped. Alex. 4, 9, 1. ubi ait, Ale-
xandrum a duobus vitiis superatum fuisse, ira &
vinolentia, ὅφ' ὅτων δὴ ΚΑΙ & ἑτέρως & ἐπέοικεν
ἄνδρα σωφρονεῖντα ἐξηττάσθαι, *a quorum vel altero*
virum temperantem nequaquam vinci conveniebat, i.
e. non tantum ab utroque, sed ne ab altero qui-
dem. Et apud Polyb. pag. 616 lin. 3. Δῆλον γὰρ
εἶναι παντὶ τῷ ΚΑΙ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ πρὸς δάζον-
τι. *Esse enim neminem vel mediocriter in republica*
versatum, quin videat.

Ibid. v. 9. Καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μὴ γε.) *Vulgatissimus Atticismus, etiam ex Xenophonte notatus, in quo alterum membrum deficit; qui ut crebritate exemplorum nobis fiat familiarior, unum alterumve superaddemus ex Polybio. In excerpt. Legat. pag. 1124. init. ΚΑΝ ΜΕΝ ἐπιτυγχάνωσι πρὸς τῶν ἀξιζμένων· Εἰ ΔΕ ΜΗ, τοῖς καιροῖς ἐφεδρεύειν. Fortasse enim quæ peterent obtenturos: sin minus temporum opportunitates esse captandas. Lib. 6. cap. 37. pag 672. sub fin. οἱ τε χιλίαρχοι τῶς σωθέντας, ΕΑΝ ΜΕΝ ἐκόντες ποιῶσιν· Εἰ ΔΕ ΜΗ, κρίναντες συναναγκάζουσιν τὸν σώσαντα σεφάνειν. Et qui servati fuerunt, solent ultro, sin minus, Tribuno post causæ cognitionem cogente, servatorem suum coronare. Et pag. 1074. med. ἄγειν αὐτὸν ἐκέλευον, ΕΑΝ ΜΕΝ ἐκὼν βυληται πειθαρχεῖν· Εἰ ΔΕ ΜΗ, μετὰ βίας. Ut eum adducant imperat; si sponte sua obtemperaret, volentem; sin minus, per vim. Conf. Lamb. Bos de Ellips. Gr. pag. 389.*

Ibid. v. 12. ἀπολέλυσται τῆς ἀσθενείας σ8.] *Polyb. pag. 1213. lin. 12. Εὐμένης δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἔστον ΑΠΟΛΕΛΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ, καὶ ἀναγέρβων ἐν Περγάμῳ, Eumenes Pergami tum commorans, e gravi morbo convaluerat. Et pag. 818. lin. 23. Νομίζοντες ΑΠΟΛΕΛΥΣΘΑΙ ΤΗΣ πειρασείας, existimabant omni se periculo esse defunctos.*

Cap. XIV. 5. εἰς Φρέαρ ἐμπεσῆται.) Polyb. pag. 169. lin. 10. af. καὶ πολλοὶ μὲν Εἰς τὸν ποτα-
ΤΑ-

TAMON ΕΜΠΕΣΟΝΤΕΣ, ὑπὸ τῷ ρεύματι διε-
φθάρησαν. *Multos flumen hausit, in quod inciderant.*

Ibid. v. 18. ἀπὸ μιᾶς) In hac locutione exponenda video interpretes magni nominis ad Syriasmum confugere, quasi nihil hujusmodi in Græcia reperiat; quod tamen secus est. Primo enim Polybius similiter dicit ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς lib. 10. cap. 32. pag. 844. lin. 4. ἴσμεν τὸ πρᾶγμα-
τὸ ἰαχέως πείθοιτο γενομένων, πάντας συνέβη
ἴσμεν ἐντὸς Ἰβηριᾶς ποταμῶν κατοικῶντας, οἷον ΑΠΟ-
ΜΙΑΣ ΟΡΜΗΣ ἐλέσθαι τὰ Ῥωμαίων, ὅσοι μὴ πρό-
τερον αὐτῶν ὑπῆρχον φίλοι. *Hujus rei fama mox late edita omnes cis Iberum populi, qui Romanorum antea amici non erant, uno quasi impetu à Pænis ad eos defe- cerunt.* Deinde jam Camerarius exemplis ex Homero adductis docuit, ex verbo παραιεῖσθαι sup-
plendum esse nomen παραιήσεως hoc sensu, ἀπὸ μιᾶς παραιήσεως id est, pariter ceperunt recusare. Sic fere ἰλ. β'. εἶγε ποτ' ἔσσε μίαν ἐκλεύσομεν, ubi Eustathius subaudiri ait βελήν. *Si quando una sit sententia consilii nostri.* Et alibi: ἔχ' ὅσιν, κτα-
μένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάσθαι, scilicet, εὐχή. *Non est pia gloriatio gloriari in mortuos.* Sic Aristophanes dicit μίαν δικάσαντες, scil. δίκην, & μίαν ναυμαχήσαντες, scil. ναυμαχίαν. vide Stephani Thes. t. 1. p. 1158. Alii malunt subintelligi γνώμης, qua ellipsi Polybius dicit κατὰ τὴν ἐμὴν, scil. γνώμην, pag. 469. & lin. 8. & Aristophanes κατ' ἐμὴν μίαν, scil. γνώμην. Sed omnium re-
ctissime subauditur nomen γλώσσης, uti obser-
vavit Clariss. Christ. Schoettgenius in Additionibus

ad *Lamberti Bos Ellypses Græcas* pag. 39. ita scribens: Scholiaſtes Callimachi ad hymnum Dianæ v. 209. Καὶ ΑΠΟ ΜΙΑΣ μὲν Οὐπὶς ἡ Ἄρτεμις. Et in eo omnes conſentiunt, quod Ulpis ſit Diana. Supplet enim expreſſe Dio lib. 58. Πάντες ἀπὸ μιᾶς γλώσσης κατεβόον αὐτῶ, καὶ δεινὰ ἐπέλεγον.

Ibid. v. 21. εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας) Πλατεία ſcil. ὁδός, quod ipſa vox ſonat, eſt via latior, ῥύμη autem anguſtior. Quo ſenſu ſæpius uſurpatur in deſcriptione caſtrametationis Romanorum apud Polyb. 6. cap. 26. pag. 659. lin. 10. a f. τῶ δ' ὄντι ΡΥΜΑΙΣ ὡς ἀπλήσιον ἀποτελεῖται τὸ τῶν διόδων χῆμα πασῶν. Et eſt revera vicorum ſimilis hæc omnis ſpecies intercurrentium viarum. Has διόδους, quas hic cum ῥύμαις comparat, deinde opponit ταῖς πλατείαις, dum dicit τὰ κατὰ τὰς διόδους καὶ πλατείας ἀφασήματα, intervalla ætiorum & latiorum viarum pag. 663. lin. 5. a f. Exſtat idem nomen pag. 660. lin. 17. pag. 661. lin. 13. pag. 662. lin. 20. &c. Angiportum vocant Latini. Vitruv. lib. 1. cap. 6. extr. Ita dirigantur plateæ & angiportorum diviſiones. Enge Quere Gäſſelein. Camerarius ad Matth. VI. 2. ait, in Epitoma Stephani hæc legi: ῥύμη ὁ ſενωπός. τὸ τοπικὸν ῥυμαῖς & ἡ ῥυμίτης ῥύμη, inquit, angiportum eſt, & inde loci nomen ῥυμαῖς & vel ῥυμίτης. Declaratur autem hac voce illius, qui convivium apparaverat, ſumma voluntas omnes vocandi in quocunque angulo latentes.

Ibid. v. 24. γεύσεται] Polyb. pag. 996. lin. 9.

lin. 9. a fine: & μὴν ἀλλὰ ἔτι πέποιθα τῶν θεῶν
βυλομένων ΓΕΥΣΕΙΝ ὑμᾶς τῶν ἰδίων τέκνων. *Spero
tamen futurum, diis valentibus, ut ipsa vos ad eden-
dos liberos adigam.*

*Ibid. v. 26. ἔτι δὲ) Hæ duæ particulae con-
junctim significant interdum præterea, insuper;
amittitq; δὲ fere vim suam ad versandi, & trans-
it in naturam particulae copulandi, vel etiam in-
tendendi, præsertim si καὶ addatur, ut hoc loco,
& Act. II. 26. ubi reddi potest quin etiam. Re-
peritur autem & sine καὶ Hebr. XI. 36. & apud
Polyb. pag. 13. lin. 13. Quod Pænos viderent non
Africa regiones duntaxat, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆ Ἰβηρίας
ὑπὸ πολλὰ μέρη πεποιημένων, ETI ΔΕ τῶν νή-
σων ἀπασῶν ἐγκρατεῖς ὑπάρχοντας, verum etiam
in Hispania pleraque loca juris sui fecisse: insulis
præterea omnibus potitos. Et pag. 1404. lin. an-
ter. ἐδόκει γεγονέναι σκῆυθον ἀγχίνον ἢ πολυχρό-
νιον, ETI ΔΕ κακοποιὸν ἐν βασιλείᾳ. Callidus ac
recoctus & maleficus in aula minister videtur fuisse.
Eodem sensu dicitur ἔτι τε Act. XXI. 28.*

*Ibid. v. 28. τίς ὃ ἐξ ὑμῶν) Hujusmodi
præcepta etiam Epictetus tradit, quibus monet,
ut caveant, qui ad philosophiam volunt acce-
dere, ne id modo considerent, quam præcla-
rum sit esse philosophum, sed etiam ut vires suas
explorent, paresne eas esse putent ad tantum
onus non suscipiendum modo, sed etiam susti-
nendum; ne si temere id aggrediantur, mox*

ferendo se non esse sentiant, majorque sit in abjiciendo turpitudine, quam fuisset in negligendo. Ita & hoc loco Salvator noster præcipit, ut, qui Christiani fieri cupiunt, prius considerent, qualis illa res sit, quanti constet, quibus ea laboribus, quibus incommodis, quibus periculis sit redimenda. Deferendos esse parentes, discedendum a conjugis amore, fratrum quoque sororumque suavitates relinquendas, mortem ipsam non recusandam v. 26. omnibus denique hujus vitæ commodis renunciandum v. 33. potius quam confessionem Evangelii abjiciendam. Pertinent huc duo egregia capita Enchiridii, 35. & 36. quorum alterum incipit: *Vis Olympia vincere?* alterum: *Homo, primum considera, cujusmodi sit res; deinde natura quoque tua eamne ferre queat, explora.* Et ex Comment. lib. 3. totum caput 15. & pars extrema capitis 22. Quæ quæ legerit, operam se nequaquam perdidisse fatebitur.

Ibid. v. 31. Ἦς βασιλεὺς πορευόμενος (συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον,) Interpretes fere omnes συμβαλεῖν εἰς πόλεμον conjungunt, ut sit committere prælium. Sed quamvis πόλεμος interdum pro prælio dicatur, ut infra quoque ad I. Cor. XIV. 8. notabitur: tamen nisi exemplo confirmetur hæc syntaxis, dubia saltem est, præsertim cum verbum συμβαλεῖν habeat cum quo construatur, nempe cum ἑτέρῳ βασιλεῖ, quæ est usitata constructio: Polyb. lib. I. cap. 32. pag.

pag. 47. lin. 17. ὥς ἰάχιστα ΣΥΜΒΑΛΛΕΙΝ ΤΟΙΣ ΠΟΛΕΜΙΟΙΣ, *quamprimum cum hoste configere.* Dicitur & de prælio navali pag. 69. lin. 2. Cum propter præstantiam remigii jamjam esset comprehendendus, ἰέλῃ ἐπιστρέψας ἡναγκάσθῃ ΣΥΜΒΑΛΕΙΝ ΤΟΙΣ ΠΟΛΕΜΙΟΙΣ, *convertere tandem & certamen inire est coactus.* Verba autem εἰς πόλεμον per trajectionem referri possunt ad πορευόμενῃ, quod cum præpositione εἰς optime cohæret. Ita Plato de leg. ΠΟΡΕΥΟΜΑΙ Εἰς πόνους, *labores adeo, vel aggredior.* Et Demosth. ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΩΝ ἡμῶν Εἰς τὰ κτήματα, *cum hereditatem nos adiremus.* Et hanc syntaxin sequitur pene solus Syrus, qui ita interpretatur: *Aut quis rex, qui proficiscatur in bellum ad pugnandum cum rege socio suo i. e. altero.* Cæterum non nego, fieri posse, ut, quanquam συμβάλλειν τινί significat *configere cum aliquo*, nihilominus tamen perspicuitatis causa addatur εἰς πόλεμον, ne forte hoc verbum primo intuitu de familiari congressu quis intelligat, (licet ea, quæ sequuntur, satis declarent, de bello hic agi.) Est enim verbum generale, significans quoslibet congressus gerendarum contrahendarumque rerum causa, ut ait *Camerrarius.* Vel pleonastice hæc inserta censerentur. Eadem enim ratione, licet ἐμβάλλειν εἰς τὴν χώραν, etiam non addito πολέμου nomine, irruptionem hostilem indicet apud Arrian. de exped. Alex. 1, 5, 4. tamen idem alibi oratione copiosiori dicit, ἐμβεβλήκει εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐπὶ πολέμῳ, *invaserat regionem eorum hostiliter*, 3, 24, 3.

Ne-

Neque abhorret verbum συμβάλλειν a prae-
 tione εἰς, uti ex eodem Arriano constat, qui ita
 eo utitur, quanquam alio sensu, de sepulchro
 Sardanapali, cui innitebatur Sardanapalus συμ-
 βεβληκῶς τὰς χεῖρας ἀλλήλαις, ὡς μάλιστα ἐς
 κρότον συμβάλλονται, manus collidens, ut fere in
 plausu collidi solent. Et malletm ego fane εἰς
 πόλεμον construere cum συμβαλεῖν, multo
 enim id aptius foret, quam ordine inter-
 rupto cum πορευόμενῳ si modo Græcos
 ita locutos esse constaret. Similis certe phra-
 sis exstat 1. Maccab. X. 78. συνῆψαν αἱ πα-
 ρεμβολαὶ εἰς πόλεμον. Congressæ sunt castra in præ-
 lium.

Ibid. ἀπαντῆσαι τῷ] ἀπαντᾶν est quacum-
 que ratione occurrere, sive hostiliter, sive amice,
 sive indifferenter. Hostiliter hoc loco, & apud
 Polybium lib. 2. cap. 18. pag. 149. lin. 5. αὐτοὶ δ'
 ἐξ ἐπιβολῆς ἐτέρας, ἔπει δωδεκάτῳ μετὰ μεγάλης
 στρατιᾶς ΕΠΙΠΟΡΕΟΜΕΝΩΝ, προαισθόμενοι καὶ συ-
 ναγείροντες τὰς συμμαχίας, μετὰ πολλῆς προθυ-
 μίας ΑΠΗΝΤΩΝ, πεισθέντες ΣΥΜΒΑΛΕΙΝ καὶ δια-
 κινδυνεύσαι πρὸς τῶν ὅλων. Sed anno duodecimo
 post, Gallis iterum magna vi eos invadentibus; re-
 prius cognita Romani, sociisq; contractis, magna cum
 alacritate obviam procedunt, manum conferere, & ad
 universæ rei dimicationem venire cupientes. Et pag.
 1036. lin. 17. af. Ἀφέντα γὰρ ἔκκατὰ πρόσωπον
 ΑΠΑΝΤΑΝ ΤΟΙΣ πολεμίοις, φεύγοντα τὰς πόλεις
 ἐμ-

ἐμπιπράναι καὶ ἀλασπάζειν. *Neque enim equo campo, collatis signis congredi cum hostibus, sed refugientem incendere ac diripere urbes.* Item pag. 341. lin. 11. a fine & pag. 1149. lin. 12. a fine. Et apud Arrianum de exped. Alex. 1, 1, 8. 1, 3, 5. 1, 22, 5. 4, 17, 9. 5, 21, 10. Amicum occursum, & qui fit honoris causa, notat Matth. XXVIII. 9. & apud Polyb. pag. 566. lin. 6. uti & nomen ἀπάντησις Matth. XXV. 1. & apud Polyb. pag. 1093. lin. 2. ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος γνὼς τὴν παρυσίαν αὐτοῦ, μεγαλομερῶς ἐψηφίσατο περὶ τῆς ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ, καὶ τῆς ὅλης αποδοχῆς τῆς βασιλείας. *Populus Atheniensium cognito ejus adventu, de procedendo obviam Regi, & tota ratione ejus excipiendi magnifice decernit.* Et apud Arrian. de exped. Alex. 4, 22, 7. 6, 15, 10. Neutraliter occurrit Marc. XIV, 13. & aliis locis pluribus. Contrarium δὲ ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις ἐστὶ συναντᾶν τοῖς συμμάχοις occurrere sociis ad opem ferendam apud Polyb. pag. 410. lin. 14. a fine. Pro quo tamen & ἀπαντᾶν reperitur p. 524. lin. 16. πρὸς καλέσας τὰς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων, *hortatus socios qui aderant.* Ita etiam ἀπαντήσας & συναντήσας commutantur Marc. XIV, 13. & Luc. XXII. 10. Et συνάντησις dicitur de hostili occurso 1. Macc. X. 2.

Ibid. v. 32. τὰ πρὸς εἰρήνην.) Sin infra XIX, 42. & apud Polyb. pag. 524. lin. 17. πρὸς καλέσας τὰς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων, & ΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΛΥΣΕΙΣ εἰσπράσσειν, ἀλλὰ ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ. *Hortatus socios, qui aderant, ne pacis, sed bellē*

belli curam susciperent. Pag. 122. lin. 8. ὃ μὴ ἀφίσταντο ἔποιεν ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ. Ac procurare tamen quæ ad salutem Reip. facerent, non cessabant. Et pag. 488. med. πάντα κατέπραξε ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗΝ. Omnia impetravit ad ea quæ moliebatur necessaria.

Cap. XVI. 4. μετασταθῶ ἡ οἰκονομία] Polyb. pag. 485. lin. 17. a f. Τὸν δ' Ἀλέξανδρον καὶ Ταυρίωνα ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΧΡΕΙΑΣ ἔπειθε καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα πάντα δι' αὐτὸν καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων χειρίζειν. *Id jam conabatur efficere, ut summotis Alexandro & Taurione a cura rerum, & hæc & alia omnia aut per se aut per amicos suos ipse administraret. Et pag 559. lin. 18. Καὶ μάλιστα κατὰ τὴν δίοδον ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμείαν ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΝ. Tum imprimis quod summos esset ab administratione rerum Hermias, laudibus prætereuntem ferebant in cælum.*

Ibid. v. 16. πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.) Cum Scribæ & Pharisei, quasi ostiarii quidam, adveniēti populo occluserint regnum cælorum & cupientes intrare non admiserint, vis adhibenda erat, ut irrumperent etiam non admissi. Ad quam vim declarandam appositissimum est verbum βιάζεσθαι, quod tribuitur iis, qui omni contentione ingredi laborant, apud Arrianum in Epiet. lib. 4. cap. 7, pag. 481. Τίνα ἔτι φοβηθήναι δύναμαι; ἔς ἐπὶ ἡ κοίτων; μὴ τί ποιήσωσιν ἀποκλεισώσι με; ἂν με εὐρωσι ΘΕΛΟΝΤΑ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ

ΘΕΙΝ, ἀποκλεισάτωσαν. Τί ἔν ἐρχῇ ἐπὶ θύρας; ὅτι καθήκειν ἐμαυτῷ δοκῶ, μενέσης τ' παιδείας, συμπάιζειν. Πῶς ἔν ἔκ ἀποκλείη; ὅτι ἂν μὴ τίς με δέχηται, ἔ ΘΕΛΩ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ. ἀλλ' αἰ μάλλον ἐκεῖνο θέλω, τὸ γινόμενον. κρεῖττον γὰρ ἡγῶμαι ὃ ὁ Θεὸς θέλει, ἢ ἐγώ - - Ἀποκλεισμός ἐμοὶ ἔ γίνεται, ἀλλὰ τοῖς ΒΙΑΖΟΜΕΝΟΙΣ. Διὰ τί ἔν ἔ ΒΙΑΖΟΜΑΙ; οἶδα γὰρ ὅτι ἔσω ἀγαθὸν ἔδέν διὰ δίδωται τοῖς εἰσελθούσιν. *Quem igitur amplius timere possum? Cubiculo præfectos? Quamobrem? Ne me excludant? Si me repererint volentem ingredi, excludant. Quid ergo venis ad fores? (Cæsar's, in aulam; nam ἐρχεσθαι ἐπὶ θύρας est aulam frequentare, loquendi forma Xenophonti usitatissima.) Quia convenire mihi puto, durante ludo colludere. Quomodo igitur non excluderis? Quia, si quis me non admittat, nolo intrare; sed semper potius illud volo, quod fit. Melius enim existimo quod Deus vult, quam quod ego. - - - Exclusio mihi non accidit, sed illis qui conantur intrare. Quare igitur non conaris intrare? Quia novi, quod intus nihil boni distribuatur ingressis. Polyb. pag. 1002. lin. 4. in ejus domum fecerunt impetum, καὶ ΒΙΑΣΑΜΕΝΑΙ, quo cum irripuissent per vim. Latini hoc sensu usurpat irrumpere. Curt. 3, 12, 10. Ea ipsa res turbaverat feminas, quod irrupisse non admissus videbatur. Ovid. 1. Pont. 7. v. 23. Nec tamen irrumpo, quo non licet ire. Alias plerumque hostilem irruptionem significat. Polyb. pag. 104. lin. 5. Τῶν δὲ θηρίων ΒΙΑΣΑΜΕΝΩΝ Εἰς τὴν παρεμβολήν. Cum bestiae in eorum castra irrupissent. Arrian de exped. Alex.*

2, 20, 13. 4, 26, 11, & 1, 8, 5. ἐνθα δὲ Περδίκκας
 μὲν ἔδευτέρῃ χάρακῃ εἰσὼ παρελθεῖν BIAZO-
 MENOS. Ibi Perdiccas, dum interiorius vallum penetrare
 conatur. Et 6, 9, 4. BIASASΘAI ἐπειρῶντο εἰς
 τὴν ἀκρὰν, irrumperere conabantur in arcem. Conf.
 Annot. Xenoph. ad Matth. XI. 12.

Ibid. v. 26. Καὶ ἐπὶ πᾶσι γέτοις] Et super
 hæc omnia, sive præter hæc omnia: ut intelligamus
 hoc accedere ad infelicitatem divitis, quod ab
 voraginem interjacentem non possit illi succurri.
 Erasmi. Ita & Polybius loquitur pag. 815. lin. 6.
 τῶν δὲ κατὰ τὴν ἀνάκλησιν λόγων, ἅμα μὲν
 ἀπολογισμοῖς ἀκριβέσι μεμιγμένων, ἅμα δ' ἐπαλ-
 γελίαις χρυσῶν σεφάνων, ΕΠΙ ΔΕ ΠΑΣΙ ΤΟΥΤΟΙΣ
 θεῶν προνοία, τελέως μεγάλην ὁρμὴν καὶ προθυ-
 μίαν παρίσταται συνέβαινε τοῖς νεανίσκοις. Cum
 ejus adhortatio ἔ rationes consilii expositas accurate
 contineret ἔ pollicitationem aurearum coronarum, ἔ
 super hæc omnia Dei providentiam, juvenum animos
 ingens plane alacritas ἔ impetus ad rem perficiendam
 invasit. Significat etiam propter hæc omnia pag.
 384. lin. 15. af. ΕΠΙ ΠΑΣΙ ΤΟΥΤΟΙΣ παροξυνθέντες,
 hæc omnes ob causas irritati,

Ibid. ἀγορεύσων.) Polyb. pag. 262. lin. 7.
 Unicam hanc belli adversus Romanos gerendi rationem
 esse ratus, εἰ δυνήσκειν ΔΙΑΠΕΡΑΣΑΣ τὰς πρὸς τὴν
 χωρίαν, εἰς τὰς προειρημένους ἀφικέσθαι τόπους, sc.
 difficultatibus quæ in itinere se prius offerebant, super-
 ratis, in eas quas diximus regiones posset pervenire.

In

in N. T. cæteris locis omnibus de trajectu maris usurpatur.

Cap. XVIII. 5. εἰς τέλος) Locis plurimis hoc legitur apud Polybium, eodem ubique sensu, pro omnino, prorsus, penitus, plane, in totum. Pag. 28. lin. II. Τὴν δὲ Λιβύην ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀεὶ λαβὴ διαμένεσσαν. *Africam vero ab omni penitus damno manere immunem.* Ib. lin. 24. τῶν ναυπηγῶν ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀπείρων ὄντων ὥς τε εἰς τὰς πενήτηρας ναυπηγίας. *Quod navium fabricatores in totum rudes essent quinquerenium construendarum.* It. pag. 29. med & p. 69. lin. 4. af. Τὴν δ' ἐπαρκείαν καὶ βοήθειαν τοῖς Ῥωμαίοις ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀπρακτον καὶ δυσχερῆ. *Cum interea Romanis impediendi atque opis ferendæ omnes omnino rationes essent difficiles, & consilia irrita.* Pag. 78. lin. 25. τῶν τόπων ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ὑπαρχόντων ἀλιμένων, *cum loca penitus essent importuosa.* Pag. 80. lin. 23. θανασίμων θηρίων ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀμοιροῦ, *locus pestiferarum bestiarum in totum immunis.* Pag. 83. lin. II. a fine: ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀπήλγαν, *ad ultimum desperationis jam venerant.* It. pag. 424. lin. 7. & pag. 444. lin. 15. πειθόμενοι αὐτὴν ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀναστατον ποιῆσαι, *funditus eam urbem delere vehementer cupientes.* Pag. 1427. lin. 18. Quam interpretationem si sequimur, conjungendum erit εἰς τέλος non cum ἐρχομένη, sed cum ὑπωπιάζει, ut sit hæc sententia: *ne veniens, prorsus & summa cum molestia me obtundat.*

Ibid. v. 14. ἢ ἐκείν) potius quam ille. Eodem modo particula comparandi deficit
P apud

apud Arrianum Epiet. lib. 3. cap. 1. pag. 273. lin. 20. Δοκῆς γάρ μοι πάντα θέλει ακῆσαι, ἢ ἔτο. *Videris enim mihi quidvis velle audire, quam hoc.* Sic etiam Marc. IX. 43.

Ibid. v. 33. μαστιγώσαντες ἀποκτενῶσιν] Moris erat Romanis nocentes prius flagellare, post interficere. De quo Polybius lib. 1. cap. 7. pag. 10. lin. 13. *Viros in potestatem redigunt amplius trecentos, quibus Romam missis, Prætores producos in forum universos, καὶ ΜΑΣΤΙΓΩΣΑΝΤΕΣ ἀπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθ' ἐπελέκισαν, flagrisque cæsos, pro more populi Romani, securi percusserunt.*

Cap. XIX. 6. ὑπεδέξατο] *excepit eum hospitio & convivio.* Polyb. pag. 533. lin. 10. a fine: ὃ μόνον οἰκία καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις ὁ Νικαγόρας αὐτὸν ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ προθύμως. *Nicagoras non solum hospitio & necessariis omnibus rebus illum magna comitate excepit.*

Ibid. v. 14. ὃ θέλομεν ἔτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.) Intelligenda hæc sunt de aliquo priscorum regum ex eorum numero, qui singulas urbes, aut certe non adeo multas, exiguamque regionis partem sub ditione habebant, quibus tutum non erat ex urbe sua proficisci, ne forte cives, quibus plerumque invitis imperabant, ab ipsis deficerent. Cujusmodi rex fuit Hiero, qui se sui que similes reges ob hoc ipsum periculum amittendi regni, peregre proficisci non posse

posse queritur apud Xenoph. in Hier. five tyran. pag. 712. sub fin. οἱ δὲ τύραννοι ἔμάλ᾽ αὐτοῖς θεωρίας ἔχουσιν. ἕτερον δὲ ἰέναι αὐτοῖς ἀσφαλές, ὅπως μὴ κρείττονες τῶν παρόντων μέλλουσιν ἕσεσθαι, ἕτερον δὲ οἱ οἴκῃ κέκτηνται ἐχυρὰ, ὥστε ἄλλοις πρὸς καταθεμένους ἀποδημεῖν. Φοβερόν γὰρ μὴ ἅμα τε σερηθῶσι τῇ ἀρχῇ, καὶ ἀδύνατοι γένωνται τιμωρῆσθαι τὰς ἀδικήσαντας. *Reges vero spectaculis non admodum occupantur. Nam neque tutum est ipsis eo pergere, ubi non superiores illis futuri sunt, qui istuc adsunt: neque res ipsorum domi tam tuto sunt loco, ut iis aliorum fidei creditis peregre proficisci possint. Nam metucendum est, ne simul & imperio spolientur, & ulciscendi eos, a quibus sunt lesi, facultatem amittant.* Hæc in superioribus annotationibus omissa, placuit hic addere.

Ibid. v. 23. σὺν λόκῳ ἀν' ἐπραξα] cum usuris exegissem. Polyb. pag. 1356. lin. 25. ΠΡΑΤΤΕΙΝ τὰς ὀφειλέτας, nomina exigere. Conf. supra III. 13.

Ibid. v. 39. ἀπὸ τοῦ ὄχλου] e turba, qui turba immixti erant. Sic Arriano dicuntur αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιῆς κέρως τάξεις, cohortes quæ in dextro cornu erant, 2, 11, 1. & 3, 15, 8. οἱ ἀπὸ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, qui in magnis castris erant 5, 15, 5.

Ibid. v. 43. περὶ βαλῶσιν οἱ ἐχθροὶ σὺν χάρακά σοι) Χάραξ primo est vallus sive palus firmior, quo castra aut oppida cingi vel contra hostes, vel ab hostibus solent. Pallisada nunc vo-

cantur. Quanquam in nostra militia hoc munitionis genus nonnihil differt ab eo, quæ veteres utebantur, uti mox patebit ex Livio. Arrian. de exped. Alex. 4, 29, 13. ὑπὸ δὲ τὴν ἑω τῶν γέλλει στρατιῶτῃ ἐκάσῳ, κόπτειν ΧΑΡΑΚΑΣ ἐλατὸν κατ' ἄνδρα· καὶ ἔτοι κεκομμένοι ἦσαν, καὶ αὐτοὶ ἐχώννυν, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς λόφου, ἵνα ἐστρατοπεδευκότες ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὴν πέτρην χῶμα μέγα, ἐνθεν τοξεύματα τε αὖ ἐξικνεῖσθαι ἐς τοὺς προμάχους, καὶ ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἀφίεμενα. Sub lucem milites singulos centum palos cedere jubet. quibus comportatis ingentem aggerem a summo colle, in quo castra locarat, ad petram molitur, unde ἔς sagittæ ἔς tela machinis excussa ad hostes pertingere possent. It. 5, 24, 1. & 2, 18, 6. Ἀλλὰ λίθων τε πολλῶν ἀφθονία ἦν, καὶ ὕλης, ἥντινα τοῖς λίθοις ἀνωθεῖν ἐπεφόρουν. ΧΑΡΑΚΕΣ τε δ' χαλεπῶς ἐν τῷ πηλῷ κατεπήλυντο, καὶ αὐτοὶ ὁ πηλὸς ξύνδεσμος τοῖς λίθοις ἐς τὸ ἐπιμένειν ἐγίγνετο. Sed ἔς magna vis saxorum ad manum erat, ἔς lignæ materia quam saxis insternebant. Neque difficulter ligna in cæno stabiliebantur, ipsumque adeo cænum compagis loco saxa tignis committebat. Quorum vallorum ratio optime intelligetur ex Livio, cujus locum, quamquam paulo longiorem, non abs re fuerit adscribere, ex lib. 33. cap. 5. Quinctius milites per agros dimissos, vallum cedere ἔς parare jubet. Vallo ἔς Macedones ἔς Græci usi sunt, sed usum nec ad commoditatem ferendi, nec ad ipsius munitionis firmamentum aptaverunt. Nam ἔς maiores ἔς magis ramosas arbores cædebant, quam quas ferre cum armis miles pos-

possit, & quum castra his ante objectis sepsissent, facilis molitio eorum valli erat. Nam & quia rari stipites magnarum arborum eminebant, multique & validi rami praebebant quod recte manu caperetur, duo aut summum tres juvenes connixi arborem unam evellebant. Qua vulsa, portae instar, extemplo patebat, nec in promptu erat quod obmolirentur. Romanus leves, & bifurcos plerosque, & trium, aut cum plurimum, quatuor ramorum vallos cedit, ut & suspensis ab tergo armis ferat plures simul apte miles; & ita densos offigunt implicantque ramos, ut neque quacujusque stipitis palma sit, pervideri possit; & adeo acuti aliusque per alium immissi radii locum ad inserendam manum non relinquunt, ut neque prehendi, quod trabatur, neque trahi, cum inter se innexi rami vinculum invicem praebeant, possit, & si evulsus forte est unus, nec multum aperit, & alium reponere facile est. Quinctius postero die, vallum secum ferente milite, ut paratus omni loco castris ponendis esset, progressus modicum iter &c. Quae omnia Livius, ut multa alia, fere ad verbum descripsit ex Polybii lib. 17. cap. 14. ubi vallus non alio quam χαράκω nomine appellatur. Secundo ipsa haec munitio eodem nomine appellatur vallus, [non vallum modo] apud Caesarem de bello civ. 3, 63, 1. & 3. Erat eo loco fossa pedum XV. & vallus contra hostem. Et duplicem eo loco fecerat vallum, ligneum puta, non terrenum, multo minus faxeum; (quanquam & hujus mentionem facit A. Hirtius de bello Alex. 2, 3. sed intra urbem facti: omnibus viis atque angiporis triplicem vallum obduxerant. Erat autem

quadrato exstructus saxo, nec minus XL pedes altitudinis habebat.) Nec aliter Græci hujusmodi vallum ligneum seu sepimentum χάρακα in singulari numero appellant. Polyb. lib. 8. cap. 28. pag. 74. lin. 2. & 5. ubi Hannibal dicitur fossam duxisse, & ex aggesta terra aggerem struxisse, προσέτι δὲ καὶ ΧΑΡΑΚΟΣ ἐπ' αὐτῆς τιθέντες, eidemque vallos insuper defixisse. Arrian. de exped. Alex. 1, 6, 19. ὅτε ΧΑΡΑΚΑ ἢ Γάφρον προβεβλημένους, neque vallo aut fossa sese cinxisse. Et 1, 8, 1. ὁ ΧΑΡΑΚΟΣ τῶν πολεμίων ὃ πολὺ ἀφεσηκώς, & προσμείνας πρὸς Ἀλεξάνδρου τὸ εἰς τὴν μάχην ξύνθημα, αὐτὸ πρῶτος προσέμιξε τῷ ΧΑΡΑΚΙ καὶ διαπάσας αὐτὸν, ἐνέβαλεν εἰς τῶν Θεβαίων τὴν προφυλακὴν. Cum ab hostium vallo non multum cum suis copiis abesset, non exspectato ab Alexandro conflictus signo primus in vallum impetum fecit, eoque subverso, in Thebanorum presidium irruit. Item n. 2. 4. & 5. & 3, 9, 1. Hæc non de aggere seu vallo terrestri, sed de ligneo intelligenda sunt, quo castra sepiri solebant, uti paulo ante ex Livio vidimus. Zosimus diserte hoc ait, Histor. lib. 3. pag. 718. lin. 40. edit. Sylburg. Ταὐτὰ δὲ πρὸς ἑῷ, Γάφρῳ βαθεῖα καὶ ΧΑΡΑΚΙ ΔΙΑ ΣΤΑΥΡΩΜΑΤΩΝ ΕΚ ΞΥΛΩΝ ΟΧΥΡΩΝ ἐναπέειληπτο. Orientem versus, alta fossa, & vallo lignis validis cancellato cingebatur. Discernunt etiam aggerem a vallo tum Latini tum Græci Scriptores. Cæsar eo, quem modo citavi, loco: Vallus contra hostem in altitudinem pedum X. tantundemque ejus valli agger in latitudinem patebat. Arrianus 2, 19, 9. Multi oppidanorum inscensis scaphis,

ρβίς, ἄλλη καὶ ἄλλη ἐποκείλαντες τὸ ΧΩΜΑΤΟΣ,
 τὸν τε ΧΑΡΑΚΑ & χαλεπῶς διέσπασαν τὸν πρὸ αὐτῶ
 προβεβλημένον, *diversis e partibus ad molem appulsi,*
vallum quod ante aggerem Macedones jecerant, facile
subverterunt. Hic χῶμα est agger, χάραξ autem
 vallus. Meminit & Ammian. Marcellin. hujus-
 modi valli lib. 24. pag. 431. lin. 1. *Vallum tamen*
sudibus densis & fossarum altitudine cautius deinde
struebatur. Item lib. 31. pag. 513. lin. 34. *Usus*
autem vallorum erat non tantum in suis cuique
castris aut urbibus muniendis, sed etiam ad ho-
stium castra circumvallanda, aut urbes obsessas
includendas. Livius lib. 10. cap. 35. *Inter hæc*
appropinquabat agmen: (Samnitum) & jam breviori
intervallo certiora intuentes, (Romani) vallum secum
portare Samnitum affirmant. *Nec dubium esse, quin*
castra circumvallaturi sint. *Tunc enimvero consul*
indignum facinus esse vociferari, tantam contumeliam
ignominiamque ab ignavissimo accipi hoste. *Etiamne*
circumsedebimur, inquit, in castris? Arrian. de exp.
 Alex. 1, 7, 14. Οἱ δὲ Θεβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῶ
 ΧΑΡΑΚΙ ἐφράξαν ἀποτειχίσαντες, ὥς μήτε ἔξωθεν
 τινὰ τοῖς ἐγκατειλημένοις δύνασθαι ἐπωφελεῖν,
 μήτε αὐτοὺς ἐκθέοντας βλάπτειν τῶς σφᾶς, ὅποτε
 τοῖς ἔξω πολέμοις προσφέρουντο. Thebani enim
 arcem Cadmeam (quam tunc hostes tenebant,) du-
 plici vallo in orbem jacto sepserant: ita ut neque extrin-
 secus quisquam subsidio venire obsessis posset, neque ipsi
 excurrentes suos ledere, quando cum hostibus qui foris
 erant congredierentur. Et 2, 1, 2. Προσχὼν τῇ Μιτυ-
 λήνῃ, τὴν μὲν πόλιν ΧΑΡΑΚΙ διπλῶ ἐκ θαλάττης εἰς

θάλατταν ἀπετείχισε, στρατόπεδα δὲ πέντε ἐποικο-
 δομησάμεν, τὴ γῆς ἐκράτει ἔχαιλεπῶς. Me-
 mnon Mitylenen conversus, urbem ipsam a mari ad
 mare duplici vallo interclusit, ἔς quinque castellis ex-
 structis, a terra facile urbem continebat. Et hoc
 quidem sensu etiam in Luca χάρακα accipien-
 dum arbitror, intelligendumque, a Romanis
 Hierosolymam undique palis ligneis circum-
 septam fuisse, ut neque aditus cuiquam patuerit,
 neque exitus. Neque dubito, quin ea ratio-
 ne circumvallarint Romani Hierosolymam,
 quam supra descriptam exhibuimus a Livio, il-
 lorum temporum fere æquali. Quod vero Lu-
 cas dicit χάρακα περιβαλλειν* reperitur totum
 hoc & apud Arrianum Dissert. Epiet. lib. 3. cap.
 24. pag. 375. lin. II. ἔχαιλεπον σκάψει τις, ἔχαι-
 ΡΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΕΙ, ἔχαιλεπνήσει, nemo fossam
 faciet, nemo jacies vallum, nemo vigilabit. Et apud
 Polybium pag. 355. lin. 5. ΧΑΡΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΟΝ-
 ΤΕΣ, (qui & composito περιχαράκην utitur lib. 4.
 cap. 56. sub fin. ἀποσπυρνῆντες καὶ περιχαράκνυντες
 τὰς ἐκ θαλάττης προσβάσεις, omnes aditus a
 mari sudibus ac vallis præcluserunt.) Iterumque
 apud Arrian. de exp. Alex. 4, 2, 3. in oppugnan-
 da Cyropoli, ad quam Alexander Craterum mit-
 tit, eique imperat, στρατοπεδεῦσαι πλησίον τῆ πό-
 λεως, καὶ τὰ φροντεῖ ἐν κύκλῳ αὐτῆς ὀρύξαι, καὶ
 ΧΑΡΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, καὶ τὰς μηχανὰς οὐκ αἰ-
 χεῖναι συμπηγνύναι, ut castra prope urbem locet
 fossamque in orbem ducat, ἔς vallo muniat, ac machi-
 nas quibus opus sit componat. Et alia syntaxi 5, 23, 9.
 Ἀλε-

Ἀλέξανδρος δὲ ΧΑΡΑΚΙ γε διπλῶ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ,
 ἵνα περ μὴ εἰργεν ἡ λίμνη, ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ. *Alexander*
urbem (ea parte qua stagnum impediēbat excepta) du-
plici vallo in orbem cingit, & accuratiores ad circui-
tum stagni custodias locat. Ipse tormenta muris ad-
movere eosque quaterere statuit. Propterea autem
vallo cingebat urbem, ne Indi noctu urbe deser-
ta aufugerent. Quo minus vero exercitu ur-
bem includeret, amplitudo muri obstabat, v. 5.
 Ἀλέξανδρος τὴν αὐτὴν μὲν τὴν ἡμέραν πῦρ στρατοπέ-
 δευσε τοῖς περὶ τὴν πόλιν, ὅσα γε ἡδυνήθη
 αὐτῷ ΠΕΡΙΒΑΛΕΙΝ ἢ Φάλαγξ· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέ-
 χον τὸ τῆχος τῷ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔῶ ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ
 ὁ δυνατὸς ἐγένετο. *Alexander eo ipso die peditum*
copiis [quatenus phalanx sufficiebat] oppidum obsedit.
Murus enim in circuitu amplior erat, quam ut ab ex-
ercitu totus in orbem cingi posset. Et plane idem
usu venit Tito in obsidione Hierosolymitana, ut
ipse testatur apud Josephum (jam enim, demon-
strata verborum significatione, quam ea cum
eventu prædictionis hujus congruat, videamus;)
de bello Jud. lib. 6. cap. 13. ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ
γε γὰρ τῇ ΣΤΡΑΤΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ, Διὰ μέγεθος
καὶ δυσχωρίαν, ὅτι εὐμαρὲς εἶναι, nam circumdari
urbem exercitu, propter magnitudinem & difficultatem
locorum, non facile esse. Quare aliud sibi confi-
lium capiendum esse ait: Δεῖν μὲν γε εἰ καὶ τῷ
τάχει μετ' ἀσφαλείας βέλοιντο χρήσασθαι, πῶς τε
χίσειν ὅλην τὴν πόλιν. μόναις γὰρ ὅπως αὖ πᾶσας
ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους, καὶ ἰδαίως ἢ πρὸς ἅπαντα
ἀπογυνοῦσας τὴν σωτηρίαν, πῶς δώσωσιν τὴν πόλιν
ἡ λίμνη

ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥαδίως. *Oportere, si celeritate uti velit & cautione, muro cingere totam urbem. Hoc enim uno modo omnes exitus posse præcludi: & Judæos aut omnibus modis salute desperata civitatem tradituros, aut fame victos facillime captum iri.* Ductus ergo est murus per triginta novem stadia, Joseph. ibid. τὸ μὲν ἐν τείχεσιν ἑνὸς δέοντος τριακοντα σταδίων ἦν. Perfectum autem tantum opus fuit incredibili celeritate tri-
 duī spatio, τρισὶ δ' ὥκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις. Diverfus autem plane hic ligneus sive murus sive vallus fuit ab aggere, tum structura, tum usu. Et valli quidem structura jam supra exposita est ex Livio. Usū autem hunc præstabat, ut ejus circuitu oppidanis via ad fugam præcluderetur. Sed agger fiebat aggesta humo, quæ cratibus sive viminibus plexis coerceri solebat, ne terra cumulata dilaberetur; eique tormenta, quibus mœnia concuterentur, imponebantur. Cujusmodi aggeres Titus, postquam urbem jam circumvallarat, plures struxit, Joseph. lib. 6. cap. 14. Ut proinde simillima hæc fuerit oppugnatio illi, quam Thucydides describit lib. 2. pag. 52. Καὶ πρῶτον μὲν πείσας αὖρασεν αὐτὰς τοῖς δένδρεσιν, (quod idem est ac χάραξιν, uti postea demonstrabitur,) αὐτὰς ἐκοψαν, & μηδέν τι ἐξίεναι. Ἐπειτα χώμα ἔχον πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες τὰ χίστην αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν, στρατεύματα τοσούτα ἐργαζομένους. ξύλα μὲν ἐν τέρμινοντες ἐκ τῶν κιβανῶν, παρῶκοδόν τε κατέρωθεν φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πάλυ τὸ χώ-

χωμα. ἐφόρουν δὲ ὕλην εἰς αὐτό, καὶ λίθους, καὶ γῆν,
καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύττειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. *Ac
primo quidem circumdederunt eos vallo arborum, quas
cecidérant, ne quis amplius ex urbe exire posset. Dein-
de aggerem congerebant ad urbem, sperantes, celerrime
eos capi posse, tanto exercitu opus faciente. Ligna
ergo cædentes ex Cithærone, ædificarunt utrinque ea
inter se contexentes ὥς instar muri collocantes, ut ne
latius diffunderet agger. (i.e. ut L. Baro Hoheneccius
exponit, duos ordines lignorum texuerunt, qui
aggerem utrinque continerent.) Huc ligna, la-
pidesque ὥς terram, ὥς si quid præterea ad excitandam
molem faciebat, ingerebant. Inferius deinde idem
narrat, huic aggeri machinas fuisse impositas
ad disturbandos muros. Pulcherrime igitur
hæc explicatio verborum convenit cum rerum
eventu. Sed hoc ipsum forsitan quis negaverit,
cum illa munitio a Josepho τεῖχος nominetur,
& πετεινίσμα, pag. 951. lin. 5. a fine, & pag.
966. lin. ult. nunquam χάραξ. Ne igitur hic
scrupulus relinquatur, (licet jam longior facta
sit annotatio, quam initio putaram:) necessario
mihi ostendendum est, quæ sit vera vocis τεῖχος
notio. Neque enim tantum datur πλίνθινον τεῖ-
χος, lateritius murus, ut apud Arrian. I, 21, 8. &
5, 24, 6. aut γῆινον terreus, apud eundem 4, 2, 4.
sed etiam ξύλινον ligneus apud Dionem pag. 264.
lin. 43. Cupivit Claudius navale prælium in quodam
lacu apparare: ΤΕΙΧΟΣ Τε ΞΥΛΙΝΟΝ περὶ αὐτὴν
κατεσκεύασε, καὶ ἰκρίαι ἐπηξεν. Cuius murum de
lignea materia ædificavit, ὥς trabes defixit. Et apud
Thu-*

Thucyd. lib. 2. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὁρῶντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ΕΥΛΑΙΝΟΝ ΤΕΙΧΟΣ ξυνθέντες, καὶ ἐπὶ-
 στήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ἢ προσεχῆτο, ἐσωκοδόμουν
 εἰς αὐτὸ πλίνθας ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκιῶν καθαιρῶντες.
 ξύνδεσμον δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, ὅ μὴ ὑψηλὸν
 γιγνόμενον, ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα. *Plataeenses cum viderent aggeris incrementum, ligneum murum exstruxerunt, & imposuerunt suo muro ea parte qua agger fiebat, edificabant autem eum lateribus ex vicinis domibus desumptis, lignisque interjectis revinciebant, ne si altior fieret, infirmior esset structura.*
 Sed nihil iste murus ad hunc locum, ut arbitror. Maxime autem huc pertinet ille murus ligneus, de quo apud Xenophontem Hist. Græc. lib. 1. pag 339. lin. 23. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπεὶ ἤκεν εἰς τὸ στρατόπεδον, τὴν τε λείαν ἔχων, καὶ πέντε πεπονημένον, ἀπετείχιζε τὴν χαλκηδόναν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης εἰς θαλάτταν, καὶ ποταμῷ ὅσον οἶόν τ' ἦν, ΕΥΛΑΙΝΩ ΤΕΙΧΕΙ. *Posteaquam in castra reversus Alcibiades esset, jam spoliis auctus, & constituta cum Bithynis pace: Chalcedonem cum copiis universis ab una maris parte ad alteram ligneo muro cinxit, intercluso etiam flumine, quantum ejus fieri poterat.* Entibi ξύλινον τείχος, ligneum murum, quo Alcibiades hostilem urbem inclusit. Quidni igitur etiam Josephum de ligneo muro loqui statuamus? Nam lapidibus certe, aut coctili laterculo exstrui non potuit. Unde enim tanta eorum copia in re subita? unde tanta vis calcis aut bituminis? Nam artifices quidem & operæ fortasse non defuissent, a quibus intra triduum tan-

tæ amplitudinis murus potuisset exædificari;
 Cum vel ex Cæs. de bell. Gal. 1, 8, 1. & Curtio 7,
 26, 6. constet, milites, cum adhuc vigeret disci-
 plina, his etiam operibus admovisse manus. Ne
 terreus quidem murus esse potuit. Hunc intel-
 ligo, non qui fit adgesta humo, is enim Latine
 agger est, Græce χῶμα, sed ex limo aut luto fa-
 ctum. Fac enim, satis luti ad manum fuisse;
 quando solidatum fuisset lutum madefactum,
 præsertim si tempestas incidisset pluviosa? Re-
 linquitur ergo, ligneum fuisse murum, cujus-
 modi usitatos fuisse in circumcingendis urbi-
 bus, Alcibiadis exemplum declarat. A militi-
 bus autem hic murus excitabatur, quibus hoc
 opus diviserat Titus. Unde & ingens inter eos
 certamen erat, ut suum quisque munus primus
 ostenderet, Joseph. lib. 6, cap. 13. pag. 936. sub fi-
 nem. Sed qualis fieri potuerit tam brevi tem-
 poris spatio tanti ambitus murus, facile est ad-
 conjiciendum. Certe non asciari tigna, non ad
 normam inter se conjungi, non ad perpendicu-
 lum statui potuerunt; sed subitaria opera ipsis
 fuit defungendum. Nulli autem munitionis
 lignæ generi hæc tanta celeritas rectius conve-
 nit, quam vallo jaciendo. Præterea τείχεα &
 χάρακα inter se non semper differre, etiam inde
 fit probabile, quia ut Xenophon dicit: ξυλίνω τεί-
 χει ἀποτερίζειν. Ita Arrianus: χάρακι ἀποτε-
 ρίζειν, locis jam allegatis 1, 7, 14. & 2, 1, 2. & 3,
 9, 1. στρατόπεδον ἰάφρω τε καὶ ΧΑΡΑΚΙ ΕΤΕΙΧΙΣΕΝ,
 castra fossa ac vallo munivit. Accedit, quod uti
 Jo.

Josephus ait pag. 937. ad illum murum castella, custodum muri receptacula, exstructa fuisse, ita quoque ad vallum eadem fuisse, scribat Arrian. 2, 1, 2. nec non Cæsar de bello Civ. 1, 18, 5. *Oppidum vallo castellisque circummunire instituit.* Neque mirum videri debet, murum dici vallum, cum & mœnia vocet Tacitus, quæ cratibus & vimentis exstructa erant, Ann. 12, 16, 4. *Mœnia non saxo, sed cratibus & vimentis, ac media humo adversum irrumperentes invalida erant.* LXX. interpretes in hoc verbo parum sibi constant. Modo enim χάρακα ponunt pro פְּרִיטָה quod significat arietes ferreos Ezech. XXI. 27, modo pro סְלִילָה quod est aggesta moles terræ, five agger, Jes. XXXVII. 33. Jer. XXXIII. 4. modo pro מִצָּד Jes. XXIX. 3. מִצָּד וְצִרְתָּ עָלֶיךָ מִצָּד καὶ βαλῶ πρὸς σὲ χάρακα. Ad quem locum etiam Christus, teste Cyrillo, Eusebio & Theodoreto allusit. Et videtur omnino מִצָּד optime congruere χάρακι, cum a constituendo atque collocando istud ductum fit verbum. Præterea Chaldaeus pro eo adhibuit פְּרִיטָה, quod est ex Græco χαράκωμα. Neque minus eleganter נִצָּד rete, a rad. נִצַּד venari, transfertur per χάραξ, Eccl. IX. 14. κυκλώσῃ αὐτήν, καὶ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτήν ΧΑΡΑΚΑΣ μεγάλης. Pro quibus Symmachus eo loco habet ἀποτείχισμα. Quæ translatio mire sane convenit. Non aliter enim urbes obsessæ vallis istis ligneis circumclauduntur, quam feræ plagis, quæ

quæ licet captæ nondum sint, jam tamen sunt in
 venantium potestate. Item Deut. XX 19. & 20.
 χάραξ & χαράκωσις usurpantur pro חֲצִיזָה quo
 loco istud munimenti genus ex arboribus fa-
 ctum constat. Josephus Hebræus lib. 6. cap. 35.
 pag. 707. videri posset vocem χάραξ per חֲצִיזָה
 exprimere, cum Chaldæus 2. Reg. XXV. 1. Ezech.
 IV. 2. & ceteris locis omnibus חֲצִיזָה transferat per
 חֲרָקִים five χαράκωμα nisi plurali usus esset
 חֲרָקִים & addidisset לְהוֹשִׁיב אֵילֵי הַבְּרִזָּה *ad*
constituendum arietes ferreos, quod ab usu vallo-
 rum abest plurimum. Græcum χαράκωμα ha-
 bet Xenophon de exp. Cyri lib. 5. pag. 273. lin. 14.
 pro quo paulo ante pag. 272. lin. 14. & 34. di-
 cit σάυρωμα, & pag. 271. lin. 25. σκόλοπας, i. e.
sudes five palos. Quæ omnia synonyma sunt &
 χάραξ. Unde Thucyd. lib. 2. καὶ πρῶτον μὲν
 περὶ σαύρωσεν αὐτὰς τοῖς δένδρεσιν, ἃ ἐκοψαν, &
 μηδὲν ἔτι ἐξίεναι· ἔπειτα χῶμα ἔχον πρὸς τὴν πό-
 λιν. *Ac primo quidem circumdederunt eos vallo ar-*
borum, quas ceciderant, ne quis amplius ex urbe exire
posset: deinde aggerem congerebant ad urbem. Ubi
 vetus Scholiastes: τὰ ὀρθὰ ξύλα ἐκάλουν σαυρὰς.
Erecta ligna vocabant σαυρὰς five palos. Quan-
 quam ἀποσαυρὴν & περὶ χάρακον etiam distin-
 guuntur a Polybio pag. 1024. lin. 14. Lutherus
 interpretatur Wagenburg / *plaustrorum ambitum.*
 Et leguntur quidem Thraces plaustris pro vallo
 usi, apud Arrianum I, 1, 9. εὐναλαδόντες δὲ ἀμάξας,
 καὶ προβαλόμενοι πρὸ σφῶν, ἀμα μὲν ΧΑΡΑΚΙ
 ἔχρωντο ΤΑΙΣ ΑΜΑΞΑΙΣ, εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι
 αὐτὰς

ἀπ' αὐτῶν, εἰ βιάζοντο. *Congregatis ergo plaustreis
 & ante se dispositis, pro vallo ac propugnaculo iis ute-
 bantur, ut ex iis, si premerentur pugnarent.* Item
 5, 22, 6. Diversa tamen hæc duo fuisse munien-
 di genera, cum ex verbis ipsis apparet, tum ex
 eo, quod Alexander & curribus & vallo urbem,
 quam obsidebat, contra hostium eruptiones in-
 cluserit, apud Arrian. 5, 24, 3. Τοῖς δὲ αἱ Ἰε ΑΜΑ-
 ΖΑΙ ἐμποδῶν ἦσαν, καὶ ὁ ΧΑΡΑΞ ἐν μέσῳ κα-
 ταβεβλημένῳ. *At vero & currus & vallum loco in-
 ter stagnum medio ductum, magno barbaris impedimen-
 to erant.* Grotium miror ad demonstrandum va-
 ticipinii eventum, huc traxisse verba Josephi de
 Tito: ἐκέλευσε περιβάλλεσθαι στρατόπεδον, quod
 ipse vertit: *castris circumdare iussit.* Quæ ver-
 ba exstant lib. 6. cap. 3. pag. 908. D. Sed περι-
 βάλλεσθαι στρατόπεδον non est castris urbem cir-
 cumdare, sed ipsa castra vallo aliave munitione
 contra hostium impetum cingere. Arrian. 3,
 II, I. Darius vero exercitusque ejus, quemadmo-
 dum initio aciem instruxerat, ita totam noctem stetit.
 ὅτι ὅτε ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ αὐτοῖς ΠΕΡΙΕΒΕΒΛΗΤΟ
 ἀκριβὲς, καὶ αἶμα ἐφοβῶντο μὴ σφίσι νύκτωρ ἐπιθόιν-
 το οἱ πολέμιοι. *Neque enim castra accurate mu-
 nierat, simulque metuebat, ne hostes noctu impe-
 tum facerent.* Sic & Ind. 23, 4. Neque alio sen-
 su ea dici a Josepho fatebitur, simulque ista huc
 plane non pertinere, si cui locum accuratius in-
 spicere lubeat & vacet. Idem Grotius recte qui-
 dem annotavit, Ciceronem *castra* transtulisse,
 quod Polybius lib. 6, cap. 56. χάρακα dixerat:
 (quem

quem locum habet in Thesauro Stephanus; & potest illo modo verti pluribus locis apud eundem Polybium, ut pag. 470. lin. 25. τὴν ἀποσκευὴν καταλιπὼν ἐν τῷ ΧΑΡΑΚΙ, *impedimentis in castris relictis.* & pag. seq. lin. 2. & pag. 590. lin. 2. pag. 19. lin. 11. af. & paulo ante ibidem τὸν χάρακα καὶ τὰς σκηναὶς ἐμπρήσαντα Φυγεῖν, *vallō tentoriisque incensis auffugisse.* Et pag. 276, lin. 10.) sed id eo fit, quia castra vallabantur, uti loquitur Tacitus Hist. 2, 19, 1. *Postquam nox appetebat, vallari castra placuit.* Unde & Latini vallum pro castris dicunt, partem nempe pro toto. Tacit. Ann. 13, 36, 4. *Milites tendere omnes extra vallum iussit, i. e. extra castra.* Non autem propterea vallum & castra idem sunt, non magis, quam mœnia & urbs, licet *extra mœnia* dici possit pro *extra urbem.* Potest vallum fieri, etiam ubi castra non sunt. Et distinguitur interdum χάραξ ab ipsis castris, tanquam pars a toto. Ut apud Polyb. pag. 113. lin. 24. ἦγον ἐκ τοῦ ΧΑΡΑΚΟΣ οἱ περὶ τὸν Σπένδιον. καὶ προαγαγόντες βραχὺ πρὸ τοῦ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΕΙΑΣ. *Eos extra vallum ducit Spendius. Cumque produxisset paulum ultra castra.* Et apud eundem χάρακοποιία est *castrorum munitio* pag. 1489. lin. 18. Circumvallatum igitur iri Hierosolymam vallis five palis ligneis Salvator præunciat. Quomodo autem fuerit quoque κυκλωμένη ὑπὸ στρατοπέδων, ceu est apud Lucam XXI. 20. explicare paulo post conabimur ad istum locum.

Cap. XX. 21. ὅς θ' ὥς λέγεις) Polyb. pag. 1117.

III 7. lin. 16. Τὸ δὲ Μανίῃς φήσαντ' αὐτὸν
 ΟΡΘΩΣ ΛΕΓΕΙΝ, *approbante Manio quæ ille dixerat.*
 Et pag. 1034. lin. ult. ἔκ' ἔφησεν αὐτὸν ΟΡΘΩΣ
 ΛΕΓΕΙΝ, *cum dixit errare.*

Cap. XXI. 5. ἀναθήμασι κεκόσμηται) Po-
 lyb. lib. 4. cap. 62. pag. 454. lin. 16. *Porticus ad*
hæc circa fanum incendit ; καὶ τὰ λοιπὰ διέφθειρε
τῶν ΑΝΑΘΗΜΑΤΩΝ, ὅσα πρὸς κόσμον, ἢ χρεῖαν
ὑπῆρχε, τοῖς εἰς τὰς πανηγύρεις συμπορευομένοις,
cætera omnia donaria corrupit, quæ vel ornatus causa
eo loci posita erant, vel ad usus eorum, qui ad solen-
nium celebrationem undique illuc soliti convenire.
 Ex quo loco colligitur, donaria partim ad orna-
 tum, partim ad usum fuisse destinata. It. pag.
 498. lin. 3. a fine.

Ibid. v. 6. τὰυτα αὖ θεωρεῖτε) Nominati-
 vus τὰυτα absolute ponitur, & exponi potest
Quod attinet ad hæc. Sic Arrian. de exp. Alex. I,
 9, 9. Καὶ ἡ Μήλῃς καὶ Σκιώνης ἄλωσις, νησιωτικὰ
 τε πολίσματα ἦν, καὶ τοῖς δράσασιν αἰχρύνην μάλ-
 λον τι προσέβαλεν, ἢ ἐς τὸ εὖμπαν Ἑλληνικὸν μέ-
 γαν τὸν πόλεμον παρέχε. *Meli & Scionis ex-*
pugnatio, i. e. quod attinet ad illorum expugna-
tionem, insularia oppidula erant, & dedecus potius
victoribus, quam universæ Græciæ admirationem at-
tulere. Conf. Annot. Xenoph.

Ibid. v. 9. ἀκαταστίας) Apud Matthæum
 XXIV. 6. & Marcum XIII. 7. pro ἀκαταστίας
 dici-

dicitur ἀκοὰς πολέμων, per metonymiam antecedentis pro consequente, vel causæ pro causato. Nam ex ἀκοαῖς πολέμων, oriuntur ἀκατασασίαι, quæ fiunt, cum metus belli subito ingruit, aut jam hostis appropinquare dicitur. Tum enim pavidis & consternatis cunctis, summa fieri solet rerum omnium perturbatio. Hoc sensu utitur Polybius lib. 14. cap. 9 pag. 955. lin. 15. ἐν δὲ τῇ Καρχηδόνι μεγάλῃς καὶ πρότερον ὑπαρχούσης ΑΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΣ, ἐτι μείζω τότε συνεβaine γίνεσθαι τὴν ταραχὴν, ὥς ἂν ἐκ δευτέρῃς τῆλικαύτῃ πληγῇ πεπτωκῶτων ἤδη καὶ ἀπειπόντων τὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας. Carthagini vero quum jam ante ingentis trepidationis essent plena omnia, major tamen tunc temporis rerum cunctarum perturbatio est coorta; ceu plane hoc iterato ictu spes universæ ipsorum, quas in se haberent repositas, concidissent, ac nulla amplius restaret. Victi autem tum fuerant Carthaginienfes a Scipione.

Ibid. v. 19. κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.] Hebraismus & hic statuitur a plerisque; sed forsitan potius Græcismus est, isque elegantissimus. Id adeo mihi fit ex eo verisimile, quod ἀνακτάσθαι τὰς ψυχὰς dicit Polybius de exercitu Hannibalis, qui tanta cum vexatione Alpes transierat, ut non corporibus tantum, sed animis quoque defecerint, lib. 3. cap. 60. pag. 294. lin. 13 a fine: Πολλὴν ἔν ποιούμεν πρὸνοϊαν Ἀντίβας τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν, ΑΝΕΚΤΑΤΟ καὶ ΤΑΣ ΨΥΧΑΣ ἅμα καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν

τῶν ἵππων. Μετὰ δὲ ταῦτα προσανειληφύας ἡδὴ τὴν
 δυνάμειος. *Itaque summo studio Hannibal id ope-*
ram dabat, ut & ipsi animis corporibusque reficeren-
tur; & equi etiam curarentur. Secundum hæc, re-
creato jam exercitu &c. Pro quo paulo ante lin. 3.
 dicit: ἀνελαμβάνει τὰς δυνάμεις, reficiebat militem.
 Et cap. 87. pag. 330. lin. 6. a fine: Διὸ γινόμενον
 ἐγκρατὴς χώρας εὐδαίμονα, ἐσωματοποίησε μὲν
 τὰς ἵππους, ANΕΚΤΗΣΑΤΟ δὲ τὰ τε σώματα καὶ
 τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν. *Quamobrem locum adeo*
rebus omnibus opportunum adeptus, corpora quidem
equorum pariter & virorum refovebat: horum vero
etiam animos instaurabat. De Alexandro ex mor-
 bo convalescente Curtius ait 3, 6, 16. *Primo ani-*
mus vigorem suum, deinde corpus quoque expectatione
maturius recuperavit. Ita & Galenus Therap. 10.
 τὴν τε δύναμιν & τὰ σώματα ANΑΚΤΩΜΕΝΟΣ.
 Idemque ad Glauconem usurpat etiam de iis,
 qui in deliquio animi recreantur: εἰ δὲ διὰ λύ-
 πην ἢ χαρὰν ἢ ἐκπληξιν ἐκλυθεῖεν, ὁσφρητικοῖς τε
 καὶ ταῖς τῶν ῥινῶν καταλήψεσιν ANΑΚΤΗΣΑΣΘΑΙ.
 Arrian. Epict. p. 393. m. ἀναλαβεῖν καὶ ANΑΚΤΗΣΑ-
 ΣΘΑΙ ἑαυτὸν, resspirare & se colligere. Est ergo ἀνακτᾶ-
 σθαι τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν animi sui vigorem recuperare.
 Quare si Lucas scripisset: ἀνακτῆσαθε τὰς ψυχὰς
 ὑμῶν, fidenter interpretarer, recipite animum, colligi-
 te vos ipsos. Nam colligere seipsum est dissipatas animi
 partes rursus in suum locum cogere, ut Cicero expo-
 nit 4. Tusc. c. 36. quod non male exprimit præpo-
 sitionem ἀνα, quæ in compositione iterationem
 significat. Sed hoc convenit in eos, quibus
 ani-

animus jam concidit, ut eum necesse sit resumī. Cum vero hic ἀνα omittatur, videtur hoc præcipi, ut ne omnino de statu mentis depellamur, neve animum abjiciamus aut despondeamus, sed fortiter quævis adversa excipiamus. Interpretetur ergo κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν *Capite, sive sumite animos, retinete animos vestros in vestra possessione & potestate, (behaltet euren Muth/)* ne vi malorum vobis eripiantur, aut dejiciantur. Quod si contingeret, recuperandi essent animi; quod foret ἀνακτᾶσθαι. Sed ne contingat, una præstat patientia. Unde additur: ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν. Hujus enim virtutis munus est, non tam lapsos erigere, quam stantes tueri, & ne labantur confirmare. Et sicut patientia retinetur animus, ita impatientia idem quasi alienatur & amittitur. Ut proinde idem hoc loco præcipiatur, quod Hebr. X. 35. 36. Μὴ ἀποβάλητε ἐν τῇ παρρησίᾳ ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. Ὑπομονῆς δὲ ἔχετε χρείαν.

Ibid. 20. κυκλωμένην ὑπὸ στρατοπέδων) *Grotius* existimat, propterea multitudinis numero dici στρατοπέδων, quod *Josephus* scribat τὰς Ῥωμαίας στρατοπεδευομένους τριχῇ, *Romanos castra habuisse trifariam.* Narrat id *Josephus* lib. 6. cap. 3. pag. 908. F. sed nequaquam ista triplicia castra sufficiebant ad urbis κύκλωσιν, neque tum id agebat *Titus*, ut eam undique circumcingeret, qua de re demum cap. 13. deliberat. Et quæ fuisset illa κύκλωσις, cum decima quidem legio castra locarit ad orientem urbis stadiis sex, &

duæ aliæ ad septentrionem stadiis septem, post
 has duas autem tribus stadiis, atque adeo deci-
 mo ab urbe stadio, quinta legio castra munire
 iussa fuerit: τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τέτων τρισὶ
 σταδίοις. Κόπῳ γὰρ ἡ νυκτὸς πορείας τετραμ-
 μένης, ἐδόκει σκέπης ἀξίης εἶναι, ὥς ἂν ἀδέσπερον
 ῥηχίσαντο. *Quintæ legioni vero retrorsum stadiis*
tribus castra munire præcipit. Labore namque no-
cturni itineris attritos milites protegi visum est, ut sine
formidine castra munirent. Præterea Titus ipse fa-
tetur lib. 6. cap. 13. ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ τῇ στρατιᾷ τὴν
πόλιν, ἡ δὲ μέγεθος καὶ δυσχωρίαν, οὐκ εὐμαρὲς
εἶναι, cingi exercitu urbem, propter magnitudinem
ἑὶ locorum difficultatem, non facile esse. Quod si
vero exercitu circumdari non potuit, ergo nec
castris. Quorsum enim castra inania? Non
igitur hic στρατόπεδα castra sunt, sed legiones.
Quæ significatio in Polybio, utpote rerum Ro-
manarum Scriptore, est frequentissima. Ita lib.
1. cap. 16. pag. 21. lin. 9. ἔστι δὲ πρὸς Ῥωμαίοις τὰ
πάντα τέτταρα ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ Ῥωμαϊκὰ, χωρὶς
τῶν συμμάχων, ἃ κατ' ἐνιαυτὸν προχειρίζονται.
τέτων ἔχει ἑκάστον, ἀνὰ τετρακιχίλις πεζῶς, ἵπ-
πεις δὲ τριακοσίς. Sunt apud Romanos quatuor o-
mnino legiones Romanæ, præter sociorum auxilia, qua-
rum delectus quotannis haberi solet. Continent au-
tem singulæ quatuor millia peditum, equites trecentos.
Et lib. 2. cap. 24. 156. lin. 13. Ἄμα μὲν ἐν τοῖς ὑπά-
τοις ἐξεληλύθει τέτταρα ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ Ῥωμαϊκὰ,
πεντάκις μὲν χιλίης καὶ ἡξακοσίς πεζῶς, ἵππεις
δὲ τριακοσίς ἔχον ἑκάστον. Exiere cum consulibus
le-

*legiones Rom. peditum quinque millia & ducenti, equi-
tes trecenti. Pag. 269. lin. 11. af. τοῖς δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ
προσπεσόντες, ὅτι τὸ τέταρτον ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ
περικυκλωμένον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν πολιορκεῖται κατὰ
κράτος. Postquam est Romam allatum, legionem
quartam magna vi obsessam a Bojis teneri. Pag.
306. lin. 17. συνήψαντες & Τιβερίῳ, καὶ τῶν μετ'
ἐκείνου ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩΝ. Ille venit Tiberius, & una
cum ipso legiones, quas habebat. Pag. 357. med.
πρὸς θέντο δὲ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΙΣ ὀκτὼ Δρακινδυνεύειν,
ὃ πρότερον ἔδεποτ' ἐγγεγόνει τῷ Ῥωμαίοις· ἐκάστη
τῶν ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩΝ ἔχοντες ἄνδρας εἰς πεντακι-
χιλίῃς χωρὶς τῶν συμμαχῶν. Placuit octo legioni-
bus rem gerere, quod nunquam antea populus Roma-
nus fecerat: attributis cuique legioni quinque homi-
num millibus, præter sociorum auxilia. Pag. 649.
med. Διὰ τὸ τέταρτα παρ' αὐτοῖς ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ
τὴν ὀλοχερῇ καὶ πρώτῃν διαίρεσιν τῶν δυνάμεων ποιῶ-
νται· καὶ τῆς μὲν πρώτης κατασταθέντας τέτταρας,
εἰς τὸ πρῶτον καλεσμένον στρατόπεδον ἐνεῖμαν. Τῆς δ'
ἐξῆς τρεῖς τὸ δεύτερον. Quia apud Romanos summa &
prima divisio copiarum est in quatuor legiones. Et qua-
tuor quidem illos Tribunos, qui primi creati fuerint,
legioni quam vocant Primam, attribuunt; tres pro-
ximos, Secundæ &c. Non est igitur, quod de plu-
rali numero laboremus, cum in exercitu Roma-
no plura fuerint στρατόπεδα sive plures legio-
nes, a quibus urbs fuit primo quidem ex parte
castris, deinde tota operibus circumdata. Nam
totam circumdare ne quidem multa castra po-
tuisset, utpote locis sparsa; patuisset enim via
per eorum intervalla: sed unis perpetuis castris*

id fieri oportuisset: & tunc plurali numero opus non fuisset. In singulari enim στρατόπεδον castra notat. Qua vero ratione circumsepta fuerit, operæ pretium erit ex Josepho repetere. Cinxerant Romani Hierosolymam undique vallo, sive, ut Josephus loquitur, muro, ut intra mœnia urbis conclusi, sublata spe effugiendi, fame vel consumerentur vel ad deditionem cogerentur. Qua de re supra actum est ad Cap. XIX. 43. Ad hunc sive vallum sive murum exterius struxerant tredecim castella, modicis inter se spatiis distantia, quibus milites imposuerant, ut custodes valli essent, & noctu per castellorum intervalla circumirent, ne quis ex urbe, transcenso vallo, evaderet. Ita enim Joseph. lib. 6. cap. 13. pag. 937. ἔξωθεν δὲ αὐτῶν προσωκοδομήθη τρεῖς καὶ δέκα φρεῖαι. *Exterius autem ad hunc murum edificata erant tredecim castella. - - Περικλείσας δὲ τῶν τείχεων τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς φρεῖοις ἐγκαταστήσας, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῇ νυκτὸς περιιὼν αὐτὸς ἀπεσκέπτετο. - - διεκλήρουντο δ' οἱ φύλακες τὰς ὕπνου, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς παρέμεσαν κατὰ διάστημα τῶν φρεῖων.* *Muro autem circumclusa civitate, & per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat. - - Somnos autem inter se vigiles sortiebantur, totaque nocte per castellorum spatia circuibat.* Similiter fere Philippum Thebas obsedisse memorat Polyb. pag. 610. sub fin. *Castra Thebis admovit, divisoque trifariam exercitu, adjacentia urbi loca occupat. Parte una circa Scopium consedit: altera circa Heliotropium: ter-*

tertiam in monte collocat, qui urbe imminet. Τα δὲ
 μεταξὺ τῶν στρατοπέδων τὰ φῶ καὶ διπλῶ χάρακι
 διπλασίων, ὡχυρώσατο. Intervalla ipsa castrorum
 fossa duplicique vallo munit. Turribus insuper ligneis
 firmat, quas per singula plethra (sive passus centenos)
 exstruit, idoneum simul praesidium imponens. Quae
 vero a Josepho φερίαι dicuntur, ea στρατόπεδα
 appellat Arrianus 2, 1, 2. τὴν πόλιν χάρακι διπλῶ
 ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀπετείχισε, ΣΤΡΑΤΟ-
 ΠΕΔΑ δὲ πέντε ἐποικοδομησάμεν, ἥ γῆς ἐκρά-
 τει ὁ χαλεπῶς. Urbem a mari ad mare duplici val-
 lo interclusit, & quinque castellis exstructis, a terra
 facile urbem continebat. Sed quo minus hic per
 στρατόπεδα possint illa castella intelligi, facit prae-
 positio ὑπὸ, quae hanc potius sententiam postu-
 lat, a legionibus cinctam fuisse, i. e. legionum
 opera atque labore. Non enim ipsae legiones
 totam circumfoderunt urbem, nisi partem ejus
 tantum, neque enim id poterat fieri ob magnitu-
 dinem circuitus, ut ipse Titus ait, & fuisset eo
 sensu potius dicendum κυκλαμένην στρατοπέδοις.
 (Ut loquitur Arrianus de exped. Alex. 5, 23. 5.
 Alexander eo ipso die peditum copiis, quatenus pha-
 lanx sufficiebat, oppidum obsedit. Ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέ-
 χον τὸ τείχος τῷ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔῶ ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ
 ὁ δυνατὸς ἐγένετο. Murus enim in circuito amplior
 erat, quam ut ab exercitu totus in orbem cingi posset.)
 Sed eam legiones munitionibus circumdede-
 runt. Sic Livius de obsidione Capuae: Ita tria
 praetoria circa Capuam erecta, tres exercitus divisim opus
 partibus aggressi fossa valloque circumdare urbem pa-
 rant,

rant, & castella excitant modicis intervallis. Quodsi omnino castris cinclam interpretari velis, paulo laxiore significatu accipiendum erit verbum κυκλαμένην, quod tredecim illa castella ita modicis intervallis posita fuerint, ut iis tota urbs inclusa dici potuerit. Sed præpositio ὑπὸ, uti paulo ante dictum est, hanc interpretationem non videtur admittere. Utitur autem Salvator præsentī tempore κυκλαμένην, ut totum includendæ urbis tempus intelligatur. Cingi enim urbs cœpta est a legionibus Romanis, cum & ab oriente & a septentrione castra ponerent, maxime vero, cum eam vallo castellisque circummunirent.

Ibid. v. 21. οἱ ἐν ταῖς χώραις] οἱ ἐν τῷ ἀγρῷ
 Matth. XXIV. 18. *qui in agro sunt, villis, prædiis.*
 Nam ἡ χώρα opponitur τῇ πόλει. Polyb. pag. 791. lin. 14. ἐγένετο κύριον τῆς ΧΩΡΑΣ ἅμα καὶ τῇ πόλει, *agro pariter & urbe potitus est.* Pag. 468. med. ἔνιοι γὰρ αὐτῶν ἔτῳ σέργῃσι τὸν ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΓΡΩΝ βίον, ὥστε τινὰς ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς γενεὰς ἔχοντας ἱκανὰς εἰσίας, μὴ πρὸς βαβηκέναι τὸ πρῶτον εἰς Ἡλείαν. Τὸτο δὲ γίνεται διὰ τὸ μεγάλην ποιεῖσθαι πρᾶξιν καὶ πρόνοιαν τῶς πολιτευομένου ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ.
Adeo enim nonnulli eorum rusticam vitam adamant, ut reperiantur sic satis divites, qui per alteram aut tertiam generationem urbem Elidem omnino non adierint. Fit autem hoc ideo, quia principes civitatis magna cura & studio agricolas complectuntur. Pag. 744. lin. 3.

καὶ σὺν αὐτῷ νομαδικὴν ἔχων διασκευὴν ἑτέρῃ, ὡς
 εἰς τις ὢν ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ. *Et cum eo alter
 habitu pastoritio adornatus, tanquam esset agrestium
 aliquis.*

Ibid. v. 28. ἀνακύψατε) Verbum hoc si-
 gnificare vultu sublato animum spe plenum ostende-
 re, luculento exemplo jam ex Xenophonte de-
 monstratum est. Eodem sensu & apud Poly-
 bium reperitur lib. 7. cap. 55. init. Τέτῃ δὲ συμ-
 βάντῃ, γὰρ μὲν τῶν Καρχηδονίων αὐθις ΑΝΕΚΥΨΕ,
 καὶ πάλιν ἐπιρρεπες ἐρας εἶχε τὰς ἐλπίδας. *Secun-
 dum ista caput iterum exerere Carthaginensium Resp.
 atque in spe firmiore esse cæpit.* Duo alia exempla
 citat Budæus in Comment ex Appian. in quinto
 τῶν ἐμφυλίων, καὶ τὰς ἀποικίας συνισαμένας ἔφα-
 σαν, ὅ μὴ δ' αὐθις ΑΝΑΚΥΨΑΙ τὴν δημοκρατίαν,
*ne unquam Resp. caput erigere posset, ὅ restitutionis
 spem haberet.* Et Herod. in Terpsich. Ἐπειτα
 ποιήσαντες ταῦτα, δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδῶκαμεν
 τὴν πόλιν, ὅς ἐπεῖτε δι' ἡμέας ἐλευθερωθεῖς ΑΝΕ-
 ΚΥΨΕ, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλῆα ἡμέων πευβρί-
 σας, ἐξέβαλε. Ubi notandum, quod ἐλευθε-
 ρωθεῖς addatur, uti hic ἀπολύτρωσις. Dicuntur
 etiam aves bibentes ἀνακύπτειν apud Aristot. de
 animal. lib. 9. verum non præcavendi studio, ne
 reti vel aliis modis capiantur, uti quidem Ger-
 hardus in Harm. arbitratur; sed quia propter
 longius collum aliter bibere non possunt, ut
 idem Arist. ait de anim. l. 8. c. 6. γὰρ μὲν μακράν-
 χενα πίνει διγλείποντα καὶ αἶροντα τὴν κεφαλὴν.
 Aves

*Aves quibus collum est longum, bibunt intermittentes,
& caput resupinantes.*

*Ibid. ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν) Bene hoc convenit cum eo quod sequitur: διότι ἐγγί-
ζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Nulli enim justiore
habent causam caput attollendi, aut, ut Epi-
ctetus loquitur, cervices erigendi, quam qui ex
servitute in libertatem vindicantur. Ita Epi-
ctetus lib. 2. cap. 16. pag. 201. lin. 6. Ἀνάτεινόν
ποτε τὸν τράχηλον ὡς ἀπηλλαγμένον δουλείας.
Τόλμησον ἀναβλέψας πρὸς τὸν θεὸν εἰπεῖν, ὅτι χρῶ-
μοι λοιπὸν εἰς ὃ ἀνέξω. Erige tandem cervices
tanquam liberatus a servitute. Aude sursum re-
spiciens ad Deum dicere: Ultere me posthac ad quam-
cunque rem voles. Et cap. 17. pag. 208. lin. 13.
Ἐμοὶ γὰρ μὲν ἄλλα πάντα χαιρέτω, ἀρκῶ δ' εἰ ἐξέ-
σαι ποτὲ ἀποδοῖς καὶ ἀλύπω διαγαγεῖν, καὶ
ἀνατεῖναι τὸν τράχηλον πρὸς τὰ πράγματα ὡς
ἐλεύθερον, καὶ εἰς τὸν ἔρανὸν ἀναβλέπειν ὡς φίλον
τὸ θεῶν, μηδὲν φοβούμενον τῶν συμβῆναι δυναμένων.
*Valeant cætera omnia, mihi sufficit, si licebit aliquan-
do sine impedimento & sine mærore vitam traducere,
& erigere cervices ad negotia tanquam liberum, &
in cælum sufficere tanquam amicum Dei, nihil timen-
tem eorum quæ accidere possunt.**

*Ibid. v. 31. ἐζητήσατο ὑμᾶς) Ἐξαιτεῖν vel
ἐξαιτεῖσθαι est postulare ut sibi quis dedatur, deposce-
re aliquem ad pœnam. Arrianus de exp. 1, 10, 7 A-
lexander Demosthenem aliosq; ΕΖΗΤΕΙ sibi dedi postu-
labar.*

labat, ut in eos tanquam cladis Chæronensis auctores pro lubitu animadverteret. De iisdem mox additur v. 9. Athenienses vero τὰς μὲν ἀνδρας οὐκ ἐξόδοσαν, illos viros non dediderunt, sed alios rursus legatos ad eum mittunt. ἀφείναι δέοντες τὴν ὀργὴν τοῖς ΕΞΑΙΤΗΘΕΙΣΙ, iram adversus eos, quos ad supplicium deposcebat, ut remittat orantes, Conf. Pricæus.

Ibid. v. 34. μερίμναις βιωτικαῖς) Curis de victu & cultu sollicitis. Polyb. pag. 468. lin. 13. a fine: τῶν πρὸς βιωτικὰς χρεῖας μηδὲν ἐλλείπη, ut necessariorum ad vitam nihil quicquam desit. It. pag. 1401. lin. 10. a f.

Cap. XXII. 41. ἀποσπάσθαι ἀπ' αὐτῶν) Explicata jam est verbi ἀποσπάσθαι notio in Annotat. Xenophonteis. Confirmant eam, quantum dixi sententiam complura exempla Polybii, pag. 334. lin. 9. Πολλὰς τῶν πολεμίων ΑΠΟΣΠΩΜΕΝΟΥΣ ἀπὸ τῆς ἰδίας παρεμβολῆς ἐπὶ τὰς προνομὰς διὰ τὸ καταφρονεῖν, ὑποχρεῖας ἐλάμβανε, καὶ κατέφθειρε τῶ τριτάτῳ τερῶ. Multos ex hostibus, qui præ contemptu Romanorum longius a castris suis pabulandi causa effundebantur, interciperiebat, & eo pacto concidebat. Item pag. 811. lin. 8. & pag. 853. lin. 9. a fine: Thraces Macedoniae finitimos, præcipue autem Mædos consilium iniisse impressionem in Macedoniam faciendi, εἰν βραχύ τι μόνον ὁ βασιλεὺς τὴν οἰκείαν ΑΠΟΣΠΑΣΘΗ, si vel tantulum a regno suo Philippus foret avocatus. Pag. 913. lin. 6.

Διὰ τὸ μακρὰν ἀποσπᾶσθαι τὰ κτήνη τῶν ποιμένων, quia procul abscedere solent pecora a pastoribus studio concitata inveniendi fructus.

Ibid. v. 42. εἰ βούλει, παρενεγκεῖν) si vis, transfer. Nulli interpretum, quod sciam, hæc syntaxis infinitivi pro imperativo nota fuit, præterquam Camerario, qui, si vera esset, inquit, hæc scriptura, vel verbum infinitivum accipiendum esset pro imperativo, vel finitum aliquod extrinsecus. Si vis, transfer seu aufer. Vel, si vis, potes auferre, sive auferre studeas. Sed adeo dubitat, an itidem hæc in petitionibus usitata sint in Græco sermone, quemadmodum in præceptis & edictionibus: ut propterea aliam scripturam huic præferat. Itaque verum esse puto, inquit, id quod in nostro vetere libro exstat: εἰ βούλει παρενεγκαί. μέσως i. e. in media forma. Grotius εἰ exponit per *utinam*. Sed neq̃ hac expositione, neque ista scripturæ mutatione opus est, cum infinitivus pro imperativo etiam in petitionibus sit usitatissimus, si minus in aliis auctoribus, certe in Arriano de exped. Alex. ex quo plura exempla annotabimus, ne cui parum certa hæc constructio videatur. Cum Alexander a Nyssæis postulasset, ut sibi centum ex iis, qui remp. regerent, delectos darent, Acuphis, præses illius provinciæ, respondit 5, 2, 5. Καὶ πῶς ἂν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐρημαθεῖσα, ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο; ἀλλὰ σὺ, Εἰ σοὶ μέλει Νυσαίων, τῶς ἱππέας
μεν

μὲν ΑΓΕΣΘΑΙ τὰς τριακοσίας, καὶ Εἰ βούλει ἔτι
 τῶν πλείονας· ἀντὶ δ' ἑκατὸν, εἰς τινὰς τὰς ἀρί-
 τας ἐπιλέξαι σὺ κελεύεις, διπλασίους τῶν ἄλλων τῶν
 κακῶν ΑΓΕΣΘΑΙ. *Quoniam recto, o rex, civitas
 centum bonis viris privata, recte deinceps gubernari
 queat. At tu, si Nissæorum salus tibi cordi est, equi-
 tes quidem CCC. Et si velis plures accipe. Sed pro cen-
 tum, quos ex optinis deligi tibi jubes, ducentos ex
 deterioribus dari patiare.* Εἰ 4, 20, 6. Εἰ δὴ ἐγὼ
 ἔκείτι σοι βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, σὺ δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ὅτι
 μὴ Ἀλεξάνδρῳ ΠΑΡΑΔΟΥΝΑΙ τὸ ἐμὸν κράτος. *Sin
 vero jam de me transactum est, ut rex Asia esse desi-
 nam: in neminem alium, quam in Alexandrum,
 imperium meum transferto.* Εἰ 5, 23, 12 & 13. σὺ δὲ
 ἐπειδὴν αἰδοῖ, ἐφῆ, βιαζομένους ταύτη, αὐτοὺς
 μὲν ζὺν τῇ στρατιᾷ ΕΙΡΓΕΙΝ τὰς βαρβάρους ἔ-
 σω. τὸν δὲ σαλπικτὴν κέλευε σημαίνειν· ὑμεῖς δὲ,
 ἄνδρες ἡγεμόνες, ἐπειδὴν σημανθῇ, ζὺν τοῖς καθ'
 αὐτοὺς ἕκαστοι ζυντεταγμένοι ΙΕΝΑΙ ἐπὶ τὸν θόρυβον,
 ἵνα ὅσους σαλπικτὴς ᾄδῃ ἀκούσῃ. *Ta vero simulac sen-
 seris, inquit, eruptionem illic tentantes, ipse quidem
 cum exercitu transitu probibe: tubicinem autem jube
 signum dare. Vos autem, duces, statim audito signo
 cum suis quisque copiis, quo tuba vocaverit, instructi
 advoilate.* Εἰ 5, 27, 12. & 14. σὺ δὲ νῦν μὴ ΑΓΕΙΝ
 ἄκοντας· ἔδὲ γὰρ ὁμοίοις ἔτι χρήσῃ εἰς τὰς κινδύνους.
 οἷς τὸ ἐκείσιν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀπέσαι. Ἐπανελθὼν
 δ' αὐτὸς γε, εἰ δοκεῖ, εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν μητέρα
 τὴν σαυτοῦ ἰδὼν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων κατασησάμε-
 νον, καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολλὰς καὶ μεγά-
 λας εἰς τὸν πατρῶον οἶκον κομίσας· ἔτι δὲ ἐξ ἀρ-
 χῆς

χῆς ἄλλον σόλον στελλεσθαι, εἰ μὲν βοῦλει,
 ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸς τὴν ἑω ὠκισμένα ἰνδῶν γένη·
 εἰ δὲ βοῦλει, ἐς τὸν εὐξείνον πόντον· εἰ δὲ ἐπὶ Καρ-
 χηδόνα. *Tu vero ne invites ducito. Neque enim*
eosdem illos in periculis es experturus, quum voluntas
adeundi certamina in iis non sit futura. Quin po-
tius tu quoque, si placet, domum reversus matrem
invisas, Græcorum simul res compositurus, & tot tam-
que ingentes victorias in paternam domum reportatu-
rus. Tum licebit tibi denuo novam expeditionem su-
scipere, sive adversus istas Indorum gentes quæ orien-
tem versus sitæ sunt, sive malis in Pontum Euxinum,
sive in Carthaginem. Item 7, 16, 10. Σὺ δὲ, ὦ βα-
σιλεῦ, ἔφασαν οἱ χαλδαῖοι, μὴ πρὸς δυσμὰς ἀφο-
ρῶν αὐτός, μηδὲ τὴν στρατιὰν ταύτην ἐπέχυσαν ἄλῳν
ΠΑΡΕΛΘΕΙΝ· ἀλλὰ ἐκπείελθὼν πρὸς ἑω μᾶλλον.
Tum Chaldei, Atqui, o rex, ne occidentem versus re-
spicias, neque exercitum hac ducens ingrediare, sed po-
tius circumactum agmen in orientem ducito. Denique
& 5, 11, 7. & 8. ἦν δὲ μέρῳ μέντοι τῇ στρατιάς ἀνα-
λαβὼν Πῶρῳ ἐπ' ἐμὲ ἄγῃ, μέρῳ δὲ τῇ ὑπολει-
φθῇ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἐλέφαντες, σὺ δὲ δι-
καιῶς ΜΕΝΕΙΝ κατὰ χώραν· εἰ δὲ τῶς ἐλέφαντας
σύμπαντας ἅμα οἱ ἐπάγῃ Πῶρῳ ἐπ' ἐμὲ, τῇ δὲ
ἄλλῃ στρατιάς ὑπολείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδῳ, σὺ
δὲ ΔΙΑΒΑΙΝΕΙΝ πρὸς τῶς ἐκβαίνοντας ἵππους] ἢ δὲ ἄλλη
στράτεια μενέτω. Si vero Porus parte exercitus summa
in me contendat, partemque aliam cum elephantis a-
pud castra relinquat: tu quidem merito tuo loco te
contine. At si omnes elephantos adversus me ducat,

reliquo exercitu apud castra relicto, tu celeriter
 amnem trans mitte (soli enim, inquit, elephantibus
 equis difficilem transitum efficiunt) reliquus autem
 exercitus ibi maneat. Ad quem locum ita in No-
 tis scribit Jac. Gronovius: Non debet ulterius
 differri tam pulchræ & quæsitæ enallages vindi-
 catio, qua gaudent Græci non mediocriter.
 Pater elegantia hujus Homerus Iliad. α. 582.
 ἀλλὰ σὺ γόν γ' ἐπέεσσιν καθάρπτεοθαι μαλακοῖσι,
 ubi Eustath. καὶ ὅρα ὅτι τὸ καθάρπτεοθαι, ἢ ἀντὶ
 προσακτικῆς & καθάρπτεω εἶπεν, ὅπερ ἐστὶ χῆμα ἐλ-
 λειπτικὸν ἰωνικὸν ἢ καὶ Ἀττικὸν ὡς προγεγραπταί.
 Eadem figura apud Herodotum utitur Pythia
 libro I. cap. 55. καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψῆ-
 Φίδα παρ' Ἑρμόν Φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖ-
 σθαι κακὸς εἶναι. Et lib. 3, 134. Ἐπὶ Σκύθας μὲν
 τὴν πρώτην ἰέναι ἕασον, σὺ δέ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 στρατεύεσθαι. Sed & apud eundem ex margine
 in contextum repetenda est vera lectio libr. 4.
 cap. 126. σὺ δὲ σᾶς τε καὶ παυσάμεναι πλάνης
 μάχεσθαι. Ut docent antiquissimi MSSi. IV.
 163. etiam dicit Pythia: Σὺ μὲν τοι ἥσυχαι εἶναι,
 κατελθὼν εἰς τὴν σεωυῖ. Itaque hinc quoque
 id usurpandum judicavit jecur & sapientia He-
 liodori V. 261. ὦ πάτερ, ἔφη, σὺ δὲ εἰς τὸ ἐξῆς Γυν
 εὐθυμος εἶναι. VII. 320. Σὺ δέ μοι σαυτὴν ἀναλαμ-
 βάνειν. Hæc Gronovius. In quibus locis plerisque ma-
 nifesto insunt petitiones, in nonnullis tamen præ-
 cepta. Maxime vero omnium huc pertinent illa,
 quæ citavi, in quibus etiam εἰ βέλει additum est,
 εἰ βέλει ἀλεσθαι, si vis, accipe; εἰ βέλει, τελλεσθαι, si
 vis, expeditionem suscipe.

R

Ibid.

Ibid. v. 45. εὕρεν αὐτὸς κοιμωμένους] Polyb. pag. 669. lin. 1 5. εἰάν τις εὕρῃ κοιμώμενον. *At si aliquem invenerit dormientem.*

Cap. XXIII. II. ἐσθῆτα λαμπράν) *vestem candidam*, uti Gerhardus in Harmon. pag. 1882. copiose docet, & ex Polybio quoque intelligitur pag. 805. sub fin. ἡξίς τῆ βενναυ αὐτῷ ΛΑΜΠΡΑΝ εὐθέως ἐτοιμάσαι· ἔτο γὰρ ἐστὶ ἐν τοῖς τὰς ἀρχαῖς μεταπορευομένοις. Καὶ τῇ μὲν οὖν ἐν νῷ τὰ ῥηθέν ἦν. ὁ δὲ λαβὼν πρῶτον ΛΑΜΠΡΑΝ ΕΣΘΗΤΑ, κοιμωμένης ἔτι τῇ μητρὶς, παρῆν εἰς τὴν ἀγοράν. *Ac statim parari illi togam candidam jubet. Solent enim Romani honores petere candidati, & ipsa quidem de eo nihil cogitabat amplius. At Scipio candida tum primum sumpta, priusquam surgeret mater, venit in forum.* Hinc non male colligunt Commentatores, illusum fuisse Christum ab Herode tanquam stolide affectati regni atque sacerdotii candidatum. Vide Gerhardum loc. cit. Interdum tamen λαμπρὸς quemvis colorem declarat. Conf. Annot. Xen. ad Jac. II. 2.

Ibid. v. 14. ἀνακρίνας] Arrian. Epiet. lib. 1. cap. 1. pag. 6. sub fin. Ἀλλὰ καὶ ἔτι πρότερον, προσελθόντι Ἐπαφροδίτῳ τῷ ἀπελευθέρῳ τῷ Νέρωνος, καὶ ΑΝΑΚΡΙΝΟΝΤΙ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς συγκεκρυμένης, ἀντιθέλω, φησὶν, ἐρῶ σοι τὸ κυρίον. *Quin etiam priusquam extremo afficeretur supplicio, a liberto Neronis Epaphrodito de conjuratione interrogatus, respondit: Si quid est quod volo, ipse dicam domino tuo.*
Et

Et de exped. Alex. I, 25, 7. ὁ δὲ Ἀσισίνης ἀλὲς
πρὸς Παρμενίωνος, ἴαυτ' εἶπεν ANAKPINOMENOS
ῶν ἐνεκα ἀπεσάλη. *Sed Asifines a Parmenione com-*
prehensus, causam suae legationis examinatus explica-
vit. Eodem sensu judiciali usurpatur Act. IV. 9.
XXVIII. 18. & ἀνάκρισις ibid. XXV. 26.

Ibid. v. 15. πεπραγμένον αὐτῷ.) Duplici-
ter hæc video exponi. Ab aliis γὰρ πεπραγμένον
refertur ad Herodem, quasi is nihil gravius in
Iesum consuluerit, quo declarasset, eum sibi vi-
deri mortem commeritum: ab aliis vero ad Je-
sum, quod is nihil morte dignum commiserit,
idque ab Herode ipso fuisse iudicatum; quorum
sententiæ & ego accedo, propter innumera fere
exempla Polybii, in quibus πεπραγμένον τινὶ est
id quod ab aliquo factum est, non vero quod alicui
ab altero accidit. Pag. 394. lin. 17. & μὴν ἀλλ'
ἅμα τῷ προελθόντι τὸν Ἄρατον, ἀναμνήσαι μὲν
τῶν προπεπολιτευμένων καὶ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ πρό-
τερον ΑΥΤΩ. *Verumtamen simulatque progressus in*
mediam concionem Aratus de suis prioribus in Remp.
meritis & rebus gestis disseruit. Pag. 476. lin. 18.
Καλὸν γὰρ δὴ ἔστο Λεπρεάταις ἔργον πέπρακται.
Præclarum enim vero Lepreatarum hoc facinus exsti-
tit. Pag. 498. lin. 5. a fine: λαβόντες γὰρ ἐννοίαν
τῶν ἐν Δίῳ καὶ Δωδώνῃ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΙΣ Αἰ-
τωλοῖς. *Nam ubi venit illis in mentem eorum quæ*
Dii ac Dodonæ fecerant Ætoli. Pag. 501. lin. 10.
ὡς γὰρ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπειράθη λαβεῖν δίκην
ἀξίαν τῶν ΣΦΙΣΙ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. *Ab hominibus*

ille quidem pares sceleribus ipsorum pœnas conatus
 est exigere. Pag. 508. lin. 14. Τὸ δ' Ἀράτῃ κατη-
 γορήσαντ' ἀνέκαθεν τὰ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΟΙΣ
 πρὸς τὸν ΛΕΟΝΤΙΟΝ. Omnium criminum, quæ inde a
 principio patraverant Leontius & qui cum eo sentie-
 bant, Aratus illos accusavit. Pag. 559. lin. 10.
 Ἑρμείας μὲν ἔν τῳ τῷ τρόπῳ μετήλλαξε τὸν βίον,
 ὁδεμίαν ὑποχρὼν τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ΑΥΤῶ ΠΕ-
 ΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. Hoc modo vitam finivit Hermias,
 supplicium perferens sceleribus suis nulla ex parte
 comparandum. Pag. 592. lin. 15. a f. τῆς δὲ τῶν
 προγόνων δόξης, καὶ τῶν ΕΚΕΙΝΟΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕ-
 ΝΩΝ ἀναμιμνήσκοντες, gloria & rebus gestis mayo-
 rum commemorandis erigere phalangitarum animos &
 ad prælium accendere conabantur. Pag. 790. lin.
 15. a f. τῶν δὲ ΦΙΛΙΠΠῶ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ εἰς ἀσε-
 βειαν ὠνειδίσαν τὴν ἑνὶ κατὰ φθοράν. Ut Phi-
 lippum ex rebus quas gessit impietatis arguant, tem-
 pli vastationem ei objiciunt. Pag. 950. lin. 7. Εἰ
 καὶ πολλῶν καὶ καλῶν ΔΙΕΙΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΣΚΙΠΙΩΝΙ,
 κάλλιστον εἶναι μοι δοκεῖ εἶναι τὸ γεγονός, καὶ τὸ βολώ-
 τατον τῶν ΕΚΕΙΝῶ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. Ac licet mul-
 ta præclara facta antea fuerint a Scipione edita: mi-
 bi tamen facinus istud ex omnibus præclarissimum, &
 insignis cujusdam præ cæteris audaciæ videtur fuisse.
 Item pag. 1122. lin. 15. a fine, & pag. 1379. lin. 11.
 a f. pag. 1387. lin. 9. & lin. 14. a f. & pag. 1467. lin.
 4. Neque contrarium ullum locum reperi, nisi
 quod pag. 151. lin. 16. a fine, videatur aliter ac-
 cipi posse: Ἐκ δὲ τῶν προειρημένων ἀγώνων, δύο
 τὰ κάλλιστα συνεκύρησε Ῥωμαίοις. Τὸ γὰρ κατα-
 κέπτε-

κοπτεσθαι συνήθειαν ἐχνηκότες ὑπὸ Γαλατῶν, ἔδὲν
 ἠδύναντο δεινότερον ἰδεῖν, ἔδὲ προσδοκῆσαι τῶν ΑΥ-
 ΤΟΙΣ ΗΔΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. *Romani vero e supe-
 rioribus certaminibus duo consecuti sunt pulcherri-
 ma. Quæ latinus interpres ita transtulit: Quip-
 pe assiduis per Gallos cædibus affecti, nihil deinceps
 terribilius aut videre aut pati poterant iis quæ jam
 acciderant. Ubi tamen, propter summum reli-
 quorum locorum omnium consensum, puto τὰ
 αὐτοῖς ἤδη πεπραγμένα intelligenda de iis rebus,
 quas ipsi jam gesserant, hoc sensu: Romanos
 ex illis bellis hoc boni adeptos fuisse, ut nihil
 ipsis amplius accidere potuerit, quod gravius
 aut terribilius esset iis rebus, quibus ipsi jam in-
 terfuerant, quasque jam patrauerant. Eodem
 sensu Josephus scribit in vita sua extrema pag.
 1032. lin. 7. Ταῦτα μὲν τὰ πεπραγμένα μοι διὰ
 πάντος ἔβίῃ ἐσὶν. *Hæc sunt, quæ per omnem vi-
 tam a me gesta sunt. Et Chrysost. ad Phil. IV. 5.
 pag. 130. B. ἤδη ἡ κρίσις ἐφύσθηκεν· ἔκ εἰς μακρὰν
 δώσῃσι λόγον τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς. Jam im-
 minet iudicium. Non longe erit, cum factorum
 suorum rationem reddent. Idem ad Ephes. IV. pag.
 962. A. ἕκαστος ἡλικίαν ἔχει, καὶ τῶν αὐτῶ πε-
 πραγμένων δώσει τὰς δίκας. *Quisque ætatem ha-
 bet, et eorum quæ egit dabit pœnas. Et Arrian.
 de exp. 4, 24, 11. πεπραγμένων σφίσι πάντων,
 peractis iis rebus omnibus quas Alexander impetravit.
 Demosth. pag. 6. B. lin. 7. Ait ergo Pilatus,
 Herodem in sententia de Jesu secum consentire,
 nihil ab eo morte dignum esse perpetratum. Αἰτι-***

va forma diceretur: ὁ δὲν ἄξιον θανάτου πέπραχε, uti ter loquitur idem Lucas in Actis XXV, 11, 25, XXVI, 31. Qui aliter interpretantur, alium plane sensum tribuunt verbis ἄξιον θανάτου, quam in his locis habent, uti & Act. XXIII, 29. & Rom. I, 32. In eorum numero est Lud. de Dieu, qui ait, ἄξιον θανάτου non hic significare, ut alias, quod mortem mereatur; sed quod ad mortem referatur, quod morti respondeat, veluti sententiam morti ferre, & virgis cadere. Sed nolim ego quidquam statuere contra tot loca, cum nulla contraria suppetant, & illa communis significatio, a qua nos hic abire nulla sane cogit necessitas, pulchre conveniat verbis πεπραγμένον αὐτῷ, ut ex Polybii aliisque ostendimus.

Ibid. v. 41. ὁ δὲν ἄτοπον ἔπραξε.) Polyb. lib. 5. cap. 11. init. Τοῖς γὰρ Αἰτωλῶν ἀσεβήμασι συνεξαμαρτάνων διὰ τὸν θυμὸν, καὶ κακῶ κακὸν ἰώμενοι, ΟΥΔΕΝ ὥς ΤΟ ΠΟΙΕΙΝ ΑΤΟΠΟΝ. Immanibus namque Aetolorum sceleribus paria delinquens præ ira, & malum malo, quod ajunt, sanans, nihil peccari a se existimabat.

Ibid. v. 42. ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σ8.) Pro, εἰς τὴν βασιλείαν σ8. Arrianus dicit εἰς τὴν βασιλείαν παρελθεῖν, regnum adire, suscipere, regnare incipere de exp. 3, 22, 4. & 5. ait εἰς τὴν ἀρχὴν παρελθεῖν, eodem sensu.

Cap. XXIV, 12. ὁ δὲ ἀκούψας) Arrian. Epiet.

piet. lib. i. cap. i. pag. 6. lin. 4. *Ἀναξτο ἂν ἄπλοια ἦ, καὶ ἡμεθα πώμενοι, καὶ ΠΑΡΑΚΥΠΤΟΜΕΝ συνεχῶς, ἴς ἀνεμῶ πνεῖ.* Quocirca cum quo minus navigemus tempestas nos impedit, sedemus solliciti, ac sine intermissione prospicimus, quinam ventus spiret.

Ibid. v. 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ.] Sic de Mose quoque dicitur Act. VII. 22. Δυνατὸς ἐν λόγῳ est disertus, qui eloquentia multum valet. Polyb. lib. 12. cap. 15. pag. 931. lin. 19. Theopompus ait: in bellicis quidem rebus ille præstat omnibus, qui præliis quamplurimis interfuit. Τῷτον δὲ ΔΥΝΑΤΩΤΑΤΟΝ ΕΝ ΛΟΓῳ, τὸν πλείων μετεχρηκότα πολιτικῶν ἀγώνων. Inter oratores vero ille excellit, qui plurimas ipse causas egit. Aliis verbis eandem rem eloquitur, Epigenem vocans virum καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυνάμενον, dicendi simul agendique peritum, pag. 538. lin. 12. af. Itemque pag. 1404. lin. 16. ἀνὴρ καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἱκανός, vir cum ad dicendum, tum ad agendum promptus.

Ibid. v. 22. ἐξέστησαν ἡμᾶς] Polyb. lib. 11. cap. 25. extr. αὐτὸς δὲ προπορευθεὶς, ΕΞΕΣΤΗΣΕ ταῖς Ἀθανόλαις ΠΑΝΤΑΣ εὐθέως κατὰ τὴν πρώτην φαντασίαν. ἐτι γὰρ ὑπολαμβάνοντες αὐτὸν ἀδυνάως ἔχειν οἱ πολλοί, καὶ πείτα πρὸς τὴν προσδοκίαν αἰφνιδίως ἐρρώμενον θεασάμενοι, κατὰ τὴν ἐπίφασιν κατεπλάγησαν. Ipse progressus in medium, ut primum apparuit, de statu mentis circumstantes dejecit. Vulgo enim plerique male ipsum habere quum putarent, ut præter opinionem bene valentem viderunt, species ipsa et color terrore intuentes defixit. R 4 IN

IN JOHANNEM.

CAP. I. 22. ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς) Polyb. pag. 459. lin. 8. Ἰὼς μὲν ὡς τὰ Ἰῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις ἀπέστειλε, ΔΟΥΣ ΑΠΟΚΡΙΣΙΝ. *Legatos Achaorum cum hoc responso domum remisit.* Pag. 611. lin. ult. *Legati de pace iterum venerunt.* ὅς τῳ ἀπλησίῃς ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΔΟΥΣ Ἰαῖς πρότερον. *Philippus simili atque antea responso his dato.* Eodem modo de legatorum responso loquitur pag. 1135. lin. 24.

Cap. II. i. γάμῳ ἐγένετο) Γάμῳ est *celebritas*, praeipue cœna nuptialis. Vid. Matth. XXII. 2. Sic Arrian. de exped. Alex. 7, 4, 10. ἐν Ἰῳ αὐτῷ ὡς πάντων ΕΓΙΓΝΟΝΤΟ ΟΙ ΓΑΜΟΙ. *Cunctorum enim nuptiae simul agebantur.*

Ibid. v. 6. κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων) *ad purificationem Judaeorum.* Κατὰ enim saepe causam, ut vocant, finalem declarat. Arrian. exp. Alex. 4, 21, 16. ἀνέβη ΚΑΤΑ θέαν τὴν πέτρᾳς, *adscendit ad spectandum petram* 1, 17, 14. ΚΑΤΑ ἀρπαγὴν χρημάτων ἀποκτείνειν propter rapinam *factum*, spe praeda, interficere. 4, 5, 1. 6, 26, 3. ΚΑΤΑ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατίας, *milites ad quærendam aquam ab exercitu digressos.* Hist. Indic. 33, 4. ab exercitu sejuncti sunt ΚΑΤΑ ζήτησιν ἄλλῳ ἄλλῳ, *alies aliud quærentes.* Et 34, 6. & 9. & 11.

Ibid.

Ibid. μετρητὰς) Polyb. lib. 2. cap. 15. init.
 Ἐ δ' οὖν τὸν ΜΕΤΡΗΤΗΝ ἰσὺ κριθῶν. *Vini metreta,*
cum pari mensura hordei permutatur.

Cap. III. 30. Ἐκεῖνον δὲ αὐξάνειν] *illum oportet crescere, i. e. illius auctoritatem atque famam in dies magis oportet augeri atque illustrari, meum contra nomen minui atque obscurari, & denique cum morte mea penitus extinguui, ut me sublato, ille unus pro Messia agnoscat. Sic verbum αὐξω usurpat Polybius, quanquam activo sensu pag. 352. lin. 4. Itaque Fabium omnes accusare, eique graviter succensere, ut qui parum audendo occasiones rei gerendæ prætermitteret. Τὸν δὲ Μάρκον ἐπὶ ἰσοῦτον ΗΓΕΟΝ Ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς, ὥς ἔστιν ὅτε γενέσθαι τὸ μηδέποτε γεγονός. Marci vero ob ea quæ fecerat, laudes adeo exaggerabant, ut novum exemplum nunquam antea visum in Remp. introducerent.*

Ibid. v. 33. ἐσφράγισεν) obsignat, i. e. confirmat, suo assensu comprobat. Ita ἐπισφραγίσθαι usurpat Polybius pag. 1466. lin. 7. a f. Cum magna pecuniæ vi Romam est profectus; ἐξλόμενθαι ΕΠΙΣΦΡΑΓΙΣΑΣΘΑΙ Ἀλλὰ τὸ συγκλήτης τὴν αὐτὴν παρανομίαν eo consilio, ut scelus suum senatus auctoritate confirmaret.

Cap. IV. 6. ἐκαθέζετο ὅτως ἐπὶ τῇ πηγῇ.) *Quærit Chrysostomus, quid hic sibi velit particula ὅτως, & respondet, eam significare, quod*

federit ἔκ ἐπὶ θρόνον, ἔκ ἐπὶ προσκεφαλαίᾳ, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπ' ἐδάφους, non in sella, non in cervicali, sed simpliciter, & ut fors ferebat in solo. Camerarius ἰδιωτισμὸν esse ait, i. e. genus dicendi ex vulgo petatum, & exponit: *ita tum forte assedit ad puteum.* Nos similiter: Er saß so bey'm Brunnen. Cujusmodi ἰδιωτισμὸς reperitur etiam apud Arrianum in Indic. 32, 3 *Exinde non ita directe ad occasum navigarunt, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ δύσιος τε ἡλίας καὶ τ' ἀρκτος ΟΥΤΩ μᾶλλον τῆ αὐτῶρα αὐτοῖσιν ἐπεῖχον, sed magis inter occidentem & septentrionem cursum tenuerunt.* Nos in vulgari sermone plane eodem modo: so etwas mehr zwischen Westen und Norden.

Ibid. v. 23. ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν] Species quædam correctionis est, quasi dicat: venit tempus, & quid dico venturum? jam adest. Qualis figura sermonis est & in Polybio pag. 430. lin. 10. *ἔσται δὲ καὶ πρὸς τὸν Πόντον πᾶσι πλεῖστον καὶ γίνεται νῦν.* Idem fiet etiam in Ponto: & jam quoque fit.

Ibid. ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ] Ἀληθινὸν Græcis sæpe dicitur, quod tale est, quale esse debet. Ita Polybius τὴν ἐκ τ' ἱστορίας μαθήσιν, doctrinam quæ ex historia paratur, dicit esse ΑΛΗΘΙΝΩΤΑΤΗΝ παιδείαν καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, verissimam sive perfectissimam institutionem esse ac præparationem ad capeffendam Rempublicam. Pag. 8. lin. 27. ἀληταὶ γεγονότες ΑΛΗΘΙ-
NOI

ΝΑΙ Ἰῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἔργων, ἐκ Ἰῶν πρὸς Ἰᾶς
 Σαυνίτας καὶ Κελτὰς ἀγώνων. *Ex prioribus contra
 Samnites & Gallos certaminibus hoc consecuti, ut veri
 athletæ bellicorum certaminum evaderent.* Pag. 51.
 lin. 20. ἐξ ὧν συνιδόντι, καλλίστην παιδείαν ἡγητέον
 πρὸς ΑΛΗΘΙΝΟΝ βίον, τὴν ἐκ τῆ πραγματικῆς ἱστορίας
 πείγιγνομένην ἐμπειρίαν. μόνη γὰρ αὕτη χωρὶς βλάβ-
 ρης ἐπὶ πάντος καρδὴ καὶ πείσασεως, κριταὶς ΑΛΗ-
 ΘΙΝΟΥΣ ἀποτελεῖ & βελτίον. *Quod reputan-
 tem, sic apud se quemque statuere oportet: pulcher-
 rimum disciplinæ genus esse ad veras vitæ rationes co-
 gnoscendas, peritiam ex historia collectam, quæ gesto-
 rum veram & exactam narrationem continet. Sola
 namque hæc in omni tempore ac quocunque rerum
 eventu, nullo tuo incommodo, dijudicandi id quod me-
 lius est facultatem tibi largitur.* Ita ἀληθινὸς σύμ-
 μαχ. vocatur verius socius, cui fides haberi po-
 test pag. 112. lin. 17. a f. & pag. 232. lin. 9. a fine.
 Conf. Annot. Xenoph. ad Joh. XV. 1.

Ibid. v. 46 βασιλικός] Chrysostomus: ἥτοι
 τὸ γένος ὧν τὸ βασιλικόν, ἢ ἀξίωμα τῆ ἀρχῆς ἕτερον
 ἔχω καλούμενον ἔχων. *Vel quod regio esset genere, vel
 quod alia principatus dignitate ita appellata fungere-
 tur.* Latius enim hoc nomen patet, quam ut
 ex eo possit intelligi, qualis hic fuerit. Cum-
 que nec aliunde id constet, liceat cuique, quid-
 quid libet, suspicari. Quod de ambiguitate
 verbi dixi, Polybii quædam loca testantur. Pag.
 471. lin. 20. *Thessali namque etsi legibus suis vide-
 bantur uti, longeque alio jure esse quam Macedones:*

nihil tamen ab illis differebant, erantque iisdem obnoxii quibus ἔς Macedones, καὶ πᾶν ἐποίουν προστάττομενον τοῖς ΒΑΣΙΛΙΚΟΙΣ, ἔς quidquid aula proceres imperarent, faciebant. Pag. 850. lin. 15. af. Post pugnam omnibus eum Regem salutantibus, Publii animum ea res advertit. qui ad id ipsum convocata Hispanorum concione, ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ μὲν ἔφη βεβληῖσθαι καὶ λέγεσθαι πᾶσι, καὶ ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν. βασιλεύς γε μὴν ἔτε ἐθέλει εἶναι ἔτε λέγεσθαι παρ' ἑδενί. Regalis quidem animi virum ait se velle ἔς dici ab omnibus, ἔς esse quoque revera talem: at Regem neque velle esse, neque appellari a quoquam. Quo sensu Alexander apud Arrianum 4, II, 9. dicitur βασιλέων βασιλικώτατος inter reges maximus; & 7, 22, 9. Seleucus τὴν γνῶμην βασιλικώτατος, animo maxime regio præditus. Pro iis qui regio genere sunt, usurpat Polyb. pag. 1463. lin. 10. Τῶν γὰρ ἐν Μακεδονίᾳ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ μεγίστην ποιημένην πρὸς δὴν περὶ τὰς κύνησεσάς. Nam cum Macedonum Reges venationi plurimum studerent.

Ibid. v. 52. κομψότερον ἔχε) melius habuisset. Theophylactus: βέλτιον καὶ ευρωστότερον. Cicero hoc sensu dicit spero tibi melius esse ad fam. lib. 16. ep. 22. cum tibi meliuscule erit ep. 1. si recte erit ep. 6. plane febris carere ἔς belle habere ep. 13. Pompejo melius factum est Tusc. 1. Est autem κομψόν, ut Camerarius ait, variae significationis in laude & vitio. Cum igitur hoc in N. T. sit ἅπαξ λεγόμενον, & neque apud Lexicographos neque apud interpretes exemplum hujus signifi-

fica-

ficationis reperiam: placet locum aliquem Epi-
 Eteti afferre, in quo κομψῶς ἔχειν de iis ipsis di-
 citur, qui ex febris melius habent, cujus synony-
 mum est καλῶς ἔχειν, contrarium vero κακῶς
 ἔχειν. Dissert. lib. 3. cap. 10. pag. 306. ὅταν ὁ ἰα-
 τρὸς εἰσέρχεται, μὴ φοβεῖσθαι τί εἴπῃ μὴ δ' ἂν
 εἴπῃ, ΚΟΜΨΩΣ ΕΧΕΙΣ, ὑπερχαίρειν. τί γάρ σοι
 ἀγαθὸν εἶπεν; ὅταν δ' ὑγίαινες, τί σοι ἦν ἀγαθόν;
 μὴ δ' ἂν εἴπῃ, ΚΑΚΩΣ ΕΧΕΙΣ, ἀθυμεῖν. - - τί δ' ἔν
 κολακεύεις τὸν ἰατρὸν; τί λέγεις, εἰάν θελῇς κύριε,
 ΚΑΛΩΣ ΕΞΩ. *Quando medicus ingreditur, non ve-
 rendum quid dicturus sit; neque si dixerit, belle ha-
 bes, supra modum latandum. Quid enim tibi boni
 dixit? Neque si dixerit, male habes, animus abjicien-
 dus. - - Quid igitur adularis medico? Quid dicis,
 si velis domine, bene habebo.*

Cap. V. 15. ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.) Simili-
 ter Polybius dicit νεκρὰς ποιεῖν pro interficere pag.
 170. lin. 4. πολλὰς μὲν ΝΕΚΡΟΥΣ ΕΠΟΙΗΣΑΝ, μέ-
 ρος δέ τι καὶ Φυγεῖν αὐτῶν ἠνάγκασαν. Magna-
 que strage edita, partem exercitus in fugam verte-
 runt.

Ibid. V. 27. κρίσιν ποιεῖν) Polyb. pag. 522.
 lin. 19. μὴ χωρὶς αὐτῶν ΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙ τὴν ὑπὲρ
 τῶν ἐγκαλεσμένων ΚΡΙΣΙΝ. Ne ipsis absentibus de
 accusatione illius vellet cognoscere. Plura sunt jam
 ex Xenophonte allegata exempla.

Ibid. V. 39. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφαὶς) Ἐρευνᾶν
 pro

pro in libris aliquid scrutari atque diligenter inquire-
 re, reperitur quoque apud Polybium pag. 931.
 lin. 1. Ubi namque hoc unum aliquis sibi prospexerit,
 ut in urbe habitet copia librorum instructa; vel certe
 ut aliquam prope se bibliothecam habeat: λοιπὸν κα-
 τακείμενον ΕΡΕΥΝΑΝ δὲ τὸ ζητούμενον, καὶ συγκρί-
 νειν τὰς τῶν προγεγονότων συγγραφέων ἀγνοίας,
 ἀνευ πάσης κακοπαθείας. De cætero jam nihil de-
 sideratur aliud, nisi ut vel in lectulo jacens, quodcum-
 que scire voluerit, vestiget, & priorum scriptorum dicta
 (quod sine vexatione ulla potest fieri) inter se conten-
 dat & culpas observet. Exstat de aliis investiga-
 tionibus pag. 550. lin. 12. a f. pag. 590. lin. 14 &
 pag. 1062. lin. 11. a f. Cæterum non sane im-
 probabilis videtur Cyrilli, & qui eum secuti sunt,
 recentiorum plurium sententia, ἐρευνᾶτε indi-
 candi, non imperandi modo intelligendum,
 maxime ob verbum sequentem. Exprobrat enim
 Christus hoc sermone Judæis inexpugnabilem
 pertinaciam, qui recipere ipsum pro filio Dei re-
 cusent, licet non modo Johannes v. 33. operaque
 divina & Pater v. 36. 37. sed ipsæ quoque de eo
 testentur S. Litteræ, quas cum sedulo scrutentur,
 extremæ malitiæ esse, quod fidem ipsi habere no-
 lint. Similiterque orationem se habere puto, ut
 si quis increpans eos, qui Quintilianum quidem
 studiose legant, Ciceronem vero negligant, di-
 ceret: Legitis diligenter Quintilianum, quia
 putatis ex eo veram dicendi artem vos discere
 posse; & ille est, qui testatur de Cicerone. Et
 non vultis venire ad Ciceronem, ut ex eo dicen-
 di

di artem discatis. Quam indicativam orationem si in imperativam mutes, enervis erit, & nequaquam satis cohærebit. Eruditissimi quidem Collectores rerum veterum novarumque negant, initio orationis secundam pluralem indicativi in N. T. reperiri, nisi interrogative. Es muß das ἐρευνᾶτε, inquit, A. 1703. p. 583. ein Imperativus oder Befehls-Word seyn: denn (1) ist der Griechischen Sprache / sonderlich im neuen Testament / beständige Art / daß die secunda pluralis indicativi, dergleichen ἐρευνᾶτε ihr forschet / seyn soll / niemahls / es sey denn Fragweise / zum Anfang eines periodi stehet / sondern allemahl etwas / zum wenigsten eine particula, ordentlich aber ὑμεῖς zuvor gesetzt wird / wie zu sehen / Joh. VIII. 15, 41. XIII. 13. VIII. 45. wo aber ein dergleichen Wort ganz zuerst stehet / so ist es allezeit ein Imperativus. Vide Joh. XIV. 11. XV. 20. Wissen Begner ein ander Exempel im neuen Testament / so werden sie sehr gebeten / es hervor zu bringen. Quæ observatio si nullis exemplis contrariis refelleretur, rem omnem conficeret. Sed vel unus ille locus Jacobi IV. 2, 3. eam redarguit, in quo secunda pluralis indicativi quater omnino in fronte orationis posita est: ΕΠΙΘΥΜΕΙΤΕ, καὶ ὃν ἔχετε· ΦΟΝΕΥΕΤΕ καὶ ζηλοῦτε, καὶ ὃ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· ΜΑΧΕΣΘΕ καὶ πολεμεῖτε, ὃν ἔχετε δὲ, ἀλλὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· Αἰτεῖτε, καὶ ὃ λαμβάνετε. Sic & Paulus I. Thess. II. 9. ΜΝΗΜΟΝΕΥΕΤΕ ὧς, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν. Et Arrian. in Epict. lib. 3. cap. 13. pag. 312. lin 4. ΟΡΑΤΕ ὧς, ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καίσαρ ἡμῶν δοκεῖ παρέχειν.

Cap.

Cap. VI. 45. ὁ ἀκῶσας πρὶν ἢ πατρὸς καὶ μαθῶν) Plus esse μαθάνειν quam ἀκῶειν, etiam ex Polybio intelligitur, qui universalem historiam tantum præstare ait particulari, quanto præstantius sit didicisse quam audisse tantum; propterea quod ex illa cognosci possint rerum gestarum causæ, tum quæ eas sint secuta, aut easdem dum gererentur comitata, pag. 259. Hæc inquam, omnia ex universali historia recte capias discasque: [δυνατὸν ἐπιγνῶναι καὶ ΜΑΘΕΙΝ.] ex iis vero qui singula bella separatim descripserunt, Macedonicum puta, cum Perseo aut Philippo, nequaquam. Nisi forte quis putet, ubi apud istos nudas pugnarum descriptiones legerit, totius belli administrationem rationemque penitus exploratam se habere. Ἀλλ' ἔκ ἐστι γέτων ἕδέν· ἀλλ' ὅσω διαφέρει τὸ ΜΑΘΕΙΝ ἢ μόνον ΑΚΟΥΣΑΙ, τοσούτω καὶ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν ὑπολαμβάνω διαφέρειν τῶν ἐπὶ μέρτι συντάξεων. Quod cum nullo modo fieri possit; equidem historiam nostram tantum præstare rerum singularum narrationibus existimo, quanto præstantius est scire, quam duntaxat audisse. Significat ergo μαθεῖν accuratorem cognitionem simul & assensum. Quo sensu Chrysostomus quoque ἀκῶσαι καὶ μαθεῖν conjungit, sermone 8. in illud, Pater si possibile est, Oper. Tom. V. pag. 119. lin. ult. πολὺ δυνατὰ δεκτὸν ἦν ὁ τ' σαρκώσεως λόγος. ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τ' φιλανθρωπίας αὐτοῦ, καὶ τὸ μέγεθος τ' συγκαταβάσεως ἔτο φείκης ἔγεμε, καὶ πολλῆς ἐδέετο κατασκευῆς, ὥστε πρὶν δεχθῆναι ἐννόησον γὰρ, ἡλίkon ἦν ΑΚΟΥΣΑΙ ΚΑΙ ΜΑΘΕΙΝ, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ἀρρή-
τος,

τῷ, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ κλ. κατεδέξατο γενέσθαι ἀν-
 ῥωπῷ. *Difficulter admodum admittebatur sermo*
incarnationis. Siquidem excellens ejus illa clementia
& condescensionis ejus magnitudo res erat admirationis
& stuporis plena, multaque preparatione, ut recipere-
tur, indigebat. Cogita namque quale illud fuerit
audire ac discere, Deum ineffabilem, incorruptibilem
&c. hominem fieri dignatum esse. Ubi apparet
μαθεῖν idem esse quod ἐνδέχεσθαι, accipere,
pro vero admittere, approbare. Epictetus Acade-
micorum opinionem commemorans, loquen-
tem ita facit Academicum apud Arrian. lib. 2.
cap. 20. lin. 12. μάθε παρ' ἐμῶ ἀνθρώπε, ὅτι ἐδὲν
ἐνδέχεται ΜΑΘΕΙΝ. Disce a me homo, quod nihil
possit disci, i. e. ut Cicero id solet eloqui, quod nihil
possit sciri & certo percipi. Conf. Annot. Xenoph.
ad 1. Cor. XIV. 31.

Ibid. v. 60. Σκληρός ἐστιν ἔτι ὁ λόγος
ἧς δύναται αὐτὸ ἀκέειν;) Durus sermo est molesta
& odiosa oratio, qua audientis animus ita offen-
ditur, ut eam audire nolit. Sic fere Cic. Philip. 8.
p. 894. E. In reip. corpore, ut totum saluum sit,
quidquid est pestiferum, amputetur. Dura vox.
Multo illa durior: Salvi sint improbi, scelerati, im-
pui: deleantur innocentes. Unde additur: ἧς δύ-
ναται αὐτὸ ἀκέειν; quis possit, quis velit, quis susti-
neat eum audire? Wer kan/sive wer mag sie hören?
Illa enim quisque audire posse dicitur, quæ li-
benter audit, apud Arrian. Epict. lib. 2. cap. 24
pag. 256, lin. 10. af. Loquitur Epictetus cum
S
quo-

quodam, qui ad ipsum audiendi causa accesserat, eumque rogabat, ut sibi quidpiam diceret. Ad hunc ergo inter alia sic ait: Περὶ τίνος ἔν λέγω πρὸς σε, δείξόν μοι. Περὶ τίνος ΑΚΟΥΣΑΙ ΔΙΤΝΑΣΑΙ; πρὸς ἀγαθῶν καὶ κακῶν τινος. ἀρὰ γε ἵππος; ἢ. ἀλλὰ βοός; ἢ. τί ἔν; ἀνθρώπος; ναί. De quo ergo dicere debeam ad te, ostende mihi. De quo audire potes? i. e. cupis? De re quapiam bona & mala. Num de equo? Non, an de bove? non. Quid ergo? de homine? Ita. Ubi δύνασθαι omnino velle significat. Quo verbo Cicero utitur, quando hanc ipsam Socraticam differendi rationem exponit, quam hic Epictetus imitatur, de finib. bon. & mal. lib. I. pag. 166. D. Ponere jubebam, de quo quis audire vellet: & id aut sedens, aut ambulans disputabam. - - Fiebat autem ita, ut, cum is, qui audire vellet, dixisset, quid sibi videretur &c. Arrian. Epict. pag. 269. lin. 4. a fine: σὺ δὲ τοιῶτος, οἷος ἀκέειν τῆ ἀληθείᾳ, Num tu is es, qui audire possis vera? Cum paulo post θέλειν dicat pag. 273. med. Hucusque non audeo tibi dicere, quod deformis sis. δοκεῖς γάρ μοι πάντα θέλειν ἀκέσαι, ἢ ἔστο. Videris enim mihi omnia velle audire quam hoc. Fert etiam vernaculi nostri sermonis consuetudo, ut de iis, quæ gravia sunt auribus nostris, dicamus: Non possum hujusmodi sermones audire, ich fan oder mag solche Reden nicht hören. Nec aliter intelligenda puto verbo Joh. VIII. 43. ἢ δύνασθε ἀκέειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. Ad quem locum diserte ait Chrysostomus: ἐνταῦθα τὸ μὴ δύνασθαι, τὸ μὴ βάλειν

Θαί' ἔσω. *Hoc loco non posse, est non velle.* Sunt, qui σκληρὸν λόγον interpretentur *difficilem, inexplicabilem.* Sed si perplexus tantum & dubius ipsis fuit visus, qui eo potuerunt multi discipulorum adeo offendi v. 61. ut propterea ab eo desciverint? Conf. Not. ad Marc. IV. 33. & Chrysost. Homil. I. in Act. Apost. pag. 3. præclare & copiose hac de re differentem.

Cap. VII. 9. Ταῦτα δὲ εἰπὼν] Digredien-
di formula Polybio non inusitata, ut finito ali-
cujus sermone subjungat: Ταῦτα δὲ εἰπὼν. Cu-
jusmodi licet minuta, tamen mihi non indigna
videntur, quæ exemplis confirmantur, ne forte
litterarum græcarum minus periti, hæc talia præ-
ter morem elegantiorum Scriptorum dicta exi-
stiment. Pag. 580. lin. II. a fine: ΤΑΥΤΑ Δ' ΕΙ-
ΠΩΝ, παρήγγειλε, *Hæc cum dixisset, præcepit &c.*
Pag. 996. lin. 8. a f. καὶ ταῦτ' εἰπὼσα προσέταξε.
Pag. 1057. lin. 2. ἔτι μὲν ἐν ταῦτ' εἰπὼν ἐκέλευε.
Item pag. 982. lin. 10. & pag. 992. lin. 16. & pag.
1035. lin. 24. & pag. 1071. lin. 8. a f. Sic etiam
infra IX. 6. & XI. 43.

Ibid. v. 23. ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος) *ne viole-*
ter lex. Λύειν τὸν νόμον hic est *non servare legem.*
Quo sensu Λύειν τὸν ὅρκον dicit Polybius sub fi-
nem libri sexti: *Novem quidem legatos sponte sua ob-*
jurandum revertentes, dimiserunt: τὸν δὲ σοφισά-
μενον πρὸς τὸ ΛΥΣΑΙ τὸν ὅρκον, δήσαντες ἀποκα-
τίστησαν πρὸς τὰς πόλεμους. *Illum vero qui ad sol-*

vendam religionem fraudem adhibuerat, vinculum ad hostem remiserunt. Demosth. Olynth. 3. pag. 10. C. *Legumlatores constituite: per eos autem nullam sancire legem, (sunt enim vobis satis multe) sed eas quæ vos in præsentia lædunt, ΑΥΣΑΤΕ, abrogate.*

Ibid. v. 24. κατὰ ὄψιν] ὄψις inter alia significat externam speciem atque faciem hominum. Polybius de galeis loquens pag. 653. lin. 8. a f. *Quæ ubi cæteris armis ad summum verticem accesserunt, vir quidem duplo quam sit major apparet: Η Δ' ΟΨΙΣ καλὴ καὶ καταπληκτικὴ τοῖς ἐναντίοις, species autem existit pulchra & hosti formidabilis.* *Et* pag. 590. lin. 2. *ΚΑΤΑ ΜΕΤΕΩΝ ΤΗΝ ΟΨΙΝ, ἀγνώστῳ ἢ Διὰ τὸ σκοτόν· κατὰ δὲ τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ἀλλήν πειβολήν, ἀνεπισήμαντῳ.* *Et a vultu quidem ille dignosci non poterat propter tenebras; a veste autem & cætero cultu notabilis non erat, cum etiam in illis castris varius ornatus reperiretur.* *Arrian. de exp. Alex. 5, 1, 5. θαμβῆσαι ἰδόντας τὴν ὄψιν, aspectu ejus perterritos.* *Quo sensu existat etiam infra XI. 44. & Apoc. I. 16. Sed ut alia multa nomina modo objective, ut loqui amant philosophi, modo subjective accipiuntur: ita & ὄψις in exemplis jam allatis de eo dicitur qui videtur, in iis vero quæ sequuntur, de eo qui videt.* *Pag. 547. lin. 6. Τῆς ἀντίπερα παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ΟΨΙΝ ἔσης, quia ob oculos alterius ripæ castra habebant.* *Pag. 644. lin. 4. a f. δι' ὧν (θριάμβων) ὑπὸ τὴν ΟΨΙΝ ἄγεται τοῖς πολίταις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἢ τῶν κατειργασμένων πραγμάτων*
τῶν

των ἐν ἀργείᾳ. Quibus (triumphis) rerum ab imperatoribus gestarum imago quædam evidenter expressa, civium oculis subjicitur. Arrianus de exp. Alex. 3, 30, 6. εἰς ὄψιν ἄγειν Ἀλεξάνδρου in conspectum Alexandri ducere. & 6, 26, 4. ἐν ὄψει πάντων in conspectu omnium. Sic quod Plato dicit εἰς ὄψιν ἵεναι Cicero vertit cerni. Idem quod Epicurus Græce, αἱ διὰ μορφῆς κατ' ὄψιν ἡδεῖαι κινήσεις, sic Latine, *Quæ ex formis percipiuntur oculis suaves motiones.* Vide Thes. Stephani. Hinc transfertur hoc loco a physica ὄψει ad moralem, (quo sensu num apud profanos scriptores reperitur, ignoro, & que ac πρόσωπον,) nempe ad προσωποληψίαν, ad quam declarandam utraque significatio & que apta est. Dum enim ex personæ, non rei discrimine fit judicium, nihil interest, siue ὄψις intelligatur ejus qui judicat, siue ejus de quo judicatur. Illa enim nihil aliud est, quam opinio quædam de alicujus personæ præstantia; hæc vero est ipsa illa præstantia. Priori sensu Jesaias dicit XI. 3. non ad adspectum oculorum suorum judicabit: posteriorem magis sequitur Chrysostomus qui de hoc verbo ita quaerit & respondet: τί ἐστὶ, κατ' ὄψιν; μὴ ἐπειδὴ Μωϋσῆς μείζονα παρ' ὑμῖν ἔχει δόξαν, ἀπὸ τῶν προσώπων ἀξιωματικῶς φέρετε τὴν ψῆφον. ἀλλ' ἀπὸ τῶν πραγμάτων φύσεως. Τὸτο γὰρ ἐστὶ τὸ δίκαιως κρίναι. Διὰ τί γὰρ ἔδεις ἐνεκάλεσε Μωϋσῆς; Διὰ τί ἔδεις ἠπεύθησε κελεύοντι τὸ σάββατον λύεσθαι ὑπὸ ἐντολῆς ἐξωθεῖν ἐπεισεν ἐχθροῦς τῷ νόμῳ. *Quid est, secundum faciem? Ne propterea quod Moses ma-*
jorem

jorem apud vos habet auctoritatem, ex personarum dignitate feratis sententiam, sed ex rerum natura: hoc enim est juste judicare. Quare enim nemo accusat Moſen? quare nemo non paret jubenti ſabbatum ſolvi propter mandatum extrinſecus ſuperadditum legi. De mandato circumciſionis loquitur a Patribus acceptum, non a Moſe datum, ab eodem tamen approbatum atq; contra legem ſuam admiſſum. Eandem ſententiam & Brentius ſibi arridere ait. Excusabant, inquit, Judæi Moſen ob perſonæ auctoritatem, a ſabbathi violatione, etiamſi ejus & Patrum inſtituto, in ſabbatho infans circumcideretur, & ſacrificia macſtarentur. Accuſabant autem Chriſtum, propter perſonæ ſuæ contemptum & vilitatem, qui eodem Moſi exemplo, non membrum hominis circumciderat, ſed totum hominem ſanum fecerat in ſabbatho.

Cap. VIII. 4. κατειλήφθη μοιχευομένη.]
Arrian. Epiſt. lib. 2. cap. 4. ὅς ΚΑΤΕΙΛΗΠΤΟ πο-
τε ΜΟΙΧΟΣ ἐν τῇ πόλει.

Ibid. v. 40. τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα)
Arrian. Epiſt. pag. 268. lin. 6. εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλ-
λων τὰς ἀληθείας. Dixit ei Apollo veritatem. Pag.
430. lin. 15. λέγε τὰς ἀληθείας.

Ibid. v. 48. καλῶς λέγομεν) Polyb. pag.
1124. lin. 8. φανέντων δὲ ΚΑΛΩΣ ΛΕΓΕΙΝ τῶν πρὸς
τὸν Ἐχέδημον. Cum Echodemus videretur recte dice-
re, cum conſilium ejus amplecterentur.

Ibid.

Ibid. v. 54. ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστίν.) Pro: Θεὸν ὑμῶν εἶναι. *Quem vos dicitis Deum vestrum esse.* Ita enim postularet syntaxis Latina. Sed multo sunt Græci, quam Latini, in varianda constructione liberiores. Cujus libertatis si quis alius, certe Arrianus est amantissimus; in quo miram sane varietatem deprehendas. Ita de exped. Alex. 7, 15, 7. Ἀριστὸς δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης καὶ Ῥωμαῖοις λεγοῦσιν ὅτι ἐπρεσβεύσαν. *Aristus autem & Asclepiades dicunt Romanos etiam legatos misisse.* Ubi tamen in eadem periodo statim redit ad infinitivam constructionem, quam cœperat voce Ῥωμαίους καὶ ἐντυχόντα Ἰαῖς πρεσβεύαις Ἀλέξανδρον, ὑπὲρ Ῥωμαίων ἦ τ' ἐσομένης ἐς τὸ ἔπειτα δυνάμεως μαντεύσασθαι. *& Alexandrum, audita eorum legatione, jam tum de futura Romanorum potentia aliquid auguratum esse.* E contrario 3, 2, 4. ab infinitivo transit ad indicativum, junctum particulæ ὅτι. Verum syntaxis hæc cum verbo λέγω, non adeo fortasse offendit aures Latinas, quod usitatum sit *quem dicitis*, pro *de quo dicitis*. Verum diversa hic omnino est structura, ut ex aliis verbis apparebit. Sic. 1, 26, 5. Ἐπειτα ἡγήθη αὐτῶ κατὰ τὴν ὁδὸν, τοὺς Ἀσπενδιοὺς, ὅτι ἔδεν τῶν συσκευμένων πράξαι ἐθέλοιν· ἔτε τὸς ἱπποὺς πρὸς δόναι. *Adhæc in itinere nunciaiunt est, Aspendios nihil eorum quæ parata essent præstare, neque equos tradere.* Et 7, 13, 9. ὡς Ἡρακλῆα ἦ ἐπ' αὐτὰς λόγῳ κατέχει ὅτι ἐσταλή. *Quandoquidem & Herculem in eas expeditionem suscepisse fama est.* Ind. 13, 8. ἀγγέλλουσιν τοὺς ἐλεφάντας

ΟΤΙ ἐν τῷ ἔρκει ἔχοντα, *elephantos septo inclusos esse nunciant.* Quæ exempla collegit Gronovius ad 3. 1. 3. ubi etiam huc refert ex Act. Apost. XVI. 3. ἤδρισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην υπῆρχεν, & Luc. XII. 24. Κατανοήσατε τὰς κόρας ὅτι ὁ ἀπείρσι. Aitque male Beza opinari, rectius illic fore ὁ ὁ ἀπείρσι cum Syro, quam ὅτι. Eodem modo loquitur Johannes IX. 19. Uti vero hic accusativum sequitur ὅτι: ita contraria plane ratione eandem particulam excipit infinitus Act. XXVII. 10. θεωρῶ ὅτι - μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλῆν. Ad quem locum itidem dabimus exempla similia. Ut appareat, esse in Græco sermone nonnulla, quæ, si rationem consulas, reprehendantur; si usum respicias, probentur.

Ibid. v. 56. ἴδῃ τὴν ἡμέραν) Familiaris hic loquendi modus utriusque linguæ scriptoribus de re vehementer desiderata omnibusque votis expetita. Polyb. pag. 805. lin. 11. a f. *Is igitur tunc matri suæ dixit, bis jam se idem somnium vidisse: Visum sibi se una cum fratre Aedilem esse creatum: Et cum e foro demum redirent, processisse ipsam filiis obviam ad fores usque: ibi complexam utrumque esse osculatam. Quum illa muliebri cupiditate sermonem ejus excepisset, atque hæc etiam verba adjecisset: εἰ γὰρ ἐμοὶ ταύτην ἰδεῖν γένοιτο τὴν ἡμέραν. Utinam quidem illucescat dies ille, quo id ego videam.* Pag. 1457. lin. 8. *Hæc adhuc cum diceret Polybius utraque manu dextram ejus apprehendens, atque ex*
in-

intimo affectu comprimens Scipio, εἰ οὐκ ἐγὼ ταύτην φησὶν, ΙΔΟΙΜΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ, Utinam, inquit, diem illum videam, quo tu ceteris omnibus posthabitis, mei curam geras, meoque in contubernio degere velis. Cic. ad fam. lib. 14. ep. 1. med. Sperat posse fieri, ut mecum in Italiam decedat, quem ego diem si videro, & si in vestrum complexum venero, ac si & vos & meipsum recuperaro: satis magnum mihi fructum videbor percepisse & vestrae pietatis & meae. Ad Attic. lib. 3. ep. 1. Utinam illum diem videam, cum tibi agam gratias, quod me vivere coëgisti. Citat & Polybius ex Euripide non eadem quidem verba, eandem tamen sententiam de pace exoptatissima pag. 929. lin. 12. ὥς χρονίζεις! Δέδοικα δὲ μὴ πρὶν ὑπερβάλλῃ με γῆρας, πρὶν ἂν χαρίεσσαν προσιδεῖν ὦραν. O moram! obrepat metuo mihi ætas ne mala, te prius suavem o quam tueur diem.

Ibid. v. 58. πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι) antequam Abraham nasceretur. Arrian. Epict. pag. 204. lin. 2. Quis nostrum non dixit salubre esse aliquid aut morbosum, ΠΡΙΝ Ἰπποκράτη ΓΕΝΕΣΘΑΙ; priusquam Hippocrates nasceretur. Conf. Annot. Xenoph.

Cap. XI. 1. ἐκ τῆς κώμης] Sic οἱ ἐκ τῆς πόλεως dicuntur oppidani, sive cives, etiam cum in urbe sunt Arriano de exp. Alex. 1, 20, 11. οἱ ἐκ τῶν νεῶν, qui in navibus sunt, 2, 22, 5. οἱ ἐκ τῶν ὄρεων montani, 4, 24, 8. πόλεις αἱ ἐκ τῆς Ἰταλίας urbes in Italia, Polyb. pag. 651. lin. 8.

Ibid. v. 17. Γέστας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.) Eodem modo loquitur Arrianus differt. Epiet. lib. 2. cap. 15. pag. 190. lin. 21. *Inedia mori decreverat.* Ἐγνων ἐγὼ, ἩΔΗ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΕΧΟΝΤΟΣ αὐτὸν τὴν ἀποχῆς. *Cognovi ego, cum jam tertium diem abstinuisset cibo.* De exped. Alex. 6, 17, 9. ἩΔΗ δὲ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ αὐτῷ τὸ πλὴν ΕΧΟΝΤΙ ἐξαγγέλλεται. *Quumque jam tri-duo navigasset, nunciatum ei est.*

Ibid. v. 53. Ἀπ' ἐκείνης ἡμέρας] Polyb. pag. 982. lin. 24. ΑΠΟ δὲ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΕΚΕΙΝΗΣ ἀσινεῖς Καρχηδονίαις ὑπάρχειν. *Ab eo die immunes ab omni damno hostili Carthaginienses essent.* Item pag. 989. lin. 11. a fine.

Cap. XII. 25. Φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτὸν] φιλό-ψυχον vocat Arrianus vitæ nimis cupidum in Epieteto p. 330. lin. 4. Vitium ipsum Plato in Apolog. φιλοψυχίαν, cupiditatem lucis, ut ait Quintil. Habent & verbum φιλοψυχεῖν, vitæ retinende nimium cupidum esse, ei turpiter ἢ ignave parcere. Sic apud Dionem pag. 440. lin. 42. ἔκέτ' ἐφιλοφύχησεν, ἀλλὰ διέφθειρεν ἑαυτὴν ἀποκαρτερήσασα. *Tum Julia, abjecto vitæ desiderio, inedia consumpta moritur.*

Ibid. v. 35. σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ.] Arrian. de exped. Alex. 1, 5, 17. εἴ ΝΤΕ ΚΑΤΑΛΗΨΕΤΑΙ ΑΤΤΟΥΣ, *si nox eos occupet.* Ind. 37, 5. ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ αὐτὰς ἀνάπῳτις, *recessus maris eos occupat.*

cupat. Polyb. pag. 774. lin. 6. *Cum id spatium tam celeriter perficere non potuisset, sed prius dies illucesceret, ἀλλὰ τ' ἡμέρας ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΣΗΣ.* & pag. 1131. lin. 12. af. *Est ita moribus eorum receptum, ut quocunque in loco fuerint deprehensi Salii tempore ejus solennitatis, ἐν ᾗ ἂν χώρα ΚΑΤΑΛΗΦΘΩΣΙΝ, ex eo ne discedant, Id quod Publio tunc accidit. Nam quum inibi copiae essent, ut in Hellespontum trajicerent, ΚΑΤΕΛΑΒΕΝ ΑΥΤΟΝ ΟΥΤΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ, ὥστε μὴ δύνασθαι μεταβαλεῖν τὴν χώραν, incidit tempus illud, deprehendit ipsum tempus illud, ut excedere loco non posset. Vide Lamb. Bos Diatr. ad Joh. I. 5.*

Cap. XIII. 27. Ὁ ποιῆς, ποίησον ἰάχιον.) Ἐπιτροπήν sive *Concessionem* vocant figuram, qua invitos nos permittere ostendimus, quod nolumus fieri; idque cum summa indignatione & acerrima exprobratione inemendabilis malitiæ. Nam tum demum ad hanc sermonis formam devenimus, cum frustra tentatis omnibus, ruere finimus, quem tenere non possumus, eumque tanquam desperatum relinquimus; ita tamen, ut vel hac ipsa tam acerba objurgatione, etiamnum, si fieri possit, eum a scelere & perniciæ retractum velimus. Sic Chrysostomus: Τὸ δὲ, ποίησον ἰάχιον, ἡ προσάπτοντός ἐστιν, ἡ δὲ συμβαλεύοντός, ἀλλ' ὀνειδίζοντός καὶ δεικνύντός, ὅτι αὐτὸς μὴ ἐβέβητο διορθώσασθαι· ἐπειδὴ δὲ ἀδιορθώτως εἶχεν, ἀφίησιν αὐτόν. *Illud autem, fac citius, non imperantis est neque consulentis, sed exprobran-*

*brantis & revocantis ad emendationem: sed cum esset inemendabilis, dimisit eum. Cujus generis exempla & Camerarius allegavit ex Virgil. I, sequere Italiam. Et jamdudum sumite pœnas. Et Adelphis: effundite, emite, facite, quod vobis lubet. Ezech. cap. III. ὁ ἀπειθεὶς ἀπειθεῖτω. Et Grotius ex Seneca: Fac si quid facis. Plauto in Trinummio: Age si quid agis: & Persa: Hoc si facturus face; & Eurip. δρᾶ γ' εἴτι δρᾶσεις. 2. Macc. VII. 30. τίνα μένστε; & Joh. II. 19. Quibus & hoc addi potest ex Adelphis I, 2, 54. Profundat, perdat, pereat; nihil ad me attinet. Jam si verbum unum posthac. Maxime vero huc pertinet locus Epiḡcteti lib. 4. cap. 9. extremo: *Intra te est interitus & salus.* Deinde queris: *Quid mihi conducit? Numquid majus illo queris?* Ex inverecundo fies verecundus, ex immoderato moderatus, ex infido fidelis, ex incontinenti continens. Ἐὶ τίνα ἄλλα ἔστων μείζονα ζητεῖς, ΠΟΙΕΙ Α ΠΟΙΕΙΣ· ἔδὲ θεῶν σέ τίς σῶσαι δύναται. *Si qua alia his majora queris, fac quæ facis. Ne deorum quidem quisquam servare te potest.* Stoici enim honestatem propter se expetendam statuebant, etiam nullo proposito præmio. Quare si quem pœniteat gratis esse probum, eum ita esse corruptum ait, ut ne divina quidem ope ad frugem possit corrigi. Sic etiam loquitur lib. 3. cap. 21. extr. pag. 337. Et lib. 3. cap. 23. initio: *Quinam velis esse, primum ipse tecum constituito.* εἰδ' ἔτω ΠΟΙΕΙ Α ΠΟΙΕΙΣ. quæ interpretes bene vertit, *deinde fac quæ facere decrevist.**

Cap. XIV. 27. εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.)
 Sunt, qui εἰρήνην δίδωμι interpretentur *valedicere*.
 Ita Grotius, *Abiturus*, inquit, *valedicit*. Nam
 id Hebræi dicebant *relinquere aut dare pacem*, i. e. *sa-*
lutem: nam id valet לַשְׁלֹמֹה. Sed vellem, vel
 unicum locum indicasset, in quo pacem dare
 hoc sensu dicatur. Equidem non modo inte-
 grum hoc loquendi genus nusquam apud He-
 bræos me legere memini; sed etiam vehemen-
 ter dubito, num omnino pacis nomine usi sint
 abeuntes. Nam licet in quarundam epistolarum
 clausulis id reperiatur, ut 1. Petr. V. 14. & 3. Joh.
 v. 15. non tamen propterea necesse est, ut acci-
 piatur pro *vale*, sed pro *salve*; quod & Cicero ali-
 quoties in fine ponit, ut ad fam. lib. 16. ep. 4.
vale & salve. Ibid. ep. 9. *vale, salve*. Quamob-
 rem cum aliis interpretibus hanc locutionem ita
 intelligo, ut Græce sonat apud Polybium pag.
 1099. ubi cum aliorum sententia esset, unicam
 esse belli cum Macedonibus finiendi viam, ut re-
 gno deturbaretur Philippus: Romani contra
 ita statuebant, lin. 4. a fine: *Si Philippus omnia*
facere sustineret, quæ prius imperata illi fuissent a so-
ciis, ΔΙΔΩΝΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ ΑΥΤΩ, *pacem illi*
concedendam. Consistit autem pax Christi potissi-
 mum in reconciliatione cum Deo Rom. V. 1. quæ
 alia secum fert bona infinita, ut liberationem a
 morte, diabolo, inferno, tranquillitatem con-
 scientiæ, sedationem pravæ animi pertur-
 bationum, tandemque beatam illam vitæ æter-
 næ quietem. Hanc se ait nobis & dare & relin-
 quere.

quere. Pro ἀφίεναι εἰρήνην ibidem Polybius di-
 cit εἰρήνην ἀπολείπειν pag. 1098. lin. 25. *Tota re-
 rum natura illum aberrare ait fallique, si ita existi-
 met, θαλύσεις πιοησάμεν* πρὸς Φίλιππον, ἢ Ρω-
 μαίοις τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ, ἢ τοῖς Ἕλλησι τὴν ἐλευθε-
 ρίαν βέβαιον ΑΠΟΛΕΙΨΕΙΝ, *pace cum Philippo fa-
 cta, aut pacem Romanis, aut Græcis libertatem fir-
 mam se relicturum.* Quod vero Christus suam
 pacem differre dicit a pace mundi: similiter fa-
 cit Epictetus, eam pacem, quam philosophia
 præstet, præferens paci Cæsaris, lib. 3. cap. 13.
 pag. 312. ὁρᾶτε γὰρ, ὅτι ΕΙΡΗΝΗΝ μεγάλην ὁ Καῖσαρ
 ἡμῖν δοκεῖ ΠΑΡΕΧΕΙΝ. ὅτι ἔκ εἰσὶν ἔκτετι πόλεμοι,
 ἔδὲ μάχα, ἔδὲ λησῆρια μεγάλα ἔδὲ πειραστικά· ἀλλ'
 ἔξεσι πάσῃ ὥρᾳ ὁδεύειν, πλεῖν ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ
 δυσμάς. Μήτις ἐν κ' ἀπὸ πυρετῶ δύναται ἡμῖν ΕΙΡΗΝΗΝ
 ΠΑΡΑΣΧΕΙΝ; μήτις κ' ἀπὸ ναυαγίᾳ; μήτις κ' ἀπὸ ἐμ-
 πρησμῶ, ἢ ἀπὸ σεισμῶ, ἢ ἀπὸ κεραυνῶ; ἄγε ἀπ'
 ἔρωτος; ἔδύναται ἀπὸ πένθους; ἔδύναται ἀπὸ
 φθόνου; ἔδύναται ἀπὸ ἔδενός ἀπλῶς ἴστων· ὁ δὲ
 λόγος τῶν φιλοσόφων, ὑπὶ χνεῖται καὶ ἀπὸ ἴστων
 ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΕΧΕΙΝ. Καὶ τί λέγει; ἂν μοι
 προσέχητε ὡς ἄνθρωποι, ὅπως ἂν ἦτε, ὅ, τί ἂν
 ποιῆτε, ἔ λυπηθήσεσθε, ἔκ ὀργισθήσεσθε, ἔκ
 ἀναγκασθήσεσθε, ἔ κωλυθήσεσθε, ἀπαθείς δὲ
 καὶ ἐλεύθεροι θάξετε ἀπὸ πάντων. Ταύτην τὴν
 εἰρήνην τις ἔχων, ἔχῃ κεκηρυγμένην ὑπὸ τοῦ Καίσα-
 ρος (πόθεν γὰρ αὐτῷ ταύτην κηρύττει;) ἀλλ' ὑπὸ τοῦ
 Θεοῦ κεκηρυγμένην διὰ τοῦ λόγου, ἔκ ἀρκεῖται; *Vi-
 detis enim, quod pacem magnam Cæsar nobis videatur
 præstare, quia non sunt amplius bella, neque pugnae,
 neque*

neque latrocinia magna, neque piratica: sed licet quovis tempore iter facere, & navigare ab ortu ad occasum. Num ergo etiam a febre potest nobis pacem prestare? num etiam a naufragio; num etiam ab incendio, aut a terre motu, aut a fulmine? Age, num ab amore? non potest. a luctu? non potest. ab invidia? non potest, a nullo omnino horum. Doctrina autem philosophorum pollicetur etiam ab his pacem prestare. Et quid dicit? Si mihi auscultabitis, o homines, ubicunque sitis, quidquid agatis, non mœrebitis, non irascemini, non cogemini, non impediemini, sine perturbationibus atque liberi ab omnibus vitam agetis.. Hanc pacem qui habet, non pronunciatam a Cesare, [unde enim iste hanc possit pronunciare?] sed a Deo pronunciatam per rationem, non contentus sit? Cum quibus verbis Epicteti si quis conferat ea, quæ de hac pace divina scribit Lutherus in Postilla, ut vocant, Evangelii Pentecostalis pag. 224. & Domin. Quasimodogen. pag. 72. mirabitur profecto, philosophi hujus gentilis doctrinam tam prope abesse a Christiana veritate.

Ibid. v. 12. πολλὰ ἔχω λέγειν) Polyb. pag. 790. lin. 17. af. ὃ μὲν ἀλλὰ πρὸς μὲν τῶν γεγονότων ΕΧΩΝ ΠΟΛΛΑ ΛΕΓΕΙΝ, ἀρκεῖν ἡγᾶμαι. *Verum de rebus olim gestis, quum possem plurima commemorare, hæc satis erit dixisse.* Sic 2. Joh. v. 12. & 3. Joh. v. 13.

Cap. XVII. 11. τῆρησον αὐτὰς ἐν τῷ ὀνόματί σου)

σ8) Polyb. pag. 877. lin. 18. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἐξοπλισίαις καὶ στρατείαις ΠΑΡΕΤΗΡΟΥΝ ΣΦᾶς ΑΥΤΟΥΣ ΕΝ τοῖς προειρημένοις. *Sed multo magis tum in decursionibus tum in expeditionibus ea quæ modo diximus instituta servabant.*

Cap. XIX. 10. ἐξουσίαν ἔχω) Arrian. Epict. lib. I. cap. 9 pag. 42. *Hic sunt latrones, fures, tribunalia, & qui vocantur tyranni, δοκῶντες ΕΧΕΙΝ τινα ἐφ' ἡμῖν ΕΞΟΥΣΙΑΝ, qui se existimant habere in nos aliquam potestatem.*

Ibid. v. 13. λιθόστρωτον) Epictetus pretiosiora pavimenta in ditiorum ædibus hoc nomine appellat, pag. 485. lin. 15. σοὶ μέλει, πῶς ἂν ἐν ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟΙΣ οἰκήσητε. *Tibi cura est, ut in lithostrotis habitetis.* De quorum origine Plinius Hist. nat. lib. 36. cap. 25. *Lithostrota cœptavere jam sub Sylla parvulis certe crustis, extat hodieque, quod in Fortunæ delubro Præneste fecit.*

Ibid. v. 27. εἰς τὰ ἴδια) Sic supra I. II. & XVI. 32. & Polyb. lib. 2. cap. 57. pag. 199. lin. 7. *Aratus occupata statim urbe mandatum suis dedit, Ne quis alienam rem ullam tangeret. Deinde Mantinenses in unum convocatos, παρεκάλεσε θάρρειν καὶ μένειν ἐπὶ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ· ὑπάρξεν γὰρ αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν, bono esse animo iussit, & ut sua quisque domi curarent, sive, ut in domibus & possessionibus suis maneret, neve sua relinquerent; fore enim ipsos omni damno immunes.* Arrian. Indic.

25, 1. *incolas*, ἔ' bonos agricolas ἔ' strenuos milites esse, καὶ Εἰς τὰ ἰαλὰ δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτεύοντας, *privatim etiam compositē vivere*. Idem significat τὰ αὐτῶν vel τὰ αὐτῶν, Arrian. exp. Alex. 1, 17, 1. τῶν μὲν ἀπαλλάττεσθαι ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἐκάς ἐκέλευσε, *hos quidem reverti ad suas quosque domos jubet*. Et 3, 20, 3. ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἐκάς ἀπεχώρην, *in suas quisque domos sese recipiebant*. Subaudiendum nomen οἰκήματα. Vide Lamb. Bos Ellips. Gr. pag. 139.

Ibid. v. 31. κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη] Infra v. 36. dicitur συντριβήσεται, quomodo δὲ apud Polybium pag. 112. lin. 8. a f. κολοβώσαντες δὲ καὶ συντριψάντες τὰ σκέλη, ἔτι ζῶντας ἔρριψαν εἰς τὴν τάφρον. *Mutilatis crura suffringunt, ἔ' spirantes adhuc in fossam conjiciunt*.

Cap. XX. 10. Ἀπῆλθον πρὸς ἑαυτὰς) *ad seipso i. e. domum*. Polyb. lib. 5. cap. 93. init. διέλυσε τὰς Μεγαλοπολίτας πρὸς ἑαυτὰς, *Megalopolitanos domum dimisit*. Et Arrianus dicit πρὸς ὑμᾶς ἀπαλλάσσεσθαι *domum disceditis*, de exp. Alex. 7, 9, 1. Terent. Eun. 3, 5, 64. *Eamus ad me*. 4, 3, 21. *Nisi domum forte ad nos rediit*. Catullus Epithal. in Peli nuptias;

Ad se quisque vago passim pede discebant.

Ibid. v. 15. εἰ σὺ ἐβάσασας αὐτὸν) *Habet verbum βασάζειν significationem asportandi etiam apud Polybium pag. 1468. lin. 29. τὸ δὲ*
T
ἀσκλη

Ἀσκληπιῶ ἀγάλμα ΒΑΣΤΑΣΑΣ, ἀπ' ἡνέσκειν ὡς αὐ-
τὸν, *Æsculapii simulacrum, humeris suis impositum*
domum suam detulit.

Ibid. v. 28. ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου.] Vi-
deri quidem possit Arriani nostri oratio favere
interpretamento illi Arriano Socinianorum,
quasi hæc verba sint exclamantis & admirantis,
non confitentis; sicut Germani dicunt: Mein
Her und Gott / wie mag das zugehen! cum ita
Epictetum loquentem faciat lib. 2. cap. 16. pag.
195. med. εἶτα λέγομεν, ΚΥΡΙΕ Ο ΘΕΟΣ πῶς μὴ
ἀγωνιῶ. quæ Jac. Schegkii ita vertit: Quare sic
loquimur, Domine Deus quomodo non essem anxius?
Sed rectius sic reddas: Deinde dicimus: Domine
Deus, quomodo non ero anxius? ut sit precatio, hoc
sensu: Quæso, Domine Deus, adjuva me,
ne sim anxius. Additur enim paulo post: εὐχα
ρῶν καὶ ἡμεῖς, sede nunc & precare. Nullum
ergo hinc præsidium causæ Socinianorum.

Cap. XXI. 22. μένειν) manere in hac vita.
Sic 1. Cor. XV. 6. Phil. I. 24. 25. & Arrian. Epict.
lib. 3. cap. 24. pag. 388. lin. 15. μέχρι νῦν διὰ σέ
ΕΜΕΝΟΝ. Hucusque tua causâ permansi in vita.
Heinsius Syriasmum ait esse in hac voce, quem
sane in Arriano nemo concesserit.

Ibid. τί πρὸς σε;) Sic Arrian. Epict. pag.
339. lin. 4. μὴ προσέλθῃς, ὅθεν ἐστὶ ΠΡΟΣ ΣΕ. Ne
accesseris, nihil ad te pertinet. Et pag. 340.
lin. 9.

lin. 9. a f. pag. 389. lin. ult. ΤΙ ΠΡΟΣ ἐμέ; *quid istud ad me?*

Ibid. v. 25. Ἔτι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ,) Arrian. exp. Alex. 6, II, 5. ΠΟΛΛΑ ΔΕ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ἀναγέγραπται τοῖς συγγραφεῦσιν ὑπὲρ τῶ παθήματι. Multa præterea alia de hoc Alexandri casu ab historicis scripta sunt.

IN ACTA APOSTOLORUM.

Πράξεις recte dixeris *actus*, *acta*, *actiones*, item *res gestas*, sive *gesta*. Nullum enim horum vocabulorum est, quod græco non respondeat. Nolim enim hic subtilius disputare de discrimine gestorum & actorum, quasi illa sint rerum majorum & ad Remp. pertinentium, hæc minorum tantum atque privatarum. Atque ne sic quidem verear πράξεις interpretari *res gestas*. Quid enim magis ad universorum salutem pertineat, quam res in hoc libro expositæ? quo quidem tanquam imago Reip. Christianæ exprimitur, quæ vita, qui mores fuerint, per quos viros, quibusque miraculis passim & constitutæ & auctæ Ecclesiæ sint, qua disciplina eas rexerint Apostoli, quibus institutis & legibus temperarint; quæ bella iidem gesserint cum hostibus veritatis cœlestis, pro qua tuenda atque propaganda contumelias, carceres, exilia, mor-

tem denique ipsam non recusarint; contra, quas victorias reportaverint, quos profligarint errores, quot hominum obstinatissimorum expugnarint animos, Satanæque ereptos in potestatem Christi redegerint. Hæc ergo cum hoc libro narrentur ab Apostolis gesta, cur dubitem *res gestas Apostolorum* appellare, nomine Latinis usitatisfimo, & Græcæ vocis convenientissimo? Id quod ex multis Polybii locis patet. Ita initio operis universi: Εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράψασι τὰς ΠΡΑΞΕΙΣ, ὡς ἀλελείφθαι συνέβαινε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἐπαινον· ἴσως ἀν' ἀναγκαῖον ἦν τὸ προτρέπεσθαι πάντας πρὸς τὴν ἀρεσιν καὶ ὡς ἀδοχὴν τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων· ἀλλὰ τὸ μηδεμίαν ἐτοιμοτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διόρθωσιν, τῶν προγεγενημένων ΠΡΑΞΕΩΝ ἐπισήμης. Si esset ab iis qui ante nos *res gestas* memoria mandarunt, *historia ipsius prætermissa laudatio*: necessarium fortasse jam foret, omnes hortari, ut hoc commentariorum genus potissimum eligant, suscipiantque: quum nulla sit mortalibus ad proficiendum via expeditior, rerum ante aclarum scientia. Et paulo inferius: αὐτὸ γὰρ τὸ ὡς ἀδοχὸν τῶν ΠΡΑΞΕΩΝ, ὑπὲρ ὧν προσημέθα γράφειν, ἱκανὸν ἐστὶ προκαλέσασθαι καὶ παρορμήσαι πάντα καὶ νέον καὶ πρὸς βύτερον, πρὸς τὴν ἐντευξιν τῆς ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ. Ipsa enim rerum de quibus dicturi sumus, inopinata novitas, vel per se facile quemvis alliciet incitabitque, sive juvenem sive senem, ad *historia hujusce lectionem*. Et cap. 2. extremo: καὶ περὶ τῶν πόσα καὶ πηλίκᾳ συμβαλέσθαι πέφυκε τοῖς φιλομαθεῖσιν ὁ τῆς ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ἱστορίας, ἄρξει δὲ τὸ ΠΡΑΓΜΑ-
 ΤΕΙΑΣ ἡμῶν, τῶν μὲν χρόνων Ολυμπιας ἑκατοστή τε
 καὶ τετρακοστή· τῶν δὲ ΠΡΑΞΕΩΝ, ὧν μὲν τοῖς
 Ἕλλησιν ὁ προσαγορευθεὶς Συμμαχικός πόλεμος.
Simul etiam constabit, quot quantasque utilitates hi-
storia possit afferre, quæ rerum gestarum veram &
exactam narrationem proficetur. Initium porro scri-
ptionis nobis erit, si tempora spectes, Olympias cen-
tesima quadragesima: sive gestas, bellum apud Græ-
cos quidem Sociale dictum. Ita etiam pag. 4. lin. 2.
& 26. & pag. 173. lin. 5. & pag. 177. lin. 3. af. Quid
differant πράξεις & περίετεια, docet idem Po-
lybius lib. 9. cap. II. pag. 767. lin. 14. Τα μὲν
ἐν ἀπροθέτως ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβαίνοντα,
ΠΡΑΞΕΙΣ μὲν ἑδαμῶς ἀρμόζει λέγειν, περίετειας
δὲ καὶ συγκυρήσεις μᾶλλον. Enimvero quæcunque
in rebus bellicis sine certo proposito accidunt, ea non res
gestas appellare convenit, sed casus potius & fortuitos
eventus. Cujusmodi περίετεια & συγκυρήσεις
a nullo non Historicorum rebus gestis immi-
scuntur. Unde Polybius de Historiæ utilitate
ait pag. I. ἐναργεστάτην καὶ μόνην διδάσκαλον &
δύνασθαι τὰς τὴν τύχης μεταβολὰς γενναίως ὑποφέ-
ρειν, τὴν τῶν ἀλλοτρίων περίετειῶν ὑπόμνησιν. Ma-
gistratam unicam, eamque præsentissimam, ut possit
aliquis fortune mutationes generose sufferre, esse
alienorum casuum recordationem. Cumque etiam
Polybius multa talia in historia sua narret: tamen
eam πραγµατείαν & πραγµατικὴν ἱστορίαν appel-
lat, & passim ait πράξεις a se scribi. Quare licet
Actis quoque Apostolorum non meræ πράξεις,
sed

sed multæ etiam *δειπέσεις* & *συγκυρήσεις*, nec non miracula contineantur: recte tamen appellantur *πραΐξεις*, a potiori parte, ut fit plerumque, facta denominatione. Copiosissime atque elegantissime de hac inscriptione agit Chrysostomus toto fere Sermone XII. opuscul. Tom. V. pag. 155. ubi inter alia sic: *Cur non dixit, Miracula Apostolorum? Cur non inscripsit, Signa Apostolorum, virtutes ac prodigia Apostolorum, sed Acta Apostolorum? Non enim idem sunt Acta & miracula: non idem sunt, Acta & prodigia & virtutes: sed multum inter utraque discrimen est. Est enim actum opus propriæ cujusque diligentia, miraculum vero divini muneris est beneficium. - - Actum ex utroque contexitur, ex nostra diligentia & ex gratia divina: miraculum solam exhibet cœlestem gratiam, neque sudoribus nostris indiget. Actum est probis moribus esse, castum, modestum, iræ imperare, cupiditates subigere, largiri eleemosynas, benignitatem exhibere, omnem virtutem exercere. Hoc est actio & labor & sudor noster. Miraculum est demones abigere, excæcos oculos aperire &c. Et pag. 158. ita concludit: Quando igitur non miracula, sed Acta Apostolorum nobis æmulanda proponuntur, propterea librum sic inscripsit. Conferantur quæ Casaubonus habet de appellatione *πραγματικῆς ἱστορίας*, Comment. in Polybium pag. 102.*

Cap. I. I. λόγον ἐποίησάμην) Λόγον ποιῆσαι significat narrationem contexere, & hoc quidem loco integrum librum, cum πρῶτον λόγον dicat Evangelicam historiam; cujus rei exempla
pla

pla Xenophon nobis suppeditavit; quamvis tunc non nisi λογοποιῶς repererim pro *Historicis* positos, quod & fit ab Arriano de exped. Alex. 2. 16, 6. 3, 30, 14. 5, 6, 7. Nunc vero & ipsum hoc loquendi genus animadverti apud Polybium lib. 3. sub finem, pag. 373. lin. antep. *Ubi vero enarratis rebus Græcanicis quæ in eandem Olympiadem incidunt, ad hæc tempora narrationem perduxerimus;* τότε ἤδη προθέμενοι, ψιλῶς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας ΠΟΙΗΣΟΜΕΘΑ ΛΟΓΟΝ. tunc ad Reip. Romanæ formam per se explicandam ex professō stilum converteremus. Et pag. 423. lin. 4. ὑπὲρ τῶν τὸν ἄρτι ΛΟΓΟΝ ΕΠΟΙΗΣΑΜΗΝ. Et pag. 814. lin. 25. & pag. 1388. lin. 21. Ἐπεὶ δὲ πρότερον ἐν τρισὶ βιβλίοις ἐκτὸς ταύτης τῆς συντάξεως τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ΠΕΠΟΙΗΜΕΘΑ ΛΟΓΟΝ, τὴν τε παιδικὴν ἀγωγὴν ἀλυσσάμενοι, καὶ τὰς ἐπιφανεστάτας πράξεις. *Sed quoniam tribus jam libris extra hoc historie corpus, de puerili ejus institutione, ac celeberrimis factis abunde disserui. Reperitur & cum præpositione πρὸ pag. 1303. lin. 16. εὐφρόνης λόγους ποιῆσθαι πρὸ τινος, multa benigna de aliquo referre, quanquam verbis, non litteris. Habet etiam alium sensum, sed ab hoc loco alienum, cum præpositione ὑπὲρ apud Arrian. de exped. Alex. 5, 27, 3. ἔχοντες ὑπὲρ ἡμῶν τῶνδε ποιήσομαι ἐγὼ τῆς λόγους - - ἀλλ' ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς πολλῆς. Non pro nobis copiarum ducibus verba faciam, sed pro universo exercitu. Cæterum λόγος pro libro & quidem historico frequentissime dicitur. Ita Ælian. Var. Hist. lib. 7. cap. 14. ΛΟΓΟΙ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ πρὸς Κύρῳ est*

eius *historia de Cyro*. Euseb. Hist. Eccl. lib. i. cap. i. καὶ ἀρξεται γέ μοι ὁ ΛΟΓΟΣ, ὡς ἔφην, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Σωτῆρα Χριστὸν οἰκονομίας. Per λόγον intelligit *historiam suam*. Idem lib. 3. cap. 9. Josephus scripsit ἱστορίαν τοῦ κατ' αὐτὸν Ἰσραὴλ καὶ πόλεμους, ἐν ἑπτά ΛΟΓΟΙΣ.

Ibid. v. 5. ὁ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.] Xenoph. Hist. Gr. lib. i. init. Μετὰ δὲ ταύτα ὁ μετὰ πολλὰς ἡμέραις ὕστερον. Non multis post hæc diebus interjectis. Polyb. pag. 620. lin. ὁ καὶ τέλος ἐποίησαν, ὁ μετὰ πολὺν χρόνον. Quod est ad extremum fecerunt; idque haud ita multo post.

Ibid. v. 6. ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;) Polyb. lib. 9. cap. 30. pag. 791. lin. 21. Ille enim vero tantum absuit ut gravius quicquam in vos consuleret, ὡς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκβαλὼν τὸν τύραννον, καὶ τὰς νόμους, καὶ τὸ πάτριον ὑμῶν ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΕ πολίτευμα, ut etiam ejecto tyranno (nam alia prætermitto) leges et patriam Reip. formam vobis restituerit. Pag. 1035. lin. 22. Similiter etiam Ptolemæo τὰς πόλεις ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ πείσας omnes ut restituat urbes, quas post Ptolemæi Philopatoris obitum illi ademisset. Ita sæpius de rerum ablatarum restitutione usurpatur pag. 380. lin. 5. pag. 383. lin. 8. pag. 982. lin. 8. a f. pag. 1036. lin. 10.

Ibid. v. 7. χρόνος ἢ καιρὸς,] Duo hæc eodem modo conjunxit Demosthenes Olynth. 3. pag.

pag. II. B. ἵνα καὶ ΧΡΟΝΟΝ, ἢ ἵνα ΚΑΙΡΟΝ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔπαρόντων βελτίω ζητᾶτε; *Quod enim tempus, quamve occasionem, Athenienses, meliorem hac quaeritis?* Non male Lutherus καιρὸν interpretatus est *horam*; ipse enim articulus temporis significatur. Unde & Casaubonus ita vertit apud Polybium pag. 992. med. Νῦν δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν ΚΑΙΡΟΝ ὥρικεν, ἐν ᾗ μέλλει τὸ Διάδημα ἀναλαμβάνειν. *Nunc vero est diem est horam designavit, qua sit diadema assumpturus.*

Ibid. v. 15. ὅχλος ἐνομάτων) Sic ὀνομα pro persona Apoc. III. 4. & XI. 13. & Polyb. pag. 1426. lin. 5. a f. De pluribus civibus Romanis id asseverare haudquaquam verear, eos hac in parte fidem atque integritatem praestare posse. Μαρτυρίας δὲ χάριν ὁμολογούμενα δύο ΟΝΟΜΑΤΑ, ἔμην δοκεῖν ἀδύνατα λέγειν. Ne cui autem forte falsa commentus esse videar, duorum virorum exempla apud omnes sine controversia recepta hic adducam. Chrysostomus proem. in Epist. ad Rom. sub fin. pag. 5. E. patresfamilias objurgans, quod domesticos suos non erudiant: ἵνα ἂν ἔχομεν ἀπολογίαὺς ἡμεῖς, ὅς δὲ εἰκοσιν ἀρχόντες ΟΝΟΜΑΣΙΝ; *Quam ergo nos habebimus defensionem, qui ne viginti quidem hominibus sufficimus? erudiendis scilicet.*

Ibid. v. 17. κληρον τῆς Διακονίας ταύτης) *munus ministerii hujus.* Sic paulo post v. 25. Neque enim κληρὸς fortem tantum significat, fed

sed transfertur etiam ad ea, quæ cui quocunque modo obtingunt & attribuuntur. Unde hoc nomine Polybius, item ut Lucas hoc loco, utitur in demandando labore, & δίδοθαι ἑνὶ κληρον dicit pro *injungi alicui laborem*, lib. 10. cap. 27. pag. 837. lin. 6. *Ubi locum ipsorum occupaverant, ἐδίδοτο τοῖς λειτουργοῖς ΚΛΗΡΟΣ εἰς τὸ πᾶν τὸ πρὸ πόδων ἀνακαθαίρειν καὶ λεαίνειν μετ' ἀσφαλείας, operarum tunc partes erant, purgare quidquid erat ante pedes, & omnia complanare, quoad ejus tuto fieri poterat. Cæterum διδόναι κληρον absque dativo, infra v, 26. alio & proprio magis sensu exstat.*

*Ibid. v. 21. εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς) Ingredi & egredi est publico munere fungi, Deut. XXXI. 2. Paral. I. 10. idque ex Hebræi sermonis idiomate, concedente ipso Erasmo Schmidio, acerrimo alias Græcismorum N. T. vindice. Nihil ergo huc Græci Scriptores, quod ad verborum quidem sententiam, quod ad constructionem vero attinet, multum confert Polybius. Est enim συλληπτικὴ locutio, ut ait Camerarius, εἰσῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς & ἐξῆλθεν ἀφ' ἡμῶν. Cujus ellipseos simillimum exemplum est pag. 1386. lin. 4. a f. adeo ut fere eundem quoque sensum videatur referre; certe quamproxime ad illum accedit: ἀρεπαγὴ χρημάτων καὶ φόνοι καὶ βίαιοι προφάσεις ἐγίγνοντο, ἀλλὰ τε τῶν ΕΞΙΟΝΤΩΝ καὶ ἀλλὰ τῶν ΕΙΣΙΟΝΤΩΝ στρατιωτῶν Εἰς τὰς πόλεις. *Dirptiones bonorum & cædes & violentæ calumnia**

ab

ab egredientibus & ingredientibus in urbes militibus exercebantur.

Ibid. & v. 22. Ἰῶν συνελθόντων - - - ἑνὸς Ἰστών.) Dantur & apud profanos Scriptores huiusmodi hyperbata, etiam duriora; quale est illud apud Polybium pag. 1289. lin. 2. & 7. ἡ σύγκλητος ΑΠΑΣΙ Ἰοῖς ἀγαγεῖν ὅσι κατὰ πρεσβείαν (ὅς γὰρ ἦν ἢ τε πόλις, ἢ τε δυνάστης, ἢ τε βασιλεὺς ὅς τις ἐπεσάλλει πρεσβείαν κατ' ἐκείνον Ἰὸν καιρὸν, Ἰὴν συγχαρασσομένην ἐπὶ Ἰοῖς γεγονόσιν) Οἱς ΑΠΑ-ΣΙΝ οἰκείως ἀπήντησε. *Senatus omnibus legationibus (nulla namque fuit civitas, nullus dynasta, nullus Rex, qui tempore illo legatos ad gratulandum populo Rom. non misisset:) quibus omnibus benevole respondit.*

Ibid. v. 25. ἀποστολῆς) Vox hæc generatim significat *missionem*. Polyb. pag. 1223. lin. 16. μετὰ Ἰὴν ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ Ἰῶν ὑπάτων Τιβερίῳ καὶ Κλαυδίῳ Ἰὴν πρὸς Ἰστρούς. *Postquam missi Cosb. fuissent Tiberius & Claudius in expeditionem contra Istros.* Item *remissionem*, lib. 14. cap. 2. pag. 945. lin. antep. Ἰὴν δὲ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ Ἰαύτην ὁ Σκιπίων ἐποιήσατο, *hos autem remisit Scipio.* Hic peculiariter significat munus eorum, quos Christus sibi tanquam legatos & nuncios delegerat, Apostolosque vocarat Luc. VI. 13.

Cap. II. I. ἐπιτοαυτό.) vel disjunctim ἐπὶ Ἰὸ αὐτό. *Significat autem plerumque in eundem locum,*

locum, vel eodem loci; & ita apud Polybium quidem ubique. Ut pag. 115. lin. 10. a f. οἱ στρατηγοὶ συνελθόντες ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟ, διεσάσασαν πρὸς σφᾶς ἐπὶ Ἰοσῆτον. Duces postquam fuerunt una, eo discordiarum venerunt. Pag. 323. lin. antep. πᾶσιν ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟ ἰοῖς στρατοπέδοις ὁμᾶ ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον. Non nisi omnibus junctis copiis simul dimicandum. Pag. 569. lin. 17. a f. συνεζύμναζον μὲν ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟ τὴν Φάλαγγα καὶ τὰς μισθοφόρους Ἑλλήνας. Eodem in campo phalangem & Græcos mercenarios exercebant. Pag. 730. lin. antep. ἦκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεθέντα Ἰόπον. Γενόμενοι δὲ μίαν ἡμέραν ΕΠΙ Τ' ΑΥΤΟ, καὶ συντάξασθαι πρὸς τὸ πῶς χειριθήσεται τὰ κατὰ μέρος. Noctu ad condictum locum venit. Ubi quum diem integrum una fuissent, & qua ratione singula administraturi essent, de communi sententia statuissent. Et sic sæpius in Novo Test. Matth. XXII. 34. Luc. XVII. 35. Act. I. 15. II. 44. IV. 26. I. Cor. XI. 20. XIV. 23. & in Vet. Test. Jos. IX. 2. Jud. VI. 33. & XIX. 6, Ps. II. 2. CII. 23. Neque dubito, quin hic quoque sit interpretandum: in eodem loco. Nam quod quidam hoc intelligunt de eodem fine atque scopo, quasi non tantum uno loco fuerint omnes, sed ad unam quoque eandemque rem animos habuerint intentos: id quidem satis jam exprimitur verbo ὁμοθυμαδόν. Unde & in Codice Cantabrigiensi ὁμοθυμαδόν omissum; quod Millius propterea factum putat, quod superfluum videretur ob illud ἐπιτοαυτό. Quamvis si alterutrum omittendum esset, potius ἐπιτοαυτό

τοαυτὸ omitti oportere putem. Non enim, qui in idem sunt intenti, continuo etiam concorditer in illud sunt intenti. Præstat ergo sequi communio rem sententiam. Licet non ignorem, illius alterius quoque exemplum in Lexicis proferri ex Thucydide: ἐπιτοαυτὸ αἱ γνώμαι ἔφερον, pro *Sententia in idem convenere*; sed non addito libri numero, ut inquiri possit. Et Chrysostomus, quique eum ubique sequitur Theophylactus, etiam locum Act. II. 44. de animorum concordia interpretantur. Præterea vero notat quoque *simul*, sive *eodem tempore* 2. Sam. II. 13. & Act. III. 1. si modo ἐπιτοαυτὸ ad initium hujus capituli pertinet, & non ad finem proximi superioris; qua de re Millius ad h. l. & in Proleg. n. 1451. Denique ponitur etiam apud LXX. pro *pariter* sive *omnibus*, Ps. XIX. 9. τὰ κρίματα κυρίῃς ἀληθείαι, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό. Item Jes. LXVI. 17. Jer. VI. 12. Ps. XXXIV. 3. XLIX. 1. Quas significationes omnes complectitur particula Germanica *zusammen* / eaque omnibus his locutionibus convenit. 1. Sie *fas* *men* sive *waren* *zusamiren* / 2. sie *stimnten* *zusammen* / 3. sie *gingen* *zusammen* / 4. sie *sind* *zusammen* *gerecht*.

Ibid. v. 2. πνοῆς βιαίας) Πνοὴ & πνεῦμα synonyma sunt Arriano de exped. Alex. 7, 22, 4. ΠΙΝΕΤΜΑΤΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ἐμπεσόντες αὐτῷ εἰς τὴν καυσίαν, καὶ τὸ Διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν καὶ δὴ βαρυτέραν πρῶτον εἰς τὸ ὕδωρ, τὸ Διάδημα δὲ

δε ἀπενεχθὲν πρὸς τὸ ΠΝΟΗΣ, σχεθῆναι ἐν καλᾷ-
 μῳ. *Obortum ingentem ventum, regium capitis or-
 namentum & diadema ei alligatum abripuisse, atque
 illud quidem utpote gravius, in aquam procidisse:
 istud vero vento abreptum, arundini cuidam hæsisse.*
 Conjungitur βία. Cum vento apud eundem 2,
 6, 3. τὴν νυκτὸς χειμῶν ἐπιγίγνεται σκληρὸς, καὶ ὕδωρ
 7ε ἐξ ὕψους καὶ ΠΝΕΥΜΑ ΒΙΑΙΟΝ. *Ea nocte ingens
 orta tempestas, magnaue imbrium ac ventorum vis
 cælo effusa.*

*Ibid. v. 8. ἢ ἰδίᾳ Διαλέκτῳ) Beza ad h. l. &
 Grotius ad ΑΚΤ. Ι. 19. videntur fere credidisse, Δια-
 λεκτον a Græcis tantum vocari peculiarem ali-
 quam ejusdem linguæ diversitatem, non vero
 diversam plane linguam, uti quidem hic a Lu-
 ca. Sed non Lucam solum ita hac voce uti, ap-
 paret ex Polybio lib. 1, cap. 67. de mercenariis
 Carthaginienensium militibus scribente, quorum
 alii erant Hispani, alii Galli, quidam Ligures &
 Baleares, nec pauci Græci, pars maxima Afri,
 pag. 95. med. τὸν μὲν δὲ στρατηγὸν εἰδέναι τὰς ἐκά-
 στῃ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥΣ ἀδύνατον. *Nam ut omnium cu-
 jusque populi linguarum dux sit peritus, hoc vero fieri
 nequit. Item pag. 113. lin. 3. & 14. & pag. 1442.
 lin. 6. af. Sic & Plutarchus in Apophth. Περσι-
 κὴν Διαλέκτον dicit.**

*Ibid. ἐπιδημῶντες) Ἐπιδημεῖν significat aliquo
 in populo præsentem, sicut contra ἀποδημεῖν absen-
 tem esse. Exemplum congeffit Camerarius, quibus
 hæc*

hæc addamus ex Polybio pag. 642. lin. 24. ἐξ ὧν
 πάλιν ὅποτε τις ΕΠΙΔΗΜΗΣΑΙ μὴ παρόντων ὑπά-
 τος, τελείως ἀριστοκρατικὴ φαίνεται ἡ πολιτεία. Ita-
 que si quis Romam veniat, quando neuter in urbe est
 Consul, plane optimatium principatus is esse videtur.
 Et pag. 1288. lin. 12. ὡς γὰρ καθόλου δυσαρεστέμενοι
 τοῖς τῶν βασιλέων ΕΠΙΔΗΜΙΑΙΣ, δόγμα τι τοιούτον
 ἐξέβαλον μηδένα βασιλέα πρὸς αὐτοὺς γίνεσθαι πρὸς
 αὐτούς. Nam quasi in universum ipsis displiceret Ro-
 mam adventus Regum; Senatus consultum est ab iis
 editum, quo vetebant Reges ullos ad se venire. Sunt
 ergo οἱ ἐπιδημῶντες Ῥωμαῖοι Romani qui tum forte
 erant Hierosolymis.

Ibid. v. 13. χλευάζοντες) Verbi hujus no-
 tionem exempla optime declarabunt. Polyb.
 pag. 1038. lin. 13. Hæc dicentem adhuc Philippum
 asperius interpellat Phœneas, oculis debilis, ἔδελιρᾷ
 dicit Philippum: aut bello enim vincendum esse, aut me-
 lioribus parendum. Philippus, etsi malo tunc loco res
 ejus erant, consuetudine tamen sibi propria non absti-
 nuit; sed conversus, Apparet id quidem, inquit, etiam
 cæco. ἦν γὰρ εὐδαιμονία, καὶ πρὸς ἔτος τὸ μέγιστον
 πεφυκὸς πρὸς τὸ ΔΙΑΧΛΕΤΑΖΕΙΝ ἀνθρώπους. Erat
 enim dicax, ἔδελιρᾷ ad ludendum jocosè in quosvis naturam
 cum primis aptam habebat. Quod compositum
 verbum habetur in multis codicibus, teste Mil-
 lio. Idem Philippus ita χλευάζει pag. 1040.
 lin. 5. Nicephorium ἔδελιρᾷ Veneris templum, quæ sunt
 vastata, quum nequeam alias in integrum restituere,
 plantas ἔδελιρᾷ hortulanos mittam, quibus locorum cultum
 sit.

sic futura cura, & caesarum arborum incrementum.
 Πάλιν δὲ ὁ Τίτῃ γελάσαντ' ἐπὶ τῷ ΧΛΕΥΑΣΜῳ.
Quum illudentis urbanitas Tito risum denuo expressisset.
 Et lin. penult. Ὁ δὲ Τίτ' οὐκ ἀνδρῶς μὲν ἦκε καὶ
 Φιλίππῃ ΧΛΕΥΑΖΟΝΤΟΣ· μὴ βυλόμεν' δὲ τοῖς
 ἄλλοις μηδὲν εἰπεῖν δοκεῖν, ANTEΠΕΣΚΩΨΕ τὸν Φί-
 λιππον. *Non erat Tito ingratum acroama, Philip-
 pum audire facete ludentem: qui tamen ne videretur
 nihil dixisse, Philippum vicissim ipse quoque cavillans;*
*Et merito quidem Philippe, ait, solus nunc es; amicos
 enim omnes qui optima tibi suggesturi erant consilia, su-
 stulisti. Macedo ubi Sardonium quendam risum edi-
 disse, conticuit. Herodian. lib. 4. pag. 550. lin. 3:*
*Quare cum multa in eum dixissent, (σκωψάντων) - -
 irriderentque ipsum (ἐκείνον δὲ ΧΛΕΥΑΖΟΝΤΩΝ,) -
 quod tantulae homo stature, Alexandrum atque Achil-
 lem, maximos ac fortissimos heroes, emularetur. Ap-
 paret hinc χλευάζειν esse hoc loco verbis illudere,*
*(quæ ipsa hic adduntur: γλεύκεις μεμεσώμενοι
 εἰσί.) neque necessario gestum contumeliosum
 simul complecti, cum huiusmodi irrissio etiam
 per litteras fieri possit. Plutarch. in Oth. πολλά
 βλάβοι καὶ ΧΛΕΥΑΖΟΝΤΕΣ ἀλλήλοις ἔργαζον,*
*multa convicia & maledicta irrisionibus & cavillis mixta
 alter ad alterum mittebat. Neque tamen nego,
 quendam etiam interdum illudentis gestum hoc
 verbo significari posse, cum χλευασίαν quoque
 dici videam, quando alterius vitia corporis imi-
 tando expressa proponuntur in scena cum irrissio-
 ne spectantium, apud Dionem de Tiberio, qui
 quod calvus esset, spectaculum per calvos homi-
 nes*

nes Sejanus præbuerat ἐπὶ τῇ τῆς Τιβερίου χλευασίᾳ, *in contumeliam Tiberii.* Alia igitur χλευασία fit solis verbis, alia gestibus tantum, denique alia utrisque simul.

Ibid. v. 23. ἐκδοτον λαβόντες,] Divino consilio ait Jesum deditum fuisse Judæis. Nisi enim Deus eum permisisset ipsorum arbitrio, & ex sua in illorum potestatem tradidisset, imo nisi Jesus ipse sese sponte eis obtulisset, Joh. XVIII. 4. nihil adversum ipsum valuisset vis hostium, Joh. XIX. 11. & X. 18. Chrysostomus in h. l. ἅμα δὲ αὐτοῖς δείκνυσιν, ὅτι ἔτ' αὐτῶν ἰχὺς ἦν, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς συνεχώρησε, καὶ ἐξέδωκεν ὁ Θεὸς αὐτόν. ἔτο γὰρ ἐστὶ τὸ ΕΚΔΟΤΟΝ. *Simul autem illis ostendit, quod non ipsorum potentia fuerit, nisi & ipse concessisset, & Deus ipsum dedidisset.* Hoc enim significat verbum ἐκδοτον. Dicuntur enim ἐκδοτοί, qui vel ab aliis deduntur hostibus, vel ipsi sese dedunt. Polyb. pag. 1218. lin. 5. a f. non solum agrum omnem eorum inique vastasse, sed & civium clarissimos quosque, ἔς μὲν Φυγαδεῦσαι, ἰανὰς δ' αὐτῶν ΕΚΔΟΤΟΥΣ ΛΑΒΟΝΤΑΣ, αἰκισαμένους πᾶσαν αἰκίαν, ἀποκτεῖνας partim in exilium expulisse, partim deditiōne acceptos, omni genere cruciatus vexatos occidisse. Joseph. antiq. lib. 6. pag. 202. lin. 7. a f. Saulus agnita Davidis voce, καὶ μαθὼν ὅτι ΛΑΒΩΝ αὐτὸν ΕΚΔΟΤΟΝ ὑπὸ τῷ πνὺς καὶ τῶν φυλασσόντων ἀμελείας ἐκ ἀπέκτεινεν, & cognito, quod adeptus eum a somno & custodum negligentia proditum, non tamen interfecisset. Bene græca ergo sunt hæc ἐκδοτον λαβόντες. Quare nolim cum Millio τὸ λαβόντες suspicari

irreptitium, in Proleg. 747. licet in multis codicibus sit omisſum, ab iis fortaffe, quibus phraſis hæc non erat familiaris. Nam eam vulgo non ſatis notam fuiſſe Chryſoſtomi ætate, ex ipſius interpretatione haud obſcure colligitur. Ea enim fere tantum explanare ſolitus eſt, quæ populo videri poterant obſcuriora. Utitur ea voce Polybius aliquoties, ut pag. 685. lin. 13. *πρὸς δὲ ἑκάστην τῶν ἑλληνίδας πόλεις*, *urbes Græcorum a ſe proditas tradiderunt.* Pag. 874. lin. 4. *συνθήκας δὲ πεποίηθε τοιαύτας, δι' ὧν ἅπαντας τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἑκάστος δεδώκατε τοῖς βαρβάροις εἰς τὰς αἰχμαλῶτας ὑβρεῖς καὶ τὴν δουλονομίαν.* *Ejuſmodi pacem probaſtis, per cuius conditiones cæteri omnes Græci ad omne injuriæ & ſædiſſimæ contumeliæ genus a vobis deduntur.* Et pag. 1243. lin. 19. *δοθεὶς ἑκάστος Ῥωμαίοις.* *Cum deditione traditus Romanis fuiſſet.* Item pag. 685. lin. 13. & pag. 1116. lin. 22. pag. 1451 lin. 9. Et Herodian. lib. 5. pag. 566. lin. 5. *τὸ δὲ δίδοναι δὲ αὐτοὺς ἑκάστος καὶ ὡς περ αἰχμαλῶτας ἡδύντο*, *permittere autem ſe hoſtium poteſtati, quaſi dedititios captivosque, verebantur.* Et Zoſimus lib. 5. pag. 794. lin. ult. *ἑκάστος ἐπὶ θανάτῳ* dicit *ad mortem deditos.* Uſurpatur etiam verbum *ἐκδιδόναι*, (quo tanquam notiore Chryſoſtomus τὸ ἐκδοτὸν exponit,) pro *tradere reum ad pœnam*, ab Arriano de exped. Alex. 1, 10, 9. ubi cum Alexander Demofthenem ſibi tradi ab Athenienſibus poſtulaffet cæterosque, quos autores cladis Chæronenſis eſſe cenſebat, *Ἀθηναῖοι τῶν μὲν ἀνδρῶν*

ἐκ ἐξέδοσαν, Athenienses eos non dediderunt. Et 7, II, 7. autores tumultus, quique clamandi initium fecerant ΕΚΔΙΔΟΝΑΙ ἐθέλειν se tradere velle.

Ibid. v. 41. ἀσμένως ἀποδεξάμενοι) Millius τὸ ἀσμένως insertum existimat, cum fuisset marginale scholion, Proleg. 628. Et posset quidem sine detrimento sensus abesse, cum solum ἀποδέχεσθαι hanc habeat emphasin, ut supra jam Luc. VIII. 40. ostensum fuit exemplis quibusdam. Sed cum in iis construatur cum accusativo personæ, hic alia afferenda sunt, in quibus sit accusativus rei. Polyb. lib. 3. cap. 63. pag. 299. lin. 17. a f. τῶν δὲ πολλῶν ΑΠΟΔΕΧΟΜΕΝΩΝ τὸ, ἵνα πείσῃ καὶ τοῖς λόγοις, καὶ λαμβανόντων ὁρμήν καὶ πείσασιν ὅτιαν ὁ πείθει καλῶν ἐπέδραζε. Τότε μὲν ἐπαινέσας αὐτὸς διαφώνηκε. Quum ἔ exemplum ἔ orationem hanc amplecteretur, probaret, laudaret multitudo, ἔ jam eum impetum conciperet, eamque indueret mentem, quam is qui eos adhortabatur, optabat; laudatos dimisit. Pag. 877. lin. 10. Πάντες δ' οἱ παρόντες ἔτως ΑΠΕΔΕΞΑΝΤΟ ΤΑ ΡΗΘΕΝΤΑ, καὶ τὸν νέον πείθει κλήσεως ἐθαύμασαν. Hæc dicenti omnes qui aderant sic assensi sunt, ac præclare monentis prudentiam admirati. Quod Polybius legatione LXIII. dixerat, ΑΠΟΔΕΞΑΜΕΝΟΙ τῆς Θηβαίας οἱ πρὸς τὸν Μάρκιον, Livius ita expresit: Thebanos Marcii ἔ Atilius læti audierunt. Cum igitur ἀποδέχεσθαι τὸν λόγον per se sine ἀσμένως significare possit libenter accipere sermonem: hinc factum ar-

bitror, ut omiffum fuerit, non confulto, fed cafu, quia forte librario plures verfus fimul inter defcribendum memoria complexo, illud exciderat non advertenti, propterea quod eadem nihilominus maneret fententia. Inferi certe vix potuit, nifi ab imperito Græcæ linguæ. Habet autem illud jam Chryfoftomus, quamvis cum fimplici δεξάμενοι, ut Act. XXI. 17. quod fimplex verbum item fine adverbio interdum cum emphafi accipitur, ut Polyb. pag. 64. l. ult. ἐπαινέσας καὶ δεξάμενοι τὴν προθυμίαν ἀφῆκε, *tunc quidem illos laudatos, quum gratam sibi hanc ipforum alacritatem dixiffet, dimittit.* Quare equidem illud pro genuino agnofco. Neque enim inufitatum eft, ifti verbo aliquid addi, quo fpeciatiim animi affectio exprimat. Ita idem Polyb. pag. 878. lin. 12. τὰ τε ΡΗΘΕΝΤΑ καὶ τὸν ἄνδρα ΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΣ ΑΠΟΔΕΔΕΓΜΕΝΟΙ, καὶ νομίζοντες ὅδ' αὖν παθεῖν ὅδ' ἐν δεινὸν ἐκείνῃ προεστῶ-
 τ. Cohortationem hanc ἔ' illius auctoritatem fumptopere comprobantes, perfuafi etiam, eo Remp. gubernante, nihil aduerfi effe sibi metuendum. Et pag. 412. lin. 3. ΤΑ ΔΕΧΘΕΝΤΑ ΜΕΤ' ΕΥΝΟΙΑΣ ΑΠΕΔΕΞΑΝΤΟ. *Benevole ejus orationem exceperunt.*

Ibid. προσετέθησαν) fcil. τῇ ἐκκλησίᾳ, uti constat ex v. 47. Aliquoties eo utitur Polybius pro ſeſe adungere alicui, ἔ' ejus partes ſequi. Pag. 21. lin. 15. ὧν τὸ διαγενομένων, ἀπὸ τε τῶν Καρχηδωνίων αἱ πλείους ἀφιστάμεναι πόλεις ΠΡΟΣΕΤΙΘΕΝΤΟ τοῖς Ρωμαίοις, ἀπὸ τε τῶν Συρακυσίων. *Ad*
ba-

barum adventum pleraque tam Carthaginensium quam Syracusanorum oppida ad Romanos defecerunt. Pag. 28. lin. 1. Postquam esset ab iis captum Agrigentum, mediterraneæ urbes multæ ΠΡΟΣΕΤΙΘΕΝΤΟ τοῖς Ῥωμαίοις, Romanis se adjunxerant, parum sibi fidentes ob terrestres eorum copias. Pag. 577. lin. 16. a f. Τοιαύτης δὲ γενομένης τ' εὐροίας, οἱ τὴν ᾠδα-κειμένην Ἀραβίαν κατοικῶντες, ᾠδακαλέσαντες σφᾶς αὐτὰς ὁμοθυμαδὸν αὐτῷ ΠΡΟΣΕΘΕΝΤΟ πάντες. Hic adeo felix rerum successus, adjacentis Arabiæ populos movit, ut cohortationibus mutuis incitati, communibus suffragiis se illi omnes adjungerent.

Ibid. v. 43. Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος) hoc est πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις. Nam vocem ψυχῇ ita alii quoque Græci auctores usurpant. Polybius lib. XVI. τὸ γὰρ φάσκειν ἑνὶ τῶν σωμάτων ἐν φωτὶ τιθέμενα μὴ ποιεῖν σκιάν, ἀπηλγνικύας ἐστὶ ΨΥΧΗΣ. Hoc est hominis deplorati. Hæc Casaubonus in Notis ad N. T. Locus autem Polybii exstat lib. cit. cap. II. pag. 1019. init. Loquitur eodem modo Polybius etiam pag. 684. lin. 6. ἑκατέρων δὲ γέντων ὁμοῦ συνδραμόντων εἰς μίαν ΨΥΧΗΝ ἢ πόλιν, ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης. Quod si in eundem animum aut civitatem eandem hæc simul concurrerint, fortitudo inquam & temperantia. Item pag. 716. lin. 8. & pag. 1382. lin. 2. omnium quæ Romanis ac Carthaginensibus eo tempore eveniebant, εἰς ἓν ἀνὴρ αἵτις καὶ μία ΨΥΧΗ, λέγω δὲ τὴν Αννίβην, unum caput atque una mens in causa erat, Hannib il scilicet. Ita Chrysostr. in Epist. ad Philem. pag.

677. med. τίς ὁ θελήσει φίλῳ εἶναι καὶ δούλῳ
 ΨΥΧΗΣ ὅπως ἀγαθῆς; De homine ad condo-
 nandum facili hæc dicit. Nihilominus ψυχὴν
 pro homine sapere Hebraismum, rationibus non
 contemnendis ostendit Vorst. de Hebr. cap. 4.
 pag. 95.

Cap. III. 13. κατὰ πρόσωπον) Hammondus
 exponit contra voluntatem ejus, ut est in Poli-
 synopsi; sed sine causa. Κατὰ πρόσωπον apud
 Polybium est notissimæ significationis pro in con-
 spectu, coram. Ita pag. 1190. lin. 11. καλεῖν δ' ἐκέ-
 λευε ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ εἰ τίς αὐτὸν κατηγορεῖ. Si
 quis accusare vellet, eum jubebat vocari, ut in suum
 conspectum veniret. Pag. 1093. lin. 3. a f. & pag. 1211.
 lin. penult. Orant Romanos, ut conventum agerent,
 cui interesset Pharnaces: ἵνα ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ λε-
 γομένων τῶν λόγων &c. ut dum in præsentia negotium
 tractaretur, magis ac magis perfidiam hominis ani-
 madverterent. Conf. Annot. ad Gal. II. 11.

Ibid. v. 15. ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς) Polyb. lib. 5.
 cap. 10. init. Καὶ μὲν ὁ πρῶτος αὐτῶν αὐξήσας
 τὴν βασιλείαν, καὶ γενομένου ΑΡΧΗΓΟΣ τῶν προχή-
 ματων τῆς οἰκίας, Φίλιππος. Sed ὁ ille, qui primus
 regni hujus opes auxit, quique domum hanc in istud fa-
 stigium princeps evexit Philippus. Pag. 842. lin. 12.
 a f. ΑΡΧΗΓΟΣ εἶναι ἐβλήθη τῆς τοιαύτης ὁρμῆς.
 Ejus inclinationis animorum auctor esse viderique vo-
 luit, dum primus ad Romanos defecit. Cum qui-
 bus locis pulchre congruit interpretatio Chry-
 sostomi

Isostomi: pag. 86. ἔκ ἄρα παρ' ἐτέρου ἔχει τὸ ζῆν.
ὡπερ ἀρχηγὸς τ' κακίας, αὐτὸς ἀν εἴη ὁ τὴν κακίαν
τεκὼν· καὶ ἀρχηγὸς φόνου, ὁ τὸν φόνον πρῶτος εἰσα-
γαγὼν· ἔτω καὶ ἀρχηγὸς ζωῆς. ὁ παρ' ἐαυτοῦ τὴν
ζωὴν ἔχων. *Non igitur ab alio habuit vitam. Quem-*
admodum princeps malitiæ is est qui malitiam peperit,
et princeps homicidii, qui primus homicidium indu-
xit: ita et princeps vitæ, qui a seipso vitam habet.
Jamblicus, citatus ad h. l. a Jo. Gregorio Pytha-
goram vocat τὸν ἀρχηγὸν τ' θείας φιλοσοφίας.

Ibid. v. 17. κατὰ ἀγνοίαν ἐπράξατε,] Ita
etiam rerum gestarum Scriptores venia dignos
ait Polybius, si quando per ignorantiam a vero
aberrant. Cui opponit κατὰ προαίρεσιν & κατὰ
πρόθεσιν. Pag. 916. sub. fin. Δύο μὲν τρόπους φα-
μέν εἶναι ψεύδους· ἓνα μὲν τὸν ΚΑΤ' ΑΓΝΟΙΑΝ, ἑτε-
ρον δὲ τὸν ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ. καὶ τῶν δὲ τῶν τοῖς
μὲν ΚΑΤ' ΑΓΝΟΙΑΝ ὁρῶνται τὴν ἀληθείαν, διδο-
ναι συγγνώμην· τοῖς δὲ ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ, ἀκα-
ταλλάκτως ἔχειν. *Sed nos duplex esse mendacii ge-*
nius dicimus: unum quod ab ignoratione veri profiscien-
tur, alterum quod a certo animi proposito mentien-
di. Qui igitur per ignoracionem a veritate aberrant, his ve-
niam esse dandam; qui voluntate et certo proposito, ab
iis capitali odio esse dissidendum. Pag. 1415. lin. 15.
a f. - εἰ μὲν ΚΑΤΑ ΠΡΟΘΕΣΙΝ εὗρισκόμεθα κα-
τὰ πραγματείαν διαψευδόμενοι, καὶ παρορῶντες
τὴν ἀλήθειαν, αὐτοῦσι τὴν ἐπιτιμίαν· εἰ δὲ ΚΑΤ'
ΑΓΝΟΙΑΝ, συγγνώμην ἔχειν. *Sicubi forte in hoc*
opere de industria mentitus, aut veritatem sciens dissi-

emulasse compertus fuero, acerbe citra veniæ spem increpare no dubitent: sin vero ignoratione lapsus, veniam indulgeant. Pag. 1408. lin. 16. af. ἵκανα γὰρ κατ' ἀγνοίαν γινόμενα τοῖς γράφουσιν, ἃ διὰ φύσιν ἀνθρώπων δυσχερές. εἰ δὲ κατὰ προαίρεσιν ψευδογράφωμεν &c. Etenim supersunt alia peccata plurima, in quæ ex veri ignoratone scriptores incurrunt; quæ quidem cum homines nati simus, vitare difficile est. Quodsi de industria falsum scientes scribamus &c. Pag. 1411. lin. 14. af. Enimvero cuncta huiusmodi mihi quidem peccata esse videntur, sed quæ excusationem ac veniam admittant. γὰρ μὲν γὰρ δι' ἀγνοίαν γέγονε· το δὲ πρὸς τὴν ναυμαχίαν διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα φιλοσοργίαν. Hæc enim ex ignoratone veri profecta sunt. Illud vero in descriptione pugnae navalis ex innato erga patriam amore fluxit. Et pag. 538. lin. 21. Casaubonus ἀγνοίαν eleganter convertit levia delicta: φύσει δὲ ὥμους ὦν, τῶν μὲν τὰς ἀγνοίας ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐνδεχόμενα ἐκόλαζε. Homo natura sævus, in alios propter levia delicta, quæ interpretatione sua graviora faciebat, animadvertibat.

Ibid. v. 21. ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων,] Optime Er. Schmidius, qui locum huic parallelum statuit I. Cor. XV. 25. Neque enim aliunde rectius vera horum verborum sententia intelligetur, quam si uterque locus ἐκ τοῦ αὐτοῦ πάλιν ponatur. Nam quod Petrus paulo obscurius dicit: ὃν δεῖ ἔθνα ἡγεῖν, Paulus quasi interpretans ait: δεῖ αὐτὸν βασιλεύειν; itemque ista Pe-

Petri: ἄχρι χρόνων ἀποκατάστασεως πάντων, Paulus planissime eloquitur dicto clarissimo Psalmi CX. 1. ἄχρις ὃ ἂν θῇ πάντας ἰδὲς ἐχθρὸς ὑπὸ ἰδὲς πόδας αὐτοῦ. Ad quam sententiam exprimentam haud scio an nullum aptius vocabulum reperiri potuerit, quam ἀποκατάστασις. Ita enim Græcis dicitur *quietis & tranquillitatis publicæ post bella aut turbas restitutio*. Polyb. lib. 4. cap. 23. pag. 407. lin. 17. Ephori, rerum Sparta tunc potientes, ad Macedonem protinus miserunt, qui occisos crimina-ventur: orarent etiam, ut adventum in urbem tantisper differret, ἕως ἂν ἐκ τῆς γεγονότος κινήματος εἰς τὴν ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ἔλθῃ ἰὰ κατὰ τὴν πόλιν. Donec res civitatis fidente motu præsentium turbarum ad priorem statum rediissent: pro certo interim haberet, propositum ipsis esse, fidem in omnibus atque amicitiam Macedonibus præstare. Et lib. 5. cap. 86. p. 596. lin. 12. a f. Ptolemæus & Raphiam & reliquas urbes, ut ad quamq; accesserat, a civibus sibi traditas recepit: πάντων τῶν πολιτευμάτων ἀμειλωμένων ὑπὲρ τῆς φθάσεως ἰδὲς πέλαις πρὸς τὴν ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ καὶ μεταθεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. quum omnes civitates in dominatu ipsius instaurando & deficiendo ad illum, de celeritate inter se certarent. Et pag. 1206. sub fin. Ὅτι οἱ Μεσσηνιοὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀγνοίαν, εἰς τὴν ἐσχάτην ἀφωγενόμενοι διὰ θεσιν, ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΑΝ Εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς καταστάσιν & συμπολιτείας, διὰ τὴν Λυκόρτα καὶ τῶν Ἀχαιῶν μεγαλοψυχίαν. Quum Messenii culpa sua in statum omnium miserrimum devenissent, magnanimitate Lycortæ & Achæorum in pristinum locum

sunt restituti, ut essent concilii Achaeorum. Qui Achaei postea Senatum Romanum certio-
 cerunt *πρὸς τὸν ΜΕΣΣΗΝΙΩΝ ΑΠΟΚΑΣΤΑΣΕΩΣ* *de re-*
stituta in priorem statum Messenia, pag. 1209. lin. 12.
 a f. Quorum locorum attenta consideratio
 pulchre ostendit veram hujus vocis significatio-
 nem, & nisi fallor, verbis Petri accommoda-
 tissimam. Dominatur enim jam nunc quidem
 Dominus noster, sed in medio inimicorum suo-
 rum Ps. CX. 2. qui undique regnum ipsius atten-
 tant, neque unquam a bellis conquiescere sinunt,
 tumultuantes & conspiratione facta, imperii
 ejus jugum excutere conantes Ps. II. 1. 2. 3. Ne-
 que prius haec turbæ conticescent, quam Pater
 omnia subjecerit Filio suo. Tum demum fiet
 illa ἀποκατάστασις, quando deletis hostibus, re-
 busque compositis, & in eum, in quem oportebat
 statum restitutis, Deo Patri regnum, nefaria
 defectione turbatum, tandem pacatum Christus
 reddet, 1. Cor. XV. 24. *Oecumenius* interpreta-
 tur *impletionem, consummationem*: ἀποκαταστήσας
 θεῶν, φησὶ; καὶ εἰς πέραν ἐλθεῖν ἅπαντα, καὶ τότε
 ἐλεύσεται. Oportet, inquit, consummari & ad fi-
 nem venire omnia, & tunc veniet. Quam inter-
 pretationem Syrus interpres sequi videtur, uti &
 Matth. XVII. 11. & ego certe sequerer, ob ea, quæ
 adduntur, ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεός, si ullo idoneo te-
 stimonio comprobaretur. Nam *Oecumenius*
 quidem recentior est, quam ut eam habeat au-
 thoritatem. Quanquam & *Hesychius* in eam
 sententiam citatur a *Stephano* in *Thes. Gr. Lin-*
gva.

gva. Sed ne eo quidem satis movear. Utinam vetustiorum nobis Scriptorum loca, quæ significationem hanc confirmarent, possent ostendi; nulli libentius accederem.

Cap. IV. 3. ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας)
Polyb. pag. 507. lin. antep. τίς ἐτόλμησεν ΕΠΙΒΑ-
ΛΕΙΝ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΩ ΜΕΓΑΛΕΑ, καὶ τίς εἰς τὴν
Φυλακὴν ἀπαγαγεῖν; *Quisnam Megaleæ manus in-
jicere, atque in carcerem compingere ausus esset? Et*
pag. 1403. lin. 8. τοῖς ξένοις ἐπέβαλον τὰς χεῖρας.
In cæteris N. T. locis construitur cum ἐπί.

*Ibid. v. 9. εἰ) pro ἐπεὶ quandoquidem, ut recte
interpretantur Græca scholia. Quomodo &
Polybius loquitur pag. 926. lin. 10. Erat igitur
profecto longe satius, divisas copias ducere in duo vel
etiam quatuor agmina partitas, quæ se aliud post aliud
sequerentur; Εἰ καὶ τόπον πρὸς πορείαν εὐρεῖν ἔκ
ἀδύνατον, καὶ τὸ ὁρτάξαι ταχέως ῥαδίον γε, δυ-
νάμενον Διὰ τῶν προδρομῶν ἐκ πολλῶν γινώσκειν
τὴν τῶν πολεμίων πारसीαν. quando ẽ via ad ita
faciendum iter apte poterant inveniri; ẽ legitimam
repente instruere aciem facile erat futurum; quum
præsertim per præcursores sciri multo ante hostis adven-
tus posset. Sic Act. XI. 17.*

*Ibid. v. 13. ἦσαν] Multa Græci efferunt per
imperfectum, quæ Latini potius per plusquam-
perfectum. Arrian. de exped. Alex. I, 17, 1.
Κατασῆσας δὲ κάλαν σατραπεύειν ἥς Ἀρσίτης ἦρχε,
καὶ*

καὶ τὰς Φόρας τὰς αὐτὰς ἀποφέρειν τὰς αὐτὰς, ὥστε
 Δαρείω ΕΦΕΡΟΝ. *Post hæc Cala ejus provinciae, cui
 Arsites præfuerat, satrapa constituto, iisdemque tribu-
 tis, quæ Dario pendere soliti erant, imperatis. Et 2, 2,
 2. & 1, 18, 6. πρὸθεν γράμματα παρ' Ἀλέξανδρον
 ΕΠΕΜΠΕΝ, ἐνδιδὼς τὴν Μίλητον. Τότε δὲ κλ. litteras
 antea ad Alexandrum de Mileti deditioe miserat: sed
 eum, quod Persarum exercitum non procul abesse sci-
 ret, recepto animo, urbem Persis conservare statuerat.
 Et Ind. 18, 1. εἰποντο secuti fuerant. Ipsum quoque
 ἦν pro fuerat exstat 6, 27, 2. uti & Matth. XXIII.
 30. εἰ ἡμεῖς si fuissetis.*

*Ibid. v. 19. εἰ δικαίον ἐστίν] Similem Socra-
 tis sententiam narrat Epictetus lib. i. cap. 9. pag.
 44. Qualem in his se præstitit Socrates? num alium,
 quam eum convenit, cui persuasum est, se esse Deorum
 cognatum? Ἄν μοι λέγητέ, Φησι, νῦν, ὅτι ἀφ' ἑμοῦ
 σε ἐπὶ τούτοις, ὅπως μηκέτι ἀγαλέξῃ τούτων τὰς λό-
 γας, ὅς μεχρι νῦν ἀγαλέγῃ, μηδὲ παρενοχλήσῃς
 ἡμῶν τοῖς νέοις, μηδὲ τοῖς γέροντι ἀποκρινόμενα, ὅτι
 γελοῖοί ἐστε, οἵτινες ἀξιοῦτε, εἰ μὴ με ὁ στρατηγὸς ὁ ὑμέ-
 τερος ἐταξεν εἰς τὴν αὐτὴν τὰς αὐτὰς, ὅτι ἔδει με τηρεῖν αὐτὴν
 καὶ φυλάττειν, καὶ μυριάκις πρότερον αἰρεῖσθαι
 ἀποθνήσκειν, ἢ ἐγκαταλιπεῖν αὐτὴν· εἰ δ' ὁ θεὸς
 ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἀναστροφῇ κατατέταχε, ταύτην δ'
 ἐγκαταλιπεῖν δεῖ ἡμᾶς. Si mihi, inquit, nunc di-
 catis: dimittimus te hac conditione, ne posthac disse-
 ras hosce sermones, quos adhuc disseruisti, neque ob-
 turbes nostros juvenes atque senes: respondebo, ridi-
 culi*

culi estis, qui postuletis, si me imperator vester praeficiat alicui muneri, me debere illud servare & tueri, ac milites prius malle mori, quam illud relinquere: sin Deus mihi quendam locum & officium attribueris, illud nos relinquere oportere.

Ibid. v. 32. ἰδίου) Polyb. pag. 822. lin. 7. a f. Etiam si vel Rex aliquis, vel dux exercitus, praedam omnem in commune afferri serio jusserit, ὅμως ἡ δύναμις κρύπτεσθαι πάντες ἰδία νομίζουσι, omnes tamen quae possunt occuli, ea sibi ducunt esse propria.

Cap. V. 2. ἐνοσφίσατο] Polyb. pag. 822. lin. 7. Περὶ δὲ τὸ μηδένα νοσφίζεσθαι μηδὲν ἧν ἐκ τῆς ἀλασπαγῆς, Quod autem nihil quicquam a praeda sint auersuri, sed fidem servaturi, prout jurejurando sint obstricti; id vero cuncti jurant, quando primum in expeditionem profecturi, conveniunt in castra. Eodem sensu exstat in V. T. Jos. VII. 1. Conf. Annot. Xenoph.

Ibid. v. 6. ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.) Ἐκφέρειν verbum est funebre, ut Latinorum efferre. Donatus: Efferri proprie cadavera mortuorum dicuntur. Polyb. pag. 113. med. ἅμα κατέλευσαν ἕως προσπορευθέντας καὶ ἕως μὲν ὥσπερ ὑπὸ θηρίων διεφθαρμένους, ΕΞΕΦΕΡΟΝ οἱ προσήκοντες. Canētos qui accesserant, lapidibus simul obruerunt. Et istos quidem, eanquam a bestiis interemptos propinqui extulerunt. Et pag. 689. lin. 12. συντελεσμένης τῆς ἐκφορᾶς, cum funus efferretur.

Ibid.

Ibid. v. 17. αἵρεσις) Polyb. pag. 604. lin. 5. ἦν δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκ τῆς περὶ πάντων, καὶ ταύτης τῆς ΑΙΡΕΣΕΩΣ. *Virum illustrem, inter Peripateticos educatum, & qui sectam illam sequebatur.* It. pag. 176. lin. 12. Nec non pag. 18. lin. 12. σοχαζόμενός ἐκ τῆς βίης καὶ τῆς ΑΙΡΕΣΕΩΣ αὐτῶν. Ad quem locum Casaubonus ita commentatur pag. 154. Omne studium quod semel amplexi firmiter deinceps tenemus, Græci αἵρεσιν, Latini Sectam vocant. Heic Polybius αἵρεσιν appellat, ut ex sequentibus verbis apparer, amorem erga patriam, & inclinationem ad omnia illius facta approbanda.

Ibid. v. 21. συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον) Polybius de Imperatore Rom. dicit συγκαλέσας τὸ συνέδριον pag. 954. lin. 11. a f.

Ibid. v. 24. διηπόρουν περὶ αὐτῶν) Bene Syrus Interpres hoc loco emphasin τῆς διηπόρουν duobus verbis expressit *hæsitabant de illis & cogitabant.* Notat enim interdum Διαπορῶ dubitans quæro & investigo. Ut apud Polybium pag. 472. lin. 7. a f. διὸ καὶ ΠΕΡΙ Μὲν ΤΟΥΤΩΝ σκέπτεσθαι καὶ ΔΙΑΠΟΡΕΙΝ ἄλλῃ αἰεμόσει καιρὸς, μᾶλλον δὲ νῦν ἐνεστῶτα. Itaque ista considerandi & investiganda cause erit alius convenientior, quam hic nunc sit, locus. Ita Stephanus in Thesauro citat: Διαπορῶμεν περὶ αὐτῆς, de ea quærimus, in quæstionem venit. Sic etiam infra accipitur Act. X. 17. Alibi additur ζητεῖν pag. 4. lin. 30. ἵνα μηδεὶς ἐπιστὰς ἐπ' αὐτὴν γῆν

τὴν τῶν πραγμάτων ἐξηγήσιν, τότε ΔΙΑΠΟΡΗ καὶ
ζητῇ, ποίοις Διὰ βελίαις κλ. *Ne quis forte, ubi ad
rerum ipsarum narrationem venerit, hæreat & querere
incipiat, quibus tandem consiliis, quibus viribus opi-
busque instructi Romani ad ejusmodi incepta animum
adjecerint.*

*Ibid. v. 26. ἤγαγεν αὐτὸς & μετὰ βίας) Po-
lyb. pag. 1074. lin. 23. ΑΓΕΙΝ αὐτὸν ἐκέλευον, εἰ
μὲν ἐκὼν βέληται πειθαρχεῖν· εἰ δὲ μὴ, ΜΕΤΑ
ΒΙΑΣ. Ute eum adducant imperat; si sponte sua ob-
temperaret, volentem; sin minus, per vim. Pag.
782. lin. 5. ὧν οἱ μὲν ἐκ τῶν ἱερῶν ΑΓΟΜΕΝΟΙ ΜΕ-
ΤΑ ΒΙΑΣ, οἱ δ' ἀπὸ τῶν βωμῶν ἀποσπώμενοι. Ho-
rum alii ab ædibus sacris vi abducti, alii ab ipsis
Deum aris abstracti.*

*Ibid. v. 36. ἐγένοντο εἰς & δέν.] redacti sunt ad
nihilum, i. e. vana eorum consilia, & conatus ir-
riti facti sunt. Polyb. lib. 4. cap. 34. pag. 420.
lin. 19. Adeo sua stultitia & improbitas omnem illis
consilii copiam adimebat. καὶ μοι δοκεῖ ἴσθ' ἀληθὲς
εἶναι, διότι πολλάκις τὸ πολὺν πειπτόν εἰς ἄνοιαν,
καὶ Εἰς τὸ μηδὲν καταντᾶν εἶωθεν. Ute recte
mibi videatur dictum, persæpe nimiam audaciam
in exitu amentiam esse ac vanitatem.*

Cap. VII. v. 34. ἰδὼν εἶδον] Simili ratione
Polybius repetit idem verbum pag. 1443. lin. 23.
εὐχόμενος ἥνξατο τοῖς θεοῖς, precatus fuerat Deos.
Ατ-

Arrian. Hist. Indic. 4, 15. ὧν ἴδ' αὐτὸς ἸΔΩΝ
ΟΙΔΑ, *quorum nonnullos ipse vidi.*

Ibid. v. 38. λόγια) *oracula.* Polyb. pag. 365.
lin. 8. Πάντα δ' ἦν ἰὰ παρ' αὐτοῖς ΛΟΓΙΑ πᾶσι
τότε Δ' ἑσώματ' . *Erant in ore omnibus omnia
fatidicis ipsorum libris comprehensa oracula.* Pag. 742.
lin. 7. κατὰ τι ΛΟΓΙΟΝ ἀρχαῖον· Φασὶ γὰρ χρῆσασθαι
τὸν Θεὸν τοῖς Ταραντίνοις. *Secundum quoddam vetus
oraculum.* Fertur enim hæc olim Tarentinis a Deo
fors fuisse edita. Arrian. de exped. Alex. 2, 3, 14.
ὥς ἔ' ΛΟΓΙΟΥ ἔ' ἐπὶ τῇ λύσει ἔ' δεσμὸς συμβεβηκό-
τ' . *perinde ac si vaticinium de solutione nexus im-
pletum esset.* Item 7, 16, 9. ΛΟΓΙΟΝ σφίσι γεγονέναι
ἐκ τ' Θεῶν, *oraculo sese Dei monitos.*

Ibid. v. 43. τύπας] *Deorum simulacra τύποι
dicuntur.* Polyb. pag. 499. lin. 8. *Statuas frege-
runt, πλὴν ὅσοι Θεῶν ἐπιγραφὰς ἢ ΤΥΠΟΥΣ εἶχον,
quæ quidem inscriptæ diis non essent, aut formas deum
non haberent.* Nam ab ejusmodi sane manus absti-
nuerunt.

Ibid. v. 51. τῷ πνεύματι τῷ ἀγλῶ ἀντιπί-
πτει] Polyb. pag. 1440. lin. II. ἐπότε ἴδ' αὐτὸν ΑΝ-
ΤΙΠΠΤΟΙ τις προδήλως τοῖς ὑπὸ Ρωμαίων γραφο-
μένοις. *Si quæ lex mandatis populi Romani aperte
repugnabat.* Pag. 1447. lin. 8. μετέρριψαν πρὸς Περ-
σέα τὸ τῶν Μολοσσῶν ἔθνος· Ἀντίνας, καὶ Θεόδοτ' .
καὶ Κέφαλ' μετ' αὐτῶν τῶν ΑΝΤΙΠΕΣΟΝΤΩΝ
ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτῶν ὀλοχέρως. *Gentem Molosso-
rum*

cum cum ipsis contraria factionis hominibus ad Perseæ Regis partes transtulerunt Antinous & Theodotus ac Cephalus. Quomodo autem semper contrarii fuerint Spiritui Sancto, eleganter exponit Chrysostomus pag. 162. *Δ. ὅτε ἐκ ἐβέλετο θυσίας εἶναι, ὑμεῖς ἐθύετε· ὅτε ἐκ ἡθέλε δῶναι ὑμῖν πρῶτα γυγέλματα, ἐπεπαύσαθε· ὅτε ἐλάβετε, ἡμελήσατε.* Πάλιν ὅτε εἰσῆκει ὁ ναὸς, εἰδῶλα ἐθεραπεύετε· ὅτε βέλεται χωρὶς ναὸ θεραπεύεσθαι, ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΠΟΙΕΙΤΕ. *Quando nolebat esse sacrificia, vos sacrificabatis: quando nolebat vobis dare præcepta, requirebatis: quando acceperatis, neglexistis. Rursus quando stabat templum, idola colebatis: quando vult absque templo coli, contrarium facitis.*

Cap. VIII. 1. *διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας*) Polyb. pag. 242. lin. 5. *de exercitu fugam capessente: Pars in urbem fugit, οἱ δὲ πλείους ἀνοδία* ΚΑΤΑ τὴν νήσον ΔΙΕΣΠΑΡΗΣΑΝ, *plures avitis itineribus per insulam dissipati sunt.*

Ibid. v. 3. ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν) Camerarius *Atticis, inquit, usitatus est cum hoc verbo dativum conjungere.* Atqui Polybius Atticorum non postremus, semper conjungit Accusativum, ut pag. 1277. lin. 22. *πρὸς τὸ μὴ κατακολληθῆσαι τὸν Ἀτταλον τοῖς βελομένοις* ΛΤΜΗΝΑΣΘΑΙ τὴν βασιλείαν αὐτῶν. *Ne Attalus eorum sequeretur consilia, qui ipsorum regnum perditum cupiebat.* Item p. 1301. lin. 9. *ΛΤΜΗΝΑΣΘΑΙ τὴν βασιλείον δύναμιν, opes regias impingere.* Item pag. 1276. lin.

12. a f. & pag. 184. lin. 12 pag. 185. lin. antep. pag. 395. lin. 11. a f. pag. 637. lin. 7. pag. 1232. lin. ult. pag. 1406. lin. 14. a f. pag. 1469. lin. 2. Quinimo ita ipsa Attica illa Musa, Xenophon Cyropæd. lib. 6. pag. 133. lin. 11. οἱ δὲ τοξεύοντες ὑπὲρ τῶν προῦθεν πάντων, ΑΥΜΑΝΟΤΝΤΑΙ τὴς πολέμους. *Partim sagittas emittendo supra omnes ante se collocatos, hosti detrimentum adferere.* Devastabat autem Ecclesiam, uti Lucas ipse exponit, in carcerem conjiciendo Christianos. Quod nisi addidisset, aut aliunde constaret, obscurum esset, qua ratione eam devastarit. Nam λυμαίνεσθαι non tantum significat *hostiliter perdere aut igni devastare*, sed etiam *blanditiis & pecunia corrumpere atque ad suas partes quovis modo allicere*, in iis locis, quæ indicavi, verba autem adscribere nolui, quod ea significatio huc non pertineat; cum certum sit, Saulum ira præcipitem & quasi furore percitum (ACT. XXVI. 11.) non precibus, non ulla denique moderata ratione eos ab hoc errore, ut arbitrabatur, abducere conatum, sed minaciter & violenter cuncta egisse, ACT. IX. 1. Epietetus apud Arrianum δόγματα λυμαντικά *perniciosa* vocat lib. 3. cap. 7. pag. 294. sub fin. πονηρά ἐστι τὰ δόγματα, ἀνατρεπτικά πόλεως, λυμαντικά οἰκῶν. *Mala sunt dogmata, pestifera civitati, pernicioosa domibus.* Et Plutarchus pædag. cap. 7. n. 19, assentatores & parasitos dicit τὴ νεότητι & ἀνατροπέας καὶ λυμεῶνας, *juventutis eversores & corruptores.* Sed, uti dixi, non verbis Saulus eos in suam sententiam, sed verberibus in carcerem pertrahebat. *Ibid.*

Ibid. σύρων) Arrian. Epiet. lib. I. cap. 29. pag. 117. med. ΣΥΡΗ εἰς τὸ δεσμωτήριον, *abstraheris in vincula.* Quem locum Pricæus citans, *verbum concinnum esse ait.*

Ibid. v. 6. Προσέχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις) In vocabulo προσέχειν *attendere*, comprehendendi notionem *faciendi jussa*, non tantum nude auscultandi, inductione exemplorum S. Scripturæ probat *Wolfg. Franzius* de interpr. pag. 208. maxime hujus exempli, ubi τὸ attendere a τῷ audire aperte distingui observat. Quamquam, ut verum fatear, hic τὸ attendere a τῷ audire nequaquam distinguitur, cum illud ad λεγομένοις, hoc autem ad σημεία referatur. Nihilominus tamen certa omnino est illa emphasis. Sic enim apud Polybium quoque accipitur lib. 3. cap. 82. pag. 323 lin. ult. ἔχ' οἷον ΠΡΟΣΕΙΧΕ ΤΟΙΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ, ἀλλ' ὃδ' ἀνείχετο τῶν ἀποφαινομένων ταῦτα. *Tantum absuit, ut horum consilio uteretur, ut ne ferre quidem ita differentium vocem potuerit.* Et pag. 482. lin. 12. οἱ μὲν δὲν ΗΛΕΪΟΙ ΔΙΑΚΕΣΑΝΤΕΣ ἰστών, ὃδὲν ΠΡΟΣΕΣΧΟΝ, καίπερ ἐπιστασιακῶν καὶ μεγάλων εἶναι δοκούντων τῶν προτεινομένων. *Etsi autem hæ quæ offerebantur conditiones, amplæ erant, & ad pelliciendum efficaces; Eleos tamen, cum illas audirent, nihil quicquam moverunt.* Ubi a Διακείν distinguitur. Plura vide infra XVI. 14.

Ibid. v. 10. ὃ προσέχον πάντες) Hoc &
X 2 fe-

sequenti versu προσέχειν personis adjungitur,
 uti v. 6. rebus & verbis; significat autem obtem-
 perare, deditum esse sive adherere alicui, sequi ali-
 cujus partes, ejus sectatorem esse, ei studere, favere,
 eum magni facere, ac propterea ei auscultare atque
 parere. Qua notione sæpius reperitur apud Po-
 lybium. Ut pag. 15. lin. 8. ἔθενός δὲ ΠΡΟΣΕΧΟΝ-
 ΤΟΣ αὐτῷ, cum nemo ei obtemperaret. Et pag.
 228. lin. 21. Asdrubalem ex Africa excessisse, atque
 Hispaniam ex illo pro libidine sua administrasse, &
 ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΑ τῷ συνεδρίῳ τῶν Καρχηδονίων, nulla
 posthac Senatus Carthaginienensis habita ratione. Pag.
 231. lin. 4. a f. οἱ δὲ πρέσβεις ὁρῶντες τὸν Ἀντίοχον
 ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΑ τοῖς Ἀιτωλοῖς, καὶ προθυμον ὄντα
 πολεμεῖν Ῥωμαίοις. Legati Romani Regem cum Æ-
 tolis sentire conspicati, ac bellum adversus populum
 Romanum meditari. Pag. 480. lin. 4. ὁρῶν δὲ τῇ
 τοιαύτῃ προθέσει τὰς περὶ τὸν Ἀρατον ἐμποδῶν ἰσα-
 μένους, καὶ τὸν Φίλιππον αὐτοῖς ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΑ, καὶ
 μᾶλλον τῷ πρεσβυτέρῳ κλ. Ac quoniam inceptum
 suum ab Arato utroque videbat impediri: magni enim
 Philippus eos faciebat, majorem natu præsertim Ara-
 tum: tum propter notitiam quæ illi cum Antigono in-
 tercesserat; tum quod auctoritate in Achæorum gente
 plurimum valebat; maxime vero propter singularem
 hominis dexteritatem & prudentiam. Et paulo
 post pro eodem ponitur πείθεσθαι εἰάν μὲν Ἀρά-
 τῳ ΠΡΟΣΕΧῃ, si Arato adhereret &c. εἰάν δὲ αὐτῷ
 ΠΕΙΘΗΤΑΙ, sin autem sibi morem gereret. Pag.
 536. lin. 16. a f. Ad libertatem populus vocatur.
 ἔθενός δὲ ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΟΣ αὐτοῖς, ἔδὲ συνεξανιστα-
 μένους

μέν. Quum nemo sequeretur, neque rebellii socium se adderet. Pag. 1432. lin. 9. ἐξ ὧν ἐδιδάχθη ἡ πλὴθὺς ἰστοῖς ΠΡΟΣΕΧΕΙΝ, καὶ ἰστοῖς πεποιεῖν τὰς ἀρχάς. Quo factum est, ut plebs eis plurimum favere, & Magistratus cunctos mandare suis suffragiis cœperit. Ita & Arrian. de exped. 2, 1, 1. & 2, 25. 8. Eunuchus vero quidam, nomine Batis, qui Gaze urbi præerat, & ΠΡΟΣΕΙΧΕΝ Ἀλεξάνδρῳ, solus Alexandro restitit. Et 3, 18, 18. ὅτι ἔχ' ὡσαύτως ΠΡΟΣΕΞΟΥΣΙΝ αὐτῷ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄνθρωποι, quod Asiaticos minus benevolos esset habiturus, si Regiam Persarum incendiasset. Et apud Dion. in Claudio sub fin. pag. 266. lin. 21. Homo illis quidem temporibus omnium potentissimus: possidebat enim quater millies sestertium, eoque amplius καὶ ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ αὐτῷ καὶ πόλεις καὶ βασιλεῖς, applicabantque se ad eum civitates regesque. Interdum additur τὸν νῦν. Polyb. pag. 785. lin. 15. οἱς πρότερον ἐξ ἀκεραίας βουλευόμενοι δικαίως & προσέχεσθε τὸν νῦν. Quibus ante, cum integris rebus deliberabatis, jure voluistis adherere. Arrian. 6, 22, 5. His imperat, ut Oritarum res componant, ὅπως μᾶλλον ἢ προσέχοιεν τῷ σατραπῇ τὸν νῦν, quo Satrapæ magis dicto audientes sint.

Ibid. v. 22. ἐπίνοια] cogitatio, consilium, inceptum, propositum, & hoc quidem loco malum, alibi vero bonum; id quod ex tota oratione judicandum est; nam vocabulum quidem ipsum μέσον est. Polyb. lib. 1. & δὲ ΕΠΙΝΟΙΑΝ ποιησάμενοι τὸ θαλάττης, cum antea ne cogitassent quidem

de mari. Item pag. 4. lin. ult. & pag. 533. lin. 19. πρὸς δὲ τὴν ΕΠΙΝΟΙΑΝ ταύτην, ἐχρήσατο συνειγνήματι τοιούτω τινί. *Aique hoc moliens, occasione usus est huiusmodi.* Pag. 553. lin. 24. ταύτης τ' ΕΠΙΝΟΙΑΣ ἀπέστη, *ab hoc incepto destitit.* Item pag. 730. lin. 16.

Ibid. v. 38. ἑστῆναι τὸ ἄρμα) *Arrian. exped. Alex.* 3, 30, 7. ἐπιστήσας τὸ ἄρμα, *sistens currum.* *Polyb.* pag. 1000. lin. 1. ἐπιστήσαντες τὸν ἵππον, *equum sistunt.*

Cap. IX. 15. σκεῦθ) *Elegans metaphora, quam continuat verbo βασάσαι. Vasis enim ad portandas res utimur. Eadem metaphora Polybius quoque vas dicit hominem rebus agendis idoneum in excerptis de virt. & vit. pag. 1402. lin. 19. ὅτι Δαμοκλῆς, ὁ μετὰ Πυθίων) πεμφθεὶς κατὰ σκοπὸς πρὸς Ῥωμαίους, ὑπηρετικὸν ἦν ΣΚΕΤΟΣ, εὐφυὲς καὶ πολλάς ἔχον ἀφορμὰς εἰς πραγμάτων οἰκονομίαν. Erat Damocles, qui tum una cum Pythione ad speculanda Romanorum consilia missus fuerat, industrius minister, & ad res tractandas apprime utilis. Quem locum etiam Grotius annotavit. Sed accipitur quoque in malam partem, [uti & a Paulo Rom. IX. 21. discrimen quoddam vasorum ostenditur,] pag. 1404. lin. 4. af. ὅτι Σωσίβι) ὁ ψευδεπίτροπος) Πτολεμαίῳ ἐδόκει γενόμεναι ΣΚΕΤΟΣ ἀγχίνδυν καὶ πολυχρόνιον, ἐτι δὲ κακοποιὸν ἐν βασιλείᾳ. Hic Sosibius subditicius Ptolemæi tutor, callidus ac reoçtius & maleficus in aula minister videtur*

eur fuisse. Epictetus hominem, qui ad nullam rem sit utilis, quasi σκεῦμα ἄχρηστον & σαπρὸν esse ait pag. 141. lin. 24. εἴτα ΣΚΕΤΑΡΙΟΝ μὲν εἰ ἦς ἔτω σαπρὸν, ὥστε σοι πρὸς μηδὲν δύνασθαι χρῆσθαι, ἔξω αὖ ἐπὶ τὰς κοπρίας ἐρρίπτει, καὶ ὃ ἐκεῖθεν αὖ τις σε ἀνηρεῖτο. *Quodsi vasculum tam sis inutile, ut ad rem nullam quis te uti possit, extra projiciare in fimeta, ac ne inde quidem tollere te quis cupiat.* Et pag. seq. lin. 1. ὃ θέλεις ἐν ῥιφῆναί περ καὶ αὐτὸς ἐπὶ κοπρίαν ὡς ΣΚΕΤΟΣ ἄχρηστον, ὡς κόπριον; *Non ergo vis aliquo abjici in fimetum, tanquam vas inutile, tanquam stercus?* Eodem modo loquitur pag. 375. lin. 22.

Ibid. v. 36. πλήρης ἀγαθῶν ἔργων) Sic infra XIII. 10. πλήρης παντὸς δόλου, & apud Polybium pag. 236. lin. 14. a fine πλήρης πολεμικῆς ὀρμῆς, *plenus militaris ferociae.* Pag. 237. lin. 5. καθόλου δ' ἦν πλήρης ἀλογίας καὶ θυμῷ βιαίῳ. *Hannibal vero in omnibus rebus ira præcipiti, non ratione ulla utebatur.*

Cap. X. 1. ἐκ πείρης τῆς καλεμένης ἰταλικῆς.] *ex legione quæ dicitur Italica.* Cujus legionis etiam Arrianus meminit in Tactic. in descriptione aciei contra Alanos p. 73. lin. 5. Προτστάχθων δὲ αὐτῶν, οἱ τῆς σπειρῆς ἰταλικῆς πεζοί. Πάντων δὲ ἡγείσθω Πύλarchος, ὅστις καὶ τῆς σπειρῆς τῆς ἰταλικῆς ἄρχει. *Adjunctos autem sibi habebant pedites ex cohorte Italica, quibus omnibus præerat Pulcher, qui ὁ cohortis Italicæ dux erat.* Rectius autem puto exponi legionem, quia sæpe mentio

fit legionis Italicae, maxime apud Tacitum, ut Hist. i, 59, 4. i, 64, 6. 2, 41, 2. 2, 100, 2. 3, 14, 3.

Ibid. v. 28. ἀλλοφύλῳ) Contrarium ejus est ὁμόφυλῳ apud Polyb. lib. ii. cap. 17. pag. 888. lin. 19. Καίπερ ἔχ' ὅιον ὁμοεθνεσιν, ἀλλ' ἔδ' ὁμοφύλοις χρησάμεν στρατοπέδοις. Qui tamen imperaret exercitibus non unius gentis, ut ne linguae quidem ejusdem essent neque in eadem terra geniti. Habuit namque Afros, Hispanos, Gallos, Pænos, Italos, Græcos; quibus non lex, non mos, non lingua, nullum denique aliud natura jus commune, quod ipsos jungeret. Quem locum citans Casaubonus Commentario in Polybium pag. 138. hæc annotat: In Polybio & aliis historicis τὸ ὁμόφυλον & τὸ ἀλλόφυλον sæpe opponuntur, ut apud Latinos alienigena & in eadem terra genitus; vel ejusdem linguae homines & barbari. Livium alterutro semper modo vocem ὁμόφυλῳ vertere observavimus. Quod autem gentis communio non significetur appellatione ὁμοφύλῳ, ostendit locus Polybii e libro XI. ubi ὁμόφυλῳ & ὁμοεθνῆς tanquam res diversissimæ separantur. Atque hæc Casaubonus. Ipsum ἀλλόφυλῳ apud eundem existat pag. 295. lin. 4. a f. δυνάμεσιν ἀλλοφύλοις, cum exercitu diversarum gentium. Item pag. 663. lin. 1. & pag. 793. lin. 10. πόλεμῳ πρὸς ἀλλοφύλῳ ἀνθρῶπῳ bellum adversus hostem alienigenam. Et pag. 795. lin. 6. & pag. 1438. lin. 7.

Ibid. v. 29. ὅτι λόγῳ) quam ob causam. Polybius eodem sensu dicit πρὸς τινὰ λόγον, pag. 1482.

1482. lin. 19. θαυμάζειν ὡς ἔφη. πρὸς τίνα λόγον
ποιεῖται τοιαύτην ἐξήγησιν. *Mirari enim se di-*
xit, quam ob causam is ejusmodi veniam flagitaret.

Ibid. v. 31. καὶ φησι) Licet eadem hæc su-
pra jam Cap. X. 4. sint exposita, bene tamen
nunc, narrationis serie postulante, neque sine
magna evidentia atque energia repetuntur iis-
dem fere verbis. Quod a Latinis forsan Histo-
ricis non facile factum reperitur. Apud Po-
lybium tamen, quibus verbis mandata Antio-
chus legatis suis dederat, pag. 1130. sub fin. iis-
dem fere deinde legati ea exposuisse narrantur
pag. 1132. init. Cujus generis exempla plura
sunt in V. T. nonnulla quoque in illo & doctrinæ
& elegantix omnis profanæ parente, Homero,

Cap. XI. 17. ἐγὼ δὲ] *ego vero quis eram?* Ita
Cicero ait: *Quod me rogas, ut in bonam partem id*
accipiam, ego vero in optimam. Et lib. 7. famil.
ep. 33. *Quas si, ut volumus, exceperimus,*
ego vero multam, salutem & foro dicam,
& curiæ. Idem ad Atticum: *Quod laudas,*
quia oblivisci me scripsi ante facta & dicta nostri amici,
ego vero ita facio. In quibus omnibus particula
vero vim habet confirmandi cum singulari em-
phasi & elegantia. Ita & Terent. Eun. 3, 5, 43. *Ego*
homuncio hoc non facerem? ego vero illud feci, ac lu-
bens. Et Curt. 3, 8, 5. *At Darius, ut erat sanctus & mi-*
tis, se vero tantum facinus negat esse facturum. Sic
plane hoc loco Petrus se vero negat cum esse, qui
Deum potuerit prohibere.

tractavit *Beza*; qui ex eo expunxit elegantissimam particulam, fretus, ut ipse ait, veteris interpretis Latini, & vetustissimi codicis sui auctoritate. Et quamvis eam ab aliis quoque omissam animadverterit *Millius*: tamen adduci non possum, ut temere eam irrepsisse existimem; cum facilius sit inter describendum aliquid omitti, quam addi. Frequentissime autem apud Græcos altera pars periodi per hanc particulam annectitur priori, etiam si in priori membro ea jam exstet. *Arrian. de exped. 7, 14, 2.* ἐπεὶ δὲ ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι κακῶς ἔχει Ἡφαισίων, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν ἐλθὼν περὶ αὐτοῦ ζῶντα κατέλαβεν. *Postquam vero nuntiatum esset Alexandro, Hephestionem male habere, tum ipse celeriter ad eum cum se contulisset, mortuum reperit.* Et *7, 17, 5.* Ἐπεὶ δὲ ἀποσάντων αὐτῶν μαλθακῶς ἀνθήψατο τὸ ἔργον, οἷς ταῦτα ἐπετέτραπτο. ἰδὲ τῇ στρατιᾷ πάσῃ ἐπενόει τὸ ἔργον ἐργάσασθαι. *Quumque ipso absente segnius quam vellet operi instarent, ipse cum universo exercitu opus aggredi cogitabat.* Quæ duo exempla hoc magis huc pertinent, quia ab ἐπεὶ incipiunt, cum eodem sensu hunc versum ab εἰ ordiatur Lucas. Vide *Not. ad Act. IV. 9.* Interdum fere ornatus aut perspicuitatis tantum causa adhiberi videtur. Id quod maxime apparet ex brevioribus periodis. Ut apud eundem in *Indic. 30, 9.* τὰ δὲ ἐν τῇσι σιαγώσι, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, quæ in maxillis sunt ossa, ad januas accipiunt. *Ibidem 3, 8. & 25, 5.* Conf. *Devar. de particulis Gr. Lingv. pag.*

pag. 97. Aliud exemplum occurrit apud Arrianum in dissert. Epiet. pag. 269. lin. 20. ὃ δὲ τὸ λέοντι τὸ τυχὸν βοῖδιον τολμᾷ ἀντιστῆναι αὐτῷ· ἀνδ' ὁ ταῦτα προσελθὼν ἀντίσθηται, λέγε αὐτῷ, ἂν σοι δόξη, ΣΥ ΔΕ ΤΙΣ ΕΙ; *Neque enim leoni quilibet bos audet resistere. Si vero taurus accedens resistat, dic ipsi, si tibi videtur, tu vero quis es?* Apparet ex hoc loco, quanta cum emphasi in hac loquendi formula particula δὲ exprimat contemptum ejus, qui, cum impar sit viribus, tamen cum potentiore congredi audeat. Vid. Act. XIX. 15.

Ibid. v. 26. χρηματίσαι] *nomina rentur.* Sic Rom. VII. 3. & Polyb. pag. 559. lin. 12. a f. ἐγκαλῶν καὶ διαμαρτυρομένων, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῷ τετολημμένῳ διαδήματι πεθεῖσθαι, καὶ βασιλέα ΧΡΗΜΑΤΙΖΕΙΝ. *Fidem illius primo accusans, ac testans, quod diadema capiti ausus esset imponere, & Rex salutari.* Item pag. 560. lin. 7. & pag. 1277. lin. 8. a fine.

Ibid. v. 29. ἡυπορεῖτο τῷ) Polyb. lib. 5. cap. 43. extremo: ὁ δὲ Μόλων κύριος γενόμενος τῆς Ἀπολλωνιάτιδος χώρας, ΕΥΠΟΡΕΙΤΟ ταῖς χορηγίαις ὑπερβαλόντως. *Molo Apolloniatico potitus agro, commeatibus omnis generis supra modum abundabat.*

Cap. XII. 4. τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν) *quatuor quaternionibus militum.* Sedecim ergo militibus traditus fuit Petrus, ut quaterni eum per

per vices servarent. Cujusmodi τετράδιον generali vocabulo Polybius appellat Φυλάκειον, pag. 665. lin. 17. a fine : διδόασι δὲ καὶ Φυλάκεια δύο. τὸ δὲ Φυλάκειόν ἐστιν ἐκ τεττάρων ἀνδρῶν. *Præstant ἑ bīnas excubias. Harum singulas quaterni viri obeunt.* Item pag. 668. lin. II. & pag. 669. lin. II. a fine.

Ibid. v. 6. προάγειν) scil. εἰς τὸν δῆμον, ex v. 4. *producere* ad populum, ut eum damnarent, & morte mulctarent. Ita Arrian. de exped. 4, 14, 3. Ἡδὴ δὲ ἴινες καὶ ἰάδε ἀνέγραψαν. τὸν Ἑρμόλαον ΠΡΟΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣ ΤΟΥΣ Μακεδόνας ὁμολογεῖν ἵε ἐπιβραλεῦσαι v. 5. Τῷτον μὲν δὴ αὐτόν ἵε καὶ ἵας ζὺν αὐτῷ ξυλληφθέντας καταλευθῆναι πρὸς τῶν παρόντων. *Nonnulli etiam tradunt, Hermolaum ad Macedonas productum, insidias abs se structas confessum.* v. 5. Tum Hermolaum ἑ ceteros comprehensos, a circumstantibus lapidibus obrutos esse. Polyb. lib. I. cap. 7. sub fin. ὧν ἀναπεμφθέντων εἰς τὴν Ρώμην, οἱ στρατηγοὶ ΠΡΟΑΓΑΓΟΝΤΕΣ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ μασιγώσαντες ἅπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐθῶς ἐπελέκισαν. *Quibus Romam missis, Praetores productos universos in forum, flagrisque caesos, pro more populi Romani, securi percusserunt.*

Ibid. ἐτήρεν τὴν φυλακὴν.) Possunt hæc omnino eum sensum habere, quo vulgo accipiuntur, servabant sive custodiebant carcerem. Ita Polybius dicit pag. 772. lin. 4. af. ἱερεῖν τὴν πύλην *custodire portam*; Φυλακὴ autem pro carcere non in-

indiget exemplis. Attamen notat etiam *ἡρεῖν* τὴν φυλακὴν *vigilias* five *excubias* agere, Wachhalten / apud eundem Polybium lib. 6, cap. 33. pag. 668. lin. 12. τῶν δ' εἰς τὰς φυλακὰς ἀποταχθέντων ἀφ' ἑκάστης φυλακείας, τὸν τὴν πρώτην μέλλοντα τηρεῖν εἰς ἕξ ἑκάστης σημαίας ἑταγὸς ἄγει πρὸς τὸν χιλίαςρχον ἐσπέρας. *E singulis autem quaternionibus eorum qui ad custodias sunt destinati, ille qui primus in statione est futurus, ad Tribunum vespere deducitur ab agminis coactore cuiusque signi.* Pro quo dicitur φυλάττειν τὴν πρώτην pag. 669. lin. 13. καὶ μὲν ἔυρη τὰς φυλάττοντας τὴν πρώτην ἐρησσοτάς. *Si primæ vigiliæ custodes offenderit vigilantes.* Reperitur etiam ποιεῖσθαι τὴν φυλακὴν p. 665. lin. 14. a fine: ὧν οἱ μὲν πρὸ τῆς σκηνῆς, οἱ δὲ κατόπισθεν αὐτῆς τὰς ἵππων ποιοῦνται τὴν φυλακὴν. *Quorum pars ante tabernacula, pars a tergo juxta equos ponitur in custodia.* Apud Arrianum de exped. 4, 16, 7. τὴν φυλακὴν ἔχοντες dicuntur *militēs præsidarii.* Conf. Luc. II. 8. Nihil autem impedit, quo minus etiam hic ἐτήρουν τὴν φυλακὴν verti possit: *agebant vigilias.* Tempus sane convenit. Noctu enim hæc facta sunt. Neque obstat, quod φυλακὴ v. 4. & 5. significat carcerem: nam apud Arrianum loco citato in eadem periodo hæ duæ notiones occurrunt: καὶ τῷ τε φεραρχῷ ἑδὲν πολέμιον προσδεχομένῳ ἐπισπεύοντες, καὶ τοῖς ξὺν τάτῳ τὴν φυλακὴν ἔχουσιν, τὰς μὲν στρατιώτας διέφθειραν, τὸν φεραρχὸν δὲ ἐλόντες εἰς φυλακὴν εἶχον. *Et præfectum præsidii nihil hostile expectantem adortus, militibus qui*

in præsidio erant interfectis , præfectum in custodia tenuit.

Ibid. v. 10. τὴν πύλην τὴν φέρουσαν) Polyb. pag. 815. lin. 17. af. ἐπέστησε κατὰ τὴν πύλην τὴν φέρουσαν ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν. Collocat ad eam portam , quæ ad dictum jugum ducebat. Pag. 937. lin. 8. Κύριον γενομένην τῶν κλειδῶν τῆς πύλης τῆς ἐπὶ τὸ μεσόγαλιον φέρουσας. Claves ejus portæ , quæ itur in mediterranea , in potestate tunc habebat. It. pag. 563. lin. 27. Ita & Arrian. de exp Alex. 1, 7, 13. κατὰ τὰς πύλας τὰς φέρουσας ἐπ' Ἐλευθέρας τε καὶ τὴν Ἀττικὴν , ad portas quæ Eleutheræ atque Atticam petunt. Item 1, 20, 7.

Ibid. v. 11. γενομένη ἐν ἑαυτῷ) Hoc loquendi genus jam ex Xenophonte de exped. Cyri lib 1. pag. 203. lin. 43. citavimus. Exstat idem quoque in Polybio lib. 1. cap. 49. pag. 71. lin. 12. af. Simul illuxit , primis navibus quæ Drepano jam propinquabant , apparere incipientibus : iis conspectis stupere primo Adherbal ad inopinatæ rei spectaculum : ταχὺ δ' ἐν αὐτῷ γενομένος , sed quum ad se illico rediisset , nec jam dubitaret hostem imminere : quidvis sibi statuit experiundum.

Ibid. v. 12. ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν) Polyb. pag. 524. lin. penult. Falso crimine delatus ad Ephoros Lycurgus fuerat , quasi res novas moliretur : qui propterea noctu congregati , ἡλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν , ad domum illius adierant. Item pag. 919. lin. antep. ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν. Ibid.

Ibid. v. 19. ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι) *jussit duci*, scil. τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ad supplicium, uti Arrianus loquitur de exped. Alex. 7, 8, 7. Τάτῃς μὲν δὲ ΑΠΑΓΕΙΝ ΚΕΛΕΤΕΙ τὴν ἐπὶ θανάτῳ. Quos quidem statim ad supplicium duci jubet. Sic & Plinius lib. 10. ep. 96. *Confitentes, iterum ac tertio interrogavi, supplicium minatus: perseverantes duci jussi.* Ad quem locum Buchnerus in Notis hoc verbum ex Seneca quoque & Suetonio illustrat. Notat etiam in vincula ducere apud Polyb. pag. 522. lin. 11. ΑΠΑΓΑΓΕΙΝ ΕΚΕΛΕΤΣΕ τὸν ΛΕΟΝΤΙΟΝ, *Leontium ad luendam pecuniam pro qua sponderat, in vincula duci jubet.*

Ibid. v. 20. Συμομαχῶν] Hanc quoque vocem, inquit Grotius, de Polybio sumpsit Lucas: utitur & Diodorus Siculus, & alii: significatque, *pugnaturire*. Hæc Grotius apud Polum. Sed cum verbum hoc fere de consilio belli inferendi exponi soleat, sciendum est, & a Polybio & ab aliis Scriptoribus id usurpari de iis, qui licet viribus destituantur, *animo tamen bellare non desistunt*, ut de Hannibale Corn. Nepos cap. 1. loquitur, vel, ut Budæus in Comment. pag. 1179. lin. 17. exponit, qui *animose & ad internecionem usque dimicant*; sive qui etiam exigua proposita vincendi spe, tamen pugnant, & ultima experiuntur. Id quod patet ex omnibus exemplis, cujusmodi ex Polybio citat Suidas, οἱ δὲ τὰ μὲν ἀπαλγῶντες τὰς ἐλπίσι, τὰ δὲ ΘΥΜΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ, ἐπὶ τικῇ ὥρῃ αὖτις κατηντήσαν. Quod ex
li-

libris nunc deperditis citatum puto; certe in
 meis collectaneis annotatum non reperio; aliud
 autem reperio ex pag. 1236. lin. 8. εἰν γε μὴ δέξων-
 ται ΘΥΜΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐκείνοις
 μὲν δικαίως νεμεσήσεν τὸ δαιμόνιον. *Quodsi animis
 magis quam viribus post cladem acceptam pertende-
 rent, & oblatas conditiones respuerent: eorum quidem
 superbiam jure merito numen fore ulturum* Quem
 locum si quis totum legat apud Polybium, rectis-
 sime verbum hoc intelliget. Perseus namque
 rex Macedonum licet prælio devicisset Roma-
 nos, tamen legatos ad Consulem Romanum mit-
 tebat, qui pacem peterent; a quo autem asperri-
 mum responsum tulerunt. *Est enim hoc perpetui
 moris Romanorum, ut ait idem Polybius l. c. quem
 a majoribus acceperunt; acceptis detrimentis maxime
 pervicaces, & hostibus infestos se ostendere: victoria
 vero parta, maxime moderatos.* Unde apparet, θυ-
 μομαχεῖν significare animo obstinato ad bellum esse,
 etiam post acceptam cladem; vel etiam si quis
 nihil magnæ rei bello gerat; ut apud Plutarch. in
 Dem. ὁ δὲν ἄξιον λόγου πράττων ὁ Δημήτριος, ὁμῶς
 ΕΘΥΜΟΜΑΧΕΙ πρὸς αὐτὰς. *Licet nihil memoratu
 dignum præstaret Demetrius, tamen non desistebat bel-
 lare cum illis.* Herodes ergo bellum gerebat cum
 Tyriis & Sidoniis; qui licet facile urbes suas ab
 ipso tutarentur, tamen cum is animo pervicaci
 bellare cum ipsis perseveraret (id enim est θυμο-
 μαχεῖν) ad eum venerunt pacem petentes, non
 bello subacti, quo forsan superiores erant, sed
 quia illius regione carere non poterant ob fru-
 menti

menti subvectionem. Chrysostomus dicit hoc eos ideo fecisse, quod fames esset. Quare non est *θυμομαχῶν* animo bellum meditari, uti crediderunt interpretes plurimi, & in iis quoque Erasmus Roterodamus, qui ad h. l. ita scribit: *Laurentius vertendum putat, irate sive acerbe pugnans. Quanquam hic homini non assentior, nam dictio Græca composita est ex θυμός animus, & μάχεται pugnare. Quod nondum indixisset bellum, sed jam animo bellum agitare, ni placassent iratum. Sed Laurentius etsi non plane vere hoc loco, verius tamen quam Erasmus, uti exemplis demonstratum est. Etymologia sine exemplis parum, contra exempla nihil valet. Confirmat hanc, quam dixi, explicationem pacis mentio. Quorsum enim opus erat pacem petere, si bellum non indictum fuisset? Quod cum videret Heinsius, pacis nomine veniam voluit intelligi, quo sensu Latini dicant *deorum pacem exposcere*. Sed non indigemus isto interpretamento, cum propria & vere Græca significatio retineri non modo possit, verum etiam debeat, propterea quod Herodes esset *θυμομαχῶν* i. e. pertinaciter urgens bellum, neque ullum ejus finem facere vellet. Interdum vero verbum hoc de ipso pugnandi ardore dicitur, & de animi obstinatione vel ad vincendum, vel ad moriendum, ut Laur. Valla interpretatus est. Ita Diod. in Hist. Alexandri, καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς ΘΥΜΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ, τὸ ζῆν πρότερον ἢ τὴν ἀρετὴν ἐξέλιπον. Cum iratis animis ad extremum usque spiritum*

depugnarent, vitæ eos prius quam virtus destituit. Ejusdem significationis verbum est ψυχομαχῶν, quo aliquoties Polybius utitur. Ut pag. 83. med. Roma & Carthago erant similes gallis gal-
linaceis τοῖς ψυχομαχῶσι, qui majoribus animis de-
certant quam viribus. Nam & hi per sepe propter
virium imbecillitatem alis multati, αὐτῇ τῇ ψυχῇ
μένοντες, ἐμβάλλουσιν τὰς πληγὰς, solis animis
resistentes, plagas inferunt. Et ead. pag. lin. 8. a f.
& pag. 688. lin. 13. a f. Adde quod Romani patriam
ac liberos propugnantes, iræ modum nesciunt impone-
re, ἀλλὰ μένουσιν ψυχομαχῶντες ἕως αὖ πείθεντων
τῶν ἐχθρῶν, sed pervicacibus animis in proposito
pugnandi manent, donec hostem devicerint. Pag.
849. lin. 10. a f. Asdrubal, sicut ab initio statuerat
apud se, inclinatum suorum aciem & retro aversum ut
videt, τὸ μὲν ψυχομαχεῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐλπί-
δος ἀπεδοκίμαζε, ad extremum usque vitæ spiri-
tum obstinate decertare, & spem ultimam experiri
nequaquam tum voluit. Ψυχομαχία exstat pag.
84. lin. 20. Contrarium est εἶκειν τοῖς ψυχαῖς
pag. 151. lin. 12.

Ibid. τὸν ἐπὶ τῇ κοιτῶνι. Quidam, uti
notat Millius, legerunt, ἐπὶ τὸν κοιτῶνα. Sed
sine dubio rectius cum gignendi casu. Ita enim
Arrianus Epict. lib. 3. cap. 22. pag. 340. lin. 1. οἱ
ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, cubicularii. Et lib. 4. cap. 7.
init. pag. 476. Quid facit tyrannum terribilem?
Scipatores, inquit, & gladii eorum, καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ
κοιτῶνος, καὶ οἱ ἀποκλείοντες τὰς εἰσόδους, &
quæ

qui praefecti sunt cubiculo, & qui ingressuros arcem.
Et cum aliis nominibus saepissime, ut pag. 46.
lin. 5. ἐπὶ τῷ σίτῃ ὄντα ἐν Ῥώμῃ, annonae praefectum
Romae. Pag. 81. lin. 16. ὅταν Καίσαρ αὐτὸν ἐπὶ τῷ
λασάνῃ ποιήσῃ, quem Caesar praefecerit currui, quo
stercora evehuntur. De exped. Alex. 6, 13, 2. ἐπὶ
τῇ στρατιᾷ ἦν, exercitui praerat. 3, 19, 14. ἐπὶ τῶν
 χρημάτων κατέλιπε super thesauros positum reliquit.
3, 5, 6. ναύαρχος ἐπὶ τῶν νεῶν praefectus classis. Po-
lyb. pag. 49. lin. 2. τοῖς ἐπὶ τῶν θηρίων, iis qui ele-
phantos regebant. pag. 449. lin. 3. τῶν ἐπὶ τῶν πυλῶ-
ν, custodes portae. pag. 485. lin. 19. Λεόντιος ἐπὶ
τῶν πελταστῶν, Μεγαλέας δ' ἐπὶ τῶν γραμματέων,
Ταυρίων δ' ἐπὶ τῶν κατὰ Πελοπόννησον, Ἀλέξανδρος
δ' ἐπὶ τῇ θεραπίᾳ.

Cap. XIII. I. Ἡρώδης δ' ἑτεράρχης συνήροφος,)
Solebant apud veteres, qui ditiores erant, libe-
ris suis non solum magistros & paedagogos dare,
sed etiam collutores, qui una cum ipsis educa-
bantur. Testis est imprimis Plutarchus pæ-
dag. cap. 6. & τοῖνυν ὁ δὲ ἔτο πρῶτον αἰετὶν εἶναι,
ὅτι καὶ τὰ παῖδια τὰ μέλλοντα τοῖς ἑοφίμοις ὑπὴ-
ρετεῖν, καὶ τῶτοις ΣΥΝΤΡΟΦΑ γίνεσθαι, ζητητέον
πρώτιστα μὴ πᾶσα τῶν ἑοφῶν, ἐπὶ μὲν τοῖς ἑλληνι-
κα καὶ πείτρανα λαλεῖν, ἵνα μὴ συναναχρῶννύμε-
νοι βαρβάροις, καὶ τὸ ἡθὺς μοχθηροῖς ἀποφέρων-
ται τῇ τῆς ἐκείνων φαυλότητι. Ceterum ne id
quidem praetermittendum est, debere pueros, qui
alumnis inserviant, unaque alantur, queri primum
qui bonis sint moribus, deinde Græco κτάνειν, eoque

plano sermone : ne cum barbaris & pravos habentibus mores si consuescant, inde aliquid vitii ducant. Maxime autem regum filii huiusmodi habebant collusores, quorum aliquoties apud Polybium fit mentio. Ut pag. 499. lin. 13. *Samus ὃς ἦν υἱὸς μὲν χρυσογόνου, ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ δὲ τῷ βασιλέως,* qui erat Chrysogoni filius, & una cum Rege fuerat educatus. Et pag. 591. lin. 20. af. *Antiochus bestias LX. quibus erat præpositus Philippus ὁ σύντροφος αὐτοῦ* ejus collactaneus, ante cornu dextrum collocavit. Item pag. 1310. lin. 17. *Apollonius dicitur σύντροφος* una educatus cum Demetrio Seleuci F. Et pag. 1434. lin. 23. *ὅτι Ἀριστόνικος ὁ τῷ Πτολεμαίῳ τῷ βασιλέως Αἰγύπτου εὐνῆχος μὲν ἦν, ἐκ παιδὸς δ' ἐγεγόνει ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ τῷ βασιλεῖ.* Aristonicus Ptolomæi Regis Ægypti eunuchus quidem erat, a puero una cum Rege in aulo educatus. Pag. 1469. lin. 17. *Σοσάνδρῳ τὸν τῷ βασιλέως ΣΥΝΤΡΟΦΟΝ.* & pag. 1001. lin. penult.

Ibid. v. 10. ῥαδιεργίας) ῥαδιεργία Atticis significat levitatem & ocium. Alii tamen, ut hic modo autor, nomen usurparunt in significatione singularis audaciæ & improbitatis atque sceleris. Et Polybius libro quarto dixit: *τὸ τῶν ῥαδιεργῶν καὶ κλεπτῶν φῶλον.* Catervam improborum seu sceleratorum atque furum. Ita Camerarius ex Polybio nostro.

Ibid. v. 13. οἱ περὶ τὸν Παῦλον] Paulus & qui cum eo erant. Hoc loquendi genus modo unam per-

personam, modo simul comitatum ejus notat. Cujus significationis exemplum manifestissimum est apud Polybium pag. 113. lin. 22. *Ἰὼς δὲ πρὸς τὸν Γέσκωνα λαβόντες, ὄντας εἰς ἑπτακοσίους, ἤγον ἐκ τῆς χάρακος οἱ πρὸς τὸν Σπένδιον.* *Gescanem & reliquos captivos, numero ad septingentos, extra vallum ducit Spendius.*

Ibid. v. 19. κατεκληροδότησεν] Simili verbo in hac re utitur Polybius lib. 3. cap. 40. pag. 269. lin. 1. *κατέσπυραν τὴν ΚΑΤΑΚΕΚΛΗΡΟΤΗΜΕΝΗΝ χώραν.* *Agros recens divisos populari aggrediuntur.* Loquitur de agris colonorum recens deductorum.

Ibid. v. 22. μεταστήσας αὐτὸν) ἢ ἀπὸ τῆς βασιλείας, ἢ ἀπὸ τῆς ζῆν, cum amovisset eum vel a regno, vel e vita. Ad priorem sententiam facit locus Lucæ XVI. 4. & Dan. II. 21. *καθίστα βασιλεῖς, καὶ ΜΕΘΙΣΤΑ, constituit reges, & amover;* & Polybii, in quo verbum hoc usurpatur de iis, quibus a gubernanda rep. remotis, alii in eorum locum surrogantur, lib. 4. cap. 23. pag. 408. lin. 17. a f. *Philippo auctores erant, ut severitatis exemplum in Lacedæmonios statueret; neque aliter eos tractaret, quam ut olim Thebanos Alexander, statim post susceptum regnum.* Alii e senioribus dicere, gravius id supplicium fore, quam pro commissa noxa: *ἐπιτιμῆσαι δὲ δεῖν τοῖς αἰτίοις, καὶ ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΝ ΤΟΥΤΟΤΣ, ἐγχειρίσαι τὸ πολίτευμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῖς αὐτοῦ φίλοις, in auctores tamen*

seditionis animadvertendum, iisque de statione depulsi, Rempublicam & omnes magistratus Regis amicis esse tradendos. Et pag. 485. lin. 17. a f. ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΝ ἀπὸ τῆς χρείας, cum eum summovisset a cura rerum. Ita respiceretur hoc verbo ad locum 1. Sam. XV. 23. & XVI. 1. Ad posteriorem interpretationem pertinet locus pag. 1465. lin. 13. ubi dicitur ἐκ τῆς ζῆν μεθίστασθαι, quem locum placet integrum adscribere, quia item agit de amotione magistratum. Ὅτι γὰρ κατὰ τὴν Αἰτωλίαν καλῶς διετέθη κατεσβεσμένης ἐν αὐτοῖς τῆς ἐμφυλίου στάσεως μετὰ τὸν Λυκίσκου θάνατον, καὶ Μνασίππου & Κορωναίου μεταλλάξαντο τὸν βίον βελτίων ἢν ἡ ἀρχαία κατὰ τὴν Βοιωτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν Χρεμάτα γεγονότῃ ἐκποδῶν. σχεδὸν γὰρ ὡσανεὶ καθαρμόν τινα συνέβη γενέσθαι τῇ Ἑλλάδι, τῶν ἀλιτηρίων αὐτῆς ἐκ τοῦ ΖΗΝ ΜΕΘΙΣΤΑΜΕΝΩΝ. Καὶ γὰρ καὶ τὸν Ηπειρώτην Χάροπα συνεκύρησε κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐξ ἑνὸς ἐν Βρεντεσίῳ μεταλλάξαι τὸν βίον. *Ætolicae res recte sunt compositae extincto apud eos civili bello post obitum Lycisci. Similiter mortuo Mnasiippo Coronæo Bæotia in meliore statu erat. Itemque Acarnania sublato e vivis Chremata. Prorsus enim quædam quasi lustratio atque expiatio contigit tum universæ Græciæ, pestibus reip. e medio remotis. Namque & Charopus ille Epirota hoc ipso anno Brundusii decessit. Nomen quoque μεταστάσις significat mortem* pag. 1472. lin. 5. a f. τῇ μὲν δὲ ἐκείνῃ ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΙ ταύτῃ ἂν τις εὐλογῶς ἐπιφθέγγεσθαιτο καὶ δικαίως. *Huius igitur mortuo eam laudem jure merito quis accinat.* For-
fitan

sitan autem non erraverit, qui utrumque hoc verbo indicari statuat, & rejectionem illam divinam & mortem Saulis. Nam statim postquam Deus eum regno indignum declarasset, Davidem eligi jubebat 1. Sam. XVI. 1. ut jam inde ab eo tempore divina destinatione magis David rex fuerit, quam Saul, licet Sauli Deus administrationem regni usque ad mortem concesserit. Dicit ergo Deus potest reprobatione illa quidem amovisse Saulem a justa regni κτήσει, morte vero etiam ab universa ejusdem χρήσει. Nomen certe μεταστάσις utramque declarat amotionem, tam a rerum administratione, quam e vita, apud Polyb. pag. 559. lin. 18. μά-
λιστα κατὰ τὴν δίοδον ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμείῃ
METASTASIN. *Inprimis, quod summotus esset ab administratione rerum Hermias, laudibus prætereuntem ferebant in cælum, uti vertit Casaubonus. Sed ita summotus fuerat, ut simul plane e vita esset sublatus, ibid. lin. 7.*

Ibid. v. 27. τὰς Φωνὰς) De scriptis etiam Φωνὴ dicitur apud Polyb. lib. 5. cap. 33. init. Καὶ τοὶ ἐκ ἀγνοῶ, διότι καὶ πλείους ἕτεροι τῶν συγγραφέων, τὴν αὐτὴν ἐμοὶ προεῖνται ΦΩΝΗΝ, φάσκοντες τὰ καθόλου γράφειν. Quanquam haud clame est, plerosque rerum gestarum scriptores idem mecum dicere; universalem nimirum scribere se historiam.

Ibid. v. 43. ἑπεὶ θὸν αὐτὰς) Recte Vulgata

& Erasmus, *suadebant eis*; quod non video cur Beza sibi non placere dicat. Habet enim hic omnino *suadendi* potius, quam *persuadendi* significatio locum. Nec dubia est ea verbi notio. Citat Stephanus in Thes. Gr. ex Xenoph. Hellen. 6. καὶ ἦσαν μὲν ἱνὲς οἱ τὸν Ἀγισίλαον ΠΕΙΘΟΝ χωρὶς ἰστοῖς ἐπιθέσθαι. Et erant quidem nonnulli, qui Agesilao suadebant sine his eos aggredi. Et ex Isocrate, ΠΕΙΘΟΥΣΙΝ ἡμᾶς πράττειν. Possis etiam interpretari: *rogabant eos*. Ita enim Alexander apud Arrianum I, 14, 16. Darii literis respondet: *Quum ad me veneris, matrem & uxorem ac liberos, & si quid præterea voles, αἶψα καὶ λάμβανε. ὅ, τι γὰρ αὖ ΠΕΙΘΗΣ ἔμὲ, ἔσται σοι, ποσὲ* atque accipe. quidquid enim à me petieris, impetrabis. Ubi si πείθῃς ἔμὲ veritas persuaseris mihi, oratio foret non pollicentis beneficium, sed illudentis. Sic & 4, 21, 12. πείθει suadere cæpit Choriæni.

Cap. XIV. 3. (τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ) Arrian. Epiet. lib. I. cap. 29. pag. 123. lin. 14. ὁ ἔργῳ ΜΑΡΤΥΡΗΣΩΝ ΤΟΙΣ ΛΟΓΟΙΣ, qui opere sive vitæ actionibus sermones atque doctrinam istam veluti testimonio confirmet.

Ibid. v. 13. (ταύρους καὶ σέμματα) i. e. ταύρους ἐσημεμένους, tauros vittatos. ἐν Αἰγύπτῳ, cuius generis exemplum in Polybio quoque datur, qui cum pag. 20. lin. 16. dicat ἀναγκαῖον τὰς ὑποθέσεις εἶναι τὰς πρώτας ψευδεῖς, necessum falsa esse quæ prius posuit, paulo post easdem illas τὰς ὑποθέσεις

Θέσεις τὰς πρώτας duabus vocibus repetit lin. 27. λοιπὸν ἀνάγκη συγχωρεῖν, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις εἶναι ψευδεῖς, *restat necessario concedendum, quas principio posuit assertiones esse falsas.*

Ibid. v. 22. ὁρῶντες ἐμμένειν τῇ πίσει) Polyb. pag. 62. lin. 25. ΠΑΡΕΚΑΛΕΙ μετὰ δεήσεως, μεγάλας δωρεὰς καὶ χάριτας ὑπικινέμεν, εἰ μὴ ΕΜΜΕΝΩΣΙ ΤΗ πρὸς αὐτὸν ΠΙΣΤΕΙ. *Hortatur, oratque, magnā etiam præmia pollicens, ut in data fide maneant.*

Ibid. ὁρῶντες ἐμμένειν τῇ πίσει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν) Recte hoc loco interpretes subaudiunt *docentes*, ut Camerarius, vel *dicentes*, ut Beza; cui tamen in eo non assentior, quod copulam καὶ opinatur rectius expungi, legique ὅτι δεῖ, uti legerit Arabs. Offensus eo est, quod ὁρῶντες non possit cum ὅτι construi. Atqui Chrysostomus legit illud καὶ, nihilque eum hic offendit, sed addit tantum: ἔτο ἔλεγον, ἔτο ἐδείκνυσον, *hoc dicebant, hoc demonstrabant.* Et ne cui minus Græca, minusve elegans hæc syntaxis esse videatur, en tibi simillimum exemplum apud Polybium, qui huic ipsi participio ὁρῶντες, in altero orationis membro τὸ ὅτι subjungit, quod cum cohærere cum isto participio non possit, æque ac hoc loco, exterius assumendum est *dicentes*, vel simile quid. Exstat illud exemplum lib. 5. cap. 27. pag. 522. lin. 16. ΣΥΝΕΝΤΕΣ

δ' οἱ πελτασταὶ τὸ γεγονὸς, διαπεμφθέντες τινὰς
 πρὸς αὐτὰς τὸ Λεοντίαν, πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλαν
 πρὸς τὸν βασιλέα, ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΕΣ εἰ μὴ πρὸς
 ἄλλο τι πεποιήται τὴν ἐπαγωγὴν τὸ Λεοντίαν, μὴ
 χωρὶς αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλεσμέ-
 νων κρίσιν· εἰ δὲ μὴ, ΟΤΙ νομιᾷσι μεγαλείως πα-
 ρολιγωρεῖσθαι, καὶ καταγινώσκεσθαι πάντως· εἰ δὲ
 πρὸς τὴν ἐγγύην τὴν τὸ Μεγαλέαν, ΔΙΟΤΙ τὰ χρήμα-
 τα κατὰ κοινὸν εἰσενέγκαντες, ἐκτίσθαι αὐτοί.
*Ejus rei certiores facti, cetrati per quendam a Leon-
 tio missum, Regem per legatos orant, si propter aliam
 causam aliquam Leontium duci jussisset, ne ipsis ab-
 sentibus de accusatione illius vellet cognoscere: alio-
 quin pro ingenti contumelia factum & philippi se ductu-
 ros, atque omnino haud probaturos. Sin autem ex
 causa sponsionis pro Megalea ductus foret; paratos se
 collatitia pecunia id nomen expungere. Similiter
 Corn. Nep. Ages. 6, 2. laudavit consilium eorum,
 & se id quoque, fieri debere, animadvertisse, scil. di-
 xit. Haud multo aliter idem Polybius pag.
 407. lin. 14. & 18.*

Cap. XV. II. Ἀλλὰ τὸ χάρις Κυρίου Ἰησοῦ
 χριστοῦ) *per gratiam Domini Jesu Christi, qua is tan-
 tum valet apud Patrem suum, ut Deus omnibus
 velit dare salutem, qui ejus consequendæ spem
 omnem in meritis gratiosissimi hujus Filii ha-
 bent positam. Polybius pag. 1146. lin. 10. ὧν
 ἕνεκα δίκαιον ἔφασαν εἶναι τυχεῖν αὐτὰς τὸ ἐλευθε-
 ρίας ὑπὸ Ρωμαίων, ΔΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΧΑΡΙΤΟΣ.
 Equum igitur esse ut Solenses gratia Rhodiorum nixi,*

libertatem a populo Rom. impetrarent. Ita loquuntur legati Rhodiorum, qui quantum debuerint gratia apud Romanos pollere, ex ipsorum oratione intelligitur, qua amicitiae suae erga Romanos fidem atque constantiam commemorant pag. 1144. sub fin. *Nos igitur, P. C. qui maxima certamina & pericula vobiscum animo sincero adiimus, ne nunc quidem amicorum partes deseruimus &c.* Conf. pag. 1143. lin. 5. Ideo vero causam Solensium agebant Rhodii, quod uterque populus Argis oriundus esset, quodque ab ea germanitate fraterna inter ipsos vigeret charitas pag. 1146. init. Postulant ergo Rhodii, ut in ipsorum gratiam Romani amicis quoque ipsorum gratificentur. Simili ratione Deus nobis quoque salutem largitur in gratiam Domini Jesu Christi, cum quo fraterna nobis intercedit necessitudo. Ita etiam pag. 1245. *Regis Attali legati apud Achaeos verba faciebant de restituendis Regi honoribus, καὶ τὸ θεοκαλόντων ποιῆσαι εἶτο ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΤΤΑΛΟΥ ΧΑΡΙΤΟΣ,* rogabantque ut in Attali gratiam hoc facerent. Conf. Not. ad Rom. V. 15. Gerhardus, ad h. l. Per gratiam Christi, inquit, intelligitur gratia Dei parta per passionem & mortem Christi.

Ibid. v. 19. παρενοχλεῖν τοῖς) Polyb. pag. 10. lin. 28. ἀλλὰ καὶ περὶ τὴ συνουσίᾳς, ἔχ' ὡς ἐτύχε, ΠΑΡΗΝΩΧΛΟΥΝ τοῖς Καρχηδονίοις. Verum etiam de finitima ditione negotium Carthaginensibus non leve faceßerunt. Arrian. Epiet. lib. 1. cap. 9. pag.

pag. 44. lin. 2. ubi iudices ad Socratem ita dicunt : *Hac conditione te dimitemus , si ab huiusmodi sermonibus te abstineas , quibus hactenus fuisti usus , μηδὲ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ ἡμῶν τοῖς νέοις , μηδὲ τοῖς γέροντιν , neque obturbes nostris adolescentibus , neque senibus. Quod exemplum prorsus huc pertinet.*

Ibid. v. 27. ἀλλὰ λόγῳ) Polyb. pag. 411. lin. 21. ἔτι καὶ νῦν συνελθόντες ΔΙΑ ΛΟΓΟΥ ποιοῦνται τὴν διεξαγωγὴν , vel nunc in publico illa conventu exponerent , ἢ controversiam colloquio dirimerent. Pag. 292. lin. 14. af. ΔΙΑ ΛΟΓΟΥ τὶ γινῶναι καὶ μάθεῖν , sermone aliquid ex aliis cognoscere ἢ discere. Et pag. 348. lin. 22. ΔΙΑ ΛΟΓΩΝ τῶς ἐνοικούντας εἰς Φιλίαν πρὸςκαλεῖτο , verbis incolas ad suam amicitiam pelliciebat. Arrian. de exp. Alex. 1, 25, 5. ΛΟΓΟΥΣ τὲ τῶας καὶ γράμματα ὧσα ἔδ' Ἀλεξάνδρῳ τῶτ' ἐκόμισε , ἢ mandata quædam ἢ litteras ab hoc Alexandro attulerat. Idem & voce γλώσσης utitur 1, 25, 13. καὶ γράμματα μὲν ἔκομίζει παρ' Ἀλεξάνδρου , τὰ δὲ ἀπὸ γλώσσης οἱ ἐντεταλμένοι ἐξήγγειλε. Ac nihil quidem ab Alexandro litterarum adfert , sed verbis mandata exponit.

Ibid. v. 33. ποιήσαντες δὲ χρόνον) Ποιεῖν χρόνον pro terere , sive consumere tempus , & alicubi commorari , est phrasis pure Græca , utpote qua ipse Polybius utitur lib 8. cap. 8. pag. 721. lin. 21. βεβλόμενοι δὲ μὴ ΠΟΙΕΙΝ ἄπρακτον ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ἐν ᾧ προσεδρεύουσιν ταῖς συρράχαις. Et ne sine aliquo

quo fructu tempus omne, quo Syracusas obsidebant, tererent. Licet enim libros illos a sextousque ad decimum septimum non integros, sed excerpta tantum habeamus: qui tamen ea confecit M. Brutus, seu quis alius, non suis, sed Polybii verbis usum credo; aut si maxime suis interdum usus sit, tamen M. Brutus certe inter recentiores scriptores referri non potest. Neque quia hic ἀπρᾶκτον additur, propterea Lucæ phrasin a Polybiana differre puto. Quare equidem vehementer miror, Isaacum Casaubonum, qui tantum operæ curæque in Polybio posuit, quantum vix quisquam in ullo scriptore, quique non modo eum accurate in Latinum sermonem transtulit, sed etiam commentarium in eum scribere est aggressus, quem quidem si perfecisset, [atque utinam perfecisset!] ex paucis illis, quæ absolvit, foliis apparet opus futurum fuisse immensi laboris, doctrinæque infinitæ: illum, inquam, Casaubonum in notis ad h. l. Actorum ita scribere: Ποιῶν, pro Ἀγερῖβειν, & alicubi commorari, ut insolens est & inauditum Græcis disertioribus loquendi genus, ita apud recentiores scriptores, quorum oratio λατινίζει sæpe magis quam ἑλληνίζει, passim occurrit. Affert deinde loca N. T. Act. XVIII. 23. XX. 3. 2. Cor. XI. 25. Jac. IV. 13. additq̃: Apud Eusebium autem & alios ejus seculi scriptores passim, ut dixi, occurrit hoc loquendi genus. Allegat quoque Suidam & antiquam inscriptionem Latinam, tandemque notam istam sic concludit: Porro sic sæpe loquuntur Romani Jurisconsulti: ut non dubium sit,
Græ-

Græcos hac in phrasi Latinos esse imitatos. Sed ex ipso quoque Demosthene in Lexicis affertur idem loquendi genus χρόνον ποιεῖν pro *monari, tardare*, qui sane immunis est ab omni Latinismi suspicione; si cui forte vel Polybius, diu cum Romanis versatus, vel M. Brutus, ipse Romanus, aliquid hujusmodi ob latini sermonis consuetudinem admisisse videantur. Discamus ergo, (quod etsi aliquoties jam dictum est, dicendum tamen est sæpius,) hoc quoque exemplo moniti cavere, ne temere vel negemus phrasin aliquam esse græcam, vel negantibus credamus. Ne ipsis quidem Græcis Grammaticis, licet de sua lingua iudicium ferentibus, hac in parte semper fides habenda est. Ita phrasin κρᾶειν τὴν θύραν quidam ex ipsis Græcis negarunt græcam esse, cum tamen in Xenophonte, purissimo scriptore, exstet, uti ex eo annotatum est ad Matth. VII. 7.

Ibid. v. 36. ἐπισκεψάμεθα τὰς ἀδελφὰς πῶς ἔχουσιν) Polyb. pag. 1330. lin. 20. *legatos miserunt, τὰς ἐπισκεψομένου πῶς ἔχει τὰ κατὰ τὰς προειρημένους βασιλεῖς, ad invisendum quo loco Regum illorum res essent.* Item pag. 1301. lin. 11. & pag. 1303. lin. 14. Quod vero Grotius ait Hebraicam locutionem esse, pro: ἐπισκεψάμεθα πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοί, refellitur exemplo Demosth. ad epist. Phil. ὥστε πολλὰς τῶν Μακεδόνων ἐκ τῶν ἀντὶς ἰδοί, πῶς ἀγίνονται πρὸς τὸ φίλιππον, pro: πῶς πολλοὶ ἀγίνονται ἀντίπτωσις

πρωσις est Græcis usitatissima, de qua vide *Er. Schmid.* ad Act. XVI. 1. Sic *Arrian.* de exped. Alex. 3, 1, 3. τὴν ἐν Ἰοσῶ μάχην ὅπως συνέβη πεπυσμένῃ, pro: ὅπως ἡ μάχη συνέβη. Et *Matth.* VI. 28.

Cap. XVI 1. πατὴρ δὲ Ἕλληνας.] Fuit ergo *Timotheus* μιξέλλην. Ita enim vocabantur, qui altero tantum parente Græci erant; quemadmodum apud Romanos *Hybridae* appellabantur, qui diversæ nationis parentes habebant. *Polyb.* pag. 95. lin. 12. ἔκ ὀλίγοι δὲ μιξέλληνες, non pauci inerant ibridæ Græci.

Ibid. v. 3. ἤδρισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας ὑπῆρχεν.) Pro, ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ. Rectius *Piscator* trajectionem Græcam esse statuit, quam *Grotius* constructionem hebraizantem. Ita enim Scriptor purissimus, & sine dubio hebrææ linguæ prorsus ignarus *Arrianus*, & quidem sapius. Ut I, 26, 8. ἡγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν, τοῖς ἀσπενδιοῖς, ὅτι ἔθεν τῶν συγκατεμένων πρᾶξις ἐθέλοιεν. Nunciatum ei est in itinere, *Aspendios* nihil eorum quæ prætia essent præstare velle. Et 2, 5, 8, & 7, 13, 9. & 7, 15, 7. Et *Indic.* 13, 8. ἀγγέλλουσιν τοῖς ἐλεφάντας ὅτι ἐν τῷ ἔρκει ἔχονται. *Elephantos* septo inclusos esse nunciant. Interdum tamen ὅτι ante se habet nominativum. Ut 3, 10, 2. Παρμενίων δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος παρήγει. Sunt qui dicant, *Parmenionem* venisse & suasisse. Quæ omnia collegit *Gro-*

Gronovius ad Arrian. 3, 1, 3. Conf. Not. ad Joh. VIII. 54.

Ibid. v. 9. Διαβάς) *trajice*. Polyb. pag. 569. lin. ἐκ τῆς ἑλλάδος ΔΙΑΒΕΒΗΚΟΤΕΣ, *qui e Græcia illuc trajecerant*.

Ibid. v. 12. πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις] Polyb. lib. 2. cap. 16. pag. 145. lin. 5. μέχρι πόλεως Πίσσης, ἡ ΠΡΩΤΗ καίται ΤΗΣ ΤΥΡΡΗΝΙΑΣ ὡς πρὸς τὰς δυσμάς. *Pisam usque, primam Etruriæ urbem, occidentem versus*. Et lib. 5. cap. 80. pag. 589. lin. 15. ἡ καίται μετὰ ρινοκόρυρα, ΠΡΩΤΗ τῶν κατὰ Κόιλην Συρίαν πόλεων ὡς πρὸς τὴν Αἴγυπτον. *Hæc urbs Cælen Syriam ex Ægypto petenti, post Rhinocorum occurrit prima omnium e Syriacis*. **Cæterum de hoc loco videatur Casaubonus in Notis ad N. T.**

Ibid. v. 14. προσέχειν τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου) Προσέχειν h. l. est *fidem habere, assentiri, obtemperare*, uti & supra VIII. 6. Ita Polyb. pag. 1471. lin. 4. ὁ δὲ ἔΠΡΟΣΕΙΧΕ ΤΟΙΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ. *Ille vero cuncta quæ dicerentur parvi faciebat*. Pag. 1479. lin. 26. Philo etiam tum advenit benignas Achæis conditiones ferens. οἱ δὲ συνεδρεύσαντες ΤΟΙΣ Μὲν ΥἱΟ ΤΟΥ ΦΙΛΩΝΟΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ ἔΠΡΟΣΕΙΧΟΝ. *Sed Senatores nihil Philonis sermonibus commovebantur*. Et Pag. 53. lin. 12. αὐτοὶ δὲ ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ, ἑλάνθον ἔξω πελάγιοι. *Spretis hisce monitis, in altum*

*imprudenter sunt provecti. Et pag. 63. lin. 3. ἔχ
οιον ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ αὐτοῖς· ἀλλ' ἀπλῶς ἔδ' ἀκχεῖν
ἤξιον. Ne auribus quidem admittere eorum sermo-
nes voluerunt: nedum ut ipsis consentirent. Et pag.
354. lin. penult. καὶ λοιπὸν ἡδὴ φαβίῳ ΠΡΟΣΕΙ-
ΧΟΝ τὸν νῦν, καὶ τοῖς ὑπὸ τῆς τῆς ὁδοῦ γυγελλομένοις.
Fabioque deinceps dicto obtemperantes, imperiis illius
paruere. Eodem sensu etiam Chrysostomus lo-
quitur in Johannem cap. 3. pag. 185. D. Et testi-
monium ejus nemo accipit. Atqui ἔς discipulos habe-
bat, καὶ πολλοὶ ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ ΤΟΙΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ,
ἔς multi assentiebantur dictis ejus. Quomodo ergo di-
cit: nemo accipit?*

Ibid. v. 22. περιήσαντες αὐτῶν τὰ ἰσχυρία]
Polyb. pag. 1001. lin. 12. *Qui audierant, alii*
differre hominem convitiis; alii protrudere. Conantē
se defendere, τὰ χεῖρας οἱ μὲν τὴν χλαμύδα ΠΕΡΙΕΡ-
ΡΗΞΑΝ, ab aliis laceratur chlamys. Arrian. de
exp. Alex. 7, 24, 5. ΠΕΡΙΡΡΗΞΑΜΕΝΟΥΣ δὲ τῷ πτε-
ρῶσι τὰ τε στήθη καὶ τὰ πρόσωπα, ὡς ἐπὶ μεγάλῳ
κακῷ. Laceratis vestibis pectora faciemque convi-
disse, magnam aliquod malum ominatos. Plura
hujusmodi loca collegit Grotius.

Cap. XVII. 5. ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.] pro-
ducere ad populum, ut in concione eos accusa-
rent. Arrian. de exped. 3, 26, 2. ΕΙΣΑΧΘΗΝΑΙ
ΕΣ Μακεδόνας Φιλώταν, καὶ κατηγορεῖν αὐτὸν
ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον. Philotam ad Macedonas ad-
ductum (sive in concionem eorum productum.)

graviterque in concione ab Alexandro accusatum fuisse. Conf. Act. XIX. 30. & Arrian. 4, 14, 3.

Ibid. v. 9. λαβόντες τὸ ἱκανὸν ὥσθ' ἔϊάσθαι. Puto veram esse Budæi, Grotii, aliorumque expositionem: Jasonem hunc ἔ' amicos ejus satis dedisse judicio sisti Paulum, si opus esset; quod non evenit. Τῷ λαβεῖν τὸ ἱκανὸν, ex adverso respondet τὸ ποιεῖν τὸ ἱκανὸν apud Polybium pag. 1325. lin. 1. εἰὰν τὸ ἱκανὸν ποιῇ τῇ συγκλήτῳ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐξουσίαν. Si idonea ratione caverit, se in ipsius potestate futurum, sicut esset olim. Atque cum hanc phrasin non repererim, placet similem annotare, necubi nostra merito desideretur industria, nempe τὸ δίκαιον λαβεῖν ὥσθ' ἵν' ᾖ, est, judicio cum aliquo contendere, eumque ob illatas injurias in jus vocare, pag. 1325. lin. 4. a f. ἐβέβηκον τὸ δίκαιον ἐκεί λαβεῖν ὥσθ' ἵν' Ἀθηναίων, volebant ibi ex æquo agere cum Atheniensibus.

Ibid. v. 11. μετὰ πάσης προθυμίας] Polyb. pag. 447. lin. 18. Φιλανθρώπως δὲ αὐτοὺς καὶ μετὰ πάσης προθυμίας ὑποδεξαμένων. Ab his humaniter ἔ' singulari alacritate suscepti. Item pag. 701. lin. ult.

Ibid. v. 14. πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν) ut iret ad mare. Alterutrum sufficeret, vel ὡς, vel ἐπὶ. Qui pleonasmus licet jam ex Xenophonte sit ostensus, tamen ut pluribus exemplis sit testator, quædam addere liceat. Po-

Polyb. pag. 30. lin. 7. *simulac instructa classis foret,*
 πλεῖν ΩΣ ΕΠΙ τὸν πορθμεόν, *ad fretum navigarent.*
 Pag. 59. lin. 7. a f. ἐπλεον οἱ στρατηγοὶ Δακκοσίαις
 ναυσὶν ΩΣ ΕΠΙ τὴν Σικελίαν, *classe navium CC in Si-*
ciliam COSS. proficiscuntur. Pag. 77. lin. 17. a f.
 ἐποιεῖτο τὸν πλῆν ΩΣ ΕΠΙ τὸ Λιλύβαιον, *navigatio-*
nem versus Lilybæum instituit. Pag. 744. lin. 19.
 προῆγον ΩΣ ΕΠΙ τὴν ἀγοράν, *recta fori regionem*
petunt. Merito ergo notat Clariss. Lamb. Bos
 Belgas interpretes, quod verterint *proficisci tan-*
quam ad mare. Sed ut falsum hoc esse, recte
 vidit: ita nihilominus verum harum particula-
 rum usum vereor ut ipse sit satis affecutus. Ait
 enim notare ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, *usque ad mare;*
 eamque in rem allegat etiam quædam Polybii
 loca, ut lib. 4. pag. 388. Καὶ προῆγον ΩΣ ΕΠΙ τὴν
 Ἠλείων. Quod ipse vertit: *Ei processerunt usque*
ad Eleorum terram. Sed rectius omnino Casau-
 bonus: *versus Eleorum fines castra movent.* Sicque
 in cæteris locis omnibus. Verum quia inter-
 dum haud multum interest, five *versus*, five *usq;*
ad exponas: afferam quædam loca, in quibus
 ὡς ἐπὶ nullo modo *usque ad* interpretari licet.
 Arrianus de exped. Alex. I, 2, 1. ἀπέχει δὲ ἑστὶ
 ἀπὸ τοῦ Ἰστρο, ΩΣ ΕΠΙ τὸν Ἄιμον ἰόντι, *σαθμὸς τρεῖς.*
Distat id flumen ab Istro, si quis Æmum petat, (five
Æmum versus proficiscenti,) itinere tridui. Et
 I, II, 6. παρήμειψε τὸ Πάγγαιον ὄρεος τὴν ΩΣ ΕΠὶ
 Ἀβδηρά. *Pangæum montem præterit via, qua Ab-*
deram tendit. Et 6, 15, II. Prius in Musicani fines
 irrupit, πρὶν πυθέσθαι Μυσικανὸν ὅτι ὤρμηται ΩΣ
 ΕΠ

ΕΠ' αὐτὸν Αλέξανδρος, *quam is quicquam de Alexandri expeditione audisset.* Et 2, 19, 5. Ἐπειτα ἀνεμὸν τηρήσαντες ὥς ἐπὶ τὸ χῶμα ἐπιφέροντα. *Deinde observato vento qui aggerem versus spiraret.* Et 3, 13, 2. ἦγε δὲ ὥς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Αλέξανδρος μάλλον. *Alexander magis versus dextrum suum cornu aciem ducit.* Et pro ἐπὶ θάλασσαν 3, 19, 10. paulo post dicit ὥς ἐπὶ θάλασσαν n. 12. *Thessalos equites remisit ἐπὶ θάλασσαν.* *Erocillum vero jussit eos deducere ὥς ἐπὶ θάλασσαν.* Et 4, 19, 5. Neque tamen hoc vult Lucas istis particulis, quasi Paulus tantum versus mare ierit, sed quod omnino etiam ad mare pervenerit. Sic Arrian. 3, 1, 6. *Ex Memphi deinde κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὥς ἐπὶ θάλασσαν, secundo flumine ad mare devectus est.* & 6, 1, 1. & 3, 7, 8. ἦει πρὸς τὸν Τίγρητα ὥς δὲ ἀφίκετο. *Confestim ad Tigrim contendit.* Quo postquam venit. 3, 18, 15. *Contendit ὥς ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ad flumen, & reperit jam pontem in ea factum.* Item 3, 28, 1. 3, 29, 4. 4, 7, 3. & aliis locis innumeris. Vix enim apud ullum Scriptorem sæpius, quam apud Arrianum hæc reperiri puto. Quanquam nec Polybio infrequens hic pleonasmus; unde Jac. Gronovius in notis ad eum Scriptorem pag. 400. ὥς ἐπὶ, inquit, in hoc auctore utramque paginam replet, quorum si utrumque Latine velis reddere, sententiam turbes. Ut pag. 1052. lin. 8. a f. pag. 1053. lin. penult. pag. 1061. lin. 15. & lin. penult. & pag. 1161. lin. 6, & 17.

Ibid. v. 15. οἱ δὲ καθίσκωντες τὸν Παῦλον,]
Qui deducebant Paulum, die ihn wegbrachten. Κα-
θίσκω est aliquo perduco & pervebo. Arrian. Hist.
Ind. 27, 1. Hinc scribit Nearchus ducem navigatio-
nis, Hydracem nomine, Gadrusium, una cum ipsis na-
vigasse: pollicitumque esse, ΚΑΤΑΣΤΗΣΕΙΝ αὐτοὺς
μέχρι Καρμανίης, se illos in Carmaniam delaturum.
Item 36, 4. Alexander ita Nearchum alloquitur: Ego
te, Nearchē, nulla posthac pericula adire volo. Sed
alius posthac erit classi praefectus, ἕς ΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ
αὐτὸ ἐς Σῶσα, donec eam perducatur in Susa. Near-
chus respondens, si qua in re, inquit, mihi gratifica-
ri volueris, hoc ne feceris: quin potius me universo
exercitui praefectum esse patiari, ἔστε σοι σώας ΚΑ-
ΤΑΣΤΗΣΩ ἐς Σῶσα τὰς νέας, donec tibi naves sal-
vas in Susa perduxerim. Polyb. pag. 1157. lin. 8. a f.
καὶ τὰ χρήματα ΚΑΘΙΣΤΑΤΩΣΑΝ ἐν Ῥώμῃ. Eaque
pecunia ut Romam tuto curetur, ipsi providendo. Et
pag. 1158. lin. 4. καὶ τὰ ὄμνηα ΚΑΘΙΣΤΑΤΩΣΑΝ
εἰς Ῥώμην. Obsides Romam transportandos ipsi cu-
rant.

Ibid. v. 21. ἐπιδημῶντες ξένοι] Polyb. pag.
 1402. lin. 7. a f. ΞΕΝΟΙ τῶν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας εἰς τὴν
 Λακεδαιμόνα ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΗΣΑΝΤΕΣ, peregrini
 ex Bœotio Lacedæmonem profecti. Παρεπιδημεῖν est
 alicubi aliquo tempore versari.

Ibid. v. 26. ὁρίσας πρὸς τε, καὶ εἰς) Polyb.
 pag. 992. lin. 21. νῦν δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν ΚΑΙ-
 ΡΟΝ ΩΡΙΚΕΝ. Nunc vero & diem & horam designa-

vit, quæ sit diadema assumpturus. It. pag. 767. lin. 16. a f. pag. 770. lin. 7. Hic vero καιρὸς ἔστι βίῃ intelligi, facile assentior *Pricæo*; quod autem idem ex *Arriano* 1, 12. in *Epietetum* hæc citat, ἐκεῖν [Ζεὺς] τὴν γένεσιν σὺ ὥρισε καὶ διέταξεν, non satis consideravit verba *Arriani*, quæ ita se habent pag. 59. lin. 20. ἀγανακτήσεις δὲ καὶ δυσχερεσθήσεις τοῖς ὑπὸ τοῦ Διὸς διατεταγμένοις, ἀ ἐκεῖν μετὰ τῶν μοιρῶν παρθεσῶν καὶ ἐπικληθῆσῶν σὺ τὴν γένεσιν, ὥρισε καὶ διέταξεν; *Indignaberis et moleste feres ea quæ a Jove sunt constituta, quæ ipse cum Parcis presentibus ac volentibus nativitatem tuam, (i. e. vitæ tuæ certum spatium definientibus) determinavit et constituit?* Verba ὥρισε καὶ διέταξε pendent ab articulo ἀ, γένεσιν autem refertur ad ἐπικληθῆσῶν, non vero ad ὥρισε καὶ διέταξεν, uti opinatus est *Pricæus*.

Ibid. ὁροθεσίας τὴν κατοικίαν αὐτῶν.) *Arrian.* *Epiet.* lib. 1. cap. 9. pag. 42. sub fin. ἄνθρωποι, ἐκδέξασθε τὸν θεόν, ὅταν ἐκεῖν σημήνη καὶ ἀπολύσῃ ὑμᾶς ταύτης τὴν ὑπηρεσίαν, τότε ἀπολύετε πρὸς αὐτόν. ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἀνάχεσθε ΕΝΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ταύτην τὴν χάραν, εἰς ἣν ἐκεῖν ὑμᾶς ἔταξεν. ὀλίγον ἄρα χρόνον ἔστω ὅτ' οἰκησέω, καὶ ῥάδι τοῖς ἔστω διακειμένοις. *Homines, exspectate Deum; cum ille significarit et dimiserit vos ab hoc ministerio, tunc discedite ad ipsum. In presentia vero patientes estote, incolentes hunc locum, in quem ille vos constituit. Breve sane tempus est hujus habitationis, et facile iis qui sic animo sunt affecti.* *Ibid.*

Ibid. v. 28. κινέμεθα] Ulyssis & Socratis ad Deum hæc vox refertur ab Epicteto: ὅτι & σε λήθω ΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ, *Haud te latebo, etiam quando me commoveo, lib. i. cap. 12. pag. 55. lin. 4. a f.*

Ibid. Τὸ γὰρ καὶ γένεσθαι ἐσμέν.) De hac cognatione hominum cum Deo multa præclare differit Epictetus, ex quibus nonnulla afferemus. Lib. i. cap. 9. init. Εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ ἢ περὶ τῆς ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ τῆς θεῆς καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, τί ἄλλο ἀπολείπεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τὸ τῷ Σωκράτει, μηδέποτε πρὸς τὸν πυθόμενον ποδαπὸς ἐστὶ, εἰπεῖν ὅτι Ἀθηναῖος ἢ Κορίνθιος, ἀλλ' ὅτι κόσμιος; *Si vera hæc sunt, quæ de cognatione Dei & hominum disputantur a philosophis: quid aliud relinquitur hominibus, quam id quod Socrates dixit, ut nimirum interroganti, unde sint oriundi, nequaquam se Corinthios aut Athenienses, sed mundanos esse respondeant?* Et paulo post: Διὰ τί μὴ εἴπῃ τις αὐτὸν κόσμιον; Διὰ τί μὴ υἱὸν τῆς θεῆς; Διὰ τί δὲ φοβηθήσεται τί τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα ἢ συγγένειαν, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν μέγα δυναμένων ἐν Ῥώμῃ, ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφαλείᾳ ἀγῶντας, καὶ ἀκαταφρονήτως, καὶ δεδοικότας μηδ' ὀτιῶν. Τὸ δὲ τὸν θεὸν ποιητὴν ἔχειν καὶ πατέρα, καὶ κηδερίονα, ὅτετι ἡμᾶς ἐξαίρησεται λυπῶν καὶ φόβων; *Quidni dicat quis se mundanum? Quidni filium Dei? Cur vero timeat quidquam rerum humanarum? An cognatio cum Cæsare, aut cum alio quoriam potentiorum Romæ, potest efficere ut se-*

secure vivant, neque contemnantur, neque quidquam timeant: quod vero Deum habeamus conditorem, & patrem, & curatorem, id non liberabit nos a tristitia & metu? Paulo inferius eodem capite: πῶς Σωκράτης εἶχε πρὸς ἑαυτὰ; πῶς δὲ ἄλλως, ἢ ὡς ἔδει τὸν πεπεισμένον, ὅτι ἐστὶ τῶν θεῶν ΣΥΓΓΕΝΗΣ; *Quomodo Socrates se in his gerebat? Num aliter, quam ut oportebat eum, cui persuasum esset, se esse Deorum cognatum?* Et cap. 14. pag. 62. lin. penult. αἱ ψυχὰς μὲν ἕτως εἰσὶν ἐνδεδεμέναι καὶ συναφεῖς τῷ θεῷ, ἅτε αὐτοῦ μέρη ἔσται, καὶ ἀποσπάσματα, & πάντος δ' αὐτῶν ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ, ἅτε οἰκεῖς καὶ συμφυεῖς, ὁ θεὸς αἰσθάνεται; *Animæ quidem ita sunt colligatæ & copulatæ Deo, ut quæ sint partes ejus, ex ipso decerptæ. Non ergo omnem illarum motum, tanquam affinem & cognatum Deus sentiat?* Et lib. 2. cap. 8. pag. 157. σὺ ἀπόσπασμα εἶ τοῦ θεοῦ· ἔχεις γὰρ ἐν σεαυτῷ μέρος ἐκείνου. Τί ἔν ἀγνοεῖς σὺ τὴν ΕΥΓΕΝΕΙΑΝ; γὰρ ἔκ οἶδας πόθεν ἐλήλυθας; *Tu decerptus es ex Deo, habes in te partem quandam illius. Cur ergo ignoras nobilitatem tuam? Cur non nosti unde veneris? Ex qua divina cognatione Epictetus ibidem prorsus aurea vitæ præcepta deducit, quæ ad I. Cor. III. 16. rectius annotabuntur. Sed quatenus hæc vera sint, ex saniore Theologia discendum est.*

Ibid. v. 31. πίστιν τοῦ θεοῦ πᾶσι) probationemque exhibuit omnibus, & argumento quodam demonstravit, fidemque fecit Deus, hat allen einen Beweis dargegeben / hunc à se destinatum esse

esse mundi judicem, eo quod ipsum a mortuis excitavit. Nam πίστις παρέχειν Græce dici pro confirmare, probare, fidem facere, mox exemplis declarabimus, quibus destituti, alii aliter hæc interpretantur. Glassius Rhet. sacr. pag. 25. πίστις hoc loco accipit pro fidei accendendæ organo, b. e. verbo salvifico, quo fidem Deus operatur in illis, qui non reluctantur; alii facultatem credendi significare volunt, inter quos & Job. Tob. Major in Annotatis ad Acta Apost. ita scribit pag. 235. Addidit insuper medium fidei salvificæ, πίστις παρέχων πάντων v. 31. facultatem credendi omnibus promiscue offerens, & quantum in se est, conferens, quem sensum indoles vocum nativa gignit. Sed quæ nativa vocum indoles sit, non aliunde, omnium consensu, judicari potest, quam ex communi cujusque linguæ usu. Nam si hic verbum verbo quampressissime reddere velimus, foret πίστις παρέχων πάντων, fidem exhibens omnibus, quod quidem idem esset ac fidelitatem præstans, uti patet ex verbis Darii apud Curtium 5, 12, 11. *Ite, & consulite vobis, ad ultimum regi vestro, ut decebat, fide exhibita.* Vel si malis, fidem præbens omnibus, quod est in versione vulgata, idem ille, quem dixi, sensus erit. Ita enim Corn. Nep. Attic. cap. 4. n. 4. *Ciceroni in omnibus ejus periculis singularem fidem præbuit.* Quanquam omnino πίστις παρέχεται id quoque significat in passiva voce, apud Polyb. pag. 846. lin. 8. a f. ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς χρείαις καὶ τὴν ὅλην ΠΙΣΤΙΝ ἐνεφανίζον ἣν ἐτύγχανον ἐκεί-

Z 5

VOIS

νοις ΠΑΡΕΣΧΗΜΕΝΟΙ. *Multa idem subjecit, quan-*
to eis fuisset usui, quam in omnibus fidem eis præsti-
tisset. Sed nihil ista significatio ad hunc locum.
Videndum ergo, num eo, quo dixi, sensu phrasin
hanc Græci usurpent. Quod nisi constet, in-
certa vagetur necesse est omnis de hoc loco dis-
putatio. Chrysostomus & Theophylactus hoc
loquendi genus, ut multa alia, non exponunt;
credo propterea, quod nemini Græcorum id ef-
set ignotum, aut obscurum, sed in communi
sermone versaretur. Nam non raro Græcos eo
usos, exempla declarant. Ita Polybius lib. 4.
cap. 33. pag. 419. lin. 17. a f. ἔ μὲν ἀλλὰ καὶ χωρὶς
τῶν πάλαι τὰ τελευταῖα γεγονότα μετὰ τὸν Μεγα-
λης πόλεως καὶ Μεσσηνίας συνοικισμόν, ἱκανὴν αὖν
ΠΑΡΑΣΧΗ ΠΙΣΤΙΝ τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις. Sed
ut taceamus hæc antiqua, novissima quæ contigerunt
post Megaroleos & Messenæ instaurationem, satis quod
dicebamus confirmant. Item lib. 2. cap. 52. pag.
192. lin. 8. Acrocorintho tradito, & veterem offen-
sam erga domum regiam oblitteravit, ἱκανὴν δὲ ΠΙ-
ΣΤΙΝ ΠΑΡΕΣΧΕΤΟ τὸ πρὸς τὰ μέλλοντα κοινωνίας,
& futuræ in posterum societatis fidem abunde fecit.
Et lib. 2. cap. 58. pag. 200. lin. 18. οἱ δ', ἵνα Κλεο-
μένει καὶ Λακεδαιμονίοις ἱκανὴν ΠΑΡΑΣΧΩΝΤΑΙ ΠΙ-
ΣΤΙΝ πρὸς τὴν ἐνεσῶσαν ἐπιβολήν κλ. Verum isti,
quo fidem Cleomeni & Lacedæmoniis facerent prompti
animi sui ad ea quæ parabant, jure gentium violato,
maximum hoc nefas ultro patravunt. Et Euseb.
Hist. Eccl. lib. 5. cap. 3. pag. 168. A. Πλείσται γὰρ
ἐν καὶ ἄλλαι ᾧ ὁδοξοποιῖαι & θεῖα χαρίσματα
εἰσέτι

ἡσέτι τότε κατὰ Διὰφόρους ἐκκλησίας ἐκτελεσθῆναι,
 ΠΙΣΤΙΝ ὧς πολλοῖς & καὶ κείνους προφητεύειν
 ΠΑΡΕΙΧΟΝ. *Multa quippe divinae gratiae miracula*
in pluribus Ecclesiis etiam tum fieri solita, fidem plu-
rimis faciebant, eos quoque prophetare. Plutarchus
in Symposio septem sap. πάντων δὲ ΠΙΣΤΙΝ ἔργον
 ΠΑΡΑΣΧΕΙΝ. *Omniū autem fidem rem ipsam*
facere. In quibus exemplis πίσις est id quod fi-
dem facit, sive probatio & demonstratio & fide
dignum argumentum. Diserte enim Aristote-
les Rhet. lib. i. cap. i. v. 27. ἡ πίσις ἀπόδειξις τις,
τότε γὰρ πισεύομεν μάλιστα, ὅταν ἀποδεδείχθαι ὑπο-
λάβωμεν ἔστι δὲ ἀπόδειξις ῥητορικὴ, ἐνθύμημα.
καὶ ἔστι ἔτο, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, κυριώτατον τῶν πεί-
σεων. τὸ δὲ ἐνθύμημα, συλλογισμὸς τις. Proba-
tio est demonstratio quaedam, tunc enim maxime credi-
mus, cum rem demonstratam esse arbitramur; oratoria
autem demonstratio est enthymema; eaque, ut simpli-
citer dicam, probationum omnium potissima est; en-
thymema autem syllogismus quidam. Quintil. lib.
5. cap. 10. pag. 289. Ea natura est omnium argu-
mentorum, ut per ea quae certa sunt, fidem dubiis affe-
rant. Haec omnia generaliter ΠΙΣΤΕΙΣ appellant:
quod etsi propria interpretatione dicere fidem possu-
mus, apertius tamen probationem interpretabimur.
Eodemque plane sensu Polybius pag. 1373. lin. 17.
δῆλον δὲ ἔτο ποιήσκειν ἐπηγγελάμεθα Διὰ τῶν ἐξῆς
ῥηθησομένων, εἰς ἔτον ὑπερθέμενοι τὸν καιρὸν τὴν ΠΙ-
ΣΤΙΝ τὴν σερηθείσης ἀποφάσεως. Atque id nos po-
stea ostensuros esse tum polliciti, hunc in locum sermo-
nis illius demonstrationem distulimus. Iosephus
 pro

πτο πῶςιν παρέχειν dicit πιστεύειν παρέχειν, lib. 6.
 antiq. de Davide, ostensa lacinia vestis, quam
 Sauli in spelunca absciderat, innocentiam suam
 demonstrante pag. 199. lin. 5. a f. ἐπιδείξας δὲ τὸ
 ῥάκδι ἰδεῖν, ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΠΑΡΕΙΧΕΝ. *Simulque*
pannum protulit, qui verbis fidem astrueret. Ne-
 que solum cum verbo παρέχειν, sed etiam cum
 aliis conjungitur in eadem significatione, ut πί-
 σιν παριστάνει, συνιστάνει, ἐγκαταλείπειν, φέρειν,
 ὁρῶσκειν, ποιεῖν, ἐμποιεῖν. Polyb. pag.
 429. lin. 16. ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν πεποιήκασι πρὸς τῶν
 πλείων, ἀπίστος ἀμφισβητημένων ΠΑΡΕΧΟΜΕ-
 ΝΟΙ βεβαιωτὰς κατὰ τὸν Ἡράκλειτον. πειρατέον
 δὲ δι' αὐτῆς τ' ἰσορίας, ἱκανὴν ΠΑΡΙΣΤΑΝΑΙ ΠΙΣΤΙΝ
 τοῖς ἀκρόσι. *Quod de plerisque priores nobis fecerunt:*
qui rerum controversarum auctores parum locupletes,
ut agebat Heraclitus, laudabant. quin potius conan-
dum est nobis, ut ipsa per se nostra narratio fidem au-
diētibz faciat. Pag. 693. lin. 5. a f. *Sedenim*
manere humanas res omnes interitum ac mutationem,
ne admonendi quidem sumus. ἱκανὴ γὰρ ἡ τ' φύσεως
ἀνάγκη ΠΑΡΑΣΤΗΣΑΙ τὴν τοιαύτην ΠΙΣΤΙΝ. *Ipsa*
namque naturæ necessitas ad firmandam huic rei fi-
dem abunde sufficit. Joseph. antiq. lib. 6. pag. 195.
 D. lin. 3. de Davide, simulatione infantiæ salutem
 quærente: furorem ac rabiem simulat, ita ut ore
 spumam emitteret, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ΣΤΗΝΙΣΤΗΣΙ
 μανίας ΠΙΣΤΙΝ ὁρῶν τῶν Γιττῶν βασιλεῖ γενήσε-
 σεσθαι τὸ νόσος, ὅ αἷα signa infantiæ præ se ferret, qui-
 bus morbo fidem apud Gittensium regem astrueret.
 Polyb. pag. 877. lin. 3. a f. *Ex eo fiebat, ut quoties*
ali-

aliquid diceret, licet pauca verba proferret, quaeque viderentur aliud agenti excidisse, μεγάλην ΕΓΚΑΤΕ-
 ΛΙΠΕ ΠΙΣΤΙΝ τοῖς ἀκρόσιν, maxime tamen illi apud
 audientes fides constaret. Pag. 1358. lin. 18. af. καὶ
 ἰσχυρῶν ΠΙΣΤΙΝ ΕΦΕΡΕΝ. Ἐφη γὰρ Εὐαγόραν κ. τ. λ.
 Ejus vero certum argumentum esse dicebat, quod Eua-
 goras ἔσ. Pag. 1464. lin. 14. af. μάλιστα δὲ βε-
 λόμεν ΠΙΣΤΙΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΙΝ τοῖς μέλλουσι
 λέγεσθαι ἐν ταῖς ἐξῆς βίβλοις περὶ αὐτοῦ. Eoque po-
 tissimum consilio, ut iis quae de illo viro deinceps sum
 dicturus, fidem praemunirem. Aristot Rhet. lib. I.
 cap. 2. v. 21. Πάντες δὲ τὰς ΠΙΣΤΕΙΣ ΠΟΙΟΥΝ-
 ΤΑΙ διὰ τὸ δεικνύειν, ἢ ὡς παραδείγματα λέγοντες, ἢ
 ἐνθυμηματα. Omnes autem demonstrando fidem
 faciunt, aut exempla proferentes, aut enthymemata.
 Zosimus lib. 4. pag. 762. lin. penult. ΠΙΣΤΙΝ τοῖς
 οἰκείοις λόγοις ΕΜΠΟΙΟΥΝΤΕΣ, quo verbis suis fi-
 dem facerent. Præterea & res, cujus veritas ar-
 gumento quodam demonstratur, & is, qui veri-
 tatem argumento quodam ita deprehendit, ut
 credat, dicitur πίσιν λαβεῖν apud Polybium pag.
 50. lin. 4. af. & pag. 1372. lin. 5. af. Cæterum cum
 id quod in libro quinto simpliciter tantum ἔ absolute
 posuimus, νῦν δὲ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν πίσιν
 εἰληφότες, nunc rebus ipsis confirmetur. Item
 pag. 714. lin. 18. Et pag. 1427. lin. 23. εἰ δὲ τῶ-
 σιν ἀπίστω τὸ λεγόμενον εοικέναι δοξεί, ῥαδίον ὑπὲρ
 ἰσχυρῶς λαβεῖν πίσιν. Quodsi fortasse id alicui in-
 credibile videbitur, veritatem ejus rei assequi in prom-
 pta est. Item res probabilis dicitur πίσιν ἔχειν.
 Polyb. lib. 4. cap. 33. init. ὁ δὲ λόγος ἔστι ἔχει
 μέγιστον

μηδ' ἴσως καὶ διὰ τῶν πάλαι γεγονότων πείσιν.
Atque hoc etiam ex veteri historia probari videtur
posse. Pag. 691. lin. 3. Πίσιν δ' ἔχει τὸ λεγόμενον
 ἐκ ἱστῶν. *Id vero probari vel his exemplis potest.*
 Item pag. 927. lin. 14. Verbum autem παρέχειν
 significat exhibere, proferre, producere, præbere;
 jungiturque sæpe aliis quoque nominibus, quæ
 non multum a vi atque natura πίσεως abeunt.
 Ut apud Xenoph. pag. 655. lin. 35. καὶ ἵστ' τε ΤΕΚ-
 ΜΗΡΙΑ ἄλλα τε πολλὰ ΠΑΡΕΣΧΗΤΑΙ. *Ejus rei*
cum alia fuerunt argumenta. Et pag. 672. lin. 24.
 Καὶ γὰρ ὅτι ὀρθῶς ἐκάς τε ἱστῶν ἐπιμελῇ, ἱκανὰ τεκ-
 μήρια παρέχει. *Etenim te recte hæc singula suscipe-*
re, satis magna de te indicia præbes. Pag. 349. lin.
 54. ἱστῶν δὲ μάρτυρας παρείχοντο τῆς κυβερνήτης.
Atque harum rerum testes gubernatores producebant.
 Polyb. pag. 507. lin. 14. ὁ μὲν ἐν Ἀρατῷ ὡς γε-
 γενομένων ἱστῶν, εἰπὼν τὰ γεγονότα, καὶ μάρτυρας
 ὡς παρόμεν. τῆς συμπαιδόντας. *Quibus post-*
quam rem omnem uti gesta fuerat Aratus exposuit, &
cunctorum qui aderant testimoniis confirmavit. Ex
 quibus exemplis, partim iisdem, partim simili-
 bus constat, πείσιν παρέχειν Græcis sæpe idem
 significare, quod Latinis *fidem facere*; dicitur-
 que in utraque lingua tam de personis, quam de
 rebus, uti exempla superiora declarant, & in
 Latinis Curtius 4, 9, 11. Alexandro qui numerum
 copiarum ejus, quantum procul conjectari poterant,
 estimabant, vix fecerunt fidem, tot millibus cæsis,
 majores copias esse reparatas. Et 6, 10, 19. Ita,
 quod solum indicio fidem fecit, id me, quum a
 Ce-

Cebalino interpellatus sum, movere non poterat. Interdum tamen interest inter πίστιν παρέχειν, & fidem facere. Nam fidem, opinor, alteri facit is, qui ei quod vult persuadet, eumque in sententiam suam perducit. Sed πίστιν παρέχει, qui argumentum profert, præbet, exhibet, offert, & quasi animo alterius amplectendum porrigit, eoque fidem ipsi facere conatur: sive is, cui exhibetur id accipiat, sive repellat. Inest ergo in hoc loquendi genere voluntas nihil intermittentis, quod ad persuadendum pertineat, quamvis interdum exitum & effectum non habeat. Licet vero πίστιν παρασχών dativum & personæ & rei admittat, puto tamen omnes concedere, nomen πάντων, quod additur, in masculino, non neutro genere accipiendum, præsertim cum v. 30. dicatur: *Deus præcipere omnibus ubique hominibus resipiscere.* Sensus ergo loci hic est: Quod Deus iudicaturus sit orbem terrarum per Filium suum, ejus rei argumentum fide dignum præbuit, & quantum in se fuit, fidem fecit omnibus hominibus, eo quod ipsum excitavit ex mortuis. *Ad hoc enim Christus & mortuus est & resurrexit & revixit, ut mortuis ac viventibus dominetur.* Rom. XIV. 9. *Omnes enim sistemur apud tribunal Christi,* v. 10. Testificabantur Apostoli, eum esse, qui definitus sit a DEO iudex vivorum ac mortuorum Act. X, 42. sed ejus rei fides omnis dependebat a resuscitatione illius v. 41. De hac enim nisi testari potuissent, nemo ipsis fidem habuisset, Christum iudicem

dicem annunciantibus. Hoc autem jam non erat incredibile, eum a DEo constitutum esse judicem, qui ab ipso ex mortuis fuisset resuscitatus. Confer *Bezam, Sanctium & Corn. a Lapide*, nec non *Tossanum*, cujus sententiam *Gerhardus* in Annot. ad h. l. non videtur plane rejicere, cum eam alleget, & ne verbo quidem refutet. Ait enim: *Tossanus putat rectius verti, cujus rei fide dignum testimonium cuivis exhibuit, quando eum (Christum) ex mortuis suscitavit.* Quod si dicas: at non omnes Apostolis de resurrectione Christi testantibus credidisse: fateor, apud hujusmodi incredulos eam habuisse vim nullam, neque eos propterea credidisse, mundum ab ipso judicatum iri. Erat tamen ea hujus resurrectionis ratio, ut a bene fanis & rem recto judicio æstimantibus in dubium vocari non potuerit, utpote cum tot testibus comprobaretur, in quibus summa erat vere testandi & facultas & voluntas. Igitur recte omnino Deus dicitur hujus rei *πίστιν ὡς ἔδειχθη*, licet illa *πίστις* non ab omnibus fuerit admissa. Ita Deum esse, ipse hujus rei *πίστιν ὡς ἔδειχθη* *ἡ ἀλήθεια*, *καὶ τὸ αἶσιν* Rom. I. 19. nihilominus sunt, qui Deum negent esse; neque tamen propterea illa *πίστις* non est satis idonea. Nempe ὁ *ὡς ἔδειχθη* *πίστιν ὡς ἔδειχθη*, si non fidem facit omnibus, saltem hoc efficit, ut id, cujus illa *πίστις* est, non amplius sit *ἀπίστος* (Act. XXVI. 8.) sed ei fides haberi possit, modo illa *πίστις* non temere rejiciatur, sed quid ea momenti habeat, sedulo inquiratur atque perpendatur.

Unde

Unde Polybius pag. 1427. lin. 23. quem locum paulo ante citavimus, ὅτι ἀπίστω opponit πείσσειν λαβεῖν. Non potest cuiquam incredibile videri, Jesum a Deo designatum esse mundi judicem, qui eum a Deo ex mortuis resuscitatum credit. Hoc vero postremum si quis neget, non mirum, ab eodem & prius negari. Ista tamen quorundam incredulitas nihil derogat argumenti efficaciam. Quinimo hoc ipso, quod nonnulli nolunt id accipere, manifestum fit, oblatum ipsis esse. Huic certæ, & ut ego arbitror, probatissimæ sententiæ nihil est quod vereamur, ne quid adjunctum sit periculi, (neque enim potest, quod verum est, periculosum esse;) neve nobis pereat argumentum illud, quod ex hoc loco capi solet, ut demonstretur, omnibus Deum impertiri fidei justificæ donum. Salvum id omnino manet; quod ostenditur sic. Omnibus annuntiatur, Christum a Deo resuscitatum esse; ea resuscitatione omnibus confirmatur fides extremi judicii a Christo habendi; hac fide extremi judicii excitatur & continetur fides salvifica. Nam *Pater omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorent Filium, sicut honorant Patrem*, Joh. V. 22. 23. Quod quid est aliud, quam quod Joh. XIV. 1. dicit Salvator, *Creditis in Deum, & in me credite*. Summus enim honor, quem Deo tribuere possumus, consistit in fide erga ipsum, Rom. IV. 20. *Abraham robustus factus est fide, tribuens gloriam Deo*. Ita nemo, cui Christus resuscitatus esse annuntiatur, non ad fidem al-

licitur. Nam per verbum de resuscitato filio suo Deus nobis fidem facit, ut credamus ipsum fore aliquando de nobis iudicem; unde consequitur, eum a nobis vera fide esse colendum, quo ipsum habeamus faventem iudicem. Ita nihilominus hinc ad fidem salvificam concludi potest, licet immediate de extremi tantum iudicii fide a Christo habendi hic agatur. Neque vulgaris illa loci hujus interpretatio, alium exitum ullum invenire potest, nisi huc tandem deveniatur, ut dicatur fides exhiberi, sive facultas credendi offerri omnibus per verbum, adultis certe, ad quos hic Paulus loquitur. Si quem gentilem credere jubeas in Christum, eique non abhorrenti quidem a fide, cæterum neganti se posse credere, dicas: exhibet tibi Deus fidem, tu fac modo eam accipias: is autem sibi monstrari postulet, ubinam ea fides exhibeatur, cupere enim se illam amplecti, modo possit consequi: quonam eum ablegabis, nisi ad verbum divinum? *Fides enim ex auditu est, auditus autem per verbum Dei*, Rom. X. 17. Non autem Paulum hic loqui de iustifica, sed de extremi iudicii fide, multa arguunt. Primo antecedentia & consequentia. Antecedunt hæc: Deum statuisse diem, in quo iudicaturus sit orbem terrarum cum iustitia per eum virum, per quem decreverit. Sequitur illud: Deum excitasse illum virum ex mortuis. Inter hæc jam medium ponitur istud: *πίστιν ὡς ἀγγέλων πᾶσι*, quod cum apud Græcos significet, *argumento demonstrare*, quis non

non ita intelligat, ea quæ antecedunt, demonstrari per id quod sequitur? Deinde *ἀναστῆναι* in aoristo tempore dicitur, quod fere habet significationem præteriti, uti certe habet, quod ei adjungitur, *ἀναστῆσας*. Ista autem fidei salvificæ exhibitio, actus est temporis præsentis, resuscitatio Christi vero, quæ hic fides fieri dicitur, præteriti. (Quanquam, si quis hoc participio malit statuere actum continuum, significari equidem non multum repugnem.) Denique, qui, quæso, potuisset Atheniensibus in mentem venire illa fidei salvificæ notio atque cogitatio, de qua ne quidem fando quidquam audierant, qualem illam esse, quo fundamento niti, ad quod referri oporteret? Nihil enim ipsis de Christo Paulus dixerat, nisi eum futurum mundi judicem. Neque ergo plura vel scire vel credere poterant. Quis vero credat, Paulum Græcæ linguæ utique non imperitum, ita locutum Atheniensibus, ut nullo modo potuerint intelligere, quin imo ut contra, quam ipse senserit, necessario ob familiarem illius phrasios usum intellexerint? Ita enim usos hac phrasi Athenienses, satis apparet ex Polybio, Scriptore Attico, nec non Plutarcho, Eusebio, & Josepho, item Atticis. Quod idem fere transferri quoque potest ad Grotii explicationem. *Deus, inquit, Jesum resuscitando e mortuis, maximum quod potuit doctrinæ ejus testimonium præbuit. In ea autem doctrina & hoc erat, se fore judicem humani generis, Matth. XXV. 31, &c. Joh. V. 25. Eum*

te, obsecro, finge esse, qui Athenienses erant; nihil te de Christo, multo minus de doctrina ejus audivisse; harumque rerum omnium quasi ignarus Paulum adi, atque hæc concionantem audi. Num poteris ulla ratione in eam cogitationem devenire, Deum resuscitando Jesum, doctrinæ ejus testimonium præbuisse, in qua & hoc fuerit, se fore judicem? Divinandum hoc quidem ipsis fuisset; ex Pauli certe verbis colligere nulla ratione poterant. At contra fac te hoc unum scire de Jesu, quod hic a Paulo dicitur, cæterum ex quotidiano sermone tibi satis notam esse, ut erat Atheniensibus, phrasin *τίςιν παρέχειν* fieri sane non poterit, ut hæc aliter intelligas, quam Deum resuscitando Jesum, testatum omnibus reddidisse, & hoc illustri facto tanquam certissimo argumento demonstrasse, eoque fidem omnibus confirmasse, hunc eundem fore aliquando ipsorum judicem. Puto autem Grotium eo adductum fuisse, ut his verbis amplius quid, quam ipsa sonant, subesse crederet, quod videret, infirmum hoc fore argumentum: Quemcunque Deus ex mortuis suscitavit, per eundem judicaturus est mundum. Sed equidem Paulum ita argumentatum arbitror: Quemc. Deus suscitavit a mortuis, per eundem non incredibile est quod judicaturus sit mundum. Denique huic fundatissimæ illustris hujus loci explicationi placet coronidis quasi loco addere testimonium Chrysostomi, a quo hæc non aliter intellecta, apparet ex his verbis: *ὅτι δὲ ἀληθὴς ἡ κρί-*

ἡ κρίσις, δῆλον ἐκ τῆς ἀναστάσεως. *Quod autem vere futurum sit iudicium, manifestum ex resurrectione.* Item: ὅτι δὲ καὶ πᾶσι τῇ αὐτῇ παρέχον πίσιν, τὸ ἀναστῆσαι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἔτο λοιπὸν δῆλον. *Porro autem hoc manifestum est, quod resurrectio ejus ex mortuis, omnibus hanc fidem (futuri iudicii) faciat.* Hæc jam scripseram, cum Vir Maxime Reverendus Henr. Clemens Dithmers, ædis Joannæ hic loci Ecclesiastes, Collega nunc meus amicissimus, Interpres S. Litterarum solertissimus, pro sua humanitate erga omnes atque benevolentia erga me singulari, sequentia Theologorum etiam nostrorum testimonia ad confirmandam hanc interpretationem, ipsi quoque probatam, mihi suppeditavit; pro quibus equidem ipsi gratias ago habeoque maximas. *Job. Brentius Homil. in Acta Apost. fol. 168. Cum dicit, Deus judicaturus est orbem terrarum per eum virum per quem decreverat, significat patrem omne iudicium & omnem potestatem in cælo & in terra dedisse filio suo Domino nostro Jesu Christo, idque confirmasse & fidem præstitisse, per illud, quod excitavit eum a mortuis. Etenim quod Christus a mortuis resurrexit, sacramentum, signaculum, arrabo & confirmatio est, quod vir seu homo ille Deus est. Declaratus est, inquit Paulus, filius Dei cum potentia secundum spiritum sanctificationis, eo quod resurrexit a mortuis. Si autem vir ille Deus est, certe habebit omnem divinam potestatem. Inter partes autem divine potestatis hæc maxime omnium præcipua est, quod ut Deus est sapiens orbis terrarum conditor, ita est & justus totius orbis ter-*

varum iudex. Recte igitur Paulus & hoc loco & alias dicit, hunc virum constitutum esse a Deo iudicem vivorum & mortuorum, totius denique orbis terrarum. Si vero iudex est, profecto omnes eos qui se subditos ejus agnoscunt, qui in ipsum credunt, qui omnem fiduciam suam in illum collocant, a judicio condemnationis liberabit, sic enim sua ipsius verba testantur Joh. III. 17. 18. & XI. 25. 26. Hæc cum ita se habeant, quid reliquum est, nisi ut abjectis aureis, argenteis aut lapideis simulacris, adeoque omnibus factitiis Dei cultibus hunc virum complectamur. Complectimur autem ipsum fide, videlicet, ut credamus quod mortuus sit propter peccata nostra, & excitatus sit propter justificationem nostri. Si autem fide eum complectimur, redditur nobis iudex propitius ac placatus, ut judicium suum proferat non secundum iniquitates nostras, sed secundum suam ipsius misericordiam. Hoc autem iudice placato, placatus nobis est Dominus Deus noster, ut donet nobis per filium suum perpetuam felicitatem. Quibus lectis, æquidem vehementer lætatus sum, quod viderem, summi Theologi eandem esse de hoc loco sententiam, quam ego ex nativa verborum significatione animo conceperam. Eodem modo D. Dan. Arcularius Comm. in Acta Apost. Deinde Deum, ait, præstitisse fidem omnibus, cum excitavit Christum ex mortuis. Quo docet, Deum Christi resurrectione, velut evidentissimo testimonio confirmasse ac declarasse, illum mundi iudicem esse constitutum, ac proinde divina præditum maiestate. Cum rationi absurdum videatur, virum illum abjectum ac vilem, imo ignominiosæ crucis supplicio affectum mundi

di iudicem fore : Paulus aliquid sublimius in Christo spectandum esse monet, quam humanam ejus naturam, nempe potentiam divinam, quæ in resurrectione potissimum eluxit. Sic idem Apostolus divinam Christi potentiam atque naturam ex resurrectione ejus demonstrat Rom. 1. 4. Eadem hæc, quæ Arcularius, verba habet etiam Jac. Raupius in Biblioth. portatili ad h. l. Ex Pontificiis idem sentit Cornel. a Lapide ad h. l. & interpretes Novi Testamenti Montensis, qui sic e Græco in Gallicum converterunt : dont il a donné à tous les hommes une preuve certaine, en le resuscitant d'entre les morts. Hodierni quoque Græci in sua Metaphrasi eundem sensum hujus loci expresserunt. Verba enim ista : πῶς ἐκ νεκρῶν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ita transtulerunt : καὶ ἦτο, τὸ ἐπίστωσε φανερὰ εἰς ὅλους, ἔσοντας καὶ τὸν ἀναστήσει ἐκ νεκρῶν.

Cap. XVIII. 14. ἡνεχόμεν) Polyb. pag. 791. Dicam equidem quod sentio, viri Lacedæmonii, ὑμεῖς δ' ANEEESΘΕ vos dicentem feretis. Sic 2. Cor. XI. 1.

Ibid. v. 24. λόγιος) Vox hæc significat eloquentem, doctum, peritumque litterarum omnis generis. Polyb. pag. 680. lin. 17. οἱ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΙ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων Ἔφορος, Ξενοφῶν, Καλλιθένης, καὶ Πλάτων. Eruditissimi scriptorum antiquorum, Ephorus, Xenophon, Callisthenes, & Plato. Placet specialem quandam significationem ad-

scribere ex Stephani Thesauro. λόγιος, inquit, dicitur etiam fatidicus & vates. Plut. in Sylla, Τυρρηνῶν δὲ οἱ λόγιοι μεταβολὴν ἀπεφαίνοντο ἀποσημαίνειν τὸ τέρας. Ibidem λογιωτάτης vaticiniorum interpretes peritissimos vocat, ut annotat Budæus p. 183. addens & quendam alium ex Luc. locum. Similiter in Lex. suo ex Arriani lib. 6. p. 204. in fine, affert οἱ λόγιοι τῶν Χαλδαίων, τὸ λόγια ἐξηγέμενοι, & vates. Hæc Stephanus. Qui locus Arriani in nostris editionibus exstat lib. 7. cap. 16. n. 8. ἐνταῦθα ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ Χαλδαίων οἱ ΛΟΓΙΟΙ, ibi Chaldaeos vates obvios habuit, qui eum ab amicis seu vocatum rogant, ut profectiōni Babylonica supersederet. ΛΟΓΙΟΝ γὰρ γεγονέναι σφίσιν ἐκ τοῦ θεοῦ Βήλα, oraculo enim sese Beli dei monitos, ingressum in Babylonem nequaquam ei tum temporis faustum ac felicem fore. Cum ergo & sacræ Litteræ vocentur λόγια Rom. III. 2. crediderim, Apollo hunc ob earum cognitionem & insignem eas interpretandi facultatem, partamque inde dicendi vim atque copiam hoc nomine appellari. Cumque vocabulum λόγιος latissime pateat, & universam doctrinam in primisque eloquentiam complectatur, [unde & Mercurius λόγιος dicitur, quasi studiorum & literarum eloquentiæque præses, uti ex Synesio annotavit Budæus p. 246. l. 20.] ne ignoretur, quo genere scientiæ excelluerit, per ἐπεξηγήσιν addita puto verba δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. Fuit igitur magna ejus & eruditio & facundia, sed hausta utraque ex sacræ Scripturæ fonte.

Ibid.

Ibid. v. 27. συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευ-
κόσι. Ἀλλὰ τὸ χάρις. Συνεβάλετο πολὺ, *multum
contulit, multum adjuventi attulit.* Arrian. E-
pict. pag. 353. lin. 7. Ὁμήρου ΠΛΕΙΟΝΑ τῇ κοινίᾳ
ΣΥΝΕΒΑΛΕΤΟ Πρίαμος; *Priamusne plus communi
vitæ profuit quam Homerus?* Pro quo idem paulo
ante dicit lin. 3. μείζονα ὠφελεῖν. Et Polyb. pag.
1066. lin. 4. μηδὲν γὰρ τῶν ἐφεστώτων δυναμένων
ΣΥΜΒΑΛΛΕΣΘΑΙ τοῖς πρωτοτάταις, *cum quidem
posteriores ordines prioribus nihil conferre valeant, ne-
que ut violentius ipsi irrumpant, neque ut gladii eo-
rum efficaciore ictu feriant.* Item pag. 231. lin. 19.
a f. pag. 1073. lin. 4. a f. pag. 1321. lin. 13. Cum
hoc omnino connectenda videntur verba Ἀλλὰ τὸ
χάρις per sermonis gratiam. Dicitur enim ἡ
ἐν λόγῳ χάρις eloquentia apud Plutarchum. Qua
de re actum fuit ad Luc. II. 40. Addit Polybius
quoque verbo συμβάλλεσθαι nomen instrumen-
ti, quo fertur adminiculum, pag. 1064. lin. pe-
nult. ταῖς μὲν σαρίσσαις ἔδεν οἱοῖ τ' εἰς συμβα-
λέσθαι πρὸς τὸν κίνδυνον. *Sarissis illi quidem pu-
gnam adjuvare nihil queunt.*

Cap. XIX. 15. ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ;) Interro-
gatio hæc est non ignorantis, sed partim incre-
pantis eum, qui sibi arrogat, ad se quod nihil
attinet; partim contemnentis eum, qui neque
suas neque hostis vires considerat, sed temeri-
tate quadam actus certare audet cum valentiore,
cui eum vincere ludus est. Arrian. Epict. lib. 3.
cap. 1. 269. ΣΥ ἂν ΤΙΣ Εἰ ἐνταῦθα; μέγα ἐστὶ τὸ

εἰπεῖν, ὅτι ἔγὼ εἰμι ὃ δὲ μέλει ἀνθρώπων· εἰ δὲ γὰρ
λέοντι τὸ τυχὸν βοῖδιον τολμᾷ ἀντισηῆναι αὐτῷ· ἀν-
δ' ὁ ταῦτα προσελθὼν ἀντίσθηται, λέγε αὐτῷ,
ἀν σοι δόξη, ΣΥ ΔΕ ΤΙΣ ΕΙ; καὶ τί σοι μέλει; ἀν-
θρώπε, ἐν παντὶ γένει φύεται ἡ ἐξαίρετος, ἐν βε-
σίν, ἐν κυσίν, ἐν μελίσσαις, ἐν ἵπποις· μὴ δὲ λέγε
τῷ ἐξαίρετῳ, ΣΥ ἢ ΤΙΣ ΕΙ; Tu ergo quis es hos lo-
co? (ita objurgant Epictetum.) *Magnum est dice-
re, quod is sim, cui curæ esse oporteat homines. Ne-
que enim leoni quilibet bos audeat resistere. Si vero
taurus accedens resistat, dic ei, si tibi videtur, tu
vero quis es? Et quid tibi curæ est? O homo, in omni
genere nascitur aliquod eximium, in bobus, in canibus,
in apibus, in equis. Ne dicas huic eximio, tu ergo
quis es? Sic & Paulus in Actis XI. 17. ἐγὼ δὲ τίς
ἡμῶν, δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν; Idemque Arria-
nus pag. 357. lin. 10. af.*

Ibid. v. 19. εὗρον ἀργυρίᾳ μυριάδας πέντε.)
Polyb. pag. 1295. lin. 4. & 5. Τὰ ἐλλειμνίστα κατὰ
τῆς ἀνώτερον χρόνου, ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΟΣ ἑκατὸν μυριά-
δας δραχμῶν, νῦν εὗρήκατε πεντεκαίδεκα μυριά-
δας. *Portorium enim, quod superioribus temporibus decies centenis drachmarum millibus redimebatur, ut nunc locatur, ad centum quinquaginta millia vix pervenit. Ubi sine dubio legendum est εὗρίσκοντες, nam ut ipsum portorium dicatur εὗρίσκειν, videtur nimis insolens; convenitque potius iis, qui ex vectigalibus locatis pecunias colligunt; uti de iis usurpari, qui rerum venditarum summam conficiunt, idoneo exemplo demonstra-
vimus ad hunc locum ex Xenophonte.*

Ibid.

Ibid. v. 22. ἐπέχε χρόνον) Polyb. p. 308. l. 15. βραχὺν ἐπισχόντες χρόνον, *breve tempus morati.* Arrian. de exp. i, 14, 8. ΧΡΟΝΟΝ ἐφεσώτες, *aliquandiu substiterunt.*

Ibid. v. 27. εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν] Cum variis nominibus verbum ἐρχεσθαι hoc sensu construitur. Polyb. pag. 422. lin. 6. εἰς ἧτ' ἦλθε καταφρονήσεως, *ita contemptui habita loci religio est.* Arrian. exped. 4, 4, 5. & 18. εἰς ἑξατον κινδύνῳ ἐλθεῖν. 5, 26, 8. εἰς ἰοσόνδε κλέειν ἦλθεν.

Ibid. v. 29. συγχύσεως] Idem fere quod supra v. 23. ἰάραχ. Apud Polybium hæc duo ἰάραχ καὶ συγχυσις conjunguntur, pag. 949. lin. 19.

Ibid. v. 30. εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον) Polyb. lib. 4. cap. i. pag. 488. lin. 18. ΕΙΣΕΛΘΩΝ Εἰς Ἰῶν. Ἀχαιῶν. *In Achæorum concilium ingressus.* Lib. 15. cap. 24. init. Πρώτῃς δὲ συναθροίσας Ἰῶν Μακεδόνων, Εἰς τοὺτοὺς εἰσηλθε. *Alexandria Agathocles primos omnium Macedones congregavit, & ad eos adiit.* Ita Lyfias Orat. in Diagit. pag. 533. *Nisi magnæ essent res de quibus disceptatur, Judices, ἂν ποτε εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν Ἰῶν εἶασα, nunquam hos accedere ad vos permissem.* Plura exempla hujus locutionis vide in Viri Clarissimi Job. Henr. Maji F. observat. Sacr. ad Act. XVI. 40. pag. 4. & seqq.

Ibid. v. 31. μὴ δέναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.)
 Polyb. pag. 506. lin. 14. ΕΔΟΚΕΙ ΕΙΣ ΤΟΠΟΥΣ
 ΑΥΤΟΝ ΔΕΔΩΚΕΝΑΙ ὡς βόλῃς. *Erat hominum
 opinio, Philippum in desperata quaedam loca temere
 precipitasse.*

Ibid. v. 32. ἡ ἐκκλησία - - συνεληλύθεισαν.)
 Polyb. pag. 582. med. συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν,
 ἐβύλευσαντο. Et pag. 1266. lin. 13. Θορυβώδης
 ἦν ἡ ἐκκλησία, *tumultuosa erat concio.*

Ibid. v. 40. τὸ συστροφῆς) Polyb. pag. 420.
 lin. 4. af. δεδιότες τὴν τῶν νέων ΣΥΣΤΡΟΦΗΝ, *cum
 juniorum coitionem metuerent.*

Cap. XX. 2. Ἑλλάδα.] Distinguitur hic
 Macedonia a Græcia. Quod etiam fit ab aliis
 Scriptoribus, ut Curt. 4, 1, 10. *Cum magno dein-
 de exercitu mare tranjecit, illato Macedoniae & Græciae
 bello. Et 8, 5, 7. Nec Macedonum hæc erat culpa,
 sed Græcorum. Arrian. de exped. 4, 11, 14. ἡ ἑλ-
 λήνων μὴ ἀφέξι, Μακεδόσι δὲ προσθήσεις τῇνδε
 τὴν ἀτιμίαν; An Græcis quidem abstinebis, Macedo-
 nibus autem impone hoc dedecus. Et 2, 10, 11. Καί
 τι καὶ τοῖς γένεσι, τῷ τε ἑλληνικῷ καὶ τῷ μακεδονικῷ,
 φιλοτιμίας ἐνέπεσεν εἰς ἀλλήλους. Emulatio etiam
 quaedam contentioque de honore Græcanice nationi cum
 Macedonibus intercedebat. Credo id eo fieri, quod
 cum aliis rebus multis differrent Macedones a
 reliquis Græcis, tum lingua uterentur Græca
 quidem, sed tamen dialecto ejusmodi,
 quæ-*

quæ ne quidem satis intelligi a cæteris Græcis potuerit. Unde Philotas, cum Macedones de ipso judicaturi essent, noluit tamen eorum sermone causam dicere, quod plurimi alii Græci in eo iudicio adessent, Curt. 6, 9, 35. Tum Philotas, præter Macedonas, inquit, plerique adsunt, quos facilius, quæ dicam, percepturos arbitror, si eadem lingua fuero usus, qua tu egisti. Non ob aliud, credo, quam ut oratio tua intelligi posset a pluribus. Strabo quoque, cum subjectas Macedonibus gentes enumerat, plerasque duplici sermone usus scribit, patrio nempe & Macedonico. Vide quæ ad istum Curtii locum annotat Raderus. Quin imo Demosthenes, infensus Philippo Macedoni, eum *barbarum* appellat, Olynth. 3. pag. II. B. plusculum, credo, iræ indulgens. Itemque pag. 12. B. lin. 10. Athenienses regem Macedonia dicto audientem habuerunt, sicut æquum est parere βαρβαρον ἑλλησι barbarum Græcis. Et Philipp. 3. pag. 47. extr. eum dicit ἔχ ἑλληνα ὄντα, ἔδὲ προσήκοντα ἔδὲν τοῖς ἑλλησι, neque Græcum esse, neque cum Græcis ullo modo conjunctum. Erat nihilominus Macedonia pars Græciæ. Unde Alexander apud Arrianum 2, 14, 7. ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Ingressi Macedoniam reliquamque Græciam.

Ibid. v. 3. Ποιήσας - - ἐγένετο γνώμη) Nominativus ποιήσας absolute ponitur pro ποιήσαντι. Sic plane Arrianus de exped. Alex. 7, 11, 8. Quæ ut Alexandro nuntiata sunt, confestim ad eos
egre-

*egreditur, καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶς ἀγρυπνῶντες; καὶ ἀκρίτως σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοώντων, καὶ αὐτῷ προχέεται δάκρυα. Pro ἰδόντι καὶ ἀκρίσαντι αὐτῷ. Humilesque ac demissos conspiciatus, ἔς κοινῇ omnium mœrore atque ejulatu commotus colla-
chrymatus est. Nec multo aliter 6, 14, 9. ὁ ἴδαν-
τος μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίην ἐμβάλλει· ἐμβάλων δὲ, τὸ
πάν ὕδωρ Ἀκεσίης παρέρχεται καλόμενον. Hy-
daspes in Acesinem influit. Postquam influxit, uni-
versa aqua nomine Acesinis decurrit. Hic ἐμβάλων
in consequentia ponitur. Conf. Annot. ad
Marc. IX, 20, & Xenoph. ad Luc. XXI, 6.*

*Ibid. v. II. ἔτως] Exemplum hujus particu-
læ dedimus quidem jam nonnulla ex Xeno-
phonte, sed cum in iis prius orationis mem-
brum habeat ὅταν vel ἐπεὶ, hic autem participia
antecedant: duo tantum ex Polybio addamus,
in quibus ἔτως etiam participiis subjungitur, uti
& infra XXVII. 17. Polyb. lib. I. cap. 3. pag. 4.
lin. II. τῷ γὰρ προεξημένῳ πολέμῳ κρατήσαντες Ρω-
μαῖοι Καρχηδονίων, καὶ νομίσαντες τὸ κυριώτατον
καὶ μέγιστον μέρος αὐτοῖς ἡνῦσθαι πρὸς τὴν τῶν ὅλων
ἐπιβολήν, οὕτω καὶ τότε πρῶτον ἐθάρσυσαν ἐπὶ
τὰ λοιπὰ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν. Nam quum eo,
quod diximus, bello Romani Carthaginienses superas-
sent: rati potissimam ab se maximamque partem, ad
capiendum universi orbis imperium, esse confectam:
ita demum, ac tum primum in reliqua manus ausi sunt
porrigere. Pag. 69. lin. 10. οἱ δὲ Ρωμαῖοι κυριεύ-
σαντες καὶ ταύτης τῆ νεώς εὖ κατεσκευασμένης, καὶ
κα.*

καταρτίσαντες αὐτὴν τοῖς πρὸς τὴν χρεῖαν, ΟΤΤΩΣ
ἐκώλυσαν τὰς κατατολμῶντας καὶ πλέοντας εἰς τὸ
λιλύβαινον. *Romani hac etiam affabre facta navi
potiti, necessariis omnibus rebus illam instruunt, ac
deinceps eorum audaciam, qui Lilybæum cursu pete-
bant, coërcent. Sic & apud Arrian. de exped.
Alex. in fine præfat. τὰ τε ἐκείνων πάντα τις ἀνα-
λεξάμεν, καὶ τοῖςδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχῶν, ΟΤΤΩ
θαυμαζέτω. Is, evolutis omnibus illorum scriptis,
quum ad meorum lectionem accesserit, tum demum mi-
retur. Et 2, 10, 2.*

*Ibid. v. 15. παρεβάλομεν εἰς Σάμον.) access-
imus, appulimus ad Samum. Polyb. lib. 12. cap. 3.
init. Ἐμοὶ δὲ συμβαίνει καὶ ΠΑΡΑΒΕΒΛΗΚΕΝΑΙ
πλεονάκεις Εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν πόλιν. Equidem
Locros sæpius adi, nave scilicet. Et lib. 16. extre-
mo: ἅμα δὲ τῷ ΠΑΡΑΒΑΛΛΕΙΝ Εἰς τὰς κατὰ τὴν
ἐνέδραν τόπας. Verum ut in locum insidiarum est
venient.*

*Ibid. v. 20. ὑπεσειλάμην) celaverim, dissi-
mulaverim. Cujus significationis exempla cita-
runt Camerarius & Pricæus. Simplex σέλλεσθαι
eodem sensu est apud Polybium pag. 328. lin. 19.
Romæ ut nuncius cladis est acceptus, ΣΤΕΛΛΕΣΘΑΙ μὲν
ἢ ταπεινὸν τὸ συμβεβηκὸς οἱ πρὸς ὧτες τὸ πολιτεύ-
ματ' ἢ δυνάστην, Διὰ τὸ μέγεθ' ἢ τὴν συμφορὰς,
facere aut minuire casum hunc magistratus non pote-
rant propter calamitatis magnitudinem.*

Ibid.

Ibid. v. 24. ἔδενός λόγον ποιῆσαι) i. e. τῶν ἔδενά λόγον ποιῆσαι. *Nihil ista curo. Aut, nihil me ista movent. Camerarius. Polyb. pag. 1329. lin. 8. πᾶν μὲν γὰρ καὶ πρὸς πάντοια λέγειν ἑθάρρυν, ΟΥΔΕΝΑ ΛΟΓΟΝ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΙ ἢ ἀληθείας. Quidvis enim dicere, & ad omnia respondere, sprete veritate audebant. It. pag. 619. lin. 14. af.*

Ibid. v. 28. Προσέχετε ἑν ἑαυτοῖς] Προσέχειν ἑαυτῷ *attendere seipsum*, i. e. se suamque salutem non negligere, sed ejus attentissimam curam agere, operamq; dare non honoribus, opibus aut voluptati, sed ut ipsi meliores evadamus. *Epiet. Enchir. cap. 75. ἂν ἡμέρας ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ὀρίξης, μεθ' ἃς ΠΡΟΣΕΞΕΙΣ ΣΕΑΥΤΩ, si dies alios post alios constitueris, post quos teipsum attendas, imprudens nihil proficies, sed homo plebejus manebis & vivens & moriens.*

Ibid. ἐπισκόπος] De vocis hujus significatione apud Gentiles, agit Jo. Douglæus in *Analectis Sacris*, inter alia ex Arriani quoque historia Indica 12, 5. hæc citans: Ἐκτοὶ δὲ εἰσιν Ἰνδοῖσιν, οἱ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ καλεόμενοι· ἔτοι ἐφορῶσι τὰ γινόμενα κατὰ τὴν χώραν, καὶ κατὰ τὰς πόλεις καὶ τὰυτὰ ἀναγγέλλουσιν τῷ βασιλεῖ, ἵνα περ βασιλεύοντα Ἰνδοὶ ἢ τοῖς τέλεσιν, ἵνα περ αὐτόνομοί εἰσι. *Sextum genus Indorum sunt, qui Episcopi vocantur. Hi quid in agris, quid in urbibus agatur inquirunt, eaque regibus, si per reges gubernantur, aut magistratibus, si liberæ civitates sunt, denunciant.*

Ibid.

Ibid. v. 30. ἀποσπᾶν) *Abstrahere*, five *avertere*, a vero nempe domino, qui eos suo sibi sanguine paravit, v. 28. Polyb. pag. 1139. lin. 6. τὸ γὰρ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα, καὶ τῆς αὐτονομίας, ἡμῶν μὴ ἄρδην ΑΠΟΣΠΑΣΕΙ πάντας. *Libertatis enim nomen & indulgentia suis legibus vivendi, omnes penitus a nobis avertet.* Et pag. 424. lin. 12. Γλυμπέῳσι δὲ καὶ Ζάρακι προσπεσὼν ΑΠΕΣΠΑΣΕ. *Glympes quoque & Zancem invadit, & ab Argivorum communi separat.*

Cap. XXI. 4. ἀνευρόντες τῶς μαθητάς,) scil. τῶς ἐκεῖ μαθητάς, *cum reperissemus discipulos five Christianos Tyri degentes, quærendo investigatos.* Neque enim dubium est, quin eos non statim obvios habuerint, sed opus ipsis fuerit eos in tanta hominum multitudine perquirere. Ut de Onesiphoro Paulus ait 2. Tim. I. 17. *Cum esset Romæ, studiosius quæsit me, & invenit.* Habet verbum ἀνευρίσκειν in præsentī tempore significationem quærendi, in aoristo secundo autem invenienti quod quæsitimus, apud Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 11. pag. 173. lin. 13. καὶ ἀλετί & ζητῶμεν αὐτὸν καὶ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝ, καὶ ΑΝΕΥΡΟΝΤΕΣ λοιπὸν αὐτὸν ὁρῶντάς χρώμεθα; *Quare ergo non quærimus illam normam & investigamus, & quando invenimus deinde sine transgressione ea utimur?* Conf. Luc. II. 16. Eodem modo κτάομαι est *acquirō*, præteritum κέκτημαι *possideo*, de quo ex Xenophonte ad Luc. XVIII. 12.

Ibid. v. 13. ἐτοίμως ἔχω] Sic 2. Cor. XII. 14. & 1. Petr. IV. 5. & Polyb. pag. 558. lin. 20. πρὸς πᾶν ΕΤΟΙΜΩΣ ΕΧΕΙΝ, *ad omnia paratum esse.* Et pag. 1347. lin. 16. πρὸς ἀμφοτέρωθεν ΕΤΟΙΜΩΣ ΕΧΕΙΝ, *ad utrumque enim esse paratum.*

Ibid. v. 15. ἀποσκευασάμενοι) Ἀποσκευάζεσθαι est *sarcinas deponere*, ut expeditiores simus. Polyb. pag. 59. lin. 9. α f. ταῦτα δ' ΑΠΟΣΚΕΤΑΣΑΜΕΝΟΥΣ καὶ γενομένους εὐζώνους. *Postea vero quam sarcinis positis expeditiores facti essent.* Alii legunt ἐπισκευασάμενοι, in quibus & Chrysostomus, qui simul ita interpretatur: ἡτέροι, τὰ πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν λαβόντες, hoc est, *assumptis iis, quæ ad iter erant necessaria.*

Ibid. v. 24. ὅθεν ἔστιν) nihil, h. e. falsum est. Sic Act. XXV. 11. Polyb. pag. 1397. lin. 8. ἀλλ' ὅκ' ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΩΝ ΟΥΔΕΝ. *Sed longe aliter se res habet.* Item pag. 259. med. Unde ὅθεν λέγειν pro *errare.* Arrian. Hist. Indic. cap. 3. n. 6. Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν ἴσην τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, ΟΥΔΕΝ λέγων. *Ctesias Cnidius Indiam reliquæ Asiæ ait equalem esse magnitudine: sed errat.* Dissert. Epict. lib. 3. cap. 2. pag. 276. lin. 16. ΟΥΔΕΝ εἰρηκας, *non recte dicis, falsum est.* Ita & Theophrastus Charact. cap. 8. ὅθεν λέγει. Ad quem locum vide Casauboni Commentarium.

Ibid. v. 30. συνέβη βασιάζεσθαι) Pro ἐβασίλευτο. Pleonasmus, cuius tot exempla existant

stant in Polybio, ut vix in ullo Scriptore plura
putem reperiri posse. Pauca tantum proferam.
Ut pag. 44. lin. II. ὁ δὲ καὶ ΣΥΝΕΒΗ ΓΕΝΕΣΘΑΙ.
Atque ita profecto accidit. Pag. 51. lin. II. ἐναργέ-
σερον μὲν ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ. *Illā quidem ratio est*
manifestior. Pag. 60. lin. 19. Τὴν μὲν δὲ σύμπα-
σαν Σικελίαν τῇ θέσει ΤΕΤΑΧΘΑΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ.
Sicilia omnis eodem fere modo se habet ratione situs.
Item pag. 69. lin. 6. a f. pag. 70. lin. 8. & 23. pag.
390. lin. 14. a f. pag. 547. lin. 18. pag. 553. lin. 2.
pag. 555. lin. 3.

Cap. XXII. 3. ζηλωτῆς ὑπάρχων ὁ θεός,)
Arrian Epiet. lib. 2. cap. 14. pag. 186. lin. 21. ὡς
ΘΕΟΥ Ἰωάννου ΖΗΛΩΤΗΝ, τὰ ἐξῆς πάντα καὶ ποιεῖν
καὶ λέγειν. *Et in omnibus reliquis tanquam Dei*
imitatorem omnia facere & loqui conveniet.

Ibid. V. 14. προεχειρίσατο) *Id est, expedire*
& praeparavit, inquit Camerarius, qui & hæc ad-
dit. Est enim πρόχειρον id ferme, quod Latine
dicitur, in promptu. Polybius libro primo: ἐς
δὲ τὸν ῥωμαίοις τὰ πάντα τέτταρα στρατόπεδα,
ἃ κατ' ἐνιαυτὸν ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ. *Sunt legiones*
universæ quatuor apud Romanos, quas singulis annis
illi expediunt. Hæc Camerarius. Locus is ha-
betur lib. I. cap. 16. pag. 21. lin. 9. vertitque Ca-
saubonus verbum ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ, *quarum de-*
lectus haberi solent. Reperitur idem & pag. 348.
lin. 4. a f. τοῖς προεχειρισμένοις ἐπὶ τὴν οἰκονομίαν
ταύτην, *delectis ad id ministerium.* Et pag. 355. lin.
17. & pag. 1450. lin. 6.

Cap. XXIII. 9. Θεομαχῶμεν.] Arrian. E-
pict. lib. 3. cap. 24. pag. 373. init. ΘΕΟΜΑΧΟΥΝ-
ΤΟΣ ὡς μόνον οἰόν τε τοῖς δόγμασι τοῖς ἐαυτοῦ. Ori-
nionibus saltem suis quoad potest Deum oppugnans.
Et pag 420. lin. 15. τί ἔν ΘΕΟΜΑΧΩ ; Cur igitur
cum Deo pugno?

Ibid. v. 22. ἐνεφάνισας πρὸς με.) Polyb.
pag. 46. lin. 16. a f. ΠΡΟΣ τὰς φίλους ΕΝΕΦΑΝΙΣΕ,
dixit amicis.

Ibid. v. 24. κτήνη τε πῶδρασῆσαι,) In simili
argumento verbum πῶδρασῆσαι usurpat Po-
lyb. pag. 1449. lin. 15. ΠΑΡΑΣΤΗΣΑΣ ἔν λέμβον,
καὶ πῶδρας αὐτὸν Δημητρίῳ τινὶ τῶν φίλων ἐξαπέ-
σειλεν· ἐγράφε δὲ καὶ τοῖς Ροδίοις ὑπὲρ τῆς ἐκπομ-
πῆς. Locus huic simillimus. Cum ergo prae-
buisset navigium, ἔς ipsum (Polyaratum) tradidisset
Demetrio cuidam ex amicis, Rhodum dimisit, litteris
etiam ad Rhodios de illius transvectione datis.

Ibid. Διασώσωσι πρὸς Φήλικα) Polyb.
pag. 725. lin. 20. ΔΙΕΣΩΖΟΝΤΟ ΠΡΟΣ τὴν πόλιν,
in urbem se recipiebant. Et pag. 695. lin. 4. a f.
Sed plura jam ex Xenophonte sunt annotata.

Ibid. v. 35. Διακέσομαι) Nihil quidem
impedit, quo minus vertatur plene ἔς ad finem us-
que audiam: neque tamen necesse est, cum ver-
bum hoc etiam pro simplici usurpetur a Polybio.
Ut lib. 1. cap. 32. pag. 46. med. ὃς ΔΙΑΚΟΥΣΑΣ τὸ
γεγονὸς ἐλάττωμα. Hic vir audita clade

nupera. Et pag. 62. lin. 21. *Primus fraudem intellexit*, ἔς Himilconi aperuit. ὁ δὲ ΔΙΑΚΟΥΣΑΣ. *Is re cognita.* Emphasin habere videtur pag. 129. lin. 16. ΔΙΑΚΟΥΣΑΣ τῶν τε ἡγεμόνων τὰ κατὰ τὸν κίνδυνον. *Cum ei omnia duces narraſſent.* Et pag. 134. lin. 18. af. ἡ δὲ τεύτα καθόλα μὲν παρ' ὅλην τὴν κοινολογίαν, ἀγερώχως καὶ λίαν ὑπερηφάνως αὐτῶν ΔΙΗΚΟΥΕ. *Teuta quamdiu verba facientes audiebat, ingentem animi ferociam ἔς superbiam præ se ferre.* Pag. 1453. lin. 13. ἐπὶ δέχ' ἡμέρας ΔΙΗΚΟΥΕ τῶν κατηγορούντων, *per decem dies audiendis accusatoribus vacavit.* Ita & in locis hisce pag. 159. lin. 14. pag. 189. lin. 20. pag. 236. lin. 21. pag. 407. lin. 10. af. pag. 410. lin. 23. pag. 696. lin. 13. pag. 965. lin. 15. pag. 1195. lin. 8. af. pag. 1234. lin. ult. partim aliqua emphasis, partim nulla deprehendetur.

Cap. XXIV. 2. κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τῷ τῷ Διῷ τῇ σῆς προνοίας] Nescio quid in mentem venerit *Phrynicho*, ut scriberet, quamvis κατορθῶν fit verbum probatissimum, verbale nomen κατόρθωμα esse ἀδόκιμον, ac potius pro eo dicendum ἀνδραγαθήματα, uti annotat *Stephanus in thesauro Gr. Ling.* Quid ergo de *Polybio* dicemus, qui toties eo utitur? Mihi quidem non minus nomen hoc quam verbum probatur, vel ob hoc ipsum, quod tam crebro apud *Polybium* reperitur. Ut pag. 647. lin. 8. af. *Quoties omni ab exteris metu liberati, lato rerum successu diutius perfruantur*, καὶ πλεονεξίας τῶν

ἐκ τῶν ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ, atque illis opibus quae
vincendis hostibus sibi pepererunt. Pag. 811. lin. 23.
Et convenit sane inter scriptores historiarum, haec
Publii fuisse consilia, certa ratione suscepta: iidem ta-
men ubi ad eorum exitum narrandum venerunt, & κ
οὐδ' ὅπως & κ εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν τέρτε ΠΡΟΝΟΙΑΝ,
εἰς δὲ τὰς θεὰς καὶ τὴν τύχην ἀναφέρῃσι τὸ γεγονὸς
ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ, nescio qui fiat, ut diis & fortuna,
non huic viro & ipsius prudentiae rei feliciter confecta
causam adscribant. Et pag. 845. lin. 1. Μεγάλῃ
δ' ὄντ' & ΚΑΤΟΡΘΟΥΝ ἐν πράγμασι, καὶ πει-
γίγνεσθαι τῶν ἐχθρῶν ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς· πολλῶ
μείζοντ' ἐμπειρίας προσδεῖται καὶ φυλακῆς, τὸ
καλῶς χρῆσασθαι τοῖς ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΣΙ. Nam etsi
res magna est bella feliciter gerere, & quae fueris mo-
litus exsequendo, hostes superare: longe tamen major
opus est peritia rerum & cautio, ut successu prospero
recte aliquis utatur. Et pag. 869. lin. 1. pag. 935.
lin. 22. pag. 1375. lin. 10. pag. 1464. lin. 6. a f. pag.
1483. lin. 11. Oppositum ejus est ἐλάττωμα,
pag. 919. lin. 13. At egregius hic scriptor maledi-
cendi studio occaecatus, τὰ μὲν ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ δυσ-
μενικῶς καὶ μετ' αὐξήσεως ἡμῶν ἐξήγγελλε, τὰ δὲ
ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ συλλήβδην πρὸς ἀλέλοιπεν, minus
recte facta cum quadam animi malignitate solitus
narrare, & simul omnia in majus attollere, praecleara
facinora, simul cuncta praetermisit. Stoicorum ar-
gutias non est quod huc trahamus, subtiliter di-
stinguentium inter κατῆκον medium & commu-
ne officium, & κατόρθωμα rectum sive perfe-
ctum officium, quod omnes numeros habet, ut
ajunt,

ajunt, quale non nisi in sapientem cadere statue-
bant. Sapientem autem fuisse Felicem, nemo
unquam Stoicorum concesserit. Proinde nec
ullum κατόρθωμα, secundum ipsorum quidem
sententiam, ab eo proficisci potuisset. Habe-
bant enim non Stoici tantum, sed alii quoque
philosophi sua quædam verba, vel vulgo plane
ignota, vel a vulgari sensu nonnihil deflexa.
Ex vulgari autem loquendi consuetudine κατόρ-
θωμα significat generatim quodvis factum egre-
gium, speciatim vero res bello præclare & feliciter
gestas.

Ibid. v. 3. ἀποδεχόμεθα - - μετὰ πάσης
εὐχαριστίας.) *Suscipimus, amplectimur, agnoscimus,
comprobamus cum omni gratiarum actione.* Exem-
plis jam allegatis ad Luc. VIII. 40. & Act. II. 41.
hæc addi possunt pag. 190. lin. 16. pag. 559. lin.
14. πάντων τῶν κατὰ τὴν χώραν ΑΠΟΔΕΧΟΜΕ-
ΝΩΝ τὰς τε πράξεις αὐτῶν καὶ τὰς ἐπιβολὰς, pro-
vincialibus omnibus facta consultaque illius laudanti-
bus. & pag. 1195. lin. 5. af. pag. 1229. lin. 3. af.
pag. 1281. lin. 19. af. pag. 1321. lin. 5. af. pag. 1434.
lin. 3. pag. 1467. lin. 10. & pag. 1485. lin. 6.

Ibid. v. 4. ἐπὶ πλεῖον) pluribus, diutius.
Polyb. pag. 216. lin. 12. τίνος δὲ χάριν ἐποίησά-
μεθα τὴν ΕΠΙ ΠΛΕΙΟΝ ὑπὲρ τῶν προειρημένων πολέμων
μνήμην; Quorsum autem Cleomenicum istud bellum
pluribus est a nobis expositum?

Ibid. v. 23. ἔχειν ἡ ἀνεσιν) Hoc videtur dicere, eum relaxandum esse a vinculis, ut in custodia quidem teneretur, sed ἀδέσμῳ, ut loquitur Arrianus de exped. 2, 15, 7. ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, in custodia, citra vincula tamen, habebat. Item 3, 29, 12. & 7, 24, 4.

Ibid. Ἰῶν ἰδίων αὐτοῦ) ΙΔΙΟΙ δὲ Σελεύκῃ a Casaubono vertuntur qui Seleuci sectam sequebantur apud Polyb. pag. 1125. lin. 2. ἦσαν δὲ Ἰῶν πρεσβευτῶν ΙΔΙΟΙ μὲν δὲ Σελεύκῃ, καὶ ἑαυτῆς τὴν ὑποθέσεως. E legatis Seleuci sectam sequebantur & factionis ejus erant Aristarchus &c.

Ibid. v. 25. καιρὸν μεταλαβὼν] tempus iterum nactus. Simplex est apud Polybium pag. 484. lin. antep. ὅτε ΛΑΒΟΙ ΚΑΙΡΟΝ, quoties dabitur occasio. Et pag. 504. lin. 6. ὑπὲρ δὲ ΛΑΒΟΝΤΕΣ Ἰὼν οἰκείον ΚΑΙΡΟΝ, ποιησόμεθα τὴν ἀρμόζουσαν μνήμην. De quo mentionem, prout res poscet, suo loco sumus facturī. pag. 1203. lin. 18. af. Καὶ ὅτε ΛΑΒΩΝ ΚΑΙΡΟΝ, πᾶν τι ποιήσῃ κατὰ Ρωμαίων. Ac data occasione quidvis eum adversus Romanos moliturum. Et pag. 1133. lin. 1. & pag. 105. lin. 5.

Cap. XXV. 7. ἀλλ' οὐκ ἔχουσιν ἀποδείξαι.) Polyb. pag. 900. lin. 7. Hoc vero ne vos quidem dicere audetis; neque si ausi essetis, δύνασθαι ἀν' ΑΠΟΔΕΙΞΑΙ probare unquam possetis.

Ibid. v. 16. κατὰ πρόσωπον ἔχει Ἰδὲ κατηγό-

γόργς.] Polyb. pag. 1190. lin. 11. καλεῖν δ' ἐκέλευε
ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ εἴ τις αὐτὸν ΚΑΤΗΓΟΡΕΙ. *Si quis*
accusare vellet, eum jubebat vocari, ut in suum con-
spectum veniret. Conf. ad Gal. II. 11.

Ibid. v. 18. αἰτίαν ἐπέφερον) Polyb. pag.
538. lin. 18. af. τοῖς δὲ χειροποιήτως καὶ ψευδεῖς ΕΠΙ-
ΦΕΡΩΝ ΑΙΤΙΑΣ. *Alios per calumniam falsis crimi-*
nationibus appetens. Et pag. 555. lin. penult. ΕΠΕ-
ΦΕΡΕ μὲν ΑΙΤΙΑΣ τοῖς ἐν τῇ Σελευκείᾳ. *Seleucenses*
varie criminabatur. pag. 1480. l. 17. ΕΠΗΝΕΓΚΑΝ-
ΤΕΣ ΑΙΤΙΑΝ, *crimini dantes.* Item Herodianus
lib. 3. pag. 526. lin. penult. ἄλλοις ἄλλας ΕΠΙΦΕ-
ΡΩΝ ΑΙΤΙΑΣ, *aliis alia crimini dabat.* Et Hero-
dotus lib. 1. pag. 11. B. ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπι-
φέρων. & pag. 30. C. ἐπενείκαντές οἱ αἰτίην.

Ibid. v. 23. μετὰ πολλῆς Φαντασίας) *cum*
magno apparatu atque ostentatione. Hanc vocem
Casaubonus inter eas retulit, quæ nusquam fre-
quentius, quam apud Polybium reperiantur.
Quod vere ab ipso dictum, exempla declarant.
Ut lib. 16. cap. 12. init. ubi loquitur de Publio
Scipione, Romam ex Africa redeunte: ὅσης δὲ
τῇ προσδοκίᾳ τῶν πολλῶν ἀκολούθησεν τῷ μεγέθει
τῶν πράξεων, μεγάλην εἶναι συνέβαινε καὶ τὴν ΦΑΝ-
ΤΑΣΙΑΝ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ τὴν τῷ πλήθει εὐνοίαν
πρὸς αὐτόν. *Cujus viri quum ea esset expectatio,*
quam par erat tantis rebus gestis; & summam speciem
ejus pompa habuit, & multitudo erga ipsum ingentem
benevolentiam exhibuit. Et Legat. 126. de Rege

Ariarathe Romam post acceptum infortunium
veniente, pag. 1328. lin. 22. οὐκ εἶαν ποθέμεν
πείκοπὴν καὶ ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ τὴν ὑποκειμένης πείρας
σεως. *Convenientem calamitati, in qua versabatur,
fortunam atque speciem præ se ferens.* Et lin. ult.
Enimvero Diogenes & Miltiades tum in privatis con-
gressibus μείζω ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ εἶλκον ἅτε καὶ κατὰ τὸ
πλήθος πρὸς ἓνα συγκρινόμενοι, καὶ κατὰ τὴν ἄλ-
λην πείκοπὴν εὐτυχῶντες, πρὸς ἐπτακότα θεωρού-
μενοι, speciem majorem ostentabant; utpote plures
cum uno compositi; & præterea qui omnibus fortunæ
rebus florentes spectarentur; ille afflictus & miser. Et
pag. 1416. lin. 2. Tlepolemus, qui Ægyptiaci regni
negotia administrabat, ætate quidem juvenis erat, καὶ
κατὰ τὸ συνεχὲς ἐν στρατιωτικῷ βίῳ διεγεγόνει ΜΕ-
ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ, atque in militari vita assidue cum
splendore versatus. Et pag 1459. lin 19. Æmilia
jam pridem a L. Æmilio repudiata, τὴν δὲ βίῃ χορη-
γίαν ἐλλειπτεσέραν ἔχειν συνέβαινε τὴν κατὰ τὴν εὐγε-
νειαν ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ, artiore quam pro splendore ge-
neris rem familiarem habebat. Chrysost. Homil.
in Pascha, opusc. Tom. VI. p. 539. D. τὰ ἱμάτια
τὰ φαιδρά, καὶ τὸ ἐσθῆτος τὴν ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ dicit
nitidum corporis cultum vestiumque ornatum. Alibi
sæpe id significat, quod Latini speciem dicunt,
ut apud Polyb. pag 911. lin. 5. a f. διὸ φαντασίαν
ἀγρίων ποιεῖ. Quare speciem animalium ferorum
præbent. Vertitur etiam fama pag. 1438. lin. 5.
a f. Hic concionabundus cum eam rem commovisset,
quam nemo tentare ausus fuerat, ταχέως πειποιή-
σατο φαντασίαν πρὸς τοῖς πολλοῖς, famam apud
po-

populum brevi comparavit. Interdum notat speciem falsam, & opponitur τῇ ἀληθείᾳ, pag. 944. lin. 15. a f. τοῖς μὲν ὑπεναντίοις ποιῶν φαντασίαν, ὡς ἔστο πρᾶττων τὴν πολιορκίας ἕνεκα, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κλ. in speciem, ut hosti persuaderet, ad obsidionem Ilicæ illa se facere: revera autem ἔσ. Reperitur eadem vox quoque pag. 287. lin. 5. pag. 547. lin. 20. pag. 723. lin. 12. a f. pag. 796. lin. 20. pag. 890. lin. 18. & aliis locis innumeris.

Cap. XXVI. 3. γνώστην ὄντα σε) Accusativos hos locum obtinere Genitivorum consequentiæ, docuit jam *Er. Schmidius*. Cujus exemplo & ego quædam loca annotavi ex *Xenophonte*, sed in quibus accusativum præcedit ὡς vel ὥπερ, quod in hac constructione fere fieri, recte monuit *Wellerus* in *Syntaxi*. Ita & apud *Arrian. exp. Alex. 7, 26, 4.* Neque multo post *Alexandrum* decessisse, ὡς ἔστο ἄρα ἤδη ὃν τὸ ἀμεινον, quasi id magis in rem ipsius esset. Et 7, 29, 5. & *Hist. Indic. 11, 3.* Protulit tamen locum appositissimum *Baltb. Stolbergius* in *Exercit. Gr. Ling.* ex *Dinarchi* oratione contra *Demosth.* sub finem, in quo accusativus absolute ponitur sine ὡς & προσεκτέον ὑμῖν ἐστὶ τοῖς τῶν λόγους, ΕΙΔΟΤΑΣ, ὅτι ἐκ πάντων τῶν γίνεται συνεργία πρὸς τὸν Ἀρπάλῃ κατὰ πλῆν καὶ τὴν ἀφ᾽ ἑσιν. Non vobis auscultanda est illorum orationi, (scientes) cum sciatis, ab omnibus istis mutuas tradi operas in *Harpalo* ἔς recipiendo ἔς dimittendo. Nam (ut hoc obiter addam,) quæ præterea citat loca, huc non pertinent; quo-

quorum alter ex Demosthene: δίκαια ὑμῶν δεη-
 σόμεθα, ἀκῶσαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας, γνόντας, ὅτε
 ἰδιῶται παντελῶς ἐσμεν &c. *Rem equam preca-*
bimur a vobis, ut nos cum benovolentia audiat, cum
sciatis, quod omnino simus rudes &c. hic enim par-
 ticipium γνόντας, non pendet ab ὑμῶν, sed ab
 ἀκῶσαι· alter ex Æschine: δέομαι ὑμῶν, ἐθέλη-
 σαι μετ' εὐνοίας ἀκῶσάί με λέγοντες, ὑπολογι-
 ζομένους τό, γε μέγεθος τῆς κινδύνου καὶ τὸ πλῆθος
 τῶν αἰτιῶν &c. oro vos, ut me dicentem benevole au-
 dire velitis, considerantes & periculi magnitudinem,
 & multitudinem criminum &c. Neque enim hic
 τὸ ὑπολογιζομένους refertur ad ὑμῶν, sed ad θε-
 λῆσαι.

Ibid. v. 8. εἰ ὁ Θεός] Εἰ pro ὅτι. Ut apud
Polyb. lib. 8. cap. 9. pag. 722. lin. 13. a f. Adeo
magna & præclara res est, animi moderatio: ὥστε
μᾶλλον ὁ παθὼν τῆς πράξεως ἡχύνετο τὸ γεγονός,
Εἰ ἰοσθέντων καὶ ἡλικιότων κεκοινωνηκῶς ἔργων ἐπὶ
τῷ τῷ Φιλίππῳ συμφέροντι, τοιαῦτα τὰ πείχουρα κε-
κόμισαι τῇ εὐνοίας, ut cum qui acceperat injuriam
potius quam auctorem injuriæ, facili pueret: quod
post tot tantarumque rerum consilia cum Philippo con-
sociata, & magno quidem ejus bono, hoc ipse demum
benevolentiæ suæ præmium ferret. Et pag. 984.
lin. 17. & 21. Nec non pag. 432. lin. 8. Ταῦτα
μὲν ἐν ἡμῖν εἰρήσῃ πρὸς τὰς ἀπίσως ἀλακτεμένους,
Εἰ δὲ χώννυται καὶ νῦν, καὶ χωθήσεσθαι ποτε συμ-
βήσεται τὸν Πόντον. Hæc dicta sint adversus eos,
quibus incredibile videtur, quod jam nunc impleatur,
 &

Et futurum aliquando sit ut oppleatur Pontus. Nam etiam quod jam tunc impleretur, plerique non credebant, ut constat ex pag. 430. lin. 11. Alia hujus significationis exempla annotavit Budæus, quæ a Devario repetuntur in libro de part. Ling. Græcæ.

Ibid. v. 10. ἐξουσίαν λαβών.) Polyb. pag. 738. lin. 4. ὧν γενομένων, ΕΛΑΒΟΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ εἰς τὸ καὶ πλεονάκεις συμμιγνύναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀντίβαν. Hac ratione adeundi sæpius Hannibalis fuit eis potestas.

Ibid. v. 22. Ἐπικυρίας δὲ τυχῶν τῷ πρὸς τὸ θεῷ,] Frequens phrasis apud Polybium ἐπικυρίας τυχάνειν. Ut lib. 1. cap. 83. extremo: Καρχηδόνιοι μὲν δὲ τῇ ΠΑΡΑ τῶν προειρημένων φίλων ΤΥΓΧΑΝΟΝΤΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ, ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. *Carthaginenses igitur, eorum quos diximus opibus sublevati, obsidionem tolerabant.* Pag. 281. lin. 5. af. πολλῆς ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ ΕΤΥΧΕ ΠΑΡΑ τῷ κρατήσαντι. *Multis rebus a victore est adjutus.* Construitur quoque cum ὑπὸ 426. lin. 6. af. & pag. 469. lin. 14. af. & pag. 632. lin. 9. af. nec non cum ἀφ' pag. 530. lin. 10. af.

Ibid. v. 28. ἐν ὀλίγῳ) Τῷ τῷ πρὸς τὸ θεῷ, hoc est, propemodum, fere, inquit Chrysostomus. Sed hoc a Paulo non intellectum idem ait: ἐκ ἐνόησεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐστὶν ἐν ὀλίγῳ, ἀλλ' ἐνόησεν ὅτι ἐξ ὀλίγου, διὸ καὶ πρὸς τὸ ἀποκρίνεται ὅτως ἰδίῳ.

ἰδιώτης ἦν. *Non intellexit Paulus, quid esset ἐν ὀλίγῳ, sed putavit idem esse quod parvo temporis spatio. quapropter etiam ad hoc respondet. adeo idiota erant.* In Agrippæ igitur verbis, Chrysostomo interprete, ἐν ὀλίγῳ significat *fere*, sed in Pauli verbis *brevi tempore*. Quo sensu ne quis ἐν ὀλίγῳ recte dici dubitet, cum in Lexicis non reperitur, utitur eo Polybius lib. II. cap. 6. pag. 874. lin. 20. Τῆτο δ' εἶν ἐν ὀλίγῳ, *hoc autem brevi futurum est*, (ut Romani Græciam invadant,) coactis jam Hannibale in angulum quendam agri Brutis concedere. Sententia erga foret, Paulum optare, ut omnes fiant tales, qualis ipse erat, sive id paulo post, sive multo post fiat. Nos hoc sensu dicimus: Es sey über kurz/ oder über lang. Nolim tamen propterea Paulum ignorantia Græci sermonis arguere. Crediderim potius ἐν ὀλίγῳ respondere nostro bald / quod & propemodum declarat, & brevi tempore, Paulumque non errore lapsum, sed de industria ita locutum, & quidem, ut mihi videtur, valde venuste atque argute. Nam cui quid ut persuadeatur parum abest, ei fieri potest ut id paulo post persuadeatur. Precatur igitur Paulus, ut Agrippas ceterique omnes vel non ita longe post, vel certe tandem aliquando ad fidem adducantur. Posset non incommode in nostra lingua retineri eadem ambiguitas, hoc modo: Du überredest mich bald/ daß ich ein Christ würde. Paulus aber sprach: Ich wünsche von Gott / es geschehe bald oder lang/ dahin/ daß nicht allein du ic.

Cap. XXVII. 2. Ἰὲς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπος) *loca Asiae, sive in Asia, sive ipsam Asiam.* Κατὰ cum nominibus locorum notat in. Ita Luc. XV. 14. Αἰτ. XI. 1. XV. 23. Αἰτ. XXIV. 12. & 14. &c. Et Polyb. pag. 4. lin. 14. περαιῶσαι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε κατὰ τὴν Ἀσίαν τοποῦς. *Cum in Græciam, tum in Asiaticas regiones trajicere cum exercitu.* Pag. 3. lin. 28. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Λιβύην τοποῖς. *In Italia autem & Africa.* Pag. 31. lin. 6. *Romani propius accedunt τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν τοποῖς ad Siciliam.* Item pag. 597. lin. 10. af. & pag. 714. lin. 4.

Ibid. v. 3. Φιλανθρώπως τὸ ἰέλινον τῷ Πάულῳ χρησάμενον,] Polyb. pag. 102. lin. 1. Ἰὲς πράως καὶ φιλανθρωπῶς τῷ πλήθει χρῶμενοις. *Qui benignitate & humanitate in subditos uterentur.*

Ibid. v. 10. θεωρῶ ὅτι . . . μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλῆν.) Sicut interdum accusativum lequitur particula ὅτι cum nominativo & indicativo, cuius syntaxeos exempla sunt Joh. VIII. 54. & Αἰτ. XVI. 3. Ita vice versa hic eandem particulam excipit accusativus cum infinitivo, loco nominativi & indicativi. Ita Polyb. lib. 1. cap. 39. pag. 56. lin. 4. af. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀγαθοθείσης φήμης περὶ τὴν ἐν τῇ Λιβύῃ μάχης, ὅτι τὰ θηρία τὰς τε τᾶξεις αὐτῶν διασπασαί, καὶ Ἰὲς πλείους ἀγαφθεῖσαι τῶν ἀνδρῶν. *Romani enim, postquam fama*

fama acceperissent, elephantos in Africana pugna ordines dissipasse, multosque militum contrucidasse. Arrianus dissert. Epiet. lib. 1. cap. 10. init. pag. 46. lin. II. πρὸς τῶν ἐξῆς ἐπαγγελλόμενον, ΟΤΙ ἄλλο ὁδὸν εἰναβάς ΣΠΟΥΔΑΣΕΙΝ, ἢ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀταραξίᾳ διεξαγαγεῖν τὸ λοιπὸν τῆς βίης. In posterum promittens, Romam reversum nihil aliud se curaturum, quam ut in tranquillitate ἔσιν sine perturbatione reliquum vitæ possit exigere. Item exped. Alex. 6, 26, 10. ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρον συνιέντα ΟΤΙ ἐν ἀριστερᾷ ἀποκλίναντα ΑΓΕΙΝ. Ibi Alexandrum conjectura assequutum, ad sinistram deflectendum esse. Hist. Indic. 6, 6. ὥς ἀπὸ τῶνδε ἕξεσι τεκμηριῶμαι καὶ τῆς Νείλου τὸ πάθημα ἔστο, ΟΤΙ εἰκός ΕΙΝΑΙ ὑεῖσθαι τὰ Αἰθιοπῶν ὄρεα τῆς θέρης. Ex quibus licet similem Nili naturam colligere, quod verisimile sit Æthiopum montes æstate complui. Reperitur etiam ὅτι cum accusativo solo sine infinitivo. Ut apud Polyb. pag. 1107. lin. 8. Nominatim autem eas urbes designari, quibus libertas indulgetur: ταύτας δ' εἶναι τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν· τὰς δὲ πρὸς αὐτὰς διδόμενας Ῥωμαίοις, φανερόν, ΟΤΙ ΤΑΣ κατὰ τὴν Εὐρώπην. Eas nempe quæ sunt in Asia: quæ autem Romanis tradantur, eas videlicet esse quæ sunt in Europa. Arrianus de exped. Alex. 2, 16, 8. οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ εἰς ἔστο, ΟΤΙ εὐβοτον τὴν ἡπειρον ταύτην, καὶ βῆς ῥέφθσαν καλλίσας. Præterea vero ego quoque novi, pinguis in illa continenti pascua esse, ἔσιν optimas boves in ea pasci. Ad quem locum plura adducit Gronovius; qui tamen in eo fallitur, quod huc refert ista ex Xenophonte ὅτι βελτίσθς πρὸς κευαίσειν, ὅτι ἐγγύτατα.

τα ἄγειν τὴν πόλεως, ὅτι σμικρότατον ἔστω πόλεμος λι-
πὴν, &c. in quibus nihil simile est huic nostro
loco. Neque enim in iis ὅτι cum infinitivo
construitur, sed cum superlativo, cui ὅτι inten-
dendi gratia præponi solet, ut sit ὅτι βελτίστος
quam optimos, ὅτι ἐγγύτατα quam proxime &c.
Qua de re Posselius in Syntaxi Græca pag. 38.
Cæterum & Plutarchus post ὅτι ponit infiniti-
vum, prædag. 7, 13. Κράτης ἔλεγεν, ΟΤΙ, εἴπερ
ἄρα δυνατόν ἦν, ἀναβάντα ἐπὶ τὸ μετεωρότατον τῆς
πόλεως ΑΝΑΚΡΑΓΕΙΝ μέρῳ. Crates dicebat, se,
si fieri posset, altissimo urbis loco conscenso, proclama-
tum.

Ibid. v. 12. εἰπὼς δύναιντο] Polyb. pag.
440. lin. 15. a f. κατεπείραζε τῶν Βυζαντίων, ΕΙΠΩΣ
ἤδη μεταμελοῖντο καταπεπληγμένοι τὸν πόλεμον.
Tentabat Byzantinorum animos, ecquid tanto bellō
apparatu territi, consilium mutarent.

Ibid. v. 13. τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι)
Polyb. pag. 535. lin. 7. a f. πεπεισμένῳ ΚΑΤΑ-
ΚΡΑΤΗΣΕΙΝ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ, quod voti compro-
tem posse fieri se crederet. Et pag. 1284. lin. 12. a f.
ἀκονητὶ ΚΑΤΕΚΡΑΤΗΣΑΝ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ.
Nullo penitus negotio destinata perfecerunt. Et pag.
1245. lin. 20. ἐφιλοτιμῶντο μὴ ΚΡΑΤΗΣΑΙ τὸν Ἄτ-
ταλον τὴν ἐπιβολῆς. Omni studio contendebant, ne is
rem perficeret.

Ibid. v. 14. ἔβαλε) Neutrum verbum hic
Cc est,

est, ut apud Arrian. Epiet. pag. 504. ἢ ἔν-ε' ῥέγκω
 ΒΑΛΩΝ. Cur igitur non sterto procumbens? Et
 pag. 225. lin. 23. It. Julian. in Cæsar pag. 850.
 lin. 18. ΒΑΛΛ' εἰς μακαρίαν, abi in malam rem.
 Quidam tamen pronomen σεαυτὸν, ἐμαυτὸν,
 ἑαυτὸν malunt subaudire.

Ibid. v. 15. ἀντοφθαλμεῖν) *obniti, resistere.*
 Polyb. pag. 22. lin. 27. δι' ἧς ΑΝΤΟΦΘΑΛΜΕΙΝ
 δυνήσονται τοῖς πολεμίοις, quo hostibus intrepide
 resistere possent. Ad quem locum Casaubonus in
 Commentario hæc annotat: Familiare verbum
 Polybio, ἀντοφθαλμεῖν: quod locutione pro-
 verbiali de iis usurpatur, qui rem non parum
 difficilem, nec periculo carentem audent. Hæc
 ille. Sic & pag. 97. lin. 2. μὴ οἷον Καρχηδονίης
 ΑΝΤΟΦΘΑΛΜΗΣΑΙ ποτ' ἂν πρὸς αὐτὴς ἐν τοῖς
 ὅπλοις. *Nedum Carthaginensibus satis fore animi*
ad standum contra ipsos in acie. Item pag. 156.
 lin. 5. pag. 185. lin. 21. pag. 235. lin. 7. a f. pag. 300.
 lin. 8. pag. 418. lin. 9. pag. 420. lin. 5. a f. pag. 755.
 lin. 16. pag. 1097. lin. 8. a f. Neque tantum de
 hostibus dicitur, sed etiam de amicis, pag. 1109.
 lin. 4. a f. *Dum gratias Tito agunt, pene illum ene-*
carunt: εἰ μὲν γὰρ ΑΝΤΟΦΘΑΛΜΗΣΑΙ κατὰ πρόσ-
ωπον, καὶ σωτήρα προσφωνῆσαι βεβλόμενοι,
quippe alii suis ipsorum oculis in coram eum spectare,
& salutis suæ auctorem salutare cupientes.

Ibid. ἐπιδόντες) Plerique omnes suppleant
 navim vento; sed potest quoque subintelligi

ἑαυ-

ἑαυτὰς, ut Arrianus loquitur Epiet. lib. 4. cap. 9. pag. 498. lin. 15. *Ne id tibi accidat, quod timidis solet, οἱ ἅπαξ ἐνδόντες, εἰσάπαν ΕΠΕΔΩΚΑΝΕΑΥΤΟΙΣ, καὶ ὡς ὑπὸ ρεύματι παρυσύρησαν, qui cum semel remiserunt, abjiciunt se totos, & tanquam fluctibus abripiuntur.* Polyb. pag. 787. lin. 13. a f. ἐν οἷς καιροῖς Φίλιππος ἐβελοντήν ΑΥΤΟΝ ΕΠΙΔΟΥΣ, ἐπανεῖλε μὲν γὰρ τυράννης. *Quo tempore Philippus periculo ultro se objiciens, tyrannos sustulit.* Item pag. 788. lin. 7.

Ibid. v. 17. ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον.] Quæ fuerit navium succingendarum ratio, nihil equidem adhuc apud antiquos vel ipse reperi, vel ab aliis repertum & annotatum deprehendi. Interim nihil probabilius mihi occurrit, quam quod Beza & Grotius dicunt, succinctam navim fuisse funibus utrinque sub fundum navis adductis, & ita utraque navis latera adstringentibus, ne ventorum & fluctuum dissiliret. Vincula illa ὑποζώματα fuisse appellata, ex Platone intelligitur, qui in decimo Rerumpub. ait, εἶναι τὸ φῶς ζώνδεσμον ἔραν, ὅιον γὰρ ΥΠΟΖΩΜΑΤΑ τῶν γειήρων, esse lucem vinculum cæli, sicut succinctoria triremium. Quem locum Camerarius in Comment. utriusque linguæ pag. 345. lin. 9. citat, ὑποζώματα interpretans navium firmas trabes, continentes molem illam. Ad quam tamen rem videntur funes, quam trabes, aptiores fuisse. Sed, uti dixi, nihil habeo, quod pro certo affirmem; nisi hoc unum, non orta demum tempestate naves suc-

cingi solitas, sed jam cum appararentur, simul succinctas, vel certe instrumentis succinctioris instructas fuisse. Cui rei Polybii locus indicio est Legat. 64. pag. 1229. lin. 12. a f. *Hegesilochus, simulac cognitum est, bellum a Romanis cum Perseo gestum iri: tum ad cetera quod attinet suos cives fuerat cohortatus, ut spes suas cum Romanis jungerent: καὶ μὲν ναῦς συμβαλεύσας τοῖς Ῥοδίοις ΤΠΟΖΩΝΝΥΕΙΝ· ἵνα εἴαν τις ἐκ τῶν καιρῶν γένηται χρεία, μὴ τότε ὠδρασκευάζωνται πρὸς τὸ ὠδρακαλόμενον, ἀλλ' ἐτόιμωσ Δρακείμενοι πράττωσι τὸ κριθεὶν ἐξ αὐτῆς.* Tum etiam auctor Rhodiis fuerat, ut quadraginta naves reficerent; ne si quæ tempora inciderent, ut iis populo Romano opus esset, in appa-
randa classe tunc cum peteretur, essent occupati: sed rebus ante præparatis, extemplo quod decretum foret præstarent.

Ibid. v. 20. ἐπὶ πλείονας ἡμέρας) Polyb. pag. 597. lin. 11. a f. Διατρίψας ἐπὶ τρεῖς μῆνας, moratus tres menses.

*Ibid. τὸ λοιπὸν) jam, in posterum, in reliquum, deinceps. Polyb. pag. 15. lin. 7. a f. λύσας τὴν πολιορκίαν, ΛΟΙΠΟΝ ἐπιπορεύομεν αὐδῶς ἐπὶ τὴν χώραν. Soluta obsidione, postea hac il-
luc discurrens, agros imprune vastat. Ita Zosimus lib. 1. p. m. 643. lin. 6. ἐφ' ἑαυτῷ ΛΟΙΠΟΝ ὀρρώδοντα, sibi jam metuentem. Item pag. 648. lin. 16. Quum ignavia temulentiaque occupatos ani-
madverterent milites, ἔτε εἰς τὸ λείχῃ ΛΟΙΠΟΝ ἀνι-*

ἀνιόντας, ne murum quidem amplius conscendere.
Et pag. 775. lin. 16. τότε δὲ ΛΟΙΠΟΝ ἔκ ἐν ἀπορ-
ρήτῳ τὰ τ' ὑποψίας ἐτρέφετο. Ex eo tempore non
elanculum suspiciones alebantur.

Ibid. πείθετο πάντα ἐλπίς] Similes phra-
ses sunt apud Polyb. pag. 441. lin. 8. a f. ΠΑΡΕΙ-
ΛΟΝΤΟ τὴν ὀλοχερεσάτην ΕΛΠΙΔΑ τῶν Βυζαντίων.
Sperem Byzantiis, cui plurimum innitebantur, ademe-
runt. Et pag. 869. lin. 7. a f. ΠΑΣΑΣ ΑΦΕΛΟΜΕ-
ΝΗ τὰς εἰς τὸ μέλλον ΕΛΠΙΔΑΣ ἡ τύχη. Fortuna
sperem omnem in posterum sustulit.

Ibid. v. 21. εἶδει) Polyb. pag. 548. lin. 19. a f.
αὐθις δ' ἐπιγένης καταρξαμένη καὶ λέγουσθαι πρὸς
τῶν ἐνεσώτων, ὡς ΕΔΕΙ ΜΕΝ πάλα μὴ μέλλειν κα-
τὰ τὴν αὐτῆς συμβολίαν, πρὸ δ' ἡλικαῦτα προτερή-
ματα λαβεῖν τὰς ἐχθρὰς ἢ μὴν ἀλλὰ ΚΑΙ ΝΥΝ
ἐτι φάσκοντ' εἶναι ἔχειν τῶν πραγμάτων. Epi-
gene sermonem denuo occupante, εἰ super ea re dicente:
Oportuisse quidem jam ante usos consilio quod ipse de-
derat, non cunctari, neque procrastinatione uti;
priusquam tantum incrementi res hostium fecissent;
hortari tamen etiam nunc, ut in ejus belli curam Rex
incumberet.

Ibid. v. 23. παρέστη) Polyb. pag. 814. lin. 5.
a f. τὸ δὲ τελευταῖον, ἐξ ἀρχῆς ἔφη τὴν ἐπιβολὴν
αὐτῷ ταύτην ὑποδείχεναι τὸν Ποσειδῶνα ΠΑΡΑ-
ΣΤΑΝΤΑ κατὰ τὸν ὕπνον. Illud ad extremum ad-
jecit, Neptunum jam inde a principia in somnis sibi

adstitisse, atque hujus incepti suscipiendi consilium suggestisse.

Ibid. v. 38. ἐκὲφίζον τὸ πλοῖον) Polyb. pag. 56. lin. 7. ἔ μὴν ἀλλὰ πάλιν ἀνελπίτως μετὰ τινὰ χρόνον ἐπενεχθεῖσης τ' θαλάττης ἐκρίψαντες ἐκ τῶν πλείων πάντα τὰ βάρη, μόλις ΕΚΟΥΦΙΣΑΝ τὰς ναῦς. Sed mox præter spem redeunte mari, facto omnium onerum, jactu agre tandem naves sublevarunt. Item pag. 85. lin. 8.

Ibid. v. 39. ἐξῶσαι) Εὐβάλλειν dicit eodem sensu Polybius pag. 963. lin. 14. ubi tamen lin. 18. & ἐξώθειν occurrit: Romani suorum multitudinem a castris in littus ad populandum effusam, opis sibi ferendæ gratia in oppositam oram accurrere conspicati, ΕΞΕΒΑΛΟΝ τὴν ναῦν εἰς τὴν γῆν· τῶν μὲν δὲ ἐπιβατῶν οἱ πλείστοι διεφθάρησαν, οἱ δὲ πρεσβευταὶ ὡς δαδόξως ΕΞΕΩΣΘΗΣΑΝ, impetu maximo in terram navim immiserunt. Perit propugnatorum pars maxima; legati, mirabili quodam casu in siccum sunt ejedti.

Ibid. v. 40. κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.) Polyb. lib. I. cap. 25. pag. 36. lin. 6. ΚΑΤΕΣΧΟΝ Εἰς Μεσσηνίην. Messanam appellunt. Vide Camera-rium. Quanquam hic potius aliquo versus navem dirigere videtur significare; cujus generis exemplum est in Xenophonteis annotationibus.

Ibid. v. 41. ἐπώκειλαν τὴν ναῦν) Significatur

tur verbo hoc appulsio vehemens. Polyb. pag. 29. lin. 17. & pag. 74. lin. 15. ἢ τοῖς βραχέσι ΠΕΡΙΠΤΟΝ ἑκάστω κατὰ πρύμναν, ἢ πρὸς τὴν γῆν Φερόμενον ΕΠΩΚΕΛΛΕ. *Aut a puppe sidebat, si in brevia incideret: aut si in terram ferretur, solo illidebatur.* Factum autem hic est, quod Paulus fieri oportere dixerat v. 26. εἰς νῆσον δὲ τῶα δὲ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Unde Polybius pro ἐποκέλλειν paulo post usurpat neutrum ἐκπίπτειν lin. 12. a f. (quo & Lucas hic utitur v. 26.) Καὶ τῶν μὲν κατὰ τῶν ἐν τοῖς βραχέσι, τῶν δ' ΕΚΠΙΠΤΟΝΤΩΝ σκαφῶν. *Cum aliæ naves iter brevia siderent, aliæ terræ alliderentur.* Confer Camerarium. Eodem verbo sæpius utitur Arrianus de exp. Alex. Ut 2, 23, 5. 6, 18, 9. 5, 20, 15. & Hist. Ind. 28, 4, & 30, 8. &c.

Ibid. v. 44. Δίεσωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.) Arrian. de exp. 1, 5, 19. ΕΠΙ ΤΟ ΣΡΑΤΩΠΕΔΟΝ ΔΙΕΣΩΘΗΣΑΝ, *in castra salvi pervenerunt.*

Cap. XXVIII. 2. παρεῖχον & τὴν τυχεύσαν Φιλανθρωπίαν) In Excerptis Polybianis pag. 1558. med. Ρωμαῖοι ΟΥ ΤΗΝ ΤΥΧΟΥΣΑΝ προνοίαν ἐποιεῖντο. *Omni diligentia providebant Romani.* Sic & Αστ. XIX. II.

Ibid. τὸν ἐφεστῶτα) Polyb. pag. 1053. lin. 22. ὥς τε Διὰ τὸν ΕΦΕΣΤΩΤΑ ζόφον μηδὲ τῆς ἐν ποσὶ δύνασθαι βλέπειν. *Adeo ut propter offusam rebus caliginem nemo alium ante pedes stantem cer-neret.* Loquitur vero de aëre nebuloso.

Ibid. v. 10. πολλὰς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς) Polyb. pag. 1016. lin. 18. Merito igitur hunc Rhodii etiam mortuum, τοιαύταις ΕΤΙΜΗΣΑΝ ΤΙΜΑΙΣ, ejusmodi honoribus affecerunt.

Ibid. v. 23. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν] Polyb. pag. 1097. lin. 7. a f. ὁ δὲ ΤΙΤΟΥ ΤΑΞΑΜΕΝΟΣ ΗΜΕΡΑΝ πρὸς τὸν Φίλιππον, at Titus constituta cum Philippo die. Et pag. 607. lin. 23. ὡς γεγενομένης δὲ τῆς ΤΑΧΘΕΙΣΗΣ ΗΜΕΡΑΣ, Ubi constitutus dies advenit.

Ibid. v. 25. ἀπελύοντο) discedebant. Sic supra Act. XV. 30. & 33. Ἀπολύεσθαι pro discedere est locutio Polybiana, inquit Grotius. Quare unum alterumve exemplum afferamus. Ita pag. 170. lin. 1. ΑΠΟΛΥΟΜΕΝΟΥ δ' αὐτοῦ πάλιν εἰς τὰς Ἀχέρας. Sed illo Acerras redeunte. Et pag. 770. lin. 10. αὐτῷ ΑΠΟΛΥΕΤΑΙ μετ' ἀσφαλείας. Secure inde se recipit. Et alibi, καὶ λαβὼν τὸ καταλειφθὲν, αὐτῷ ΑΠΕΛΥΕΤΟ, acceptoque quod reliquerat, rursus abibat. Item pag. 992. lin. 4. a f. ὥστε μηδ' αὐτὸν εἰδέναι μήτε πῶς τοπαράπαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ΑΠΕΛΥΘΗ. Ita ut ne ipse quidem sciret, quo pacto ex illa concione esset dimissus.

In EPIST. ad ROMANOS.

CAP. I. 4. ἐξ ἀναστάσεως) Si cui *Lutheri* interpretatio probatur, qui, uti & *Æthiops*, ver-
 tit *post resurrectionem*, sint der Zeit er auferstanden
 ist: non est, quod is *Willeti* opinionem more-
 tur, qui in *Poli Synopsi* ait, ita scribendum fuisse
 μετὰ τὴν ἀνάστασιν. Nam ἐξ etiam temporis
 notam esse & *post* significare, vel ex uno *Arriano*
 fatis constat, de exp. *Alex. 1, 26, 3.* Τότε δ' ἐκ
 νότων σκληρῶν βορέαυ ἐπιπνεύσαντες. Tum vero
post graves notos boreales venti exorti. Item *3, 15,*
13. 5, 25, 3. & Hist. Ind. 33, 5. adeo novum atque in-
 solens iis videbatur, ἐκ τοσῶνδε κακῶν *post tot mala*
hominem Græcum cernere. Sic & *Xenophon* dicit
 ἐξ ἀρίστου *post prandium*, a prandio, rer. Græc.
 lib. 6.

Ibid. v. 16. Ἰσθαίω γε πρῶτον καὶ Ἕλληνας]
 Discrimen hoc inter Judæum & Græcum *Epi-*
ctetus etiam, non modo *Paulus* noverat; quem
 quod *Grotius* more judaico ita locutum ait, con-
 cedi potest, si intelligatur, a Judæis quidem
 ortum hunc loquendi morem, a Græcis tamen
 repudiatum non fuisse, etiam disertissimis, in
 quibus omnino *Arrianus* censendus est, apud
 quem *Epietetus* sic lib. 2. cap. 9. pag. 163. lin. 24.
 τί ἐξαπατᾷς τὰς πολλὰς; τί ὑποκρίνη, ΙΟΥΔΑΙΟΣ
 ὢν, ΕΛΛΗΝΑΣ; *Quare decipis multitudinem? Cur*
te, cum Judæus sis, Græcum simulas?

Ibid. v. 19. τὸ γνωστὸν) Vim hujus verbi rectissime intelligas ex Epicteti sermone, Academicum quendam ita loquentem inducentis apud Arrian. lib. 2. cap. 20. pag. 224. lin. 6. γίνωσκε, ὅτι οὐδὲν ἐστὶ ΓΝΩΣΤΟΝ, ἀλλὰ πάντα ἀτέκμαρτα. Scito, quod nihil sciri, sive cognosci & certo percipi possit, sed quod omnia sint obscura, nullisque signis aut indiciis deprehendi, nullis argumentis intelligi, nulla conjectura colligi possint; hoc enim est ἀτέκμαρτον. Unde ab Hesychio quoque exponitur ἄγνωστον, ἄσημον, quod nulla nota deprehendi, nec ullo signo cognosci potest. Ἀμάστευρον pro eo dicit idem Paulus Aët. XIV. 17. Opponitur ergo γνωστὸν τῷ ἀγνώστῳ, & significat quidquid ex signis colligi potest, quæ hoc quidem loco sunt omnes res creatæ.

Ibid. v. 20. ἀπὸ κτίσεως κόσμου) Multa præclare hac de re Epictetus, ex quibus temperare mihi nequeo, quo minus pauca excerpam. Ita lib. 1. cap. 6. pag. 24 & 25. τίς δ' ὁ ἀερόσας τὴν μάχαιραν πρὸς τὸν κολεόν, καὶ τὸν κολεόν πρὸς τὴν μάχαιραν; καὶ μὴν ἐξ αὐτῆς τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπιτετελεσμένων ἀποφαίεσθαι εἰώθαμεν, ὅτι τεχνίτης τινος πάντως τὸ ἔργον, ἐχὼ δ' εἰκὴ κατασκευασμένον ἂν ἐν τῇ τῶν μὲν ἑκάστον ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην. τὰ δ' ὀρατά, καὶ ὁράσεις καὶ φῶς &c. ἐμφαίνει; Quis aptavit gladium vaginae, & vaginam gladio? Profecto ex ipsa constructione operum pronunciare solemus, omnino artificis alicujus opus esse, non autem casu factum. Ergone horum quodque declarat artificem: illa

illa aspeclabilia vero, & visus, & lumen non declarant?
 Et paulo post: & δὲ ταῦτα ἱκανὰ κινῆσαι τινὰς καὶ
 ἀπαγγέλλειν πρὸς τὸ μὴ ἀπολιπεῖν τὸν τεχνίτην; ἢ
 ἐξηγήσασθαι ἡμῖν, τί τὸ ποιεῖν ἔστιν ἕκαστον τῶν
 ἢ πῶς οἷόν τε τὰ ἔργα θαυμαστὰ καὶ τεχνικὰ εἶναι καὶ
 ἀπὸ ταυτομάτων γίνεσθαι. *Ne hæc quidem satis mo-
 vere possunt quosdam & adducere, ne deserant artifi-
 cem? aut exponant nobis, quid sit quod faciat quodque
 horum: aut qui fieri possit, ut adeo admiranda & arti-
 ficiosa temere casuque efficiantur?* Et pag. 27. lin. 11.
 τὸν δ' ἄνθρωπον θεοτὴν εἰσῆγαγεν αὐτὸν τε καὶ τῶν
 ἔργων τῶν αὐτοῦ καὶ ὃ μόνον θεοτὴν, ἀλλὰ καὶ ἐξη-
 γητὴν αὐτῶν. *Deus hominem introduxit in mundum,
 ut contemplatorem ipsius & operum ipsius, & non solum
 contemplatorem, sed etiam interpretem illorum.* Idem
 Epictetus accusat homines, quia omittant εὐχα-
 ριστεῖν gratias agere Deo, quod ipsius providen-
 tia sint usibus nostris bruta animalia destinata
 atque parata pag. 67. lin. 14. Et lib. 2. cap. 14.
 pag. 186. μαθεῖν δεῖ πρῶτον ἔσθαι, ὅτι ἔστι θεός, καὶ
 προνοεῖ τῶν ὅλων καὶ ὅτι ἔστι λαθεῖν αὐτὸν, ὃ μόνον
 ποιεῖντα, ἀλλ' ὅτι ἀδυνατοῦμεν, ἢ ἐνθυμίζομεν
 εἴτε ποῖοι τινες εἰσιν; οἷοι γὰρ αὖ ἐκείνοι ἐυρεθῶσι,
 τὸν ἐκείνοις ἀρέσοντα καὶ πειθεσόμενον ἀνάγκῃ πε-
 ρᾶσθαι κατὰ δύναμιν ἑξομοιωθῆαι ἐκείνοις· εἰ πιστὸν
 ἐστὶ τὸ θεῖον, καὶ ἔσθαι εἶναι πιστόν· εἰ ἐλεύθερον, καὶ
 τῆτον ἐλεύθερον· εἰ εὐεργετικόν, καὶ τῆτον εὐεργετι-
 κόν· εἰ μεγαλόφρον, καὶ τῆτον μεγαλόφρονα. ὥς
 θεὸς τοίνυν ζηλωτὴν, τὰ ἐξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ
 λέγειν. *Primum hoc discendum est, quod sit Deus, &
 curet universa, & quod non possit cum latere, non solum
 qui*

qui aliquid facit, sed etiam qui cogitat aut mente agit-
 rat. Deinde quales Dii sint? Quales enim illi re-
 perti fuerint, necesse est, ut qui illis placere & obedire
 vult, conetur pro viribus similem se illis præbere. Si
 fidelis est Deus, & ipsum fidelem esse oportet: si libera-
 lis, & ipsum liberalem: si beneficus, & ipsum benefi-
 cum: si magnanimus, & ipsum magnanimum: & in
 omnibus reliquis tanquam Dei imitatore & facere &
 loqui conveniet. Denique pag. 189. ὀλίγοι δ' εἰσὶν
 οἱ πανηγυρίζοντες ἄνθρωποι φιλοθεάμενοι, τί ποτ' ἐν
 ἑσὶν ὁ κόσμος; τίς αὐτὸν διοικεῖ; ὅδεῖς; καὶ πῶς
 οἷόν τε, πόλιν μὲν ἢ οἶκον μὴ δύνασθαι διαμένειν, μὴ
 δ' ὀλιγοσὺν χρόνον δίχα τῆς διοικῆντος καὶ ἐπιμελε-
 μένης. τὸ δ' ἔτιω μέγα καὶ καλὸν κατασκευάσμα,
 εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν ἔτως ατάκτως οἰκονομεῖσθαι;
 ἔστιν ἐν ὁ διοικῶν. Ποῖός τις, καὶ πῶς διοικῶν;
 ἡμεῖς δὲ τίνες ὄντες ὑπ' αὐτῆς γεγόμενα, καὶ
 πρὸς τί ἔργον; ἄρα γ' ἔχομεν τίνα ἐπιπλοκὴν
 πρὸς αὐτὸν, καὶ χέσιν, ἢ ὀδεμίαν; ταῦτ' ἐστὶν αἱ
 πάχυσιν ἔτοι οἱ ὀλίγοι. Pauci vero in isto cætu sunt
 cognoscendi cupidi, quidnam sit mundus? quis ipsum
 gubernet? Nemo? Qui ergo fieri potest, ut urbs qui-
 dem aut domus non possit consistere, ne vel minimo tem-
 pore absque administratore & curatore: hoc autem
 tam magnum & pulchrum ædificium, temere & fortui-
 to nulloque ordine administratur? Est ergo qui eum
 administrat. Qualis ille, & quomodo administrat?
 nos autem quales ab ipso facti sumus, & ad quod opus?
 Num habemus quandam necessitudinem cum ipso &
 societatem, aut nullam? Hæc sunt, quæ paucis illis
 in mentem veniunt.

Ibid.

Ibid. ἀναπολόγητος) In Lexicis hoc nomen sine auctore Græco citatur; Cicero tantum allegatur ad Attic. lib. 16. ep. 7. Exstat vero apud Polyb. pag. 1265. lin. 9. a f. Τάτων δ' ἐξῆς τὸ συνεχὲς ἐξεργάζοντο, καὶ προσετίθεσαν, ποιοῦντες ΑΝΑΠΟΛΟΓΗΤΟΝ τὴν ἀμαρτίαν. *Secundum hæc etiam reliqua convenienter istis administrarunt, tandemque peccata peccatis adeo cumularunt, ut excusationi nullus relinqueretur locus. Et pag. 13. lin. 7. δυσἀπολόγητον εἶχε τὴν ἀμαρτίαν, excusari id delictum difficile poterat.*

Ibid. v. 21. ἐσκοτίσθη) Eadem translatione dicit Polyb. pag. 1392. lin. 5. *Multa huiusmodi Timæus mala fide retulit, καὶ δοκεῖ τὸ πᾶν εἶναι ἀπειροῦ ὧν ἑδενὸς τῶν τοιούτων, ὑπὸ δὲ τῇ φιλονεικίᾳ ΕΠΙΣΚΟΤΟΥΜΕΝΟΣ, ac mihi quidem videtur minime harum rerum ignorantia lapsus, sed potius pertinacia occæcatus quoties laudare aliquem aut vituperare statuit, repente sui ipsius oblivisci atque omnes officii leges excedere.*

ibid. v. 27. χεῖσιν] Uti χεῖσις hic de mulieribus, ita & de viris, qui muliebria patiuntur, dicitur a Theopompo apud Polyb. 1376. sub fin. οἱ δὲ ΑΛΛΗΛΟΙΣ ἐτόλμων ἐπανίστασθαι πάγωνας ἔχουσι καὶ περὶ ἑαυτοὺς μὲν δύο καὶ τρεῖς τὰς ἐταίρουμένους, αὐτοὶ δὲ τὰς αὐτὰς ΧΡΗΣΕΙΣ ἑτέροις παρείχοντο. *Illi vero viros barbatos constuprare non dubitabant. ac duos quidem tresve meritorios pueros semcum circumducebant, cæterum ipsi eandem sui copiam aliis faciebant.*

Ibid.

Ibid. v. 28. ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,) Simile huic loquendi genus est ἔχειν ἐν ᾧ δαδόσει apud Polyb. pag. 915. lin. 15. *Fœdera cum Locris neque nunc esse neque unquam fuisse ipsis dicebantur. πρὸς μὲν τοὶ Σικελὸς πάντες ΕΙΧΟΝ ΕΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙ* contra cum Siculis fœdus sibi intercedere, ceu traditione majorum acceptum, omnes affirmabant.

Ibid. v. 30. ὑπερηφάνης, ἀλαζόνας,) Cognata hæc sunt vitia, posteriusque ex priori nascitur, verborum nempe jaçtantia ex animi fastu. Unde a Polybio conjunguntur pag. 529. lin. 11. Ταῦτα μὲν ἐν προήχῃ ἐπεῖν, χάριν τῇ ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ τῶν ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΥΝΤΩΝ ἑαυτοὺς κατὰ τὰς ἰδίας πραγματείας. *Atque ad hæc dicenda me impulit illorum jaçtantia, qui se in tractationibus suis superbius efferunt.*

Ibid. v. 31. ἀσυνθέτης - - ἀπὸνδης,) Ἀσύνθετος est fœdisfragus, cui opponitur εὐσυνθετῶν fidem servans apud Polyb. pag. 1166. lin. 8. a f. Ἀπὸνδης autem est qui reconciliari ἢ placari nequit, unde πόλεμος ἀπὸνδης Græcis dicitur bellum internecinum, apud eundem Polyb. pag. 91. lin. penult. τὸν τε γὰρ ᾧ δα τῶν πολλοῖς λεγόμενον ΑΣΠΟΝΔΟΝ πόλεμον τῖνα φύσιν ἔχει καὶ ἀλάθεσιν, μάλιστα τις ἐκ τῶν τότε γεγονότων ἐπιγνοίη. *Enimvero, quod vulgo Græci aspondon bellum vocant, quasi inexpiabile dicas, id quam naturam habeat, ἢ quale sit, ex iis quæ tum acciderunt, optime cognosci poterit,*

Cap II. 2. τὸ κρῖμα ἔστι κατὰ ἀλήθειαν] Polyb. pag. 463. lin. 4. λαβόντες ἔννοιαν τοῦ ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΟΝΤΟΣ, *cognito quod res erat, nempe hostes adesse, quod antea ignoraverant.* Pag. 910. lin. 9. α f. πρὸς ὧν ἔδεν ἰσορῆσαι Τίμαιον. ὡς ἐπίτηδες γὰν ἀντία τοῖς ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΤΠΑΡΧΟΥΣΙΝ ἐξηγεῖται. *Timæus qui de his nihil quicquam didicerat, velut de industria ea memoria mandavit, quæ cum veritate pugnarent.* Pag 1029. lin. 21. καὶ γὰρ ἦν ἔτο ΚΑΤΑ ΑΛΗΘΕΙΑΝ. *Et erat ita re vera.* Pag. 1138. lin. 26. & pag. 1221. lin. 1. & pag. 1285. lin. 8. ὁ ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ἦν. *Quod sane ita erat.* Et pag. 1398. lin. 4. θαρσύνω ἀποφάσσομαι μηδενὶ τὸν Δημοχάρους βίον ἐνοχον εἶναι τῶν τοιούτων κατηγορημάτων. καίπερ εἰ ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΥΠΗΡΧΕ τὸ τοιούτον ἀτύχημα πρὸς Δημοχάρεν, ποῖον καὶ ἢ ποῖα πράξις ἠνάγκασε Τίμαιον ταῦτα κατατάττειν εἰς τὴν ἰστορίαν. *Constanter affirmare ausim, Democharis vitam ab omni ejusmodi crimine puram atque integram fuisse. Sed tamen si hac culpa revera laborasset Demochares, quæ vero res aut ratio Timæum cogebat, id ut historie mandaret?* In quibus locis κατ' ἀλήθειαν significat *revera*, uti ἐν ἀληθείᾳ apud Jer. XXVI. 15. ΕΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ἀπέσταλκέ με κύριος πρὸς ὑμᾶς. Item πρὸς ἀλήθειαν, μετ' ἀληθείας, ἐπ' ἀληθείας, τῇ ἀληθείᾳ, & frequenter in plurali ταῖς ἀληθείαις, omnia idem significant *vere, revera*. Philo, πρὸς ἀλήθειάν ἐστι, *revera est*. Sic γὰρ μετ' ἀληθείας καλὰ quæ *vere sunt honesta*. Quæ cuncta cum in Lexicis reperiantur, unum hoc κατ' ἀλήθειαν omis-

sum

sum est. Hanc ergo significationem, quam quidem solam adhuc exemplis confirmare mihi licuit, si sequi lubet, erit hæc Apostoli sententia: *Rem hanc esse certissimam, reveraque impios a Deo judicari.* Neque hoc male cohæret cum sequentibus. Ostenso enim, quod certissimum sit constitutum in impios iudicium, ne quis se in eo, quamvis fontem, tamen bonitate iudicis absolutum iri putet: hanc quoque elabendi spem impœnitentibus adimit omnem, neque tantum certum, sed etiam justum fore iudicium demonstrat. Quod si quis tamen hæc quoque verba malit ad justitiam hujus iudicii referre, me quidem non invito faciet. Neque enim nego, quin fieri potuerit, ut hoc etiam sensu Græci dixerint κατ' ἀλήθειαν. Quod quo magis probabile videatur, facit similis locutio ἐν ἀληθείᾳ, quæ & *revera* significat apud LXX. in Jeremia supra citato, & nihilominus, quando in mentione iudicii usurpatur, *juste* declarat apud eosdem interpretes Græcos Ρομ. XXIX. 14. Βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρινόντος πτωχὸς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασάθεται.

Ibid. v. 4. εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;) Totum hoc εἰς μετάνοιάν ἵνα ἄγειν existat in Polybio lib. 5. cap. 15. pag. 507. lin. 4. a fine: Leontius de Megaleæ casu certior factus, cum cetratorum manu ad Regem venit: πεπεισμένον, καταπλήξεσθαι Διὸς ἡλικίαν, καὶ ταχέως εἰς μετάνοιαν ἄγειν τὸν βασιλέα, ratus facile se propter ætatem terro-
rem

rem illi incussurum, & ad mutandam sententiam compulsum. Eadem notione verbum ἀγειν additur multis aliis nominibus. Loca adscribere non pigrabor, cum ex variorum exemplorum usu optime colligi possit, quid quæque vox sonet, id est, quæ vis cuique voci fit subiecta. Ita ergo idem Polybius pag. 219. lin. 5. a f. *Osten-
demus, quomodo Pæni in Italiam ingressi, Romanorum
everso dominatu, ΕΙΣ μέγαν μὲν φόβον ἐκείνους. ΗΓΑ-
ΓΟΝ πρὸς σφῶν καὶ τὸ πατρίδ' ἐδάφους, illos qui-
dem in maximum periculum de sua salute ac patrio
solo adduxerint.* Pag. 510. lin. 7. a f. *ὁ δὲ Φίλιπ-
πος πολμηρότηρον καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ τὴν
ἡλικίαν χρώμενος ταῖς ἐπιβολαῖς, ΕΙΣ ἀπορίαν καὶ
δυσχερσίαν ἀπαντὰς ΗΓΕ τὴς πολεμίας. Philippus
namque & audacia & sollertia maiore quam pro ætate
consilia sua regens, ingentem animis hostium omnium
suorum sollicitudinem atque fluctuationem injiciebat.*
Pag. 1187. lin. 2. *ὁ καὶ μάλιστα τὴς Ἀχαιῶν ΕΙΣ
ὀργὴν ἤγε. Quæ præcipue res iram Achæorum ac-
cendit.* Pag. 1223. lin. 5. a f. *καὶ γέλ' ΕΙΣ τὸ
ΗΓΑΓΟΝ τὴν σύγκλητον, ὥς ἐπέμψαι πρεσβευτὰς
εἰς τὴν Ρόδον. Ac tandem eo Senatū adduxerunt,
ut legatos Rhodum mitterent.* Pag. 1242. lin. 1. *ἐξ
ᾧ τὴς πολλὰς ΕΙΣ ἐπίστασιν καὶ ἀπόρησιν ΗΓΟΝ.
Quibus rebus sollicitos plerosque & anxios reddebant.*
Construitur quoque cum aliis præpositionibus,
ut ἐπὶ pag. 173. lin. 3. a f. & pag. 1355. lin. 18. &
ὑπὸ pag. 376. lin. 11. & pag. 479. lin. ult. Appa-
ret autem ex his locis, quam emphaticum sit hoc
verbum, cum in iis omnibus, non consilium &

conatum, ut apud Paulum, sed eventum atque effectum declaret. Unde alia verba conatum significantia addi solent. Ut pag. 173. lin. 3. a f. ΠΟΛΛῶΝ ὍΔ' ΕΠΙΒΑΛΟΜΕΝΩΝ ἐν τοῖς παρεληλυθόσι χρόνοις ἐπὶ ταυτὸ συμφέρον ΑΓΑΓΕΙΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΣ. *Nam quum multi ante hæc tempora essent conati Peloponnesiis persuadere, ut communibus consiliis omnium salutem consulerent.* Pag. 376. lin. II. ἴστοις δ' ἐπομένως ἐδηλώσαμεν, ἴνι ἰσόπῳ καὶ ποία προαιρέσει προσαγόμενοι τὰς πόλεις, ἐπεβάλοντο Πελοποννησίς πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἄγειν ὀνομασίαν καὶ πολιτείαν. *Post hæc declaravimus, quonam modo & quibus consiliis in suam societatem urbibus pellectis, efficere sint aggressi, ut omnes Peloponnesi populi communi simul nomine ac Reip. forma continerentur.* Pag. 479. lin. ult. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, ὃδ' ὡς ἔληγε τ' ἐπιβολῆς, ἀλλ' οἷός τ' ἦν ἄγειν ὑπὸ ζυγὸν τῷ κατὰ βραχὺ τῆς Ἀχαιῆς. *Apelles vero ille, de quo diximus, ne sic quidem a proposito discedebat; quin id agere ipsum apparebat, ut paulatim progrediendo Achæos jugo subderet.* Quam vim ut exprimeret Chrysostomus, in hujus loci tractatione pro ἄγειν dicit ἔλκεν & ἐπὶ μετάνοιαν.

Ibid. v. 5. Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν i. e. *propter duritiam tuam &c. vel perinde est ac τῇ σκληρότητι σου καὶ ἀμετανόητῳ καρδίᾳ.* Ita enim in eadem oratione eademque significatione & κατὰ & dandi casum ponit Arrianus de exp. Alex. 5, 21, 4. *Porus enim hic, quamdiu Alexander cum alio Poro bellum gerebat,*

bat, legationes ad Alexandrum mittens, se pariter & regionem cui imperabat, Alexandro dedebat, ΚΑΤΑ ἔχθρῳ τὸ Πῶρς μᾶλλον ἢ Φιλία τῇ Ἀλεξάνδρῳ, magis odio Pori quam amore Alexandri motus. Sic I, 17, 14. 2, 12, 9. 2, 18, 7. τὰς ΚΑΤ' ἀρετὴν πονεμέ- νους, qui ingenti quadam intentione operi instabant. 5, 2, 2. Macedonas non illibenter cum ipso ultiores la- bores adituros putabat ΚΑΤΑ ζῆλον τῶν Διονύσους ἔρ- γων, emulatione quadam rerum a Dionysio gestarum. Et 5, 27, 15. Ἀγὰρ & κατὰ commutantur: Sequen- tur te alii Macedones, juniores pro senioribus, integri pro defessis, καὶ οἷς τὰ ἔργα πολέμου ΔΙΑ τὸ ἀπέραςτον ἔστε τὸ ὠδυνάσκειν & φοβερά, καὶ ΚΑΤΑ τὴν ἔμμελ- λοντῳ ἐλπίδα ἐν πᾶσιν ἔσαι, & quibus bellum, utpote inexpertis, non statim tanto terrori, & futuro- rum commodorum spe in votis erit. Et 7, 15, 9. Et Polyb. pag. 268. lin. ult. συμφρονήσαντες ΚΑΤΑ τὴν προγεγενημένην ὀργὴν, qui ob veteres in populum Rom. iras, facile cum ipsis conspirarunt.

Ibid. ὀργὴν) Non inepte huc referri po- test, quod Casaubonus ὀργὴν metonymice ver- tit supplicium apud Polybium pag. 408. lin. 23. τὴν μὲν τοιαύτην ΟΡΓΗΝ βαρυτέραν ἀπέφαινον εἶναι τῶν γεγονότων. Gravius id supplicium fore quam pro commerita noxa dicebant. Conf. Deut. XXIX. 24. Strigelius ad versum octavum, ὀργή, in- quit, significat tragicas poenas in hac vita. Ad- do, & in altera vita.

Ibid. v. 9. ψυχὴν ἀνθρώπου) Polyb. pag.

1382. lin. 2. ὅτι τῶν ἐκατέρους Ῥωμαίοις Φημί καὶ Καρχηδονίοις προσπιπτόντων καὶ συμβαινόντων εἰς ἡν ἀνὴρ αἴτιος καὶ μία ΨΥΧΗ. λέγω δὲ τὴν Ἀντίβχ. *Omnia quæ Romanis ac Carthaginensibus eo tempore eveniebant, unum caput atque una mens in causa erat, Hannibal scilicet. Eadem notione paulo post lin. 20. ψυχὴ ponitur.*

Ibid. v. 13. οἱ ἀκροαταὶ) Vocabulum hoc latius patet, quam Latinum *auditor*. Complectitur enim *lectorem* quoque. Polyb. pag. 752. lin. 5. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, διότι συμβαίνει τὴν πραγματείαν ἡμῶν ἔχειν αὐστηρόν τι καὶ πρὸς ἐν γένει ΑΚΡΟΑΤΩΝ οἰκειῶσθαι καὶ κρίνεσθαι, διὰ τὸ μονοειδὲς τὸ συντάξεως. *Ceterum non clam me est, nostrum hoc argumentum austeri ἔσιν inamœni aliquid in se habere; ac propter uniformem scriptionem uni duntaxat lectorum generi esse accommodatum, ἔσιν posse probari.* Ibid. lin. 15. a f. τῷ δὲ πλείονι μέρει τῶν ΑΚΡΟΑΤΩΝ ἀψυχαγωγῆτον παρεσκευάκαμεν τὴν ἀνάγνωσιν. *Eaque a nobis concinnata est historia, quæ majori lectorum parti nullam omnino sit oblectationem allatura.* Idem Polybius lectores quoque ἀκρόντας appellat, uti annotabitur ad epist. Jacobi cap. V. II.

Ibid. v. 16. κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου) Polyb. pag. 786. lin. 18. a f. Ἐγὼ δ' εἰ μὴ μὴδὲν ἐπιγέγονε ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΥΤΟΥ ΛΟΓΟΝ, μένει δὲ τὰ πρᾶγματα τοιαῦτα τοῖς Ἕλλησιν, ὥς πρότερον ἦν. *Ego vero, siquidem, ne hic ait, nihil postea contigit,*

Et res Græcorum in statu sunt eodem quo prius erant, &c.

Ibid. v. 18. Ἡὰ Διαφέροντα] Διαφέροντα dicuntur (1) eximia, egregia, excellentia præ aliis. Polybius de rep. Romana dicit pag. 628. lin. 13. Non mediocri attentione & diligenti inquisitione opus, εἰ μέλλοι τις τὰ διαφέροντα καθαρίως ἐν αὐτῇ συνόψεσθαι. Si quis velit, quæ sunt in ea eximia, quibus differt ab aliis, clare breviterque cognoscere. (2) Utilia, ibid. pag. 1138. lin. 7. καὶ ὃ εἰδέναι τὰ διαφέροντα τοῖς ἰδίοις πρᾶγμασιν ἐκείνον ἀκριβέστερον. Ipsum enim optime scire, quæ regno suo sint accommoda. (3) Controversiæ, apud Xenoph. Hist. Græc. lib. 6. pag. 462. lin. 1. σωφρόνων μὲν δὴ πρὸς ἐστὶ, μηδὲ εἰ μὴ μικρὰ τὰ διαφέροντα εἴη, πόλεμον ἀναρρεῖσθαι. Hominum quidem certe sapientum est, ne quidem si graves sint controversiæ, bellum suscipere. Quarum significationum nulla est, quæ non alicui interpretum hoc loco arrideat. Mihi placet ἐπέχειν, donec certius constet de tota phrasi δοκιμάζειν Ἡὰ Διαφέροντα, pariterne sit ambigua, quam nondum reperi, nisi Phil. I. 10. loco non minus dubio, quam hic est.

Ibid. v. 22. βδελυσσόμενοι] Polyb. pag. 1342. lin. 12. a f. τὸν Ἡρακλείδην ἐβδελύττοντο προφανῶς. Heraclidem palam abominabantur.

Ibid. v. 28. ἃ ὃ ἐν τῷ φανερῷ, ἰσθαῖός ἐστιν)

ἐστίν) Judæum ex animi affectu vitæque instituto, non ex nomine judicari, Epictetus quoque auctor est lib. 2. cap. 9. ὅταν ἵνα ἐπαμφοτερίζοντα ἴδωμεν, εἰώθαμεν λέγειν, ἔκ ἐστὶν Ἰουδαῖος, ἀλλ' ὑποκρίνεται· ὅταν δ' ἀναλάβῃ τὸ πάθος τὸ ἐββαμμένον καὶ ἡρημένον, τότε καὶ ἐστὶ τῷ ὄντι, καὶ καλεῖται Ἰουδαῖος· ἔγωγε καὶ ἡμεῖς ὡς βαπτισαί, λόγῳ μὲν Ἰουδαῖος, ἔργῳ δ' ἄλλο τι. ἀσυμπαθεῖς πρὸς τὸν λόγον, μακρὰν ἀπὸ τοῦ χρησθαι τῆτοις ἀλέγομεν, ἐφ' οἷς ὡς εἰδότες αὐτὰ ἐπαιρόμεθα. Quodsi quem alternantem viderimus, dicere solemus: non est Judæus, sed simulat. Quum autem affectum induit baptizati sectamque professi, tum revera ἔστι ἔστι appellatur Judæus. Ita ἔστι nos parabaptistæ sumus, dum quisque verbo Judæus, re autem aliud quid est; animi nostri non afficiuntur oratione, multum abest ut iis utamur quæ dicimus, quibusque efferimur tanquam ea scientes. Ubi tamen Wolffio Christiani videntur cum Judæis confundi, quod primi Christiani apud Judæos atque ex iis fuerint; unde ὡς βαπτισαῖς appellari putat, qui Christianæ religionis arcana non religiose observent.

Cap. III. 2. κατὰ πάντα τρόπον.] Polyb. pag. 45. lin. 6. Pæni, re paulo ante mari, nunc etiam terra male gesta, idque non militum ignavia, sed ducum imprudentia, ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ ἐνεπεπτώκεσαν εἰς δυσχερὴ Διείδεον, omnibus modis impeditas suorum consiliorum rationes habebant. Pag. 445. lin. 6. liberis conjugibusque Lyttiorum Cnossorum missis, urbem incendunt, diruunt, καὶ λωβησάμενοι

ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ, ἐπανήλθον, *omniq³ male-*
ficio in eam seviunt; itaq³ ad suos redeunt. Pag. 481.
 I. 10. πεύδων δὲ ἔτο ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ ἀνακο-
 μίσασθαι τοῖς Δυμαίοις. *Id castellum Philippus quum*
vehementissime optaret quovis modo Dymæis recuperare.
 Ita & κατὰ πολλὰς ῥόπας dicitur pag. 439. lin.
 21. item pag. 616. lin. 7. κατ' ἑδὲνα ῥόπον εἰκός
 ἐστὶ, *nullo modo verisimile est.*

Ibid. ἐπισεύθησαν τὰ λόγια τῷ Θεῷ.) Nisi
 hujus constructionis exempla satis multa habe-
 remus in ipso N. T. ut 1. Cor. IX. 17. Gal. II. 7.
 1. Thess. II. 4. 1. Tim. I. 11. & Tit. I. 3. alia possent
 addi ex Polybio pag. 693. lin. 17. pag. 726. lin. 6.
 af. & pag. 1316. lin. 12.

Ibid. v. 4. Μὴ γένοιτο.) Formula negandi
 elegans atque emphatica, & non apud Paulum
 frequentior, quam apud Arrianum in Dissert.
 Epiet. Ut pag. 5. lin. 26. τί ἔν; μὴ τί μικρὰ
 σοι φαίνεται ταῦτα; μὴ γένοιτο. *Quid ergo?*
Numquid parva tibi videntur hæc esse? Ne-
quaquam. Pag. 14. lin. 11. τί ἔν; ἐπειδὴ ἀφύης
 εἰμι, ἀποστῶ τῇ ἐπιμελείᾳς ἕτερον ἕνεκα; ΜΗ ΓΕΝΟΙ-
 ΤΟ. *Quid ergo? Quia sum tardo ingenio, idcirco*
desistam ab hac exercitatione? Nequaquam. Pag.
 39. lin. 6. τί ἔν; ἀναρῶ τὰς δυνάμεις ταύτας;
 ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΟ. *Quid ergo? Num facultates illas*
aspernor? Nequaquam. Item pag. 47. lin. 2. &
 pag. 56. lin. 26. pag. 250. lin. 2. & lib. 2. cap. 8.
 init. τίς ἔν ἑστία θεῶ; σάρεξ; μὴ γένοιτο. ἀγρός;
 μὴ γένοιτο. φήμη; μὴ γένοιτο. νῆς, ἐπιστήμη, λόγος;

ὁρῶς. *Quæ ergo est essentia Dei? Caro? Nequaquam. Ager? Nequaquam. Fama? Nequaquam. Mens, scientia, recta ratio.* Nec non pag. 23. lin. 9. af. pag. 45. lin. 15. pag. 111. lin. 15. pag. 112. lin. 14. pag. 115. lin. 4. pag. 273. lin. 26. pag. 362. lin. 10. pag. 483. lin. 5. pag. 291. lin. 12. af. ἀρνησάμενος δ' ἐκείνους, καὶ εἰπόντες, μὴ γένοιτο, & προσήκει. *Negante autem illo & dicente, non convenit &c.*

Ibid. v. 5. ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν) Polyb. pag. 1155. lin. 22. Ἐφη γὰρ, ὀργίζεσθαι μὲν εἰκότως τοῖς Αἰτωλοῖς. Dixit enim, jure quidem Romanos Ætolis inisci, &c. ἐν τῷ δὲ Διαμαρτάνειν τὴν σύγκλητον, ἐν ᾧ ΤΗΝ ΟΡΓΗΝ ΦΕΡΕΙ ΕΠΙ ΤΗΣ Αἰτωλῆς. Ceterum errare Romanos in eo, quod universæ genti propterea succenseant. Ubi vel in Græco suppleendum videtur τῆς Αἰτωλῆς τῆς πολλῆς ut apparet ex pag. seq. lin. 9. vel in Latino vertenda phrasis τὴν ὀργὴν φέρειν ἐπὶ τινι, in ira perseverare erga aliquem. Antequam ergo plane certi quid de hac phrasi pronunciare possimus, expectanda nobis sunt clariora loca. Interim cum ἐπιφέρειν πόλεμον significet bellum inferre: verosimillimum est, ἐπιφέρειν τὴν ὀργὴν, significare iram i.e. per metonymiam, pœnas inferre. Conf. Annot. ad Rom. II. 5.

Ibid. v. 9. Τί ἔν; προεχόμεθα; & πάντως) Arrian. Epiict. pag. 143. lin. antep. ΤΙ ΟΥΝ; ἀμελῶς τῶτοις χρησέον; ΟΥΔΑΜΩΣ. Quid ergo? Num negligenter his utendum est? Nequaquam. Sed

Sed referri huc quoque possunt exempla, modo ad v. 4. adscripta.

Ibid. v. 14. πικρίας) Πικρία est cum in animo, factis, & moribus, tum in verbis, ut hoc loco, & apud Polyb. pag. 539. lin. 16. af. Nondum dicendi finem fecerat Epigenes, cum ira percitus Hermias dixit: A longo tempore ipsum regno insidiantem, salutemque ejus prodentem, omnes fefellisse: nunc laudare se illum, qui id consilii dederit, unde palam sit factum, velle ipsum rebellibus Regis personam tradere, paucis comitatam. His dictis, quasi calumnie fomitem leviter accendisse tum quidem contentus, Epigenem missum fecit; ΠΙΚΡΙΑΝ ἀκαρεὸν μᾶλλον ἢ δυσμένειαν ἐπιφύνας, intempestivæ magis cujusdam amaritudinis, quam odii significatione data. Pag. 1377. lin. 17. Ταύτην δὲ τὴν τε ΠΙΚΡΙΑΝ καὶ τὴν ἀθυρογλωσσίαν ἔσσυγγραφέως τις ἔκ ἀν ἀποδοκιμάσειεν; Hanc vero acerbitalatem ac linguæ temeritatem Theopompi quis non merito damnet? Ita pag. 1392. lin. ult. & pag. 1378. lin. antepen. ubi vertitur maledicentia.

Ibid. v. 25. Ἀλλὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων,] Præpositio Ἀλλὰ mihi quidem videtur eo sensu accipi, quo apud Polybium lib. 5. cap. 24. pag. 517. lin. 5. af. ubi Rex Philippus, cum prope hostium urbem Spartam castra haberet, in tuto tamen erat. Is namque locus, in quo confederat cum exercitu, alto montis jugo prorsusque inaccessio tegitur ab ea parte,

quæ respicit urbem, ὥς τε τὸν στρατοπεδεύσαντα ἐν
 αὐτῷ καὶ καταχόντα τὸν ὑπερκείμενον λόφον, δο-
 κεῖν ἐν ἀσφαλεῖ στρατοπεδεύειν ΔΙΑ τὴν πρὸ ὄψεσιν
 τὴ πόλεως. *Ut qui ibi castra posuerit, & imminentem
 collem semel occupaverit, consedisse in tuto, (quod ad
 propinquam quidem urbem attinet) dici queat.* Sicut
 hic Polybius dicit Διὰ τὴν πρὸ ὄψεσιν τὴ πόλεως.
 ita & Paulus Διὰ τὴν πᾶρεσιν τῶν ἁρματημάτων.
 Non autem apud Polybium Διὰ significat qua-
 re, sed quo respectu castra fuerint tuta, nempe
 quod attinebat ad urbem Spartam, castris ad-
 jacentem, ex qua licet propinqua, nihil tamen
 periculi imminebat iis, qui istum collem, urbem
 & castra interjacentem, infederant. Sic & Pau-
 lum puto dicere, Deum demonstrasse justitiam
 suam, quod attinet ad peccata ante commissa,
 quæ licet Deus impunita dimisisse visus fuerit,
 nihil tamen inde decedere justitiæ divinæ, quæ
 nunc eo satis manifestetur, quod Deus omnium
 inde a condito mundo delictorum pœnas irro-
 garit Christo. Quemadmodum enim πρὸ ὄψε-
 σιν illa fuisset periculosa in aperto loco tenden-
 tibus: ita & hæc πᾶρεσιν foret injusta, si nulla
 peccatorum istorum secuta fuisset vindicta. Sed
 quemadmodum securitatem castris præstabat
 collis ille: ita & justitiam Dei demonstrat san-
 guis Christi, pro peccatis istis ante factis profu-
 sus. Cæterum, quæ sequuntur verba, ita puto
 construenda: τῶν ἐν τῇ ἀνοχῇ & θεῷ προγεγονό-
 των ἁμαρτημάτων. Ut Paulus hoc loco idem fe-
 re dicat quod in Actis Apost. XVII. 30. tempora
 igno-

ignorantiae dissimulasse Deum. Conf. Not. ad 2. Cor. III. 10.

Ibid. Ἰῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων.) Polyb. pag. 518. lin. 6. a f. λύειν Ἰῶ τοιούτω ἰσχύει ΤΑΣ ΠΡΟΓΕΓΕΝΗΜΕΝΑΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ, *atque hoc pacto delicta sua priora fore testis.* Pag. 13. lin. ult. ὑπὸ Ἰῶν ΠΡΟΓΕΓΟΝΟΤΩΝ πολέμων, *superioribus bellis.* Item pag. 167. med.

Cap. IV. 3, ἡ γραφὴ λέγει) Polyb. pag. 873. lin. 16. ταῦτα γὰρ αἱ συνθήκαι ΛΕΓΟΥΣΙΝ ὑμῶν αἱ πρὸς Ῥωμαίους. *Itaque namque fœderis vestri cum Romanis conditiones ferunt.* Conf. Annot. Xenoph.

Cap. V. 2. τὴν προσαγωγὴν ἐσχήμεν) *Exstat hæc phrasis apud Polybium pag. 800. lin. 22. sed alio, quam hic, sensu.*

Ibid. v. 6. κατὰ καιρὸν) *suo tempore, quando Deo commodum visum fuit, Gal. IV. 4. Ita Polyb. pag. 255. lin. 18. Neque enim ejusmodi pacem profecto erant facturi, δι' ὧν ἀφελῶνται τὴν ἐξουσίαν σφῶν αὐτῶν ἔπρως λαμβάνειν ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΥΣ, ἂν ἴδωσι ἐπιτήδαιοι φανῶσιν αὐτοῖς φίλοι καὶ σύμμαχοι, per quam libertate privarentur, assumendi eos, qui pro temporum occasionibus utiles amici ac socii viderentur.* Item Jes. LX. 22. ἐγὼ κύριος ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΝ συνάξω αὐτούς. Joh. V. 4. Ἄγγελος ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΝ κατέβηκεν. Et He-
ro-

Herodotus lib. I. pag. 12. C. σκεψάμενον ὡς οἱ ΚΑΤΑ
ΚΑΙΡΟΝ ἦν. *Cum contemplatus esset, ut ipsi oppor-*
tunum fuerat.

Ibid. v. 7, καὶ Πολυμᾶ ἀποθανεῖν.] καὶ em-
phasin hoc loco habet, ut apud Polyb. pag. 789.
lin. 4. Alexander vero non prius quievit, quam Græ-
corum imperio Asiam subjecit. Περὶ δὲ τῶν Διὰ δε-
ξαμένων πῶς ΚΑΙ ΤΟΛΜΑΤΕ μνημονεύειν; De suc-
cessoribus autem, quomodo etiam verba facere au-
detis?

Ibid. v. 15. ἐν χάριτι τῇ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
Χριστοῦ) ex gratia, in qua Deus habet unum istum ho-
minem Jesum Christum, sive ex amore, quo Deus
eum complectitur. Nam χάρις τινὸς non tan-
tum active, sed etiam passive accipitur. Ut
χάρις ἑῷ Ἰησοῦ sit gratia Jesu, in qua is apud Deum
Patrem est. Sic & Latini dicunt, in gratiam ali-
cujus quid facere, pro ex amore erga illum, sive
illius causa, propter illum. Quam significatio-
nem sine dubio Lutherus exprimere voluit, ita
interpretans: Durch Jesum Christ / der der ei-
nige Mensch in Gnaden war / i. e. per Jesum Chri-
stum, qui homo unus erat in gratia, sive gratio-
sus, nempe apud Deum. Polybius lib. 6. cap.
28. pag. 662. lin. 4. καὶ τινες τῶν ἐθελοντηδὸν στρα-
τευομένων ΤΗ ΤΩΝ ΥΠΙΑΤΩΝ ΧΑΡΙΤΙ. Ἔ eorum
nonnulli qui ultro in gratiam Consulis militant. Ita
recte Casaubonum puto interpretatum esse.
Loquitur enim Polybius de militibus volunta-
riis,

riis, qui cum vel propter ætatem, vel quod legitima stipendia fecissent, cogi non possent, sponte militabant, sive ut gratiam inirent a Consule, in cuius exercitu militabant, sive quod amarent Consulem, amoremque suum hac spontanea opera testatum cuperent. Quod ultimum hic locum habet. Eandem significationem etiam Stephanus in thesauro annotavit tom. 4. pag. 348. aitque σὴν χάριν & ἐμὴν χάριν sonare quod Gallice dicatur *Pour l'amour de vous, Pour l'amour de moy*. Ut hoc dicat Paulus: donum illud justificationis redundare in nos ex Dei erga filium suum amore. Deus enim ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, Ephes. I. 6. Conf. Not. ad Act. XV. 11.

Cap. VI. 1. τί ἔν ἐρῶμεν;] Arrian. Epiet. pag. 47. lin. 1. ΤΙ ΟΤΝ ΕΓΩ ΛΕΓΩ; ὅτι ἄπρακτόν ἐστι τὸ ζῶον; ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΟ. *Quid ergo ego dico? quod otiosum esse debeat animal? Nequaquam.*

Ibid. v. 5. ἀλλὰ καὶ) nimirum etiam. Ita recte Erasmus. Habet enim ἀλλὰ initio alterius membri in oratione, vim quandam asseverandi id, quod ex antegressis sequitur. Quomodo in Polybio reperitur lib. 6. cap. 2. pag. 629. lin. 15. a fine: ubi negat omnem cuiuslibet turbæ potestatem esse populi imperium; sed ubi patrius mos viget Deos colendi, parentes honorandi, seniores reverendi, legibus parendi: ΑΛΛΑ ὡς γὰρ τοῖς τοιούτοις συστήμασιν ὅταν τὸ τοῖς πλείοσι δόξαν νικᾷ, ἔτο δὲ κα-

καλεῖν δημοκρατίαν. nimirum ii sunt cætus, apud quos si vincit illud quod pluribus visum fuerit, populi imperium esse dici jure potest. Quare causæ nihil erat, cur Beza suspicaretur, ἀλλὰ irrepsisse in contextum pro ἅμα, licet in Vulgata habeatur simul etiam.

Ibid. v. 6. Τὸ γινώσκοντες, ὅτι) Participium hoc recte intellectum totam orationem Apostoli valde illustrat. Hoc ait nos cogitare debere, propterea veterem nostrum hominem cum Christo crucifixum esse, ut non amplius peccato serviamus. Ea cogitatione nos excitatum iri, ut Christo etiam resuscitato studeamus similes fieri per novam vitam. Qua enim alia re magis possumus ad sanctam Christoq; æmulam vitam adduci, quam si Christi consilium in subeunda morte probe consideremus, & ad animum semper nobis revocemus, non hoc Christum spectasse perpetiendis tantis doloribus vitæque ipsa pro nobis profundenda, ut nobis conciliaret peccandi impunitatem, sed ut redimeret nos ab omni iniquitate, & purificaret sibi ipsi populum peculiarem, sectatorem bonorum operum, Tit. II. 14. Pari modo usurpat hoc participium Polybius p. 292, l. 7. Consutare oportet sic, non ut auctores incuses, aut in eos inveharis; sed laudes potius, & quæ fuerint ab illis ignoratæ corrigas: ΤΙΝΩΣΚΟΝΟΤΑΣ ΟΤΙ καὶ κείνοι τῶν νῦν καιρῶν ἐπιλαβόμενοι, πολλὰ τῶν αὐτοῖς εἰρημένων, εἰς διόρθωσιν αὐτῆς μεταθεσὶν ἤσκησαν. Itaque apud te cogites; etiam illos si ad hanc ætatem

per-

pervenissent, multa quæ scripserant fuisse emendaturos
 & mutaturos. Item pag. 984. lin. 6. Hanniba-
 lem ignorantia lapsum se dixisse, dignumque esse cui
 veniam tribuerent; ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ, memores, no-
 vem se annorum ab Carthagine esse profectum. Et
 pag. 300. lin. 3. Etiam si nullum presentis hostis pe-
 riculum fecissent, αὐτὸ δὲ ΤΟΥΤΟ ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ
 ΟΤΙ μάλιστα πρὸς Καρχηδονίῃς κινδυνεύειν κλ. ta-
 men vel eo solo nomine, quod cum Carthaginensibus
 pugnaturi sint, victoriam sperare oportere. Bene ergo
 Grotius interpretatur: Modo hoc cogitemus & infi-
 gamus animo. Conf. 2. Petr. I. 20. & Ephes. VI. 8.

Ibid. V. 17. εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασκῆς.)
 Παραδοθῆναι εἰς τύπον διδασκῆς idem significat,
 quod apud Arrianum κατὰ τὰ δόγματα τετυπω-
 θῆναι, lib. 2. cap. 19. pag. 221. lin. 6. τίς ἔν ἐστι σωϊ-
 κός; ὡς λέγομεν ἀνδριάντα φειδίακὸν τὸν τετυπω-
 μένον κατὰ τὴν τέχνην τὴν φειδίῃ· ἔγω τινὰ μοι δεί-
 ξατε κατὰ τὰ δόγματα ἃ λαλεῖ τετυπωμένον.
 Quis ergo est Stoicus? Sicut dicimus statuam Phidia-
 cam, quæ est expressa secundum artem Phidiæ: ita
 aliquem mihi ostendite, secundum dogmata, quæ lo-
 quitur, expressum.

Cap. VII. 2. ὁπᾶνδε & γυνή] Polyb. pag.
 1390. lin. 8. af. & ὡς ἐτι τὰς χήρας ἐπεῖρα ΓΥΝΑΪ-
 ΚΑΣ, & δὲ τὰς ΠΑΝΔΡΟΤΣ ἤρκεῖτο μοιχεύων.
 Neque enim jam mulieres viduas sollicitabat, aut
 maritas.

Ibid.

Ibid. v. 5. ἐνηγρέιτο) Accipitur quidem passive apud Polybium pag. 17. lin. 5. κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, πῶς δὲ τοῖς Ἑλλησιν ὁ Κλεομένηκος καλέμενον ΕΝΗΓΡΕΙΤΟ πόλεμον. Eodem tempore isto apud Græcos bellum gerebatur, quod Cleomenicum vocant: Item pag. 1017. lin. 21. & pag. 1152. lin. 1. Sed deponens hoc loco est ἐμφατικώτερον.

Ibid. v. 8. Ἀφορμὴν λαβῆσα) Mire hanc phrasin depravat Grotius, ἀφορμὴν accipiens pro *impunitate*, locumque eam in rem ex Thucydide allegat, qui exstat in Stephani Thesauro, sed huc plane non pertinet, & in quo ἀφορμὴ ne quidem significat impunitatem, sed idem quod ὀρμητήριον, i. e. sedem five arcem belli, ex qua copiae prodire possunt. Interim hoc quasi satis firmo planeque certo fundamento nixus hæc ita vertit: *impunitatem natum a præcepto*, additque, *quia præcepto isti nulla pœna erat appposita, qualis erat appposita adulteriis & furtis, ideo contemnebatur*. Nimis confidenter tam insolitam significationem phrasi huic tribuit, vix ulla exempli alicujus suspicione indicatam? Clarissima Scriptorum loca oportebat proferri ad fidem faciendam rei tam novæ, & ante Grotium fortasse inauditæ. Communis interpretum sententia multis confirmatur exemplis vel ex uno Polybio. Ut pag. 227. lin. 11. a f. *Quæ item viri illius utilitas, qui ad tractandam Remp. accessit, & nescit dignoscere, πῶς καὶ διὰ τί καὶ πόθεν ἕκαστα τῶν πραγμάτων τὰς ΑΦΟΡΜΑΣ ΕΙΛΗΦΕΝ; quomodo, quare, & unde singula*

gula quæ eveniunt, causam cur fiere sine causa?
 Pag. 259. lin. 7. θεωρῶν δὲ τὸν μὲν Ἀντιοχικὸν
 πόλεμον ἐκ τῆς Φιλιππικῆς τὰς ΑΦΟΡΜΑΣ ΕΙΛΗΦΟ-
 ΤΑ. Sic intelligimus bello Antiochico Philippicum
 præbuisse occasionem. Pag. 450. lin. 14. οἱ δ' Αἰγυπ-
 τῶν ΛΑΒΟΝΤΕΣ ΑΦΟΡΜΗΝ ἐγκλίματ'. *Egi-
 rate inclinati hostis occasione utentes.* Item pag.
 1051. lin. 17. a f. & pag. 98. lin. 9. a f. & pag. III.
 lin. 4. a f. in quibus duobus ultimis locis adhi-
 betur medium, λαβέσθαι. Ita interpretatur
 Chrysostomus aliique. Cæterum quod Wellerus
 hic a Polybio lib. 3. in descript. belli Punici discer-
 ni ait αἰτίον & ἀφορμὴν: fatendum omnino est,
 id in Polybio non reperiri. Non enim ille αἰτίαν
 ab ἀφορμῇ, sed a προφάσει distinguit. Quin-
 imo eo ipso loco, quem Wellerus citat, & nos
 hic in fronte posuimus, ἀφορμὴν ipsam causam
 vertit Casaubonus.

*Ibid. v. 13. καὶ ὑπερβολὴν ἀμαρτωλῶς] Po-
 lyb. pag. 338. lin. 4. καὶ θεωρῶν τὰς τόπας στενὰς
 ὄντας, καὶ ΚΑΘ' ΥΠΕΡΒΟΛΗΝ εὐφρεῖς πρὸς ἐπίθε-
 σιν. Angustias locorum ad insidias natiorum animo
 reputans.*

*Ibid. v. 15. & ὃ δὲ θέλω εἶπε πρῶτον,] Lo-
 quitur & Epicetetus de quadam, quæ in peccanti-
 bus est, pugna, sed ab hac Paulina diversa, quam-
 vis ille iisdem utitur verbis lib. 2. cap. ult. Πᾶν
 αἰμαρτημα μάχην περιέχει· ἐπεὶ ὃ δὲ αἰμαρτάνων
 & θέλει αἰμαρταίνειν, ἀλλὰ κατορθῶσαι, δηλονότι,
 Εε Ο μὲν*

Ο μὲν ΘΕΛΕΙ ΟΤ ΠΟΙΕΙ. τί γὰρ ὁ κλέπτης θέλει;
 πρᾶξαι τὸ αὐτῷ συμφέρον. ἔκβν εἰ ἀσύμφορον αὐ-
 τῷ ἐστὶ τὸ κλέπτειν, Ο μὲν ΘΕΛΕΙ, ΟΤ ΠΟΙΕΙ.
*Omne peccatum pugnam in se continet. Quandoqui-
 dem enim qui peccat, non vult peccare, sed recte fa-
 cere, manifestum est eum quod veli non facere. Quid
 enim fur vult? facere quod ei utile sit. Ergo si ei
 inutile est furari, quod vult non facit.*

*Ibid. v. 18. τὸ δέκεται) Pererius ad hunc
 locum, τὸ δέκεται, inquit, plus est quam πάρεσι,
 notatque seriam προαίρεσιν recte agendi. Utum-
 que verbum coniungit Arrianus Epiet. pag. 222.
 lin. 8. a f. ὅταν ἴδω τέκτονα, ὅταν ὕλη πάρεσι ΠΑ-
 ΡΑΚΕΙΜΕΝΗ, ἐκδέχομαι τὸ ἔργον. Quando conspi-
 cio fabrum, quando materia proposita fuerit, exspe-
 cto opus.*

Ibid. v. 24. τίς με ῥύσεται ἐκ τῆς σαρκὸς [Eleganter quidam ex Indorum sapientibus mor-
 tem se propterea contemnere ait, quod ea ipsum
 liberatura sit a molestissimo corporis contuber-
 nio, apud Arrian. exp. Alex. 7, 2, 8. ἀποθανόντα
 δὲ, ἀπαλλαγῆσεσθαι ἐκ ἐπιεικῆς ζυνοῖκας τῆς σαρκὸς
 τῆς. Si vero mori contingeret, se a corpore ut socio
 non satis equo discessurum.

Cap. VIII. 10. τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρ-
 τίας.] Alii interpretantur νεκρὸν mortale, morti ob-
 noxium, quanquam non ex naturæ necessitate, sed
 ob peccatum. Quo sensu νεκρὸν exstat apud Ar-
 ria-

rianum in Epiet. lib. 3. cap. 10. pag. 306. sub fin.
 τὸ σωματίον, τὸ ἔκ ἐμὸν, τὸ φύσει ΝΕΚΡΟΝ. *Corpusculum quod meum non est, quodque natura mortale.*
 Nec non pag. 345. lin. 21. Alii vero corpus mortuum peccato intelligunt, sive quantum attinet ad peccatum, ut ne in illo amplius vivat. Cui sententiæ, quam equidem veriores puto, plane congruit significatio τὸ Δὲ, quam exemplo confirmavimus ad Rom. III. 25.

Ibid. v. 18. Λογίζομαι γὰρ ὅτι ἀκ ἄξια) Arrian. Epiet. pag. 246. pag. 18. μέμνησο δ' ὅτι ἄλλο γί σοι δέδωκε κρεῖττον ἀπάντων γέντων, τὸ χρηστόμυθον αὐτοῖς, τὸ δοκιμάζον, τὸ ΤΗΝ ΑΞΙΑΝ ἐκάσθ' ΛΟΓΙΟΤΜΕΝΟΝ. *Sed memento, quod his omnibus præstantius quiddam tibi impertierit Deus, nempe id quod his omnibus uti, quod judicare, quod cujusque pretium & dignitatem ratiocinando pensitare potest.*

Ibid. πρὸς τὴν) Πρὸς ad comparisonem indicandam adhibetur. Polyb. pag. 597. lin. 3. a f. τὸ δόξον τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ ΠΡΟΣ τὴν ἑλπίδι βίᾳ προαίρεσιν γέλῳ ἐπιτεθεικὼς τῷ πολέμῳ. *Imposito eo fine huic bello, quem subditi, reliquæ ejus vitæ atque institutorum gnari, satis mirari non poterant.* Arrian. Epiet. pag. 358. lin. 12. a f. ἔν' εἰπῆς ὅτι Ἄργῳ τυφλὸς ἦν ΠΡΟΣ αὐτόν. *Ut comparisonem ejus Argum possis cæcum appellare.* Xenoph. Memorab. lib. 1. pag. 571. lin. 28. αὐτὸς δὲ πάντ' ἀνθρώπινα ὑπερεώρα ΠΡΟΣ τὴν τῶν θεῶν συμβολίαν. *Ipsæ consilia humana præ divinis aspernabatur.*

cur. Devarius de particulis Græcis p. m. 326. ex Æschine hæc citat : ἅπαντα μὲν ἐν διεξελθεῖν ΠΡΟΣ μικρὸν μέρῳ τῇ ἡμέρας ΟΥΚ ΑΞΙΟΝ ἐπιχειρεῖν. *Omnia vero persequi propter breve spatium diei non operæ pretium est ut aggrediar.* Item ex Platone : Ἰὰ δὲ ἄλλα μικρὰ ἂν εἴη ΠΡΟΣ ἰαῦτα, reliqua vero perexigua sint, si cum his conferantur.

Ibid. v. 19. ἀποκαραδοκία) Chrysostomus : ἀποκαραδοκία ἡ σφοδρὰ προσδοκία ἐστίν, *vehemens expectatio est.* Verbo utitur Polybius pag. 1112. lin. 8. ἵνα μὴ δοκῇ τοῖς καίροισ ἐφεδρεύων ΑΠΟΚΑΡΑΔΟΚΕΙΝ τὴν Ἀντιόχῃ παρσίαν. *Ne temporum opportunitates captasse et Antiochi adventum cupide expectasse videretur.* Frequentius est simplex καραδοκεῖν, ut pag. 192. lin. 24. pag. 233. lin. ult. pag. 261. lin. 15. af. pag. 594. lin. 8. p. 730. lin. 13. af. & aliis locis pluribus.

Ibid. v. 28. πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν τοῖς) Polyb. pag. 154. lin. 7. ἐκ ἐλάχιστα δὲ ΣΤΗΝΗΡΓΗΣΕ καὶ Καρχηδονίοις ἔτο τὸ κίνημα, πρὸς τὸ κατασκευάσασθαι ἰὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἀσφαλῶς. *Non mediocriter profuere Carthaginensibus isti tumultus, ut interea tutores in Hispania componerent.* Pag. 155. lin. 10. af. ΣΤΗΝΗΡΓΕΙΤΟ δ' αὐτοῖς ΠΑΝΤΑ καὶ πανταχόθεν ἐτόιμως. *Undique sane eorum conatus, ut quisque poterat studiose adjuvabat.* Pag. 836. lin. 8. πολλὰ δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων Εἰς ἔτο τὸ μέρῳ ΣΤΗΝΗΡΓΕΙΤΟ. *Sed et barbari ut difficultates augerent, multam operam posuerant.* Pag. 876. lin.

lin. 12. Μεγάλα μὲν γὰρ ἔφη τὴν λαμπρότητα συμ-
βάλλεσθαι πρὸς ἐκπληξιν τῶν ὑπεναντίων, πολλὰ
δὲ ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ τὴν ἐκ τ' ἐπισκευῆς ἀεμογῆν τῶν
ὀπλῶν Εἰς τὴν χρείαν. Dicebat Philoræmen, splen-
dorem armorum ad terrorem hostibus incutiendum vim
magnam habere; aptitudinem vero eorundem ex con-
cinnitate fabricæ, ad usum conferre mirum quantum.

Ibid. V. 31. ὑπὲρ ἡμῶν) Polyb. pag. 746.

lin. II. παρεκάλειν θάρρειν, ὡς ΥΠΕΡ ἐκείνων πα-
ρόντας τῆς Καρχηδονίης. Bono ut essent animo jube-
re: ad salutem enim civium Carthaginenses venisse.
Arrian. exp. Alex. I, 16, 10. Ἕλληνες ὄντες, ἐναν-
τία τῇ Ἑλλάδι ΥΠΕΡ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. Græ-
ci cum essent, contra Græciam pro barbaris pugnabant.
Eodem modo idem loquitur I, 29, 9.

Cap. IX. II. κατ' ἐκλογὴν) Polyb. pag. 87.

lin. II. τῆς γ' ἐπιβάτας ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ἀνδρας
ἀσφαχεωρητας ἐκ τῶν πεζικῶν στρατοπέδων εἶχον.
Selectos e copiis pedestribus propugnatores, cedere ne-
scios, Romani habebant. Pag. 629. lin. 20. Ita nec
ubicunque paucorum est potentia, par est arbitrari esse
optimatum principatum: ἀλλὰ ταύτην ἦτις αὖ ΚΑΤ'
ΕΚΛΟΓΗΝ ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων καὶ Φρονιμωτάτων
ἀνδρῶν βραβεύηται, verum ubi iustissimi prudentis-
simique viri per electionem rerum summa potiuntur.
Pag. 639. lin. 15. οἱ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ἀριστίνδην κε-
κριμένοι πάντες ἐμελλον αἰεὶ τῷ δικαίῳ προσνέμεν
ἑαυτοὺς. Qui quum essent omnes in eum ordinem
allecti propter virtutem, iustiori utique parti se erant

adjuncturi. Pag. 667. lin. 6. ἐκ ἰστών εἰς ἐκάστης
 ἀνὴρ λαμβάνεται ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ, ὅς ἴων μὲν καὶ τὰς
 ἰσὺς φυλακὰς λείβεργιών ἀπολύεται. *E singulis istis
 decimis ordinibus unum inter omnes eligunt, quem ab
 excubandi munere liberant.* Pag. 816. lin. 23 ὡς ἐξ
 ἀμφοῖν ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ἴων ἀρίστων ἀνδρῶν προκε-
 κριμένων. *Utrpote quum ex utraque parte selectorum
 virorum flos dimicaret.* Pag. 1310. lin. 2. Συμβαί-
 νει δὲ τὰ πλοῖα ταῦτα, ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ λαμβάνε-
 θαι ἐκ τῆς Καρχηδόνος, ἐφ' οἷς τὴν Τύρον ἐμπέμψω-
 σιν οἱ Καρχηδόνιοι τὰς πατρίδας ἀπαρχὰς τοῖς θεοῖς.
*Solent autem cum cura hæ naves deligi ex omni numero
 navium quæ sunt Carthagine, ad deferendas Tyrum
 primitias, quas illuc Carthaginienfes diis patriis mit-
 tunt.* Pag. 1354. lin. 4. a f. ἔτοι δὲ ἦσαν ὡς
 ἐπίτηδες ἐξ ἐκάστης πόλεως, ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ οἱ χει-
 ριστοί. *Qui ex omnibus civitatibus quasi de industria
 delecti fuerant, pessimus quisque.* Et pag. 650. lin.
 6. & II. λαμβάνειν τὴν ἐκλογὴν, & λαμβάνειν τὴν
 αἵρεσιν eodem sensu pro electionem facere dicitur.
 Quibus in locis ἐκλογὴ non dicitur de simplici
 plane absolutaque electione, quæ ex solo eli-
 gentis arbitrio proficiscatur, sine ullo illius, qui
 eligitur, respectu. Quæ quidem fors potius
 quam electio dicenda foret. Sed quid Deus in
 Jacobo spectaverit, cur ipsum eligeret, ex
 Theologorum nostrorum scriptis & hujus loci
 Commentariis petatur.

*Ibid. v. 27. ὑπὲρ τῆς Ἰσραήλ.) Ὑπὲρ hic idem
 valet quod πρὸς, non quia Hebræi ἕν sic usur-
 pant,*

pant, ut putat *Grotius*. Ignotum enim fuit istud
 ὑπὸ Polybio, qui tamen eodem modo loquitur
 lib. 2. cap. 37. init. ὙΠΕΡ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις
 δηλώσομεν, de quibus singillatim alibi dicemus. Igno-
 tum & Arriano, apud quem nihilominus ὑπὲρ
 sæpius hoc sensu reperitur, ut de exp. Alex. præf.
 n. 2. ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὙΠΕΡ Ἀλεξάνδρου ἀνέγρα-
 ψαν. *Alii alia de Alexandro scripserunt.* Item 5,
 5, 1. & 6, 28, 2. ὙΠΕΡ ἐκείνου λόγῳ ἐλέγετο, fama
 de eo ferebatur. It. 1, 9, 14. 1, 12, 8. 1, 25, 8.

Ibid. v. 29. ὡς Γόμορρα ἀνὶ ὠμοιωθήμεν.)
 i. e. idem nobis accidisset quod Gomorrhæ. Ar-
 rian. Epiet. lib. 2. cap. 16. pag. 198. lin. 7. Θέλεις
 σε δὲ καὶ ἡμεῖς τοῖς παιδίοις ΟΜΟΙΩΜΕΝ; *Vis er-
 go & nos tecum similiter agere ac cum pueris?*

Cap. XI. 4. ὁ χρηματισμὸς) Apud Poly-
 bium humanum quoque responsum significat
 pag. 1125. lin. 12.

Ibid. v. 11. ἔπταισαν) scilicet πρὸς τὸν λί-
 θον & προσκόμματῳ, supra IX. 32. Polyb. pag.
 1207. lin. 6. a f. ὁ δὲ παρεκάλει μὴ δις πρὸς αὐ-
 τὸν ΛΙΘΟΝ ΠΤΑΙΕΙΝ. *Polybius Demetrium monuit,
 caueret ad eundem lapidem bis offendere.*

Ibid. v. 29. Ἀμεταμέλητα) Polyb. pag.
 1129. lin. 17. a f. ἐσεῖθαι γὰρ ΑΜΕΤΑΜΕΛΗΤΟΝ αὐ-
 τῷ τὴν τοιαύτην προαίρεσιν. *Fore enim nunquam ut
 ejus consilii ipsum præniterat.* Pag. 1206. lin. 7. ἐπαγ-

ΓΕΛΛΟΜΕΝΟΣ AMETAMEΛΗΤΟΝ αὐτοῖς ἔσεσθαι τὴν πί-
στιν. *Pollicitus datam ipsis fidem nunquam iri violatum.*

Ibid. v. 32. Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τὰς πάντας
εἰς ἀπειθεῖαν) Optime scholia græca citata a Jac.
Wellero in Annotat. ad hunc locum: τὸ συνέκλει-
σεν ὁ Θεὸς τὰς πάντας εἰς ἀπειθεῖαν δύο δύναται
δηλῶν· ἢ ὅτι ἀπειθεῖς ἐποίησεν, ὅπερ ἔκ' ἔχει χώ-
ραν, ἢ ὅτι ἀπειθεῖς ἀπέδειξεν, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀληθές.
*Deus conclusit omnes sub incredulitatem, potest duo
significare, vel quod incredulos effecerit, quod locum
non habet, vel quod incredulos demonstravit, quod ἔ-
verum est.* Et licet verbum hoc in significatione
demonstrandī nondum legerim apud auctores: ni-
hilominus tamen cum eam significationem ha-
bere affirmet Scholiaſtes, hoc magis ipsi fidem
habeo, quod eum videam verissime dixisse, συγ-
κλείειν εἰς ἀπειθεῖαν significare etiam posse incre-
dulos facere, cujus generis exempla loco oppor-
tuniorē infra ad Gal. III. 23. allegabuntur. Cum
ergo in priore verus esse deprehendatur, quidni
& in posteriore ei credam? præsertim cum eo-
dem modo locum hunc interpretetur Chryſosto-
mus: συνέκλεισε τὰς πάντας εἰς ἀπειθεῖαν ὁ Θεός.
τῶν τῶν, ἤλεγξεν, ἀπέδειξεν ἀπειθῶντας· ἔχ' ἵνα μεί-
νωσιν ἀπειθῶντες, ἀλλ' ἵνα τὰς ἑτέρας διὰ τὸ ἑτέρων
σώσῃ φιλονεικίας, τῶν δὲ ἐκείνων, καὶ κείνης διὰ
τῶν. *Sub incredulitatem Deus omnes conclusit, hoc
est, coarguit, demonstravit incredulos esse: non ut ma-
nerent increduli, sed ut alios per aliorum salvaret con-
sentientem, hos per illorum, & illos per horum.*

Ibid.

Ibid. v. 33. ὦ βάθυ πλῆτος) *O profundas, immensas, maximas divitias!* Aptissima translatione hæc duo conjunguntur, eaque nec Græcis inusitata, qui elegantissimum inde verbum composuerunt βαθύπλητος, quo Euripides de pace usus est, citatus a Polybio lib. 12. cap. 14. pag. 929. lin. 7. Εἰρήνην βαθυπλοῦτε. *O pax alma, datrix opum.* Est & apud Suidam: εὐδαίμονα καὶ βαθύπλητον εἶναι, id est πολλὸν πλῆτον ἔχσαν. rationem metaphoræ hanc quidem reddit Beza, quia quo major est opum cumulus, eo etiam altior sit ac profundior, ideo profunditatis meminisse. Sed huic opinioni repugnat, quod etiam ἡ κατὰ βάθος πτωχεία dicitur 2. Cor. VIII. 2. Præstat ergo τὸ βάθος accipere tanquam notam magnitudinis cujuscunque. Unde Græci & alia hujusmodi composita formarunt, ut βαθύκλητος opulentus, βαθυκτέανος item locuples, βαθύποτμος infelix, βαθυγήρως valde senex, βαθύγλωσσος eloquens; & absinthium vocatur a nonnullis βαθύπικρον ob summam amaritudinem, teste Dioscor. lib. 3. cap. 26. & εἰς βάθος γῆρας προελθὼν dicitur provec-tioris ætatis, Zosim. lib. 5. pag. 786. lin. 37. & βαθεῖα εἰρήνη altissima pax, Herodian. lib. 4. pag. 551. lin. 10. Latinis etiam profundum dicitur quidvis immensum & modum finemque velut haud habens. Salust. Jugurtha cap. 81. Jugurtha Bocchi animum oratione accendit: Romanos injustos, profunda avaritia, communes omnium hostes esse.

Cap. XII. I. λογικὴν) Joannes Gregorius in scholiis Græcis ad h. l. ista Epicteti allegat ex Arriano εἰ ἀηδὼν ἤμην, ἐποίην τὰ τ' ἀηδόνος· εἰ κύκνος, τὰ τ' κύκνου. νῦν δὲ ΛΟΓΙΚΟΣ εἰμι· ὑμνεῖν με δεῖ τὸν Θεόν. Ἔτο μὲ τὸ ἔργον ἐστίν. Quæ exstant lib. I. cap. 16. extremo, & hanc habent sententiam: *Si luscinia essem, facerem quæ luscinia solet, si cygnus, quæ cygnus. Nunc vero rationalis sum. Deum me oportet hymno celebrare. Hoc meum officium est.*

Ibid. v. 7. Ἐἴτε Διακονίαν, ἐν τῇ Διακονίᾳ.) Sive quis habet munus, in eo rite obeundo membri vice fungatur in corpore Ecclesiæ, uti versu quinto dicitur, alios aliorum nos esse membra; neque nimium sibi arroget, ut v. 3. præcipitur. Sic etiam supplendæ reliquæ ellipses. Quibus non multum dissimiles sunt apud Arrianum in dissert. Epict. lib. 4. cap. 4. pag. 455. *Cleanthis dictum sit in promptu: Duc me, Jupiter, ἔτι tu necessitas. Θέλετ' εἰς Ρώμην, εἰς Ρώμην. εἰς Γύαρον, εἰς Γύαρον· εἰς Ἀθήνας εἰς Ἀθήνας· εἰς Φυλακὴν, εἰς Φυλακὴν. Vultis me Romam ducere vel ire? ducite Romam; Vel, ibo Romam &c.*

Ibid. v. II. τῷ καιρῷ δελεούμενοι.) Polybius dicit ἀκολουθεῖν τοῖς καιροῖς, pag. 1244. lin. 25. ὁ δ' Ἀρχων ἀκολουθεῖν ἐφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ δίδοναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς Διὰβολήν. *Archoni placebat, ut temporum rationem haberent; ne hostibus calumniandi occasio daretur. Cic. fam. lib. 9. ep. 17. Nos illi servimus, ipse temporibus. Et ad At-*

Attic. Cum sit necesse tempori servire,
 ἔσ' non amittere tempus, cum sit da-
 tum.

Ibid. v. 17. κακὸν ἀντὶ κακῶ ἀποδιδόντες.] Polyb. pag. 501. lin. 11. a fine: τοῖς Αἰτωλῶν ἀσε-
 βήμασι συνεξαμαρτάνων διὰ τὸν θυμὸν, καὶ ΚΑ-
 ΚΩ ΚΑΚΟΝ ΙΩΜΕΝΟΣ, ὃ δὲν ὥστο ποιεῖν ἄτοπον.
*Immanibus Aetolorum sceleribus paria delinquens præ-
 ira, ἔσ' malum malo, quod ajunt, sanans, nihil pec-
 cari a se existimabat.*

Ibid. v. 21. νικῶ ὑπὸ τῷ κακῷ) Arrian. de
 exp. Alex. 6, 23, 8. Ἐς Ἰοσσόνδε ἱπποσ τοῦ κακοῦ
 ἐνικῶντο. Adeo malo vincebantur. Quan-
 quam ibi de fame oratio est, qua victi, contra
 mandatum Alexandri frumento, quod obfigna-
 tum ferebant, uti sunt.

Cap. XIII. 1. ὑπὸ τῷ θεῷ τεταγμέναι] En-
 chirid. Epiet. cap. 29. Ea quæ optima tibi vide-
 buntur, sic teneto, ὡς ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέ-
 νος εἰς ταύτην τὴν τάξιν, quasi a Deo sis in ea sta-
 tione collocatus.

Ibid. v. 7. ἀπόδοτε τὴν τιμὴν) Polyb. pag.
 1433. lin. antep. ἀποδιδόντες τῇ μητρὶ τὴν κα-
 θήκυσαν χάριτα καὶ τιμὴν. Obsequio atque ho-
 nore matri, ut par erat, præstito.

Ibid. v. 10. κακὸν ὃν ἐργάζεται.) Polyb.
 pag. 605. lin. 15. a f. ἄλλο μὲν ὃν ὃν ἐφθασαν
 ὃ δὲν

ὃ δὲν ΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙ ΚΑΚΟΝ, *nihil illi quidem mali aliud cuiquam fecerunt.*

Ibid. v. II. ὥρα) Polyb. pag. 225. lin. 4. Nunc postquam res inter ceteras maxime insignes per-
strinximus: ΩΡΑ μνημονεύοντας τὸ προθέσεως ἐπα-
ναγαγέιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτῆς ὑποθέσεως tem-
pus est, ut propositi memores, ad principium rerum
narrandarum orationem nostram referamus. Pag.
517. lin. II. ἥδη δὲ τὸ ΩΡΑΣ συναγέσης ἀπαντας.
Cum autem serum diei esset, ac de recipiendo se omnes
bora admoneret. Plato in Apolog. Socrat. ἀλλὰ
ᾧ ἥδη ΩΡΑ ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανεμένῳ, ὑμῶν
δὲ βιωσομένοις. Cic. I. Tusc. Sed tempus est, in-
quit Socrates, jam hinc abire me, ut moriar, vos ut vi-
tam agatis.

Ibid. v. 12. ἡ νύξ προέκοψεν) Polybius hoc
sensu dicit προβαίνειν lib. 8. cap. 22. pag. 741. lin.
22. Ut populi multitudo somnum carpebat, προ-
βαίνει δὲ τὰ τὴν νυκτός, jamque multum nox erat pro-
vecta. Pag. 312. lin. 4. ἥδη τὴν ἡμέρας προβαίνεσης.
& pag. 460. lin. 5. af. Ἔ δὲ χειμῶν ἐτι προβαί-
νουντ, adulta jam hieme. Provecta vero nox
dicitur, non quæ tota jam, sed cujus maxima
pars præterit; ut, si nox sit duodecim horarum,
decem horis præterlapsis, dicimus noctem pro-
cessisse, proximeque finem esse, quemadmodum
hoc verbum explanat Theophylactus. Cæte-
rum totum hunc locum omnium rectissime pu-
to exponi a Græcis, Chrysostomo atque Theo-
phy-

phylactō, qui σωτηρίαν interpretantur salutem æternam, *noctem* vero præsentem vitam, *diem* denique futurum seculum. Neque sententiæ huic obstat, quod Paulus quasi jam ille dies ad- sit, loquitur, ὡς ἐν ἡμέρᾳ. Nam vel ὡς hic est nota similitudinis, vel, quod verius videtur, ἡμέρᾳ hoc versu metaphorice, proximo supe- riori autem proprie accipitur; quemadmodum in simili exhortationis argumento fit 1. Thess. V. ubi in exponenda causâ exhortationis, ἡμέρᾳ proprie usurpatur v. 2. & 4. in ipsa vero exhorta- tione metaphorice v. 5. & 7. plane uti hoc loco. Verba vero v. 11. ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν interpretan- da sunt *quam cum inciperemus credere*, denn da wir gläubig wurden / sive, denn da wir gläubig worden sind; sicut Act. XIX. 2. πιστεύσαντες optime reddidit Lutherus, da ihr gläubig worden seyd. Monet enim Paulus, quo propius a meta absint, hoc eos oportere contentius curre- re, neque πρὸς τῷ ἔργῳ, καθάπερ οἱ κακοὶ τῶν σταδίων, ἐγκαταλιπεῖν τὰς ἑαυτῶν προθέσεις, *circa ipsam metam, sicut mali cursores in stadio solent, suis desistere inceptis*, ut ait Polybius pag. 1022. lin. 3. Ita locus hic, secundum vernaculam nostram versionem obscurissimus, perspicuus fit atque evidens. Conf. Annot. Xenoph.

Ibid. ἀποθώμεθα) Polyb. pag. 182. lin. 8. a f. ΑΠΟΘΕΣΘΑΙ τὰς τυραννίδας, *tyrannidem de- ponere*. Et pag. seq. lin. 1. ΑΠΕΤΙΘΕΤΟ τὴν τυ- ραννίδα, *tyrannidi renuntiavit*. Et lin. 6. Αἱ
ty-

tyrannus Argivorum Aristomachus, Hermionensium Xenon, Phliasiorum Cleonymus, τότε ΑΠΟΘΕΜΕΝΟΙ τὰς μοναρχίας, ἐκοινώνησαν τὰς τῶν Ἀχαιῶν δημοκρατίας, abdicato tunc unius dominatu, communione status popularis Achæorum sunt donati. Arrian. Epiict. lib. 4. cap. 4. pag. 458. τὸ κακὸν καὶ λόιδον ΑΠΟΤΙΘΕΣΘΑΙ, malos mores & maledicentiam deponere.

Ibid. v. 14. τὸ σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιῆσθαι) Familiarissimum dicendi genus Polybio nostro; uti exempla declarant. Ita pag. 294. lin. 14. af. ubi & agitur de cura corporis: πολλὴν δὲ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΝ Ἀντίβας τὴν ἐπιμελείαν αὐτῶν, ἀνεκτᾶτο καὶ τὰς ψυχὰς ἅμα καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν. Itaque summo studio Hannibal id operam dabat, ut ipsi animis corporibusque reficerentur. Pag. 527. lin. 2. δεόν ἂν εἴη μεγίστην ἡμᾶς ΠΟΙΕΙΣΘΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΝ, καὶ τὴν χειρὶ καὶ τὴν οἰκονομίᾳ. Præcipua videlicet nobis adhibenda cura fuerit, quo sic omnia ordinentur, atque inter se conneſtantur. Pag. 616. lin. 22. ὥς ὑπὲρ ἰδίῃς σώματ' ἐβλεύηται καὶ καθόλου πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν, ὥς οἰκείων καὶ προσηκόντων αὐτῷ ΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΝΟΙΑΝ. Ipsis tanquam corpori suo consuluerit, omniumque in universum Græciæ partium parem curam habuerit, ac si conjuncti essent ipsi omnes, & proprio jure ad eum pertinerent. Pag. 668. lin. 13. τῶν δ' ἵππων βραχεῖαν τινὰ ΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΝ. Equestris rei levem aliquam curam habent. Pag. 826. lin. 16. ΠΟΙΗΣΕΣΘΑΙ δὲ ΠΡΟΝΟΙΑΝ ὥς ἰδίων

ἰδίων ἀδελφῶν καὶ τέκνων. *Sibi ipsas non secus ac sorores aut natas fore curæ.* Usurpatur etiam sine casu pag. 642. lin. 15. pag. 712. lin. 7. Construitur & cum præpositionibus ὑπὲρ pag. 331. lin. 8. pag. 501. lin. 2. atque πρὸ pag. 469. lin. 9. Cæterum quod additur εἰς ἐπιθυμίας, videtur *Augustino* de doctr. Christ. lib. 4. cap. 20. periodus non satis numerose cadere. Ait enim: *Quod si quisquam ita diceret, & carnis providentiam ne in concupiscentiis feceritis, sine dubio aures clausula numerosiore mulceret: sed graviores interpret etiam ordinem maluit tenere verborum.* Quomodo autem hoc in Græco eloquio sonet, quo est loquutus *Apostolus*, viderint ejus eloquii usque ad ista doctiores. Mibi tamen quod nobis eodem verborum ordine interpretatum est, nec ibi videtur currere numerose. Equidem aures tam doctas tamque elegantes non habeo, ad quarum judicium referre audeam numerorum in Græca lingua concinnitatem; sed tamen cum a *Polybio*, qui etsi non valde quæsit, neque tamen neglexit numerum, simili ratione concludi videam licet non totam periodum, membrum tamen periodi: nihil in hac verborum clausula desiderari posse puto. Ita vero *Polybius* pag. 1244. lin. 16. a fine: ὁ δ' ἄρχων ἀπολυσθεῖν ἔφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ δίδοναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς διαβολὴν, μηδὲ προσέειπαι σφᾶς αὐτὰς εἰς τὴν αὐτὴν ἐλθεῖν ἀγείρεσθαι τοῖς πρὸ Νικάνδρον. *Archoni placebat, ut temporum rationem haberent; ne hostibus calumniandi occasio daretur: denique cavendum esse, ne sua culpa idem infortunium incurrerent, cum Nicandro.*

Cap. XIV. 2. ὁ δὲ) Erasmus testatur, in nonnullis Græcorum exemplaribus fuisse ὅς δὲ, quomodo & Beza legere mavult, quia non præcessit ὁ μὲν, sed ὅς μὲν. Verum uti Græci in distributionibus, non tantum præpositivis, sed etiam postpositivis articulis utuntur, ut Luc. XXIII. 33. 1. Cor. VII. 7. XI. 21. Jud. v. 22. 23. ita interdum quoque postpositivo subjungunt præpositivum, & vice versa. Ut apud Polyb. pag. 556. lin. 7. ἀ μὲν βασιλεὺς ΤΑ ΜΕΝ πείθων τὸν Ἑρμείαν, Α ΔΕ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην χειρίζων, τέλος ἐπράυνε. *Quæ mala Rex egre tandem, modo iram Hermie verbis leniens, modo pro arbitrio suo quædam disponens, mitigavit.* Et pag. 316. lin. 8. α f. ΑΣ ΜΕΝ προσήγετο, ΤΑΣ ΔΕ κατεστρέφετο τῶν πόλεων. *Alias quidem urbes in amicitiam recepit, alias vi subegit.*

Ibid. v. 22. ἐν ᾧ δοκιμάζει] in eo quod eligit, quod agere decernit. Ita Polyb. pag. 650. lin. 14. δοκιμάζειν dicit pro eligere, unde & paulo post addit nomen ἐκλογῆς. Optime Lutherus: in dem / das er annimmt. Nam verbum hoc non modo locum habet in eligendo eo, quod optimum, sed etiam quod pessimum judicatur. Insignis plane locus est apud Plutarchum in prædag. cap. 7. n. II. ubi δοκιμάζειν & προαιρεῖσθαι tanquam synonyma ponuntur: Παρόμοιον ποιῶντες, ὥστε εἴ τις τῷ σώματι κάμων, τὸν σὺν ἐπισήμῃ δουρῆθέντα αὖ σώσῃ ὡς ἀλιπὸν, φίλῳ χαρίζομενος, τὸν δὲ ἀπειρίαν ἀπολέσοντα αὖ αὐτὸν ἡγοῦτο.

ΛΟΙΤΟ· ἢ ναύκληρον τὸν ἄριστον ἀφείς, τὸν χείριστον ΔΟΚΙΜΑΣΕΙΕ, φίλ᾽ ἀδεύθέντῳ. *Similiter faciunt, ac si quis egrotans, omisso, qui arte mederi posset, medico, in amici gratiam deligat, a quo ob ejus inscientiam necetur: aut repudiato navis optimo relore, amico petente pessimum deligat.*

Cap. XV. 8. Βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας] *ad servandum promissa.* Polyb. lib. 3. cap. III. pag. 364. lin. 1. θεῶν γὰρ βελομύων, ὅσον ἔπω ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΝ ἡμῶν πέπεισμαι ΤΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ. *Confido enim jamjam me, dii modo ceptis annuant, promissi fidem exsoluturum.* Ita τὰς ἐγγράπτους πίσεις ΒΕΒΑΙΟΥΝ *leges patrum scriptas servare*, pag. 792. lin. 15. & pag. 1133. lin. 15. ὁ δὲ Πόπλιος, τὴν μὲν κατὰ τὸν νότον ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΝ, ἔφη, δέχεσθαι καὶ μεγάλην χάριν ἔχειν ἐπὶ τούτοις, εἰν ΒΕΒΑΙΩΣΗ τὴν ὑπόχεσιν. *Publius ad hæc: quod de filio polliceretur, id se ait accipere: multumque se illi eo nomine debiturum, si promisso fides existeret.*

Cap. XVI. 18. ἀκάκων.] Ἀκακῶς hic dicitur simplex atque incautus, qui ut ipse est minime malus, ita nec ab aliis quicquam mali suspicatur; unde fit, ut facile decipiatur. Polyb. pag. 345. lin. 5. a f. ἔτον μὲν ΑΚΑΚΟΝ ὄντα τὸν ἄνδρα καὶ πρᾶον τῇ φύσει, πισῶς δὲ τὰ πρὸς αὐτὸν διακείμενον. *Hunc virum norat minime malum, natura levem, & qui sibi fideret.* Pag. 512. lin. 10. a f. ἀλλὰ τῇ τῶν κατοικούντων τὸ χωρίον εὐνοία πισεύοντες, ΑΚΑΚΩΣ πρὸς τὸ τείχος αὐτῶν παρενέβαλον. *Sed*

benevolentiae incolarum confisi, nihil quicquam mali suspectantes, pro mœnibus confederunt. Pag. 708. lin. 12. a f. ΑΚΑΚΩΣ ὤρμησε πρὸς τὰς πύλας. Nihil mali suspectans ad portam se confert. Item pag. 744. lin. 7. & pag. 1308. lin. 3.

Ibid. v. 26. κατ' ἐπιταγὴν) Polyb. pag. 928. lin. 12. a f. ὅσοις δ' ἐπολέμησε, τῶν πάντας βεβλαφέναι κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ ΚΑΤ' ΕΠΙΤΑΓΗΝ. Iis autem omnibus, quibuscum bella gessit, damna ipsum intulisse necessitate compulsus, & alieno jussu.

In I. ad CORINTHIOS.

CAP. I. 4. Εὐχαρισῶ ἐπὶ τῇ) Polyb. pag. 467. lin. 16. ἐφ' οἷς εὐχαρισούντων αὐτῷ. *Cum ipsi pro hisce beneficiis gratias agerent.*

Ibid. v. 10. τὸ αὐτὸ λέγῃτε) Τὸ αὐτὸ λέγειν significat non tantum verbis, sed etiam animis inter se consentire. Polyb. lib. 2. cap. 62. pag. 206. lin. 2. ἀλλ' ἐν τοῖς καὶ ἡμᾶς καιροῖς, ἐν οἷς πάντες ἐν καὶ ΤΑΥΤΟ ΛΕΓΟΝΤΕΣ, μεγίστην καρπῶσαι δοκῶσιν εὐδαιμονίαν. Sed nostris hisce temporibus, quando in summa omnes concordia viventes beatitatem maximam consecuti videntur. Et lib. 5. cap. 104. init. Is igitur dixit: Maxime quidem illud Græcos decere, ne bellum invicem unquam gerant, quin magnas diis gratias agendas illis fore,

εἰ

καὶ ΛΕΓΟΝΤΕΣ ἐν καὶ ΤΑΥΤΟ πάντες, καὶ συμπλέκοντες τὰς χεῖρας, si vel optime inter se consentientes, & manibus connexis, sicut solent qui amnes vado trans-eunt, ingruentes barbaros repellere, & cum se tum urbes suas valuerint servare. Atque de animorum concordia etiam interpretatur Chrysostomus. Quanquam & verbis inter se dissentiebant v. 12. Sed illud sermonis dissidium ex sententiarum diversitate oriebatur. Utrumque ergo præcipit Paulus, ut idem & sentiant & loquantur, alii-que alios doctores præferendos neque statuant neque dicant.

Ibid. v. 12. λέγω δὲ ἔτο,] Similis formula occurrit Rom. XV. 8. & Gal. III. 17. Eph. V. 32. habet autem vim explanandi atque expressius eloquendi ea, quæ antea obscurius erant dicta. Ita hoc loco exponi, quæ fuerint illæ contentiones, ista formula indicatur. Sic Polyb. pag. 216. lin. 9. af. *Simile quid enim in his factum est ei, quod primis illis evenerat, qui post fata Alexandri hæc regna occupavere.* ΛΕΓΩ ΔΕ, Σελεύκῳ, Πτολεμαίῳ καὶ Λυσιμάχῳ ii sunt, Seleucus, Ptolemæus, & Lysimachus. Pag. 226. lin. 5. *Ego principia cujusque rei esse statuo, conatus primos, & eorum effectiones quæ fuerint decreta: causas vero, quæ judicia & deliberationes rerum antecedunt.* ΛΕΓΩ Δ' ἐπινοίας καὶ ἀγαθέσεις καὶ τὰς περὶ ταῦτα συλλογισµάς. *Cogitationes dico, affectus animorum & ratiocinationes quæ de iis suscipiuntur.* Item pag. 417. lin. 10. af. pag. 469. lin. 14. pag. 600. lin.

lin. 15. pag. 617. lin. 13. a f. pag. 629. lin. 9. a f. pag. 642. lin. 1. pag. 692. lin. 9. a f. *Quæ res apud reliquos mortales vitio vertitur, ea ipsa continere Romanam Remp. mihi videtur: ΛΕΓΩ ΔΕ τὴν δαιμονίαν. superstitionem dico.*

Cap. II. 2. ὃ ᾧ ἐκρίνα ἔειδέναι τὸ ἐν ὑμῖν,)
 Cum in Christo, eoque crucifixo, annunciando præcipue versaretur munus Apostolicum: hinc Paulus ait, in eo sibi sita fuisse omnia, ut Christum prædicaret, cæterarum rerum laudem pro nihilo duxisse, neque ullam vel philosophandi scientiam, vel dicendi artem ad Corinthios attulisse, eamve ostentasse. *Statueram mecum, inquit, ita me gerere apud vos, quasi nihil scirem.* Eodem modo Epictetus Philosophum quoque videri vult aliarum rerum omnium rudem, idque solum præ se ferre, quod est Stoici proprium, scire, quomodo efficere possit, ut neque ea quæ velit non consequatur, neque in quæ nolit incidat, lib. 2. cap. 1. sub fin. δόξον δὲ μηδεὶς εἶναι, καὶ ΕΙΔΕΝΑΙ ΜΗΔΕΝ· μόνον ἔστο εἰδὼς φαίνεσθαι, πῶς μήτ' ἀποτύχης ποτέ, μήτε περὶ πέσης· ἄλλοι μελετάτωσαν δίκας, ἄλλοι προβλήματα, ἄλλοι συλλογισμούς· σὺ ἀποθνήσκειν, σὺ δεδέσθαι, σὺ σρεβλᾶσθαι, σὺ ἐξορκίζεσθαι. *Videri velis nullus esse, nihilque scire: hoc solum te scire præ te feras, quomodo neque unquam frustra quidquam appetas, neque in malum incidas.* Alii meditentur causas forenses, alii quæstiones philosophicas, alii syllogismos; tu aĩsce morti, vinciri, tormentis cruciari, in exilium agi. Idem quo-

quoque fieri solet in minoribus artibus, ut, quam quisque profitetur, in ea excellere sibi pulchrum putet, reliquas contemnat, earumque imperitus malit haberi, quam istarum intempestivo usu suæ arti officere.

Ibid. v. 4. πειθοῖς λόγοις) Polybius dicit πειθοῖ καὶ λόγῳ, pag. 175. lin. 11. πολλὰς δὲ πειθοῖ καὶ λόγῳ προσηγάγετο. *Multos rationibus et apta ad persuadendum oratione adduxit.*

Ibid. v. 10. γὰρ βάθῃ] Polyb. pag. 1441. lin. penult. *Erat Cotys ingenio prorsus Thracum dissimilis: καὶ γὰρ νήπτης ὑπῆρχε, καὶ πραότητα καὶ ΒΑΘΟΣ ὑπέφαινεν ἐλευθέριον. quippe sobrietatem ac clementiam et solertiam quandam liberalem eminens præferebat.* Ad quem locum *Henr. Valesius* in *Adnotationibus* ita scribit: Vox est Polybiana quæ altitudinem mentis atque ingenii significat, quæ præditus abdita quæque examinat ac dispicit. Itaque Polybius de Pausistrato supra (pag. 1434. lin. 4.) dixit. βαθυτέρῳ ἢ φύσει καὶ τασιμωτέρῳ μᾶλλον ἢ γολμηροτέρῳ ὑπῆρχεν. *Sagaciori ingenio, et majori constantia quam audacia præditus erat.* βάθῳ enim fere cum constantia conjunctum est. Ut contra qui a Græcis ἐπιπόλαιοι (*superficiarii*) dicuntur, leves solent esse. Suidas in ἐπιπόλαιοις ὁ δὲ Σιλβανὸς ἐπικεικῆς μὲν ἦν καὶ γὰρ ἄλλα ἱερὸς καὶ ἀπλῆστερος γὰρ ἦθῃ καὶ ἐπιπόλαιοις. quod Suidas explicat ἀντὶ τοῦ βαθύος τὸν τρόπον. Optime autem descripsit τὸ βάθος

Æschylus in Septemthebana, de Amphiarao cum dicit, βαθείαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπύμεν· ἐξ ἧς γὰρ κεδνὰ βλαστάνει βελύματα. Philo in legatione ad Cajum Tiberii ingenio tribuit τὸ βάθος optimo jure. ὁ γὰρ Τιβέριος φρονήσας βαθεία χρώμενος. & Nicolaus noster de Assyriis. Eunapius quoque apud Suidam de Rufino tutore imperatoris Arcadii βαθυγνῶμων ἄνθρωπος καὶ κρυψίνος. hanc altitudinem animi vocant Latini. Salustius in bello Jugurthino de Sulla. *Ad simulanda negotia altitudo ingenii incredibilis.* Hæc Valesius. Idem Polybius pag. 655. lin. 6. *Probant autem Romani Centuriones, non tam eos qui sunt audaces ἔς ad pericula subeunda prompti, atque eos qui arte imperatoria valent, suntque firmi ac stabiles, καὶ βαθεῖς μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς ἔς alto magis animo.* Sunt ergο γὰρ βάθος τῶ θεῷ abdita Dei consilia, quæ nemo nisi Spiritus Dei perscrutari potest. Sunt & γὰρ βάθος τῶ σατανᾷ Apoc. II. 24.

Cap. III. 16. ναὸς θεῷ ἐσε] Epictetus lib. 2. cap. 8. pag. 157. σὺ ἀπόπασμα εἰς τὸ θεῷ ἔχεις γὰρ ἐν σεαυτῷ μένος ἐκείνου. Τί γὰρ ἀγνοεῖς σὺ τὴν εὐγένειαν; τί γὰρ οἶδας πόθεν ἐλήλυθας; ὃ θέλεις μεμνηῖσθαι ὅταν ἐσθίης, τίς ὢν ἐσθίεις, καὶ τίνα τρέφεις; ὅταν συνδύῃς χρηῖ, τίς ὢν χρηῖ; ὅταν ὁμιλῇς, ὅταν γυμνάζῃ, ὅταν διαλέγῃ; γὰρ οἶδας ὅτι θεὸν τρέφεις; θεὸν γυμνάζεις; θεὸν παρέφέρεις γάλας, καὶ ἀγνοεῖς. δοκεῖς με λέγειν ἀργυρεῖν τίνα, ἢ χρυσεῖν ἐξωθεῖν; ἐν σεαυτῷ φέρεις αὐτόν, καὶ μολύνων γὰρ αἰσθάνῃ, ἀκαθάρτοις μὲν ἀγνοήμασι, ῥυτίδων δὲ πρᾶ-

πράξεσι καὶ ἀγαλμασιν μὲν θεῶν παρόντων,
 ἢ ἀντολήσας τοῖς ἵστοις ποιεῖν, ὧν ποιεῖς αὐτοὺς δὲ
 θεῶν παρόντων ἔσωθεν, καὶ ἐφορῶντων πάντα,
 καὶ ἐπακρόντων, ἢ ἀκρόνῃ ταῦτα ἐνθυμέσασθαι
 καὶ ποιεῖν, ἀναίσθητοι τῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ θεοχό-
 λωτες; Tu delibatum quid es ex Deo, habes partem
 quandam illius in te ipso. Cur ergo ignoras tuam nobi-
 lizatam? Cur non nosti unde veneris? non vis memi-
 nisse quando edis, qui sis qui edis, & quem nutrias?
 quando cum aliis rem habes, qui sis qui habes? quan-
 do cum aliis versaris, quando exerceris, quando dis-
 seris? non nosti, quod Deum nutrias? Deum exer-
 ceas? Deum circumfers & ignoras. Putas me dicere
 argenteum quendam aut aureum exterius? in te ipso
 fers eum, & eum abs te coinquinari non sentis impuris
 cogitationibus, & sordidis actionibus. Quod si Dei effi-
 gies adesset, non auderes quidquam horum facere, quæ
 facis: Deo autem ipso presente intus, & inspiciente
 omnia, & audiente, non pudet te ista cogitare & face-
 re, tuæ ipsius naturæ ignarus & Deo invisus. Item
 pag. 199. lin. 24. Quanquam sunt in his quæ-
 dam omnino non probanda. Quare hic locum
 habet illud Pauli I. Thess. V. 21. πάντα δοκιμάζε-
 τε τὸ καλὸν κατέχετε.

Ibid. v. 18. μωροὶ γενέσθω,) Doctores
 Ecclesiæ hæc potissimum dicuntur, de quibus
 etiam inde a v. 12. agit Paulus. Hi cum osten-
 tatione humanæ sapientiæ id agerent, ut aliis
 præferrentur, monet eos Paulus, ut missam fa-
 ciant istam sapientiam, stulti que videri malint

iis, qui istam admirentur. Fieri enim non potest, quin quam quisque sapientiam esse existimat, ea qui destituuntur, aut plane contra sentiunt aguntque, hos pro insipientibus atque stolidis habeat. Pertinet huc præceptum Epieteti, non recusandam esse amentiae opinionem ei, qui proficere velit in philosophiae studio, enchirid. cap. XVIII. Εἰ προκόψαι θέλεις, ὑπόμεινον, ἕνεκα τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ δόξαι καὶ ἡλίθιου· μηδὲν βέλτε δοκεῖν ἐπίστασθαι· καὶν δόξης τιςιν εἶναι τις, ἀπίσσει σεαυτῷ. Ἰδοὺ γὰρ, ὅτι ἔραδιον καὶ τὴν προαίρεσιν τὴν σεαυτοῦ κατὰ φύσιν ἔχουσιν φυλάττειν, καὶ τὰ ἐκτὸς· ἀλλὰ τὸν ἑτέρου ἐπιμελεσθῆναι, ἔτερον ἀμελεῖσθαι, πάντα ἀνάγκη. Si proficere vis, ne recusa, quo minus ob res externas amens ἔς fatuus habearis: ne quid scire videri velis. Quod si quis aliis esse videaris: ipse tibi diffidit. Scito enim, facile non esse, institutum tuum in eo statu, qui sit naturæ consentaneus, conservare, ἔς res externas amplecti: sed aliter non posse fieri, quin is, alterum qui curet, alterum negligat. Cæterum semper mihi visus est hunc locum elegantissime illustrare Origenes contra Celsum, cuius verba non pigebit repetere ex lib. I. pag. 12. ἔκῃν ὁ μὲν ἀπὸ σολός φησιν, ἔχ ἀπλῶς, ἡ σοφία μωρία πρὸς τῷ Θεῷ εἰν· ἀλλ', ἡ σοφία ἔς κόσμῳ ἵστα. καὶ πάλιν· ἔκ, εἰ τις δοκεῖ σοφός εἶναι ἐν ὑμῖν, ἀπαξ ἀπλῶς μωρός γενέσθω· ἀλλ' ἐν τῷ αἰῶνι ἵστα μωρός γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. σοφίαν ἔν ἵστα ἔς αἰῶνι λέγομεν, τὴν κατὰ τὰς γραφὰς καταγεγραμμένην πᾶσαν ψευδοδόξῃσαν φιλοσοφίαν· καὶ μωρίαν λέγομεν ἀγαθὴν, ἔκ ἀπο-

λελυμμένως, ἀλλ' ὅτε τις τῷ αἰῶνι τῷ τῷ γίνεται μωρός·
 ὡς εἰ λέγομεν καὶ τὸν Πλατωνικὸν, πιστεύοντα τῇ
 ἀθανασία τῆ ψυχῆς, καὶ τοῖς πρὸ αὐτῆς λεγομέ-
 νοις πρὸ μετενσωματώσεως, μωρίαν ἀνειληφέναι,
 ὡς πρὸς τοὺς Στωϊκούς, ἀλασύροντας τὴν τῶν συγ-
 κατὰ θεσιν· καὶ ὡς πρὸς Περιπατητικούς, θρυλλόν-
 τας τὰ Πλάτωνος ἑρμηνείας· καὶ ὡς πρὸς Ἐπι-
 κρεΐδους, δεισιδαιμονίαν ἐγκαλῶντας τοῖς εἰσαγάγε-
 τήνοισιν, καὶ Θεὸν ἐφιστάσι τοῖς ὅλοις. Ergo Apo-
 stolus non simpliciter ait, sapientiam esse apud Deum
 stultitiam: sed sapientiam huius mundi: ac rursus,
 non si quis videtur esse sapiens inter vos, simpliciter
 stultus fiat: sed in hoc seculo fiat stultus, ut fiat sa-
 piens. Sapientiam igitur huius Seculi dicimus eam,
 quæ per scripturas sacras inutilis & supervacua reddi-
 tur, universam falsis dogmatibus refertam philoso-
 phiam: similiter stultitiam bonam aimus non absolute,
 sed quoties aliquis huic seculo fit insipiens. Ac si di-
 ceremus & Platoniam credentem immortalitatem ani-
 mæ, quæque traduntur de ipsius transmigratione &
 corporibus in alia corpora, stultitiam assumpsisse,
 quantum ad Stoicorum sententiam attinet, hanc eo-
 rum credulitatem cavillis exagitantium; quantumque
 ad Peripateticos lubidrio habentes Platonis deliramen-
 ta; tum quantum ad Epicuræos, superstitionem ex-
 probrantes assertoribus providentiæ, & Deum uni-
 versitati rerum præesse eamque gubernare creden-
 tibus.

Cap. IV. 5. Φωτίσει τὰ κρυπτά τῆ σκοτίας)
 in lucem proferet, palam faciet. Polyb. pag. 1448.

lin. II. Cum cives suos testes haberent omnium dictorum & factorum suorum, ἔπειτα δὲ τῶν γραμματέων ἐαλωκότων καὶ ΠΕΦΩΤΙΣΜΕΝΩΝ, præterea interceptis & palam recitatis litteris. Conf. 2. Tim. I. 10.

Ibid. τὰς βελαὶς τῶν καρδιῶν) i. e. quod quidque consilio factum sit. Quas βελαὶς Epictetus δόγματα appellat in Enchiridio cap. 67. Δέεται τις ταχέως; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι ταχέως. πίνει τις πολὺν οἶνον; μὴ εἴπῃς ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι πολὺν· πρὶν γὰρ διαγνῶναι τὸ δόγμα, πᾶθεν οἶδα εἰ κακῶς; Lavat quispiam cito? ne dicas lavisse male, sed cito. Bibit quispiam multum vini? ne dicas bibisse male, sed multum. Priusquam enim cognovis consilium ejus: unde scis, an male? Ad quem locum Casaubonus hæc annotat. „Nihil certius, quam δόγμα hoc loco, consilium „sive propositum ex opinione manans indicare. „Ita enim censent & sciscunt veteres illi sophi, „non tam facta cujusque, ut laudi aut vitio tribuamus, spectanda esse, quam dogmata; id „est, scopum & propositum ex dogmatibus „aptum; quod si rectum sit, & illa recta; si „pravum, pariter & illa judicanda esse: quod „& Simplicius hic, & Arrianus lib. 12. c. 8. sed & „Antoninus non uno loco latius prosequuntur. „Eadem & Apostoli doctrina, I. Cor. IV. 5. ὥς ε „μὴ πρὸ καιρῶ γε κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς „καὶ φωτίσει τὰ κρυπτά τῆς σκοτίας, καὶ φανερώσει „τὰς βελαὶς τῶν καρδιῶν (id plane dicit & intelligit,

git, quod Epictetus verbo δόγματα] καὶ τότε
 ὁ ἐπαινῶ (id est ἐπαινῶ ἢ ψόγῶ, ut alibi do-
 cuimus:) γενήσεται ἐκάστω ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Recte
 ad Deum provocat, qui καρδιογνώστης est, ab
 illis quibus nulla legitima ratione iudicium
 competit: eorum autem (hominum quoque)
 quibus iudicandi provincia incumbit, alia ra-
 tio est; qui ex factis (& hoc quoque Christo
 sanciente) quia corda scrutari non possunt, sen-
 tentiam ferre tenentur.

*Ibid. v. 9. ἐχάτῃς ἀπέδειξεν) i. e. ἐποίη-
 σεν fecit; quemadmodum hoc verbo usus est
 Chrysostomus, locum hunc ita exponens: ὅς
 εἶπεν, ὅτι ἀπλῶς ἡμεῖς ἐσμὲν ἔχαστοι, ἀλλ' ὁ Θεὸς
 ἡμᾶς ἐχάτῃς ἐποίησε. Non dicit, simpliciter nos
 sumus ultimi, sed Deus nos ultimos fecit. Sic &
 Arrianus sæpe loquitur de exped. 3, 6, 13. Ascle-
 piodorum satrapam Syriæ ΑΠΗΔΕΙΞΕ fecit. Et 3,
 22, 2. 6, 2, 2. nec non 1, 20, 5. 2, 12, 3. Polyb.
 pag. 176. lin. 18. Herodotus initio operis:
 ἔργα Ἑλλήσιν ἀποδεχθέντα, opera a Græcis edita,
 five res gestæ. Item pag. 7. D.*

*Ibid. θεάτρον ἐγενήθημεν) Epictetus di-
 cit θεάμα εἶναι, quanquam illud est ἐμφατικώ-
 τερον, lib. 3. cap. 22. pag. 349. init. Ille quidem
 (de quo dixi) impatiens, baud dubie Deum a quo mis-
 sus sit, incusabit, quod ipso indignius utatur ἢ præter
 meritum ipsius: ὅς γε ἐνεκαλλωπίζετο τοῖς περὶ αὐ-
 τοῦ, καὶ θεάμα εἶναι ἡξίετο τῶν παριόντων, hic vero
 rebus*

rebus dubiis sese ostentabit, & spectaculum esse volet accedentium. Vide ad Hebr. X. 33.

Ibid. v. 13. περικαθάρματα) Hoc eodem nomine appellat Epictetus liberos Priami, quem negat numerosa sobole plus profuisse hominum societati, quam Homerus lib. 3. cap. 22. pag. 353. lin. 10. Ὅμηρος πλείονα τῇ κοινωνίᾳ συνεβάλετο Πρίαμος ὁ πεντήκοντα γεννήσας ΠΕΡΙΚΑΘΑΡΜΑΤΑ; Num plus quam Homerus societati profuit Priamus qui quinquaginta procreavit περικαθάρματα? Sed cureos sic appellet, viderint alii. De nomine καθάρματα multa collegit Lamb. Bos in Exerc. phil. ad h. l.

Ibid. v. 16. μιμηταί μὲν γίνεσθε.] Polyb. pag. 176. lin. 14. ὁλοχερῶς ὠμίησαν ἐπὶ τὸ ΜΙΜΗΤΑΙ ΓΕΝΕΣΘΑΙ τὴν πολιτείαν αὐτῶν. Communi omnes consensu formam Reip. illorum imitari decreverunt.

Cap. V. 10. ὀφείλετε) oporteret vos exire, sive exeundum vobis esset. Ita ὀφείλειν oportere significat etiam infra VII. 36. & Hebr. II. 17. V. 3. Luthero recte per müssen interpretante. Polyb. pag. 649. lin. 6. Quodsi casus aliquis gravior urgeat, ΟΦΕΙΛΟΥΣΙΝ ὁ πεζοὶ στρατεύειν εἴκοσι στρατίας ἐνιαυσίᾳς, vicena stipendia annua peditibus sunt facienda. Et pag. 670. lin. 18. τὸ δ' αὐτὸ πάχειν ΟΦΕΙΛΕΙ τοῖς περὶ ἐρημένῳ, ὁ, τε ἄρα γὰρ καὶ ὁ τ' ἱλῆς ἡγεμῶν, idem quoque supplicium manet tam coactorem agminis, quam turme præfectum.

Cap. VI. 2. ἐν ὑμῶν κρινέται) Beza interpretatur *inter vos*, i. e. vobis præsentibus, & quasi ipsius Christi iudicis ore mundum condemnantibus. Hieronymus exponit *per vos vel vestro exemplo*. Eodemque modo Chrysostomus fide & factis suis ait sanctos condemnaturos esse mundum. & γὰρ εἶπεν, ὑφ' ὑμῶν, ἀλλ', ἐν ὑμῶν. ὥστε ὅταν λεγῇ Non dixit, a vobis, sed in vobis. ut cum dicit: Regina austri surget, & condemnabit generationem hanc. Ego vero omnino ἐν ὑμῶν pro ὑφ' ὑμῶν positum existimo; ut verba ista: sancti iudicabunt mundum, tantum variatione grammatica sint ita commutata: mundus iudicabitur a sanctis, sive per sanctos. Alioquin enim enervaretur vis argumenti, eo pertinentis, ut demonstretur, dignos & idoneos esse Christianos, qui controversias hujus vitæ dijudicent, quod ipsi olim iudices sint futuri de impiis hominibus & malis angelis. Quem enim Deus dignum æstimat, qui de rebus gravissimis ferat sententiam, ei multo magis par est ab hominibus res minoris momenti cognoscendas committi. Quam autem infirma foret ista argumentandi ratio, si sic colligas: Cujus sanctitate in extremo iudicio alterius arguetur impietas, is idoneus quoque est iudex rerum temporalium. Nam in iudice potissimum sapientia requiritur. Unde Paulus ait v. 5. ὅπως & κ' εἴη ἐν ὑμῶν σοφός; Tum vero suum habebit oratio pondus, si ita dicas: Cujus sapientiæ Deus tantum tribuat, ut eum in novissimo die velit iudicem sedere in mundum & ange-

gelos, eum omnino parem etiam habendum esse litibus hujus vitæ disceptandis. Videtur autem illud loquendi genus κρίνεσθαι ἐν ἴνῃ, pro ὑπὸ ἴνῃ, Chrysostomo notum non fuisse, propterea fortasse, quod in istis locis & istis temporibus, quibus ipse vixit, homines non ita loquerentur. Id quod fit in omnibus lingvis, ut aliis locis aliisque temporibus verba usurpentur, alibi & alias inusitata. Certe in Polybio particulam ἐν bis omnino eo ipso sensu reperi. Lib. 17. cap. 6. init. pag. 1039. ΕΝ Μὲν ἴσω ΚΡΙΤΗ ΔΙΚΑΙΟΤΕΡΟΝ ἂν νομιθεῖν Ἰάτρης ἡμῶν ἀποδιδόναι Ἰὰς αἰχμαλώτρης ναῦς καὶ Ἰὰς ἄνδρας, ἥπερ ἡμᾶς Ἰάτοις. *Si apud æquum judicem res ageretur, justius videretur, ut illi potius naves captas & viros nobis redderent, quam ut nos ipsis.* (Cum quo convenit alius locus pag. 1095. med. *Injuriarum quas Attalus accepit, δίκας ὑπέχειν ΕΝ ἴσῳ κριτηρίῳ, apud æquos judices rationem redderet.*) Et lib. 5. cap. 29. pag. 524. lin. 15. a fine: κακεῖ Πτολεμαῖον, ΚΡΙΝΑΣ ΕΝ Μακεδόσιν ἀπέκτεινε. *Ubi Ptolemæum, Macedonibus de causa ejus cognoscentibus, capitis pæna affecit.* Ita recte doctissimus interpres. Non enim hic, ne quis erret, ἐν Μακεδόσιν est tantum inter Macedonas, five ipsis tantum præsentibus, sed per Macedonas, five ipsis quoque suffragium ferentibus de ejus capite. Nam apud Macedonas judiciorum potestas erat penes populum. Uti vel ex Curtio constat 6, 8, 25. *De capitalibus rebus vetusto Macedonum modo inquirebat exercitus: in pace, erat vulgi, nihil potestas regum valebat;*

nisi

nisi prius voluisset auctoritas. h. e. nisi prius suam populo reges approbassent sententiam. Et ex Corn. Nep. in Eumene 5, 1. Hic, qui deseruerant, exercitu [Macedonico] suffragium ferente, capitis absentes damnantur. Quin etiam Polybius hujus ἰσχυροῦς Macedonum cum suis regibus mentionem facit lib. 5. cap. 27. sub fin. Bene græcum ergo est κρίνεσθαι ἐν ἑαυτοῖς, minimeque Hebræo more in vobis, pro per vos dictum, uti putat Justinianus apud Polum in Synopsi. Magis etiam id intelligetur ex Demosth. Olynth. 3. pag. 10. C. Νομοθέτας καθισᾶτε. ΕΝ δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆτε νόμον μηδένα (εἰς ὃ ὑμῖν ἱκανοὶ) ἀλλὰ τῆς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. Legumlatores constituite: per eos autem legumlatores, nullam sancite legem [sunt enim vobis satis multe] sed eas quæ vos in præsentia lædunt, abrogate.

Cap. VII. 29. οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὄσι.) Obtemperatum fuisse huic præcepto a primis Christianis, testis est Epictetus, qui Galilæos, i. e. Christianos, ait ita erga liberos, uxorem, omnesque res humanas affectos fuisse, & quidem ex consuetudine, (ἔγω Διγίτε-θῆναι πρὸς ταῦτα ὑπὸ ἑθῆς,) ut in nullo discrimine posuerint, siue haberent ista, siue non haberent, ὥς ἐν μηδενὶ ποιῆσθαι τὸ ἔχειν ταῦτα ἢ μὴ ἔχειν, lib. 4. cap. 7. pag. 277.

Ibid. v. 35. ἀπεπαύτως.] Knatchbull interpretatur, sine violenta abstractione, nempe in verba mea.

*mea. Non ut vi aliqua vos trabam in verba mea, & cogam vos & volentes & nolentes in virginitate degere. Hæc ille; sed sine ullius Græci Scriptoris auctoritate, ea sola conjectura adductus, quod περιπαρ significet vi abripere. Audax negotium, tam lubrico innixum fundamento extrudere velle veterem, & quod sciam, uno omnium consensu firmatam significationem, præsertim cum περιπαρ manifestò sit curis & negotiis distrabi Luc. X. 40. In Lexicis etiam sine auctoritate citatur. Quare ex nostris Scriptoribus quædam exempla describemus, ut in tuto collocetur huius vocabuli significatio, neque posthac ab ullo amplius possit sine temeritate tentari, nisi æque perspicua contrariæ opinionis adducantur testimonia. Arrian. dissert. Epict. lib. i. cap. 29. pag. 123. lin. 25. ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΩΣ καθήσθαι, καὶ ἀκχεῖν νῦν μὲν πραγμῶδ᾽. Sine omni distractione assidere & attentum esse Tragico oportet. Polyb. lib. 2. cap. 20. extr. ἦν τε τῶν Γαλατῶν ἰόλμαν ἐν καιρῷ καταπληξάμενοι, λοιπὸν ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΩΣ τὸ μὲν πρῶτον πρὸς Πύρρον κλ. Tum autem Gallorum audacia opportune repressa, de cætero absque ullo impedimento, primo contra eundem Pyrrhum de Italia bellum gesserunt: deinde cum Carthaginensibus de Siculorum dominatu certamen susceperunt. Et pag. 932. lin. 13 opponitur ei παρέρως, non uti nunc quasi aliud agentes, instituerint; & persuasi rem universam eam esse e maxime sibi necessariis ac pulcherri-
 mis, ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΩΣ ὁρῶνται πρὸς ἑτοῦ τὸ μέ-
 ρος τὰ κατὰ τὸν βίον, ita se illi studio applicuerint,*

ut per omnem vitam illud non ponant. Eodemque sensu usurpatur adjectivum apud Arrian. in Epiet. lib. 2. cap. 21. extr. ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΟΝ αὐτὴν ἐνέγκατε εἰς τὴν χολὴν, καὶ γνώσεσθε οἴαν ἰχὺν ὁ λόγος ἔχει. *Afferte eam non varie distractam in scholam, & intelligetis, quantam vim habeat ratio.* Simillimus est locus de Cynico, uxorem ideo non ducente, ne rerum domesticarum cura ipsum abstrahat a Dei ministerio lib. 3. cap. 22. pag. 350. sub fin. μή ποτ' ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΟΝ εἶναι θεῖ τὸν κυνικὸν ὅλον πρὸς τῇ διακονίᾳ & θεῷ; ἐπιφοιτᾷν ἀνθρώποις δυνάμειον, & προσδεδεμένον καθήκουσιν ἰδιωτικοῖς, & ἐμπεπλεγμένον χέσεσιν, αἷς παρβαίνων &κέτι σώσει τὸ & καλὸν καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. τῶν δ' ἀπολεῖ τὸν ἄγγελον καὶ κατὰσκοπον καὶ κήρυκα τῶν θεῶν. κλ. *Nonne Cynicum abstrahi nullo modo posse oportet a ministerio, cui servit, Dei? ut possit semper adesse hominibus non alligatus domesticis officiis, aut distractus his rebus, quas negligens non tueatur boni viri personam; quasque procurans, amittat nomen nuncii, & speculatoris atque etiam præconis Dei. Nonne oportet ipsum cogitare, quæ socero sint danda, aliis quoque affinibus uxoris, ipsi etiam uxori? Deinde operam quoque impendere ægrotantibus cogitur, & rei acquirendæ studiosum esse oportebit, ut de cæteris nihil dicam. Quin etiam lebetem & scapham habere oportebit, qua calidam infundat loturo infanti: nec non lanula quoque & oleo, & grabbato & poculo opus erit puerperæ. Plura nunc parantur vascula, ut præteream reliquas occupationes & distractiones negotiorum, τὴν ἄλλην ἀσχολίαν,*

τὸν ΠΕΡΙΣΠΑΣΜΟΝ. Unde apparet, hoc verbum quasi proprium esse matrimonii avocationi a rebus magis necessariis.

Ibid. v. 40. κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.) Polyb. pag. 416. lin. II. a f. ἀγνοῦντες καὶ πολὺ ᾤσονται δέοντες, ΚΑΤΑ ΓΕ ΤΗΝ ΕΜΗΝ ΓΝΩΜΗΝ. *Perperam illi quidem, ut judicium meum est, a recta via consiliorum procul aberrantes.* Item pag. 1051. lin. 17.

Cap. VIII. 4. ὃ δὲν εἰδωλόν] Idolum nihil esse dicitur, propterea, quod ejus nulla sit habenda ratio, neque illius respectu ab esu carniū immolatarum abstinendum, cum nullam vim habeat idolum neque ad sanctificandum neque ad polluendum res oblatas, neque cuiquam vel nocere vel prodesse possit, Jer. X. 5. Ita philosophi quidam statuebant, justitiam, pudorem, patrem, filium nihil esse, hoc est, nullum esse justitiæ, ceterarumque virtutum munus, nulla neque liberorum erga parentes, neque parentum erga liberos officia; sed justitiam, pudorem, patrem, filium vana tantum esse nomina. In quos ita invehitur Epictetus lib. 2. cap. 20. pag. 229. lin. 9. πῶς ἡ δικαιοσύνη ΟΥΔΕΝ ἔστι; πῶς ἡ αἰδώς μωρία ἔστι; πῶς πατήρ ΟΥΔΕΝ ἔστι; πῶς ὁ υἱός ΟΥΔΕΝ ἔστι; *Quomodo justitia nihil est? Quomodo pudor stultitia est? Quomodo pater nihil est? Quomodo filius nihil est? Sic Chrysostomus interpretatur: ὅτι ἔστιν ὅν εἰδωλα; ὅτι ἔστι ζόανα; ἔστι μὲν, ἀλλ' ὅτι ἔχει τινὰ ἰχύν.* *Non ergo sunt Idola? Non sunt simulacra? Sunt quidem, sed nullam vim habent.* Cap.

Cap. IX. 5. γυναῖκα παρέγειν,] Polybius ex Theopompo pag. 1376. lin. 4. af. καὶ ΠΕΡΙΗ-
ΓΟΝΤΟ μὲν δύο καὶ τρεῖς τὰς ἐταίρουμένους. *Ac*
duos quidem tresve meritorios pueros secum circum-
ducebant.

Ibid. v. 17. οἰκονομίαν πεπίστευμαι) Eadem
constructio verbi πιστεύεσθαι Rom. III. 2. Gal. II.
7. 1. Thess. II. 4. 1. Tim. I. 11. Tit. I. 3. & apud Po-
lyb. pag. 1316. lin. 12. ἐπιστεύθη δὲ τὴν ἐπιμέλειαν
τῶν ὅλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως. *Universo regno eum*
præfecerat.

Ibid. v. 25. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα
ἐγκρατεύεται.] Epictetus in Enchirid. cap. 35
Θέλεις Ὀλύμπια νικῆσαι &c. *Vis Olympia vincere?*
Ec. Oportebit te conservare ordinem, vesci ingratis,
abstinere bellariis, exerceri necessario, & certo tempo-
re, in æstu, in frigore: non frigidam bibere, non vi-
num, quando lubet. *Ad summam tanquam medico,*
sic lanistæ te tradas oportet. Eadem repetuntur in
differt. lib. 3. cap. 15. Et lib. 3. cap. 23. init. οἱ
ἀθλῶντες πρῶτον κρίνουσιν ἵνες εἶναι θέλουσιν· εἴθ'
ἔτω τὰ ἐξῆς ποῖσιν· εἰ δολιχοδρόμος, τοιαύτη
τροφὴ, τοῖστ' αὖτε πείπαται, τοιαύτη τρίψις, τοιαύ-
τη γυμνασία· εἰ σταδιοδρόμος, πάντα ταῦτα
ἄλλοια, εἰ πένταθλον, ἔτι ἄλλοιότερα· ἔτως
εὐρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν. *Athletæ primum con-*
stituunt quæ esse velint: deinde quæ necessaria sunt,
faciunt. Si Dolichodromos esse velit, certo quodam
viclu utetur, certis ambulationibus, frictionibus, &
exercitiis. Si Stadiodromos velit esse, his omnibus di-

versis utetur : si Pentathlos, magis etiam, diversis. Sic invenies quoque in artibus. Ubi participium ἀθλῶντες æque ac hic ἀγωνιζόμενοι cum articulo vim nominis habet.

Cap. X. 6. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν,) Præclare his verbis, quæ historiæ sit utilitas, ostenditur; de qua & Livius initio operis sui: *Hoc illud est præcipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri: inde tibi tuæque reipublicæ quod imitere, capias: inde fœdum inceptu, fœdum exitu, quod vites.* Et Polybius lib. 28. pag. 1446. ubi etiam exempla ad imitandum vel vitandum proposita, τύποι dicuntur: *Nam cum gravissimi casus & mutationes non solum apud Rhodios, sed in cæteris quoque civitatibus acciderint, operæ precium fuerit dispicere consilia singulorum qui Reip. præerant, & quinam recte ac constanter se gesserint, quinam officio suo defuerint videre: ἵνα οἱ ἐπιγινώσκοντες ὡσανεὶ ΤΥΠΩΝ ἐκτιθεμένων δύνωνται κατὰ τὰς ὁμοίας περὶ αἵσεις τὰ μὲν αἰρετὰ διώκειν, τὰ δὲ φευκτὰ φεύγειν ἀληθινῶς.* Ille posterius tanquam ex proposito exemplo discant, ubi similes casus ingruerint, honesta quæque persequi ac fugere contraria. Item pag. 1451. lin. 15. & seqq.

Ibid. v. 19. & 20. ὅτι εἰδωλόθυτον γί ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἀθύει) Omissa est inter hos duos versus particula negandi, uti & ab Arriano dissert. lib. I. cap. 29. extremo: μήτις ἔν ἐκείνῳ λέγει, ὅτι
 248.

ἀλλ' ὅτι τὰς γυναῖκας ἀπελύσαμεν; ΑΛΛΑ τοῖς
 γνωρίμοις, τοῖς δυναμύοις αὐτὰ ἀκῆσαι· ἐκείνῳ δὲ
 συμπεριφέρεται, ὡς παιδίῳ. *Num ergo illi dicit:*
ob hanc causam mulieres dimisimus? Non. Sed fa-
miliaribus hoc dicit, qui ea poterant audire: illi vero
se accommodat, tanquam puero. Et lib. 4. cap. 7.
 pag. 483. sub fin. μὴ γὰρ τὸ ἡθὺς ἐξήλωκα αὐτῶν;
 ΑΛΛΑ τὴν παιδίαν σώζων, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν.
Num mores ipsius imitandos mihi proposui? Non.
Sed ne ludum turbem, venio ad ipsum. Cap. 8. pag.
 488. lin. 10. a f. & lib. 2. cap. 23. pag. 246. lin. 10.
 μήτι τ' ὁρατικῆς ποτ' ἤκασας λεγέσης τι περὶ ἑαυτῶν;
 μήτι τ' ἀκαστικῆς; μήτι πυρῶν; μήτι κριθῶν; μήτι
 ἵππων; μήτι κυνός; ΑΛΛ' ὡς ἀγέκονοι καὶ δῆλοι γε-
 ταγμένα εἰσὶν ὑπηρετεῖν τῇ χρηστικῇ τῶν φαντασιῶν.
Num unquam audivisti videndi facultatem de seipsa
quid dicentem? num audiendi facultatem? num fru-
mentum? num bordeum? num equum? num canem?
Non. Sed tanquam ministræ & servæ sunt constitutæ
cæteræ facultates atque res, ad serviendum ei fa-
cultati, quæ visis utitur. Idem paulo post pag.
 247. lin. 9. plenius loquitur: τίς ἐστὶν ἡ ἀνοίγασθαι
 καὶ κλείσθαι τῆς ὀφθαλμοῦς, καὶ ἀφ' ὧν εἰ δέξαι ἀπο-
 στρέφασθαι, τοῖς δὲ προσάγασθαι; ἡ ὁρατικὴ; ΟΥ.
 ΑΛΛ' ἡ προαιρετικὴ. *Quenam est facultas quæ*
aperit & claudit oculos, & ab iis, quæ inspicere non de-
bent, avertit, ad alia vero advertit? num visus? Non,
sed arbitrium voluntatis.

Cap. XI. 5. ἀκατακαλύπτῳ) Tanquam
 insignis contumeliæ argumentum notatur a Po-

lybio, mulierem quandam revelata facie per urbem tractam fuisse pag. 993. lin. 19. Is quo suam cum Tlepolemo discordiam faceret palam, socrum ipsius, Danaen nomine, ex æde Cereris abreptam, καὶ Ἀγὲ μέσθ τ πόλεως ἐλκύσαντες ΑΚΑΤΑΚΑΛΥΠΤΟΝ; Et per mediam urbem revelata facie tractam, in carcerem conjecerat.

Ibid. v. 10. Ἀγὲ τὸς ἀγγέλους) Suum cuique dæmonem a Deo custodem datum esse ait Epictetus, quem etiam in tenebris vereri par sit lib. 1. cap. 14. pag. 64. Itaque, inquit, cum clauseritis fores et tenebras intus feceritis, nolite unquam dicere quod soli sitis; neque estis, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐνδον ἐστὶ, καὶ ὁ ὑμέτερος δαίμων ἐστὶ, sed Deus intus est, et demon vester. Et quid his lumine opus, ut videamus quid faciatis?

Ibid. v. 17. καὶ ἐπαινῶ) In alia re ipsos laudarat v. 2. in hac vero non item v. 22. Est autem in hoc verbo μείωσις Grammatica, de qua Glass. Gramm. Sacr. pag. 478. Dicunt enim Græci καὶ ἐπαινῶ, de re quam non modo non laudant, sed etiam vehementer vituperant. Arrian. exp. Alex. 4, 7, 6. Καὶ ἐγὼ ἔτε τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν Τιμωρίαν βήσθ ΕΠΑΙΝΩ, ἀλλὰ βαρβαρικὴν εἶναι τὴν δέμας τῶν ἀκρωτηρίων τὴν λώβην. Ego vero atrocem hanc de Bessoultionem nequaquam laudaverim, quinimo barbaricam esse dixerim hanc extremarum corporis partium mutilationem. Et v. 7. Et quod vestem Medicam pro Macedonia ac patria assumeret, ἔδοξεν.

ἔδωκεν ΕΠΙΝΩ, *nullo modo laudo; & quod cidarim Persicam, iis quos praelio vicerat ademptam, cum eo ornata quem ipse olim victor gestare solebat, commutare non erubuerit, ἔδεν ἰστων ΕΠΙΝΩ, nihil horum laudo.*

Ibid. v. 28. καὶ ἔτως) Arrian. dissert. lib. 3. cap. 15. init. Ἐκάστῃ ἐργῇ σκόπει τὰ κατὰ γένεσιν καὶ τὰ ἀκόλουθα, ΚΑΙ ΟΥΤΩΣ ἔρχετο ἐπ' αὐτό. Cuiusque operis considera antecedentia & consequentia, & postea ipsum aggredere.

Cap. XII. 6. ἐνεργημάτων) Distinguuntur quidem apud Polybium ἐνεργήματα & συνεργήματα pag. 1280. lin. antep. quorum illa dicuntur, quæ Rhodii soli fecerant pro Romanis, hæc vero in quibus ipsos adjuverant: sed videtur hoc discrimen in N. T. non servari, in quo certe ἐνεργεῖν & συνεργεῖν sæpe idem valent.

Ibid. v. 15. ὡς γὰρ ἔστο) propterea. Polyb. pag. 775. lin. 10. ΠΑΡΑ ΤΟΥΤΟ συνέβη, ex quo factum. Pag 808. lin. 6. af. συλλογιζόμενοι, ὅτι ΠΑΡΑ ΤΟΥΤΟ συμβαίνει τοῖς πρὸς τὸν πατέρα γενέσθαι τὴν περὶ πέτειαν. Cum facile inde colligeret, patri patruoque suo eam fuisse exitii causam. Pag. 603. lin. 10. af. καὶ ὃ νῦν ΠΑΡΑ τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ τὴν ἐρημίαν ἐσφάλλεται. Nam quod urbe nunc careant, ab hoste diruta, ejus rei causam exstitisse ænium vastum ambitum, & colentium infrequentiam. Et pag. 767. lin. 9. & pag. 768. lin. 9, a f.

Ibid. v. 23. Ἰέτοις Τιμὴν περὶδεμεν] Τιμὴν περὶδεμεν significat generatim honorem exhibere, hoc autem loco metonymice veste contegere ea corporis membra, quæ adspectum essent deformem habitura atque turpem, qui est honor quidam. Proprie περὶδεμεν dicitur de vestimento Matth. XXVII. 28. sed translate sæpius apud Polybium p. 478. lin. 13. Ἰς ΠΕΡΙΘΕΝΤΑΣ ἐκείνω ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ, qui regem illum creaverant. Pag. 572. lin. 5. a f. Τὴν ὅλης τῆς Ἀσίας ΑΡΧΗΝ Σελεύκῳ ΠΕΡΙΘΕΙΝΑΙ. Asia universæ dominatum Seleuco parare. Pag. 969. lin. ult. Sed ἔ deos immortales omnium quæ acciderunt testes fuisse: ΠΕΡΙΘΕΝΤΑΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ἔ τοῖς ἀρχῶσι χειρῶν ἀδίκων, ἀλλὰ τοῖς ἀμυνομένοις qui decus victoriæ iis tribuerint, non qui armis injustis priores lacessiverant, sed qui vim vi repellebant. Pag. 1027. lin. 2. ἡ Τύχη ΠΕΡΙΘΕΙΣΑ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ ἀμα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀπηλπισμένοις. Fortuna victoriam simul ἔ salutem iis largita, quos omnis penitus spes bona destituerat. Ita & Τιμὴν περὶδεμεν τινὶ est honorem habere alicui.

Cap. XIII. 2. ἔδὲν εἰμι) Nihil sum, i. e. nihil ago, nihil proficio, & uti versu sequenti dicitur, nihil inde utilitatis capio, nulliusq; pretii sum. Ita & Socrates loquitur apud Arrianum in Epiet. lib. 4. cap. 8. pag. 491. lin. 22. εἰ με τίς (Φησὶ) βλάψαι δύναται, ἐγὼ ἔδὲν ποιῶ εἰ ἄλλον περιμένω ἵνα με ὠφελήσῃ, ἐγὼ ΟΥΔΕΝ ΕΙΜΙ. Θέλω γι, καὶ ἔ γίνεται, ἐγὼ ἀτυχὴς εἰμι. Si quis (inquit) nocere tibi potest, ego nihil ago. Si alium expectem ut tibi pro-

profit, ego nihil sum. Si volo aliquid, & non fit, ego miser sum.

Ibid. v. 4. περιπερεύεται] Adjectivum περιπερῶ exstat apud Arrianum in dissert. lib. 3. cap. 2. pag. 277. lin. 19. conjungiturque cum multis aliis vitiis, sed ita, ut nihil inde certi de hac voce colligi possit. Vocat enim Epictetus quendam hominem λαπεινόν, μεμψίμοιρον, ὀξύθυμον, δειλόν, πάντα μεμφόμενον, πᾶσιν ἐγκαλῶντα, μηδέποτε ἡσυχίαν ἄγοντα, ΠΕΡΙΠΕΡΟΝ. Agit autem de ea copiose Stephanus in indice Thesauri sui.

Ibid. v. II. νήπιον] Arrian. Epict. lib. 3. cap. 24. pag. 380. init. ἔτως ὁδέποτε παύσῃ παιδίον ὢν ΝΗΠΙΟΝ; ἢ οἶσθ' ὅτι ὁ τὰ ΠΑΙΔΙΟΥ ποιῶν ὅσῳ πρεσβύτερος, τοσούτω γελοιότερος; Adeo nunquam cessabis parvus puer esse? An nescis, quod qui puerilia facit, quo est natu grandior, eo sit magis ridiculus?

Cap. XIV. 7. Φωνήν - - Φθόγγοις) Φωνή & Φθόγγος eleganter ab Epicteto ita distinguuntur, ut Φωνή sit sonus quivis, Φθόγγος autem sonus musicus, sive in vocum sive in nervorum cantu. Ita enim differit lib. 3. cap. 6. pag. 290. init. Πυθόμενος δέ τινος τί ἐστιν ὁ κοινὸς νόστος, ὥσπερ (Φησὶ) κοινή τις ἀκοή λέγοιτ' αὖν, ἢ μόνον ΦΩΝΩΝ Διαικριτική, ἢ δὲ τῶν ΦΘΟΓΓΩΝ ἑκέτι κοινή, ἀλλὰ τεχνική. ἔτως ἐστὶ τινὰ, ἃ οἱ μὴ παντάπασιν

διατραμμένοι τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰς κοινὰς ἀφορ-
 μὰς ὁρῶσιν. ἡ τοιαύτη κατάστασις, κοινὸς νῦν καλεῖ-
 ται. *Interrogante quodam, quid esset communis in-*
tellectus, ut, inquit, communis auditus is potest dici,
qui tantum sonos discernit, qui vero sonos musicos
discernit, non jam est communis, sed artificiosus: ita
sunt quædam, quæ homines non plane obtusi secundum
communes notitias vident. Talis constitutio, communis
intellectus vocatur. Stephanus in Thesauro an-
 ,,notat: Φθόγγος esse sonitus vocis discretos
 ,,contentione æquali aut inæquali. Idem ex
 ,,vulgatis Lexicis hæc affert ad vocem σύστημα
 ,,tom. I. pag. 1796. Σύστημα pro constitutione
 ,,vox est proprie Musicorum: a quibus inter-
 ,,valla dicuntur ἀξήματα, id est vocis spatia,
 ,,quibus acuta & gravis includitur. Ex eis fiunt
 ,,constitutiones, quæ συστήματα appellantur, ut
 ,,ipsa intervalla constant ex phthongis [hi sunt so-
 ,,nitus Vitruvio] qui elementorum vice in musi-
 ,,ca funguntur, autore, Adrasto Peripatetico.
 ,,Vel sic ex Chalcidio, Apud Musicos συστήματα
 ,,principales partes vocantur. Hæc autem ipsa
 ,,constant ex certo tractu pronunciationis: quæ
 ,,dicuntur ἀξήματα ἀξημάτων. Porro ipso-
 ,,rum partes sunt Φθόγγοι, qui sonitus dicun-
 ,,tur: suntque cantus elementa atque funda-
 menta. Dicitur quidem Φθόγγος de humano
 quoque sermone non modulato Rom. X. 18. uti
 & Φθέγγεσθαι Act. IV. 18. imo etiam ἐν ἀνθρώποις
 φωνῇ Φθέγγεσθαι 2. Petr. II. 16. nihilominus ta-
 men videtur Paulus omnino φωνὴν & Φθόγγον
 non

non tantum variandæ orationis, sed differentia significandæ causæ usurpasse. Ita licet bellum nonnunquam declaret prælium: quando tamen in una eademque oratione hæc duo ponuntur, tanquam totum & pars distinguuntur. Qua de re paulo post ad v. 8.

Ibid. v. 8. ἀδελον] In quodam Polybii fragmento dicitur ἀδελον eodem sensu, pag. 1556 lin. 14. a fine: οἱ μὲν αὐληταὶ φουσῶντες ΑΔΙΑΝΟΗΤΑ καὶ ἀφαιέροντες τῆς αὐλῆς, *tibicines insana quædam ac temeraria tibiis canentes.*

Ibid. εἰς πόλεμον) ad prælium. Sic Apoc. IX. 7. & 9. & apud Arrian. Indic. 14, 4. Nonnulli elephantes rectores suos ἐν ΠΟΛΕΜῳ ἀποθανόντας in prælio cæsos, sublato ad sepulturam detulerunt: alii jacentes propugnarunt: alii pro sessoribus lapsis neci sese objecerunt. Ita & Curt. 3, 10, 3. Alexander ante prima signa ibat, idem idem manu suos inhibens; ne suspensi, acrius ob nimiam festinationem concitato spiritu, capefferent bellum, i. e. prælium. Et Justin. 2, 12, 23. inter primos duces bellum acerrime ciebat. 9, 4, 4. bello consumptorum corpora sepultura reddidit. 22, 8, 8. cum in castra fugisset, versamque in se invidiam temere commissi belli videre. Eandem significationem etiam Casaubonus annotat Comment. in Polyb. pag. 147. Πόλεμος, inquit, sæpe Diodoro pugnam significat, & eadem, non bellum. libro 3. in descriptione navalis prælii: πολὺς ἐγένετο ΠΟΛΕΜΟΣ ἀπάντων ἀφαιέας τὰ σώματα τοῖς

τοῖς κινδύνοις ἐπιρριπτόντων *acriter pugnatum est*,
 vel, *multa cædes facta est*. (Plura exempla ex
 Diodoro vide ad Apoc. XII. 7.) In Leonis Imp.
 constitutionibus πολέμος καὶρός vel ἡμέρα & μά-
 χης καὶρός pro eodem ponuntur. Ita apud alios.
 Sic *bellum* pro pugna sæpius usurpasse Hierony-
 mum in vertendo Chronico Eusebiano observat
 Josephus Scaliger. Sed & vetustiores Romanæ
 linguæ auctores ita locuti. Livius libro 21.
acrius deinde obortum est bellum. Etiam apud Cæ-
 sarem *bellum* gerere pro pugnare. Ut in primo
 de bello Gallico: *seque esse ad bellum gerendum*
paratissimum, *confirmavit*. Hæc Casaubonus.
 Quoties vero hæc duo in una periodo conjun-
 guntur, prælium a bello, ut pars a toto, discerni-
 tur. Liv. 30, 35, 8. *Non prælio modo, sed bello*
victus Annibal. Curtius 4, 14, 25. *Bello viceri-*
mus, si vincimus prælio.

Ibid. v. 10. γένη φωνῶν) genera linguarum.
 Polyb. pag. 112, lin. ult. *Omnino vir hic in conciliis*
plurimum poterat, Διὰ τὸ πολλὰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ
 συνιέναι, *quod dicentem multi intelligerent*. Pag.
 292, lin. 12. a f. ἐτι δὲ χαλεπώτερον, τὸ πρὸς τῶν
 ὁραθέντων Διὰ λόγους τὴν γινῶναι καὶ μαθεῖν, Διὰ τὸ
 τὴν φωνὴν ἐξηλαγμένον. *Ut autem de iis quæ vi-*
deras, sermone ab aliis ipse docereris aliquid; id vero
propter linguarum diversitatem, difficilius etiam erat.
 Arrian. exp. Alex. 1, 26, 6. & 6, 30, 4. φωνὴν τὴν
 Περσικὴν ἐκμαθεῖν, *linguam Persicam didicit*. 4, 3,
 16. ἐμπείρως τὴν φωνὴν ἔχειν, *linguam callere*. In-
 dic.

dic. 33, 5. Φωνὴν Ἑλλάδα ἐφώνεε, linguam Græcam sonabat.

Ibid. v. 14. ὁ δὲ νῆς μὴ ἀκαρπὸς ἐστίν.) Mens atque sententia eorum, quæ a me peregrina lingua dicuntur, nullum afferunt audientibus fructum, cum ea non intelligant. Ita νῆς orationis argumentum vocatur apud Polyb. pag. 592. lin. 21. ἦν δὲ ὡς ἀπλήσι O NOΥΣ τῶν ὑπὸ ἑκατέρῃ ὡς ἀκαλῶν. Quæ irritandi militis causa utraque ex parte dicebantur a Regibus, ea dissimili argumento non erant. Et pag. 1280. lin. 20. ἦν δ' O NOΥΣ τ' ἀποκρίσας τοῖς. Erat autem responsi hæc fere sententia. Arrian. de exped. 2, 5, 4. O NOΥΣ ἦν τῷ ἐπιγράμματι, sententia epigrammatis erat. Et 6, 13, 14. τὸν δὲ NOΥΝ εἶναι Ἰαμβεῖον, sententiam Iambici versus fuisse.

Ibid. v. 21. ἑτερογλώσσοις) Polyb. pag. 1438. lin. 7. πλείστοις ἀλλοφύλοις καὶ ΕΤΕΡΟΓΛΩΤΤΟΙΣ ἀνδράσι χρησάμεν. Hannibal plurimorum barbarorum lingua ac moribus diversorum auxiliis usus.

Cap. XV. 15. Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομαρτυρεῖς] Polyb. pag. 1415. lin. 11. a f. εἰ μὴ κατὰ προθεσίαν ΕΥΡΙΣΚΩΜΕΘΑ πρὸς κατὰ πραγματείαν ΔΙΑΨΕΥΔΟΜΕΝΟΙ. Sicubi in hoc opere de industria mentitus compertus fuero. Et pag. 482. lin. ult. Εἵπερ ἔτι αἰχμαῖς ὑμῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ λίαν ἀγνώμονας ΕΥΡΙΣΚΕΙ. Quandoquidem usque adeo ingratos, et beneficiis suis tam insigniter indignos vos experitur. *Ibid.*

Ibid. v. 28. ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πάντι·)
 Penes quem est summa imperii, adeo ut unus
 omnia possit, is τὰ πάντα, sive τὸ πᾶν esse dici-
 tur. Ita de Apelle, regis Philippi præfecto lo-
 quitur Polybius lib. 5. cap. 26. pag. 520. lin. 12.
Administrationem omnium rerum & summum impe-
rium ad se trahebat. Quamobrem qui per Macedo-
niam ac Thessaliam in magistratibus aut negotiorum
procuracionibus erant constituti, ad ipsum de omnibus
referebant: & Græciæ urbes in suis decretis, & honori-
bis donisque deferendis, levem admodum regis men-
tionem faciebant, τὸ δ' ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ ΠΑΝ
Ἀπελλῆς. Apellis autem nomine primam pariter &
iam ceram complebant. Plurali numero, cum
præpositione ἐν æque ac hic Paulus, utitur He-
rodotus Thalia, sive libro 3. pag. 253. A. ὡς δὲ
καὶ εἶτο κατέρχασθαι, ΠΑΝΤΑ δὲ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυ-
λωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρχης τε εἶτο σφί καὶ
τεχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Zopyrus hoc tertio opere
edito, omnia apud Babylonios erat, adeo ut & dux
exercitus & murorum custos declararetur. Atque
ut Herodotus ait ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι, ita & hic
πάντι puto rectius in masculino genere accipi.
 Loquitur enim Apostolus de summo Dei impe-
 rio tum in omnes hostes v. 25. tum in ipsum Fi-
 lium hoc versu. Omnes ergo erunt Deo subje-
 cti; id quod significatur hoc loquendi genere;
 cujus quædam præterea exempla habet Stephanus
 in Thes. t. 3. p. 46. & Er. Schmidius ad h. l.

Ibid. v. 29. Ἐπεὶ γι) Alioqui. Adhibetur
 hæc

hæc particula ad confirmandam rem a conse-
quente falso vel inconveniente, ni ita sit. Po-
lyb. pag. 416. lin. 8. a f. *Metuendum esse bellum,*
equidem non abnko: sed non usque adeo metuendum,
ut ejus vitandi gratia omnia velis sufferre. ΕΠΕΙ ΤΙ
καὶ θρασύνωμεν τὴν ἰσηγορίαν καὶ παρρησίαν καὶ τὸ
τ' εὐλευθερίας ὄνομα πάντες, Εἰ μηδὲν ἔσαι περὶ
γιοιτέρον τ' εἰρήνης; quo enim juris æquabilitas nobis,
ὅς facultas ex æquo dicendi quæ sentias, quo liberta-
tis nomen, quæ ferociter admodum jactitamus, si ni-
hil est omnium quod potius ducamus pace? Sic Rom.
XI. 6. & I. Cor. VII. 14.

Ibid. v. 32. τί μοι τὸ ὄφελος; Arrian.
dissert. lib. I. cap. 4. pag. 19. lin. 6. καὶ τί σοι ὄφε-
λος; *At quem inde percipies fructum?* Pag. 209.
lin. 13. καὶ τί σοι ὄφελος ἔσαι; Et in Enchirid.
cap. 31. τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γένοιτο;

Cap. XVI. 3. ὅς ἂν δοκιμάσητε) quoscunque
probaveritis, i. e. probatos judicaveritis. Arrian.
Epicet. pag. 462. med. οἷος χαρακτηρὸς καὶ ἐπὶ
τῶν νομισμάτων ζητῶντες, ἂν μὲν εὐρωμεν, ΔΟΚΙ-
ΜΑΖΟΜΕΝ· ἂν δὲ μὴ εὐρωμεν, ῥιπτῶμεν. Qua-
les notas etiam in monetis quærentes, si quidem inve-
niamus, approbamus, si vero non inveniamus, reji-
cimus.

In II. ad CORINTHIOS.

„CAP. I. I. Ἀχαΐα.) Polybius lib. 2. docet cur
 „Peloponnesus sua ætate & deinceps Achaia
 „dicta sit. Nam Peloponnesii omnes, ut verbi
 „causa Lacedæmonii, Argivi, Sicyonii, Corin-
 „thii & alii, ita admirati sunt Remp. Achæorum
 „bene moratam beneq̃ constitutam, ut cum A-
 „chæis fidem fœdusque jungerent, & ad reti-
 „nendam συμμαχικὴν καὶ Φιλικὴν κοινωνίαν so-
 „cialem & amicabilem communicationem, ute-
 „rentur iisdem legibus, ponderibus, mensuris
 „& nomismatis, adhæc iisdem ducibus, confi-
 „liariis & iudicibus, &c. Quare cum legis in
 „Paulo Achaïam, intellige κατὰ συνεκδοχὴν to-
 „tam Peloponnesum. Hæc Victorinus Strigelius
 in Hypomnematis ad hunc locum ex Polybii no-
 stri lib. 2. cap. 38. quod ita incipit: Πρῶτον δὲ,
 πῶς ἐπεκράτησε, καὶ τίνι τρόπῳ τὸ τῶν ΑΧΑΙΩΝ
 ὄνομα κατὰ πάντων Πελοποννησίων, εἰς ἀχρηστον
 μαθεῖν. Ipsum primo nomen Achæorum quomodo &
 qua ratione de omnibus Peloponnesiis ceperit usurpari,
 pretium operæ fuerit scire.

Ibid. v. 23. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικα-
 λῶμαι) Non sine causa additur ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
 χὴν, cum istud loquendi genus, si solum pona-
 tur, etiam significet Dei fidem h. e. auxilium
 implorare, apud Polybium pag. 874. lin. 5. a fine:
 ὑμεῖς δὲ τότε τοὺς Θεοὺς ἐπικαλεσέσθε μαρ-
 τυ.

ΤΥΡΑΣ, ὅτ' αὖν μήτε Ἰῶν Θεῶν βέληται, μήτε Ἰῶν ἀνθρώπων ἐτι δύνηται βοηθεῖν ὑμῖν μηδεὶς. Tum enim vero deum fidem testabimini, cum neque deorum nullus voluntatem, neq; hominum facultatem ferendæ vobis opis habebit.

Cap. II. 8. κυρῶσαι) Ἰατέσι, inquit Chrysostomus, βεβαιῶσαι, μὴ ἀπλῶς, κηδὲ ὡς ἔτυχε, προσέειπαι, hoc est, confirmetis, nec eum leviter ac vulgari modo suscipiatis. Notat vero κυρῶν πρὸς Ἰε etiam valere ad aliquid, quæ significatio in Lexicis non reperitur. Polyb. lib. 12. cap. 6. pag. 919. lin. 4. ὑπὲρ ὧν δεῖ τὸν συγγραφέα, μὴ μόνον Ἰα πρὸς διαβολὴν ΚΥΡΟΥΝΤΑ καὶ κατηγορίαν ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ Ἰα πρὸς ἐπαινον ἤκοντα πρὸς τὸν ἄνδρα. Ἔτο γὰρ ἰδίον ἐστὶ τὴν ἱστορίαν. Propterea debent rerum gestarum scriptores, non ea solum quæ ad criminandum & accusandum Agathoclem valent tradere posteris; verum etiam illa, quæ cum ejus laude sunt conjuncta. Id enim vere proprium est historiae. Ubi κυρῶντα & ἤκοντα apparet eandem habere significationem.

Ibid. v. 14. θριαμβεύοντι) Ex Polybio videtur colligi posse, verbum hoc origine fuisse Latinum. Ita enim ille pag. 644. lin. 5. af. Ἰα πρὸς αὐτοῖς ΘΡΙΑΜΒΟΥΣ, δι' ὧν ὑπὸ τὴν ὄψιν ἄγεται τοῖς πολίταις ὑπὸ Ἰῶν στρατηγῶν ἢ Ἰῶν κατεργασμένων πραγμάτων ἐνάργεια. Triumphos quos ipsi (Romani) vocant, quibus rerum ab imperatoribus gestarum imago quæ-

dam evidenter expressa, civium oculis subjicitur.

Ibid. v. 16. πρὸς ταῦτα τίς ικανός;] Hæc locutio ne videatur exemplis aliis destitui, cum in Lexicis nulla sint annotata, pauca quædam proferemus. Arrian. Epiet. pag. 454. lin. 9. ποῖος θόρυβος ΠΡΟΣ ΤΟΤΤΟ ΙΚΑΝΟΣ; *Quæ turbatio ad impedienda hæc sat virium habebit?* Polyb. pag. 767. lin. 4. a f. ἔτως ἡ φύσις ΠΡΟΣ τὰς ἀποτυχίας τῶν ἐπινοηθέντων, ΙΚΑΝΟΝ ἐν καὶ τὸ τυχὸν ἐποίησε τῶν κατὰ μέρος ΠΡΟΣ δὲ τὸ κατορθῶν μόλις ΙΚΑΝΑ πάντα. *Adeo Natura, ut excogitata consilia exitum ne habeant, unam quamvis levem e partibus totius voluit sufficere; quum ut propositum assequaris, vix cunctæ sufficiant.* Pag. 817. lin. 5. a f. ἔδεν ΙΚΑΝΟΝ ἣν ΠΡΟΣ τὸ κωλύειν.

Cap. III. 5. ἀφ' ἐαυτῶν λογίσαθαι τι, ὡς ἐξ ἐαυτῶν] ΑΦ' ΕΑΥΤ' ΛΟΓΙΖΕΘΑΙ a seipso cogitare est ex ingenio suo aliquid efferre, ab aliis non acceptum, solisque naturæ viribus excogitare. Sic ἀπό accipitur Luc. XXI. 30. Joh. VII. 17. 18. XI. 51. XIV. 10. XVIII. 34. Cumque ἐξ ἐαυτ' idem significet apud Polybium: videtur particula ὡς limitative accipi pro ut sive quatenus. Ita enim Polyb. pag. 850. lin. 4. a fine: ὥς τε πάντας τῆς ὑποταττομένης, ΕΞ ΑΥΤΩΝ ἐπὶ τῇ ταύτην κατενεχθῆναι τὴν ἀγέλην καὶ τὴν ὀνομασίαν. *Ue omnes qui ejus imperio tenebantur, per se, nemine suggerente, in eam cogitationem devenirent, ἔς in Regis*
αγ-

appellatione ei deferenda consentirent. Quamvis ergo αὐτῶν sufficere poterat ad coërcendam orationem, additur tamen majoris evidentiae causa & altera limitatio ἐξ αὐτῶν. Possunt vero hæ limitationes etiam conjungi cum nomine ἱκανοὶ quia sequitur ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ubi ἐκ pro ἀπό, uti apud Arrian. exped. Alex. 3, 26, 1. ἡ ΕΞ αὐτοῦ εἰς Παρμενίωνα Τιμη, ab ipso habitus Parmenioni honor, 1, 12, 19. ἡ ΕΚ βασιλέως Τιμη. 4, 14, 2. Διὰ μὴν τοῦ πρὸς Καλλιθένην ΕΞ Ἀλεξάνδρου, propter odium Alexandri erga Callisthenem. Item 2. Cor. IV. 7.

Ibid. v. 10. ἐνεκεν) respectu illius supereminentis gloriæ, quantum attinet ad excellentissimam gloriam novi fœderis, cum qua si alterum illud fœdus conferatur, umbræ instar videbitur. Cujus quidem significationis jam exempla existant in Xenophonteis annotationibus: tamen & hic quædam legi non inutile duximus, ut ista minus frequens particulæ hujus notio, pluribus exemplis fiat familiarior. Arrian. de exp. Alex. 2, 27, 4. Capturus urbem videbatur, Ἄριστος ἀνδρῶν ΕΝΕΚΑ, quia Aristander ita fore prædixerat. Polyb. p. 1204. lin. 22. Ταύτην δὲ τὴν ἀπόκρισιν ἐκθέμενοι, κηρύγματι ἔχουσιν ἀνταπεκρίσασθαι τοῖς βυλγαμένοις ΕΝΕΚΕΝ Ῥωμαίων ἀφίστασθαι τῶν Ἀχαιῶν πολιτείας. Hoc edito responso, quod instar præconii fuit, si quis vellet ab Achæorum concilio recedere, ut per Romanos id sibi sciret licere. Eodem sensu Διὰ usurpatur a Polybio, pag. 517. lin. 5. a f. Ille qui ibi castra

posuerit, & imminentem collem semel occupaverit, δο-
κεῖν ἐν ἀσφαλείᾳ στρατοπεδεύειν ΔΙΑ τὴν ἐγγύτητα
τὴν πόλεως, consedisse in tuto (quod ad propinquam qui-
dem urbem attinet,) dici queat. Hoc est, qui il-
lum collem tenebant, iis nullum erat ab hostibus
ex propinqua licet urbe periculum. Et De-
mosth. de corona: ἐπεὶ ἀγάγε ὑμᾶς αὐτὰς πάλαι
ἀν ἀπολώλατε. Nam quantum in vobis fuit, jam
diu periissetis. Wolf, Annot. in Demost. p. 352. B.

Ibid. ὑπερβαλλέσης δόξης.) Polyb. pag.
598. lin. 9. a f. λαμβάνειν δωρεὰς ΤΠΕΡΒΑΛΛΟΥ-
ΣΑΣ dona ingentia accipere, p. 738. l. 13. ἀφ' ἧν
ΤΠΕΡΒΑΛΛΟΥΣΑΝ ἐπὶ ἔτο τὸ μέγεθος ἐπιθυμία. *Quia ei studio supra modum erat deditus.* Pag 870.
lin. 5. a f. χαρᾶς ΤΠΕΡΒΑΛΛΟΥΣΗΣ ἣν ἡ πόλις
πλήρης. *Laetitia insanum magna civitas est repleta.*

Cap. IV. 4. ἐτύφλωσε τὰ νοήματα) Epi-
ctetus apud Arrian. pag. 75. lin. 12. ΑΠΟΤΕΤΤ-
ΦΛΩΜΕΝΟΝ, & τὴν ἑψιν τὴν ἀκριτικὴν τῶν λευ-
κῶν καὶ μελάνων, ἀλλὰ τὴν ΓΝΩΜΗΝ τὴν ἀκρι-
τικὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν. *Excacatum
non visu, qui discernit alba a nigris, sed mente, quae
discernit bona a malis.*

Ibid. v. 7. ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως) Sic
2. Cor. XII. 7. & apud Polybium frequenter. Pag.
347. lin. 10. ΤΠΕΡΒΟΛΗ προθυμίας, *incredibilis
alacritas.* Pag. 851. lin. 2. πολὺ δὲ μᾶλλον ἂν τις
θαυμάσκει τὴν ΤΠΕΡΒΟΛΗΝ τὴν περὶ τὸν ἄνδρα με-
γα-

γαλοψυχίας. Multo tamen magis incomparabilem
 ejus magnitudinem animi admirabitur. Pag. 989.
 lin. 23. μὴ δύνασθαι πισεῦσαι διὰ τὴν ὑπερβολὴν
 τῆς αἰθεσίας. Ut non possent credere propter magnitu-
 dinem perfidiae. Pag. 1109. lin. 6. a f. διὰ τὴν
 ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς. Unde elegans phrasis ἅκ
 ἀπολείπειν ὑπερβολὴν, qua tanta significatur ma-
 gnitudo, ut ad eam nihil accedere possit. Pag.
 597. lin. 2. ἅκ ἀπέλειπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας. Ad
 demerendam ejus gratiam, nullum blandimenti genus
 praetermiserunt. Pag. 233. lin. 9. ὥστε μὴ καταλι-
 πείν ὑπερβολὴν δυσμενείας. Ut ad malevolentiae
 vehementia addi nihil posset. Item pag. 389. lin. 9.
 af. & pag. 692. lin. 4. af.

Ibid v. 9. ἅκ ἐγκαταλείπομενοι) Subaudi
 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, tanquam Duce nostro. Vide, quam
 perite ac scienter Paulus Græco sermone utatur,
 hæc duo διωκόμενοι & ἐγκαταλείπομενοι conjun-
 gens. Nam ἐγκαταλείπεσθαι dicuntur, qui vel
 a duce, vel a civibus aut sociis suis in ipso belli
 discrimine deseruntur, aut in hostium potestate
 relinquuntur, aliove modo produntur. Ut plane
 idem sit, quod est in nostra lingua, in Stiche ge-
 lassen werden. Apud Polybium Euripidas dux
 Eleorum, cum cognito hostium adventu, as-
 sumtis aliquot equitibus, præsentī discrimini se
 eripuisset, pag. 462. med. tum τὸ λοιπὸν πλῆθος
 τῶν ἡλείων ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ προε-
 στώτος, καὶ γεγονὸς ἐκπλαγὲς ἐπὶ τῷ συμβεβη-
 κότε, κατὰ πορείαν ἔμμεν διαπορεύμενον τί δεῖ ποιεῖν,
 Hh 3 καὶ

καὶ ποῖ ῥέπεσθαι, cetera multitudo Eleorum a dis-
 flore suo prodita, novitate rei stupens, gradum
 sistere, & quid consilii caperet, quo se verteret, be-
 rere. Pag. 977. lin. 5. Carthaginienfium mer-
 cenarii cum graviter urgerentur a Romanis, ne-
 que Carthaginienfes ipsis opem ferrent, ad ex-
 tremum in fugam inclinarunt: καὶ δόξαντες ΕΓΚΑ-
 ΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ προφανῶς ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἐπιπε-
 σόντες κατὰ τὴν ὑποχώρησιν εἰς τὰς ἐφεσώτας, ἐ-
 κτεινον τὰς. Ac qui manifesto proditos sese puta-
 rent a suis, dum se retro recipiunt, in eos quos a tergo
 habuerant irruentes, ipsos occidunt. Pag. 475. lin.
 17. Hoc præmium ea tempestate socii Ætolorum re-
 ferre soliti, τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαϊοτάτοις καιροῖς ΕΓΚΑ-
 ΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ προφανῶς, ut necessariis maxime
 temporibus manifeste ab illis dereliquerentur. Pag.
 268. lin. 7. a f. ἀπέστησαν ἀπὸ Ῥωμαίων, ΕΓΚΑΤΑ-
 ΛΙΠΟΝΤΕΣ τὰς ὀμήρας, ὅς ἐδοσαν ἐκβαίνοντες ἐκ
 τοῦ πολέμου & προγεγονότου. Defecerunt a Roma-
 nis, proditis (in hostium potestate relictis) obsidibus,
 quos in exitu belli superioris Romanis dederant.

Cap. V. 1. οἰκία & σκηνὰς καταλυθῆ,) Κα-
 ταλύειν τὰς σκηνὰς est detendere tentoria, vasisq;
 collectis itineri se aptare; e contrario ἀναστῆσαι
 τὰς σκηνὰς eadem iterum tendere atque figere,
 apud Polybium lib. 6. cap. 38. principio pag. 674.
 lin. 4. & 7.

Ibid. v. 3. εὐρεθισόμεθα.] Idem verbum
 de vitæ exitu usurpat Epictetus, qui, cum ne-
 cesse

esse fit; ut tandem nos morbus aut mors oppri-
mat, in eo se opere deprehensum extinguere
velle ait, quo voluntatem suam exerceat,
ἐν ἀπαθείᾳ, ἐν ἀκώλυτῳ, ἐν ἀναγκαστὶ, ἐν
ἐλεύθερῳ. Ταῦτα ἐπιτηδεύων θέλω ΕΥΠΡΕΘΗ-
ΝΑΙ, ἐν εἰπεῖν δύνωμαι τῷ Θεῷ, μήτι παρέβην σε
ταῖς ἐντολαῖς; *ut ea sit sine affectibus, ut sit non impedita,
ut non coacta, ut libera. Hæc exercens volo, inveniri
ut dicere possim Deo: num transgressus sum tua præce-
pta?* pag. 286. lin. 8. a f. & pag. 500. sub fin. Ἐπεὶ
ὃ δὲ πάντως ἀποθανεῖν, ἀνάγκη τί ποτε ποιῶν-
τα ΕΥΠΡΕΘΗΝΑΙ, ἢ γεωργεῖντα, ἢ σκάπτου-
ντα, ἢ ἐμπορευόμενον, ἢ ὑπατεύοντα, ἢ ἀπε-
πτεῖντα, ἢ διαρροϊζόμενον. Τί ἔν θέλεις ποιῶν ΕΥ-
ΠΡΕΘΗΝΑΙ ὑπὸ τοῦ θανάτου;

Cap. VI. 2. Ἰδὲ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτῳ,
(Ἰδὲ νῦν ἡμέρα σωτηρίας.) Anaphora elegantissi-
ma, & ad excitandam animadversionem aptissi-
ma; cuiusmodi etiam apud Polybium est pag.
1055. lin. 7. a f. *Fugiant hostes, o Rex: μὴ παρῇς
τὸν καιρὸν ὃ μένουσιν ἡμᾶς οἱ Βάρβαροι. ΣΗ ΝΥΝ
ἔστιν ΗΜΕΡΑ, ΣΟΣ Ο ΚΑΙΡΟΣ. Ne occasionem præ-
termiseris: non sustinent nos barbari: tuus hic est
dies, tua hæc opportunitas.*

Ibid. v. 15. τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς
βελίαν;) Epictetus apud Arrianum proverbii
loco usurpari ait, χύτρα καὶ πέτρα ὃ ΣΥΜΦΩΝΕΙ,
*olla & petra non consentiunt, de rebus hominibusve
male junctis, lib. 3. cap. 12. pag. 309. lin. 2.*

Cap. VII. 2. εἰδέναι ἐφθείραμεν,) ΤΑΤΕΣΙΝ,
 εἰδέναι ἡπατήσαμεν· ὥσπερ καὶ ἀλλαχῇ λέγει, Μή-
 ποτε ὡς ὁ ὄψις ἔβαν ἡπάτησεν, ἔτω φθαρή τὰ νοή-
 ματα ὑμῶν. Hoc est, neminem decipimus.
 Quemadmodum & alibi dicit: Ne forte ut serpens
 Evam decepit, ita corrumpantur sensus vestri. Ita
 Chrysostomus. Est nimirum φθείρειν sive cor-
 rumpere, aliquem in malas partes vel in perver-
 sam sententiam suam adducere. Ut apud Poly-
 bium corrumpere socios blanditiis & simulatio-
 ne pacis, eosque ab Achæis alienare velle pag.
 395. lin. 12. a f. κακοπραγμονεῖντες καὶ βεβλόμενοι
 ΦΘΕΙΡΕΙΝ καὶ λυμαίνεσθαι τὰς τῶν Ἀχαιῶν συμμα-
 χας. Malo animo, ἔω ut socios Achæorum corrup-
 perent, atque ab illis averterent. Et pag. 421. lin.
 10. a f. Tum vero seditionis nuperæ auctores, quibus
 presenti statui acquiescere nullo possent modo, facinus
 ausi sunt scelestissimum, ΦΘΕΙΡΑΝΤΕΣ τινὰς τῶν νέων,
 nonnullis e juventute corruptis. Xenoph. Memor.
 lib. 1. init. ἀδικεῖ δὲ, καὶ τὰς νέας ΔΙΑΦΘΕΙΡΩΝ.
 Socrates etiam injuste agit, quod adolescentes corrup-
 pat, prava nempe doctrina. Id enim ipsi cri-
 mini dabatur ab adversariis.

Ibid. V. 10. ἡ κατὰ Θεὸν λύπη) tristitia se-
 cundum Deum, sive tristitia imitans tristitiam,
 quam Deus ex peccatis nostris concipit, inquit
 D. Treunerus in Primitiis Augustanis pag. 10. Sic
 ἡ κατὰ τὰς βαρβάρους βασιλέας ζυνδιγίτησις di-
 citur consuetudo, qualis est barbarum regum, sive
 imitans barbaros reges, apud Arrianum de exp.
 Alex.

Alex. 4, 7, 6. καὶ ὑπαχθῆναι Ἀλέξανδρον ζύμ-
 Φημι εἰς ζῆλον & Μηδικὴν ἢ καὶ Περσικὴν πλῆττι, καὶ
 ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΑΣ ἕκ ἴσης εἰς ἴσιν
 ὑπηκόας ΕΥΝΔΙΑΙΤΗΣΕΩΣ. *Adductum vero regem
 fuisse judicaverim emulatione quadam Medicæ Persi-
 cæque superbiæ, atque barbarorum regum inæqualis in
 eos quibus imperant consuetudinis. Ita quod v. 9.
 Paulus dicit: ἐλυπήθητε κατὰ Θεόν, similiter
 Arrianus 3, 27, 10. καὶ αὐτὸς καταμαθὼν ἄνδρας &
 ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ἄλλους ἴσιν ταύτην βαρβαρίαν ΠΟΛΙ-
 ΤΕΥΟΝΤΑΣ, ἀλλὰ & δικαίαν ἴσαν καὶ τοῖς κρατίστοις
 τῶν Ἑλλήνων μεταποιεμένους. Quumque ipse intel-
 ligeret, eos non more reliquorum ejus regionis barbaro-
 rum vivere, sed perinde atque qui apud Græcos optime
 instituti sunt, justitiam colere. Item 4, 25, 4. Et
 Indic. 6, 9. οἱ δὲ βορειότεροι Ἰνδῶν, ΚΑΤ' Αἰγυπτίαν
 μάλιστα αὖ εἶεν καὶ σώματα. Qui vero magis ad
 septentrionem incolunt, Ægyptios potius corporis for-
 ma referunt. In quibus exemplis κατὰ vim
 comparandi habet, uti & in ipso N. T. 1. Petr. I.
 15. & Gal. IV. 28. Rom. XV. 5. Sed quando ea-
 dem particula Deo adjungitur, eum esse alicujus
 rei autorem significari, dicique κατὰ Θεόν pro
 instinctu divino, divinitus, annotat Budæus p.
 1366. l. 8. ex Platone in Euthyd. Κατὰ Θεόν γὰρ
 τινὰ ἔτυχον καθήμεν & ἐνταῦθα, ὅπερ σύ με εἶδες.
 Et apud Euripidem κατὰ Θεόν νοσεῖ redditur.
 Dei impulsu insanit, ut est in Stephani Thesau-
 ro sub voce Θεός. Unde κατὰ Θεόν λυπεῖσθαι verti
 queat divino instinctu contristari. Quæ sane in-
 terpretatio magnam habet probabilitatem, modo*

satis certum sit, istis locis, quæ mihi inspicere apud ipsos auctores non licuit, κατὰ Θεὸν eo sensu accipi. Dubium enim, movet Græcus Scholiastes Aristophanis, qui κατὰ Θεῖον, quod idem est ac κατὰ Θεόν, interpretatur subito, five præter expectationem, in Equitibus Act. I. sc. I. p. m. 198. Verba Aristophanis sunt:

Δη. ζητῶμεν αὐτόν. Νι. ἀλλ' ὁδὶ προσέρχεται,
ὡπερ κατὰ Θεῖον, εἰς ἀγοράν.

h. e. ex interpretatione Frischlini: *De. Queramus ipsum. Ni. eccum ipso in tempore, in forum huc advenit, quasi fato quodam. Ad quæ Scholiastes: ὡπερ κατὰ Θεῖον εἰς ἀγοράν.) ἐπὶ Ἰῶν ἐξαίφνης γινόμενων, ἰστέστιν εὐκαίρως ἐπιφαινομένων, κατὰ Θεῖον ἔλεγον. ἐπεὶ καὶ ὁ ἀλλαντοπώλης αἰφνίδιον βυλομένοις, μὴ προσδοκῆσαι δὲ ἐπεφάνη αὐτοῖς. ἄλλως. κατὰ Θεὸν πρόνοιαν. ἰστέστιν ἐξαίφνης φαινομένους, ὅπως ἔλεγον κατὰ Θεῖον ὡφθαί. ὅ ἐστι κατὰ πρόνοιαν Θεοῦ. De iis, quæ subito fiunt, id est, opportune sese offerunt, secundum Deum dicebant. Siquidem ὁ fartor subito volentibus, non tamen expectantibus se ipsis obtulit. Aliter. Secundum Dei providentiam. Subito se offerentes, dicebant secundum Deum offerri: quod est secundum Dei providentiam. Cum qua ultima interpretatione convenit, quod Budæus pag. 1366. lin. 12. dicit κατὰ Θεόν apud Synes. esse ἀντὶ τοῦ σὺν Θεῷ, id est, divina benignitate, Σοὶ γὰρ ἂν κατὰ Θεόν γένοιτο συγγενέσθαι καὶ ἡμῶν πρὸς ἰστέτων καὶ πολλοῖς ἀμεινον εἰδόντι, Tibi Deo benevolente, ὅ si Deo visum fuerit, continget tibi*

tibi aliquando. Cum ergo neque hæc plane certa sit sententia : afferamus & aliam significationem τὸ κατὰ, ut multis propositis probabilibus, quod cuique videtur verosimillimum, possit eligere; donec alicunde forte eruatur totum istud loquendi genus λυπεῖσθαι κατὰ Θεόν, & ἡ κατὰ Θεόν λύπη, vel certe κατὰ Ἰνα. Notat igitur κατὰ etiam objectum, uti vocant, & quasi materiam circa quam quid versatur. Ut ἐλπίς κατὰ Ἰνα spes de aliquo. Polyb. lib. 15. cap. 8. pag. 971. lin. 8. ἀλλὰ νῦν μεθ' ἱκετηρίας Τυχόντες ὧν παρεκάλουν, ὅτι βραχείας ΕΛΠΙΔΟΣ ἐπελάβοντο ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΣΕ, ὡς πόδας ὡς ἐχθροῖς ἡμῶν κέχρηται καὶ πολεμίοις. *At enim, quæ modo cum vittis & infulis postulabant ea consecuti, simul exiguam spem aliquam per te sunt nacti, loco inimicorum atque hostium e vestigio habere nos ceperunt.* Et lib. 10. cap. 16. pag. 822. τὴν ΕΛΠΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΩΦΕΛΕΙΑΝ ἔκ ἀπισθιμένης ἀλλήλοις. *Quoniam de consequenda præda non diffidunt sibi invicem.* Et lib. 2. cap. 16. pag. 146. lin. 19. ΤΟ ΚΑΤΑ ΦΑΕΘΟΝΤΑ ΠΕΝΘΟΣ, *luctus ob Phaëthonem.* Ita tristitia secundum Deum foret, quæ circa Deum versatur, & ex ejus offensione concipitur : uti λύπη ἔκ κόσμου, sive ut Chrysostomus vocat, λύπη κατὰ τὸν κόσμον, quæ ex rebus adversis hujus mundi oritur. Licet vero non satis constet, num in hac locutione κατὰ indicet causam exemplarem, an efficientem, vel denique objectum, aut alium quendam tristitiæ modum atque respectum,

non

non tamen propterea ipsa loci sententia est ambigua. Nam tristitia secundum Deum fit propter peccata, tristitia secundum mundum propter pecunias, gloriam, mortem alicujus, ut ex Chrysostomo exponit Theophylactus. In qua tristitia tria illa simul insint necesse est, ut & imitetur Dei tristitiam, & ab ipso nobis immitatur, & in eum feratur; quam vero ex istis aliisve rationibus hic κατὰ potissimum declaret, ex usu Græce loquentium judicandum est, qui mihi quidem nullo adhuc exemplo satis innotuit. Dices: Quæ ergo ex labore tuo utilitas, cum rem in dubium adducas, neque explicare possis? At hoc saltem boni consequimur, quod in litterarum studiis magnum est, ne incerta pro certis habeamus, neque ea quæ nescimus, scire nos arbitremur, inquirendique studium remittamus.

Cap. VIII. 12. ἡ προθυμία πρόκειται) Polyb. pag. 467. lin. 14. ΠΡΟΚΕΙΣΘΑΙ δ' αὐτῷ τὰ δυνατὰ χαρίζεσθαι, καὶ μηδὲν ἐλλείπειν ΠΡΟΘΥΜΙΑΣ. Propositum enim sibi esse, quibus posset cunque modis illis gratificari, & ad declarandum suum studium nihil reliqui facere. Et pag. 407. lin. 18. γινώσκειν δὲ, διότι ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ἀγατῆρεϊν αὐτοῖς πάντα τὰ δίκαια καὶ φιλάνθρωπα πρὸς Μακεδόνας. Pro certo interim haberet, propositum ipsis esse, fidem in omnibus atque amicitiam Macedonibus præstare.

Ibid. v. 13. ἐξ ἰσότητος) Non intelligitur æqualitas possessionum, quæ Polybio lib. 6. c. 46. p. 683. l. 5. a f. dicitur ἡ πρὸς τὰς κτήσεις ἰσότης equalitas in possessionibus fundorum. De eadem ait pag. 680. lin. 9. a f. ὧν οὐδενὶ μέτεσι πλεῖον· ἀλλὰ πάντας τὰς πολίτας ἴσον εἶναι δεῖ τῆς πολιτικῆς χώρας. In ea parte nemo alium superat: sed omnes cives æqualem publici agri modum necesse est obtinere. Sed de ea loquitur Paulus æqualitate, quæ Jacobi simul & Polybii verbis dici possit ἡ πρὸς τὰ ἐπιτήδεια ἡ σωματικὴ ἰσότης, & τὸ ἴσον εἶναι τὸ ἐφημέριον Θεοφῆς, Jac. II. 15. 16. ut ditiores suppeditent pauperibus, quæ ad victum & cultum sunt necessaria, ne hi rebus omnibus egeant, illi circumfluant & abundant; sed ut hac in parte sint æquales, quod omnibus ex æquo suppetat, unde vitam sustentent. Licet enim opulenti lautius, egeni tenuius vivant; æquales tamen in eo sunt, quod uterque tantum habeat, unde vivat. Neque enim, ut eleganter ait Camerarius ad Luc. XII. 15. totis granariis aut cellis aluntur divites, sed eo cibo atque potu quem natura desiderat, id quod & a tenuioribus fit. Quo pertinet typus ille mannæ, quod æqualiter omnibus distribuebatur, quantum ad diurnum cibum satis esset, sive quis paulo plus, sive paulo minus collegisset; ut alio atque alio die hic illius, ille hujus defectum sua ubertate suppleret. Quare eandem utrobique v. 13. & 14. æqualitatem intelligi puto; quam duplicem facit Beza, alteram priori loco, qua par pari referatur, quo sensu equidem vocabulum hoc non-

nonquam reperi; alteram quam hic descripsimus.

Cap. IX. 3. ἐν τῷ μέρει τῷ) Polybius pag. 1426. lin. 7. a f. τὴν πίσιν EN TOTTO TO MEPEI διαφυλάττειν fidem hac in parte prestare. Et pag. 677. lin. 3. Ac mihi videntur Romani eam potissimum ob causam, quia facilitati in hoc negotio studebant, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τοῖς Ἕλλησι KATA TOTTO TO MEPOS, contrariam Græcis hac in parte viam institisse. Et omnino sæpius hoc τὸ τὸ μέρος usurpat, ut pag. 616. lin. ult. πᾶσι δάζειν πᾶσι τὰς τὰς μέρους, summa cura id operam dare. Pag. 675. lin. 14. a f. pag. 692. lin. 7. a f. pag. 709. lin. 3. pag. 738. lin. 14. pag. 1038. lin. 12.

Ibid. v. 7. ἱλαρὸν δότην] Polybius pag. 1160. lin. 11. Ἐὰν δὲ μὴ διδῶ φ' ἰάλαντα META MEΓΑΛΗΣ ΧΑΡΑΣ, sed si quingenta talenta alacri animo sibi non numeraret, non agros tantum se populaturum dixit, verum ipsam quoque urbem obsessurum & direpturum.

Ibid. v. 10. ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν πᾶσι τῷ πείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν χορηγήσας] Ἐπιχορηγεῖν & χορηγεῖν sæpe promiscue usurpari non nego; hoc tamen loco Paulum non sine causa ista variatione usum puto; cum χορηγεῖν significet suppeditare, ἐπιχορηγεῖν autem addere aliquid ad istam suppeditationem. Ut Paulus hoc voto simul complectatur argumentum spei, quod Deus, qui

qui tantum bonorum ipsis largiatur ; unde in alios quoque possint esse liberales, multo magis quibus ipsi ad vitam tuendam indigeant, sit suppeditaturus. Polyb. pag. 306. lin. 1. δαψιλῶς ΕΧΟΡΗΓΕΙ τὸ στρατόπεδον τοῖς ἐπιτηδείοις. *Commeatus & necessaria omnia largiter exercitui subministrabat.* Pag. 75. lin. 22. τὰς τε σιταρχίας τὰς κομίζοντα τοῖς τὸ Λιλύβαιον πολιορκεῖσι, καὶ τὰς ἄλλας ἀγοράς καὶ ΧΟΡΗΓΙΑΣ τῷ στρατοπέδῳ. *Qui obsidentibus Lilybæam annonam deferret, ac necessaria alia exercitui, omnisque generis commeatum.* Ἐπιχορηγεῖν vero significare insuper præbere, insuper subministrare & suppeditare, colligere licet ex nomine ἐπιχορήγημα, de quo Budæus in Comment. pag. 1190. lin. 15. Ἐπιχορήγημα sic dicitur, ut ἐπίβλημα, ἐπίμετρον, ἐπιτρητάρχημα, & significat corollarium legitimi & constituti cibi. Ubi & aliam affert interpretationem ; priorem tamen repetit pag. 1417. lin. 31. Ἐπιχορήγημα dicitur suppeditationis corollarium, hoc est, uberius χορήγημα, vel ad justam legitimamque suppeditationem additamentum.

Ibid. v. 12. εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ) Eadem syntaxi Epictetus dicit ἐγκλήματα τῷ Θεῷ *accusationes adversus Deum* apud Arrianum pag. 30. lin. ult. & τὴν χρῆσιν τὴν ὀρθὴν τὰς Φαντασίας *usum rectum visorum* pag. 4. lin. 6. af. Conf. Welleri Synt. reg. 6.

Cap. X. 1. ὃς κατὰ πρόσωπον) *secundum*
fa-

faciem, id est, coram. Polyb. lib. 5. ἐπεὶ παρήσαν οἱ βασιλεῖς ἀμφοτέροι κατὰ προσῶπον. *Postquam fuere in conspectu ambo reges.* Ita Viē. Strigelius. Et quanquam velex ipso Paulo intelligi potest, κατὰ πρόσωπον significare *præsentem*, cum opponatur ἀπὼν, tamen & alia quædam loca ex Polybio addamus. Pag. 1329. lin. 13. α. φ. ποιησαμένων λόγους κατὰ προσῶπον. *Hi apud Senatum causam suam præsentibus disceptarunt.* Pag. 1093. lin. antepen. *Deinde populo in concionem congregato, eo regem vocarunt: qui tamen venire supersevit, ea excusatione usus, quod diceret rem fore illiberalem ac sibi molestatam, τὸ κατὰ προσῶπον εἰσελθόντα διαπορεύεσθαι τὰς εὐεργεσίας τὰς αὐτῶν τοῖς ἐν πεπονθήσι, si ipse in coram prodiret, ac sua ipse beneficia in os illis commemoraret qui acceperant.* Pag. 1211. lin. penult. κατὰ προσῶπον λεγομένων τῶν λόγων, *dum in præsentia negotium tractaretur.*

Ibid. v. 6. ἐν ἐτόιμῳ ἔχοντες) parati sumus. Polyb. pag. 169. lin. 4. ΕΙΧΟΝ ΕΝ ΕΤΟΙΜΩ, καὶ προσεδόκων τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. *Parati erant, et præstolabantur hostium adventum.*

Ibid. v. 7. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε;] Epictetus τὰ κατὰ πρόσωπον vocat ea, quæ cujusque personæ sunt propria, eique instituto, quod sibi quisque sequendum in vita proposuit, lib. 1. cap. 2. pag. 9. lin. 21. εἰς δὲ τὴν εὐλόγην καὶ ἀλόγην κρίσιν, ἧ μόνον ταῖς τῶν ἐκτὸς ἀξίαις συγχεώμεθα, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ προσῶπον ἐαυ-

Ἐκάς. *Ad judicandum quid deceat, quid minus, non solum rerum externarum momentis utimur, sed etiam suæ quisque personæ respectu. Ibidem, pag. 13. τοιούτον ἐστὶ τὸ κατὰ πρόσωπον, ὅπως ἰχυρὸν ὡς καὶ τοῖς εἰθισμένοις αὐτὸ συνεισφέρειν ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς σκέψεσιν. Tale est cujusque personæ proprium, tanta ejus vis est apud eos, qui assueti sunt illud in consilium adhibere ex seipsis in deliberationibus. Et lin. 15. ἐπύθετό τις, πόθεν ἔν αἰδοῦσόμεθα τὸ κατὰ πρόσωπον ἕκαστος; Interrogabat quispiam, unde ergo suam quisque personam intelligens? Latini dicunt personam; idemque Epictetus, nisi fallor, ἴδιον πρόσωπον appellat pag. 10. lin. 8. a fine: ὁ γὰρ ἀπαξ εἰς τὴν πρὸς τῶν τοιούτων σκέψιν καὶ ταῖς ἐκ τῶν ἐκτὸς ἀξίας συγκαθεῖς καὶ ψηφίζων, ἐγγύς ἐστι τῶν ἐπιλελησμένων ἢ ἰδὶα πρόσωπα. Qui enim semel ad deliberationem de hujusmodi rebus, etiam rerum externarum pretia una admittit ἔ computat, prope abest ab illis qui obliviscuntur suæ ipsorum personæ. Duabus autem Cicero ait quasi nos a natura indutos esse personis, quarum una est communis, ex eo, quod omnes participes sumus rationis, præstantiæque ejus, qua antecellimus bestiis: altera autem, quæ proprie singulis est tributa offic. lib. 1. cap. 30. Aliorum enim inest in animis audacia, in corpore majestas, in sermone auctoritas, in aliis hæc omnia sunt contraria; quo in numero videtur fuisse Paulus. Unde ait hoc ipso capite v. 1. qui coram quidem humilis sive timidus sum inter vos, absens autem audax sum erga*

vos. Et v. 10. *præsentia corporis infirma, & sermo contemptus.* Et I. Cor. II. 13. *Et ego in infirmitate & timore & tremore multo eram apud vos.* Pseudoapostolorum contra diversissima erat natura. Audacter enim & imperiose cuncta agebant apud Corinthios, sicut de ipsis ait 2. Cor. XI. 20. *Suffertis si quis vos in servitutem adigit, si quis exedit, si quis accipit, si quis extollit se, si quis in faciem cedit.* Ex quibus satis apparet, quæ & Pauli & Pseudoapostolorum fuerint *τὰ κατὰ πρόσωπον*, h. e. quæ natura ipsorum. Cum ergo Paulus minitetur Corinthiis v. 6. ne ipsius minæ, tanquam ab eo profectæ, in quo nihil sit animi, nihil nervorum, fulgura videantur esse ex pelvi, a contemptu sese vindicans ait: *Personam respicitis?* atque naturam tum meam tum pseudoapostolorum, minasque meas propterea spernitis, quod natura sim timidior, quodque præsentia corporis sit infirma, & sermo contemptus, uti vobis suggerunt pseudoapostoli? Qui velim hoc cogitent, non minus me, quam ipsos, esse Christi Apostolum, quin imo majorem mihi concessam a Domino potestatem ulciscendi omnem inobedientiam, ad ædificationem tamen, non ad destructionem vestri. Imposuerat quidem Deus Paulo etiam quasi tertiam quandam personam, Apostoli munus; ad quam ipse sponte sua quartam adjunxerat, dum uxorem non duxerat, gratisque docuerat Evangelium; quam quidem personam ita constanter sibi tuendam censuit, ut satius sibi duxerit mori,

ri; quam eam relinquere, 1. Cor. IX. 15. Verum de istis Paulum nunc loqui non puto. Similiter τὸ κατὰ τρόπον dicitur de modo servando in quavis re lib. 1. cap. 6. pag. 26. extr. ἴστω τὸ κατὰ τρόπον ἂν μὴ προσῇ, huic si modus defuerit, nisi modum adhibuerit.

Ibid. v. 12. ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι) præferre aut conferre. Ita puto elegantem horum duorum verborum paronomasiam rectius exprimi, quam per *adjungere vel conjungere*. Utrumque hoc sensu reperitur apud Polybium, lib. 9. cap. 2. pag. 753. lin. 13. Hæc igitur tum propter ista sunt omissa, tum propter alia plura. ὁ δὲ πραγματικὸς τρόπος ENEKΡΙΘΗ, illud contra historiae genus quo res gestæ explicantur iccirco probavimus, si prælatum est alteri isti historiae generi, quo gentium atque urbium origines exponuntur; quia continenter quæ eo spectant innovantur, ut nova etiam narratione subinde sit opus. Pro quo paulo ante ponitur προαρεῖσθαι pag. 752. lin. 10. a f. Sed quæ nos causæ impulerint, ut cæteris historiae partibus reiectis, αὐτὰ τὰ κατὰ τὰς πράξεις προσιλόμεθα γράφειν, res dumtaxat gestas suscipere scribendas, pluribus alibi exposuimus. Eandem sententiam admittit in iis quoque locis, quæ a Budæo aliisque citantur. Ut ex Plat. de leg. 12. alios ἀποκρίναντες repudiantes, alios autem ΕΓΚΡΙΝΟΝΤΕΣ diligentes. Qui enim cæteris repudiatis deligitur, is certe iis præfertur. Eodem modo a Plutarcho opponuntur ἀπελάυνειν abigere,

arcere, repellere, & ἐγκρίνειν deligere, admittere, præferre, in pædagogia cap. 14. §. 37. ubi loquitur de puerorum amatoribus: Τὰς μὲν ἐν τῷ σώματι ἐπιθυμῶντας ἀπελάυνειν προσῆκε· τὰς δὲ τῇ ψυχῇ ἐρασάς ΕΓΚΡΙΝΕΙΝ κατὰ τὸ σύνολον. Qui igitur pulchritudinem corporis concupiscunt, arcendi sunt: animæ vero amatores omnino deligendi. Et Hesych. ἐγκριτεῖν, ἐκλελεγμένον, delectus. Polyb. lib. 1. cap. 2. pag. 2. lin. 19. Quod autem inopinatæ novitatis plenum & magnificum sit nostræ scriptiōis argumentum, ita facillime manifestum erit: si nobilissimæ quæque priorum temporum dynastie, de quibus ut plurimum extant historie, ὡς θαυβάλλοιμεν καὶ ΣΥΓΚΡΙΝΑΙΜΕΝ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ὑπεροχὴν. Εἰσὶ δ' αἱ τῇ θαυβολῇ ἀξίαι καὶ ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ αὐτῶν. cum Romano imperio componamus ac comparemus. Sunt vero dignæ componi compararique hæc. Et lib. 12. extremo πειρᾶται ΣΥΓΚΡΙΝΕΙΝ αὐτὸς ἐκ θαυβολῆς τὴν ἱστορίαν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις. Historiam cum orationibus in demonstrativo genere contendens, scriptiōem utramque inter se conatur comparare. Ita ergo Polybius historiam suam aliis historiarum generibus & συγκρίνει & ἐγκρίνει & confert & præfert. Utroque enim verbo utitur in eodem argumento de historiæ suæ præstantia.

Cap. XI. 1. ἀνείχεσθε) Polyb. pag. 791. lin. 14. a f. Εἰπὼ γὰρ τὸ φαινόμενον, ἄνδρες· ὑμεῖς δ' ΑΝΕΞΕΣΘΕ. Dicam equidem quod sentio, viri Lacedæmonii, vos dicentem feretis. Et pag. 873. lin. 2.

ρηθήσεται ὡς τὸ δοκῆν μετὰ παρρησίας ὑμεῖς δ' ἂν εὖ φρονῆτε, μεθ' ἡσυχίας ANEΞΕΣΘΕ. *Dicam enim libere quod sentio; vos si sapitis, orationem meam equis animis accipietis.*

Ibid. v. 2. ὁρᾶσθαι) Polyb. pag. 826. lin. 8. a f. Juvenes quidam Romani virginem nacli ἔς αἰατὶς flore, ἔς formæ bonitate cæteris mulieribus longe præstantem; qui non ignorarent Scipionem natura mulierosum esse, ἤκουσιν αὐτὴν ἀγούτες, καὶ ΠΑΡΑΣΤΗΣΑΝΤΕΣ ἔφασκον αὐτῷ δωρεῖσθαι τὴν κόρην. Puellam ad ipsum adducunt, atque in conspectu illius sistunt, ἔς hanc se illi donare muneri dicunt.

Ibid. v. 15. ὁ μέγα) i. e. ὁ θαυμαστόν, ut modo v. 14. Sic Arrianus dissertat. Epiet. lib. 2. cap. 19. pag. 218. lin. 8. a f. καὶ ἐνταῦθα μὲν ὁ δὲν ΜΕΓΑ τὴν ἰσορίας κρατεῖν. Quanquam in his mirum non est sola historia esse contentum. Et Indic. 10, 8. εἶναι δὲ καὶ τὸδε ΜΕΓΑ ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, Hoc etiam esse memorabile in India, omnes Indos liberos esse, neque ullum omnino Indum servum esse.

Ibid. τὸ τέλος εἶναι κατὰ τὰ ἔργα) Notus est versus de congruentia vitæ & mortis, οἷα τ' ἀνὴρ ἔρξει, τοῖον τέλος αὐτὸν ἰκάνει, Qualia quisque facit, talem quoque finem sortitur. Et Polybius lib. 3. de Demetrio rege Illyrico inquit: ἀνὴρ θράσος μὲν καὶ τόλμαν κεκτημένος, ἀλογιστον δὲ τὰ αὐτὴν καὶ τελέως ἀκρίτον. διὸ καὶ τὴν καταστροφὴν ὁρᾶπλησίαν αὐτῷ συνέβη γενέσθαι τῇ

κατὰ τὸν ὅλον βίον προαιρέσει, &c. *Vir erat audax & habebat cæcos ac temerarios impetus. Itaque exitum sortitus est congruentem totius vitæ curriculum.* Hæc Viçt. Strigelius ex Polyb. lib 3. cap. 19. pag. 242. lin. 17.

Ibid. v. 24. Ὡς αὖ μίαν) Er. Schmidio potius videtur subintelligendum ἡμέραν, alternis diebus; ita ut quinquies eum alternis diebus, quadraginta plagis ceciderint. Et est omnino ista significatio frequens apud Græcos Scriptores. Ita Polyb. pag. 361. lin. 22. τὸ δ' ἡγεμονίας τῷ Γαίῳ καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἐπιῆσαν ἡμέραν, διὰ τὸ ΠΑΡΑ ΜΙΑΝ ἐκ τῶν ἐθισμῶν μεταλαμβάνειν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάτης. *Proximo die Terentius, cuius imperium tunc erat, moris enim habent populi Romani Consules alternis imperare.* Pag. 674. lin. 7. a f. ΠΑΡΑ Δὲ ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ τὰ μὲν ἡγεῖται τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν κεράτων, τὰ δ' αὐτὰ πάλιν ἐπεταί ταῦτα κατόπιν. *Alternis autem diebus & legionum & alarum altera præcedit: eademque rursus subsequuntur.* Pag. 665, lin. 8. a f. διὰ τὸ ΠΑΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ἐκάστη σημασία καθήκειν τὴν λειτουργίαν. *Quarto demum die vice sua ad singulos manipulos redeunte.* Arrian. dissert. lib. 2. cap. 18. pag. 212. lin. 24. καθ' ἡμέραν εἰώθειν ὀργίζεσθαι, εἴτα ΠΑΡΑ ΔΥΟ, εἴτα ΠΑΡΑ ΤΡΕΙΣ. *Olim quotidie commovebar ira, postea altero duntaxat die, deinde tertio quoque die.* Sed quamvis satis certa sit hæc significatio, in communem tamen sententiam magis inclinatur animus, nempe Paulum

lum quinquies separatis temporibus accepisse quadragenas plagas minus una. Præterquam enim, quod tot verberibus intra tam paucos dies ferendis non fuisse videtur, multo intolerabilibus futuris subinde repetitis, quam simul inflictis: jam Josephi ætate mos ille obtinuit, ut in castigandis fontibus de quadraginta plagis, divinitus constitutis Deut. XXV. 3. una remitteretur, lib. 4. antiq. cap. 8. pag. 124. E. ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ποιήσας πληγὰς μίαν λειπύσας τεσσαράκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβὼν, τιμωρίαν ταύτην αἰχίσην ἐλεύθερον ὑπομάρτω. Qui vero contra fecerit, plagas una minus quadraginta publica scutica accipiens illiberalem hanc pœnam sustineat. Et pag. seq. D. πρὸς τιμον ἐκτινέτω πληγὰς τεσσαράκοντα μίας λειπύσης λαμβάνων. Pœnas luat, quadraginta una minus plagis acceptis.

Ibid. v. 26. κινδύνοις) Elegans antaphora, qualis apud Arrian. differt lib. 1. c. 25. pag. 97. lin. 7. Φέρε τὰς προλήψεις, Φέρε τὰς ἀποδείξεις τὰς τῶν φιλοσόφων, Φέρε αὖ πολλάκις ἤκυσας, Φέρε δ' αὖ εἶπας αὐτός, Φέρε αὖ ἀνέγνως, Φέρε αὖ ἐμελέτησας.

Ibid. v. 28. χωρὶς τῶν παρεκτός) Chrysostomus τὰ παρεκτός interpretatur τὰ πρὸς ταῖς ἐννοούμεναις πρætermiſſa, ea quæ hic non sunt enumerata. Possis fortasse etiam exponere: Præter hæc externa incommoda, quæ modo recensui, alia etiam onera Ecclesiæ me premunt. Particula χωρὶς utriq; sen-

sui apta est. Modo enim additur iis quæ prætereuntur, modo iis, quæ antecedentibus subnectuntur. Priori sensu est apud Polyb. p. 693. l. 14. ΧΩΡΙΣ τῶν ἄλλων, ut de cæteris taceam. Posteriori pag. 926. lin. 15. & apud Plutarch. pædag. cap. 5. n. 7. χωρὶς δὲ τῶν ἄλλων absque his vero, absque hoc etiam esset, præterea vero. Item cap. 9. n. 10. & cap. 20. n. 5. Τῶν παρεκτός exempla profanorum Scriptorum adhuc nobis defunt. Ἐπισύστασις videtur esse concursus occupationum, ut Cicero loquitur ad fam. lib. 7. ep. ult.

Ibid. v. 33. ἐξέφυγον τὰς χεῖρας) Polyb. pag. 1424. lin. 21. & μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τὰς τῶν ΔΙΑΦΥΓΩΣΙ ΧΕΙΡΑΣ, τὰς γε δὴ τῶν ἀσπονδότηντων & ῥαδίως ΕΚΦΥΓΑΝΟΥΣΙΝ. Quodsi illorum manus forte effugerint, at eorum quos prodiderint non effugient.

Cap. XII. 9. ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ) Polyb. lib. 4. cap. 18. pag. 399. lin. penult. τὸ δὲ τελευταῖον ΕΠΙΣΚΗΝΩΣΑΝΤΕΣ ΕΠΙ τὰς οἰκίας, ac tandem victores cum in civium domos immigrassent, sive in iis habitarent. Pag. 466 lin. 15. af, μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς οἰκίαις ΕΠΙΣΚΗΝΩΣΑΝΤΕΣ, κατεῖχον τὴν πόλιν. Deinde in civium domicilia immigrantes, urbem tenebant.

Ibid. v. II. εἰ καὶ ἄδεν εἰμι.) Arrian. Epiet. pag. 320. lin. 2. ΟΥΔΕΝ ΗΝ ὁ Ἐπίκτητος, ἐσολοκίζεν, ἐβαρβαρίζε. Nihil erat Epicurus, inconcinne & barbare loquebatur. Ibid.

Ibid. v. 21. Ταπεινώση) Verbum hoc animum demissum atque mœrorem significat, ex eo conceptum, quod optatis nostris eventus non respondeat. Ei opponitur ἐπαίρεσθαι *efferrī* apud Arrian. *differt. lib. 2. cap. 16. pag. 196 lin. 10.* καὶ μὴ ἰσχύει, ἐπὶ ἡρτα καὶ λέγει πῶς ὃς ἡμεῖς καλῶς ἐβδλευσάμεθα. ἔκ ἐλεγόν σοι ἀδελφε, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν, ἡμῶν ἢ σκεψαμένων, μὴ ἔτως ἐκβῆναι; ἀν δ' ἐτέρως χωρήσῃ, ΤΕΤΑΠΕΙΝΩΝΤΑΙ. *Et si quidem id adipiscatur, sese effert & dicit: Quam bellum cepimus consilium! Non dicebam tibi frater, fieri non posse, ut nobis rem considerantibus, non feliciter eveniat? sin aliter cedat, animum demittit.* Et lib. 3. cap. 23. pag. 361. lin. 7. a f. alloquitur Epictetus eum, qui se philosophum profitetur: πρῶν ψυχρότερόν σε ἰῶν ἀκροατῶν συνελθόντων, καὶ μὴ ἐπιβοησάντων σοι, ΤΕΤΑΠΕΙΝΩΜΕΝΟΣ ἐξῆλθες. πρῶν ἐπαίνεθεῖς, πείνηχ, καὶ πᾶσιν ἔλεγες, ἢ σοι ἔδοξα; *Nuper cum aliquanto segnius auditores tui convenissent nec tibi acclamassent, humilis & abjectus discessisti. Proxime autem collaudatus, obambulabas & rogabas singulos: Quinam tibi sum visus? Et pag. 434. lin. ult. Sola enim hæc sunt quæ faciunt beatos, quæ liberos & solutos, ἰὰ τὸν ἱεράχηλον ἐπαίροντα ἰῶν ΤΕΤΑΠΕΙΝΩΜΕΝΩΝ, quæ faciunt ut caput atque cervicem in sublime porrigamus, cum antea essemus humiles & abjecti.* Polyb. lib. 3. cap. 116. pag. 370. lin. 10. Deinde aversam Romanorum aciem invadens, atque ex multis simul partibus per intervalla cum alis equitum in eos invehens, ἐπέρρωσε μὴ ἰδὲς λίβυας, ΕΤΑΠΕΙΝΩΣΕ δὲ καὶ κατέ-

πληξε τὰς ψυχὰς τῶν Ῥωμαίων. *Eadem opera Afris animos addidit, Romanis dejecit, magnumque pavorem incussit.* Item pag. 476. lin. 15. & pag. 1288. lin. 6. a f. Bene ergo Beza: Nihil erat, quo magis exultaret Apostolus, quam prospero suæ prædicationis successu: contra nihil erat, unde tristiore & demissiore animo redderetur, quam quum cerneret se frustra laborasse. Hoc igitur est, quod verbo ταπεινώσῃ voluit significare.

Cap. XIII. 3. ὅς ἐστις ὑμᾶς ἢ ἀδυνεΐα, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.) Multus est Chrysostomus in explicanda ambiguitate vocabuli ἀδυνεΐας, quam tripliciter accipi ait 1. pro imbecillitate corporis vel morbo, 2. pro infirmitate fidei, 3. pro afflictionibus atque calamitatibus, ut 2. Cor. XII. 9. & hoc loco v. 4. Sed datur & aliud genus ἀδυνεΐας, cum quis non ea pollet vi docendi, qua possit iis, ad quos differit, sententiam suam probare atque persuadere. Et de hac imbecillitate in docendo, quam Epictetus & ἀδυνεΐαν & ἀδυναμίαν vocat, hic arbitror Apostolum præcipue usurpare utrumque verbum ἀδυνεΐαν & δυνατεῖν. Ita enim Epictetus apud Arrian. lib. 1. cap. 5. princ. Ἄν τις, φησιν, ἐνίστηται πρὸς τὰ ἄγαν ἐκφανῆ, πρὸς ἔτον ἢ ῥαδίον ἐσιν εὐρεῖν λόγον, δι' ἧ μεταπείσει τις αὐτόν. ἔτο δ' ἔτε ὡδὴ τὴν ἐκείνη γίνεται δύναμιν, ἔτε ὡδὴ τὴν ἔδιδάσκοντ. ΑΣΘΕΝΕΙΑΝ. ἀλλ' ὅταν ἀπαχθεῖς ἀπολιθωθῇ, πῶς ἔτι χρήσεται τις αὐτῷ διὰ λόγους. Si

Si quis, inquit, se opponit valde evidentibus, adversus hunc non facile est invenire rationes, quibus ei quis diversum persuadeat. Hoc autem non fit propter illius facultatem, neque propter docentis imbecillitatem; sed quando quis alienatis sensibus lapis factus est, quomodo quis amplius adversum eum uti possit ratione? Et lib. 2. cap. 12. pag. 175. lin. 14. Dux itineris, si deprehendat quem errantem, ducit in viam quam oportet, non vero irridens aut maledicens abit. Et tu ostende ei veritatem, & videbis ipsum sequi. Quamdiu vero non demonstras, ne cum irrideas, ἀλλὰ μᾶλλον αἰσθάνεσθαι τὴν ΑΔΥΝΑΜΙΑΣ τὴν σου. πῶς ἔν ἐποίει Σωκράτης; αὐτὸν ἠνάγκαζε τὸν προσδιδαλεγόμενον αὐτῷ μαρτυρεῖν, ἀλλὰ δ' ἔθενός ἐδείτο μάρτυρα. Sed potius agnosce imbecillitatem tuam. Quomodo ergo agebat Socrates? eum cogebat, ad quem diserebat, sibi assentiri, neque alio ullo præter illum ipsum egebat teste. Uti ergo Christus, cum inter homines versaretur, erat δυνατὸς ἐν λόγῳ Luc. XXIV. 19. & tantum dicendo valebat, quantum nemo unquam hominum, Joh. VII. 46. ita non minor ejus erat efficacia in hominum mentibus permovendis per Pauli sermonem. Et ab hac divina virtute, quam in ipsis convertendis per Paulum & postea regendis exeruerat Christus, argumentum petit Apostolus similis potentia ad castigandos ipsos. Pertinent ad hanc δύναμιν quoque signa & miracula, quæ Paulus apud Corinthios ediderat supra cap. XII. 12. & hoc ipso nomine δυνάμεις appellantur.

In

In EPIST. ad GALATAS.

HI Galatæ in Asia sedes habuere; quare Polybio οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Γαλάται dicuntur pag. 1292. med. & pag. 1434. lin. 12. ὅτι Ὀρτιάγων ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Γαλατῶν ἐπεβάλετο τὴν ἀπάντων τῶν Γαλατῶν δυναστείαν εἰς αὐτὸν μεταστήσαι. *Ortiago Galatiae regulus qui in Asia sunt Gallorum, principatum omnium Gallorum ambibat. Latisime enim coluere. Venerunt autem in Asiam sine dubio ex Gallia nostra Europa, quæ & ipsa Galatia vocatur, pag. 268. lin. 18. & pag. 846. lin. 15. uti & Galli qui Romam occupaverunt, Galatæ dicuntur pag. 7. lin. 5. a f. nominantur & Γαλάται Τρανσάλπινοι pag. 144. lin. 13. a f. & Γαλάται Σήνωνες pag. 150. lin. 18. a f. Quo autem duce hi Galli in Asiam venerint, video dubitari posse. Nam qui cum Brenno domo profecti Græciam invaserunt, plerique omnes ad Delphos cæsi sunt, qua de re Justinus lib. 24. cap. 8. qui vero isti periculo superfuerunt, eos nequaquam in Asiam trajecisse, sed bonitate agrorum circa Byzantium captos, sedes ibidem posuisse, Thracibus devictis, regni sui sedem Tulæ instituisse, ait Polybius lib. 4. cap. 46. Quæ tamen universa gens tandem a Thracibus versa vice debellata, funditus interiit, ut idem narrat.*

Cap. I. 4. ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐνεσῶτων] Polyb. pag. 988. lin. 7. a f. ἐξελέμμενοι τῶς Κιανδῆς
ἐκ

ἐκ τῶν πείσων κακῶν, ut Cianos ex urgentibus calamitatibus liberarent.

Ibid. v. 6. μετατίσεται) Μετατίθημι proprie transpono, in alium locum transfero; metaphorice in aliam sententiam traduco, persuadeo, ut quis aliud institutum, alias partes sequatur; ut quando Achabum a cultu Dei ad idolorum venerationem transtulit uxor Jezabel, quem locum citat Hieronymus ex I. Reg. XXI. 25. ΜΕΤΕΘΗΚΕΝ αὐτὸν Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Polyb. pag. 1420. lin. ult. Eos proditores habendos non esse, τὰς κατὰ πείσεις ΜΕΤΑΤΙΘΕΝΤΑΣ τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπὸ τινῶν ὑποκειμένων πρὸς ἑτέρας Φιλίας καὶ συμμαχίας, qui ob temporum necessitatem cives suos ab amicitia ac societate jam constituta, ad nova fœdera cum aliis ferienda traducunt. Et pag. 503. lin. 16. af. Et hæc quidem victoria magnis cum damnis ad officium male sanos revocat: illa vero sine detrimento πρὸς βέλτιον ΜΕΤΑΤΙΘΗΣΙ τὰς ἀμαρτάνοντας, delinquentes in viam rectam sistit. Arrian. Epiict. pag. 191. lin. penult. ἐκεῖν' ὅ μὲν ἔν μόνις μετεπείσθη· τῶν δὲ νῦν τινος ἔκ' ἐστὶ ΜΕΤΑΘΕΙΝΑΙ. Et ille quidem quanquam difficulter tamen a sententia sua dimotus fuit. Eorum autem qui nunc sunt quosdam nullo modo possis ad aliam sententiam traducere. Ubi μεταπεῖθειν & μετατιθέναι apparet synonyma esse. Et lib. 3. cap. 16. init. Eum qui cum aliis conversatur plurimum, aut colloquendo aut convivando, aut omnino familiariter vitam agendo, necesse est,

est, ἢ αὐτὸν ἐκείνοις ἐξομοιωθῆναι, ἢ ἐκεῖνους
 ΜΕΤΑΘΕΙΝΑΙ ἐπὶ τὰ αὐτῶν, aut ipsum illis similem
 fieri, aut illos traducere in suam sententiam. Un-
 de passivum μετατίθεσθαι mutari, in aliam sen-
 tentiam traduci, ad alias partes deficere. Polyb.
 pag. 624. lin. 13. a f. In Italia vero post pugnam
 ad Cannas, τὰ πλεῖστα ΜΕΤΕΤΙΘΕΤΟ πρὸς τὴς Καρ-
 χηδονίης, pleraque omnia ad Carthaginenses deficie-
 bant. Pag. 1070. lin. 6. ΜΕΤΑΘΕΜΕΝΟΣ τοῖς ἐκ
 τῆς τύχης ἐλαττώμασιν, una cum mutata in deterius
 fortuna mutatus ipse. Pag. 1217. lin. penult. τὴς
 πολιτευομένων ΜΕΤΑΘΕΣΘΑΙ πρὸς τὴν Ρωμαίων
 αἵρεσιν, omnes civitatum principes ad Romanam par-
 tem esse transitueros. Item pag. 1227. lin. 6. pag.
 1386. lin. 5. & Arrian. Epiict. pag. 192. lin. 24. Et
 compositum apud Polyb. pag. 1383. med. ταῖς
 τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς συµμετατίθεσθαι,
 & substantivum μετάθεσις pag. 51. lin. 8. pag.
 596. lin. 12. a f. & pag. 1266. lin. 20. ἡ δὲ Γεντίς
 μετάθεσις, Gentii transitus ad Persei partem. Eru-
 ,,dite Hieronymus, Sapientes quoque seculi, in-
 ,,quit, eos qui de dogmate transferuntur ad
 ,,dogmata, *translatos* vocant, ut Dionysius ille
 ,,cujus fuit ante sententia, dolorem non esse
 ,,malum; postquam oppressus calamitatibus
 ,,& dolore cruciatus, cœpit affirmare quod do-
 ,,lor esset summum omnium malorum, ab his
 ,,appellatus est *transpositus* sive translatus, quod
 ,,scilicet a priori decreto recedens in contrarium
 recidisset. Meminit hujus Dionysii Heracleo-
 tæ Athenæus lib. 10. nec non lib. 7, ubi eandem
 hu-

huius cognominis causam, affert, quod μεταθέμενος vocatus fuerit, quia ex Stoica, secta ad Epicuream transfugisset. Vid. Steph. Thes.

Ibid. v. II. κατὰ ἀνθρώπον) Polyb. lib. 6. cap. 46. pag. 683. lin. 7. a f. Puto equidem Lycurgum eas leges tulisse, ἃς omnibus prudenter prospexisse adeo præclare, ὥς τε θειοτέραν τὴν ἐπίνοιαν ἢ ΚΑΤ' ΑΝΘΡΩΠΟΝ αὐτῷ νομίζειν, ut inventum divinius censeam, quam ut ab homine sit profectum.

Ibid. v. 12. ἐγὼ ὡς δὲ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ,) Polyb. pag. 1385. lin. 16. ταύτην δὲ τὴν ἱστορίαν ΕΓΩ ΠΑΡΕΛΑΒΟΝ μὲν καὶ ΠΑΡ' αὐτῶν Καρχηδονίων. Atque hanc ego rem ab ipsis Carthaginiensibus accepi.

Cap. II. 4. παρεισῆλθον κατὰσκοπῆσαι) Chrysostomus, ὃ τῶ τῶν κατὰσκοπῶν ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ τρόπῳ τῆς λατρείας εἰσόδῃ καὶ παρεισδύσεως τὴν ἐπιβελὴν αὐτῶν ἐνδεικνύμενος. Non tantum exploratorum vocabulo, sed etiam eo quod clam introierint ἃς furtim ingressi sint, insidias eorum demonstrat. Κατὰσκοπεῖν de exploratoribus bellicis dici notissimum est. Quibus mire convenit verbum παρεισελθεῖν, ut Polybii exempla declarant pag. 9. lin. 9. ΠΑΡΕΙΣΕΛΘΟΝΤΕΣ δ' ὡς φίλοι, καὶ καταχόντες τὴν πόλιν, ἃς μὲν ἐξέβαλον τῶν πολιτῶν, ἃς δ' ἀπέσφαξαν. Subdole namque specie amicorum ingressi, urbis potiti, cives

cives partim eiecerunt, partim jugula verunt. Pag. II. lin. 5. ὁ δὲ πρῶτος λαβὼν τὴν ἀρχὴν, καὶ ΠΑΡΕΙΣ-ΕΛΘΩΝ εἰς τὴν πόλιν Διὰ τινῶν οἰκείων. *Is ubi magistratum suscepisset, atque urbem necessariorum quorundam opera clandestina fuisset ingressus.* Pag. 195. lin. 24. ΠΑΡΕΙΣΗΛΘΕ Διὰ τῶν λαθρὰ νυκτὸς τῶν τειχῶν. *Horum ope noctu omnibus insciis, in urbem irrupit.* Item pag. 550. lin. II. a f. pag. 731. lin. 2. a f. & pag. 1074. lin. 24.

Ibid. v. IO. Μόνον) Supplet Beza *monuerunt*, annotatque verbum desiderari, sed ex communi loquendi usu, ut ista ellipsis nihil obscuritatis adferat. Cujusmodi ellipsis est apud Polybium pag. 1473. lin. 12. a f. *Ego vero, ait Hasdrubal, a te peto, ut apud Imperatorem Rom. legationem obire velis, ac spondere nos imperata facturōs: MONON ἀποχέσθαι* (vel ut alii legunt ἀπόχεσθαι) τῇ ταλαιπώρῃ πόλει τῆς αὐτῆς, *tantum ut ab hac misera civitate abstineat.* Conf. Gal. V. 13.

Ibid. v. II. κατὰ πρόσωπον) Dissenserunt hoc de loco inter se maximi Ecclesiæ Doctores, *Hieronimus & Augustinus.* Quorum ille statuit, non vere & ex animo, sed simulate tantum Paulum Petro restitisse, ut simulatio observandæ legis, quæ iis qui ex gentibus crediderant nocebat, alia simulatione reprehensionis corrigeretur. Quod interpretamentum Augustinus solide refellit epist. ad Hier. 8. 9. & 19. Defendit Hieronymum suum *Erasmus*; sed Augustini

stini sententiam tuentur *Lutherus, Beza, Aretius*,
 aliique, ad unum omnes urgentes verba hæc
 κατὰ πρόσωπον. In quibus *Hunnius*, Non de-
 sunt, inquit, exempla, quando hæc vocula con-
 structa cum Accusativo eandem plane signifi-
 cationem reddit, quam hoc loco nos urgemus:
 qualiter apud *Aristoph.* legitur κατ' ὄφθαλμὸς
 λέγειν h. e. coram, palam, ante oculos & in fa-
 ciem dicere. Sed & ipsum hoc κατὰ πρόσωπον
 sæpius occurrit in hac eadem significatione apud
Polybium pag. 1418. lin. 17. *Consilium* coëgit,
 atque in medium progressus, ἐκείνους μὲν ἔφη λάθρα
 καὶ κατ' ἰδίαν ποιεῖσθαι κατ' αὐτὰς τὰς ἀβολὰς.
 αὐτοὺς δ' ἐκρίνε κοινῇ καὶ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ αὐτῶν
 ποιῆσθαι τὴν κατηγορίαν. *Ipsos quidem clam &*
singulos seipsum calumniari dixit. Sibi vero in animo
esse adversus ipsos simul omnes coram accusationem in-
stituere. Et pag. 1103. lin. 10. γενομένης δ' ἀν-
 τὶρρήσεως κατὰ τὸ παρὸν ἀλλὰ τὸ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩ-
 ΠΟΝ ἡλείκας μὲν ἀμφισβητεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς ὑπὲρ τῆς
 Τριφυλίας. *Sed quod existerent qui petitioni illius*
se se opponerent; Elei namque in os dixerunt, velle se
Achæis litem movere super Triphylia. Pag. 1179.
 lin. 5. *Placuit Senatui, extemplo legationem mitte-*
re, quæ de Philippi rebus cognosceret, & securitatem
omnibus præstaret, τοῖς βελομένοις ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩ-
ΠΟΝ λέγειν τὸ φαινόμενον, καὶ κατηγορεῖν τῷ βα-
σιλέως, qui coram rege exprobulare & eum incusare
vellent. Pag. 1318. lin. 14. ὧν εἰσελθόντων εἰς τὴν
 σύγκλητον, καὶ πολλῶν λόγων γινόμενον καὶ φιλα-
 πεχθῶν ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ εἰς ἀλλήλους. *Post-*
quam

quam legati in Senatum sunt ingressi, longa inter ipsos altercatione habita, quum alter alteri os convitio verberasset. Pag. 1418. lin. 18. αὐτοὺς δ' ἐκρίνε κοινῇ καὶ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν κατηγορίαν. Sibi vero in animo esse adversus ipsos simul omnes coram accusationem instituere. Pag. 1448. lin. 17. af. ἐλεγχόμενοι γὰρ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρογράφων καὶ τῶν ὑπαρχόντων &c. Nam coram convicti suismet ipsorum chirographis ac ministris, non infelices sed imprudentissimi esse videbantur. Pag. 1452. lin. penult. ἐθάρρει δὲ καὶ τὰ παιδεία κατὰ τὰς ὁδούς ἐκ τῶν διδασκαλείων ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ αὐτὰς προσδύτας ἀποκαλεῖν. Ipsi pueri e scholis redeuntes, coram proditores eos compellare per vicos non verebantur. Item pag. 1093. lin. antepen. Exstat etiam in Actis Apost. XXV. 16. κατὰ πρόσωπον ἔχοι τὰς κατηγορίας. Propriissime usurpatur pag. 1109. lin. ante penult. οἱ μὲν γὰρ ἀντοφθαλμήσαι κατὰ πρόσωπον, καὶ σωτῆρα προσφωνῆσαι βελλόμενοι. Quippe alii suis ipsorum oculis in coram eum spectare, & salutis suae auctorem salutare cupientes. Et Act. III. 13. nec non 2. Cor. X. 1. Frequentissime autem dicitur de aciei fronte, ut pag. 326. lin. 5. οἱ μὲν κατὰ πρόσωπον, οἱ δ' ἐκ τῶν πλαγίων αὐτοῖς προσέπιπτον. Alii a fronte, alii a tergo, alii abs lateribus in ipsos pugnabant. Pag. 211. lin. 5. af. pag. 226. lin. 19. pag. 326. lin. 5. pag. 327. lin. 3. pag. 386. lin. ult. pag. 553. lin. 16. pag. 593. lin. 11. pag. 594. lin. 16. pag. 755. lin. 5. Cum Hieronymo facit Chrysostomus, qui tamen non ex ver-

verbis κατὰ πρόσωπον simulationem istam elicit, uti nec Hieronymus, quantum equidem ex utriusque Commentariis intelligere possum; sed nimio quodam studio erga Petrum mitius hæc sunt interpretati in eam sententiam, cujus sane nullam verba ipsa per se præbent suspicionem. Longa exstat hac de re disputatio Chrysostomi tom. 5. pag. 715. & seqq.

Ibid. v. 13. συνυπεκρίθησαν αὐτῷ] Ne videatur verbum hoc exemplis destitui, cum in Lexicis nulla compareant, exstat illud apud Polybium aliquot locis, ut pag. 549. lin. 6. Ταχὺ δὲ ΣΥΝΥΠΕΚΡΙΘΕΙΣ καὶ μεταπεσὼν Ἑρμείας. Ibi tum Hermias totum sese ad sententiam aliorum componere, fierique repente alius. Pag. 285. lin. 10. a f. ΣΥΝΥΠΕΚΡΙΘΗ τίθεσθαι Φιλίαν πρὸς αὐτὸς, amicitiam velle se cum illis jungere pariter simulavit. Item pag. 337. lin. 17. pag. 518. lin. 19. a f. & pag. 614. lin. 4.

Ibid. v. 21. ἀθετῶ τὴν χάριν) Utitur hac phrasi & Polybius, nisi quod is gratiam accipientis, χάριν πρὸς τινά, Paulus dantis beneficium, χάριν τινός, intelligat. Pag. 200. lin. 11. τὴν πρὸς τὸ ἔθνος ΧΑΡΙΝ καὶ Φιλίαν ΑΘΕΤΕΙΝ, beneficii quod ab Achæis acceperant, & mutuae amicitiae memoriam fidem mutando delere. Sic dicitur πίσιν ἀθετεῖν pag. 712. lin. 21. Præcipuum illud est, ut vincula fidei ejusmodi accipiamus, δι' ὧν ὁ πισευθεὶς ἔδυνήσεται τὴν πίσιν ἀθετεῖν, per quæ is cui fidis, mutare fidem nequeat.

Cap. III. i. κατ' ὀφθαλμοῖς) Oculi hi sunt
 mentis sive fidei. Chrysostomus: καὶ μὴν ἔκ
 ἐν τῇ Γαλατῶν χώρα, ἀλλ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐσταυ-
 ρώθη. πῶς ἔν φησιν, ἐν ὑμῖν; τ' πίστεως δεικνύς
 τὴν ἰχὺν καὶ τὰ πόρρωθεν δυναμένης ὁρᾶν. καὶ ἔκ
 εἶπεν, ἐσταυρώθη, ἀλλὰ, προεγράφη ἐσταυρωμένῳ.
 δηλῶν ὅτι τοῖς τ' πίστεως ὀφθαλμοῖς ἀκριβέστερον
 ἐθεώρησαν τῶν παρόντων ἐνίων καὶ τὰ γινόμενα θεω-
 μένων. *Atqui non in Galatarum regione, sed Hie-
 rosolymis crucifixus fuit. Quomodo ergo dicit, in
 vobis? Ut fidei vim ostendat, quæ possit & procul
 dista cernere. Neque dixit, crucifixus est, sed præ-
 scriptus sive depictus est crucifixus, ostendens,
 quod fidei oculis accuratius viderint quam nonnulli
 qui præsentibus adfuerant, eaque quæ gerebantur con-
 spexerant. Similis metaphora est apud Polyb.
 pag. 226. lin. 9. a f. ἔτι δὲ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ
 κάλλος τῶν ἐσομένων ἀθλῶν ἐκ τ' πολέμου ΠΡΟ
 ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΘΕΜΕΝΟΣ. Cum etiam ob oculos sibi
 posuisset magnitudinem ac decus præmiorum, quæ eo
 bello consecuturus esset. Pag. 360. lin. 20. αὐτοὶ
 ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ ΠΡΟ ΟΦΘΑΛΜΩΝ τὴν ἐκ τ' λείπε-
 σθαι καὶ τ' νικᾶν διαφοράν, ipsi facite diligenter co-
 gitetis, quam diversa vos victores aut victos maneant.
 Item pag. 502. lin. 8. a f. & pag. 533. lin. 12. & pag.
 689. lin. 17. a fine.*

*Ibid. v. 4. Τοσαῦτα ἐπάθετε] Non sine
 causa quaeritur, τοσαῦτα κακὰ, an ἀγαθὰ sint
 intelligenda? Nam ἐπάθετε utrumque
 admittit. Ita Arrian, Indic. 26, I. κακὰ ΤΟ-
 ΣΑΤ-*

ΣΑΥΤΑ ΕΠΑΘΕΝ, *tot incommoda accepit. 32, I.*
 Ἰὰ πολλὰ κακὰ ἔπαθε. & 34. I. μέγα δὴ ἵ ἐξ
 Ἀλεξάνδρου ΑΓΑΘΟΝ ἀνέγνω ΠΕΙΣΕΣΘΑΙ, *magnum*
aliquod munus se ab Alexandro accepturum arbitra-
tus est. Dissert. Epiet. lib. 2. cap. 1. pag. 133. lin.
 II. a f. ὁ ἑαυτὰ ΠΑΘΩΝ, & γέγονεν ἐλεύθερος;
Qui hæc beneficia accepit, non factus est liber? Ly-
 fias, Τίς ἔν ἐλπίς ὑπὸ Ἰούδα ἵ ΑΓΑΘΟΝ ΠΕΙΣΕ-
 ΣΘΑΙ; *Quæ ergo spes est consequendi ab hoc quidquam*
boni? Notissimæ sunt phrasæ κακῶς πάσχειν *in-*
commodo affici, & εὖ πάσχειν *beneficium accipere*,
 cujus contrarium εὖ ποιεῖν, *beneficium dare*. Un-
 de compositum ἀντεπαύχω, *beneficium pro bene-*
ficio accipio. Sed & sine adjectione πάσχειν *pro*
beneficium accipere dicit Euripides in Hecuba Act.
 2. v. 35.

Ὅς ἐξ ἐμῶ μὲν ΕΠΑΘΕΣ οἷα Φῆς ΠΑΘΕΙΝ,
 Δράς δ' ἔδεν ἡμᾶς εὖ, κακῶς δ' ὅσον δύνῃ.

Quod perinde est ac si dictum esset, ἔπαθες
 ἀγαθὰ, οἷα Φῆς παθεῖν.

Qui quum a me tuleris, quæ te tulisse non negas,
Nihil contra nobis bene facias, sed quantum po-
tes male.

Atq̃ hoc sensu verbum ἐπάθετε hic interpreta-
 tur exegeta acerrimi iudicii Schomerus, cujus ex-
 plicatio digna mihi visa est, quæ tota huc tran-
 scriberetur. Non videtur, inquit, Paulus
 passiones dolorosas hic innuere; nam eo tem-
 pore nondum erant a Gentibus excitati mo-
 tus contra Christianos, sed omnia a Judæis pro-

„veniebant adversa, quibus se Galatæ non op-
 „posuerunt, quippe subito discedentes in Judai-
 „cam hypothesein, de subeundo iugo legis Mo-
 „saicæ, neque Paulus in præcedentibus ullam
 „mentionem fecit adversorum, quæ in ipsos re-
 „ciderint propter fidem, cum tamen vox ἰοσαῦ-
 „τα ad quædam præcedentia sese referat necessa-
 „rio. Sed & antecedentia & consequentia do-
 „cent, de felicitate illorum agi, quam ex fide
 „senserint, nempe de virtutibus Spiritus San-
 „cti. Itaque verbum ἐπάθετε, eo sensu acci-
 „piendum est, quo occurrit apud Plutarchum
 „& alios Scriptores Græcos, ut explicetur de
 „quovis affectu aut re, quæ alicui accidit, & sic
 „sententia est hæc: Tantane signa gratiæ divi-
 „næ sensistis frustra? Hæc Schomerus.

Ibid. v. 10. ἐμμένει ἐν) Polyb. pag. 1091.
 lin. 18. ἐμμένειν ἐν ταῖς συνθήκαις, manere in ami-
 citia, sive fœdere.

Ibid. v. 13. ἐξηγόρασεν) Polyb. pag. 1294.
 lin. 23. Caunum a Ptolemæi ducibus talentis ducen-
 tis ἐξηγοράσαμεν redemimus.

Cap. III. 23 ὑπὸ νόμον ἐφραρχόμεθα, συγ-
 κεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίσιν ἀποκαλυφθῆ-
 ναι.] Συγκλείειν εἰς πίσιν significat ad fidem adi-
 gere, eo necessitatis quem redigere, ut ad fidem
 tanquam sacram anchoram confugere cogatur.
 Quæ interpretatio ficti forsan nova & insolens

videtur, velim consideret sequentia loca Poly-
 bii, lib. 15. cap. 20. pag. 986. lin. 14. a f. *Mox
 enim ambo victi armis, & μόνον ἐκωλύθησαν τ' ἴων
 ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ ΣΥΓΚΛΕΙΣΘΕΝΤΕΣ
 ΕΙΣ ΦΟΡΟΥΣ, ὑπέμειναν Ρωμαίοις τὸ πρῶτον
 μόνον, non solum aliena concupiscere sunt impediti,
 sed etiam eo necessitatis redacti, ut tributum pensita-
 rent, & dicto audientes esse Romanis cogerentur.* Lib.
 17. cap. 34. pag. 1073. lin. 4. a f. *ἐκείνῳ μὲν γὰρ
 προκαταληφθεὶς, ΕΙΣ ΑΥΤΑΣ ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΘΗ τὰς
 ἐν τοῖς ἰδίοις οἰκέταις καὶ φίλοις ΕΛΠΙΔΑΣ. Nam
 ille ab inimicis praeventus, eo angustiarum est redactus,
 ut spes omnes suas in propriis duntaxat famulis & ami-
 cis haberet sitas.* Excerpt. Legat. 22. pag. 1129.
 lin. 7. *Φίλιππον καταπολεμήσαντες καὶ ΣΥΓΚΛΕΙ-
 ΣΑΝΤΕΣ ΕΙΣ ὄμηρα καὶ Φόρους. Philippum bello
 victum, eoque necessitatis adactum, ut obsides dare,
 tributa pendere consentiret.* Et Legat. 46. p. 1193.
 lin. 16. a f. *Τὸ γὰρ Φιλίππου ΣΥΓΚΛΕΙΣΘΕΝΤΟΣ
 ΕΙΣ ΤΗΝ κατὰ τὸ σύμβολον ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΝ πρὸς
 τὰς ἀσυγγείτονας. Postea enim quam eo redactus est
 Philippus, ut disceptare e formula fœderis cogeretur
 cum finitimis.* Pag. 1339. lin. antep. *& μὴν ἀλλὰ
 τὸ ΕΙΣ ΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΘΗΣΑΝ οἱ Καρχη-
 δόνιοι, veruntamen eo tandem necessitatis redacti sunt
 Carthaginienses, ut non solum agri, & urbium illa-
 rum iacturam facerent; sed hoc amplius, talenta
 quingenta fructuum nomine, quos a principio contro-
 versiae perceperant, penderent.* Item lib. 3. cap. 63.
 pag. 298. lin. 14. *ΕΙΣ ὧν πλείστον γὰρ αὐτὰς ΑΓΩ-
 ΝΑ καὶ καιρὸν τὴν ἰσχὺν ΣΥΓΚΕΚΛΕΙΚΕΝΑΙ. Fortu-
 nam*

nam enim simili ipsos dimicandi necessitate conclusisse.
 Et lib. i. cap. 58. init. pag. 82. lin. 15. a f. ἔ μὴν
 ἀλλ' ὥπερ ἀγαθὸς βραβευτὴς ἡ τύχη μεταβιβά-
 σασα τῷ θρόνῳ αὐτὸς ἐκ τῷ προειρημένῃ τόπῃ καὶ
 τῷ προὔπαρχοντος ἀθλήματος, Εἰς τῷ θρόνῳ ἄλλωτερον
 ΑΓΩΝΙΣΜΑ, καὶ τόπον ἐλάττω ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΕΝ. *Sed*
fortuna, tanquam brabeuta bonus e dicto loco ἔ cer-
tato aliquamdiu certamine audacter translatus, in
certamen aliud longe periculosius, ac locum breviorē
eos conclusit. Hic, ubi simul cum nomine loci
 construitur συγκελίσιν, apparet, unde ducta fit
 metaphora. Nempe proprie de locis verbum
 hoc cum præpositione, εἰς dicitur. Ut apud
 eundem Polybium pag. 874. lin. 21. συγκεκλεισ-
 μένῃ τῇ Βρεττίας εἰς πάντῃ βραχεῖς τόπῃς Ἀννίβῃ.
Coactio Hannibale in angulum quendam agri Brutii
concedere. Item pag. 1140. lin. 6. a f. ὑπεμείνα-
 μῃ ΣΥΓΚΛΕΙΣΘΕΝΤΕΣ Εἰς αὐτὸν τὸν Πέργαμον
 πολιορκεῖσθαι καὶ κινδυνεύειν ἅμα πρὸς τὴν βίαν καὶ τὴν
 ἀρχῇ. *Includi in urbem Pergamum sustinuiimus,*
atque in ea obsessi de vita simul ἔ regno sumus pericli-
tati. Et pag. 1333. lin. ult. & apud Arrian. exp.
 Alex. I, 3, 5. ῥεῦμα τῷ ποταμῷ εἰς στενὸν συγκε-
 κλεισμένον, fluminis cursus arctis spatii conclusus. Et
 I, 8, 6. Τὰς μὲν τοὶ Θεβαῖος εἰς τὴν κοίλῃν ὁδὸν τὴν
 κατὰ τὸ Ἡράκλειον φέρουσιν οἱ ἅμα αὐτῷ εἰσπεσόν-
 τες οὐκ τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρῳ τοξόταις συνέκλεισαν.
Ac Thebanos quidem ii, qui cum Perdicca vallum per-
ruperant una cum Alexandri sagittariis, in cavam
viam, quæ ad Herculis templum fert, concludunt.
 Unde & sine præpositione εἰς usurpatur de iis,
 qui

quī ab hostibus conclusi tenentur, vel alioqui in summas angustias sunt redacti, apud Polybium pag. 203. lin. 12. & pag. 1026. lin. 11. a f. & pag. 1332. lin. 16. Hinc etiam in *carcerem includere* significat item sine *eis* pag. 533. lin. 18. pag. 535. lin. 19. a f. pag. 1480. lin. 15. & cum *eis* dicitur de obsidibus asservatis pag. 1351. lin. 13. a f. Arrianus propriissime dicit *συγκλείειν τὰν πύλας*, de exp. Alex. 1, 8, 10. & translate *συγκλείειν τὴν Φάλαγγα*, ibid 3, 12, 2. Sed hæc significationes non sunt hujus loci, ubi certum est, verbum hoc necessitatem quandam & coactionem declarare. Quo sensu non tantum cum *eis*, sed etiam cum *πρὸς* construitur apud Polyb. pag. 869. lin. 6. a f. *Ἐπεὶ δὲ πᾶσας ἀφελομένη τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἡ τύχη ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΕ ΠΡΟΣ τὸν ἑχάτον καιρὸν*, ubi vero nudatum omni spe in posterum fortuna ad huius postremi certaminis necessitatem adegit. Reperitur & sine præpositione pag. 890. lin. 16. *ὃ μὲν ἀλλὰ ἀπαπορήσας, ὑπὸ δὲ τῶν πραγμάτων ΣΥΓΚΛΕΙΟΜΕΝΟΣ ἐπὶ τῷ συγχρῆσθαι κατηνέχθη τοῖς ἱβηρσιν.* *Post longam animi fluctuationem rerum necessitate adactus, in eam ad extremum devenit sententiam, ut Hispanorum auxiliis statueret sibi utendum.* Jam ut hæc ad præsentem locum accomodem, cum *συγκλείσθαι εἰς φόβος*, *εἰς τὴν δικοινοδοσίαν*, & quod exemplum huc maxime pertinet, *εἰς τὰς ἐλπίδας*, significet, eo necessitatis aliquem redigi, ut tributum pensitet, ut cum altero disceptet, ut spes suas omnes in aliquo ponat: dubium omnino nullum est, quin *συγ-*

κλειῖσθαι εἰς πίσιν significare possit ad fidem adi-
gi, atque necessitate quadam impelli. Quam
notionem verbi συγκλείειν agnoscit etiam græ-
cus Scholiastes, cujus verba supra adduximus
ad Rom. XI. 32. ait enim συγκλείειν εἰς ἀπειθείαν
significare posse ἀπειθεῖς ποιεῖν incredulos facere.
Eam autem significationem hic oportere ad-
mitti, antecedentia & consequentia satis osten-
dunt; quæ si quis diligenter consideret, hanc
interpretationem probaturum spero. Nam ut
de solo verbo φερεῖσθαι aliquid addam, usurpa-
tur id de iis, qui ab hostibus undique clausi
tenentur apud Arrian. exped. Alex. 2, 1, 6. οἱ Μι-
τυληναῖοι τὴν γῆν εἰργόμενοι, καὶ ἀπὸ θαλάττης
πολλαῖς ναυσὶν ἐφορμασταὶ ΦΡΟΥΡΟΥΜΕΝΟΙ.
*Mitylenæi ὅς terra interclusi, ὅς mari ingenti classe
obsessi.* Et 4, 3, 10. Καὶ ἴστας περὶ τοὺς ἡμέρας
μιαὶ ΕΦΡΟΥΡΗΣΑΝ οἱ δὲ ἐνδεία ὕδατος ἐνεχείρισαν σφᾶς Ἀλεξάνδρῳ.
*Quos cum Alexander uno die obsessos tenuisset, aqua-
rum inopia pressi deditiorem fecerunt.* Et 1, 7, 14.
Οἱ γὰρ Θεβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῶς χάρακι ΕΦΡΟΥ-
ΡΟΥΝ ἀποτευχίσαντες. *Thebani enim arcem illam
duplici vallo in orbem jacto sepserant: ita ut neque
extrinsecus quisquam subsidio venire obsessis posset,
neque ipsi excurrentes suos ledere.* Qui vero ita
circumfidentur, ut omnes aditus & exitus ipsis
sint occlusi, eos necesse est, dum omnia ipsis in-
dies fiunt arctiora, tandem in summas angu-
stias adduci. Quæ angustia etiam verbo συγ-
κλειῖσθαι exprimuntur a Polybio pag. 1026. lin.

II. af. Ἀβυδῆνοι δὲ ΣΥΓΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ, καὶ σχεδὸν ἀπληπικότες τὴν σωτηρίαν. *Abydeni vero omni ex parte conclusi, & salutem suam prope jam desperantes.* Et pag. 1332. lin. 16. τότε δὲ ΣΥΓΚΛΕΙΟΜΕΝΟΙ τῆ- λέως, καὶ πρὸς ἴστοις καὶ πολιορκημένων τῶν πό- λεων Ἀντιπόλεως, καὶ Νικαίας. *Tum vero in ma- gnas angustias redigebantur: nam & urbes eorum An- tipolis atque Nicæa obsessæ tenebantur.* Hoc igitur Apostolus dicit, ipsos legis onere pressos, ejus- que minis territos, præceptisque undique quasi muro quodam clausos, eo necessitatis redactos fuisse, ut ad fidem sese conferre fuerint coacti, in qua sola spes sit liberationis a lege. Eandem fere significationem habet ἐκκλείσθαι εἰς τι apud Arrianum differt. lib. 3. cap. 22. ubi de philoso- pho sermo est, qui, si uxorem ducat, familiæ causa multos labores suscipere cogatur, pag. 351. lin. 8. Εἰς νοσοκομίας λοιπὸν ΕΚΚΛΕΙΕΤΑΙ, εἰς πο- ρισμὸν. *Deinde operam quoque impendere egrotanti- bus cogitur, & rei acquirendæ studiosum esse oportet.*

Ibid. v. 29. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστῷ,) Sic infra v. 24. Οἱ δὲ & χριστῷ. Polyb. pag. 761. lin. 3. δειπνοποιήσασθαι τοῖς αὐτοῖς καθ' ὥραν πρῶτης γείλας, ipse dato suis præcepto ut temporì cænarent, sub noctem primam exercitum eduxit.

Cap. IV. v. 2. ἐπιτρόπῃς] Polyb. pag. 1418. init. Διὰ τὸν Τληπόλεμον καὶ τὰ πράγματα, καὶ τὰ χρήματα μὴ ὡς ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ, ἀλλ' ὡς ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΝ χειρίζειν. *Eo quod Tle-*

Tlepoletius negotia ac pecuniam regiam, non ut curator, sed quasi heres administrabat.

Ibid v. 9. μᾶλλον δὲ) His duabus particulis Græci utuntur, ut corrigant quod modo dixerunt, & quasi satis id non sit, amplius quid addant. Ita Rom. VIII. 34. & apud Polyb. pag. 196. lin. 17. χρήσιμον εἴη, ΜΑΛΛΟΝ Δ' ἀναγκαῖον, *utile aut necesse potius fuerit.* Pag. 216. lin. 17. χρήσιμον ἐδόκει, ΜΑΛΛΟΝ Δ' ἀναγκαῖον εἶναι. *Utile, imo vero necessarium, duximus.* Item pag. 344. lin. 2. & pag. 359. lin. 13. af. καὶ γὰρ ἄτοπον, ΜΑΛΛΟΝ Δ', ὥς εἰπεῖν, ἀδύνατον. *Absurdum enim foret, imo vero ne fieri quidem potest.* Pag. 417. lin. 7. af. δυσὶ γειτνιῶντες ἐθνεσι τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, ΜΑΛΛΟΝ ΔΕ σχεδὸν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν. *Vicini quum essent duobus maximis totius Peloponnesi, imo vero omnium pene Græciæ, populis.*

Ibid. v. 17. ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν,) Ὑμᾶς habet Chrysostomus, & vos Hieronymus. Et Chrysostomus quidem ita exponit: ἐστὶ γὰρ καὶ ζηλοῦ ἀγαθός, ὅταν τις ἔτω ζηλοῖ, ὥς μιμήσασθαι τὴν ἀρετὴν· ἐστὶ καὶ ζηλοῦ πονηρός, ὥς ΕΚΒΑΛΛΕΙΝ τὴν ἀρετὴν τὸν κατορθύνοντα· ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ νῦν ἐπιχειροῦσι, τῆς μὲν τελείας γνώσεως ΕΚΒΑΛΛΕΙΝ θέλοντες, εἰς δὲ τὴν ἡκρωτηρισμένην καὶ νόθον ἀγαγεῖν, δι' ὃδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἵνα αὐτοὶ μὲν ἐν ταῖς καθωνταῖς διδασκαλίαις, ὑμᾶς δὲ τῆς νῦν ὑψηλοτέρης αὐτῶν ὄντας, ἐν ταῖς κατασῆσιν μαθητῶν· ὅτο γὰρ ἐδήλωσεν εἰπὼν, ἵνα αὐτὰς ζηλῶτε. *Est enim* ὁ ἀμιουλὰς bona, cum quis sic emulatur, ut

im-

imitetur virtutem: est & amulatio mala, cum quis querit depellere a virtute recte agentem. Quod sane & isti nunc conantur, a perfecta cognitione vos ejicere volentes, & ad mutilatam ac notham adducere; non ob aliam causam, nisi ut ipsi quidem in loco magistrorum sedeant, vos autem qui nunc estis illis sublimiores, in classe discipulorum collocent. Hoc enim declaravit dicens: ut ipsos æmulemini. Eodem modo Theophylactus. Accipiunt ergo hi Græci ἐκκλείειν pro ἐκβάλλειν ejicere. Apud Polybium ponitur pro non admittere lib. 6. cap. 7. pag. 637. lin. 19. ΕΚΚΛΕΙΟΜΕΝΟΝ Δὲ πένιν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τιμῶν. Cui aditum ad honores publicos paupertas præcludit. Et apud Arrianum proprie magis pro foribus occlusis excludere differt. lib. 2. cap. 6. pag. 149. lin. 18. & pag. 482. lin. 13. quod & ἀποκλείειν dicitur pag. 476. lin. 4. a f. & pag. 481. lin. 10. 12. 16. Suidas interpretatur impedire, citans Polybium: ἐκκλείουσιν κωλύουσιν, εἰργασίαν. Πολύβιος. Ἐπεὶ τὸν Φίλιππον ΕΚΚΛΕΙΟΥΣΙΝ οἱ καιροὶ, κλ. Cui similis locus exstat pag. 1041. lin. 25. Quo sensu Hieronymus exponit. Ait enim, qui liberatus est a servitute legis, si quis huic persuadere velit, ut circumcidatur, æmulatur eum non bene: sed con- cito cursu ad majora gradientem retrahere festinat, ut se potius æmuletur qui retrorsum vadit: aut certe ut multum ultra non promoveat. Sed habet hoc verbum aliam etiam significationem, cogendi, mo- vendi, impellendi ad aliquid, apud Arrian. Epiet. lib. 3. cap. 22. pag. 351. lin. 8. Philosophum
ait

ait rerum domesticarum cura impediri, quo minus rite suo fungi possit officio. Varia enim ipsi exhiberi negotia, ad quæ obeunda adigantur: εἰς νοσοκομίας λοιπὸν ἐκκληεῖται, εἰς πορισμόν. *Ægrotos denique curare cogitur, & rem quærere.* Quam significationem si sequamur, sententia foret: falsos istos doctores hoc agere, ut Galatas isto quasi fascino æmulationis vi quadam ad mutuam æmulationem pertrahant, Communem hujus loci expositionem, qua Paulus rivali comparatur, quem falsi doctores tanquam proci ab Ecclesia quasi ab amica excludere velint, fateor concinnam quidem atque elegantem esse; sed nimis audax negotium videtur, ὑμᾶς propterea mutare in ἡμᾶς, ut a Beza factum, quod, ut ipse scribit, ita poscat sententia. Quem amica excludit, Epictetus ἀποκλειόμενον dicit pag. 402. lin. 24. Retinendum ὑμᾶς censet Er. Schmidius. Legit quoque & interpretatus est Lutherus. Grotius etiam testatur in MS. ὑμᾶς esse. Denique pro illo ἡμᾶς Millius non nisi Wecheliana Biblia & editos aliquot libros allegat.

Ibid. v. 20. Ἦθελον δὲ παρεῖναι) Epictetus apud Arrianum pag. 46. sub fin. ΗΘΕΛΟΝ αὐτὸν νῦν πρὸς τὰς ὑπομνήσας τῶν λόγων, ὅς ἐλθε παρερχόμενος. Velim ei nunc coram in memoriam redigere sermones, quos habebat cum hac transiret. Sic etiam pag. 120. lin. 12.

Ibid.

Ibid. v. 25. συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ,]
similis est ei Hierosolymæ quæ nunc est. Ita ὁμοία καὶ
σύστοιχα tanquam synonyma ponuntur apud
 Polybium pag, 1402. lin. a f. καὶ τὰ λοιπὰ δ' ἦν
 τῆτοις ὁμοία καὶ ΣΥΣΤΟΙΧΛΑ κατὰ τὴν ἀρχήν. *Re-*
liqua erant in ejus imperio his similia ac consentanea.
 Proprie verbum tacticum sive militare est. Nam
 σοῖχοι dicuntur a fronte ad tergum figillatim
 porrecti : uti ζυγά ab uno cornu ad alterum
 ordines instructi. Quare οἱ κατὰ σοῖχον τεταγ-
 μένοι, σοιχεῖν dicuntur ab Æliano: ut illi ζυγεῖν
 qui juga efficiunt. Συστοιχεῖν autem dicuntur
 οἱ τῶ αὐτῷ σοίχῃ ὄντες, hoc est οἱ ἐφ' ἐνὸς τεταγ-
 μένοι, & συζυγεῖν οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ζυγῷ. Polybius
 lib. 10. cap. 21. pag. 829. lin. 19. ἐκ δὲ τῆς, τὰς
 ἐπαγωγὰς τὰς ἐπὶ τῆς ἐναντίας, καὶ τὰς ἀποχωρή-
 σεις ἔδει συνεθίζειν ἐν πάσαις ταῖς κινήσεσιν ἐπὶ
 τοσούτον, ὥστε δεινῶ τῷ τάχει προσάγειν, ἐφ' ὅσον
 συζυγῶντας καὶ ΣΥΣΤΟΙΧΟΥΝΤΑΣ διαμένειν.
Secundum ista erat accessio ad hostes & receptus.
Atque hos motus omnes ita oportebat didicisse, ut si
addere gradum necessitas cogeret, neque latitudinis
neque longitudinis seriem, ullo modo corrumpere.
 Σύστοιχοι etiam & συστοιχῶντες sunt ejusdem for-
 tis & ordinis, & qui eandem seriem efficiunt, &
 σύστοιχα sunt cognata & συγγενῆ, & consociabi-
 lia; ut si dicas hominem cum cæteris animan-
 tibus συστοιχεῖν ἐφ' ὅσον θνητός ἐστιν. atque etiam
 τὸν ἄνθρωπον τῇ ἀλόγῳ ψυχῇ χρώμενον, τοῖς λοι-
 ποῖς τῶν ζώων σύστοιχον εἶναι. *Budæus in Comm.*
Gr. Lingv. pag, 882, & 883, ubi copiosius de hoc
 verbo

verbo agit. In eo autem συστοιχῆς five fimilis est Agar Hierosolymæ, ejusdemque cum ea ordinis atque conditionis, quod utraque serviat, & Hierosolyma quidem cum civibus suis servitutem legalem.

Ibid. v. 28. κατὰ Ἰσαὰκ,) Rectam Lutheri interpretationem corrumpit in nonnullis editionibus depravata interpunctio. Comma enim, quod post nach poni debet, in quibusdam reperitur post Isaac, quasi nos dicat Paulus Isaaci filios esse; quo sensu etiam intellexit D. Job. Habermannus in expos. epist. domin. Neque dubium est, quin multi alii ex versione Germanica in eundem incidant errorem, ni veram sententiam, sublata ambiguitate, ostendat comma post Isaac, ut sit Isaac nach / i. e. sicut Isaac, ceu & Lutherus exponit in Commentario. Κατὰ enim hic nota est similitudinis, ut Rom. XV, 5. I. Petr. I. 15. Cujus generis exemplum etiam ex Xenophonte dedimus. Sed plura exstant in Arriano de exp. Alex. 3, 27. 10. & ΚΑΤΑ τὰς ἄλλας βαρβάρους πολιτεύοντες, non sicut alii barbari viventes. 4, 7, 6. ἢ ΚΑΤΑ τὰς βαρβάρους βασιλέας συνδιαίησις, consuetudo qualis est barbarorum regum. It. 4, 25, 4. 5, 29, 2. 6, 22, 7. Ind, 6, 9.

Cap. V, 4. Τῆς χάριτος ἐξεπέσασθε) Polyb. pag. 423. lin. 9. ΕΞΕΠΕΣΕ Λεωνίδης ἐκ τῆς ἀρχῆς, Leonidas regno excidit, regno privatus est.

Ibid.

Ibid. v. 5. ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.] spem justitiæ exspectamus, i. e. exspectamus justitiam, sive ut est in latina interpretatione Theophylacti, speramus justificari. Sic Polybius dicit ὀρέγεσθαι ἐλπίδων ad spem erigi lib. i. cap. 8. pag. 11. lin. 16. μειζόνων ὀρεγόμεθα ἐλπίδων, ἢ κατὰ τὴν στρατηγίαν, ad majorum rerum spem erectus, quam ut ipsum prætura caperet. Item τὴν ἐλπίδα τῶν ὅλων ἐφίεσθαι spem summi imperii appetere, pro appetere summum imperium, lib. 5. cap. 102. pag. 613. lin. 18. a f. Rex Philippus ex ea domo ortus erat, ἢ μάλιστα πῶς αἰεὶ τὴν ὅλων ἐλπίδα ἐφίεται, quæ nescio quomodo præ cæteris, summi imperii spe ducitur. Similiter fere lib. 11. cap. 26. pag. 899. lin. 4. a f. Tres siquidem esse causas, propter quas contra patriam & eos qui summam rerum obtinent, seditionem concitare homines audeant: cum vel iis qui præsumt aliquo nomine succensent, & eorum imperium graviter ferunt, vel in præsentī statu non acquiescunt; ἢ καὶ νῆ Δία μειζόνων ὀρεχθῶσι καὶ καλλίωνων ἐλπίδων, vel denique ubi majora concupiscentes in latioris fortunæ spem venerunt. Sed contra ista loca hoc video afferri posse, quod id tantum dicatur, & reges illos, & hos novarum rerum cupidos optasse eum rerum statum, quo possent illi quidem summum imperium, hi vero res meliores sperare; vel etiam hoc ultimo loco spem pro rebus speratis poni. Quare alium locum proferamus, cui eadem objici non possint, in quo προσδοκᾶσθαι ἐλπίδες ὠφελείας exspectari spes prædæ dicuntur,

lib. 8. cap. 26. extr. pag. 746. lin. 5. af. γενομένης
 ὠφελείας τοῖς Καρχηδονίοις ἀξίας τῶν ΠΡΟΣΔΟΚΩ-
 ΜΕΝΩΝ ΕΛΠΙΔΩΝ, *cum Carthaginienses nibilo in-
 feriores spe sua prædam essent nacti.* Citat & Sui-
 das ex Polybio, uti videtur, hæc: οἱ δὲ ἡναγκά-
 ζοντο παντὶ τῷ λεγομένῳ προσέχειν, καὶ πᾶσαν
 ΕΛΠΙΔΑ σωματοποιεῖν καὶ ΠΡΟΣΔΕΧΕΣΘΑΙ. Li-
 cet vero jam nunc simus justi per fidem: ni-
 hilominus recte hanc justitiam sperare & ex-
 spectare dicimur, ob id ipsum, quia per fidem
 nobis ea imputatur, fides autem est ἐλπίζομένων
 ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος & βλεπομένων,
 Hebr. XI. 1. Neque enim nunc videmus aut
 ullis sensibus percipimus justificationem nostri,
 ut quæ non in nobis, sed in judicio divino per-
 agitur. Uti ergo legis assertores omnem ju-
 stitiæ spem in legis operibus ponebant: ita Pau-
 lus se vero ait non aliunde quam ex fide justitiam
 expectare.

Ibid. v. 12. ἀποκόψοντα) Ἀποκόπτεσθαι
 dicuntur, *quibus virilitas exscinditur, vel in me-
 dia significatione, qui ipsi illam sibi amputant.*
 Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 20. pag. 227. lin. 9. af.
 οἱ ΑΠΟΚΟΠΤΟΜΕΝΟΙ, τὰς γε προθυμίας τὰς
 τῶν ἀνδρῶν ἀποκόψασθαι & δύνανται. *Qui virilia*
sibi rescant, cupiditates tamen virorum rescare non
possunt. Eunuchi namque amatores mulierum
 esse dicuntur maximi, Eun. 4, 3, 23. Et ita
 hunc locum intellexit Chrysostomus aliique Patres
 & Græci & Latini. Eodem verbo exsectus di-
 ci-

citur ἀποκεκομμένον Deut. XXIII, 1. qui ab aliis
vocatur ἀπόκοπος.

Ibid. v. 13. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορ-
μὴν τῇ σαρκί,) Similis ellipsis apud Arrianum
dissert. Epiet. pag. 373. lin. 5. a f. ἀπὸ Ρώμης τις
ἦκει. MONON MH τὴ κακόν. *Advenit quispiam
Roma. Modo nequid mali, scil. apportet. Item
pag. 380. lin. 14.* καὶ ἐνθάδε ἔστον θέλε ὁρᾶν καὶ
ὃν βάλει, ὅψει. MONON MH ταπεινῶς, μὴ μετ'
ὀρέξεως ἢ ἐκκλίσεως, καὶ ἔσαι τὰ σα καλῶς. Ubi
interpres recte supplet *Tantum id cave.* Sic
enim convertit: *Etiā hic illum velis videre: Et
quem vis, videbis. Tantum id cave, ne quid abiecte
facias, ne quid appetas aut declines, Et res tuæ bene
habebunt.*

Ibid. v. 15. ἀλλήλους δάκνετε) Arrian. E-
piet. lib. 2. cap. 22. pag. 242. lin. 5. a f. ὃ δ' ἄν-
θρωπικὸν δόγμα ἐστὶ, τὸ ποιεῖν ΔΑΚΝΕΙΝ ΑΛΛΗ-
ΛΟΥΣ, καὶ λοιδορεῖσθαι. *Etenim decretum illud
humanum non est, quod facit ut se invicem mordeant
ac conviciis laceßant. Et pag. 276. lin. 2. ad eum,
qui jam in virtute multum profecit, ait, ἂν ὁ
γείτων σὺ κληρονομήσῃ, ὃ δάκνη, quando vicinus
tuus hereditatem creverit, non morderis. Ubi
δάκνεσθαι apparet esse invidere. Chrysostomus:
καὶ ταῖς λέξεσι δὲ ἐμφαντικῶς ἐχρήσατο. ὃ δ' εἶπε,
δάκνετε, μόνον, ὅπερ ἐστὶ θυμωμένον, ἀλλὰ καὶ κα-
τεοφίετε, ὅπερ ἐστὶν ἐμμένοντ' τῇ πονηρίᾳ. ὁ μὲν
δ' δάκνων, οὐ γὰρ ἐπλήρωσε πάντ' ὃ δὲ κατε-
σφίων*

σφίων, θηριωδίας ἐσχάτης παρέχεν ἀπόδειξιν. *Verbis autem significanter usus est. Non enim tantum dixit, mordetis, quod est irascentis, sed etiam devoratis, quod est perseverantis in malitia. Nam qui mordet, iræ explevit affectum: qui vero devorat, immanitatis extremæ præbuit specimen. Compositum Δαδάκνειν est apud Polyb. pag. 484. lin. antep, ὅτε λαίβοι καιρὸν ΔΙΕΔΑΚΝΕ, quoties dabatur occasio, maligno dente appetebat. Simplex proprie apud eundem pag. 1001. lin. 9. a f. Quibus simul omnibus populo traditis, οἱ μὲν ΕΔΑΚΝΟΝ, οἱ δὲ ἐκέντην, οἱ δὲ γὰρ ὀφθαλμοὺς ἐξέκοπτον. alii mordere, alii mucronibus configere, alii oculos eruere.*

Ibid. v. 21. προλέγω) prædico, ante dico quod futurum est. Sed non caret emphasi. Unde cum Δαμαρτύρεσθαι copulavit Demosthenes cum alibi, tum in oratione pro corona, ut annotat Stephanus. Camerarius in Comment. utriusque linguæ pag. 13. lin. 135. citat, sed sine auctore: νόμος προλέγει θάνατον, lex præfinit supplicium mortis. Apud Polybium est lib. 5. cap. 57. init. δεύτερον δὲ ΠΡΟΛΕΓΩΝ, ὥς ἔλαινθάνει κοινοπραγῶν Πτολεμαίῳ. Denuntians deinde illi, notam se habere initam ab eo cum Ptolemæo consiliorum societatem. Magna ergo asseveratione Paulus hæc prædicit atque denunciat.

Cap. VI. 3. δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν,) *Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 24. pag. 258. lin. 7. a fine: Nec toleraturum ea quæ oportet, sed penitus*

cæcum & surdum obambulaturum, ΔΟΚΩΝ μὲν ΤΙ
ΕΙΝΑΙ, ΩΝ δ' ΟΥΔΕΙΣ' ut videatur sibi quidem ali-
quid esse, cum tamen nihil sit. Pag. 135. lin. 17.
De his nemo ex te vocem ullam percipiat, neque lau-
dari propter illa sustineas. δόξον δὲ ΜΗΔΕΙΣ ΕΙΝΑΙ,
καὶ εἰδέναι μηδέν. Quin nullus in his esse videri ma-
lis, ac nihil scire. Et in Enchirid. cap. 31. Ιστὰ co-
gitationes ne te crucient: ἀτιμῶ ἐγὼ βιώσομαι,
καὶ ΟΥΔΕΙΣ ἔδαμῃ. Sine honore vivam, & nullo
ero loco. Paulo post: Πῶς δὲ ΟΥΔΕΙΣ ἔδαμῃ ἔσῃ,
ὃν ἐν μόνοις εἶναι ΤΙΝΑ δεῖ τοῖς ἐπὶ σοι, ἐν οἷς ἔξῃ
σοι εἶναι πλείους ἀξίω; Qui nullo usquam loco eris?
quem in iis solis aliquem esse oportet, quæ penes te
sunt, in quibus vel maximi pretii esse potes?

Ibid. v. 4. καὶ εἰς τὸν ἕτερον.) Hoc est, quod
Polybius ait, τὸ μὴ τὰς τῶν πέλας ἀμαρτίας ἰδίας
προτερήματα νομίζειν, non ex alienis erratis gloriam
captare, pag. 1415. lin. 16.

Ibid. v. 9. καιρῶν δ' ἰδίῳ) Polyb. pag. 1003.
lin. 17. a f. ἐγενήθησαν ἀμφοτέροι κατα τοὺς
ἰδιοὺς καιροὺς τύραννοι Συρακυσῶν. Evaserunt
ambo suis temporibus tyranni Syracusarum. Et pag.
775. lin. 19. ἀφελιπεῖν τοὺς ἰδιοὺς καιροὺς,
occasionem suis consulendi prætermittere. Conf. 1.
Tim. II. 6.

Ibid. v. 10. καιρὸν ἔχομεν) Polyb. pag.
1485. lin. 12. a fine: Integer ac puris manibus ex
provincia rediit, summaque humanitate in omnibus

est usus; μέγαν ΚΑΙΡΟΝ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ΕΧΩΝ, καὶ
μεγάλην ἐξουσίαν, tametsi maximam opportunitatem
ac licentiam in Achaia nactus esset.

Ibid. v. 14. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι)
Polyb. pag. 973. lin. 18. ὧν ΜΗΔΕΝΙ ΓΕΝΟΙΤΟ πεί-
ραν ὑμῶν λαβεῖν. Quæ superi a vobis omnibus
apertant.

Ibid. v. 17. σίγματα βασιάζω.) Arrian.
de exp. Alex. 7, 10, 3. ubi Alexander ait: nullum
teli genus est, ὅγε ἔκ ἴχνης ἐν ἐμαυτῷ φέρω, cuius in
meo corpore aliqua vestigia non extant.

In EPIST. ad EPHESIOS.

CAP. I. 10. εἰς οἰκονομίαν ἧ πληρώματός τῶν
καιρῶν,) h. e. ut illam voluntatem suam exe-
queretur tempore, quod huic rei præstitutum
erat, exacto. Notat enim οἰκονομία cujuscun-
que negotii gestionem atque administrationem.
Ita Polyb. lib. 5. cap. 40. pag. 537. med. Theodo-
tus Cæle Syriæ præfectus Antiochum statuit convenire,
ὅς Cæle Syriæ urbes illi tradere. Τὸ δὲ ἀσμένως δε-
ξαμένους τὴν ἐλπίδα, ταχέως ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα
τὴν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ. Cum oblatam spem lætus Rex
acciperet, Theodotus brevi tempore ad exitum rem
perducit. Item pag. 186. lin. 16. a fine. Et facere
ὅς dicere multa in vulgus cogeбatur, δι' ὧν ἡμελλε τὴν
ναντίαν ἐμφασιν ὑποδεικνύων, ταύτην ἐπικρύψαι
θαί

σθαί τὴν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ· *per quæ contrariam mentem præ se ferens, molitionem banc suam occultaret.*

Ibid. ἀνακεφαλαιώσαθαι) Contuli hoc verbum cum συγκεφαλαιῶσαθαι ex Xenophonte, hoc sensu: Christo tanquam capiti subiecta esse omnia. In qua sententia me confirmat & Chrysostomus, qui eodem modo exponit: *μίαν κεφαλὴν ἅπασιν ἐπέθηκε τὸ κατὰ σάρκα Χριστόν.* Unum caput omnibus imposuit Christum secundum carnem; & Polybius, qui pro ἀνακεφαλαιῶσαθαι copiosius dicta summam repetere ponit συγκεφαλαιῶσαθαι pag. 527. lin. 11. a f. συγκεφαλαιώσαθαι πράγματα, *rerum expositarum summam in extremo colligere.* Ut constet hæc verba promiscue usurpari.

Ibid. v. 12. προηλπικότας) Citatur quidem hoc verbum in Lexicis, sed sine exemplis & sine auctore. Unde cum ambigua maneat ejus notio, non mirum est, interpretes in eo explicando non consentire. Nam προελπίζεν dici possunt, & qui prius quam alii sperant, & qui spem de aliqua re præcipiunt. Priorem sententiam defendit Beza, tanquam solam veram, alteram prorsus rejiciens, quæ Ambrosii est, statuentis, Apostolos in Judaismo quoque versantes, tamen spem habuisse in Christo venturo, utpote quem ex Prophetarum oraculis expectarint. Quæ sane sententia nequaquam mihi a scopo aberrare videtur. Distinguit

enim Paulus Judæos a Gentilibus hoc discrimi-
ne, quod illi in Christo etiam venturo spem po-
suerint, hi vero ante evangelium fuerint sine
Christo, ut infra II. 12. dicit: ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκεί-
νῳ χωρὶς Χριστοῦ. Quo quidem non minus inter
se differunt, quam quod Judæis prioribus ex-
hibitus fuerit Christus, & apud eos cæperit Ec-
clesia, quo hæc refert Beza, interpretans: *qui
priores spem posuimus in Christo.* Quodsi Græcos
ita verbo isto usos demonstrasset, facile cuivis
sententiam suam probaret. Nunc mihi qui-
dem altera plus probabilitatis habere videtur,
quia προκατελπίζειν apud Polybium duobus
locis declarat *spe futura præcipere.* Lib. 2. cap. 4.
pag. 129. lin. 10. μηδὲ ΠΡΟΚΑΤΕΛΠΙΖΕΙΝ βεβαι-
μένους ὑπὲρ ὧν ἀκμὴν ἐνδεχόμενον εἶναι ἄλλως γε-
νέσθαι. *Neque spem ullam quasi certam præciperent,
eorum, quæ secus evenire adhuc possent.* Lib. 14.
cap. 3. init. pag. 946. lin. 8. ὁ δὲ Σύφαξ ταῦτα
ἀγκύσας, ἔφερε μὲν δυσχερῶς, ἀλλὰ τὸ ΠΡΟΚΑ-
ΤΗΛΠΙΚΕΝΑΙ πρὸς τῶν ἀγαλύσεων. *Cum molestia
Rex Syphax hæc accepit; ut qui de pace certam jam
spem præcepisset.*

Cap. II. 1. νεκρὰς τοῖς ᾧ ἀγαπώμασι] Si-
mili quodam modo Epictetus mortuos appellat
eos, qui expertes sunt virtutis, rectamque vi-
vendi rationem ignorant, differt. lib. 1. cap. 9.
pag. 43. *Ita sane hortari bonæ indolis adolescentes
debebat præceptor.* Nunc autem quid sit? ΝΕΚΡΟΣ
μὲν ὁ παιδευτὴς, ΝΕΚΡΟΙ δ' ὑμεῖς. ὅτε χορτασθῆτε
ση-

σήμερον, καὶ θήσε κλαίοντες πρὸς τὸ αὐριον, πόθεν
 Φάγητε. *Mortuus est præceptor, mortui estis etiam
 vos. Quando saturati estis hodie, sedetis flentes ob
 crastinum, unde esuri sitis. Cujusmodi transla-
 tiones, quæ paulo duriores atque obscuriores
 videri queant, non inutiliter puto ex Genti-
 lium quoque scriptis ostendi, ne Gentilibus,
 quibus hæc a Paulo scripta sunt, eas plane inusi-
 tatas atque ignotas fuisse putemus. Mortuos
 autem hujusmodi homines Epictetus dicit pro-
 pterea, quod nihil homine dignum sapiant,
 sed quasi cadavera sint, nihilque amplius, ut
 ipse loquitur sub fin. cap. τῷ γὰρ ὄντι πτώμα ὁ
 τοιοῦτός ἐστι, καὶ ξέσης αἱματίης, πλέον δ' ἔδεν. Nam
 revera cadaver is est, ὅς sextarius sanguinis, ac præ-
 terea nihil.*

*Ibid. v. 3. τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
 ἀφρονοῶν*) Cum hic agatur de eo statu, in quo
 cum Judæi tum Gentiles fuerunt, antequam ad
 Christum converterentur: non inepte, credo,
 verba hæc ex ethnico scriptore illustrare conabi-
 mur. Videntur ergo voluntates carnis & cogi-
 tationum non incommode ita distingui secun-
 dum Polybium posse, ut θέλημα σαρκὸς idem
 sit, quod Polybio ἀφ' τὴν φύσιν ἀμαρτάνειν, &
 θέλημα τῶν ἀφρονοῶν idem quod ἀφ' τὴν ἀλογι-
 σίαν ἀμαρτάνειν, lib. 17. cap. 13. pag. 1047. Τὸ
 τῶν ἀνθρώπων γένος δοκεῖν πανεργότατον εἶναι
 τῶν ζώων, πολὺν ἔχει λόγον ἔφραυλοτατον ὑπάρ-
 χειν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα ταῖς ἑσώματ' ἐπι-

θυμίαις αὐταῖς δαλεύοντα, Διὰ μόνας ταύτας σφάλλεται· τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ προσ-
 δεδοξοποιημένον, ἔχ' ἥττον διὰ τὴν ἀλογισίαν, ἢ
 διὰ τὴν φύσιν ἀμαρτάνει. Quum videatur genus
 hominum versutia & vafritie omnia animalia supe-
 rare: multa dici tamen possunt, cur deterrimum ha-
 beatur. Nam ceteræ animantes, quæ solis cupidita-
 tibus corporis serviunt, per has duntaxat in fraudem
 labuntur: at humanum genus hoc amplius adscitis
 imbutum opinionibus, non pauciora per inconsideran-
 tiam & pravam ratiocinationem peccat, quam per
 naturam. In eandem sententiam τὰς
 ἀγνοίας explicat Schomerus. Per has ἀγ-
 νοίας five ratiocinationes, inquit, non in-
 telligitur ipsa ratio five facultas naturalis, in-
 tellectui a Deo data, sed usus ejus, quatenus a
 prava concupiscentia regitur, id est, abusus
 naturalis in statu corrupto; unde dicuntur
 voluntates ratiocinationis, quia non a rei
 evidentia, sed a nostra cupiditate procedunt,
 quæ intellectum istuc impellit & ad consen-
 sum rapit, ut causationes inveniat, quibus se
 ipsum decipiat.

Ibid. v. 17. Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο) Participium
 ἐλθὼν eleganter sæpe redundat. Arrian. Epict. p.
 85. l. 6. a f. ἀνδρὲς ΕΛΘΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΑΙ, ὅτι ἐν σαρκὶ εἶ-
 ναι δεῖ τὸ ἀγαθόν. Cum ergo Epicurus dixerit, in corpore
 esse oportere bonum. P. 120. l. 23. εἴτα λέσεις μοι ἐλθὼν,
 ἀλλαξόν μοι τὴν ὑπόθεσιν. Pag. 148. lin. 12. σὸν δὲ
 ἔργον, ΕΛΘΟΝΤΑ εἰπεῖν αὐτῷ δεῖ. Item παρελθὼν pag.
 138.

138. lin. 7. & pag. 139. lin. 12. nec non ἀπελθὼν pag. 166. lin. 25. In vernacula nostra lingua eodem modo superflue usurpamus verbum herkommen. Ut in primo illo exemplo: Epicurus kommt her und sagt. Quanquam hoc loco, si quis ita malit, potest transferri: *Cum venisset, in mundum nempe.*

Ibid. v. 19. συμπολίται τῶν ἀγίων) Συμ-πολίται sunt non tantum ii, qui unius urbis muris, sed quicunque eodem jure continentur, & ad idem reip. corpus pertinent, licet locis sint disjuncti. Vide ad Phil. III. 20. Cæterum, Cramerius βαρβαρίζει πως ἡ λέξις, inquit. Nam ut πολίτας Græci, ita Latini, cives dixere, non συμπολίτας neque concives. Isocrates tamen συμπολιτευμένοις dixit, in oratione ad Philip-
pum. Hæc ille. Sed cum non tantum verbo συμπολιτεύειν Xenophon. Hellen. 5. & συμπολιτεύεσθαι Isocrates & Polybius pag. 1037. lin. 16. a f. & pag. 1101. lin. 1. & pag. 1153. lin. ult. utantur: verum etiam nomen συμπολιτείας apud eundem Polybium extet pag. 1036. lin. 1. ἀποκατα-
στήσαι Περινθίους εἰς τὴν Βυζαντίων συμπολιτείαν. Perinthis in antiquam communis juris formulam, quod ipsis intercedit cum Byzantiis, esse restituendos. & lin. 12. αὐτοῖς ἀποκαθιστάναι τὰς πόλεις ἀβλα-
βεῖς, τὰς πρότερον μεταχέσας τῶν Αἰτωλῶν συμ-πολιτείας. Urbes incorruptas Ætolis redderet, quæ prius juris aut ditionis eorum fuissent. Item pag. III. lin. 19. & pag. 1153. lin. 18. pag. 1206. lin. an-
ter.

terp. pag. 1207. lin. 4. & lin. 15. af. vix dubitandum videtur, quin & συμπολίτης in usu fuerit.

Cap. IV. 1. τὴ κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,) Arrian. Epiet. pag. 122. lin. 3. κατασχύνειν τὴν κλήσιν ἣν κέκληκεν, *ignominia afficere vocationem, quam is te vocavit.* De eo loquitur, qui ad testimonium dicendum vocatus & productus, prorsus alia dicit, quam quæ ab ipso postulabantur aut expectabantur.

Ibid. v. 13. εἰς ἄνδρα τέλειον, v. 14. νήπιοι,) Virum perfectum a Græcis eum dici, qui ad virilem ætatem pervenit, notum est. Quæ appellatio hic a corporis robore & statura transferatur ad animi habitum atque cognitionem, ejusque perfectionem tantam, quanta quidem in hanc vitam cadit. E contrario infans in utramque partem dicitur, cui hæc omnia defunt. Eadem metaphora & ἄνδρα τέλειον dicit Polybius, & νήπιον Arrianus. Et ille quidem lib. 4. cap. 8. ineunte: Ἄρα τὸ ἦν τὰ μὲν ἄλλα ΤΕΛΕΙΟΣ ἄνθρωπος εἰς τὸν πραγματικὸν τρόπον, κλ. *Erat Aratus vir cetera, numeris omnibus absolutus ad res gerendas, nam & eloquendi facultate, & mente ingenioque & taciturnitate præstabat &c.* Arrianus vero in Hist. Ind. 32, 10. Νέαρχος δὲ ὑποκρίνεται, ΝΗΠΙΟΝ ὀνησίκριτον, εἰ ἀγνοεῖ ἐπ' ὧς ἐσάλη πρὸς Ἀλεξάνδρῳ ὁ σόλος. *Nearchus parum prudentem esse Onesicritum respondit, si nesciret quam ad rem Alexander classem misisset.* Hæc duo contraria, juxta

juxta se posita reperiuntur apud Polyb. pag. 523. lin. antep. ἐλπίσαντες δὲ ὡς παιδίῳ ΝΗΠΙΩ χρησαοῦναι τῷ Φιλίππῳ, Διό γε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν τὸν μὲν Φίλιππον εὖρον ΤΕΛΕΙΟΝ ἄνδρα, καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πράξεις. *Qui speraverant cum Philippo sibi tanquam cum puero infante rem futuram, & propter aetatem, & propter rerum imperitiam: Philippum quidem & in suscipiendis & in exsequendis consiliis perfectæ ætatis virum erant experti.*

Ibid. v. 17. μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ,) obtestor, rogo, obsecro per Dominum. Quam significationem μαρτύρομαι manifesto habet apud Polyb. pag. 1403. lin. 12. συνδραμόντων δὲ τῶν ἐγχωρίων καὶ ΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ τῶν ἀνδρῶν ἐπαναγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Cum incolæ concurrissent & obtestarentur, ut hos homines ad Magistratum ducerent. Usitatius hoc sensu est Διαμαρτύρομαι. Ut apud eundem pag. 53. lin. 22. πολλὰ γὰρ τῶν κυβερνητῶν Διαμαρτυραμένων μὴ πλεῖν πρὸς τὴν ἐξω πλευρὰν τῆς Σικελίας, Quippe gubernatoribus sæpe multum obtestantibus, ne secundum exterius Siciliæ latus navigare vellent: quoniam profundum ibi pelagus est, & tota illa ora importuosa. Conf. Annot. Xenoph. ad 1. Tim. V. 21.

Ibid. v. 18. Ἐσκοτισμένοι τῇ ἀγνοίᾳ,) Polyb. pag. 919. lin. 9. ὁ δὲ ΠΑΡΕΣΚΟΤΙΣΜΕΝΟΣ ὑπὸ τῆς ἰδίας πικρίας κλ. At hic scriptor maledicendi studio occaecatus &c.

Ibid.

Ibid. v. 19. ἀπηλγηκότες) *Strigelius*, Usita-
 te, inquit, interpretantur hanc vocem, exper-
 tes doloris, viventes sine sensu doloris, ut le-
 prosi & epileptici etiam si in paroxysmo uran-
 tur aut secentur, tamen nullo dolore afficiun-
 tur. Non rejicio hanc interpretationem, cum
 sit vera & rebus consentanea. Sed locus Poly-
 bii in lib. I. me movet, ut desperationem hac
 voce significatam existimem. Constat enim
 pollutos nefariis libidinibus, tandem ruere
 aut in Epicureum contemptum Dei, aut in de-
 sperationem. Verba Polybii sunt: πεπτωκός
 ἄρδην πολίτευμα, καὶ τὰς ἀπηλγηκίας ψυχὰς
 ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἤγαγεν, id est, collapsam Remp.
 Carthaginiensium & animos desperatione fra-
 ctos erexit & confirmavit. Haecenus ille.
 Habetur iste locus cap. 35. pag. 51. lin. 2. ubi Ca-
 saubonus τὰς ΑΠΗΛΓΗΚΥΙΑΣ ψυχὰς τῶν δυνάμεων
 interpretatur *militum animos, qui ex desperatione*
ipsum quoque doloris sensum amiserant. Reperitur
 eadem notione etiam lib. I. cap. 58. extremo:
Romani quoque ac Carthaginienses κάμνοντες ἤδη τοῖς
πόνοις διὰ τὴν συνέχειαν τῶν κινδύνων, εἰς τέλος
ΑΠΗΛΓΟΥΝ, τὴν τε δύναμιν παρελέλυντο καὶ πα-
ρεῖντο διὰ τὰς πολυχρονίας εἰσφορὰς καὶ δαπάνας
laboribus jam defatigati propter continua certamina,
ad ultimum desperationis jam venerant, viribus solu-
tis ac remissis ob tot annorum erogationes atque im-
pensas. Citat & Suidas sub hac voce alia duo
 exempla Polybii: οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες πυνθανόμενοι
 τὴν τῶν Αἰτωλῶν ἐφοδὸν ἐπὶ σφᾶς, τὰ μὲν ΑΠΗΛ-
 ΓΟΥΝ-

ΓΟΙΝΤΕΣ ἰαῖς ἐλπίσι ἰὰ δὲ καὶ θυμομαχῶντες,
 ἐπὶ ἵνα ὠδύσασιν κατήντησαν. Καὶ αὐτοὶ
 ἀπαλγῶντας δὲ αὐτὰς ὑπὸ τῶ πολλῇ ῥίγῃς ἐπερρώ-
 νυσεν. Cum ergo ἀπαλγεῖν significet *desperare*,
 hinc factum, ut ab aliquibus vocabulum usitatus
 ἀπελπικότες pro ἀπηλγῆκότες receptum fuerit;
 quod jam ab ipsis fere Apostolorum temporibus
 contigisse in aliquibus codicibus testatur *Millius*.
 Sed lib. 16. cap. 11. pag. 1019. lin. 4. summam de-
 clarat hoc verbum vel amentiam vel impuden-
 tiam: Τὸ ὡ φάσκειν ἕνια ἰῶν σωμάτων ἐν φωτὶ
 ἰδέμενα μὴ ποιεῖν σκιά, ΑΠΗΛΓΗΚΥΙΑΣ ἐστὶ ψυ-
 χῆς. Dicere enim, quædam corpora in lumine posi-
 ta umbram non efficere, hominis est deplorare perditum.
 Hoc tamen Theopompus fecit; qui auctor est, eos qui
 in templum Jovis in Arcadia, quod a nemine aditur,
 fuerint ingressi, umbræ expertes reddi. Ab Hesy-
 chio ἀπηλγῆκότες etiam exponitur μηκέτι θέ-
 λοντες πονεῖν, non amplius volentes laborare. Quas
 omnes fere significationes Theophylactus in
 hujus loci explicatione conjungit, & mea qui-
 dem sententia rectissime, hoc est, inquit, *segnes*
facti, nolentes laborare ut inveniant bonum, omni do-
 lore tantum non vacantes, ac veluti ad stultitiam re-
 ducti. Quam quidem emphasin tantam nullo
 verbo latino assequi queas. Extrema nempe
 impietas intelligitur, in qua ista omnia insunt,
 ut hujusmodi homines, nullam salutis spem
 habentes, ne quidem amplius conentur ex ma-
 lis suis eluctari, cum omnem miseriæ suæ sen-
 sum perdiderint, neque ullis conscientiae sti-
 mulis

mulis pungantur, sed quidvis sibi licere putent, intelligentia peccatorum omni orbat; qua nulla potest esse major amentia.

Ibid. v. 20. ἐμαΐθετε τὸν Χριστόν.] Μανθάνειν cum accusativo personæ; ut apud Xenophontem rer. Græc. lib. 2. init. pag. 353. lin. 29. Id consilii quibus placuisset, hi ut calamum gestarent, visum fuit: ἵνα ἀλλήλους ΜΑΘΟΙΕΝ ὅποσοι ἔησαν, quo se mutuo, quotquot ipsorum erant, nossent. Quod spicilegii loco addere placuit.

Ibid. v. 25. ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος.) Arrian. Epiet. pag. 102. lin. 20. Quæ ergo est causa quod peccem? Ignorantia. ὃ θέλεις εἶν ΑΠΟΘΩΜΑΙ τὴν ἀγνοίαν; Non vis igitur ut deponam ignorantiam? Item pag. 235. lin. 14.

Ibid. v. 27. Μήτε δίδοτε λόγον τῷ Διαβόλῳ.) Polyb. pag. 1244. lin. 26. ὁ δ' ἄρχων ἀκολούθειν ἔφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ δίδόναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς Διαβολήν. Archoni placebat, ut temporum rationem haberent; ne hostibus calumniandi occasio daretur.

Ibid. v. 29. ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκέσσι.) De hac phrasi nos quærere quid mirum, cum ipse Chrysostomus de ea dubitet, ideoque dupliciter locum hunc exponat, vel ut qui audiunt, gratias vobis agant, quod sermone vestro sint adjuti, vel ut sermo vester eos faciat gratiosos aliis.

aliisque acceptos atque jucundos, ἵνα κεχαριτω-
 μένους αὐτοὺς ἐργάσῃται, inquit. Καθάπερ γὰρ τὸ
 μύρον χάριν δίδωσι τοῖς μεταλαμβάνουσιν, ἔτω καὶ
 λόγος ἀγαθός. *Quemadmodum enim unguentem*
dat gratiam iis, qui sunt ejus participes, ita & sermo
bonus. Mihi magis placet Lutheri aliorumque
 interpretatio: *ut gratus sit audientibus.* Licet
 enim χάριν δίδοναι hoc sensu in Lexicis non re-
 periatur, sed pro *beneficium conferre, sive grati-*
ficari: tamen ut πρὸς χάριν λέγειν *ad voluptatem*
loqui vulgatum est dicendi genus, ita & apud
 Polybium πρὸς χάριν ἀκθεῖν legitur lib. 11. cap. 4.
 extr. Πολλῶ γὰρ ἐστὶν ἀμεινον ὀνειδιζέμεντας ἐν και-
 ρῷ σωθῆναι, μᾶλλον ἢ ΠΡΟΣ ΧΑΡΙΝ ΑΚΟΥΣΑΝ-
 ΤΑΣ, μετ' ὀλίγον ἀπολέσθαι μὴ αὐτοὺς, ἀπολέ-
 σαι δὲ καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλήνας. *Prestat enim lon-*
ge, ut opportune objurgati salutem consequamini, po-
tius quam ut iis nunc auditis quæ futura sint grata,
postmodum & ipsi pereatis, & reliquum omne Græcum
nomen in eandem vobiscum perniciem trahatis. Non
 equidem sum nescius, πρὸς χάριν λέγειν in ma-
 lam partem solere accipi pro *assentari;* neque
 nego, apud Polybium πρὸς χάριν ἀκθεῖν de iis
 intelligi, quæ auditu sunt suavia, licet usu sint
 noxia. Ex hoc tamen apparet, χάριν de sermo-
 nis gratia atque suavitate usurpari, uti & Col.
 IV. 6. Demosth. Philipp. I. pag. 19. lin. 16. ἡ
 τῶν λόγων χάρις, ἀν' ἣ μὴ προσήκοντα, ἐργῶ ζημία
 γίγνεται. *Orationis jucunditas, alieno tempore*
usurpata, reipsa detrimentosa fit.

Ibid. v. 30. λυπεῖτε) *contristetis spurco sermone.* Polyb. pag. 1397. lin. 14. Demochares in Antipatrum multa dicit, δυνάμειν ΛΥΠΕΙΝ τὸν Ἀντίπατρον, quæ Antipatrum offendere poterant. De quibusvis aliis quoque factis usurpatur, quibus alter molestia & dolore afficitur. Ut pag. 1391. lin. 4. Cum, quamdiu Argis moratus est, insolenter potentia abusus esset, πολλὰς ΕΛΥΠΕΙ τῶν Ἀχαιῶν, multos Achæorum offendit. Arrian. exp. Alex. 6, 29, 5. ΕΛΥΠΗΣΕ δὲ αὐτὸν ἡ ὀργή, ἢ τὸ ἔργον. Alexander egerime ferebat scelus in Cyri Cambysis sepulcrum admis- sum. 7, 6, 4. Πευκέστας τε ὁ Περσῶν σατράπης τῇ τε σκευῇ καὶ τῇ φωνῇ περσίζων ΕΛΥΠΕΙ αὐτὸς, ὅτι τῷ βαρβαρισμῷ αὐτὸς ἔχαιρεν Ἀλέξανδρος. Male etiam eos habebat, quod Peucestas Persarum satrapæ cultu ipso atque sermone Persizaret, quodque Alexander barbarica illa affectatione delectaretur. Item 7, 11, 10. & 7, 27, 2. ubi Jollas dicitur λελυπημένος, ἢ πρὸς Ἀλεξάνδρῳ, qui propterea Alexandrum veneno necasse traditur. Unde quæ vis sit huius verbi, intelligere licet.

Cap. V. 13. ἐλεγχόμενα ὑπὸ τῆς φωτός,) Polyb. pag. 1382. lin. 10. a f. ἐνίοι μὲν γὰρ ΕΛΕΓΧΕΣΘΑΙ φασὶ τὰς φύσεις τῶν πρὸς τῶν πρὸς αὐτῶν. Etenim nonnulli animum uniuscujusque ex fortuna ac temporibus maxime deprehendi ajunt. Et pag. 1383. lin. 16. a f. opponitur ἐπισκοπεῖσθαι, cujus & aliud contrarium hic habetur φανεροῦσθαι ὥστε μὴ οἷον ΕΛΕΓΧΕΣΘΑΙ τὰς φύσεις διὰ τῶν, τὸ δ' ἐναν-

ἐναντίον ἐπισκοπεῖσθαι μᾶλλον. *Quare tantum abest, ut huiusmodi factis eorum animus prodatur, quin potius absconditur.*

Ibid. v. 32. ἐγὼ δὲ λέγω) Ita Græci loquuntur, ut rem de qua agitur, diserte expriment. Polyb. pag. 851. lin. 18. a f. *Scipio universos mortales animi magnitudine longo adeo superavit intervallo, ut bonum, quo ne optari quidem a diis majus quisquam ausit, ΛΕΓΩ ΔΕ βασιλείας, regnum dico, fortunæ beneficio sibi sæpius oblatum, sit aspernatus.* Item pag. 1484. lin. 5. Sed plura jam exempla annotavimus ad 1. Cor. I. 12.

Cap. VI. 8. Εἰδότες, ὅτι) Bene Lutherus und wisset / atque scitote, illud cogitate, atque hac cogitatione animos vestros excitate. Sic Casaubonus apud Polybium interpretatur pag. 947. lin. 24. *Παρακαλέσας ἄνδρας ἀγαθὸς γενέσθαι, καὶ μηδὲν εἰκῇ πράττειν· σαφῶς ΕΙΔΟΤΑΣ, ΟΤΙ καὶ ὅσον ἐμποδίζει κλ.* Obtestatus, ut viros fortes se præberent, neve temere quicquam facerent: meminissent etiam atque etiam, in nocturnis aggressionibus quantum oculis impedimenti & obstaculi ad res gerendas nox afferat, tantum mente & virtute esse explendum. Eodem modo & γινώσκων usurpatur pag. 964. lin. 5. *σαφῶς γινώσκοντα, διότι Καρχηδονίων κρατησάντων, δύναται Δαφνυλάττειν τὴν ἀρχήν.* Ita sibi persuaderet, stare suum imperium ita demum posse, si penes Carthaginenses victoria stetisset. Conf. ad Rom. VI. 6.

Ibid. v. II. τὴν πανοπλίαν] Πανοπλία est gravis armatura, sive omnia armorum genera, quibus totum militis corpus tegitur. Ea alia fuit apud alias gentes. Unde πανοπλίας Γαλατικὰς memorat Polybius pag. 297. lib. 14. Qua Romani usi fuerunt, eam idem accurate descripsit lib. 6. cap. 21. toto, quod ut huc apponeretur, quanquam brevitatis causa verbis fere tantum latinis, operæ pretium visum fuit, quo certius quid de armis istis jam fere desuetis constet. Ἔστι δ' ἡ Ῥωμαϊκὴ ΠΑΝΟΠΛΙΑ, πρῶτον μὲν ΘΥΡΕΟΣ, *Iusta arma sunt apud Romanos: ante omnia scutum; latum in superficie gibba duos pedes cum dimidio: longum pedes quatuor. Aut, si sit majus, ad banc mensuram accedit palmus, e duplici tabulato glutine taurino est compactum: extrema superficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur, in ambitu circa superam inferamque partem ferrea prætexitur lamina, qua adversus cæsim illatos ictus munitur; Et ne humo incumbens corrumpatur, adaptatur etiam illi concha ferrea, (is est umbo,) quæ ictus vehementiores defendit, lapidum, sarissarum Et violentorum omnium telorum. Ἀμα δὲ τῷ θυρεῷ ΜΑΧΑΙΡΑ. Simul cum scuto est gladius; quem ad dextrum latus gestat. Hispaniensem ipsi vocant. est hic gladius Et ad punctum ledendum excellens; Et ad cæsim ex utraque parte feriendum vebemens. Constat enim lamina valida Et firma. Πρὸς δὲ τῆς τοῖς, ὕψοι δύο, καὶ ΠΕΡΙΚΕΦΑΛΙΑ χαλκῇ, καὶ προκνημίς. Accedunt pila duo, Et galea ærea, Et ocrea. Sunt e pilis quedam crassa, quedam tenuia: e solidioribus, quæ rotunda sunt pal-*

palmarem habent dimetientem: quæ quadrata, la-
tus; tenuia, sibynis mediocribus sunt similia: atque
hæc gestant cum jam dictis. Istorum omnium bastile
tria fere cubita longum est: aptatur singulis telum
ferreum, hamatum, paris longitudinis cum ipsis lignis:
cujas nexum usionemque adeo firmant valide, ad me-
dia usque ligna religantes, & crebris fibulis consigen-
tes, ut non ante nexus inter utendum laxetur, quam
ferrum frangatur; etsi crassum in fundo, & qua par-
te ligno committitur, digitum unum cum dimidio,
usque adeo magna cautione prospiciunt huic adnexio-
ni. Accedit ad hæc omnia, quod in galea serto pen-
naceo insuper ornantur; pennis nempe tribus puniceis
aut nigris, iisque rectis, longitudine fere cubitalibus,
quæ ubi cæteris armis ad summum verticem acceße-
runt, vir quidem duplo quam sit major apparet; spe-
cies autem existit pulchra & hosti formidabilis. Ac
multitudo quidem assumptâ ad hæc æreâ laminâ, duo-
decim ab omni parte digitorum, quam pectori appo-
nunt, & καρδιοφύλακα cordituum sive pectorale di-
cunt, τελείαν ἔχουσι τὴν κατόπισιν, plenam habent
armaturam. Sed qui centum millium æris censum
habent, loco pectoralis, super cætera arma, ἀλυσιδω-
τὲς πεπιθентаι ΘΩΡΑΚΑΣ, loricas hamis consertas
induunt.

Ibid. v. 16 βέλη πεπυρωμένα) Facit & Ar-
rianus mentionem ignitorum telorum de exp.
Alex. 2, 18, 12. Προκαλύμματα δὲ δέρρεϊς καὶ
διφθέρεαι αὐτοῖς ἦσαν, ὡς μήτε ΠΥΡΦΟΡΟΙΣ ΒΕΛΕ-
ΣΙΝ ἀπὸ τῆς τείχους βάλλεσθαι, τοῖς τε ἐργαζομένοις

προβολὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι πρὸς τὰ τοξεύματα.
*Tegmina iis erant coria & pelles, ut neque missilibus
 ignitis a muro peti possent, & iis qui in opere consti-
 tuti erant eadem operâ propugnaculi loco adversus te-
 lorum ictus essent. Et Thucyd. lib. 2. pag. 97.
 Προκαλύμματα εἶχε δέρρεϊς καὶ διφθέρας, ὥς τῃς
 ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μητε ΠΥΡΦΟΡΟΙΣ οἷσιν
 βάλλεσθαι, ἐν ασφαλείᾳ τε εἶναι. Coriis pellibus-
 que intexerunt, ut ipsi tuto in opere versari possent,
 & ligna ab ignitis jaculis tuta essent. Cujusmodi
 telum Livius Falaricam vocat, & ita describit l.
 12. c. 8. Falarica erat Saguntinis, misile telum ba-
 sili oblongo, & cetera tereti, præterquam ad extre-
 mum, unde ferrum extabat. Id, sicut in pilo, qua-
 dratum suppa circumligabant, linebantque pice. Fer-
 rum autem tres in longum habebat pedes, ut cum ar-
 mis transfigere corpus posset. Sed id maxime, etiam si
 hæssisset in scuto, nec penetrasset in corpus, pavorem
 faciebat, quod quum medium accensum mitteretur,
 conceptumque ipso motu multo majorem ignem ferret,
 arma omitti cogebat, nudumque militem ad inse-
 quentes ictus præbebat. Agit de hoc teli igniti
 genere Casaubonus ad Æneam Tactic. cap. 34.
 pag. 1801. & seqq. Quo capite Æneas docet
 incendium aceto restinguendum, non enim facile esse,
 ignem accendere, magis tamen juvare, si prius ligna
 aceto linantur. Τέτρε γὰρ πῦρ οὐκ ἀπτεται. Nam
 a materia aceto illita ignis abstinet. Quo referri
 forsan possit, quod Paulus jacula illa scuto ex-
 tingui posse ait.*

Ibid. v. 21. Ἰὰ κατ' ἐμὲ) Polyb. pag. 998.
lin. 19. οἱ δὲ πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα, βλέποντες ἤδη
ΤΑ ΚΑΘ' ΑΥΤΟΥΣ, *Agathocles quo res suae loco sta-*
rent intelligens. Item pag. 557. lin. antepenult.

In EPIST. ad PHILIPPEN- *SES.*

CAP. I. 12. μᾶλλον εἰς προκοπὴν τῆς εὐαγγελίας
ἐλήλυθεν.) *magis ad profectum Evangelii cesserunt*,
quam ut ejus incrementum impedierint.
Sic Marc. V. 26. μηδὲν ὠφελήσῃς, ἀλλὰ ΜΑΛ-
ΛΟΝ Εἰς τὸ χεῖρον ΕΛΘΟΥΣΑ. *Arrian. exped.*
Alex. 4, 19, 9. & 10. καὶ ταύτην ἰδόντα Ἀλέξανδρον,
ΕΣ ἔρωτα ΕΛΘΕΙΝ αὐτῆς. *Qua visa, Alexandrum*
ejus amore captum fuisse. Καίτοι τὸ Δαρεῖος ἐκ ΗΛ-
ΘΕΝ ΕΣ ἐπιθυμίαν. *Et Darii quidem uxoris desi-*
derio tactus non fuit. 5, 26, 8. ΕΣ ἵσχύος κλέϑ-
ΗΘΕΝ, *ad tantam gloriam pervenit.* Plato lib. 2.
de republ. ἐλθεῖν εἰς δυνάμιν adipisci potestatem.

Ibid. v. 16. θλίψιν ἐπιφέρειν] Polyb. pag.
322. lin. 7. af. *Timor atque inertia ὀνειδῶς ΕΠΙ-*
ΦΕΡΕΙ τοῖς ἔχουσι, ignominiam, quibus insunt, so-
lent conciliare. Et lin. ult. κινδύνους ΕΠΙΦΕΡΕΙ τῶς
μεγίστους τοῖς πεπιστευκόσι. *In pericula maxima*
eos conjiciunt qui tali duce fidebant. Pag. 873. lin.
21. καὶ τότε μὲν αὐτὰ Ἰὰ γράμματα τὴν αἰχὺνὴν
ὑμῶν ΕΠΕΦΕΡΕ, *Et tunc quidem vel nuda*

*scripta magnam infamiae notam vestro nomini inure-
bant.*

*Ibid v. 18. προφάσει) Nonnulli interpre-
tantur occasione, mea quidem sententia non re-
cte. Licet enim πρόφασις interdum etiam
occasionem sonet: hic tamen cum opponatur
ἀλεθεία, cumque illi dicantur Evangelium an-
nunciassse Ἀλλὰ φθόρον καὶ ἔριον, καὶ ἐξ ἐριθείας non
potest alia significatio locum habere quam *pre-
textus*. Prætexebant enim sane invidiæ suæ no-
cendique cupiditati Evangelii studium. Eo-
dem modo loquitur etiam Polybius pag. 1356.
lin. 15. Critolaus populum in concionem vocare ΠΡΟ-
ΦΑΣΕΙ μὲν χρώμενος, in speciem quidem, ut quæ
acta cum Lacedæmonius essent, exponeret: Τῇ δὲ
ΑΛΗΘΕΙΑ κατηγορίαν ποιεῖμενος Ῥωμαίων, re au-
tem vera, ut Romanos accusaret. Et Arrianus de
exped. Alex. 1, 25, 6. Darius Afisinem ad mariti-
mam oram mittit, ΠΡΟΦΑΣΙΝ μὲν, ὡς Ἀτιζύην
τὸν Φρυγίας σατράπην, τῇ δὲ ΑΛΗΘΕΙΑ τῷ Αλε-
ξάνδρῳ ἔτι τῷ συνεσόμενον, prætextu quidæm legatio-
nis ad Atizyem Phrygiæ satrapam: revera autem, ut
Alexandrum hunc adiret. Sic & τὴν πρόφασιν &
τὸ ἀληθὲς dicit 7, 19, 12. Alexander classem in A-
rabas parabat, ΠΡΟΦΑΣΙΝ μὲν, prætextu quidem,
quod soli ex barbaris illius regionis neque legationes
ad eum misissent, neque quidquam officii aut honoris
sibi detulissent: τὸ δὲ ΑΛΗΘΕΣ, sed revera, (ut mi-
ni quidem videtur) quod nulla eum conquirendi ditio-
hes satietas capiebat. Ubi ἀληθὲς idem est cum
ἀλη-*

ἀληθεία. Ut Latini verum pro veritate, honestum pro honestate dicunt. Alibi non minus eleganter opponuntur πρόφασις & νῆς, 4, I, 2. Cum his redeuntibus Alexander quosdam ex amicis mittit, ΠΡΟΦΑΣΙΝ μὲν, κατὰ πρεσβείαν Φιλίαν ξυνθησομένους· ὁ δὲ ΝΟΥΣ τῇ πομπῇς, ἐς κατασκοπὴν ἢ μᾶλλον ἔφερε, *prætextu quidem amicitie per legationem componendæ: re autem vera non aliò spectabat hæc missio, quam ut naturam Scythicæ regionis specularentur.* Neque hic aliud quid a Paulo per ἀλήθειαν indicatur quam νῆς sive animi ipsorum sententia; ut ἀληθεία sit *sincere*, animo non fucato. Qua vero mente illi invidi Christum annunciarint, Paulus ipse significat v. 16. οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου. Hæc vera erat causa, cui Evangelii propagandi speciem præferebant. Unde diligenter Polybius monet, secernendam esse αἰτίαν & πρόφασιν, quantumque inter se distent, exemplis allatis accurate & copiose demonstrat lib. 3. cap. 6. & 7. Idem Polybius ἀφορμὴν dicit pro προφάσει pag. 1190 lin. 6. a f. ΑΦΟΡΜΗ μὲν χρώμεθα, *eo utens prætextu ἔσ.* Ἡ δὲ ΑΛΗΘΕΙΑ, *vera autem causa erat ἔσ.*

Cap. II. 6. ἀρπαγμὸν ἠγάσαστο) Ἀρπαγμὸν ἠγαῖσθαι est rei vehementer desideratæ & amatæ potiundæ occasionem oblatam avidissime arripere, neque pati, ut ullo modo ea elabatur, nullam moram interponere, sed statim rem optatam persequi, & eam studiosissime cum summa letitia & gaudio occupare,

eaque perfrui. Sicut ex Heliodoro hanc significationem confirmat *Er. Schmidius* quatuor exemplis. Eodem sensu ἔρμαιον ἡγυῖσθαι dicunt; ut Polybius pag. 936. lin. 17. a f. *Heraclides* qui ad maleficiū egregie a natura esset comparatus, ἔρμαιον ἡγυῖσάμενος τὴν ἐπιταγὴν, *Philippi* iussu pro lucro deputans. Pag. 353. lin. 24. ὁ δὲ Μάρκος θεωρῶν τὸ γινόμενον, καὶ νομίσας ἔρμαιον εἶναι. Id cernens *Marcus*, occasionem rei gerendæ sibi datam præsentis lucri loco ducens. Heliodorus hæc duo coniungit lib. 7. ἀπωθεῖται; καὶ ἔχ' ΑΡΠΑΓΜΑ ἔδὲ ἔρμαιον ΗΓΕΙΤΑΙ τὰ πρᾶγμα; *Repellit? Et non potius rapinam ac insperatum lucrum ducit hanc rem?* Habet etiam εὐρημα hanc, vel certe non multum diversam significationem. Ut apud Xenophontem de exped. Cyri lib. 7. pag. 315. lin. 4. εἰ δὲ μισθὸν προσλήψωιντο, εὐρημα εἶδοκει εἶναι. Jam si stipendium præter hoc accipiant, id vero etiam in lucro ponendum videri. Conf. Annot. Xenophont.

Ibid. τὸ εἶναι Ἰσα Θεῶ] *Homerus* dixit: Τὸν νῦν ἸΣΑ ΘΕΩ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι. Hanc nunc tanquam Deum *Ithacenses* suspiciunt. Et: Τιμὴν δὲ λελόγχασι ἸΣΑ ΘΕΟΙΣΙ. Honorem autem sortiti sunt equalem diis. Quorum versuum alterum allegat *Grotius*, alterum *Lamb. Bos.* Sic nomen Ἰσα usurpat etiam *Arrianus* de exped. Alex. 4, II, 6. τὰς θεὰς ΤΑ ἸΣΑ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ Τιμαῖν. Deos eodem, quo homines, modo colere. Et 3, 27, 10. ὁ δὲ δικάϊς ἸΣΑ καὶ τοῖς κρατίστοις τῶν Ἑλλήνων μεταποι-

ποιεῖσθαι. *Perinde atque Græcorum optimi iustitiam colere.*

Ibid. v. 7. χήματι) Cujusque statum atq[ue] conditionem vitæ vocari χήμα, ex Xenophonte jam ostendimus. Eadem notione verbum hoc est etiam apud Polybium pag. 557. lin. 6 a f. θεωρῶν τὸν Ἑρμείαν καὶ ἐπὶ φέροντα κατὰ ΣΧΗΜΑ τὴν ἐξουσίαν. *Animadvertens Hermiam non amplius tolerabiliter (sive pro suo statu) fortunam, ad quam erat euectus, ferre.*

Ibid. v. 8. ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν,) Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 8. pag. 157. lin. penult. μὴ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΑΥΤΟΝ ῥάκη πετιθέμεντα. *Ne abjectior appareat indutus laceris. Qui habitus paulo post χήμα dicitur, ἐν ἀπρεπεί ΣΧΗΜΑΤΙ φαίνεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς, in habitu indecoro conspici, pag. 158. lin. 16. Polyb. lib. 8. cap. 16. Mox quatuor amicis comitatus, quibus mediocrem amictum dederat, αὐτὸς δὲ λιτὴν καὶ ἰσχυρὰν ἀναλαβὼν, καὶ ΤΑΠΕΙΝΟΝ ΑΥΤΟΝ ΠΟΙΗΣΑΣ, προῆγε. in vili ipse & plebeja veste, totus ad humilem conditionem compositus, præire institit. Et pag. 943. extr. Scipio cum legatis quos mitteret, semper aliquos spectatæ prudentiæ viros, aut etiam militares interdum proficisci iubebat ῥυπῶντας καὶ ΤΑΠΕΙΝΟΥΣ εἰς ΔΟΥΛΙΚΑΣ ἐσθῆτας ἀστρεφάζων, sordido humiliq[ue] habitu & ad instar servorum concinnatos. Apparet hinc ad humilem Christi statum referri quidem etiam posse vilem ipsius cultum atque vestitum, si*
vim

vim verbi ταπεινῶν per se spectes. Nec dubium est, quin etiam hac in parte humilem se præbuerit Dominus noster. Sed tamen cum hoc loco Paulus adhortetur ad ταπεινοφροσύνην v. 3. proposito Christi exemplo: omnino intelligendum hic est, Christum fuisse ταπεινὸν τῇ καρδίᾳ, ut ipse ait Matth. XI. 29. præsertim cum Apostolus ipse disertis verbis explanet, in quo se humilem præbuerit, nempe γενόμενος ὑπὸ ἡμῶν μέχοι θανάτου. Atque hoc plane sensu Xenophon ταπεινὸς dicit eos, qui cum opibus dignitateque excellant, tamen magistratum reverentur, obedienterque ejus imperata faciunt. Quo quidem loco vix alium accommodatiorē invenias. De Rep. Laced. pag. 140. lin. 9. ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἱ δυνατώτεροι ὅτε βῆλονται δοκεῖν ταῖς ἀρχαῖς φοβεῖσθαι, ἀλλὰ νομίζουσι ὅτι ἀνελευθερον εἶναι· ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ οἱ κρατίστοι καὶ ὑπερχονται μάλιστα ταῖς ἀρχαῖς, καὶ τῷ ταπεινοῖ εἶναι μεγαλύνονται, καὶ τῷ ὅταν καλῶνται, τρέχοντες ἀλλὰ μὴ βαδίζοντες υπακθεῖν. *Qui aliis in urbibus potentiores sunt, magistratus vereri nolunt, adeoque ducunt hoc esse ab homine libero alienum. Verum apud Spartam præstantissima dignitate viri maxime magistratus observant, ac sibi gloriosum putant, si humiles sint, & arcesiti non gradatim incedendo, sed currendo sese dicto audientes esse declarent.*

Ibid. v. 15. διεστραμμένης) Arrian. Epiict. pag. 114. lin. 10. δόγματα σρεβλά & ΔΙΕΣΤΡΑΜΜΕΝΑ

MENA, opiniones pravae & perversae. Et pag. 210. lin. 8. ὅτως ἔστι τινὰ, ἀ οἱ μὴ πάντα πᾶσι ΔΙΕ-ΣΤΡΑΜΜΕΝΟΙ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰς κοινὰς ἀφορμὰς ὁρῶσιν. Ita sunt quaedam, quae quivis, nisi omnino sit perversus sive obtusus, secundum communes notitias intelligit.

Ibid. v. 17. εἰ καὶ πένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ) etiamsi liber post victimam fidei vestrae, h. e. etiamsi sanguis mihi profundendus sit, postquam vos ad fidem adduxi. Moris enim erat, caesis victimis libamentum superaddere, id est, vinum de patera defundere, quod Arrianus hac eadem phrasi dicit πένδεν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ, de exped. Alex. 6, 19, 11. ἔνταῦθα ταύρους τε σφάζας τῷ Πωσειδῶνι, ἀφῆκεν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ ΣΠΕΙΣΑΣ ΕΠΙ Τῇ ΘΥΣΙΑ, τήν τε φιάλην χρυσὴν ἔσαν, καὶ κρατῆρας χρυσῆς ἐνέβαλλεν ἐς τὸν πόντον χαριστήρια. Ibi tauros Neptuno caesos in mare projecit, libationeque sacrificio superaddita, phialam auream & crateras aureas gratias agens in undas immisit. Et 1, 11, 10. Alexandrum quum jam in mediis Hellesponti fluctibus versaretur, mactato tauro, Neptuno ac Nereidibus ΣΠΕΝΔΕΙΝ ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον, aurea phiala in mare profusa libasse. Item 4, 11, 3. καὶ θύεται ἐκείνοις καὶ ΣΠΕΝΔΕΤΑΙ, iisque & sacra fiunt & libatur. Et 6, 3, 2. Interpres Hesiodi ad lib. 1. oper. & dier. vers. 334. docet τὴν πονομένην εἶναι ὅντιν ἐπίχυσιν πρὸς τὰ ἱερουργήματα, vini infusionem ad celebranda sacra seu conficienda sacrificia. Agit de his libationibus Joh. Phil. Pfeifferus Antiq. Græc. lib. 1. cap. 8. & 29. Ibid.

Ibid. v. 20. γνησίως) Polyb. pag. 415. lin. 18. τὸ δῶγμα ΓΝΗΣΙΩΣ συνεπεκύρωσαν, *decretum pro sua parte candido simpliciue animo affirmarunt.*

Cap. III. 16. τὸ αὐτὸ Φρονεῖν) Supplet Beza copulam &, ex Hebræorum idiotismo, ut ipse ait, apud quos hoc novum non sit in bimembri quoque oratione. Atqui nec in Græca lingua hoc novum est; ita enim Arrian. dissert. lib. 2. cap. 18. pag. 211. lin. 15. τὴν ἀκμασίαν σὺ γέτροφας, ἐπηύξησας. *Intemperantiam tuam fovisti, auxisti.* & pag. 230. lin. 5. a f. & pag. 372. ἀπέχεσθαι δὲ πάντα ἃ θέλει, πεπληρωμένῳ τινὶ εἰκέναι. & pag. 431. lin. 10. σεμνὸς πατεῖς στρατηγῶν, ὑπατεύων. Pag. 498. θελήσας δὲ, καὶ γεγόνε, διώρρωται. *Nec in Latina hoc inusitatum.* Corn. Nep. 22, 2, 2. *Hi totam abalienarunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnarunt, & p. 5. fines imperii propagavit, tota Africa tantum otium reddidit.* *Ibid.* cap. 3, 2. *Erat præterea cum eo adolescens illustris, formosus, Hasdrubal.* In Cicerone quoque innumera dantur exempla.

Ibid. v. 19. ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν,) *Qui de iis rebus gloriantur, quarum eos pudere oportebat, quæ summa est amentia.* Polyb. pag. 389. lin. 15. a f. φίλιππος εἰς τοιαύτην ἀνοίαν, ἥ καὶ ἀπάπτωσιν & καθήκοντι ἤκεν, ὥς ἐφ' οἷς ἐχρῆν Αἰσχυρνεσθαι καὶ ὑπερβολὴν, ἐπὶ τοις ὡς καλοῖς σεμνύνεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν. *Philippus eo venit amentie, & omnis officii fines longe adeo migravit,*

ut quorum pudere ipsum vehementissime oportebat, ea sibi ipse ut praeclare facta laudi duceret, deque iis se impotenter iactaret. Dicitur ἡ αἰσχύνη pro re turpi, pro dedecore atque probro apud eundem. pag. 985. lin. 8. a f. *Facerent saltem quod tyranni solent, βραχέϊαν δὴ τινὰ προβαλλόμενοι ΤΗΣ ΑΙΣΧΥΝΗΣ πρόφασιν, & huic dedecori levem aliquam prae-textum obtenderent.* Ea vero erat ista αἰσχύνη, quod Antiochus & Philippus Ptolemæi filium pupillum relictum e medio tollere aggredierentur. Eodem modo Chrysostomus interpretatur: ἐφ' οἷς ἔδει ἐγκαλύπτεσθαι, ἐπὶ τούτοις σεμνύονται. *In quibus oportebat eos pudore suffundi, seque occultare, in his se efferunt.* Ubi eodem, quo Polybius, verbo σεμνύνεσθαι utitur.

Ibid. v. 20. τὸ πολίτευμα) In triplici potissimum differentia vocabulum hoc deprehendi apud Polybium. I. pro civitate sive incolis urbis alicujus ponitur pag. 4. lin. 16. ἕτε δὲ τῶν Καρχηδονίων ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ πρόχειρός ἐστι τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἡ προγεγενημένη δύναμις, ἧς αἱ πράξεις αὐτῶν. *Et Romanorum & Carthaginensium vires quas prius habuerunt, & bella quae ante gesserunt, Graecorum plerique ignorant.* Pag. 16. lin. 22. pag. 17. lin. 5. a f. pag. 51. lin. 1. pag. 596. lin. 14. a f. πάντων τῶν ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΩΝ ἀμιλλώμενων ὑπὲρ δὲ φθάσαι τῆς πέλας πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν καὶ μετάρθαι τὴν πρὸς αὐτόν. *Cum omnes civitates in dominatu ipsius instaurando & deficiendo ad illum, de celeritate inter se certarent.* Pag. 627. lin. 7.

lin. 7. a f. & pag. 1448. lin. 1. & δυνηθέντες δὲ με-
 τὰρρίψαι τὰ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ πρὸς τὴν ἑ βασιλείας
 συμμαχίαν. *tamen cives ad regias partes pertrahere*
non potuerant. II. Respublica sive forma regi-
 minis hoc nomine appellatur, pag. 178. lin. ult.
 pag. 185. lin. 10. a f. ἑ Κλεομένους τὸ, ἑ πατρίον
 ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ καταλύσαντες, καὶ τὴν ἑννομον βα-
 σιλείαν εἰς τυραννίδα μετασῆσαντες. *Cum Cleo-*
menes constitutam in patria Lacedemone Reipublicæ
formam antiquasset, ac regnum legitimum in tyran-
nidem mutasset. Pag. 215. lin. 13. Antigonus re-
 pentina invasione potitus Sparta, tum in cæteris hu-
 manitate singulari ἑ magnitudine animi usus erga
 Lacedæmonios: τὸ, ἑ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ τὸ πατρίον αὐ-
 τοῖς κατασῆσας, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀνέζευξε μετὰ
 τῶν δυνάμεων ἐκ τῆ πόλεως: *tum etiam avita Reipub.*
forma illis restituta, paucis diebus copias ex urbe
eduxit. Ubi & πολιτεία eodem significatu usur-
 patur lin. 12. a f. ὃ γ' Αντίγονος ὠδραγενόμην
 εἰς Τέγεαν, καὶ τῆτοις ἀποδὲς τὴν πατρίον ΠΟΛΙ-
 ΤΕΙΑΝ. *Antigonus Tegeam venit, ἑ patria Tegeatis*
quoque restituta Reipubl. forma. Pag. 373. lin. 23.
 pag. 374. lin. 2. pag. 479. lin. 14. a f. & pag. 628.
 lin. 7. a f. pag. 1172. lin. 24 pag. 1437. lin. antep.
 ὅτι φιλοποίμην ἑτταράκοντα ἔτη συνεχῶς φιλοδο-
 ξήσας ἐν δημοκρατικῷ καὶ πολυειδῇ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ-
 ΤΙ. *Philopæmenes per quadraginta continuos an-*
nos in populari ac vario Reip statu cum gloria versa-
tus. Pag. 1438. lin. 14. φιλοδοξήσας ἐν ἀριστοκρα-
 τικῷ πολιτεύματι. III. Integræ gentes seu na-
 tiones ita appellantur, quæ societate inter se
 inita

inita in unum quasi reipublicæ corpus coaluerunt, uti nunc Belgæ fœderati, & Helvetii. Ita Polybius Achæorum rempublicam, quæ totam fere Peloponnesum complectebatur, πολίτευμα dicit initio libri 3. pag. 375. lin. 8. a f. Si prius tamen lectori breviter in memoriam revocaverimus, quæ libro secundo præstruximus, tum de cæteris Græcis, tum maxime de Achæis. Ἀλλὰ τὸ καὶ ἔστω τὸ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ὡς ἔδοξεν ἐπίδοσιν λαβεῖν, εἰς γὰρ τὰς πρὸ ἡμῶν καὶ κατ' ἡμᾶς καλεῖται quoniam istorum Respublica nostra & patrum nostrorum memoria admirandum cepit incrementum. Id vero incrementum ita describitur lib. 2. cap. 37. pag. 174. Nostri hac ætate tale tantumque ea res incrementum cepit, vel potius adeo perfecta est, ut non solum ad amicitiam sociali fœdere inter se jungendam coierint: sed etiam legibus, ponderibus, mensuris, pecunia denique eadem utantur: ad hæc, magistratibus, senatoribus, iudicibus iisdem: atque uno verbo, quominus universa propemodum Peloponnesus pro urbe unica possit censi, id unum obstat, quod non eorundem mœnium ambitu omnes ejus incolæ capiantur. Cætera apud illos & in commune & per singulas urbes similia sunt atque eadem. Vix aliunde puto rectius intelligi posse vim hujus vocabuli, quam ex hac descriptione. Et qui ita communi republica utuntur, eodemque imperio, licet locis diversi, reguntur, & omnium rerum societate sunt juncti, apud eundem Polybium dicuntur πολιτεύεσθαι & συμπολιτεύεσθαι. Ut pag. 199. lin. 8. ubi Aratus dux Achæorum, expugnata Mantinea, in-

colas bono animo esse jubet, & sua quemque curare : ὑπάρξειν γὰρ αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν πολιτευομένοις μετὰ τῶν Ἀχαιῶν. *Viventes enim in eadem cum Achæis reip. communione, omni damno fore immunes. Et p. 1432. l. penult. Megarenses qui huiusmodi rerum statum odio habebant, revocata in memoriam pristina societate, quæ ipsis cum Achæis intercesserat, (τῶν Ἀχαιῶν συμπολιτείας,) rursus ad Achæorum amicitiam, sectamque se transtulerunt. Quippe Megarenses principio quidem sub Achæorum formula censebantur : (ἐπολιτεύοντο μετὰ τῶν Ἀχαιῶν.) postquam vero Cleomenes ad Isthmum præsedet, interclusi, consentientibus Achæis sese Bæotis adiungere : sed paulo ante hæc tempora quæ nunc commemoramus, cum Bæotorum administratio eis displiceret, δυσαρεστήσαντες τῇ πολιτείᾳ τῶν Βοιωτῶν, denique ad Achæorum partes transierunt. Pag. 1149. lin. II. συνέβαινε γὰρ τότε πολιτεύεσθαι τὰς Ἀμβρακιώτας μετὰ τῶν Αἰτωλῶν. Nam ea tempestate Ambra-cienses Ætolico concilio sese contribuçant. Pag. 180. lin. ult. συνεπολιτεύσαντο μεθ' ἑαυτῶν αἱ προειρηµέναι πόλεις, γραμματέα κοινὸν ἐκ παλαιότητος προχειρίζοµέναι, καὶ δύο στρατηγούς. Diæta urbes Rempublicam eandem coluerunt, Scribam communem & Prætores duos in orbem eligentes. Item pag. 1153. lin. ult. Atque hoc quidem sensu arbitror a Paulo hic accipi τὸ πολίτευμα. Sumus enim in his terris non cives, sed peregrini, hospites & advenæ, in cælis autem nostra est civitas. Civitas, inquam. Hoc enim nomine & apud Latinos non tantum incolarum societas uno oppido aut urbe collecta, sed & gentes seu nationes in-*

te-

tegræ appellantur, quæ iisdem legibus vivunt, & unum Reip. corpus, dispersæ licet & distinctis locis habitantes, constituunt. Cæsar. lib. 1. de bello Gall. cap. 12. *Omnis civitas Helvetiæ in quatuor pagos divisa est.* Et mox: *Pars civitatis Helvetiæ insignem calamitatem Pop. Rom. intulerat.* Sic aliis locis pasim hac voce est usus. Ita *Civitatem Æduorum* Tacitus lib. 2. Annal. cap. 61. *Hermundorum & Cimbrorum* de Germania cap. 37. & 41. *Brigantum*, Agricola cap. 13. dixit. Faber in Lexico. Sicut ergo mercatorum Batavorum, in quocunque terræ angulo mercaturæ faciendæ causa versentur, civitas est in illo terræ tractu Belgii fœderati: ita quorumcunque sanctorum civitas est in cœlis, hic autem alienæ sunt civitatis, ut Corn. Nepos 18, 1, 2. loquitur; inter se vero sunt *συμπολίται* Eph. II. 19. *Landes-Leute* / tanquam in exteris regionibus viventes. Lutherus optime vertit *Bürgerschaft* in Postill. Epist. Dominic. 3. post Pascha pag. 132. sub fin. hie auf Erden sind wir ja nicht Bürger / da die Welt wohnet / und ihr Heimath und Himmelreich hat; unsere *Bürgerschaft* aber / (spricht St. Paulus) ist mit Christo im Himmel / das ist / in jenem Leben / des wir warten / und hoffen erlöset zu werden / wie jene von Babel / und dahin zu kommen / da wir ewig Bürger und Herren bleiben sollen. Uti ergo Socrates se *κοσμοπολίτην* esse professus est: ita nos hoc dicto Pauli admoniti, *ἑταροπολίτας* nos esse meminisse debemus. Apud Demosthenem etiam significat rationem gerendæ reipublicæ, Orat. de Chers. pag. 43. lin. 13. & 21. & 24.

Cap. IV. 8. *ἔυφημα*) Polyb. pag. 1303. lin. 15. *Senatus laudato Regis animo comiter legatos excepit. Hoc autem propterea factum, quia Tiberius qui ad cognoscenda Regum consilia fuerat missus, reversus ab ea legatione, de hujus Regis & patris ipsius animo erga populum Romanum atque in universum de eorum regno, multa benigna retulerat, ΕΥΦΗΜΟΥΣ λόγους ποιήσασθαι.*

Ibid. v. 10. ἤδη ποτέ) jam tandem. Arrian. de exp. I, 7, 2. ut sese a gravi Macedonum imperio ΗΔΗ ΠΟΤΕ jam tandem assererent. Sic & Rom. I. 10. Chrysostomus: ὅ, ἤδη ποτέ, χρόνον δηλῶντός ἐστι μακρόν. Illud tandem aliquando, longum tempus indicantis est.

Ibid. ἡκαιρεῖσθε δέ.) Quærit de hoc verbo Chrysostomus: τί ἐστίν, ἡκαιρεῖσθε; & respondet: ὅτι τὰ θυμίας ὑμῶν, φησιν, ἀλλὰ τὴν ἀνάγκης. ὅτι εἴχετε ἐν χερσὶν, ὅδὲ ἐν ἀφρονίᾳ ἦτε. ἔτο γὰρ ἐστίν, ἡκαιρεῖσθε δέ. ἀπὸ τῆς κοινῆς αὐτὸ συνηθείας ἔλαβεν. ἔτω γὰρ οἱ πλείους λέγουσιν, ὅταν αὐτοῖς μὴ μετὰ ἀφρονίᾳ ἐπιρρέῃ τὰ βιωτικά, ἀλλ' ἐν στενοχωρίᾳ ᾗ. Non negligentiae vestrae, inquit, erat, sed necessitatis. Non habebatis ad manum, neque abundabatis opibus. Hoc enim est, opportunitate autem destituebamini. Ex communi loquendi consuetudine hoc sumsit. Ita enim plerique loquuntur, quando ipsis non satis copiose affluunt res ad vitam necessariae, sed in angustiis versantur. Quam sententiam optime ex nostræ linguæ consuetudine ex-

expressit Lutherus: aber die Zeit hats nicht wollen leiden. Ita enim loquimur de iis, quibus eo potissimum tempore non suppetunt ad largiendum copiarum. Confirmat hanc verbi istius notionem nonnihil locus Polybii, in quo αἱ τῶν βίων εὐκαιρίαι dicuntur facultates atque opes lib. I. cap. 59. pag. 84. lin. 17. a f. κατὰ τὸ τὰς τῶν βίων ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ καθ' ἓνα καὶ δύο καὶ τρεῖς ὑφίσταντο παρέξεν πεντήρη κατηρητισμένην. Pro modo facultatum singuli, aut bini, vel etiam terni unam quinqueremem cum omni suo instrumento præbendam suscipiebant. Item pag. 764. lin. 5. a fine. & pag. 832. lin. antep. & pag. 1417. lin. 17. Magis etiam huc facit verbum εὐκαιρεῖν, quo idem utitur de iis qui possunt pecunias in commune conferre; conjungitque tanquam synonyma εὐκαιρεῖν καὶ δυναμένους die das Vermögen haben und es thun können lib. 4. cap. 60. extr. Allegat & Suidas in voce εὐκαιρεῖν ex Polybio τῶς δοκῶντας εὐκαιρεῖν τοῖς βίοις, qui videntur opibus valere. Polyb. pag. 1404. lin. 19. τῶς εὐκαιρεῖν τοῖς βίοις locupletissimos homines. & pag. 1466. lin. 13. Sic ergo & hoc loco ἀκαιρεῖντες sive ἀκαιρέμενοι, iidem sunt qui μὴ δυνάμενοι.

Ibid. V. II. καθ' ὑστέρησιν λέγω) propter penuriam, non quod eo dicam, quasi inopia laborarim, vobis nihil suppeditantibus. Sic κατὰ usurpatur Arriano de exped. Alex. 7, 21, II. ὅσοι ὑπὸ γήρως ἢ ΚΑΤΑ πῆρῳσιν ἀπόλεμοι ἦσαν. Qui aut senectute aut debilitate aliqua inepti bello facti erant. I, 17, 14. τῶς μὲν ΚΑΤ' ἔχθραν, τῶς δὲ κατὰ

ἀρπαγὴν χρημάτων ἀποκτενεῖ ὁ δῆμος. *Partim odio, partim spe prædæ eos occidet populus. Ubi priori loco κατὰ causam antegressam, posteriori finalem significat. Item 2, 12, 9. & 5, 21, 4. ΚΑΤΑ ἔχθραν τὸ Πῶρξ μᾶλλον ἢ Φιλία τῇ Ἀλεξάνδρῳ. Magis odio Pori, quam amore Alexandri motus. Polyb. pag. 1089. lin. penult. ὃν μόνον ΚΑΤΑ προαίρεσιν καὶ ΚΑΤ' εὐνοίαν, Σικελιωτὰ πάντες εὐδόκησαν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα εἶναι καὶ βασιλέα· δεύτερον δὲ ΚΑΤΑ τὴν ἰέρωνος ἔπαππας δυνατείαν. Quem solum omnes Siculi ex certo consilio ex ob benevolentiam ducem ac Regem habere consenserunt: deinde propter Hieronis avi ipsius dominatum. Vel etiam verti potest de penuria; ut apud Polybium accipitur pag. 1394. lin. 8. a f. ΛΕΓΩ δὲ ΚΑΤΑ τὴν ἐν τοῖς χρόνοις καὶ ταῖς ἀναγραφαῖς ἐπιφασιν τὴν ἀκριβείαν, καὶ τὴν περὶ τοῦ μέρους ἐπιμέλειαν. Studium dico ac diligentiam in temporum rerumque notatione.*

Ibid. ἐν οἷς εἰμι) in quibus sum, i. e. quacunque fortuna utar, in quocunque statu sim, quantumcunque res mihi arctæ sint. Sic Arrian. Epiet. lib. 1. cap. 22. pag. 90. lin. 4. Quid mihi cum Jove negotiū est, si juvare me non potest? καὶ πάλιν, τί μοι καὶ αὐτῷ, εἰ θέλει με ἐν τοιαῖς εἶναι, EN OIS EIMI. Et rursus, quid mihi cum illo, si me vult in his (malis) esse, in quibus sum? ἐν κακοῖς εἶναι dicitur pag. 97. lin. 23. pag. 98. lin. 12. pag. 99. lin. 1. & apud Polyb. pag. 102. lin. 14. a f. & lib. 4. cap. 55. extr. τὰ μὲν ἐν κατὰ τὴν Κρήτην

ἐν Ἰάτοις ἦν. *Et in Creta quidem status rerum hic fuit.* Ibid. cap. 57. item extremo. & pag. 1038. lin. 7. ἐν κακοῖς ὦν, *malo tunc loco res ejus erant.*

Ibid. v. 12. οἶδα δὲ λαπεινῶσθαι,] Ἰατέσι, *inquit Chrysostomus, καὶ ὀλίγοις κεχρηῆσθαι οἶδα, καὶ λιμὸν φέρειν, καὶ ἐνδεῖαν. id est, ἔ paucis mihi scio, ἔ famem ferre ἔ egestatem.* Metonymice λαπεινῶσθαι dicitur pro *inopem esse*, quia ut divitiæ attollunt, ita paupertas deprimit animum. Hinc Ariianus de Ulyssæ, cum naufragus ejectus esset, μή τι ΕΤΑΠΕΙΝΩΣΕΝ αὐτὸν ἢ ἀπορίᾳ; *num fregit ipsius animum inopia?* dissert. Epict. lib. 3. cap. 26. pag. 402. lin. 4.

Ibid. v. 15. εἰς λόγον δόσεως) Polyb pag. 900. lin. 17. a fine: *Hoc perinde est, ὡς ἂν εἴ τις ὑπὸ γονέῳ ἰδίᾳ φάσκων Εἰς ἀργυρίᾳ ΛΟΓΟΝ ἀδικεῖσθαι, ut si quis pecuniæ alicujus fraudem sibi a parente factam diluitans, propterea armatus ipsum iret occisum, a quo vitam accepit.*

Ibid. v. 16. καὶ δις) *aut bis.* Sic καὶ usurpatur Tit. III. 10. & apud Polyb. pag. 284. lin. antep. ἐπὶ δυοῖν καὶ τρισὶν ἡμέραις, *ad duos tresve dies.*

Ibid. v. 18. Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ πείσεύω πεπλήρωμαι) *Interpretes video plerosque omnes in verbo ἀπέχω emphasin querere, quasi dicat se omnia accepisse, quæ ipsi per*

Epaphroditum miserint, ut hæc sit ἀποχή, five testimonium recepti debiti. Sed præterquam quod ita præsens accipiatur pro præterito, quod non, nisi ubi necesse est, fieri debet: parum abesset hic sermo a tautologia, ἀπέχω πάντα - - δεξάμενος &c. *recepi omnia posteaquam accepi &c.* Quare hic sine causa puto discedi a vetere interprete, qui mea quidem sententia rectissime verterat, *habeo*. Ita loquitur Epictetus in simili argumento apud Arrian. lib. 3. cap. 24. pag. 372. lin. 8. τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν, ΑΠΕΧΕΙΝ δὲ ΠΑΝΤΑ ἃ θελεῖ, ΠΕΠΛΗΡΩΜΕΝΩ, ἵνα εὐκλέναι & δίψῃ δὲ προσεῖναι αὐτῷ, & λιμὸν. *Idem quod beatum est, habere oportet omnia quæ vult, & expleto alicui simile esse. Non sitim oportet ipsi adesse, non famem.*

Ibid. v. 22. οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.) Si ex Polybio de significatione τῆς οἰκίας judicare licet, non hi domestici sive aulici sive liberti Neronis fuerint, sed cognati ejusdem. Ita enim Polybius locis plurimis. Ut pag. 190. lin. 5. αἰδικίας εἰς τὴν Μακεδόνων ΟΙΚΙΑΝ, *injuria regibus Macedonum illata.* Pag. 192. lin. 8. & pag. 201. lin. 22. ἄνδρα τῆς ἐπιφανέστατης ΟΙΚΙΑΣ ὑπάρχοντα, *nobilissimo genere prognatum.* Pag. 238. lin. 1. *spe sua omni locata ἐν τῇ Μακεδόνων ΟΙΚΙΑ in Macedonum regia, quod bello Cleomenico socia arma cum Antigono junxerat.* Ibid. lin. 11. Et pag. 331, lin. 16, *Romani Dictatorem creant Q. Fabium Maximum, virum & prudentia insignem, & familia honesta prognatum.* ἐτι γὰρ ἐπεκαλεῶντο καὶ καθ' ἡμᾶς
ΟΙ

ΟΙ ΤΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ Μάξιμοι, ἔτο δ' ἐς μέ-
γιστοι, Δὲ τὰς ἐκείνῃς τὰνδρὸς ἐπιτυχίας καὶ περά-
ξεις. *Sane etiam memoria nostra qui ejusdem stir-
pis erant, Maximi propter magnitudinem rerum ab
illo feliciter gestarum nominabantur.* Pag. 423. lin.
II. Δὲ τὸ κατὰ γένεσιν ὑπάρχειν ἔγγιστα τὴν ΟΙΚΙΑΣ
ταύτης. *quod hanc regiam domum proximi continge-
bat.* Et pag. 499. lin. 16. a f. pag. 537. med. pag.
569. lin. 7. Δὲ τὴν τὴν οἰκίας ἀρχαιότητα. *quod an-
tiquissima prognatus esset stirpe.* Pag. 597. lin. ult
& pag. 613. lin. 20. a fine: ἐξ οἰκίας ὁρμώμενον
τοιαύτης, ἡ μάλιστ' αὖ πῶς αἰεὶ τὴν ὅλων ἐλπίδ' ἔ-
φίεται. *Ex ea domo ortus, quæ nescio quomodo præ
cæteris, summi imperii spe ducitur.*

In EPIST. ad COLOSSEN- SES.

CAP. I. 6. Ἐπαρόντ' εἰς ὑμᾶς) id est, ὡς γε-
γενομένῃς πρὸς ὑμᾶς, ut interpretatur Came-
rarius, quod pervenit ad vos. *Vulgatissimum lo-
quendi genus apud Polybium.* Ut pag. 154.
lin. 5. *Copias ad fines usque educebant, ὡς ἡδη*
ΠΑΡΟΝΤΩΝ Εἰς τὴν χώραν τῶν πολεμίων, *hostes*
adesse rati. Pag. 405. lin. 10. a f. Φίλιππος δὲ
μετὰ δυνάμεως βοηθῶν τοῖς Ἀχαιοῖς ΠΑΡΗΝ Εἰς
Κόρινθον. *Inter hæc Philippus ad ferendam opem*
Achæis Corinthum pervenit. Pag. 472. lin. ante-
pen. ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ τὴν Ὀλυμπίας ἀναζεύξας τὴν
ἐπὶ Φαργαίαν, ΠΑΡΗΝ Εἰς Τέλφουσαν, κακείθεν

ΕΙΣ ΗΡΑΪΑΝ. *Philippus castra movet ab Olympia Pharaam versus, & mox Telphussam venit: inde Heraam.* Pag. 711. lin. 12. a f. ΠΑΡΩΝ ΕΙΣ ΘΕΤΤΑΛΙΑΝ, *cum in Thesbaliā venisset.* Pag. 806. lin. 1. παρὴν εἰς τὴν ἀγορὰν, *venit in forum.* Item pag. 842. lin. 4. a f. pag. 996. lin. 14 pag. 1049 lin. 16. a f. *Quum non posset Quintius comperiri quo loco hostes castra haberent; certo tamen sciret, ὅτι πάρεστιν εἰς Θετταλίαν, in Thesbaliā ipsos jam advenisse.* Est ergo metaphora a rebus animatis. Unde Chrysostomus: παρόντ' ὃ δὲ μεταφορικῶς ἔπεν. Ne vero ex eo quod accessisse dicitur, suspicetur quis, abscesisse iterum, idem Chrysostomus ita commentatur: ὃ παρεγένετό, φησι, καὶ ἀπέστη, ἀλλ' ἔμεινε καὶ ἔστιν ἐκεῖ. *Non accessit, inquit, & recessit, sed mansit & est ibi.* Non quasi verbum hoc per se significet manere & esse alicubi, non vero accedere; sed quod hoc loco ita sit accipiendum. Nam verbum quidem ipsum nil amplius quam accedere significat, sive quis permaneat in quem accessit locum, ut pag. 479. lin. 9. a f. *Philippus Megalopoli profectus, per Tegeam ducto agmine ΠΑΡΗΝ ΕΙΣ ΑΡΓΥΝΟΝ, καὶ κεῖ τὸ λοιπὸν μέρε' ὃ χειμῶν διέτριβε, Argos venit, ibi reliquam hiemis partem egit.* sive quis statim iterum alio se conferat, ut in eo, quem ex pag. 472. modo citavimus loco.

Ibid. v. 10. ἀξίως ὃ Κυρίῳ) Polyb. pag. 868. lin. 15. ΑΞΙΩΣ μὲν ὃ πατρὸς Βάρκα, καλῶς δὲ καὶ γενναίως τὰς περικτείας καὶ τὰς ἐλαττώσεις

σεις διέτέλει Φέρων, *Quam semper patre Barca dignum se filium praeberit, & forti ac generoso animo omnes casus adversaque omnia tulerit.* Pag. 358. lin. 15. ἐντειλάμενοι σὺν καιρῷ κρίναι τὰ ὅλα γενναίως, καὶ τὴν πατρίδα ΑΞΙΩΣ. *Fortiter & pro maiestate Romani nominis rem cernere jubent.*

Ibid. v. 13. μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν)
 Nisi jam ex Xenophonte ostensa esset verbi huius significatio, ad declarandam rerum publ. regnorumque mutationem usurpari soliti, ex Polybio intelligi posset, ut pag. 185. lin. 9. a f. Ἐμὲν Κλεομένης, τότε πατριὸν πολίτευμα καταλύσαντες, καὶ τὴν ἐννομον βασιλείαν εἰς τυραννίδα μεταστήσαντος. *Cum Cleomenes constitutam in patria Lacedaemone reipublicae formam antiquasset, ac regnum legitimum in tyrannidem mutasset.* Et pag. 1434. lin. 14. Ὀρτιγο Γαλατίας regulus ἐπεβάλετο τὴν ἀπάντων τῶν Γαλατῶν δυναστείαν εἰς αὐτὸν μεταστήσαι, omnium Gallorum principatum ambibat. Item pag. 178. lin. 7. a f. pag. 636. lin. 4. pag. 637. lin. 13. pag. 637. lin. 14. a fine. Cæterum vocabulum βασιλείας significanter hic opponitur τῇ ἐξουσίᾳ. Quanquam enim omne regnum est & dicitur ἐξουσία, ut pag. 634. lin. 20. τὸ μὲν ἐν παλαιὸν ἐνεγέρσασκον ταῖς βασιλείαις οἱ κρινέμενοι ἀπαξ, καὶ τυγχόντες τῇ ἐξουσίᾳ ταύτης. *Ac primis quidem temporibus qui electione populorum regiam potestatem semel fuerant adepti, in regnis suis consenescebant: non tamen omnis ἐξουσία, etiamsi unius, continuo regni*

nomen meretur, ut idem Polybius docet lib. 6. cap. 2. init. ἔτε γὰρ πᾶσαν δὴπρ μοναρχίαν εὐθείως ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ ῥητέον· ἀλλὰ μόνην τὴν ἐξ ἐκόντων συγ-
χωρημένην, καὶ τῇ γνώμῃ τὸ πλεῖον ἢ φόβῳ καὶ βίᾳ
κυβερνωμένην. *Neque enim unius dominationem omnem regnum esse statim existimandum: sed eam demum quæ volentibus conceditur, & quæ consilio potius quam metu aut vi regitur.* Et pag 633. lin. 7. a fine: καὶ δὴ τῷ τοιαύτῳ τρόπον βασιλεὺς ἐκ μοναρχίας λανθάνει γενόμενος· ὅταν πρὸς τὸ θυμὸν καὶ τὴν ἰσχύα μεταλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν ὁ λογισμὸς.
Atque hoc pacto, quum a ferocia & robore ad rationem principatus fuerit translatus, pro eo quod erat monarchus invidioso nomine, sensim nemine animadvertente Rex evadit. Quæ si quis ad regnum Christi & potestatem Satanæ accommodet, quæ utriusque sit ratio, & quod discrimen, ex ipsa hac vocis βασιλείας notione facile perspiciet.

Ibid. v. 19. ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι.] Τὸ εὐδόκησε non construitur cum verbis ἐν αὐτῷ, sed cum infinitivo κατοικῆσαι, & subintelligendum, ὁ Πατήρ, vel τῷ Πατρί, nam & hujus posterioris syntaxeos exempla dedimus ad Matth. III. 17. n. 4. sed priorem illam hic malim, utpote usitatiores, ut Luc. XII. 32. Rom. XV. 26. 27. 1. Cor. I. 21. 2. Cor. V. 8. Gal. I. 15. Col. I. 19. 1. Thess. II. 8. III. 1. Simile exemplum occurrit apud Polybium, ubi ἐν αἰς εὐδόκησε dicitur, neque tamen εὐδόκησε refertur ad ἐν αἰς, sed ad sequentem infinitivum οἰσεῖν lib. 2. cap.

cap. 12. pag. 139. lin. 5. a fine: ἡ τεῦτα Διὰ πρεσ-
βευσαμένη πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, ποιεῖται συνθήκας, ἐν
αἷς εὐδόκησε, φέρει τε τοὺς Δαταχθέντας οἰσεῖν.
*Teuta legatis ad Romanos missis, pacem hisce condi-
tionibus cum illis sancit, ut tributa, quæ ipsi impera-
rentur, quotannis penderet.*

Cap. II. 4. ἐν πιθανολογίᾳ.) Hæc infra
v. 8. ἀπάτη dicitur. Polyb. pag. 197. lin. 4. a f.
ἐπειδὴ περ ἐν ἐκείνοις μὲν ἡγεῖται τὸ ΠΙΘΑΝΟΝ, καὶ
ἡ ψεῦδος, Διὰ τὴν ΑΠΑΤΗΝ τῶν θεωμένων· ἐν δὲ
τοῖς γάληθις, Διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν φιλομαθέν-
των. *Siquidem apud tragicos regnat probabilitas,
etiam falsa, ut decipiantur spectatores: apud rerum
scriptores veritas, ad studiosorum utilitatem.*

Cap. III. 8. αἰσχρολογίαν) Utilissimum
de hoc vitio vel vitando vel redarguendo exstat
præceptum Epicteti Enchir. cap. 55. Ἐπισφαλές
δὲ, καὶ τὸ εἰς ΑΙΣΧΡΟΛΟΓΙΑΝ προελθεῖν· ὅταν δὲ
τε συμβῇ τοιούτον, ἂν μὲν εὐκαιρον ᾖ, ἐπίπληξον τῷ
προελθόντι· εἰ δὲ μὴ, τῷ γε ἀποσιωπήσαι, καὶ
ἐρυθρεῖσθαι, καὶ σκυθρωπῆσαι, δηλῶ γίνεσθαι δυσχε-
ραίων τῷ λόγῳ. *Periculosum est etiam ad orationis
obscenitatem progredi. Cum igitur tale quippiam in-
ciderit, aut (si feret opportunitas) objurgabis eum qui
sermonem illum injecerit: aut taciturnitate saltem, et
rubore vultuque ostendes, eam orationem tibi displic-
uisse.*

Ibid. v. 15. βραβεύειν) Polyb. pag. 170.
lin.

lin. 10. af. *Διὰ τὸ μὴ τὸ πλεῖον, ἀλλὰ συλλήβδην ἅπαν τὸ γινόμενον ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, θυμῷ μᾶλλον ἢ λογισμῷ ΒΡΑΒΕΥΕΣΘΑΙ.* *Quoniam, non dicam pleræque, sed prorsus omnes actiones Gallorum ira magis ἢ impetu quam consilio reguntur.* Pag. 372.

lin. 22. *ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΗΣ δὲ τῇ μάχῃ τὸν προειρημένον τρόπον.* *Commisso autem praelio ad eum quem diximus modum.* Pag. 629. lin. 21. *Optimatum principatus est, ἥτις ἂν κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τῶν δικαιωτάτων καὶ φρονιμωτάτων ἀνδρῶν ΒΡΑΒΕΥΗΤΑΙ,* *ubi iustissimi prudentissimique viri per electionem rerum, summa potiuntur.* Pag. 641. lin. 1. *ΒΡΑΒΕΥΕΙΝ τὰ δοκῶντα τοῖς πλείοσι, e suffragiis majoris partis populi legem aut plebiscitum condere.* Pag. 1331. lin. 18. *Aulus Postumius στρατηγὸς ὢν ἐξαπέλεκτος, καὶ ΒΡΑΒΕΥΩΝ τὸ Διὰβόλιον, Prætor, qui Senatum tunc habebat.* Pag. 1444. lin. 7. a f. *Hostilius diversatus apud Nestorem Cropsium, opportunam plane adversus se insidiarum ansam hostibus præbuerat, εἰ μὴ τύχη τις ΕΒΡΑΒΕΥΣΕ πρὸς τὸ βέλτιον, ἢ ἂν μοι δοκεῖ Διὰφυγεῖν, quam nisi benignior quædam fortuna deflexisset, prorsus effugere nullo modo poterat.* Demosth. Olynth. 3. pag. 12. lin. 7. a f. *τὰ τῶν ἄλλων δίκαια ΒΡΑΒΕΥΕΙΝ, reliquorum controversias disceptare.* Quæ loca fere omnia confirmant interpretationem Germanicam Lutheri, & quam eidem addidit glossam: *Regiere / das ist / er sey Meister / und erhalte euch in allen Anfechtungen / daß ihr nicht murret wider Gott / sondern auf Gott trocken inßget / nach dem / was Christus sagt Joh. 16. v. 33. In mundo pressuram, in me pacem.* *Ibid.*

Ibid. v. 21. μὴ ἐρεθίζετε) Arrianus in Enchiridio Epicteti videtur ἐρεθίζειν posuisse pro λοιδορεῖν conviciari & ῥύπτειν verberare, cap. 21. Μέννησο, ὅτι ἔχ' ὁ λοιδορῶν, ἢ ῥύπτων ὑβρίζει, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ πρὸς ῥάτων, ὡς ὑβριζόντων, ὅταν δὲν ΕΡΕΘΙΣΗ σέ τις, ἴσθι ὅτι ἡ σὴ σε ὑπόληψις ΗΡΕΘΙΣΕ. *Memento, non eum qui convicietur aut verberet, auctorem esse contumeliæ: sed opinionem de eis, tanquam contumeliosis, conceptam. Cum igitur te quispiam irritarit, opinione tua te irritatum esse scito. Et ista duo potissimum, convicia & verbera, in patre ferenda, idem Epictetus monet cap. 37. Pater est? præcipitur, curam ejus agendam, cedendum ei in omnibus, ἀνέχεσθαι λοιδορῶντων, παύωντων, si convicietur, si verberet, ferendum esse. In conviciando igitur & verberando cum sæpe modum excedant parentes, hortatur eos Apostolus, ut lenitate erga liberos utantur, neque morositate aut sævitia nimis onerent vel plane frangant eorum patientiam.*

Cap. IV. 16. τὴν ἐκ Λαοδικείας) Quæ hæc fuerit epistola, nunquam fortasse ad liquidum deducetur. Interim nolim cum Beza dicere, fœde errare, qui ex hoc loco suspicati sint, quandam fuisse epistolam Pauli ad Laodicenses scriptam. Sane verba græca huic sententiæ non repugnant. Ita Polybius τὴν ἐκ τῆς Ῥώμης πρεσβείαν dicit legationem quæ a Lacedæmoniis Romanam missa fuerat, Legat. XIV. pag. 1119. lin. 14. α f. Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν ἔσται συνέβη καὶ τὴν ἐκ τῆς Ῥώμης

Ρώμης πρεσβείαν, ἣν ἀπέστειλαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς γενέσθαι διεψευσμένην τῶν ἐλπίδων. *Contigit tempore eodem, ut ὅτι missa a Lacedæmoniis legatio Romam rediret, re infecta cujus perficiendæ spe illuc iverat.* Neque ordo collocationis permittit, ut verba ἐκ τῆς Ρώμης referantur ad ὡς γενέσθαι. Sic enim dicendum fuisset τὴν πρεσβείαν ἐκ τῆς Ρώμης ὡς γενέσθαι. Eodem modo loquitur Legat. 130. p. 1331. l. antep. ὅτι τῶν ἐκ τῆς Ρώμης πρεσβευτῶν ἀνακαμψάντων εἰς τὴν Ἀχαΐαν. *Legatis qui Romam iverant, reversis Achajam.* Rectius ergo Lutherus, quam vulgo existimatur, & hunc locum interpretatus est: und daß ihr die an die von Laodicea leset.

Ibid. v. 17. βλέπε) diligenter attende. Polyb. pag. 1265. lin. antepen. ὡς καλέσονται βλέπειν τὰς καὶ τὴν πείρασιν. *Monendum, ut temporum conditionem ac periculum imminens attendere.*

Ibid. πληροῖς] Eleganter Græci dicunt, πληρῶν & ἐκπληρῶν ἔργον, ἀγωνίαν, quod Latini similiter explere, obire officium, munus, ministerium. Epictetus in Enchirid. cap. 31. Ἐὰν ἕκαστος ἐκπληρῶσιν τὸ ἑαυτοῦ ἔργον. Hæc Lamb. Bos. Quod genus exempla & in dissertationibus Epicteti reperiuntur, ut lib. 1. cap. 16. pag. 69. lin. 9. lib. 3. cap. 18. pag. 327. lin. 3. pag. 361. lin. 12. a f. & pag. 388. lin. 7. & in eodem Enchiridio cap. 59. τὸ πρόσωπον ἐκπληρῶσαι personam tueri, sustinere.

In I. EPIST. ad THESSALONICENSES.

CAP. II. 1. οἶδατε τὴν εἰσόδον ἡμῶν τὴν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι & κενὴ γέγονεν.) Pro: οἶδατε ὅτι ἡ εἰσὸς ἡμῶν ἡ πρὸς ἡμᾶς & κενὴ γέγονεν. Cujus syntaxeos exempla dantur in Arriano innumera, quorum nonnulla videre licet ad Joh. VIII. 54. & Act. XVI. 3. Sic & Coloss. IV. 17. loquitur.

Ibid. v. 2. ἐν πολλῷ ἀγῶνι) in multis periculis. Ita Chrysostomus alique. Quo sensu verbum hoc usurpat Arrian de exped. Alex. 3, 15, 1. Quum dubie initio essent Macedonum res, Parmenio confestim nuncium ad Alexandrum mittit, qui significet, ὅτι EN ΑΓΩΝΙ ζυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς, καὶ βοηθεῖν δεῖ, agmen suum in discrimine versari, auxilioque suo opus esse. Et Polyb. pag. 447. lin. 1. ἦσαν γὰρ οἱ Σινωπεῖς EN ΑΓΩΝΙ, μὴ πολιορκεῖν σφᾶς ὁ Μιθριδάτης ἐγχειρήσῃ. Erant Sinopenses in metu, ne obsidere ipsos Mithridates aggrederetur.

Ibid. v. 3. ἐξ ἀκαθαρσίας) De puritate animæ Epictetus agit toto capite II. lib. 4. in quo impuritatem ejusdem ita describit pag. 507. l. 5. Ψυχῆς μὲν ΑΚΑΘΑΡΣΙΑ, δόγματα πονηρά. Animæ impuritas sunt dogmata mala, five pravæ opinionones de rebus bonis & malis.

Ibid. v. 8. ἰμειρόμενοι ὑμῶν) Vocem poëtica esse ait Grotius. Utitur tamen ea Polybius pag. 469. lin. 12. πᾶν ὑπομένομεν ἰμειπόντες (εἰρήνης μεταχεῖν.) *Pacis desiderio nihil non perferimus.* Sed poëtica interdum ab Historicis usurpari notum est,

Ibid. εὐδοκῶμεν μεταδῆναι) Vocem εὐδοκεῖν Grotius ait exstare quidem apud Polybium & alios, sed in constructione cum infinitivo propriam esse LXX. interpretum; & hoc velle Hieronymum. Nimis quidem confidenter hoc; cum aliquoties apud Polybium infinitivo junctum legatur, ut p. 603. lin. penult. εὐδοκῶν εἰσφέρειν. Pag. 1073. lin. 10. εὐδοκῶ διακριθῆναι. Pag. 109. lin. 8. a fine: εὐδοκῆσαι κοινωνοῦν αὐτὸν προσλαβέσθαι. Quæ loca integra citavimus ad Matth. III. 17.

Ibid. v. 10. ὁσίως καὶ δικαίως) Polyb. pag. 1185. lin. 3. παρὰ θεῶν καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ΔΙΚΑΙΑ, καὶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ΟΣΙΑ, *violare omnia humana divinaque jura.*

Cap. III. 6. καθάπερ καὶ ὑμεῖς ὑμᾶς) scil. videre desideramus. Eadem ellipsis est infra v. 12. & IV. 5. I. Cor. I. 14. Hebr. IV. 2. V. 4. & apud Arrian. exp. 7, 1, 1. *Cupido cepit Alexandrum navigandi per Euphratem ac Tigrim in Persicum mare, fluminumque in mare exitus visendi, καθάπερ ἔινδῃ καὶ τὴν ταύτην θάλασσαν, quemadmodum*

dum, & Indi ostia, & quod ex ea parte est mare viderat.

Cap. IV. 6. ὑπερβαίνειν) Proprie Polybius dicit ὑπερβῆναι τὰς τῆς Ἀσίας ὁρίδας, pag. 2. lin. 24. Quoties Asia fines transgredi sunt ausi, non solum de imperio, verum & de propria salute sunt periclitati. Atque hinc translationem ductam ait Chrysostomus: Καλῶς εἶπε, μὴ ὑπερβαίνειν. καὶ γὰρ ἐκάστω ὁ Θεὸς ἀπένευμε γυναῖκα, καὶ ὁρίδας ἔθηκε τῇ φύσει, τὴν μίξιν ἐκείνην τὴν πρὸς τὴν μίαν, ὥστε ἢ πρὸς τὴν ἑτέραν, ὧς δαβασίς ἐστι, καὶ ληστεία, καὶ πλεονεξία. Bene dixit, non transgredi. Etenim cuique Deus attribuit uxorem, & terminos posuit naturæ, nempe concubitus cum una; quare concubitus cum altera, est transgressio, & latrocinium & habendi cupiditas. Sic etiam Hieronymus hunc locum intellexit in Comment. Epist. ad Ephes. Cap. 4. Diligenter observa, quia ad castitatem nos provocans, & volens uxoribus tantum esse contentos dixerit: Ne quis supergrediatur, & circumscribat in negotio fratrem suum, id est, ne suam conjugem derelinquens, alterius polluere querat uxorem. Eadem metaphora Epictetus dicit mœchum ἐπιβλεύειν τῇ γυναίκι & γείτονι, insidiari uxori vicini lib. 2. cap. 4. De rerum pretiis statuendis idem verbum exstat pag. 144. lin. 19. πᾶνίως δὲ ἔτ' ὑπερβαίνουσι. Id est, pretium raro excedunt; raro isti caupones majus a diversoribus poscunt pretium.

Ibid. ἐν τῷ πράγματι) Quam in Xenophon-

phonteis lectionibus attuli suspensionem de voce *πρᾶγμα* in significatione *uxoris*, eam non parum confirmat locus quidam Epicteti apud Arrianum lib. I. cap. II. init. *Quodam ad ipsum veniente qui magistratum gerebat, cum percontatus illum esset variis de rebus, ἡρώτησεν εἰ καὶ τέκνα εἴη αὐτῷ καὶ γυνή; ὃ δ' ὁμολογήσαντος, προσεπίθετο, πῶς γὰρ ἐν χρητῇ τῷ ΠΡΑΓΜΑΤΙ; ἀθλίως, ἔφη. quæsit, num etiam liberi & uxor ei essent? Quo annuente, insuper sciscitatus est: ut rebus istis uteris? Misere, inquit. Sic & lib. 3. cap. 3. pag. 280. lin. 4. a f. *πραγματίον* dicitur *puella*, das Dingelchen/ & pag. 352. lin. 10. a f. *τὸ πρᾶγμα* *matrimonium*. Nempe Græcis *πρᾶγμα* dicitur res quælibet, de qua sermo ipsis est. Ita & Chrysostomus loquitur Comm. ad Eph. IV. pag. 970. Α. ἐξὴν καὶ χρημάτων, ἐξὴν καὶ ἡδονῆς καὶ λυφῆς μετέχειν μετασυμμετρίας. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμέτρως ἐχρήσαντο τῷ ΠΡΑΓΜΑΤΙ, πάντα διέφθειραν. Licebat & pecunie, licebat & voluptatis & deliciarum moderate esse participes. Sed quoniam iis immoderate usi sunt, omnia corruerunt. Et paulo post: μελέτη τῷ ΠΡΑΓΜΑΤΙ ἐχρήσαντο. Ea re meditata usi sunt. Loquitur vero de ἐργασία ἀκαθαρσίας, de qua Paulus Eph. IV. 19. Epictetus in Enchirid. cap. 36. Si philosophus esse vis, vigilandum est, laborandum, a tuis recedendum: a puero contemni, ἐν παντὶ ἥττον ἔχειν (cujus contrarium est πλεον ἔχειν five πλεονεκτεῖν,) ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ΕΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΩ παντί. In omnibus deteriori conditione esse, in bonore, in magistratu, in judicio, in negotio*

quolibet, oportebit. Sic & pag. 279. lin. 7. a fine. & pag. 295. lin. 4. Eodem modo χρήμα, synonymum fere τὸ πρᾶγμα, de homine dicitur apud Polyb. pag. 918. lin. penult. ἀρ' ἔκ ἀνάγκης μέγα τι γεγονέναι χρήμα καὶ θαυμάσιον τὸν Ἀγαθοκλέα; *Quis neget magnum profecto virum & admirabilem fuisse Agathoclem?*

Ibid. προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα) Sic apud Polybium λέγειν & διαμαρτύρεσθαι conjunguntur pag. 1238. lin. 10. ἐντειλάμεν λέγειν τῇ συγκλήτῳ, καὶ διαμαρτύρεσθαι, qui mandatu suo Patribus conscriptis nuntiaret & testans fœdera diceret. Sic infra II. 13.

Cap. V. 4. ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ.) Polyb. lib. 9. cap. 17. pag. 774. lin. 6. *Profectus Lacedæmone sub occasum Solis cum exercitu, quum id spatium tam celeriter perficere non potuisset, ἀλλὰ τῆς ἡμέρας καταλαμβάνουσης, εἰκὴ καὶ ἀλόγως βιαζόμενός, αἰχρῶς ἐξέπεσε. Sed quum illuscere, temere ac contra rationem per vim conatus irrumperere, cum ignominia est repulsus. Conf. Joh. XII. 35.*

Ibid. v. 7. οἱ μεθυσκόμοι, νυκτὸς μεθύουσι.) Apud Polybium Theopompus narrat, Philip-pum Amyntæ filium ebrietati deditum fuisse, ὥστε καὶ μεθ' ἡμέραν πλεονάκις μεθύοντα καταφάνῃ γενέσθαι τοῖς φίλοις, adeo ut diurno etiam tempore ebrius ab amicis sæpe sit deprehensus, pag. 1376. lin. 10.

In II. ad THESSALONI- CENSES.

Cap. I. 3. Εὐχαρισεῖν ὀφείλομεν) Ita Polybius dicit ὀφείλω εὐλογεῖν *caussa mihi est, cur laudare debeam*, pag. 914. lin. 3. *Locrenses nullum non bonoris & humanitatis genus nobis rependerunt. Διόπερ ΟΦΕΙΛΩ μᾶλλον εὐλογεῖν Λοκρῶς, ἢ Ἰνναντίον. Ut causa mihi sit, cur Locrenses laudare potius debeam, quam contrarium facere.* Pag. 783. lin. 7. ἀγαπᾶν ΟΦΕΙΛΕΤΕ Μακεδόνας, *cur Macedonas diligatis causam habetis.*

Cap. II. 2. μήτε διὰ λόγον) Referenda etiam huc sunt verba sequentia, ὡς δι' ἡμῶν. Monet Apostolus non audiendum esse, si quis diem Domini jam tum instare dicat, verbisque suis auctoritatem prætexat Apostolicam, quasi vel ipse hoc ab Apostolis acceperit, vel certe ab iis, qui id ex Apostolis audissent. Chrysostomus per λόγον intellexit πιθανολογίαν sive vim dicendi atque persuadendi pseudodoctorum; nonnulli vero interpretantur sparfos hac de re aliorum hominum sermones atque rumores. Quo quidem sensu sæpissime Græci λόγον dicunt, ut Arrian. exp. Alex. I, 7, 3. I, II, IO. & I3. I, I2, 2. I, I6, 6 6, I2, I. & 6. & aliis locis innume- ris. Sed cum Apostolus paulo post v. 15. eodem modo loquatur: ὡς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγον, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν, ubi sane non aliorum sermo est, aliorum vero epistola: non video, quare

quare non & hic eorundem & sermonem & epistolam intelligi oporteat. Ita etiam Arrianus λόγος & γράμματα conjungit, de exp. Alex. I. 25, 5. λόγος ἰὲ Τίνας καὶ γράμματα τῷ Ἰαῖ ὁ Ἀλεξάνδρος ἴσχετο ἐκόμεσε. *Et mandata quaedam & litteras ab hoc Alexandro attulit.* Nec non Polyb. pag. 409. lin. 5. Eodem sensu & Lucas dicit Διὰ λόγον in Actis Apost. XV. 27. ad quem locum plura exempla dedimus. Sicut ergo epistolas, ita & sermones fingeant quasi auctoribus Apostolis.

Ibid. v. 4. ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός.]
Polyb. pag. 541. lin. 2. Antiochus βασιλεύσαν
ΑΠΟΔΕΙΞΑΣ τὴν Λαοδικήν, *Laodiceam salutaris Regi-*
næ jubet.

Ibid. v. 8. τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ.]
Ita Tit. II. 13. dicit ἐπιφάνειαν τῆς δόξης, & Polybius τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμέρας pag. 340. lin. 2. καραδο-
κῶντες τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμέρας, *cupidis animis*
præstolantes ortum lucis. Non sine causa forsi-
tan urgeri hic potest præpositio ἐπὶ in significa-
tione *supra*; ut ἐπιφάνεια sit ejus, qui ex superio-
re loco sese profert atque conspiciendum exhi-
bet. De cælo enim Dominus noster descendet
I. Thess. IV. 16. & revelabitur 2. Thess. I. 7. *Sui-*
das certe annotat, ἐπιφάνεσθαι, ὑψόθεν, sicut
ὑποφάνεσθαι, χαμόθεν. *Valesius* Annotat. in
Euseb. Hist. Eccl. lib. 2. cap. 6. pag. 28. ad voces:
Διὸς ἐπιφανῆς, quas vertit: *Jovis præsentis*, hæc

habet, digna sane, quæ huc transcribantur. Sic enim Latini, inquit, vocant, quoties de Diis loquuntur. Ovidius in libro 2. Tristium: *Per te præsentem conspicuumque Deum.* Recte ergo in veteribus glossis scribitur: *Præsens ἐπιφανής.* Hinc Antiochus ille Rex Syriæ, appellatus est ἐπιφανής ab assentatoribus Græcis, i.e. præsens & conspicuus Deus. Præsentias item Deorum vocant Latini, quas Græci ἐπιφανείας, quoties Dii aut seipso hominibus videndos exhibuerant, aut præsentiam suam aliquo illustri miraculo declaraverant, ut docuit Casaubonus ad libr. 12. Athenæi. Occurrit ea vox apud Plutarchum in vita Marcelli, & apud Athenæum lib. 15. Ubi de Admeta Sacerdote Junonis Argivæ Θεασαμένην δὲ τὴν τῆς ἡρας ἐπιφανείαν. Et apud Proclum in Hesiodum pag. 155. De his Deorum præsentis libros olim scripserant Anticlides & Ister teste Plutarcho in libro de Musica. Hæc Valesius. Hinc Polybius ἐπιφανείας Θεῶν dicit pag. 1398. lin. 8. Callisthenes Alexandrum in Deorum numerum referre noluit. Τιμαίῳ δὲ μείζω ποιεῖ Τιμολέοντα τῶν ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩΝ ΘΕΩΝ. Timæus vero Timoleontem supra omnes Deos attollit.

Ibid. v. 16. δὲς - - ἐν χάριτι) qui dedit ex gratia. Ita Polybius ἐν χάριτι dicit, quanquam is de referenda gratia loquitur, pag. 254. lin. 6. ἀντεδώρησαντο χάρις λύτρων ΕΝ ΧΑΡΙΤΙ τῶν ὁδῶν σφίσιν ὑπάρχοντας αἰχμαλώτους. Quoscunque pe-
nes

nes se habuerunt illorum captivos, referenda gratiæ sine pretio vicissim illis donarunt. Pag. 673. lin. 5. a fine: δίδοται δὲ τοῖς μὲν συμμάχοις ἔτ' ΕΝ ΔΩ-ΡΕΑ. Atque hoc sociis quidem gratis donatur. It. pag. 1177. lin. 22. & lin. 7. af. & pag. 1278. lin. 5. a fine. Et pag. 1294. lin. 25. Στρατονίκηαν ἐλάβομεν ΕΝ ΜΕΓΑΛῃ ΧΑΡΙΤΙ παρ' Ἀντιόχῃ. Stratoniceam pro magno beneficio ab Antiocho accepimus.

In I. EPIST. ad TIMOTHEUM.

Cap. I. 4. μύθοις ἢ γενεαλογίαις) Utrumque verbum de fabulosis gentium familiarumque originibus adhibet Polybius lib. 9. cap. 2. pag. 752. lin. antepen. Πολλῶν γὰρ καὶ πολλαχῶς ἐξηριθμημένων γὰρ τε περὶ τὰς ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΥΘΟΥΣ, καὶ περὶ τὰς ἀποικίας, ἔτι δὲ καὶ συγγενείας καὶ κτίσεις. Quum multi gentium familiarumque origines, (quas μύθους, arbitror, ideo appellat, quia, ut Livius ait, poetis magis decoræ fabulis, quam incorruptis rerum gestarum monumentis traduntur.) Colonias antiquas, populorum cognationes, nec non urbium conditus multifariam & singillatim enarraverint. Disservuerat paulo ante de variis historiæ argumentis, quorum aliis alii lectores delectentur pag. 752. lin. 12. Τὸν μὲν γὰρ Φιλήκοον ὁ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΣ θεόπῃ ἐφίσαται. Τὸν δὲ πολυπράγμονα καὶ περὶ τὸν

τὸν, ὁ πρὸς τὰς ἀποικίας καὶ κτίσεις καὶ συγγενείας, καὶ θάπτεται καὶ παρ' Ἐφόρῳ λέγεται τὸν δὲ πολιτικὸν, ὁ πρὸς τὰς πράξεις τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων καὶ δυναστῶν. Etenim qui fabulas libenter audit, cum descriptæ gentium & familiarum prosapie morantur: multæ variæque & recondite historie curiosum, sermo de coloniis antiquis, de conditu urbium, de populorum inter ipsos cognatione, sicut cernere est apud Ephorum. virum politicum res gestas scire juvat nationum, civitatum, & eorum qui populis dominantur. De quibus autem hic fabulis & genealogiis Paulus loquatur, Commentatores consulendi sunt, multum inter se disidentes, in quibus Ambrosius, ab Erasmo citatus, ait: Ne oblectarentur fabulis, quas narrare consueverunt Judæi de generatione suarum originum, de Abraham & Isaac, & cæteris patriarchis. Chrysostomus: οἶμαι δὲ καὶ Ἕλληνας αὐτὸν ἐνταῦθα αἰνίττεσθαι, ὅταν λέγῃ μύθοις καὶ γενεαλογίαις. ὡς τὰς θεὰς αὐτῶν καταλεγόντων. Arbitror autem illum hoc in loco etiam gentiles significare voluisse, cum dicit: Fabulis & genealogiis. Quippe cum illi deorum suorum seriem enumerarent. De quibus genealogiis deorum forsan etiam Polybii verba accipienda sunt.

Ibid. οἰκονομίαν) Non male hoc interpretantur Latini *edificationem*; neque tamen propterea necesse est eos legisse οἰκοδομίαν. Nam οἰκονομία non tantum rei domesticæ administrationem significat, sed generatim quamcunque curam ad perficiendum aliquod opus necessariam;

riam; & speciatim apud Polybium de ædificandi ratione atque studio dicitur lib. 4. cap. 65. extremo, pag. 458. lin. 4. a f. *Philippus & arcem Oeniadarum per se valide munivit; & portui ac navalibus muro circumdato, arcu illa conjungere cogitabat: χρόνον δὲ εἰς τὴν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ ταῖς ἐκ τῆς Παιανίης ὡρυσθευσάς, usus ad eam rem perficiendam iis apparatibus, quos Pæanio avexerat.* Domos enim hujus urbis demoliens, materiam & tegulas cum cura impositas ratibus ad Oeniadas per amnem devexerat, uti narrat Polybius ejusdem paginæ initio. (Quem locum, meo quidem judicio, recte interpretatus est Casaubonus, neque causæ quidquam erat, cur ab eo discederet *Jac. Palmerius a Gentemesnil* in Exercitat. ad Polybium. Neque aliter judicabit, quisquis narrationem hujus rei totam perlegerit. Quæ enim sunt illæ ἐκ τῆς Παιανίης ὡρυσθευσάς, id est, materia ex diruto Pæanio, quibus ad extruendos Oeniadarum muros usus est Philippus, si is materiam omnino nullam Pæanio ad Oeniadas devehendam curavit, quod *Gentemesnilius* contendit? Sed hæc obiter, & propterea tantum, ne minor sit harum annotationum fides, si ex Scriptore parum intellecto viderentur congestæ.) Et pag. 537. lin. 22. *Τὸ δὲ ἀσμένως δεξαμένους τὴν ἐλπίδα, ταχέϊαν ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα τὴν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ.* Oblatam spem lætus Rex accipit: *Theodotus* brevi tempore ad exitum rem perducit. Et verbum οἰκονομεῖν pro facere, efficere, proficere pag. 1249. lin. 14. *ἐπὶ ὡκονομηκοτέσιν ὡλεῖον ἔδεν*

ἔδεν τῶν πρότερον. *Cum legati nihil fecissent amplius quam antea.* Recte hoc intellexit Chrysostomus, qui in hujus loci enarratione οἰκονομεῖν & ἀνύειν perficere atque οἰκονομεῖν tanquam synonyma usurpat: ἡ τοίνυν ζήτησις ἐναντία ἐστὶ τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ Θεοῦ. τί γὰρ ἀπὸ πίστεως οἰκονομεῖται; δεῖξαι τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, καὶ γενέσθαι βελτίους, καὶ πρὸς μηδενὸς ἀμφοισβητεῖν καὶ ἀμφιβάλλειν, ἀλλ' ἀναπαύεσθαι ὥστε ἡ πίστις ἡνύσε καὶ ὠκοδόμησε, ταῦτα αὕτη κατασρέφει, ζητήσεις παρέχουσα, καὶ τὴν πίσιν ἐκβάλλουσα. *Quæstio igitur contraria est œconomia Dei. Quid enim a fide efficitur? ut recipiamus beneficia Dei, & meliores fiamus, & de nulla re dubitemus & ambigamus, sed acquiescamus. Quæ enim fides efficit & ædificat, illa hæc evertit, quæstiones præbens & fidem ejiciens.* Nempe ad œconomiam Dei pertinet, quidquid Deus hominum generi præstitit per Christum; quæ cuncta cum usui nostro sint destinata, non sine consilio forsitan Latini adhibuerunt vocabulum ædificationis, quod id planissimum arbitrantur.

Ibid. v. 5. τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας,) Diverat v. 3. ἵνα παραγγείλῃς, jam illius παραγγελίας, quam & v. 18. repetit, brevem summam ponit, ut interpretatus est *Lutherus*; five finem ostendit, ad quem referenda sit omnis illa præceptio. Nota est philosophorum disputatio de finibus bonorum & malorum, græce πρὸς τέλος. Finem autem five extremum & ultimum de-

definiunt id esse, ad quod cætera omnia referantur. Quod Zeno quidem in eo posuit, ut Deo obtemperemus. Citatur enim ab Epicteto ejus hoc dictum lib. i. cap. 20. pag. 85. lin. 19. ΤΕΛΟΣ ἐστὶ τὸ ἑπεὶθεῖν θεοῖς, *finis est Diis obsequi*, h. e. si recte intelligo, summum præceptorum summaque omnium sive finis hic est, ad quem omnia bene vivendi recteque agendi consilia referri oportet. Ita & hoc loco forsitan nihil impediat dicere, verborum istorum τὸ τέλος τὸ ἐπαγγελίας hanc esse sententiam: Timotheum eo, tanquam ad finem & scopum, spectare debere in præcipiendo, ut charitatem sectari doceat, ad quam illi μῦθοι & γενεαλογία nihil faciant; quæ propterea quoque videri queant ἀπέραντοι v. 4. dictæ, si vocabuli significatio admittat, quod a fine illo aberrent. Uti enim τέλος αἰσθητῶν, ita & πῦρ ἀγαθῶν pro fine, sive summo bonorum dicitur. Certe Chrysostomus jam tale quid suspicatus est, ἀπέραντον inter alia interpretans *inutile*. Τί ἐστιν, ἀπέραντοις; ἤτοι πῦρ ὃ δὲν ἔχουσιν, ἢ ὃ δὲν χρήσιμον, ἢ δυσκατάληπτον ἡμῶν. *Quid est, ἀπέραντοις? vel finem nullum habentibus, vel nullam utilitatem, vel nobis perceptu difficilibus.* Est autem hic translatio petita a via, cui sæpe vita nostra, omnesque ejus actiones comparantur; quam qui recte conficere cupit, omnibus gressibus ad extremum atque finem sive terminum viæ contendere debet. Quam metaphoram Apostolus continuat ἐξετράπησαν *a via deflexerunt* v. 6. Sic Arrian. de exp. Alex. 3,

21, 7. ΕΚΤΡΑΠΕΝΤΑΣ δὲ ἔξω τῆς λεωφόρου ὁδοῦ,
ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰέναι κατὰ σφᾶς & μετέχοντας τοῖς
ἀμφὶ Βῆσσαν & ἔργα. *Eos a publica via deflexos,*
montes petere, nec cum Besso consilia communicare.
Et metaphorice apud Polybium pag. 638. lin. 18.
ΕΚΤΡΕΠΕΣΘΑΙ ΕΙΣ κακίαν *ad vitium deflectere.*
Item pag. 639. lin. 1. Neque multum abludit ab
hac metaphora participium ἀσοχήσαντες *a scopo*
aberrantes v. 6.

Ibid. v. 7. μὴ νοιῶντες μήτε ἀ λέγασσι, μήτε
πρὸς τίνων διαβεβαιῶνται.) Elegantissimum hoc
est, & tanquam proverbiale loquendi genus,
quo notantur homines, qui neque ea quæ lo-
quuntur satis intelligunt, neque quibus de re-
bus loquantur, considerant; præcipue ii, qui
alios docere volunt, quæ ipsi non norunt; ut
hoc loco qui legis doctores volebant esse, cujus
tamen neque finem & scopum perspiciebant, ne-
que veram sententiam habebant cognitam, ne-
que præcipua capita tenebant, sed necessariis
præceptis neglectis ad μεταβολογίαν, ad vanos
ritus & ceremonias declinabant. Sic e contra-
rio εἰδὼς τί λέγει dicitur homo prudens, & rem,
de qua sermo est, probe considerans recteque
intelligens, apud Polyb. Leg. 41. pag. 1183. lin.
II. a fine: ἔτοι μὲν ἔχε διακότες ἐφαίνοντο τοῖς κοι-
νοῖς πράγμασιν· ὁ δ' ἀρίστων & μεγάλην ἐφείλ-
κετο φαντασίαν, ὡς μόνος ΕΙΔΩΣ ΤΙ ΛΕΓΕΙ. *Hi*
quidem temere atque inconsiderate rem gessisse publi-
cam existimati sunt: Aristæus vero opinionem ma-
gnam

gnam inde retulit, ut qui solus iudicio uteretur. Hic cur Aristænus dicatur εἰδὼς γί λέγει, satis ex eo cognoscitur, quod cæteri, quibus is opponitur, dicantur ἐχεδὼκότες temere atque inconsiderate egisse. Similiter Epictetus homines non sapientes, & inconsiderate atque inconstanter loquentes nescire ait quid dicant, dissert. lib. 2. c. 21. p. 233. l. 24. ἐν δὲ τοιούτοις ἀνθρώποις ἀναστρεφόμενον, ὅτω μεταραγμένοις, ὅτως οὐκ εἰδοσιν, ὅθ' οἱ τί λείδουσιν, ὅθ' οἱ γὰρ ἔχουσιν κακὸν ἢ ὅκ' ἔχουσιν. Itaq; cum inter tales verser homines, adeo perturbatos, adeo non scientes neque quid dicant, neque quid pro malo habeant aut non habeant. Idemque de Academicis, illa sua ἐποχῇ officium omne pervertentibus, neque tamen considerantibus, quantum noxæ afferant vitæ hominum, ita ait pag. 231. lin. 18. ΤΙ Δ' ΕΡΟΤΣΙ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ, ἢ πρὸς τίνας, καὶ γὰρ ἔσται αὐτοῖς ἐκ τῶν λόγων ἰστων, ὅδε καταβραχὺς πεφροντίκασι. Quid vero dicant, & de quibus, aut ad quos, & quid consecuturi sint sermonibus istis, ne minimum quidem curant. Uti vero hominem imprudentem atque imperitum ipsum ajunt nescire aut non intelligere quid loquatur: ita ad eundem fere modum ὅδ' ἐν λέγειν nihil dicere usurpant de iis, qui falsa aut quæ nihil ad rem pertinent, loquuntur. Qua de re Casaub. Comment. in Theophrasti Charact. c. 8. Sic Arrianus in Indicis 3, 6. Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν ἴσην τῇ ἁλλῇ Ἀσίῃ λέγει, ὅδ' ἐν λέγων. Ctesias Cnidius Indiam reliquæ Asiæ equalem esse magnitudine affirmat: sed errat. Et in dissert. Epict.

Epicl. lib. 3. cap. 2. ὁδὲν εἰρηκας, *non recte dicis, erras.*

Ibid. v. 9. δικαίῳ νόμῳ & κείται,) Polyb. pag. 682. lin. 9. a f. τὰς ΝΟΜΟΥΣ ΚΕΙΣΘΑΙ κακὰς, *leges apud ipsos esse malas.* Duo alia exempla ex Euripide & Demosthene habet *Viç. Strigelius* in Hypomn.

Ibid. v. 10. καὶ εἴ τι ἕτερον) Polyb. pag. 983. lin. 7. *Quos domos, agros, urbes, aut quodcunque aliud tenerent, quod Regis fuerit, ΚΑΙ ΕΙ ΤΙ ΕΤΕΡΟΝ ἐστὶ τῆ βασιλείας.*

Ibid. v. 13. ἀγνοῶν) Polyb. pag. 984. lin. 4. Πάλιν τὸν Ἀννίβαν ἀναστάντα φάναι φασὶν ΑΓΝΟΕΙΝ, καὶ συγγνώμην ἔχειν, εἴ τι ᾧδὲ τὰς ἐθισμὸς πράττει. *Iterum surrexisse Hannibalem, & ignorantia lapsum se dixisse, dignumque esse, cui veniam tribuerent, si quid præter mores faciat.*

Ibid. v. 15. Πισὸς ὁ λόγος] *Certus, verus hic est sermo, neque quicquam ei subest falsi.* Polyb. pag. 968. lin. 12. a f. μή ποτε & πεισθῆς Διὰ ταῦτα τοῖς ἐμοῖς ΛΟΓΟΙΣ, καίπερ ὅσι ΠΙΣΤΟΙΣ. *Verbis meis, licet fide dignis, parum tamen fidei habeas.* Et pag. 803. lin. 10. εὐωδὰ δεκτοτέρως καὶ ΠΙΣΤΟΤΕΡΑΣ ἐποίει τὰς ἰδίας ἐπινοίας. *Ut facilius reciperentur & plus fidei invenirent sua consilia efficiebat.* Arrian. de exp. Alex. 2, 7, 3. *Alexander, simulac audivit Darium a tergo relictum, ἐπεὶ &*

ΠΙΣΤΟΣ αὐτῷ ὁ ΛΟΓΟΣ ἐφαίνετο, *quoniam illi parum certum hoc nuncium videbatur.* Plura exempla dabit olim, εἰ ὁ Κύριος θελήσῃ, noster in Arrianum index. Sic infra III. 1. IV. 9. ubi Chrysostomus: πισὸς ὁ λόγος, ἰστέστιν, ἀληθής. Item 2. Tim. II. 11. III. 7.

Ibid. πάσης ἀποδοχῆς ἄξιον) Ἀποδοχή item παραδοχή & πίσις sæpe tanquam synonyma fere usurpantur a Polybio; ex quo si non omnia, pleraque tamen afferre placet loca, in quibus elegantissimum verbum reperitur. Pag. 7. lin. 21. & 25. τῆς δὲ ἀρχῆς ἀγνοουμένης ἢ καὶ νῆ Δι' ἀμφοισβηταμένης, ἔδὲ τῶν ἐξῆς ἔδὲν οἰόν τε ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ ΑΞΙΩΘΗΝΑΙ καὶ ΠΙΣΤΕΩΣ. ὅταν δ' ἡ περὶ ταύτης ὁμολογουμένη παρασκευασθῇ δόξα, τότε ἤδη καὶ πᾶς ὁ συνεχὴς ΛΟΓΟΣ, ΑΠΟΔΟΧΗΣ συγχάνει περὶ τοῖς ἀκέραιον. *Quando enim principium aut ignoratur, aut parum est certum: ne eorum quidem quæ deinceps sequuntur, quicquam assensum aut fidem potest mereri. Ubi vero certa & indubitata huius notitia fuerit hominibus tradita: tunc & omnis quæ deinceps subjicitur narratio, cum assensu ab audientibus admittitur.* Pag. 62. lin. 8. af. Διὰ τὴν παρ' ἐκείνοις ΑΠΟΔΟΧΗΝ αὐτῷ καὶ ΠΙΣΤΙΝ, *acceptum ipsis virum & cui facile fidem haberent.* Pag. 196. l. 14. παρ' ἐνίοις ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΑΞΙΟΥΤΑΙ φύλαρχος. *Nonnulli Phylarcho potiore fidem habent.* Pag. 367. lin. penult. μεγάλης ΑΠΟΔΟΧΗΣ ἔτυχε καὶ ΠΙΣΤΕΩΣ παρ' αὐτῷ. χρόνος δὲ προϊόντος εἰς ἑτ' ἤλθε ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ, ὥστε συνοικεῖν καὶ συγχερίζειν τῷ Μαρκίῳ τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν. *Maximam*

gratiam atque auctoritatem apud Regem est consecutus. Ac progressu temporis eo gratiae processit, ut regni negotia una cum Marcio administraret. Pag. 1379. lin. 15. εἰ Δὲ τῆς ἀλόγῃ καὶ ἐπικλήτῃ λοιδορίας, ὑπέλαβε ΠΙΣΤΟΤΕΡΟΣ μὲν αὐτὸς φανήσεσθαι, ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ δὲ μᾶλλον ΑΞΙΩΘΗΣΕΣΘΑΙ ταῖς ἐγκωμιαστικαῖς ἀποφάσεις αὐτῷ περὶ Φιλίππου. Si quidem importuna ac merito castiganda vituperatione id se consecuturum esse speravit, ut & sibi major auctoritas, & laudationibus Philippi major fides accederet. Pag. 538. lin. 11. af. Δὲ τὸ θεωρεῖν τὸν ἄνδρα καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυνάμειον, καὶ μεγάλης ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΑΞΙΟΥΜΕΝΟΝ ὧσαί ταῖς δυνάμεσιν. Hunc enim virum esse intelligebat, dicendi simul agendique peritum, & apud legiones præcipuæ auctoritatis. Item p. 730. l. 18. af. & p. 484. l. 18. & p. 827. l. 15. Hoc ille suæ continentiae & moderationis edito specimine, μεγάλην ΑΠΟΔΟΧΗΝ ἐνεργάζετο τοῖς ὑποταττομένοις, magna studia assequeretur eorum quibus imperabat. Ex quibus locis apparet, licet ἀποδοχή sæpe idem fere quod πίσις declaret, interdum tamen præterea etiam significare studium quoddam & cupiditatem illius rei, ortam ex iudicio de illius veritate atque præstantia. Ut proinde Paulus dicat, certissimam esse hanc doctrinam, & dignam quam omni studio summaque alacritate omnes amplectantur. Huc referri possunt, quæ de verbo ἀποδέχεσθαι ad Luc. VIII. 40. dicta sunt. Magis proprie ἀποδοχή usurpatur de excipiendo rege pag. 1093. lin. 2. Populus Atheniensium cognito ejus adventu, μεγαλομερῶς

ὥς ἐψηφίσατο περὶ τῆς ἀπαντήσεως, καὶ τῆς ὅλης
 ΑΠΟΔΟΧΗΣ τῆς βασιλείας, *de procedendo obviam*
regi, & tota ratione ejus excipiendi magnifice decer-
nit. Et pag. 1342. lin. 4. *Adfuit ibidem per id*
tempus & Demetrius: Τυχὼν δὲ μετρίως ΑΠΟΔΟΧΗΣ
ὡς πάντας, αὐτοῖς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν, qui mo-
dico paratu ut puer, exceptus, in patriam denuo se
contulit.

Ibid. v. 16. τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν) sum-
nam clementiam. Magna est emphasis articuli,
 præfixi nomini πᾶς, quod vel ex hoc loco ap-
 paret; cui similia quædam apponemus, ut res sit
 pluribus exemplis evidentior. Polyb. pag. 1391.
 lin. penult. τὸ γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὀργιζόμενον εἰς τὸ
 θεῖον ἀσεβεῖν, ΤΗΣ ΠΑΣΗΣ ἀλογιστίας ἐστὶ σημεῖον.
Ex conceptu adversus homines furore ad violandos
etiam Deos ferri, summæ dementiæ est. Pag. 1482.
 lin. 15. a f. *Cum nulla necessitate impulsus ad scri-*
bendum accesseris, veniam postea petere, si forte bar-
bare sis locutus, ΤΗΣ ΑΠΑΣΗΣ ἀτοπίας εἶναι ση-
μεῖον, extremæ imprudentiæ est.

Cap. II. 1. ποιῆσθαι ἐντεύξεις) *Ἐντεύξεις*
 pleriq; recentiorum interpretantur preces quæ
 pro aliis hominibus fiant. Quod si verum est
 verba ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων non pertinebunt ad
 δεήσεις neque ad προσευχάς, sed & illa duo ge-
 nera precum ad nos solos referentur; cum ta-
 men nulla appareat causa, quare εὐχαριστία qui-
 dem & ἐντεύξεις fieri debeant pro aliis homini-
 bus, non vero δεήσεις & προσευχαί. An vero,

cum δέησις pro avertendis malis fieri credatur, προσευχή autem pro consequendis bonis, (quanquam alii aliter hæc distinguunt,) una έντεύξει utrumque illud complectetur, atque tum adversas aliis res deprecabitur, tum prosperas apprecabitur? Unde vero hic usus verbi έντεύξεως demonstrabitur? Nam Græci videntur hanc significationem ignorare, qui vel hæc omnia pro synonymis habent, vel certe prorsus aliter έντεύξιν exponunt, ne ipsi quidem inter se consentientes. Ita enim Theophylactus: *Obsecratio autem & oratio, & postulatio, ceu idem significantia ab Apostolo sunt assumpta ob perspicuitatem, quippe qui tot vocum congerie inevitabiliter citra recusationem facere efflagitet quod postulat, & ad quod hortatur.* Nonnulli inter hæc discrimen curiose fecerunt, asseverantes δέησιν, id est obsecrationem sive deprecationem, esse supplicationem quæ offertur pro liberatione e tristibus adeoque duris: προσευχήν vero, id est orationem, petitionem esse bonorum: έντεύξιν autem, id est, postulationem, sive interpellationem, accusationem impie agentium, & injuriam inferentium, qui sint incorrigibiles. Sic & Hesychio, quem citat Stephanus in Thesauro, έντεύξιν est απάντησις κατὰ τῶν πλημμελησάντων, δέησις εἰς ἐκδίκησιν. Ut cum quis magistratui έντυγχάνει, id est, eum convenit & compellat ac pœnas exposcit de iis a quibus injuriam accepit. Eodem modo Chrysostomus έντυχίαν exponit, ut est a Suicero annotatum in Thesauro Ecclesiastico: *Έντυχία λέγεται, όταν τις κατὰ τῶν ἀδικούντων έν-*
τυχ-

τυγχάνη τῷ Θεῷ, προσκαλεσθε αὐτὸν εἰς ἐκδίκη-
 σιν. *Εντυχία dicitur, cum quis adversus injuria af-*
ficientes interpellat apud Deum, eumque ad vindi-
ctam invitat. Sed hoc quidem sensu non esset
 ἐντυξίς ὑπὲρ, sed κατ' ἀνθρώπων, ut Elias dici-
 tur ἐντυγχάνειν κατὰ τὸ Ἰσραήλ, Rom. XI. 2.
 Quare ista quidem sententia hic locum non ha-
 bet. Aliter Origenes πρὸς Εὐχῆς §. 44. cujus alle-
 gat Millius in N. T. hæc verba: Δεήσεις, τὰς ἐλ-
 λειποντός τινι μεθ' ἰκεσίας πρὸς τὸ ἐκεῖνος τυχεῖν ἀνα-
 πεμπομένας εὐχάς. Προσευχάς, τὰς μετὰ δο-
 ξολογίας, πρὸς μειζόνων μεγαλοφύεστρον ἀναπεμ-
 πομένας ὑπὸ τῶν προσευχομένων. ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ, τὰς
 ὑπὸ τῶν παρρησίαν τινὰ πλείονα ἔχοντων, πρὸς τῶν
 ἀξιώσεις πρὸς Θεόν. Εὐχαριστίας, τὰς ἐπὶ τῷ τε-
 τυχεῖν ἀγαθῶν ἀπὸ Θεοῦ μετὰ εὐχῶν ἀνθροπολο-
 γήσεις. *Rogationes, ejus cui aliquid deest, supplici-*
ter pro eo adipiscendo missas preces. Apprecationes,
preces cum celebratione, pro majoribus bonis magna-
nimiter ab apprecante missas. Compellationes, pe-
titiones ad Deum pro rebus aliquibus, ab eo factas,
qui majorem quandam habet fiduciam. Gratiarum
actiones, laudationes cum precibus propter accepta a
Deo bona. Origenes ergo omne discrimen ἐν-
 τεύξεως ponit in sola παρρησίᾳ precantis. Quod
 vero communis illa opinio jam a Lutheri, ut vi-
 detur, temporibus inveterarit, factum inde ar-
 bitror, quia ἐντυγχάνειν in N. T. significat roga-
 re pro aliquo, quanquam cum præpositione
 ὑπὲρ, Rom. VIII. 27. 34. & Hebr. VII. 25. nam ab-
 solute quidem & per se significat convenire ali-

quem eumque compellare, cum eo colloqui, ut Aët. XXV. 24. & Arrian. de exp. Alex. 3, 16, 9. Ἐνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχεν, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἐπραξε. Chaldaeos quoque in hac urbe consuluit, & quaecunque circa sacra, quae Babylone fiebant, monuerant, peregit. Quin imo latius etiam patet, & occurrere sive obviam venire alicui, incidere in aliquem sive hominem sive locum, sive rem quamlibet aliam, notat apud eundem praef. 5. & I, 26, 4. 2, 3, 5. 2, 13, II. 2, 10, 8. 2, 11, 6. unde & ἐντυγχάνων incidens in aliquem librum pro lectore dicitur. Polyb. pag. 4. lin. antep. & pag. 5. lin. II. & pag. 51. lin. 5. & pag. 1398. lin. 24. Arrian. praef. Comm. Epiet. Quas omnes fere significationes habet etiam, nomen ἐντευξίς, cujus exempla eo, quo ex Polybio annotavi ordine, adscribam. Lib. 5. cap. 35. pag. 531. lin. 6. Διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΕΠΟΙΕΙΤΟ, παρακαλῶν μετὰ χορηγίας τὴν καθηκόντος καὶ δυνάμεως αὐτὸν ἐκπέμψαι· μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς τὸν βασιλέα, ἡξίς μετὰ ΔΕΗΣΕΩΣ, μόνον αὐτὸν ἀπολῦσαι μετὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν. Τῶς γὰρ καὶ τῶς ἱκανῶς ὑποδεικνύειν ἀφορμὰς αὐτῷ πρὸς τὸ καθιεῖσθαι τῆς πατρῴας ἀρχῆς. Regem igitur adire primo, hortarique, ut rebus necessariis ac milite instructum se dimittat: deinde quum negligenter audiretur, precibus etiam & etiam contendere, quo abeundi sibi cum sua dumtaxat familia veniam daret: ipsa namque tempora satis luculentas sibi regni patrii recipiendi occasiones suppeditare. Pag. 564. lin. 16. a fine:

Leon-

Leontius qui fraudem suorum ducum ignorabat, con-
 sternatione illorum perterritus, misit ad Antiochum,
 qui pro securitate omnium qui in urbe erant, pacisce-
 rentur. ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος τὴν ΕΝΤΕΤΕΙΝ,
 συνεχώρησε δώσειν τοῖς ἐλευθέροις τὴν ἀσφάλειαν.
 Rex acceptis conditionibus quæ offerebantur, liberis
 nihil se nociturum pollicetur. Pag. 571. lin. 18. af.
 Ptolemæum quidem certe periculum summæ rerum fa-
 cere nequaquam ausurum, idem cum Antiocho ἔλγα-
 τι sentiebant, ἀλλὰ τὸ τὰς ΕΝΤΕΤΕΙΕΙΣ αὐτοῖς τὸν
 Σωσίβιον Φιλανδρώπης ΠΟΙΕΙΣΘΑΙ, ea maxime
 conjectura ducti, quod de negotiis perquam humane
 cum ipsis tractaverat Sosibius. Pag. 582. lin. 11. af.
 ὃς ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΣ ἰδίᾳ τὴν ΕΝΤΕΤΕΙΝ πρὸς Γαρ-
 συριῶν. Is re arcano cum Garsyere communicata.
 Pag. 1133. lin. 21. Ignorantia labi ipsum dixit,
 planeque ab utilis sibi consilii via aberrare, & μόνον
 κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ΕΝΤΕΤΕΙΝ, ἀλλὰ κατὰ τὴν
 πρὸς τὸ συνέδριον, non in hoc solummodo privato se-
 cum colloquio: sed etiam cum in concilio verba fecit.
 Pag. 1416. lin. 15. af. Ab his deinde ad convivia ἔ-
 compotationes transibat, ac maximam vitæ partem
 his in rebus atque in huiusmodi contubernio exigebat.
 ὃν δὲ πότε χρόνον τῆς ἡμέρας ἀπεμέριζε πρὸς ΕΝ-
 ΤΕΤΕΙΕΙΣ, quodsi interdum aliquod diei tempus au-
 diendis negotiis vacabat, ἔc. Et sicut ἐντυγχάνων
 est lector, ita & ἐντευξίς lectio. Polyb. lib. 1. c. 1.
 Ipsa rerum novitas vel per se facile quemvis alliciet
 incitabitque, sive juvenem sive senem, πρὸς τὴν
 ΕΝΤΕΤΕΙΝ τῆς πραγματείας, ad historiæ huiusce
 lectionem. Pag. 572. lin. 12. πολλὰς ἐφέλκονται

πρὸς ΕΝΤΕΥΞΙΝ Ἰῶν ὑπομνημάτων, *multos alliciumne ad lectionem suorum operum.* Non ergo ἔντευξις per se significat interpellationem pro aliis, sed generatim congressum, colloquium, compellationem, preces denique quosvis, ut etiam ex I. Tim. I. 5. apparet, & Isocr. ad Demon. ΤΑΣ ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ μὴ πυκνὰς ΠΟΙΟΥ ΤΟΙΣ Αὐτοῖς. *Ne crebrius cum iisdem colloquere & congregere.* Et Plutarcho in Solone ἡ πρὸς Κροῖσον ἔντευξις, *congressus & colloquium cum Croeso.* Idem in suo περὶ δυσωπίας libello dicit, πρὸς ἡγεμόνας ἔντεύξεις, *compellationes, quibus nimirum compellantur & conveniuntur aliqua de re.* Quæ loca Stephanus collegit in Thesauro. Quibus Pricæus addit ex eodem Plutarcho in vita Numæ, ἰὰς πρὸς τὸ θεῖον ἔντεύξεις. Unde ἐντευτικός dicitur, *ad quem facilis patet aditus, qui adeuntibus facilem se præbet.* Neque tamen nego, ἔντεύξεις ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων esse preces pro omnibus hominibus; sed hoc tantum dico, non minus etiam δέσεις & προσευχαὶ ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων esse intelligendas, cum utraque vox sæpissime hac significatione & constructione reperiatur; & δέσεις quidem Rom. X. 1. δέσεις ὑπὲρ Ἰσραήλ. 2. Cor. I. 11. IX. 14. Phil. I. 4. Jac. V. 16. item δέομαι Act. VIII. 24. δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμῶν, & Luc. XXII. 32. Προσευχὴν vero Act. XII. 5. προσευχὴν ὑπὲρ αὐτῶν. Rom. XV. 30. Col. IV. 12. Philem. 22. Jac. V. 17. 18. nec non προσεύχομαι Luc. VI. 28. Act. VIII. 15. IX. 40. Phil. I. 9. Col. IV. 3. 1. Thess. V. 25. Hebr. XIII. 18. Jac. V. 14. Ex hisce tot locis mi-

hi non est dubium, quin tria hæc vocabula, δέησις, προσευχή & ἐντεύξις promiscui sint usus, & hoc quidem loco emphaseos causa cumulentur ad preces pro aliorum salute tanto magis commendandas. Interim non improbo receptam a plerisque Theologis precum divisionem, licet eam his verbis contineri non existimem.

Ibid. v. 2. πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων.)

Polyb. pag. 538. med. Τυχῶν δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας, ΠΑΣΙ μὲν ἐφθόνηι τοῖς ἐν ὑπεροχαῖς οὖσι τῶν περὶ τὴν αὐλήν. *Tantam autem hanc adeptus dignitatem, omnibus qui auctoritate & gratia apud Regem valebant, invidere cepit.* Item Epiet. Enchirid. c. 51. Pro ipsis Regibus exstat pag. 1282. lin. 12. af.

Ibid. v. 4. εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας)

Arrian. Epiet. pag. 228. lin. 9. λαβὼν τις περὶ τῆς φύσεως μέτρα καὶ κανόνας Εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. *Accipiens quis a natura regulas & mensuram cognoscendæ veritatis.* Conf. 2. Tim. III. 7.

Ibid. v. 6. καιροῖς ἰδίοις)

temporibus congruentibus sive convenientibus, ut interpretatur Chrysostomus: τὸ δὲ, καιροῖς ἰδίοις, ἵστασι, τοῖς προσήκουσιν. Ita etiam Polybius loquitur pag. 44. lin. 18. *Nequaquam expectarunt, donec castris in planum delatis aciem instruerent: χρόνιοι δὲ τοῖς*

ΙΔΙΟΙΣ ΚΑΙΡΟΙΣ, *quin potius tempore usi suo, luce prima utrinque ad collem succedunt.* Sic infra VI. 15. & idem Polyb. pag. 775. lin. 19. ὁ δὲ ἀλιπεῖν τὸς ΙΔΙΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ, *occasionem prætermittere.* Conf. Gal. VI 9.

Ibid. v. 9 κοσμεῖν ἑαυτάς] Polyb. pag. 765. lin. 16. af. *ita ut patriæ suæ gloriam amplificarent; μὴ γραφαῖς καὶ τύποις, ἀλλὰ σεμνότητι καὶ μεγαλοψυχία ΚΟΣΜΟΥΝΤΑΣ αὐτήν. non tabulis & typis, sed gravitate morum publicorum, & animi magnitudine ipsam decorantes.* Quas autem Paulus virtutes in mulieribus requirit, easdem & Epictetus & quidem iisdem verbis Enchir. cap. 62. *Mulieres in ornatu spem collocant omnem. Quare operæ pretium est, dare operam, ut sentiant, sibi non ob aliud honorem haberi, ἢ τῷ ΚΟΣΜΙΑΙ Φαίνεσθαι, καὶ ΑΙΔΗΜΟΝΕΣ, ἐν ΣΩΦΡΟΣΥΝῃ, nisi quod & modestas se præbeant, & verecundas cum temperantia.* Ubi Wolfius contendit debere legi σὺν σωφροσύνῃ.

Cap. III. 5. Εἰ δὲ τις τῶν ἰδίων οἶκος προσῆναι ἔκ οἷδε] Similis sententia apud Polybium pag. 1389. lin. 16. a fine: *Erat autem Philopæmen & in ipso victu accuratus, & in omni apparatu tenuis, cum hanc sententiam a supra dictis viris accepisset, ὥς ἔχουσιν τὸν κοινὸν προσατεῖν καλῶς, τὸν ὀλιγωροῦντα τὸν κατὰ τὸν ἰδίον βίον. fieri non posse ut is reipublicæ recte præesset, qui in privata vita esset negligens.*

Ibid.

Ibid. v. 14. ἐλπίζων) *sperans*, i. e. *etsi spero*. Non enim spes hæc citati adventus fuit causa instructionis factæ, sed cautio prudens, ne forte si hæc spes fallat, desit Timotheo monitum necessarium, juxta v. seq. *Schomerus*. Quem usum participiorum etiam *Posselius* annotavit in syntaxi partic. reg. 6. Nonnunquam participia commutanda sunt verbis, cum *etsi* vel *etiamsi*, ut: ἀνὴρ εὐεργέτης καὶ ἀγαθὸς ἐν ἀχαρίστοις ὑπάρχων, ὁμῶς ὁ Διὰσρέφεται, *vir bonus & beneficus etiamsi versatur inter ingratos, tamen non mutatur*. Sic apud *Arrian.* de exp. *Alex.* 4, 19, 10. *Darii uxoris* (quæ formosissima omnium *Asiæ* mulierum habita fuit) aut desiderio tactus non fuit, aut cupiditati suæ imperavit, νέεσθαι γὰρ αὐτὸν, καὶ τὰ μάλιστα ἐν ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας, quanquam in ipso ætatis flore, summaque felicitatis culmine constitutus. *Polyb.* pag. 1110. lin. 3. Δοκῶσης τῆς εὐχαριστίας ὑπερβολικῆς γενέσθαι, τὰρρῶν ἂν τις εἶπεν· διότι πολὺ καταδεεσέραν εἶναι συνέβαινε τῇ τῆς πράξεως μεγέθει. *Etsi videtur ejusmodi gratiarum actio modum excessisse: audacter tamen dicere queat aliquis; longe inferiorem eam fuisse meriti illius magnitudine.*

Ibid. v. 16. ὁμολογημένως) *Polyb.* p. 426. l. 6. & 23. χρησιμώτατον ΟΜΟΛΟΓΟΤΜΕΝΩΣ *optimum sine controversia*. P. 445. l. 17. af. ἀνδρας δ' ΟΜΟΛΟΓΟΤΜΕΝΩΣ ἀρίστους αἰετῶς Κρηταιέων, *civium educatrix, qui sine controversia cæteris Cretensibus semper præstabant*. Item p. 447. l. 26. & pag. 469. med. τῷ ὁμολογημένῳ opponitur τὸ ἀπορῆμενον pag. 882. lin. 8. Ἐν ᾧ δὲ καὶ τὸ παρ' ἐνίοις ἀπορῆμενον

ῥέμνον, τότε ὡρὰ πᾶσιν ὁμολογέμενον ἐγένετο καὶ συμφανές. Quo sane tempore res apud multos controversa, confessione omnium clare est probata.

Ibid. ἐπιστεύθη) Polyb. pag. 712. lin. 21. Μάλιστα μὲν τοιαύτας ζητεῖν δεῖ πίσεις, δι' ὧν ὁ ΠΙΣΤΕΥΘΕΙΣ ἔδυνήσεται τὴν πίσιν ἀθετεῖν. Praecipuum quidem illud est, ut vincula fidei ejusmodi accipiamus, per quæ is cui fidis, mutare fidem nequeat. Pag. 735. lin. ult. Ita Achæus quum nihil eorum prætermisisset, quæ ratio recta suadebat, ὑπὸ δὲ τῆς τῶν ΠΙΣΤΕΥΘΕΝΤΩΝ ἡττηθεὶς ἀθεσίας, κατεσρέψατο τὸν βίον, illorum perfidia victus quibus fidem habuerat, diem supremum obiit. Pag. 737. lin. 16. a f. ΕΠΙΣΤΕΥΟΝΤΟ ὡρὰ τοῖς Ταραντίνοις. Tarentinis fidem suam probarunt.

Cap. IV. 8. πρὸς πάντα ὠφέλιμον) Polyb. pag. 483. lin. 13. Aratus monet Philippum, quoties aut amici aut socii accusatio aliqua delata fuerit, diligentissime ut omnia prius inquireat, quam accusationi fidem habeat. nam ἔστιν ὅτι τοῦτο ἐστὶν ὡς πρὸς πάντας συμφέρον, ὅτι ad omnia conducibile.

Ibid. ἐπαγγελίαν ἔχουσα) Arrian. Epiict. lib. I. cap. 4. pag 17. lin. 2. εἰ δ' ἀρετὴ τὴν αὐτὴν ΕΧΕΙ τὴν ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΝ, εὐδαιμονίαν ποιῆσαι. Quod si hoc de se promittit virtus, se nimirum conciliatricem esse felicitatis. Sed præstat hic passivo sensu accipere, ut Hebr. VII. 6. τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

Ibid.

Ibid. v. 12. Μηδείς σὺ τῆς νεότητος κατα-
 Φρονεῖτω,) Ita juvenus regis Philippi contem-
 nebatur, apud Polyb. pag. 510. lin. 15. ἄτε καὶ
 τῆς ἡλικίας ἐχέσης ἀκμὴν ΕΥΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΟΝ τῇ
 τῆς βασιλείας quum præsertim ea rex ætate esset,
 quæ apprime contemptui est obnoxia. Facit huc
 etiam nonnihil locus de eodem rege pag. 523.
 sub fin. ἐλπίσαντες δὲ ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρῆσασθαι
 τῷ Φιλίππῳ, Διὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν
 τὸν μὲν Φίλιππον ἔυρον ἥλειον ἄνδρα, καὶ κατὰ τὰς
 ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὐτοὶ δὲ ἐφάνη-
 σαν ΕΥΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΟΙ καὶ παιδαριώδεις, ἐν τε
 τοῖς κατὰ μέρος καὶ τοῖς καθόλου πράγμασιν.
*Qui speraverant cum Philippo sibi tanquam cum puero
 infante rem futuram, & propter ætatem & propter im-
 peritiam: Philippum quidem & in suscipiendis & in
 exequendis consiliis perfectæ ætatis virum erant ex-
 perti: ipsi vero tam in singulorum administratione,
 quam in bello universo nullius momenti homines atque
 puerilis ingenii apparuerant. Vid. Annot. Xenoph.*

Ibid. v. 14. μετὰ ἐπιθέσεως) Eodem sen-
 su legitur μετὰ apud Polybium pag. 609. lin. 4.
 af. Ac prima quidem sine ulla arte & naturæ im-
 petu constituitur unius dominatio: Ταύτῃ δ' ἐπεται
 καὶ ἐκ ταύτης γεννᾶται ΜΕΤΑ κατασκευῆς καὶ διορ-
 θώσεως βασιλεία. hanc sequitur atque adeo ex ea
 originem habet, cum accessit ars & emendatio.

Ibid. v. 15. Ταῦτα μελέτα] Epictetus
 apud Arrianum lib. i. cap. i. pag. 7. med. ΤΑΥΤΑ
 εἶναι ΜΕΛΕΤΑΝ τῆς φιλοσοφῆντας, ταῦτα καθ'
 ἡμέραν

ἡμέραν γράφειν, ἐν ᾗ τοις γυμνάζεσθαι. Item
pag. 100. lin. 8. & 4. a f. ΤΑΥΤΑ ΕΜΕΛΕΤΑ Σω-
κράτης. - - ἡμεῖς δὲ θέλομεν πάντα μᾶλλον ἀσκεῖν
καὶ μελετᾶν. Sed de hoc verbo conferantur An-
notationes Xenophontæ.

Ibid. ἡ προκοπή) Sic apud Arrianum
pag. 17. lin. 5. Η ΠΡΟΚΟΠΗ πρὸς τὴν ἀρετὴν. *pro-*
fectus ad virtutem. De quo profectu, qui studio
& exercitatione paratur, plura apud eundem
differit Epictetus lib. 3. cap. 6.

Cap. V. 4. ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι) Polyb.
pag. 1462. lin. ult. καλὰς ΑΜΟΙΒΑΣ ΑΠΕΔΩΚΕΝ
αὐτῷ, *præclare ei vicem retulit.*

Ibid. v. 12. τὴν πρώτην πίσιν ἠθέτησαν.)
Phrasis τὴν πίσιν ἀθετεῖν exstat in Polybio pag.
712. lin. 21. μάλιστα μὲν τοιαύτας ζητεῖν δεῖ πί-
σεις, δι' ὧν ὁ πισευθεὶς ἔδυνήσεται τὴν ΠΙΣΤΙΝ
ΑΘΕΤΕΙΝ. *Præcipuum quidem illud est, ut vincula*
fidei ejusmodi accipiamus, per quæ is cui fidis, mutare
fidem nequeat. Pag. 901. lin. 15. *Quasi vero i-*
gnoret quisquam vestrum, istos fluxa fide antea usos, &
Pænis ad nos transisse; nūn δὲ πάλιν ΑΘΕΤΗΣΑΝ-
ΤΕΣ τῶν ὀρκῶν καὶ τὴν ΠΙΣΤΙΝ, ἐχθρὸς ἡμῶν σφᾶς
αὐτῶν ἀναδείχασιν nunc vero spreta iterum juris-
jurandi religione ac fide hostes populi Romani repente
esse factos. Item pag. 1201. l. 7. ἀθετησάντων τὰς
πρὸς τὸν βασιλέα πίσεις, *fidem Regi non servanti-*
bis. & pag. 1433. lin. 7. *Dicit quidem Polybius*
etiam

etiam τὴν πρώτην πίσιν, sed alio, ut opinor, quam hic sensu, pag. 877 lin. 15. a fine. *Quod si vitam quoque suam dictis congruentem qui monet exhibuerit, ἀνάγκη λαμβάνειν ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ τὴν ᾧ δαίνεσιν, ejus cohortatio ut pondus habeat quod haberi queat maximum, necessum est.*

Ibid. v. 14. μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἐντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.) Polyb. p. 1244. lin. 16. a fine: μὴ διδόναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς ἀλγολήν, ne hostibus calumniandi occasio deretur.

Ibid. v. 19. κατηγορίαν μὴ ᾧ δέχεται) Polyb. pag. 1193. lin. 13. a f. καὶ τῶν Ῥωμαίων γνωσθέντων, ὅτι ΠΡΟΣΔΕΧΟΝΤΑΙ ΤΑΣ κατὰ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ. Estque fama vulgata, Romanos crimina querimoniasque de Philippo non aspernari. Et pag. 1358. lin. 5. a fine. Ἐπιδέχεσθαι pag. 1453. lin. 14. & δέχεσθαι pag. 483. lin. 11. eodem modo usurpantur.

Ibid. v. 21. Διαμαρτύρομαι) Polyb. lib. 3. cap. 15. pag. med. Ῥωμαῖοι μὲν ἔν ΔΙΕΜΑΡΤΥΡΟΝΤΟ Ζακάνθαιων ἀπέχεσθαι. Romani Deum fidem obtestantes monebant, ut Saguntinis abstineret. Conf. Annot. Xenoph.

Ibid. v. 22. ταχέως) cito, i. e. temere. Polyb. pag. 1093. lin. 11. a f. Postremo tantos ei honores decreverunt, ἥλικας ΟΥΔΕΝΙ ΤΑΧΕΩΣ τῶν πρότερον εἰς αὐτὰς εὐεργετῶν γεγονότων, quantos

nemini unquam temere ex omnibus, quos ante hanc memoriam bene de se meritos agnoverunt. Nos hoc sensu dicimus leicht; quomodo & accipi potest apud eundem pag. 1193. lin. 19. Romam convenerunt legati ex Græcia tanto numero, quantus vix unquam ante fuerat conspectus, ὅσον & ΤΑΧΕΩΣ πρότερον.

Cap. VI. 1. ὑπὸ ζυγόν] Polyb. pag. 479: lin. ult. Apelles id agebat, ut paulatim Achæos jugo subderet, ἄγειν ὑπὸ τὸν ζυγόν.

Ibid. v. 4. Τετύφωται, μηδὲν ἐπισάμει) τυφῶσθαι non tantum inflari, sed etiam demens esse significat, apud Polybium lib. 3. cap. 81. pag. 322. lin. 8. Si quis inter imperatorias virtutes ullam potiore ducit, cura explorandi ingenium ac naturam ducis adversariorum, ἀγνοεῖ καὶ ΤΕΤΥΦΩΤΑΙ, is errat & cæca mentis caligine laborat. Sic & Demosth. Philip. 3. pag. 46. C. lin. 5. ἀνδρῶν δὲ ληρῆν καὶ ΤΕΤΥΦΩΣΘΑΙ δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὐθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. Si nugari & mentis affici errore videbor: neque nunc neque in posterum mihi ut sano auscultetis. Et pro Cor. & δὴ ποιήσω ἔγωγε & ἔγωγε ΤΕΤΥΦΩΜΑΙ. Nequaquam faciam hoc: non ita sum amens. Et rursus idem, ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι καὶ ΤΕΤΥΦΩΜΑΙ νῦν κατηγορῶν. Sed ego insanio & stolidus sum qui nunc accusem. Ubi sicut μαίνομαι & τετύφωμαι copulantur, ita τετυφωμένῳ & μανικῶς apud Aristotelem in Proble-
matis, quærentem Δὲ τί δύνῃ τετυφωμένῳ ποιεῖ

ποιεῖ καὶ μανικός. Vide Stephanum in Thes. Gr. Linguae.

Ibid. v. 5. διεφθαρμένων τὸν νῦν,) Polyb. pag. 1398. lin. 21. διότι καθόλου ΔΙΕΦΘΑΡΤΑΙ ΤΗ ΨΥΧΗ, quod ingenio fuerit plane corrupto, qui ejusmodi sententias commentariis suis prodiderit, easque opiniones legentium animis infuderit.

Ibid. v. 12. Ἀγωνίζεσθαι ἀγῶνα) Polyb. lib. 1. c. 4. p. 5. lin. 6. a f. ὅτ' εἰργάσατο ἔργον, ὅτ' ἩΓΩΝΙΣΑΤΟ ἩΓΩΝΙΣΜΑ, neque opus fecerat, neque certamen certaverat. Arrian. Epict. pag. 393. lin. 3. ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ τὸν μέγιστον ΑΓΝΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ, maximo certamine occupatis.

Ibid. v. 20. κενόφωνίας) Hæ videntur esse, cum quis vanos sine mente sonos emittit, ne ipse quidem intelligens quid loquatur, aut quæ notio subiecta sit vocibus, quibus utitur. Ita Epictetus dicit ἀσημῶς καὶ κενῶς φθεγγεσθαι τὰς φωνάς, lib. 2. cap. 17. pag. 203. lin. 11. a f. ὁδεῖς ἡμῶν πρὸ σὲ ἔλεγεν ἀγαθὸν ἢ δίκαιον; ἢ μὴ ἀφρολογεῖντες τί ἐστὶ τῶν ἑκάστον, ἀσημῶς καὶ ΚΕΝΩΣ φθεγγόμεθα τὰς φωνάς; An nemo nostrum ante te usurpabat vocabula boni & justi? An vero non intelligentes quid sit horum quodque, sine ulla significatione & inaniter pronunciamus has voces? Et pag. 204. lin. 3. Quis nostrum non dixit salubre esse aliquid aut morbosum, priusquam Hippocrates nasceretur? ἢ ΚΕΝΩΣ τὰς φωνάς ταύτας ἀπηχῶμεν; An vero inaniter has voces personamus?

In II. EPIST. ad TIMO- THEUM.

CAP. I. 6. ἀναζωπυρεῖν] Liceat hic inferere luculentam accuratissimamque Commentationem Illustris Ecclesiarum Luneburgensium Præsulis Excellentissimique Theologi, *Polycarpi Lyseri*, qui hoc dedit suo in me amoris plane singulari, nullisque unquam officiis provocato, ut Litteris honorificentissime scriptis munus Ecclesiasticum mihi gratularetur. In quibus cum vim atque significationem verbi hujus ἀναζωπυρεῖν eruditissime demonstrarit, quantum illarum huc pertinet, pace Viri summi transcribam; gratias simul agens tam insigni Ipsius benevolentiae atque favori immortales. Gratulor munus noviter demandatum, & honores divinitus obtingentes precor Tibi ac Ecclesiae vel maximè salutare. Benedicat cœlitus Numen Supremum laboribus sanctis & onus Ministerii gravissimum suo suffulciat robore! Equidem ut paucis multa, imo omnia complectar, quæ votis pietatis Tibi novello Pastori dedicatis exprimere satago, revoco in mentem verba Pauli 2. Tim. I. 6. ad Timotheum scribentis: Ἀναμνηστω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ. Delegi hæc verba præ reliquis Tui gratia nunc repetenda, cum observaverim eorum Te habuisse rationem in Annotationibus Philologicis in N. T. quas ex Xenophonte collectas annis abhinc

fe.

ferè senis publici fecisti juris. Uterque locus abs^{te} adductus & antehac ab Henrico Stephano notus Thesaur. Græc. Ling. Tom. III. p. 626. commodè adhibetur ad illustrandum effatum Paulinum. Debebat nimirum Timotheus, qui ad gerendum bella Domini erat vocatus, contra adversantes operi Domini hostes plurimos novo quasi ardoris robore cœlitus armatus pugnare, causæ suæ bonitati confusus contra audientior ire, bonam militiam militare 1. Tim. I. 18. in gratia Jesu Christi nova semper virtute munitus instar boni Ejus militis quævis mala sufferre 2. Tim. II. 1 3. bonum certamen fidei certare 1. Tim. VI. 12. & illi certamini strenuè immorari ac immori, exemplum Pauli secutus 2. Tim. IV. 6. 7. ut fortiter pro doctrina salutari & pro grege suo pugnans & seipsum & audientes semet servaret. 1. Tim. IV. 16. Neque fortassis absolum quid enunciarem, si Paulum dicerem urgere Timotheum eique calcar addere, ut instar equi generosi & exardescentis cursum inceptum, semetipsum denuò semper excitans ac animans absolvat atque decurrat, perinde ac Paulus se cursum confecisse profitetur *καὶ ἄρρηστον ὄμηναι*. 2. Tim. IV. 7. Alias easque non minus pias meditationes suggerit Hesychius Lexico Græco pag. m. 87. *ἀναζωπυρεῖν* per *ἀνεγείρειν* & mox *ἀναζωπυρεῖσθαι* per *ἀνανεώσθαι*, *ἀνεγείρειν*, *ζωώσθαι* explicans. Jubet enim Paulus Timotheum suorum monitorum sic esse memorem, ut exceptum per impositionem manuum, cum videlicet Mi-

nister Ecclesiæ initiaretur, donum excitet, neque sua culpa aut socordia idipsum patiatur extinguere & suffocari; ut per somnolentiam veteris hominis inveterascens donum renovet, novumque vigore ac fervore instruat; ut inter moriturum ac morti quasi propinquum donum nova vita beet ac ex morte ad vitam revocet. Eadem legimus à Suida explicationis gratia propinata, ubi vox ἀναζωπυρῶσθαι ab ipso sistitur consideranda. Quod si apud eundem simul pensantur, quæ de vocibus ζωπυρῶσθαι & ζωπυρῶσθαι differit, de sensu vocis multo constabit amplius. Observat enim significare eam primariò ex parva scintilla flando magnam flammam accendere; recreare, restaurare, metaphora ducta ab igne, qui sopitus & quasi conditus rursus accenditur & excitatur. Addit idem Atticos usurpare de illis, qui ex adversa valetudine convalescunt, vel etiam de bello quod excitatur dici. Henricus Stephanus Græcismi si quisquam alius scientissimus existimat emphasin vocabuli esse, resuscitare, redardescere facere, propriè cum ignis semiextinctus exsuscitatur, metaphoricè excitare, ardorem animi reddere, vigorem pristinum revocare, recreare, ad Plutarchum provocans. Quamvis autem hæc & id genus alia, quæ è profanis decerpta Scriptoribus possunt afferri, sic satis bene se habeant, propius tamen citra dubium ad scopum pertingunt, qui animadvertentes non nisi semel vocem hanc in paginis Novi Fœderis legi adhibitam, ad LXXII.

In-

Interpretes V. T. qui vulgo audiunt recurrunt. Hi vero pariter non nisi vice simplici dictione hac usi deprehenduntur, nimirum Gen. XLV. 27. ubi verba Mosis Hebraica: וַיִּחַי רוּחַ יִצְחָק sequentem in modum sunt interpretati: καὶ ἀνεζώπυρσε τὸ πνεῦμα Ιακώβ. Pari ratione Paulus hortatur Timotheum, ut Spiritum suum, qui per laborum & molestiarum multitudinem nec non per afflictionum atque ærumnarum magnitudinem morti vicinus evadit, & de fervore ad fungendum ministerio sacro necessario multum remittit, subinde ad resumendum vitam & vires novas excitet atque animet. Verum neque hæc collatio omnem phraseos Paulinæ emphasin videtur exhaurire. Nullum mihi est dubium, quin Paulus eadem repetere ac inculcare satagat, quæ 1. Tim. IV. 14. tradiderat: Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χάρισμα. Tunc enim illud negligitur, quando vita & fervor in communicando cum aliis dono accepto languescunt aut prorsus intereunt, nec de iis excitandis, augendis & conservandis cum cura & sollicitudine dispicitur. Aut fallor aut verba Pauli 1. Tim. IV. 15. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερά ᾖ ἐν πᾶσιν, perspicuè declarant, quo sensu monitum ἀναζώπυρσεν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ velit intellectum, ut videlicet curæ sollicitæ hujus divini doni se totum dedat, in illud omni studio, impetu & ardore animi incumbat, eodemque tam sedulo & fervidè fruatur, ut nova ejus incrementa se coram omnibus & in omni-

bus actionibus exferant, atque instar ignis vivi & flammæ altius surgentis oculis omnium objiciantur manifestata. Claudius Espencæus verba Paulina haud incongrue exponit inprimis verbum ἀναζωπυρεῖν: *Est proprie ignis vel sopiti vel cinere obiecti, ligno indigentis, aut lampadis oleo deficiente morientis. Aliquantulum igitur vel tribulationum metu dormitantem vel humano timore torpentem ac veluti semisopitum jubet expergisci. Evigilate justè ait idem, 1. Cor. 15. Et mentis alacritate, animi promptitudine, vigilantia, attentione, fervore, prædicationis exercitio, assiduitate, Et id genus studiis, quorum absentia quibusque contraria DEI in nobis Spiritum languidum reddunt, contristant, extinguunt Eph. 4. 1. Thess. V. suscitare, confovere, renovare, recreare. ut legit Ambrosius, donum Et c. Nondum tamen plene planeque mentem Domini videtur affectus. B. Mart. Chemnitius vocì ἀναζωπυρεῖν sua manu adscripsit sequentia: *Flammam illam accensam caro Et Sathan nititur suffocare, id quod αὐτοψία Codicis N. T. Græci, quo ὁ μακαρίτης usus est, demonstrat. Vult nimirum Paulus Timotheum fervide obnitentibus & obluētantibus dono divino hostibus, carni & Satanae cum renovato, novas & altiores flammæ concipiente fervore, resistere & quasi igne baptizatum & Spiritu S. animatum, ignem illum Spiritus, ne suffocetur aut prorsus extinguatur, novis quasi flammis excitatis & antehac acceptis ad vitam renovatis, ad Ecclesiæ salutem ostendere, quo perinde ac Seniores Israëuitarum sumto de Mose**

&

& imposito ipsis Spiritu instruebantur Num. XI. 17. auditores Timothei Spiritus hujus Doctoris sui redderentur participes, ac una cum ipso in Spiritu & veritate Joh. IV. ferventes Spiritu Rom. XII. DEO & Christo fervirent. Altius paulo rem omnem repetens eamque pensitans curatius existimo, Paulum talia monentem respicere ad Sacerdotes prisci fœderis. Quia enim Timotheus matre Hebræa erat satus Act. XVI. 1. eamque ceu fidei hypocrisis nesciæ feminam, paulo ante 2. Tim. I. 5. non secus ac aviam proposuerat imitandam ac recordatione perpetua recolendam, Paulus vel per hoc quam certissime calcar addere poterat Timotheo, ut fidei maternæ existeret æmulus, quod se Ministrum Domini cogitans cerneret à Ministris DEI V. T. per exempla & facta maxime memorabilia invitatum & incitatum. Oportebat Sacerdotes V. T. singulis diebus mane & vespere lucernas ac lampadas in tabernaculo non secus ac deinceps in templo ubi præceperat DEUS, instruere, oleo affuso ardorem novum excitare, ut denuo instructæ & accensæ conceptis flammis altioribus arderent, plenius ac rectius lucerent. Videatur Exod. XXVII. 20. 21. XXX 7. 8. Solebat enim lucerna Domini postquam satis diu arserat ac fulserat, extinguui aut obscurari 1. Sam. III. 3. adeoque ne plane omnem amitteret sive ardorem sive lucem, indigebat excitatione quadam ac recreatione. Vocabulum Exod. XXVII. 21. XXX. 8. Levit. XXIV. 2. occur-

currens להעלות & בהעלות quam optime græcum ἀναζωπυρεῖν exprimit. Idem vero adhuc de Aaron & Sacerdotibus eorumque officio instruendi lucernas adhibitum recurrit Exod. XXV. 37. XL. 25. Num. IIX. 2. 3. Hæc ponderans sedulo & conferens quæ JESUS de Apostolis Matth. V. 15. 16. coll. Marc. IV. 21. Luc. IIX. 16. docet, quod videlicet sint lux mundi, & quod lucernæ instar in candelabro positæ adeoque omnibus qui in domo sunt lucentis, lux ipsorum lucere debeat coram hominibus, ut videant ipsorum bona opera & glorificent Patrem ipsorum qui est in cælis; quæ Idem paucioribus urget, ut lychni ipsorum sint ardentes; Luc. XII. 35. quæ porro de Johanne Baptista dicit, quod fuerit lychnus ardens & splendens Joh. V. 35. nihil abscondi pronuntiabo, si affirmavero, velle Paulum, ut Timotheus acceptum donum ministerii sacri citra intermissionem excitet, & ut instar lucernæ excitatæ altius semper contendat. Tractare & quærere debebat Timotheus τὰ ἀνω, ea sola curare & propinare. Fas igitur erat ut animus ejus virtute doni accepti ascenderet altius cælos & cœlestia peteret, quippe qui ex cælis donum hoc acceperat. Sursum debebat cor suum attollere, & ut alii secum ad cœlestia adspirarent laborare. Sunt certe Ministri Ecclesiæ vasa gratiæ, vasa electionis testacea quidem, sed ad honorem sanctificata & Domino grata, ad omne opus bonum præparata 2. Tim. II. 21. Felices ergo illos, si ex thesauro
gra.

gratiæ, quam è plenitudine gratiæ Christi hau-
 serunt, novas semper vires ad excitandum do-
 num divinum depromserint, easdemque con-
 geniti torporis probe conscii aliis semper atque
 aliis gratiæ cœlestis accessionibus locupletare
 studuerint! Decet ipsos virgines prudentes imi-
 tatos vasa sua oleo repleta semper circumferre, ut
 affuso oleo lampades suas quovis momento
 queant instruere, iisdemque instructis Spon-
 sum cœlestia ingressum domicilia sequi, Matth.
 XXV. Neque habeant cur vereantur ne se vita
 & ignis, oleum & lux destituant, donum sibi in-
 dultum cum aliis communicantes, sed affun-
 dentes aliis & affundentes largius thesauros do-
 norum suorum vel maximè augebunt. Salvos
 facient semet ipsos & qui se audiunt. 1. Tim. IV.
 16. Demonstrabunt potius aliis per splendo-
 rem & ardorem ceu vitæ Spiritualis indices cer-
 tissimos, se DEO & Christo vivere, se igne vere
 divino & zelo amoris Domini fervidissimo, cu-
 jus flammæ nec exstingui possunt nec suffocari
 Cant. IIX. 6. 7. æstquare. Ignita Domini Sacer-
 dotibus olim ceu peculii Sacerdotalis particulas
 fuisse assignata, è paginis Mosaicorum librorum
 didicimus. Iidem vero ad accendendum sacri-
 ficia quævis divinitus erant constituti. Cessant
 hodie hi ignes per sanguinem Christi expiato-
 rium, ut ita loquar, exstincti. Ast quemadmo-
 dum Christiani quivis, ita præsertim Ecclesiæ
 Doctores semet ipsos DEO sistere debent ho-
 stias vivas. Vivacitate ipsis opus est & viva.

animorum alacritate, ut DEO probati inveniantur fideique vivæ ac per caritatem operantis existant & præcones & viva exempla. Sunt per gratiam Christi è mortuis ad vitam reducti & igne quasi cœlesti animati. Habentes ergo donum illud vitæ promissionem vitæ in Christo JESU, qui simul est lux nostra & vita nostra, non patiuntur se denuo morti tradi, sed vitæ æternæ radicem intra se esse scientes, non sibi sed DEO vivunt, de perennatura vita in cœlis ad se aliquando derivanda securissimi, qua fruenter impofterum non amplius *τὸ ἀναζωπυρεῖν* a Paulo injunctum debebunt sibi habere commendatum. Omnia tunc erunt viva, nova, perfecta & immutabilia. Unum adhuc juvat addere, quod B. D. Michael Waltherus Theologus Cellensis locum Paulinum declaraturus edisserit: *quasi igne suscitato & substrato indies magis magisque excitare & reviviscere facere inque usus exserere publicos.*

Ibid. v. 10. Φωτίσαντ[ε] in lucem produxit, manifestavit, patefecit, viam ad vitam æternam monstravit. Arrian. Epiet. lib. i. cap. 4. pag. 21. lin. 26. Triptolemo quidem templa & aras ubique homines extruxerunt, quod mitiores cibos nobis dederit. Τῷ δὲ τὴν ἀλήθειαν εὐρόντι, καὶ ΦΩΤΙΣΑΝΤΙ, καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους ἐξενέγκαντι, & τὴν πρὸς τὸ εὖ ζῆν, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὸ εὖ ζῆν, τίς ἡμῶν ἐπὶ τῷ βωμῶν ἰδρύσατο, ἢ ναὸν, ἢ ἀγαλμα ἀνέθηκεν, ἢ τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ προσκυνεῖ; Eī vero qui veritatem invenit & in lucem protraxit, eamque omnes ho-

homines edocuit non quæ ad vivendum, sed ad bene vivendum pertineret, quis nostrum propterea aram statuit, aut templum, aut imaginem dedicavit, aut Deo propterea supplex factus est? Suidas: οἱ δὲ Ῥωμαῖοι νομίσαντες, ἤδη τὸν καιρὸν ὡς δίδόναι ΦΩΤΙΖΕΙΝ, τὸ κατὰ τὴν ἐντολὴν ἀπόρρητον. Romani existimantes jam tempus esse enunciare, quod ex mandato tacitum fuerat. Conf. I. Cor. IV. 5.

Ibid. v. 16. Δὼ ἔλεος) Polyb. pag. 50. lin. II. a f. ὁ ΛΙΔΟΥΣ ΕΛΕΟΝ, ὃς δὲ συγγνώμην τοῖς πταίσαι, qui nullum misericordiae locum dabat, neque ullam afflictis veniam concedebat.

Ibid. v. 18. Δώη αὐτῷ ὁ Κύριος εὐρεῖν ἔλεος ὡς Κύριος] Sic Arrianus dicit, Alexandrum promississe Langaro sororem Alexandri, id est, suam, I, 5, 7. καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς Ἀλεξάνδρου Κύναν, καὶ ταύτην ὡμολόγησε δώσειν αὐτῷ εἰς Πέλλαν ἀφικομένῳ Ἀλέξανδρῳ. Sororem etiam suam Cynam, ubi Pellam reversus esset, uxorem se illi daturum spondet Alexander. Et I, 9, 6. Lacedæmoniorum clades Lacedæmonios peterrefecit. Et omnino multum delectatur Arrianus repetitione nominum loco pronominum; ut I, 9, 18. I, 11, 8. I, 15, 11. 3, 30, 6. 5, 2, 6. τὸν δὲ παῖδα ἄρα τῆς Ἀκρυφίας, καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν παῖδα συμπεμψαὶ αὐτῷ Ἀκρυφίῳ. Filium vero Acuphis, (i. e. filium suum) ὅς ex filia nepotem Alexandro misisse Acuphim. Sed plura dantur exempla in ipsis S. Litteris, ut Gen. I. 27. V. I. I. Reg. IX. 1, I. Sam, III. 21. XV. 22. 2. Paral. IX.

II. 2. Potest tamen & ita intelligi, ut κύριος prior loco accipiatur de Deo Patre, posteriore de Filio, tanquam iudice futuro in extremo die. Vide Gerhardi notas ad h. l.

Cap. II. 5. νομίμως ἀθλήσῃ] Arrian. Epiet. lib. 3. cap. 10. pag. 305. lin. 3. ὁ θεός σοι λέγει, δός μοι ἀπόδειξαι NOMIMΩΣ ΗΘΛΗΣΑΣ, εἴ φαγῇς ὅσα δεῖ, εἴ ἐγυμνάσῃς, εἴ τ' ἀλείπτῃς ἡκίστας. Deus tibi dicit: Demonstra mihi, num legitime certaris, num comederis quantum oportuerit, num te exercueris, num unctiori obedieris.

Ibid. v. 10. σωτηρίας τύχῳσι) Polyb. pag. 398. lin. 21. τῶνδε καταπορευομένων, μελλόντων ΤΥΤΧΑΝΕΙΝ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ διὰ τὴν τῶν Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν, qui redibant ab exilio, quia per consensum Achæorum hanc adepturi salutem erant.

Ibid. v. 14. Διαμαρτυρόμεν) Polyb. pag. 236. lin. 22. Ῥωμαῖοι μὲν ἐν ΔΙΕΜΑΡΤΥΡΟΝΤΟ Ζακανθαίων ἀπέχεσθαι. Romani Deum fidem testantes monebant, ut Saguntinis abstinere. Et simplex μαρτύρεσθαι pag. 548. lin. 8. a f. ΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΟΣ τὸν βασιλέα μὴ παρίδεῖν. Cum Regem confessans obsecraret, ne negligeret &c.

Ibid. v. 16. πείσασθαι) cohibe, reprime, ne ulterius grassentur. Polyb. pag. 327. lin. 5. πείσασθαι τοῖς οἰκείοις καὶ ΠΕΡΙΣΤΑΣΘΑΙ τὰς ὑπεναντίας ἡδυνάτῃς. Suis auxiliari, aut adversarios avertere obsistendo non poterant.

Ibid. v. 17. νομὴν ἔξει) depascet, Lutherus, frisset um sich / optime. Similiter Polybius dicit

νομήν ποιέσθαι de ulceribus, quod huc maxime pertinet, & νομήν λαμβάνειν de incendio. Pag. 114. lin. 15. a f. In ulceribus, si curationem ita affe-
dis admoveas, illa ipsa irritatur malum, ut serps
velocius, θάττον ΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΝΟΜΗΝ, rursus
si curatio omittatur, proxima quaque loca corrup-
pendo, ut natura est horum ulcerum, non ante finem
faciunt, quam corpori subiecto perniciem attulerint.
Et pag. 872. lin. 2. Quod in igne fieri amat, ut
postquam semel aliquis aptam ei concipiendæ materiam
accendit, de cetero non amplius in ejus arbitrio rei
eventus sit positus; ἀλλ' ἢ ποτ' αὖν ἰύχη ΛΑΜΒΑΝΕΙ
ΤΗΝ ΝΟΜΗΝ, sed quæ tulerit casus fortuitus, late
grassetur incendium. Pag. 69. lin. 6. a f.

Ibid. v. 19. ὁ ὀνομάζων) invocans. Polybius
p. 788. l. 5. At enim Laconica fines cum exercitu Phi-
lippus est ingressus: non uliro ille quidem ἔ proprio con-
silio, quod ipsi quoque scitis; καλὲρ μὲν δὲ, καὶ
πολλάκις ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΣ ὑπὸ τῶν ἐν Πελοπον-
νήσῃ φίλων καὶ συμμαχῶν, μόλις αὐτὸν ἐπέδωκε.
Sed ab amicis ἔ sociis quos in Peloponneso habebat
accitus, ac nomine ipsius sæpe invocato, egre tandem
hisce rebus animum applicuit.

Ibid. v. 21. ἐκκαθάρη) Epietetus quoq̃
verbum hoc de animi erroribus & vitiis expur-
gandis usurpat lib. 2. cap. 21. pag. 235. lin. 9.
Quis in scholam venit ὡς θεραπευθῆσθαι; τίς
ὡς παρῆξων αὐτῷ τὰ δόγματα ΕΚΚΑΘΑΡΘΗΣΟΜΕ-
ΝΑ; ut sanetur? quis ut velit suas opiniones expur-
gari? & cap. 23. pag. 251. lin. 7. Accedendum est
ad perfectam vitam, καὶ τὴν αὐτῷ προαίρεσιν ΕΚ-
ΚΑ-

ΚΑΘΑΡΑΙ, ac repurganda voluntas est omnibus his vitiis.

Ibid. v. 25. μήποτε δὲ αὐτοῖς ὁ Θεός) Simili quodam modo loquitur Polyb. lib. 4. cap. 21. sub fin. Hæc dicta nobis sunt ipsorum quoque Cynæthensium causa: ἢ ἂν ποτ' αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνδῶ, ut si quando clementius cum ipsis Deus egerit, ad studia disciplinarum conversi, ipsi sese mansuefaciant.

Cap. III. 6. ἀγόμενα) Polyb. pag. 163. l. 7. αὖ γὰρ δ' ὑπὸ τῷ λυσικτελῆς ἐλπίδι ὁ ἀγόμενοι, partim lucri spe ducti, tanto animosiores ad pugnandum fiebant. Item pag. 378. lin. 14.

Ibid. v. 7. εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν) Polyb. pag. 637. lin. penult. Καὶ μὴν πᾶσι γε τῇ ρωμαίων πολιτείᾳ κατὰ ταύτην τὴν ἐπίστασιν μάλιστα ἂν ἐλθοίμεν εἰς γνῶσιν καὶ τῆ συστάσεως, καὶ τῆ αὐξήσεως, καὶ τῆ ἀκμῆς. Ad Romanam quidem tertæ Remp. quod attinet, hoc potissimum inquisitionis genere intelligemus, quo pacto ab initio constituta, deinde aucta, & ad hunc statum florentissimum quo nunc viget, perducta fuerit. Conf. I. Tim. II. 4.

Ibid. καὶ μηδέποτε) Simillime Arrianus in Epiict. l. 2. c. 16. extr. ἔξω ζητῶν αἰεὶ τὴν εὐροίαν, καὶ μηδέποτε εὐρεῖν δυνάμενος. Extra quærens semper felicitatem, & nunquam inpenire valens. Conf. Pricæus.

Ibid. v. 10. ἀγωγῇ) vitæ institutum, vivendi rationem & modum, Lutherus: meine Weise/ quo nihil dici potest significantius; id enim prorsus declarat græcum verbum, ut exemplis in-

intelligitur ex Polybio, pag. 228. lin. 16. a f. τὴν αὐτὴν ΑΓΩΓΗΝ Ἀσδρῆβα ποιεῖσθαι τῶν πραγμάτων, Hannibalem in administratione rerum idem cum Asdrubale tenuisse institutum. Pag. 469. lin. 3. μεταβάλλειν τὰς ΑΓΩΓΑΣ τῶν βίων, genus vite ac priora instituta mutare. Item lin. 24. & pag. 1218. lin. 19. ἀγεῖν αὐτὰς ἐκέλευε τὴν ΑΓΩΓΗΝ, ἣν καὶ νῦν ἀγασιν. Tenerent sane instituta quibus hactenus essent usi. Pag. 1435. lin. 14. τὴν αὐτὴν ΑΓΩΓΗΝ ἦγε τῆ βίᾳ, idem vite institutum tenebat, nihil in futurum prospiciens, sed amoribus ac poculis de die indulgens, &c. Pag. 1440. lin. 5. Ἀριστᾶς ἦγε τὴν ΑΓΩΓΗΝ τῆ πολιτείας ὅτως, ita Remp. moderabatur, ut quidquid e re populi Romani esset, lubentissime faceret. Pag. 1458. lin. 17. Σκιπίων ὁρμήσας ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ΑΓΩΓΗΝ τῆ βίᾳ, Scipio diversam vivendi rationem secutus, cunctisque cupiditatibus adversatus.

Ibid. v. 13. προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,] Polyb. lib. 4. cap. 81. pag. 479. lin. 14. ἐπὶ τῇ ἐναντίᾳ τῆς αἰσῆς αὐτοῖς τῆ τύχης, καὶ τῆς μαλίας ΕΠΙ ΤΟ ΧΕΙΡΟΝ αἰεὶ καὶ μᾶλλον τῆ πολιτείας αὐτῶν ΠΡΟΒΑΙΝΟΥΣΗΣ. Postquam fortuna ipsis in contrarium vertit, cepitque eorum respublica magis magisque indies retro sublabi, ac ferri in pejus. Item pag. 525. lin. 10. a f.

Ibid. v. 16. πρὸς ἐπανόρθωσιν] Utitur & hoc vocabulo frequenter Polybius; ut pag. 50. lin. 26. Ἡεὶς vero multa inveniet accidisse, profutura ΠΡΟΣ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΝ τῆ ἀνθρώπων βίᾳ, ad corrigendos vite hominum errores. Pag. 986. l. 13.

Fortuna meritas mox ab ipsis pœnas exegit, τοῖς δ' ἐπιγενομένοις ἐξέθηκε κάλλιστον ὑπόδειγμα ΠΡΟΣ ΕΠΙΔΕΙΞΙΝ, & documentum posteris corrigendæ vitam ac mores proposuit. Et pag. 1388. lin. 12. Epictetus ait, sacra a veteribus instituta esse ἐπὶ ΠΑΙΔΕΙΑ καὶ ΕΠΙΔΕΙΞΙΝ & βίῃ, ad institutionem & correctionem vitæ, lib. 3. cap. 21. pag. 335. lin. 11. Accipitur etiam pro erroris falsæque opinionis correctione apud Polybium pag. 227. lin. 17. a fine, nec non pro damni reparatione pag. 14. lin. 1. pag. 598. lin. 22. pag. 988. lin. 7. pag. 1234. lin. 12. pag. 1285. lin. 4. a f. & pag. 1374. lin. 14. a f.

Cap. IV. 1. κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν] Κατὰ temporis nota, in, ut apud Polybium pag. 722. lin. 20. αὐτῷ ΚΑΤΑ τὴν ἀρρώστιαν συμπαρόντι, quum illi ægrotanti adesset. Et pag. 885. lin. 6. a f. ΚΑΤΑ τὴν ἀπόλυσιν τὴν ἀπὸ τῶν διώγματος. In reditu ab insectatione fugientium. Arrian de exp. I, 12, 13. ΚΑΤΑ τὴν παράδοσιν in transcurso. & 3, 16, 2. Προσεγένοντο δὲ αὐτῷ ΚΑΤΑ τὴν φυγὴν καὶ μυριάδων ξένων ἐς διχιλίους. Accesserunt etiam adeum in fuga mercenariorum exterorum duo millia. Iterum Polybius pag. 899. lin. 21. αὐτὸς δὲ προπορευθεὶς, ἐξέστησε τοῖς ἀγνοοῦσι πάντας εὐθέως ΚΑΤΑ τὴν πρώτην φαντασίαν. Ipse progressus in medium, ut primum apparuit, de statu mentis circumstantes dejecit. Ipsum quidem κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν exstat. pag. 911. lin. 15. sed alio sensu: Cuniculum si procul intuearis, putes esse leporem parvum; ubique in manus sumpseris, magnam ob-

serve differentiam καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρωσιν, & in specie & in gustu. Sed quid apud Paulum, ἐπιφάνεια significet, supra ad 2. Thess. II. 8. expositum est.

Ibid. v. 2. ἐπίσκηθι) Polyb. pag. 595. l. 14. ὁψὲ δὲ ποτε τῶν πρεσβυτέρων τινὸς ΕΠΙΣΤΗΣΑΝΤΟΣ αὐτόν Tandem vero aliquo e senioribus mōnente ipsum, attendere quid ageretur. Pag. 531. lin. 15. ΕΦΙΣΤΑΝΩΝ ἑδενὶ τῶν τοιούτων, nullo serio negotio attendens. Sine casu est apud Arrian. Epiict. pag. 233. lin. 8. a f. Καὶ αὐτὸν οἶμαι ΕΦΙΣΤΑΝΕΙΝ ἄξιον συνεχῶς, me ipsum quoque opinor debere assidue attendere. Et ἐπίσασιν magnam animi contentionem dicit Polybius pag. 1337. lin. 13.

Ibid. v. 5. ἔργον ποίησον εὐαγγελιστῇ) Polyb. pag. 88. lin. 14. ὁ δὲ καὶ λίαν ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΕΡΓΟΝ ἡγεμόν @ ἀγαθῇ. Ille quidem prudentis ducis officio functus est. Et pag. 212. lin. 7. a f. Arrian Epiict. lib. 3. cap. 18. extremo: αὐτὸς ὄψεται, πῶς ΠΟΙΕΙ τὸ ἴδιον ΕΡΓΟΝ, ipse viderit, ut suum proprium munus peragat.

Ibid. v. 7. ἡγώνισμα) Milites qui praelio interfuerunt, ex eoque superiores discesserunt, dicuntur ἡγωνισμένοι a Polybio pag. 624. lin. 22. Utensilia diripienda concessit τοῖς ΗΓΩΝΙΣΜΕΝΟΙΣ victori militi.

Ibid. τὴν πίσιν τετήρηκα.) Fidei nomine Paulus hic proprie non intelligit fiduciam illam, quam in Christo habebat, sed fidelitatem, quam tanquam miles Christi imperatori suo debebat;

cui se fidem servasse ait, hoc est, fidelitatem præstitisse, quam Domino suo promiserit, constanterque munere suo ita functum esse, ut nulla ratione se ab officio passus fuerit abduci. Loquendi genus Polybio usitatisimum. Pag. 586. lin. 23. & pag. 587. lin. 13. a f. *Ἀλλ' ὅτι ΤΕΤΗΡΗΚΕΝΑΙ ἡ πίστις τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν*, quod in ipsius fide mansissent. Pag. 693. lin. 20. & pag. 695. lin. 10. a f. *ῥατὸς ἀποδοῦναι τὸν ὅρκον* TETHPH-KENAI THN ΠΙΣΤΙΝ, καὶ ἀποδοῦναι τὸν ὅρκον, fidem se præstitisse, & religione jurisjurandi exolvuisse. Pag. 822. lin. 3. THPEIN THN ΠΙΣΤΙΝ κατὰ τὸν ὅρκον, fidem servare, prout jurejurando sint obstricti. Pag. 847. lin. 2. pag. 1141. lin. 9. pag. 1220. lin. 9. & 26. pag. 1418. lin. 9. a fine.

Ibid. v. 8. Ἀλλ' ὅτι,) Possis hoc etiam vertere itaque. Quo sensu est apud Polyb. pag. 777. lin. 24. *Plerique ex ipso ambitu magnitudines urbium conjectant.* ΛΟΙΠΟΝ ὅταν εἴπῃ τις, itaque si quem dicentem audierint, urbem Lacedæmoniorum &c. Et pag. 753. lin. 1. & pag. 822. lin. 10. & pag. 858. lin. 25. & pag. 905. lin. penult. pag. 911. lin. 14. a fine. pag. 1329. lin. 11.

Ibid. v. 7. μὴ αἰσχροκερδῆ.] Cum ubique necessarium fuit hoc præceptum de fugiendo turpi lucro, 1 Tim. III. 3. 1 Petr. V. 2. tum vel maxime apud Cretenses, qui quanti pecuniam æstimarint, Polybius testatur lib. 6. cap. 44. Pecunia apud hos adeo sit magni, ut non solum necessaria, verum etiam honestissima censeatur ejus acquisitio. Κα-

Θόλος δ' ὁ πρὸς τὴν ΑΙΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑΝ καὶ πλεονεξίαν
 τὸ πᾶν ὅπως ἐπιχωριάζει παρ' αὐτοῖς, ὥστε πρὸς
 μόνοις Κρηταεῦσι τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων μηδὲν
 ΑΙΣΧΡΟΝ νομίζεσθαι ΚΕΡΔΟΣ.. Denique sordidi
 avarique mores adeo apud illos obtinent, ut ex omni-
 bus hominibus solos Cretenses sit invenire, apud quos
 nullum lucrum turpe censetur. Sic infra v. II.

In EPIST. ad TITUM.

CAP. I. 6. μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας) scil. ὄντα,
 qui non sint obnoxii crimini luxus. Simili ra-
 tione Polybius dicit ἐν Διαβολαῖς ὢν lib. 2. cap.
 II. pag. 138. lin. 2. ὁ Δημήτριος ἐν Διαβολαῖς ὢν.
 Demetrius nonnullis ipsum criminantibus.

Ibid. v. 9. Ἀντεχόμενον) Φροντίζοντα, ἔργον
 ἔστο ποιούμενον, magna cura tractantem, ἑ hoc unum
 præcipue agentem, ut interpretatur Chrysostomus.
 Declarat enim hoc verbum magno studio adhærere.
 Ut τῶν βιβλίων ἀντέχεσθαι libris adhærere. Et
 apud Polyb. pag. 721. lin. 17. ταύτης ANTEIXON-
 ΤΟ τ' ἐλπίδι, in eam spem incumbabant. Pag.
 916. lin. 17. af. ANTEXESΘΑΙ τ' ἀληθείας, verita-
 tis studiosum esse. Conf. Annot. ad Matth. VI. 24.

Ibid. Ἐκ κατὰ τὴν διδασχὴν πιστὸς λόγος)
 Quid πιστὸς λόγος sit, supra jam ostensum ad
 I. Tim. I. 15. nempe certus, indubitatus ser-
 mo. Quæ adduntur verba κατὰ τὴν διδα-
 σχὴν, vel ad πιστὸς referri possunt, vel ad λό-
 γος. Prius postulare videtur ordo ipse ver-

borum. Et construitur πισός ut hic cum κατὰ,
 ita etiam cum præpositione ἐς apud Arrianum
 de exp. Alex. præfat. n. 3. ubi Ptolemæus & Ari-
 stobulus dicuntur πισότεροι ἐς τὴν ἀφήγησιν præ-
 cæteris historicis digni, quibus narrantibus fides ha-
 beatur. Et 4, 14, 6. οἱ πάνυ πισοὶ ἐς τὴν ἀφήγη-
 σιν. 5, 5, 1. πισότατα ἐς ἀφήγησιν, res narratu fide-
 que dignissimæ. I, 28, 3. πισοῖς ἐς ἀπαντὰ ἐχρήσατο
 illis ad omnia fidei est usus. Sed præstat fortasse
 ista conjungere & κατὰ τὴν διδαχὴν λόγος, ut
 ὁ κατὰ τὴν διδαχὴν λόγος sic sermo doctrine, sive
 doctrina atque institutio; uti a Polybio Οἱ κατὰ
 τὴν ἐγκλήσιν λόγοι dicuntur exhortatio, uti
 vertit Casaubonus lib. 10. cap. 11. pag. 815. lin. 2.
 & lib. 3. cap. 116. pag. 369. lin. 12. βεβλόμενος δὲ
 τοῖς κατὰ τὴν ἐγκλήσιν λόγοις ἀκολούθως ἐπὶ
 αὐτῶν γίνεσθαι τῶν ἔργων. Hic ut factis dicta
 equaret, quibus suos fuerat cohortatus. Quibus in
 locis κατὰ declarat, quales illi λόγοι, & in quo
 argumento versati sint, significatque in, & οἱ
 κατὰ τὴν ἐγκλήσιν λόγοι sunt verba, quibus in
 exhortando usus est; sicut ἡ κατὰ τὴν ἐγκλήσιν
 ἐπαγγελία, promissio facta cum eos adhortaretur
 pag. 819. lin. 11. μνησθέντες τὸ & Ποπλίας κατὰ
 τὴν ἐγκλήσιν ἐπαγγελίας, redeuntes in memo-
 riam promissæ ejus opis a Scipione cum eos adhor-
 taretur. Arrian. Indic. 12, 7. τὰ κατὰ γεωργίαν
 ἔργα, res rusticæ, opera rustica. Eriæt. dissert. lib.
 4. cap. 11. pag. 507. lin. antep. ἀμύχανον μὴ ἀπὸ
 & ἰδρώτος καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐσθῆτα συνοχῆς, ὑπολεί-
 πεσθαι τὸ πρὶν τὸ σῶμα ῥυπαρόν. Fieri non potest,
 quin

quin a sudore & vestium applicatione, sordium aliquid relinquatur in corpore. Et Chrysostomo κατὰ τὴν διδασκαλίαν σαφένεια perspicua doctrina dicitur tom. V. divers. loc. pag. 418. E. Polyb. pag. 770. lin. 9. a f. Diei tempora ex umbra possumus investigare, ἐτι δὲ τῇ κατὰ τὸν ἥλιον πορεία, nec non solis meatu. Eadem notione exstat κατὰ pag. 667. lin. 7. ὅς τῶν μὲν ΚΑΤΑ τὰς Φυλακὰς λειτουργιῶν ἀπολύεται, qui ab excubandi munere liberatur. Sed. pag. 892. lin. 10. dicitur αὐτός δὲ ἰὺς περὶ ἔχων, ἄρτι δὲ ΚΑΤΑ τὸν ἥλιον ἀνατολῆς ἐπιφαινομένης προῆγε. Ipse cum peditibus sub ipsum Solis ortum primum castris egressus. Item lib. 3. cap. 11. init. & lib. 3. cap. 114. extr. Qui loci huc maxime pertinere videntur, in quibus κατὰ distinguit ortum Solis a cuiusvis alterius sideris ortu, & exprimi potest non incommode per gignendi casum, sicut & in cæteris exemplis. Erit ergo ἀντεχόμενος & κατὰ τὴν διδασχὴν πρὸς λόγους, qui indefesso studio tractat doctrinam illam fide dignissimam.

Ibid. v. 12. Κρήτες) Cretensium Polybius fere nunquam meminit, quin simul eos vituperet; ut pag. 444. med. & pag. 682. sub fin. Neque civium ingenia magis veteratoria quam Cretensium, ullo invenias loco, si excipias oppido pauca: neque publica consilia magis iniqua. Pag. 728. lin. 8. & 14. & pag. 732. lin. 17. a. f. & pag. 1340. lin. 6. a. f. & pag. 1445. med. Per id tempus grave admodum & indignum facinus a Cretensibus commissum est. Tamen enim multa ejusmodi in Creta

insula fieri solent, nihilominus hoc de quo nunc sermo est, cæteris omnibus antistare visum est.

Ibid. κακὰ θηρία) Etiam solum nomen θηρίῃς in probris ponitur apud Polybium, p. 996. lin. 14. a f. Μή μοι πρόσсите ΘΗΡΙΑ, *ne me o fera accedatis.* Pag. 1377. lin. 9. ἡγῶμαι τοιαῦτα ΘΗΡΙΑ γεγονέναι, καὶ τοῖστον τρόπον τῶς Φίλῃς καὶ τῶς ἐταίρῃς Φιλίππῃς προσαγορευθέντας. *Sic apud me existimo, quotquot amici ac comites Philippi dicebantur, teterrimas fuisse belluas.*

Cap. ΙΙ. 5. σώφρονας) Complectitur hoc verbum præter alia mulierum officia, quæ ex Xenophonte jam ad hunc locum adscripsimus, etiam pudicitiam fidemque matrimonii. Polyb. lib. ΙΙ. cap. 7. pag. 877. lin. 4. καθόλῃ δ' ἡξίς διαλαμβάνειν, ὡς ὁ μὲν ἐν τοῖς ἱμαίῃοις καλλωπισμός, γυναικὸς ἔστι, καὶ ταύτης δ' ἴσταν ΣΩΦΡΟΝΟΣ. *Omniño id postulabat Philopæmen, ut cuncti sibi persuaderent, cultus nimiam curam mulierum convenire, ἥ ἐι quidem non nimis modestæ.* Arrian. de exp. Alex. 4, 20, 3. ἐπὶ τῷ δὲ αὐτῷ πυθέσθαι, εἰ ΣΟΦΡΟΝΕΙ αὐτῷ ἡ συνὴ ἔστι, ὡς δὲ ΣΟΦΡΟΝΟΥΣΑΝ ἐπύθετο. *Tum Darius rursus quæsit, an uxorem matrimonii fidem servaret, quod quum eunuchus affirmaret, ἔσ.*

Ibid. v. 8. λόγον ὑγιῆ) Quidquid verum, rectum, integrum, non vitiosum est, id omne Græci ὑγιῆς vocant. Polyb. pag. 1382. lin. 4. a f. & pag. 1387. lin. 24. ὅτι δὲ ἐστὶν ὕγιες τὸ νυνὲ λέ-

λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν, δῆλον ἔσαι διὰ τῆς ἡμετέρας
 ἐξηγήσεως. *Vera autem esse quæ nobis nunc dicun-
 tur, ex narrationis nostræ serie patebit. Arrian.
 Epiet. pag. 53. lin. 14. εἶπερ ΤΙΕΣ ἐστὶ τὸ ὑπὸ
 τῶν φιλοσόφων λεγόμενον. Si verum est quod a phi-
 losophis dicitur. Pag. 55. lin. ult pag. 56. lin. 5.
 & 9. & lib. 2. cap. 20. init. & pag. 299. lin. ult.
 ΤΙΗ δόγμαται, veræ opinioniones, recta decreta. Con-
 tra λόγον ἔκ ὑγίεια dicit Gyges Candaulem he-
 rum suum proferre, cum uxorem suam ipsi nu-
 dam ostendere vellet apud Herodotum lib. 1.
 pag. 4. C. Gyges vehementer exclamans, εἶπε, Δέ-
 σποτα, τίνα λέγεις ΛΟΓΟΝ ἔκ ΤΙΕΑ, κελεύων
 με δέσποιναν τὴν ἐμὴν θεήσασθαι γυμνὴν; Quem
 nam, inquit, heræ sermonem profers haudquaquam
 sanum, qui me jubes inspicere heram meam nudam?*

Ibid. v. 10. πῖσιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους)
 Polyb. pag. 1357. lin. 7. πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι Φι-
 λοτιμίαν, omne studium adhibentes.

Cap. ΙΙΙ. 3. δαλέοντες ἐπιθυμίαις) Polyb.
 pag. 1047. lin. 14. a f. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα
 ταῖς τῶ σώματος ΕΠΙΗΥΜΙΑΙΣ αὐταῖς ΔΟΥΛΕΥ-
 ΟΝΤΑ. *Nam ceteræ animantes, quæ solis cupidita-
 tibus corporis serviunt &c.*

Ibid. v. 7. ἢ ἐκείνῃ χάριτι) Verba hæc si
 ad Deum Patrem referantur, eandem habebunt
 sententiam, quam Rom. ΙΙΙ. 24. fin ad Jesum
 Christum, ea poterit intelligi gratia, qua is
 apud Deum Patrem tantum valet, ut propter

ipsum a Deo pro justis habeamur. Quo sensu Lutherus vocabulum χάριτος interpretatus est Rom. V. 15. ubi similem locum ex Polybio adscripsimus, ΤΗ ΤΩΝ ΥΠΑΤΩΝ ΧΑΡΙΤΙ, *in gratiam Consulum*; quem vide sis, uti & Act. XV. 11.

In EPIST. ad PHILEMONEM.

V. 14. χωρὶς τῆς σῆς γνώμης) Polyb. pag. 983. lin. 4. ΧΩΡΙΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΓΝΩΜΗΣ, *in jussu populi Romani*. Pag. 398. lin. 14. μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης, *ex eorum voluntate*.

V. 19. προσοφείλεις) Apud Polybium vox hæc significat *reliqua debere, adhuc debere*. pag. 94. lin. 2. ἀμα δὲ ραθυμῶντες τινες μὲν αὐτῶν ἐξελογίζοντο τὰ ΠΡΟΣΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ σφίσι τῶν ὀψωνίων. *Simul per otium cepere quidam stipendii adhuc debiti rationem inire*. Sic etiam pag. 98. lin. 4. pag. 620. lin. 10. a f. pag. 1136. lin. 4. pag. 1381. lin. 9. Sed huic loco magis convenire puto significationem *insuper debeo*, cujus exempla ex Xenophonte produximus.

In EPIST. ad HEBRÆOS.

CAp. I. 4. κεκληρονόμηκεν ὄνομα) Κληρονομεῖν non tantum est *hereditatis jure*, sed etiam *quo-*

quocunque modo consequi. Specialiter famam κληρονομεῖν dicitur in utramque partem, sicut hic in bonam partem κληρονομεῖν ὄνομα. Polyb. pag. 160. lin. antep. Ad occupandum collis verticem festinanter cum equitatu contendit: simul ut primus cum hoste praelium capessat: πεπεισμένος τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἐκβαινόντων πλεῖστον ἔτω ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΙΝ, non dubitans, ita facile consecuturum se, ut omnium quæ accidissent, decus sibi adscriberetur. Pag. 988. lin. 11. a fine: ἐξ ἀμφοῖν δὲ δι- κείως καὶ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΙΝ παρὰ πᾶσι τοῖς ἑλ- λησι τὴν ἐπ' ἀσεβείᾳ δόξαν. Qua utraque ex re, impietatis opinionem apud omnes Græcos foret perpetuo obtenturus. Pag. 1077. lin. 6. a fine: παρὰ- πλησίαν δὲ τινα τῷ Φήμην ΕΚΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΝ ἐπὶ γῆρας καὶ Πτολεμαῖος. Quam itidem famam Ptolemæus in senectute obtinuit. Sic & pag. 1519. lin. 4.

Ibid. v. 6. εἰσαγάγη) De quovis homine ita loquitur Epictetus, eum a Deo in mundum introduci, lib. 3. cap. ult. pag. 421. lin. 4. ἔχ' ἐκεῖνός σε ΕΙΣΗΓΑΓΕΝ; ἔχ' ἵνα φῶς ἐκεῖνός σοι ἔδει- ξεν; ἔ' συνεργὸς ἔδωκεν; ἔκ' αἰδοῦσέ τις; ἔ' λόγον; ὥς ἵνα δὲ ΕΙΣΗΓΑΓΕΝ; ἔχ' ὥς θνητόν; Nonne is te introduxit in mundum? Nonne lumen is tibi ostendit; Nonne adjutores dedit? Nonne sensus? nonne ratio- nem? At quinam ut esses te introduxit? nonne ut mortalis esses? Item pag. 422. lin. 13. Ejus con- trarium est ἐξάγειν ἐκ τῆς ζωῆς e vita abducere, pag. 191. lin. 18.

Ibid. v. 14. λειτουργικά) λειτουργία dicitur
cujusvis ministerii publici functio, & apud Poly-
bium speciatim excubiarum, quibus agendis
peculiariter destinati sunt Angeli, Pag. 667.
lin. 7. ὅς τῶν μὲν κατὰ τὰς Φυλακὰς ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ
ἐπολύεται, qui ab excubandi munere liberatur.

Cap. II. 1. προσέχειν) Verbum valde em-
phaticum. Declarat enim non tantum animum
attentum audiendis iis, quæ dicuntur, sed etiam
intentum ad vitanda peccata, & e contrario vir-
tutes sectandas moresque emendandos. Quam
προσοχὴν non differendam integro capite mo-
net Epictetus lib. 4. cap. 12. Quanquam non
diffitendum, hoc sensu absolute sine casu po-
ni. Conf. Act. XVI. 14.

Ibid. v. 3. ἀρχὴν λαβῆσα) Plurimis locis
obvia phrasis apud Polybium, ut pag. 185. lin.
18. ὁ πόλεμος ταύτην ΕΛΑΒΕ τὴν ΑΡΧΗΝ, ab hoc
principio bellum illud cepit. Pag. 411. lin. 10. pag.
413. lin. 15. a fine, pag. 425. lin. 2. pag. 443. lin.
9. a fine: ὁ πόλεμος τοιαύτας ΕΛΑΒΕ τὰς ΑΡΧΑΣ
καὶ τὸ τέλος, hoc modo & susceptum & confectum
est bellum. Pag. 527. lin. 10. pag. 741. lin. 18.
pag. 797. lin. 11. a fine &c.

Ibid. v. 14. παραπλησίως) Adverbio hoc
significatur, non propemodum, aut fere similiter
eum naturæ humanæ participem factum, uti
nonnulli sunt interpretati; sed plane similiter,
& δοκητῶς, ὅτε Φαντασιῶς, ἀλλ' ἀληθῶς καὶ
ὄντως, i. e. vere & proprie hominem esse factum;
quem-

quemadmodum urgent adverbium hoc Græci Interpretes adversus hæreticos, veritatem humanæ naturæ in Christo negantes. Conf. *Gerhard.* in h. l. Adjectivum hoc sensu exstat apud *Arrianum* de exp. Alex. 7, 1, 9. apud quem Indorum sapientes Alexandrum reprehendunt, quod tantum terrarum obierit, ἄνθρωπος ὢν, ΠΑΡΑΠΛΗΣΙΟΣ τοῖς ἄλλοις, *cum homo sit, similis reliquis.*

Ibid. v. 15. ἀπαλλάξῃ αὐτὸς) scil. τῷ φόβῳ θανάτου, quod ex sequentibus intelligendum. Ita & *Polybius* loquitur pag. 108. lin. 2. ἐπὶ ποσὸν ΑΤΤΟΥΣ ΑΠΑΛΛΑΞΑΣ τὴν προγεγενημένην δυσελπίαν, *cum nonnihil eos liberasset a priore metu sive desperatione.*

Ibid. διὰ παντὸς τῷ ζῆν) Infinitivus loco nominis, pro διὰ πάσης ζωῆς. Sic & *Polyb.* pag. 151. lin. antep. ἐκ τοῦ ἔην ἐξεχώρησαν, *e vivis excefferant.* Pag. 178. lin. 22. τὸ ζῆν ἐξέλιπον, *vitam cum morte commutarunt.* Item pag. 1074. lin. 1. & *Arrian.* *Epict.* pag. 191. lin. 19. ἐξάγειν ἐκ τῷ ζῆν, *abducere e vita.*

Ibid. ἔνοχοι ἦσαν δαλείας) *Obnoxii erant servituti, i. e. ita animo affecti, ut servi solent, qui heros suos metuunt, tanquam vitæ & necis ipsorum dominos.* Animo enim servus est, quisquis metuit, *Rom.* VIII. 15. ὁ γὰρ τὸν θάνατον δεδοικώς, δούλος ἐστίν. *Nam qui mortem metuit, servus est, ait Chrysostomus.* Unde *Xenophon*, in superioribus annotationibus citatus,

tus, vehementi metu ait homines καταδελ-
 γαι. Eodem modo Arrianus de exp. Alex.
 3, II, 2. τὸ ΔΕΟΣ, ὃ, τι περὶ Φιλῆι πρὸ τῶν μεγά-
 λων κινδύνων γίνεσθαι, ἕκ ἐκ τῶ παραυτίκα χε-
 διασθέν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς πολλῶ χρόνῳ μελετηθέν
 τε, καὶ τὰς γνώμας αὐτῶν ΔΟΥΛΩΣΑΜΕΝΟΝ. Me-
 tus, qui ante magnum aliquod praelium oriri solet, ne-
 que is quidem repentinus, sed qui multo ante tempore
 animos multorum infederat ac penitus subjugarat.
 Et 2, 10, 2. Καὶ ταύτη εὐθὺς δῆλος ἐγενετο τοῖς
 ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδωλωμένος. Quod
 quidem statim Macedonibus argumento fuit, Dariū
 jam servitutem animo conceperisse. Item 5, 19, 1.
 6, 16, 3.

Cap. III. II. ὥς) Itaque. Stephanus in
 Thes. Gr. Linguae tom. 4. pag. 809. D. in veteri
 lexico, inquit, ὥς poni dicitur etiam pro Quare,
 Quamobrem: sed nullum huius usus exemplum affer-
 tur. Suppleamus ergo hunc defectum lexico-
 rum ex Arriano de exped. Alex. 2, 16, 5. ὥς τὸν
 γε ἐν Τάρτησσῳ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα
 δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα. Quapropter
 Herculem illum qui in Tartesso ab Iberis colitur, Ty-
 rium hunc Herculem esse censuerim. Et 5, 15, 5.
 ἐγίνετο μὲν καὶ ὥς ἀμφίβολος τῇ γνώμῃ, ὅτι
 οἱ ἀπὸ τῶ κλ. Fiebat etiam propterea anceps consi-
 lii, quod milites, qui e regione apud magna castra cum
 Cratero relictī erant, transitum quoque tentare vide-
 rentur.

Cap. IV. I. Καταλειπομένης ἐπαγγελίας)
 relictā promissione; sed eo sensu, quo testamento
 ali-

aliquid relinqui dicitur ; id est, cum nobis adhuc reliqua sit promissio, cum a Deo nobis ea sit relicta. Neque enim satisfactum est promisso illi de divina quiete per Josuam v. 8. sed restat illud etiamnum nobis implendum. Hinc Apostolus v. 9. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τοῦ λαοῦ τῷ θεῷ. Cui sententiæ puto fore ut quisvis facile accedat, si modo & quo tota oratio spectet, diligenter consideret, & probe teneat vim verbi καταλείπεσθαι, quam equidem arbitror rectissime posse ex Polybio intelligi. Ita enim ille pag. 1349. lin. 5. εἰ μὴν κακῶν αἰρέσεως ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ ἢ τὸν πόλεμον ἀναδεχεσθαι γενναίως, ἢ δίδοναι τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς τῶν κατ' αὐτὰς, *verumtamen quoniam duorum malorum alterum erat eligendum ; (relicta optione malorum) ut vel bellum fortiter sustinerent, vel potestati alienæ se suaque permitterent.* Pag. 636. lin. 24. μένης δὲ σφίσι ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ ἐλπίδι ἀκέραια τ' ἐν αὐτοῖς. *Cum sola adhuc illis integra spes restet, quam in sese ponant.* Pag. 730. lin. 13. ἄτε μηδεμιᾶς ἄλλης ἐλπίδι ἔτι ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ πρὸς σωτηρίαν, *utroque cum spes salutis nulla superesset alia.* Pag. 867. lin. 6. a fine: Διὰ τὸ μήτε τοῖς Ῥωμαίοις ἐλπίδα ΚΑΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ σωτηρίας, *quum neque Romanis spes salutis ulla superesset.* Pag. 949. lin. 10. pag. 951. lin. 16. ὡς μιᾶς ἔτι ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ ἐλπίδι τ' ἐν ἐκείνῳ τοῦ στρατηγῶ, *cum spe illa unica relicta, quam in eo imperatore ponerent.* Item pag. 1059. lin. 13. Et pag. 1062. lin. 8. dicitur ἐν ἐπαγγελίᾳ καταλεί-

πειν polliceri, Ἐγὼ δὲ κατὰ μὲν τὴν ἑκτὴν βίβλον
 EN EPIAGGELIA KATALEIPON, ὅτι λαβὼν τὸν ἀρμό-
 ζοντα καιρὸν, σύγκρισιν ποιήσομαι ἔκαστου πλίσ-
 μῃς Ῥωμαίων καὶ Μακεδόνων. Ego vero qui in sexto
 hujus operis sum pollicitus, me ubi forem nactus occa-
 sionem, armaturæ Romanorum ἔκ Μακεδονum compa-
 rationem instituturum. Item pag. 1455. lin. 3. βάλω-
 μαί τὸ κατὰ τὴν προτέραν βίβλον EN EPIAGGELIA
 KATALEIPΘEN συνεκπληρώσαι τῶν Φιληκόων ἐνε-
 κα. Quod superiori in libro polliciti sumus, id nunc
 in gratiam eorum, qui discendi cupidi sunt, exequi
 placet. Et pag. 692. lin. 4. vitæ partem adhuc
 reliquam vocat καταλειπόμενον βίον, uti & pag.
 869. lin. 21. nec non pag. 864. lin. 26. τὴν κατα-
 λειπομένην ὁδὸν, quod supererat itineris. Qui expo-
 nunt derelicta atque neglecta promissione, vereor ut
 probare possint interpretationem suam; quæ
 tum locum haberet, si scriptum esset ἐγκαταλει-
 πομένης, uti est apud Polybium τὰς ἐλπίδας ἐγ-
 καταλείπειν pag. 1073. lin. penult. Ἐκεῖν^{ος} μὲν
 γὰρ προκαταληφθεὶς, εἰς αὐτὰς συνεκλείσθη τὰς ἐν
 τοῖς ἰδίοις οἰκέταις καὶ φίλοις ἐλπίδας, ἀλλ' ὁμῶς
 ἔδὲ ταύτας ΕΓΚΑΤΕΛΙΠΕΝ· ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἦν δυνα-
 τὸν, ἐξήλεγξε. Ille ab inimicis præventus, eo an-
 gustiarum est redactus, ut spes omnes suas in propriis
 dumtaxat famulis ἔκ amicis haberet sitas; quas tamen
 ille spes nequaquam destituit, sed quantum ejus fieri
 poterat, expertus est omnes.

Ibid. ὑπερηκέναι) Referri hoc posset ad
 καταλειπομένης, si articulus esset additus τὴν κα-
 ταλειπ. ut in Polybio pag. 1336. lin. 14. ὑπερήσαν-

τες τῆ μάχης; quia post pugnam pugnatam venerant. Pag. 137. lin. 5. af. pag. 405. lin. 9. af. & pag. 612. lin. 26. Ἰὼν λέμβων ὑστερήσας, cum tardius adveniens lembos non esset affecutus. 647. lin. 18. af. ὑστερεῖν & καιρῶ. Et compositum καθυστερεῖν pag. 401. lin. 22. & pag. 512 lin. 16. Ἰὼ δὲ μήκει τὸ ὄδον καθυστερήσαντες τὸ εἰς τὴν Τέγεαν παρυσίας & Φιλίππου. Quia propter viae longitudinem Tegeam occurrere ad eam diem qua illuc Philippus venit, non poterant. Jam vero quia sine articulo ponuntur verba καταλειπομένης ἐλπίδος, absolute sunt accipienda, ut genitivi consequentiam designantes; (non quasi genitivos consequentiae indicet absentia articuli; contra enim Polyb. pag. 577. lin. 8. af. καταλειπομένων δ' ἔτι Ἰὼν Γαδάρων, cum restarent adhuc Gadara; sed quod ὑστερεῖν nominibus soleat cum articulo jungi;) ὑστερηκένα vero hic cum nullo nomine construitur, sed per se significat *justo serius venire*, opportunitate intrandi in requiem illam jam præterlapsa. Repertur sic & apud Polybium sine casu, p. 770. l. 3. Sed nec pervenire aliquo tempestive queas horum cognitione destitutus: ἀλλὰ ποτὲ μὲν ὑστερεῖν, ποτὲ δὲ προτερεῖν ἀνάγκη, quum modo tardius, modo maturius necessario sis venturus. Pag. 585. lin. ult. οἱ δὲ λοιποὶ καθυστεροῦν, διὰ τὸ πολὺ παρηλάττειν τὴν ἐξοδὸν τῆ βασιλείας πρὸς τὸν εἰρησμενον καιρόν. A reliquis cessatum est [reliqui *se- ro nimis veniebant*,] quia multo maturius Rex, quam pro solito more exhibat. Pag. 1166. lin. 10. διότι καθυστεροῦσιν αἱ δ' ἅμα καὶ τὰ κτήνη
τα

τα παρακομίζοντα τὸν σῖτον. Quoniam plaustra
 & jumenta, quæ frumentum & pecuniam advehe-
 bant, ad diem condictam nec dum convenerant. Ar-
 rian. de exped. 1, 18, 8. Persarum vero naves
 ὙΣΤΕΡΗΣΑΣΑΙ cum serius venissent. Et 6, 9, 3.
 Et Herodotus lib. 1. pag. 31. C. ἐπεὶ ὙΣΤΕΡΗΣΑΝ,
 cum sero venissent, & tempus ejus rei peragenda
 jam præterisset.

Ibid. v. 7. ὀρίζει ἡμέραν) Eriēt. Enchirid.
 cap. 75. ἂν ΗΜΕΡΑΣ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ΟΡΙΖΗΣ,
 μεθ' αὖς προσέξεις σεαυτῷ Si dies alios post alios
 constitueris, post quos cures te ipsum. Polyb. pag.
 992. med. τὴν ΗΜΕΡΑΝ καὶ τὸν καιρὸν ΟΡΙΚΕΝ,
 ἐν ᾗ μέλλει τὸ διάδημα ἀναλαμβάνειν. Diem &
 horam designavit, qua sit diadema assumpturus. Et
 pag. 1453. lin II. ἀπαντᾷν εἰς Σάρδεϊς ἐπὶ τινὰ
 χρόνον ΟΡΙΣΜΕΝΟΝ, ad diem certum Sardibus præ-
 sto esset.

Ibid. v. 9. ἀπολείπεται) Idem valet quod
 καταλείπεται v. 1. reliquus est, restat. Polyb.
 pag. 696. lin. 19. af. ὑποδείξας ὅτι τοῖς ἡττημέ-
 νοις ὁμῶς ἐλπίς ΑΠΟΛΕΙΠΕΤΑΙ σωτηρίας. Osten-
 tata ipsis spe salutis si vinci contingeret.

Ibid. v. 15. πεπειρασμένον δέ) Eleganter
 δέ ponitur pro ἀλλὰ, post & negandi particu-
 lam. Polyb. pag. 404. lin. 8. ΟΥ ΓΑΡ ΔΙ' ἄλλην,
 Διὰ ΔΕ ταύτην τὴν αἰτίαν. Hæc namque, non
 alia causa ulla est. Conf. Annot. Xenoph.

Cap. V. 12. Διὰ τὸν χρόνον) propter tempus,
 ex

ex quo ea vobis tradi coepta sunt. Quō quidem tanto tempore ita vos proficere in percipienda hac doctrina oportuisset, ut jam aliorum deberetis esse doctores. Polyb. pag. 69. lin. 12. *Erant illa opera ad facile concipiendum ignem cumprimis apta*, ΔΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ, utpote multo ante facta. Et pag. 151. lin. penult. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν αὐτόπτοι γεγονότες τῶν δεινῶν ἐκ τῆς ζῆν ἐξέχωρησαν ΔΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ· ἐπεγέγοντο δὲ νέοι. *Postea vero quam per aetatem e vivis excesserant priorum malorum oculati testes; successerantque illis juvenes.* Dicitur & Διὰ καιρὸν, verum non de longinquitate temporis, uti hoc loco, sed de opportunitate apud Polyb. pag. 460. lin. antepen. πάντων ἀπηλπικότων τὴν παρυσίαν τῆς Φιλίππου Διὰ τὸν καιρὸν, cum nemo amplius propter anni tempus de Philippi reditu spem ullam haberet.

Ibid. εὐρεῖς Θεοφῆς) Eadem metaphora utitur Epictetus apud Arrianum lib. 2. cap. 16. pag. 200. lin. 10. af. ὃ θέλεις ἤδη ὡς τὰ παιδία ἀπογαλακτιοῦναι, καὶ ἀπτεῖσθαι ΤΡΟΦΗΣ ΣΤΕΡΕΩΤΕΡΑΣ, μηδὲ κλαίειν μᾶμμας καὶ τίτθας, γαστρῶν ἀποκλαύματα; *Non vis jam tanquam infantes ablaetari, ἔς degustare cibum solidiorem? neq; desines implorare mammas ἔς titthas, anicularum ejulatus?* Item pag. 370. lin. 9. & pag. 380. lin. 11.

Ibid. v. 14. πρὸς Διάνκρισιν καλῶς τε καὶ κακῶς.) Discernere bonum a malo, præcipuum philosophi munus esse, tradit Epictetus; cujus verba digna sunt, quæ hic legantur, ad excitandum studium rei tam præclaræ

& necessariae. Lib. I. cap. 20. pag. 84. Διαξτε
 ἔργον & φιλοσόφῳ τὸ μέγιστον καὶ πρῶτον, δοκιμά-
 ζειν τὰς φαντασίας, καὶ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΝ, καὶ μηδεμίαν
 ἀδοκίμαστον προσφέρειν κλ. Quare opus philo-
 sophi maximum & primum est, explorare visa &
 discernere, & nullum inexploratum admittere. Con-
 siderate quid fiat in moneta, ubi aliquid nostra interes-
 se videtur. Quomodo & artem invenimus, & quibus
 argentarius utitur ad explorationem numismatis, visu,
 tactu, olfactu, postremo auditu? Violenter illidens de-
 narium, sono attendit. Neque semel contentus est
 edidisse sonum, sed ob multam attentionem musicus fit.
 ἔτιω, ὅπῃ Διαφέρειν οἰώμεθα τὸ πλανᾶσθαι & μὴ
 πλανᾶσθαι, ἐνταῦθα πολλὴν προσοχὴν εἰσφέρει-
 μιν εἰς ΔΙΑΚΡΙΣΙΝ τῶν Διαπλανᾶν δυναμένων. Adeo,
 ubi discrimen esse putamus inter errare & non errare,
 tum multam attentionem adhibemus ad discernendum
 ea, quae in errorem nos ducere possunt.

Cap. VI. 6. ἀναστυρόντας) Etiam in Po-
 lybio reperitur verum esse, quod Lamb. Bos ad
 h. l. annotat, ἀνα in verbo ἀναστυρόν non habe-
 re significationem & rursum, sed & sursum; quo
 sensu illud usurpatur pag. 14. lin. 18. pag. 111.
 lin. 1. pag. 555. lin. 17. a fine, & pag. 735. lin. 6.

Ibid. v. 17. τὸ ἀμετάθετον) Quia in Lexi-
 cis Græcis hoc verbum sine exemplo profertur,
 placet ex Polybio quædam adscribere, pag. 166.
 lin. 17. a f. θεωροῦντες ΑΜΕΤΑΘΕΤΟΝ ἔσαν τὴν
 ἐπιβολὴν τῶν Ῥωμαίων. Animadvertentes inita a
 Romanis consilia adversus se mutari non posse. Pag.

1287. lin. 8. a fine : Διὰ τὴν ἀλήθειαν AMETATHETOTIS
ΕΧΟΝΤΕΣ, cum certa ac fixa staret illis sententia.

Cap. VII. 3. Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ) Sine pa-
tre & matre fuisse dicitur, quod eorum nomina
in S. Litteris relata non legantur. Ita Arria-
nus sine nomine insulam vocat, cuius nomen
ignotum erat, de exp. Alex. I, 19, 5. εἰς νησίδα
τὴν ἀνώνυμον διενήχοντο. In parvam quandam in-
sulam (nomen ejus obscurum est) trajecerunt. Et
Demosthenes ἀνώνυμος dicit homines obscuros
& ignotos or. de Chers. pag. 42. B.

Ibid. v. 5. καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς
ὀσφύος Ἀβραάμ.) Phrasin hanc more Hebræo-
rum formatam esse, docet Vorstius de Hebr. N.
T. cap. 39. pag. 241. licet Herodianus lib. I. dicat
τὸ γαστροῦ προελθεῖν, & Arrianus lib. 3. dissert.
Epict. cap. 22. ἐκ τῆς κοιλίας ἐξελθεῖν, cum hæ
originem denotent a matre, at illa a patre : &
præterea phrasæ quoque ipsæ non sint eadem.

Ibid. v. 9. ὡς ἐπεὶ εἰπεῖν) ut ita dicam.
Polyb. pag. I. πάντες, ὡς ΕΠΟΣ ΕΙΠΕΙΝ, prope
dixerim omnes. Item pag. 90. lin. ult. pag. 152.
lin. II. a f. pag. 529. lin. 6. pag. 629. lin. 8. pag.
646. lin. 19. in quibus aliisque locis pluribus
formula hæc ὡς ἐπεὶ εἰπεῖν usurpatur ad indi-
candum, paulo licentius ipsum locutum, Conf.
Annot. Xenoph.

Cap. IX. 5. πρὸς ὧν ἐκ ἑστὶ νῦν λέγειν κατὰ
μέρος.) Similis formula apud Polybium pag.
81. lin. 12. ΠΕΡΙ ὧν ἐκ οἰόν τε διὰ τὴν γραφῆς τῶν

ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ἀποδέναι λόγον. *Quæ quidem recenseri omnes sigillatim non queant.* Item pag. 1026. lin. 12. a f.

Cap. X. 15. Μαρτυρεῖ ἡμῖν) *assentitur nobis.* Arrianus in Epiet. lib. 2. cap. 12. pag. 175. Socrates cogebat τὸν προσδιαλεγόμενον αὐτῷ ΜΑΡΤΥΡΕΙΝ, ἄλλα δὲ ἑδενὸς ἐδεῖτο μάρτυρα. *eum, ad quem differebat, sibi assentiri, neque alio ullo præter ipsum egebat teste.* Plutarch. prædag. cap. 9. v. 4. & cap. 14, 36. ΜΑΡΤΥΡΕΙ δὲ γέτοισ Εὐριπίδης, ἔτω λέγων. *Hæc vero etiam Euripides testimonio suo confirmat, sic dicens.* Conf. Annot. Xenoph.

Ibid. v. 31. ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεῶ) *Idem fere dicendi genus apud Polybium lib. 15. cap. 10. pag. 973. lin. 14. Iis qui fugerint, nullum esse tota Africa locum, qui securitatem possit præstare.* ΠΕΣΟΥΣΙ δ' ὑπο τὰς τῶν Καρχηδονίων ΧΕΙΡΑΣ, *iis vero qui in Pænorum manus inciderint, quæ sine eventura, non esse obscurum recta ratione rem putantibus.*

Ibid. v. 33. Θεατριζόμενοι) *Compositum* ἐκθεατρίζεν aliquoties reperitur apud Polybium pag. 336. lin. 9. a f. ἐμελλον εἰς ταῦτα καταστρατοπεδεύσαντες ὥστε εἰς ΘΕΑΤΡΟΝ οἱ Καρχηδόνιοι, καταπλήξεσθαι μὲν τῷ πρὸς λόγῳ πάντας ΕΚΘΕΑΤΡΙΕΙΝ δὲ τὰς πολεμίους Φυγομαχέοντας. *Sperabant Carthaginienses, si eam partem Italiae, cui quoddam theatrum, insiderent, ipsa inopinati casus novitate omnes iri perterritum: Et quasi in scena se*

*stium ignaviam detrectantium pugnam, esse publica-
turos.* Pag. 506. lin. 3. a f. *Ἰαχέως ΕΞΕΘΡΕΑΤΙ-
ΣΑΝ αὐτῶς.* Illico interiora animorum suorum ipse
publicarunt. Pag. 1288. lin. 1. & pag. 1451. lin. 7.
*ΕΚΘΕΑΤΡΙΣΑΝΤΑ τὴν ἀβελίαν τὴν αὐτῶς καὶ τὴν
ἀγεννίαν.* Cum imprudentiam & molliem animi
sui quasi spectaculo traduxisset.

Ibid. v. 34. τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων)
Polyb. pag. 397. lin. ult. *ἀρπαγὰς ὑπαρχόντων,*
direptiones facultatum.

Ibid. μετὰ χαρᾶς) Epictetus hoc se age-
re ait, ut Deo dicere possit: *πένης ἐγενόμην σὺ
θέλοντι, ἀλλὰ ΧΑΙΡΩΝ.* Pauper fui, cum tu
velles, sed gaudens, pag. 287. init.

Ibid. v. 39. εἰς περipoίησιν ψυχῆς.] Polyb.
pag. 999. lin. 9. a f. *Macedones obsecrare institit,
nullo non genere vocis edito πρὸς τὸ ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΑ-
ΣΘΑΙ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον,* solius ut sibi vitæ servandæ
fieret potestas. Conf. Annot. Xenoph.

Cap. XI. 1. *ὑπόστασις)* Fiduciam interpre-
tatur Gerhardus; idque probat inter alia ex usu
huius vocis in LXX. interpp. Illi enim *ὑπόστα-
σιν* ponunt pro spe & expectatione Ruth. I 12.
Ps. XXXIX. 8. Ezech. XIX. 5. Quo pertinet,
inquit, quod in *σ* significatione imperterritæ
confidentiae etiam apud prophanos scriptores
ὑποστάσεως vox usurpatur. Eamque in rem al-
legat verba Polybii lib. 6. de Horatio Coclite,
cap. 53. pag. 691. lin. 8. a fine: *Διακατέχε τὴν ἐπι-*

Φορὰν τῶν ἐχθρῶν· ἔχ' ἔτω τὴν δύναμιν, ὡς τὴν
 ΥΠΟΣΤΑΣΙΝ αὐτῆς καὶ τόλμαν καταπεπληγμένων
 τῶν ὑπεναντίων. *Irruentium hostium impetum inhi-*
buit, quos non adeo vis Coclitis, ut praesentia animi
constantiaque & audacia admiratione defixit. Oc-
currit eadem notione apud eundem Polybium
pag. 440. lin. penult. At Rhodii ubi cernunt τὴν
τῶν Βυζαντίων ΥΠΟΣΤΑΣΙΝ, constantem hanc fidu-
ciam Byzantium. Reperitur etiam adverbium
 ὑποστατικῶς lib. 5. cap. 16. pag. 508. lin. 1. τῇ δὲ
 βασιλεῶς ὑποστατικῶς φήσαντ', *Rege vero con-*
stanter ac fidenter respondente.

Ibid. πραγμάτων ἔλεγχ') Epictetus
 ἔλεγχον τῶν πραγμάτων, ut equidem intelligo,
 dicit argumentum, sive probationem & de-
 monstrationem, qua πρᾶγμα illud, de quo
 ipse loquitur, i. e. philosophiae studium declare-
 tur, & quantum in eo quis profecerit, quasi co-
 ram exhibeatur, ut quae in animo philosophi
 latet de rebus bonis & malis sententia, opere
 ipso spectari possit, lib. 3. cap. 10. pag. 305. lin.
 10. af. τί κωλύει, πυρέσσοντα κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ
 ἡγεμονικόν; ἐνθάδ' ὁ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑ-
 ΤΟΣ, ἡ δοκιμασία τῶν φιλοσοφούντων. *Quid impe-*
dit, febricitantem animo esse naturae congruenter af-
fecto? Hic est demonstratio rei, & probatio philoso-
phantis. Chrysostomus: ἔλεγχ' λέγεται ἐπὶ
 τῶν λίαν αἰδήλων. ἡ πίστις τοίνυν ἐστὶν ὅψις τῶν αἰδή-
 λων, φησὶ, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τοῖς ὀρώμενοις φέρει
 πληροφορίαν τὰ μὴ ὀρώμενα. Ἐλεγχ' dicitur de
 iis quae valde sunt obscura. *Fides igitur est, inquit,*
aspectus

aspectus eorum, quæ non sunt manifesta, & ea quæ non videntur ad eandem cum iis quæ videntur, adducit certitudinem.

Ibid. v. 3. εἰς τὸ μὴ ἐκ Φαινομένων) Beza, Er. Schmidius, & nonnulli alii, τὸ μὴ referunt ad γεγονέναι, non ad Φαινομένων. A quorum sententia, cum Annotationes Xenophonticas scriberem, fateor me non fuisse alienum. Sed quo nunc magis græca verba confidero, hoc mihi fit probabilior Joach. Camerarii expositio, qui μετάθετικῶς dictum statuit, pro ἐκ τῶν μὴ Φαινομένων. Nam quod Er. Schmidius μετάθεσιν negativæ μὴ vel ἔ, non N. Testamento modo, sed & aliis Autoribus insolentem esse, &, si forte reperiat, ex metri necessitate adhibitam videri censet; satis refellitur illo, quem tunc jam citavimus, loco Arriani de exp. Alex. 7, 23, 12. ταῦτα μὲν ἔν ἐκ ἔχω μέμψασθαι, πλὴν γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπὶ μεγάλοις διεσπιδάζετο. Atque hæc quidem non reprebendo, nisi quod in rebus non magnis nimis magnam operam posuit. Cui nunc addimus aliud exemplum ex Plutarchi pædag. cap. 9. §. 15. τὸ δὲ δὴ παντάπασιν ἀποδοκιμάζειν τῶν λόγων τὴν ἐτοιμότητα, ἢ πάλιν αὐ ταύτην οὐκ ἐπὶ ἀξίοις ἀσκεῖν, ἔ φαίην ἂν ἔγωγε. Interim ego promptitudinem differendi neque improbandam prorsus, neque rebus non dignis adhibendam ajo. Notus præterea est Atticismus ille ἔ φημι non dico, pro nego. Xenoph. ἀναβ. lib. 1. pag. 197. lin. 20. ἔκ ἔφη ἰέναι, venturum se negabat. Arrian. ἀναβ. 1, 5, 4. ἔκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίθεσθαι αὐταξιάτας. Monuit,

Avaritas nihili faciendos esse. Pro quo μὴ Φάσκω
dixit Demosthenes, & μὴ λέγω Plato, quorum
verba citat Budæus Comm. pag. 1340. it. Polyb.
pag. 1331. lin. 10. af. Ἰδὲ μὴ Φάσκοντας ἀπολύειν,
qui absolvendos negabant. Accedit auctoritas
Chrysostomi, qui hunc locum ita explanat:
Δηλόν, φησὶν, εἶναι, ὅτι ἐξ ἑκ ὄντων ἡ ὄντα ἐποίη-
σεν ὁ Θεός, ἐκ τῶν μὴ φαινομένων ἡ φαινόμενα,
ἐκ τῶν ἔχ ὑφεσώτων ἡ ὑφεσώτα.

Ibid. v. 5. εὐαρεσθῆναι τῷ Θεῷ) Verbum
εὐαρεσθῆναι in triplici differentia reperitur. I. pla-
cere, probari, gratum acceptumque esse alicui ob pul-
critudinem aliasve dotes, amorem concilians;
Exod. XXI. 8. Εἰ μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς.
Quamquam hoc exemplum etiam ad sequentem
significationem referri posset, si dicamus, eam
Domino suo quod non bene ancillaretur, ideo
non placere intelligendam esse. II. sese probare
alicui vitæ probitate; itaq; aliquem colere, eique in-
servire, ut ipsi placeamus. Quam quidem signi-
ficationem arbitror hujus esse loci. Ut εὐαρεσθῆναι
τῷ Θεῷ sit Deum colere ex præscripto non primæ
tantum, sed & secundæ tabulæ decalogi, Jac. I.
27. eoque cultu atque pietate, tum justitia, tem-
perantia, benignitate aliisque virtutibus Deo
placere. Lutherus vertit Gen. V. 24. ein gött-
lich Leben führen. Ita nihil aptius dici potest,
quam quod sequitur v. 6. sine fide fieri non posse,
ut quis Deum colat. Hoc enim ut faciat, & esse
Deum credat oportet, & remuneratorem fore
ipsum colentibus. Ita hunc locum interpreta-
tur

tur Chrysostomus, qui inter alia sic de Enocho: *εἰ γὰρ μὴ ἦδει ὅτι λήψεται ἀμοιβὰς, πῶς εὐηρέσει;* Nisi enim scivisset, quod accepturus esset remunerationem, quomodo Deum coluisset, aut quamobrem ei placere studuisset? Et Theophylactus istam *εὐαρέσῃσιν* de virtutum studio accipit. Nisi enim, inquit, crediderit quispiam compensationem esse bonorum & malorum, ὅκ *εὐαρεστήσει τῷ Θεῷ*. Quomodo enim laboriosum virtutis iter ingrediatur, (hanc ergo Theophylactus intellexit *εὐαρέσῃσιν*) non persuasus in futuro seculo multiples ac stabiles esse retributiones? Idemque paulo post: Quid vero est exquirentibus ipsum: hoc est, vita beneplacere ei navantibus operam. Et qui ex præscripto legum vivunt, eoque Deo placent, hos idem Theophylactus dicit *ΕΥΑΡΕΣΤΟΥΝΤΑΣ ΤΩ ΘΕῷ* ad Joh. III. 16. *ἡ μὲν παλαιὰ τὰς ἐν ταύτῃ εὐαρεστῶντας τῷ Θεῷ, μακρότητι ἡμερῶν ἐμπιπλᾶν ὑπάρχοντο.* Vetus quidem Testamentum eos qui in illa Deo placebant, longitudine dierum implendos promittebat. A LXX. interpretibus phrasis *וַיֵּלֶךְ אִתָּהּ* ambulare cum Deo redditur verbo *εὐαρεσθῆν* Gen. V. 22. 24. VI. 9. ad quem locum Chrysostomus Homilia XXIII. ita hoc verbum explanat: *ἀπόδεκτον ὡς τῷ Θεῷ γέγονεν, ἤρεσε τῷ ἀκοιμήτῳ ἐκείνῳ ὀφθαλμῷ διὰ τῶν αὐτῷ κατωρθωμένων, καὶ ἐκείνῳ τὴν εὐνοίαν ἐφελκύσατο ἡ τῶν βεβιωμένων πρᾶξις.* Acceptus Deo fuit, placuit insomni illi oculo per sua recte facta, & illius benevolentiam conciliarunt vitæ actiones. Et Gen. XVII. 1. Deus ad Abrahamum ait: *ΕΥΑΡΕΣΤΕΙ*

ἐνώπιον ἐμῶν, καὶ γίνεσθαι ἀμεμπτόν. *Ambula coram me, & esto integer.* Item Gen. XXIV. 40. XLIX. 15. Ps. XXVI. 3. ΕΤΗΡΕΣΤΗΣΑ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Ubi sane de vitæ actionibus sermo est: *ambulo in veritate tua.* Uti & Ps. XXXV. 14. ὡς πλησίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον, ὅπως ΕΤΗΡΕΣΤΟΥΝ. *Tanquam proximo, tanquam fratri nostro, ita ei inserviebam.* Et Ps. CXVI. 9. Syr. XLIV. 16. Maxime vero omnium hæc significatio constat ex Gen. XXXIX. 4. ubi verba hæc: *Invenit Joseph gratiam in oculis ejus, & ministravit ei, ita transferuntur: Καὶ εὗρεν Ἰωσήφ χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ΕΤΗΡΕΣΤΗΣΕΝ αὐτῷ.* Accedit, quod locum Gen. V. 22. Jonathan ita convertit: *Et servivit Enoch in veritate coram Domino.* Eodem etiam referri potest, quod Epictetus ἀρέσκειν θεοῖς & πείθεσθαι conjungit pag. 186. lin. 12. *Quales inventi fuerint dii, ἵνα ἐκείνοις ΑΡΕΣΟΝΤΑ καὶ πειθεσόμενον, eum qui his placere & obedire studeat, pro viribus necesse est ut sese his similem exhibeat;* & Paulus I. Thess. IV. πῶς δεῖ ὑμᾶς πειπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ. Adjectivum etiam εὐάρεστον in N. T. de vitæ actionibus Deo placentibus usurpatur, ut Rom. XII. 1. 2. XIV. 18. Col. III. 20. Tit. II. 9. Et sicut εὐαρεσέω est gratum alicui officium præsto: ita etiam passivum εὐαρεσέομαι est gratum mihi officium præstatur, sive delector re quapiam. Hebr. XIII. 16. Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεσέται ὁ θεός. *Talibus enim victimis delectatur Deus.* Cui similem locum annotavit Suicerus in Thesauro Eccles. sub hac

hac voce, ex Can. XX. Concilii Nicæni II. Ἐπὶ
 ἴστω εὐαρεσῆται ὁ Θεός. *Hoc Deo acceptum est.*
 Ad quæ Zonaras pag. 234. ἀντὶ τοῦ εὐαρεσῆσαι
 δαλεῦσαι τῷ Θεῷ. *Pro ita gratus est Deo cultus,*
quem ei exhibent. Quia ergo Enochus credidit
 Deum & esse & remuneratorem esse, ideo eum
 coluit. Unde intelligitur, cultus divini o-
 mniumque virtutum quibus Deo placemus, ma-
 trem esse fidem hanc divinæ remunerationis.
 Bene autem omnino Apostolus fide contendit
 Enochum translatum fuisse. Causa enim caus-
 sæ, ut loquuntur philosophi, est etiam causa
 causati. Τῆς μεταθέσεως, inquit Chryso-
 stomus ad h. l. ἡ εὐαρεσῆσις αἰτία, τὸ δὲ εὐαρεσθῆσεως
 ἡ πίσις. Confirmatur hæc interpretatio versu
 sequente, quo non tantum qualis fides esse de-
 beat exponitur, sed etiam quod modo dicebatur
 εὐαρεσῆσαι τῷ Θεῷ, id alia phrasi quodammodo
 declaratur, προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ, qui accessus
 ad Deum sane fit ad colendum, maxime invocan-
 dum ipsum, ut sequenti annotatione ostende-
 tur. Agnoscit hoc etiam Brochmannus in Com-
 ment. Quid quæso, inquit, aliud est εὐαρεσῆσαι
 τῷ Θεῷ, quam προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ, interprete A-
 postolo. Quod enim versu precedente dixit Apostolus
 εὐαρεσῆσαι Θεῷ, id versu præsentē enunciat phrasi
 hac: προσέρχεσθαι Θεῷ. Et paulo inferius:
 Qua enim ratione fieri potest, ut is Deo placeat, aut,
 quod idem est, ad Deum auxilii obtinendi causa acce-
 dat, qui aut ignorat Deum esse, aut nescit &c. Fi-
 des tamen illa divinæ remunerationis esse non
 po-

potest sine fide salvifica, qua certi sumus peccata nobis remitti, neque iis divinam remunerationem impediri. Omnes enim promissiones per Christum demum nobis fiunt ratae 1. Cor. I. 20. Sed hoc loco cum non agatur de æterna salute consequenda, non opus erat mentionem facere fidei salvificæ. Vidit hoc B. Schomerus, qui ad v. 23. hujus capituli ita scribit: *In his & reliquis omnibus exemplis ostenditur, quod certa fuerit de promissionibus divinis, de gratia ejus, & cœlesti hæreditate fides Patriarchis; quam certam fidem in merito Christi fundatam esse aliunde constat. Nam ad scopum Apostoli non pertinet hoc loco causam reconciliationis & justificationis nostræ docere, sed vim tantummodo fidei & fiduciæ in adversis. Non ergo ista fide, de qua hic sermo est, Enochus salutem æternam est adeptus, sed hoc tantum, ut sine morte ad eam transferretur. Quæ omnino fuit vitæ pie innocenterque actæ singularis & maxima compensatio. Sicut etiam in beneficii loco putatur, cum justî cita morte calamitatibus imminuentibus præripiuntur Jes. LVII. 1, & Sap. IV. 10. εὐάρεστος τῷ Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν μετέτεθην.* Quæ tamen verba Junius & Tremellius de ipso Enocho explicant. Pertinet ergo hic totus de Noacho locus Apostoli ad Theologiam moralem, significaturque verbis εὐηρέσθη κέναι τῷ Θεῷ ea Dei complacentia, non quod fide Deo placuerit ad salutem, sed quod moribus & vita placuerit ad gratum ipsi odorem; uti loquitur idem B. Schomerus

Spe-

Specim. Theol. Mor. cap. i. §. 10. citatque Rom. XII. 1. 1. Theff. IV. 1. 2. Cor. V. 9. Col. I. 10. 1. Tim. II. 2. seq. Hebr. XIII. 16. 1. Cor. VII. 32. III. Εὐαρεσείν etiam significat aliqua re contentum esse & acquiescere. Epictetus apud Arrian. lib. i. cap. 12. pag. 56. lin. 20. ait: Πῶς αὖν ΕΥΑΡΕΣΤΟΙΗΝ ἢ θεῶν διοικήσει; *Quomodo equo animo acquiescam divine administrationi?* Ubi idem ostendit, fieri hoc non posse, nisi Deos esse credas, eosque rerum humanarum curam gerere. Et pag. 251. lin. 6. Item lib. i. cap. 12. pag. 58. lin. 6. a f. πάντας ΕΥΑΡΕΣΤΩΣ δέχεσθαι, *omnia placide & equo animo accipere*, quantumcunque videantur molesta, sich alles gefallen lassen. Polyb. pag. 483. med. ὁ βασιλεὺς ΕΥΑΡΕΣΤΗΣΑΝΤΟΣ τοῖς λεγομένοις, *Rege approbante sententiam*. Hujus oppositum est δυσαρεσείν pag. 58. sub fin. pag. 108. med. pag. 119. med. pag. 317. lin. penult. pag. 321. lin. 7. pag. 501. lin. 4. a f. μήτι τῶν γινομένων μὴ δισηρέσεια; *Num egre tuli quicquam quod mihi accidisset?* Et Polyb. pag. 45. lin. antepen. δυσαρεσῆσαντες τοῖς πρᾶτενομένοις. *Aversati propositas conditiones*. Et pag. 178. lin. 10. a f. δυσαρεσῆσαντες τοῖς πασι, *filios aversati*. Et pag. 252. lin. 15. & pag. 406. lin. 10. a fine. Significat etiam displicere pag. 1281. lin. 11. a f. πῶς ἂν ἐμελλε δυσαρεσῆσεν τοῖς ἰσορήσασιν; *Qui poterat intelligentibus non displicere*. Cæterum cum hoc dicto Apostoli convenit sententia Epicteti enchirid. cap. 38. Τῆς περὶ τῆς θεῆς εὐσεβείας, (εὐσεβεία enim verbo εὐαρεσείν significatur,) ἴδιον ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκείνόν ἐστιν, ὁρᾷς

ὁρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν, ὡς ὄντων, (Apostolus ὅτι ἐστὶ eodem verbo) καὶ διοικούντων ἅ ὅλα καλῶς καὶ δικαίως. *Pietatis erga Deos præcipuum illud esse scito, rectas de eis habere opiniones: ut sentias, eos & esse & administrare universa bene & iuste.* Ad justitiam autem Dei pertinet, ut sit μισθαποδοτὴς τοῖς ἐκζητούν αὐτόν. It. pag. 400. lin. ult. Pertinet huc quoque admirabilis illa ejusdem Epicteti sententia, in speciem quidem impia, sed qua vix quicquam religioni possit magis esse consentaneum, ut ait *Wolffius*, *Enchir. c. 38.* ὅπου τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές. *Ubi utilitas, ibi & pietas.* Et in dissert. pag. 107. lin. 1.

Ibid. v. 6. προσερχόμενον τῷ Θεῷ) Apud Arrianum Epictetus ad Deum ita loquitur lib. 3. cap. 5. pag. 287. lin. 6. *Pauper fui, quia tu volebas; sed gaudebam. Non gessi magistratum, quia tu volebas. Nunquam concupivi magistratum. Num me ideo tristiores vidisti? μή ὃ ΠΡΟΣΗΛΘΟΝ ΣΟΙ ποτὲ Φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, ἔτοιμῳ εἴ τι ἐπιτάσσῃς, εἴ τι σημαίνῃς; Num accessi ad te unquam vultu parum læto? paratus si quid mandes, si quid significes.* Pag. 155. lin. 2. ὅπως ἔδει καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν ἐρχεσθαι, ὡς ὁδηγόν. Sic oportebat etiam ad Deum venire, tanquam ad viæ ducem. De precibus loquitur Epictetus, de quibus & a Xenophonte hanc phrasin usurpari annotatum est. Cujus generis exempla & Stephanus in Thesauro habet tom. 1. pag. 1273. *Peculiari, inquit, significatione προσέχεσθαι dicuntur qui supplices accedunt, ut quum ad orandum Deum venimus*

nimus de qua signific. lege quæ habet Bud. p. 125. sed iis addo ex Synesio, αὐτῷ καταμόνας ἐν πολλοῖς καιροῖς τε καὶ ῥόποις ΠΡΟΣΗΛΘΟΝ Τῷ ΘΕῷ. Nec male fortasse hæc quoque Tbuc. addiderim, lib. 4. p. 160. ἰδία δὲ ἐταμνίσαν τε καὶ προσήρχοντο ὡς περ ἀθλητῆ. Suspicor enim quandam divini honoris signific. verbo προσέρχεσθαι hic includi. Sed puto προσέρχεσθαι τῷ θεῷ non eum tantum dici, qui ad Deum accedit oraturus, sed etiam qui ad eum accedit, ut cum ipso ambulet, ceu S. Litteræ loquuntur, h. e. ut eum pietate, justitia, temperantia, aliisque virtutibus colat, eique placere studeat. Quemadmodum ergo ambulare cum sive coram Deo & εὐαρεσεῖν idem valent, ut proxima superiore annotatione ostensum est: ita accedere ad Deum, illius ambulationis atque εὐαρεστήσεως quasi quoddam initium vel partem etiam declarat. In hac ipsa epistola phrasibus hæc precibus tribuitur IV. 16. & VII. 25. sed & reliquum cultum divinum complectitur X. 1. 22. & XII. 22. & 23. προσεληλύθατε κριτῇ Θεῷ πάντων. Qui accessus ne vanus sit, adhortatur Apostolus v. 28. λατρεύωμεν εὐαρέτως τῷ θεῷ.

Ibid. v. 10. Τεχνίτης καὶ δημιουργός] Ita ἀρχιτέκτονα καὶ δημιουργόν conjungit Polybius pag. 720. lin. 17. Erat telorum apparatus tam copia quam usu atque efficacia admirabilis: ὡς ἂν ἱέρωνος καὶ χορηγῆ γεγονότος, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ δὲ καὶ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ τῶν ἐπινοημάτων Ἀρχιμήδους. Utpote ad quem Rex Hiero sumptus præbuerat, industriam vero atque inventionem Archimedes, operum illorum architectus & opifex. Ibid.

Ibid. v. 11. εἰς καταβολὴν σπέρματος.) *Ar-*
rian. *diff.* *Epicl.* *lib.* 1. *cap.* 13. *pag.* 61. *lin.* 20. ὅς
 ἐκ τῶν αὐτῶν σπερμάτων γέγονε, καὶ τὴν αὐτῆς ἀνω-
 θεν ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ. *Filius ex eadem stirpe generatus*
est, & ex eodem de supernis satum. Sed aptiorem
 etiam locum annotavit Lamb. Bos ex *Lucian.* in
Amoribus *pag.* 888. Τοῖς μὲν γὰρ ἄρρεσιν ἰδίας ΚΑ-
 ΤΑΒΟΛΑΣ ΣΠΕΡΜΑΤΩΝ χαρισάμενη, τὸ θῆλυ δ'
 ὥσπερ γονῆς τι δοχεῖον ἀποφύνασα, i. e. *Viris*
propriam dedit [natura] seminis emissionem; femi-
nam vero ceu geniturae quoddam receptaculum fecit.

Ibid. v. 13. παρεπίδημοι) Ita dicuntur, qui
 aliquo loco ad tempus tantum commorantur,
Polyb. *pag.* 1280. *lin.* 15. a fine: & μὲν τοῖς γε ΠΑ-
 ΡΕΠΙΔΗΜΟΥΣΙΝ, ὅτε τοῖς ἐκεῖ μένεσι τῶν ἐλλήνων,
 ὁδὰ μὲν ἤρεσκεν. *Græcis tamen hominibus probatus*
non est: neque iis, qui forte illuc advenerant, neque
iis qui inibi habitabant. *Pag.* 1339. *lin.* 7. a. f.
pag. 1391. *lin.* 3. *pag.* 1466. *lin.* penult. Ἕλληνες
 οἱ ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΙ, *Græci qui tum forte Romæ erant.*
 & *pag.* 1467. *lin.* 9.

Ibid. v. 17. ἀναδεξάμεν.) Verbum em-
 phaticum. Qui promissiones non tantum acce-
 perat, sed etiam fide receperat. *Polyb.* *pag.* 1351.
lin. 10. An potius adventum hostium horrentes,
 ἐθελοντὴν ΑΝΑΔΕΧΕΣΘΑΙ πάντες τὸ πρὸς αὐτόν,
quæcunque forent impemta ultro facerent.

Ibid. v. 19. ἐν παραβολῇ) Quemadmo-
 dum ἐν ἀληθείᾳ pro ἀληθῶς, ἐν ἰσχύϊ pro ἰσχυρῶς,
 aliaque hujusmodi dicuntur: ita etiam ἐν παρα-
 βολῇ

βολῇ πρὸ παραβόλως puto accipi posse; quo
 verbo sæpius utitur Polybius; cuius interpretes
 Casaubonus licet verterit *audacter*, & Camera-
 rius in Comment. utriusque lingvæ *periculose*:
 certum tamen est, aliquibus locis etiam *insperato*
 verti posse. Neque sine causa idem nomen
 & periculosum & insperatum declarat. Solent
 enim maxime insperata esse, quæ maxime peri-
 culosa. Utraque autem Græcis παράβολα dici,
 ostendit hic Plinii locus lib. 9. epist. 26. *Sunt enim*
maxime mirabilia, quæ maxime insperata, maxime
periculosa, utque Græci magis expriment, παράβολα.
 Polyb. lib. 1. cap. 20. pag. 29. lin. 12. ΠΑΡΑΒΟ-
 ΛΩΣ διεκόμισαν τῆς ἀνδρα, *immani ausu militem*
transmiserunt. Neque vero tantum immani au-
 su, sed etiam præter omnem spem id fecerant.
 Unde paulo ante ead. pag. lin. 3. παράδοξον αὐ-
 τῶν τῆς τόλμης dicit. Cap. 23. pag. 33. lin. 15.
 Ἀντίβας δὲ ἀνελπίζως καὶ ΠΑΡΑΒΟΛΩΣ αὐτὸς ἐν τῇ
 σκάφῃ διέφυγε. Ipse Hannibal præter spem &
 omnia audendo evasit in scapha. Cap. 44. pag. 64.
 Romani partim quod ex inopinato hostis apparuisset:
 partim quod metuerent, ne viventorum una cum hostibus
 in portum deferrentur, aditu quidem prohibere adve-
 niens auxilium supersedent: verum ad mare progressi
 subsistunt eo loci, Pænorum audaciam cum stupore spe-
 ctantes. Oppidanorum turba in unum congregata,
 stansque in mœnibus, anxia simul ac sollicita de even-
 tu, ἅμα δ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς ἐλπίδος ὑπερχα-
 ρές ὑπάρχον, & spe inopinati auxilii supra modum
 læta, plausa & clamore portum subeuntibus animos

addebat. Αντίβας δὲ ΠΑΡΑΒΟΛΩΣ καὶ τεθαῤῥηκὼ
 τως εἰς δρᾶμῶν καὶ καθορμιθεὶς εἰς τὸν λιμένα, μετ'
 ἀσφαλείας ἀπεβίβασε τὴς στρατιῶτας. Hannibal
audaci ad temeritatem usque facinore delatus cursu,
ut portum tenuit, tuto copias in terram exposuit.
 Hic ex tota narrationis serie constare arbitror,
 significationem *insperati* omnino locum habere
 posse, licet Casaubonus non sit ita interpretatus.
 Lib. I. cap. 58. init. ἔμην ἄλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς
 βραβευτῆς ἢ τύχη μεταβιβάσασα ΠΑΡΑΒΟΛΩΣ
 αὐτὸς ἐκ τῶ προειρημένῃ τόπῳ καὶ τῶ προὔπάρχον-
 τος ἀθλήματος, εἰς παραβολώτερον ἀγώνισμα,
 καὶ τόπον ἐλάττω συνέκλεισεν. Quo loco in Le-
 xicis, in quibus citatur, παραβόλως exponitur
præter opinionem, insperato, Casaubonus vero ita:
Sed enim fortuna, tanquam brabeuta bonus e dicto
loco & certato aliquamdiu certamine audacter trans-
latos, in certamen aliud longe periculosius, ac locum
breviorem eos conclusit. Et pag. 82. lin. 8. a f.
 (Sed pag. 963. lin. 7. ἐκ παραβολῆς vertitur *a la-*
tere, ex obliquo.) Hoc ergo videtur Apostolus
 dicere: Abrahamo præter spem præterque opi-
 nionem hoc evenisse, ut filium suum vivum re-
 ciperet, cum jam in eo esset, ut ipsum immo-
 laret. Hoc quidem secum reputabat, posse
 Deum & mortuos ad vitam revocare, eaque spe
 se sustentabat; sed quin mactandus esset, ne-
 quaquam dubitabat. *Camerarius* ad hunc locum
 ita scribit: Περιφραστικῶς credo hoc accipi posse,
 ut sit ἐν παραβολῇ, παραβόλως, id est, expo-
 nens se periculo amittendi filii, illum recepit.

Hæc

Hæc ille. Quibus ego verbis ad hæc meditan-
da sum excitatus.

Ibid. ἐκομίσατο) *recepit.* Polyb. pag. 269.
lin. 14. ἐλπίσαντες διὰ τῶν KOMIEISΘAI τῶν αὐ-
τῶν ὁμήγε. *Nihil dubitantes, quin obsides suos*
essent per istos recepturi. Pag. 304. lin. ult. &
pag. 346. lin. 13. a f. *Ipsi quoque Bostari magna*
privatim munera esse expectanda confirmabat, πα-
ρὰ τῶν τὰ τέκνα KOMIZOMENΩΝ, ab iis mittenda
qui liberos receperint suos. Pag. 842. lin. 9. a f.
μάλιστα πεπεισμένος, ὅτως τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέ-
κνα KOMIEISΘAI. *Nihil dubius, hoc maxime pa-*
cto ἔσ' uxorem liberosque suos sibi fore Scipionem red-
diturum. Item pag. 843. lin. 17. & 25. & pag.
1286. lin. 15. συνεχώρησαν αὐτῷ KOMIZEΣΘAI τὸν
υἱόν, *filium suum ipsi tradi permiserunt; qui obses in*
Macedoniam a patre missus, una cum Persei liberis
fuerat captus.

Ibid. v. 26. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθα-
ποδοσίαν.) *Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 16. extr.*
Ex animo tuo ejice tristitiam, metum, cupiditatem,
invidiam, malevolentiam, avaritiam, molliciem, in-
temperantiam: hæc omnia alia ratione profligare po-
test nemo, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸν Θεὸν ΑΠΟΒΛΕΠΟΝ-
ΤΑ, ἐκείνῳ μόνῳ προσπεπονθότα, τοῖς ἐκείνῳ προσ-
τάγμασι καθωσιωμένον, nisi solum Deum respexe-
rit, nisi huic soli se addixerit, seque ejus mandatis
consecravit.

Ibid. v. 29. ἥς πείραν λαβόντες) *Loquendi*
genus hoc Polybio frequentissimum, & quidem

in eadem duplici significatione, qua hic & infra v. 36. Notat enim I. *explorare, tentare, periculum facere*. Pag. 46. lin. 8. a f. *Placuit principibus civitatis, ἀνακαλεῖσθαι καὶ ΠΕΙΡΑΝ ΑΥΤΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ, hominem ad se accitum experiri*. Pag. 300. lin. 2. καὶ μεθεμίαν μὲν ΕΙΔΗΦΟΤΑΣ ΠΕΙΡΑΝ ἐπὶ τῷ παρόντι τῶν ὑπεναντίων. *Etiamsi nullum presentis hostis periculum fecissent*. Pag. 535. lin. 9. a f. *Cleomenes exiguam spem salutis sibi relictam intelligens, παντὸς πράγματι ἔκρινε ΠΕΙΡΑΝ ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ, omnia sibi statuit experiundum*. Pag. 612. lin. 3. ἔπεμψε κελεύσας αὐτὸς ΠΕΙΡΑΝ ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ καὶ τῶν Αἰτωλῶν. *Ad Aetolos, ut voluntatem ipsorum explorarent, jussu proficisci*. it. pag. 1308. lin. 4. II. *Experiri perpetiendo, experiendo discere, usu cognoscere*. Polyb. pag. 298. lin. 17. a f. ὑπερὶ τῆς καλλίστης ἐλπίδος μετὰ ἀλάξας τὸν βίον ἐν χειρῶν νόμῳ, μηδενὸς κακῶς ΛΑΒΟΝΤΑΣ ΠΕΙΡΑΝ. *Ut in praelio sine ullius mali sensu, dum maxima inter homines bona sectantur, vitam finiant*. Pag. 415. lin. 12. a f. ΠΕΙΡΑΝ ΕΙΔΗΦΕΝΑΙ τῶν δεινотάτων, *gravissima infortunia invenerant*. (Pag. 471. lin. ult. παντὸς δεινῶς ΛΑΒΕΙΝ ΠΕΙΡΑΝ ὑπεμειναι. *Quidvis mali perpeti parati erant*. Pag. 479. lin. 20. πικροτάτης δολείας ΠΕΙΡΑΝ ΕΛΑΒΟΝ. *Acerbissimam servitutem servierunt*. Pag. 627. lin. antep. & pag. 628. lin. 10 a f. & pag. 896. lin. 10. & pag. 996. lin. antep. pag. 1265. lin. 2. & pag. 1423. lin. 8. Priori sensu accipitur hoc versu, posteriori autem v. 36.

Ibid. v. 35. ἔτι δὲ) insuper, præterea etiam. Sic Luc. XIV, 26. Αἰτ. II, 26. & Polyb. pag. 13. lin. 13. ΕΤΙ ΔΕ τῶν νήσων ἀπασῶν ἐγκράτεις ὑπάρχοντας.
Insu-

*Insulis præterea maris omnibus potitos. Et pag. 1231. lin. 12. af. εἰς δὲ Κορώνειαν καὶ Θήβας, ETI Δ' ΑΛΙ-
αρτον εἰσελθὼν, Coroneam vero atque Thebas, ἔ' Ha-
liartum adiit. Pag. 1350. lin. 4. Concedere illis Pa-
tres libertatem, leges suas, ETI ΔΕ τὴν χώραν ἅπασαν,
ἔ' agrum insuper omnem. Item pag. 1388. lin. 2.*

Cap. XII, 1. εὐπερίστατον) Polybius ἀπερί-
στατον dicit non periculosum lib. 6. cap. 42. extr. p.
680. lin. 6. διωσαμένη ἐνίοτε τὰς μεγάλας καὶ δεινο-
τάτας ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ, διὰ τε τὴν τῆς δῆμῃς, καὶ τὴν
τῶν προεσώτων ἀρετὴν. ἐν ταῖς ΑΠΕΡΙΣΤΑΤΟΙΣ ῥα-
σώνας εἰκὴ πως καὶ ἀλόγως ἐνίοτε σφάλλεται. Res-
publ. Atheniensium pericula interdum ingentia maxi-
meque terribilia quum propulsasset, populi ἔ' princi-
pum civitatis virtute; nescio qua temeritate ἔ' præ-
ter omnem rationem, rebus tranquillis, cum nullum
erat periculum, in fraudem aliquando incidit. Ita
Galenus de compositione medicamentorum
κατὰ γένη lib. 2. vocat ἀπερίστατα ἔλκη ulcera vel
vulnera non periculosa. Ex quibus locis ita colligit
Er. Schmidius: Hujus ergo oppositum, inquit,
εὐπερίστατος erit, ad pericula vel damna inferenda
proclivis, facile periculosus ἔ' damnosus. Nam τὸ
εὐ, hic non laudem innuit, sed facilitatem & pro-
clivitatem; ut in aliis compositis pluribus: εὐά-
κτος, curatu facilis: εὐωνος, emptu facilis, vilis:
εὐκλας, fractu facilis, ad fracturam proclivis, &c.
Ideoque ἀμαρτία εὐπερίστατος, erit peccatum fa-
cile damnum nobis inferens, facile nos in periculum
conjiciens. Ita Er. Schmidius, quem vide sis, hac
de re copiosissime agentem. Cæterum reperi-

tur ἀπερίστατος etiam apud Arrianum in dissert. Epiet. lib. 4. cap. ult. pag. 433. lin. 13. a f. pro eo-
quem non multa circumstant, quæ ipsi negotium exhi-
beant, ut uxor, liberi, amici, aliaque : καὶ ἵνα μὴ
 δοξῇς, ὅτι παράδειγμα δέικνυμι ἀνδρὸς ΑΠΕΡΙΣΤΑ-
 ΤΟΥ, μήτε γυναῖκα ἔχοντος, μήτε τέκνα, μήτε πα-
 τρίδα, ἢ φίλους, ἢ συγγενεῖς, ὑφ' ὧν κάμπτει-
 σθαι καὶ περισπᾶσθαι ἡδύνατο. λάβε Σωκράτην,
 καὶ θεᾶσαι γυναῖκα καὶ παῖδιά ἔχοντα. Et ne
putes, exemplum me ostendere viri domesticis negotiis
non occupati, qui neque uxorem habeat, neque libe-
ros, neque patriam, aut amicos, aut cognatos, a qui-
bus flecti & distrahi potuerit: sume Socratem & con-
templare ipsum uxorem & liberos habentem. Idem
 Epietetus de vocabulo περιστάσεως festive phi-
 losophatur ita lib. 2. cap. 6. pag. 151. Init. Κλαί-
 οντες καὶ σένοντες πάχομεν ἂν πάχομεν, καὶ πε-
 ρισάσεις αὐτὰ καλῶντες. ποίας περισάσεις ἀνθρώ-
 पे; εἰ περισάσεις λέγεις, τὰ περιεσηκότα, πάντα
 περισάσεις εἰσίν. εἰ δ' ὡς δύσκολα καλεῖς, ποίαν
 δυσκολίαν ἔχει, τὸ γεγόμενον φθαρῆναι; Flentes &
gementes patimur quæ patimur, & circumstantias
[h. e. incommoda, molestias, calamitates, pe-
ricula] ea vocamus. Quas circumstantias, o homo?
Si circumstantias dicis ea quæ circumstant, omnia
circumstantiæ sunt: si vero difficilia & molesta ita vo-
cas, quam molestiam habet, id quod natum est cor-
rumpi? Eodemque sensu περισάσεις exstat pag. 29.
 lin. 22. & ult. & lib. 1. cap. 24. init.

Ibid. τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα.) Arrian.
 Epiet. lib. 3. cap. 25. pag. 393. & γὰρ ὑπὲρ πάλης
 καὶ

καὶ παγκρατίς ΟΑΓΩΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ. *Non enim, ut lucra aut pancratio vincas certamen est propositum.*

Ibid. v. 2. ἀφορῶντες εἰς τὸν) Arrian. Epiet. lib. 2. cap. 19. pag. 222. med. Hoc mihi est propositum, ut vos efficiam tales, qui non prohiberi, non cogi, non impediri possitis, qui liberi, felices, beati sitis, ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΑΦΟΡΟΝΤΑΣ ἐν παντί μικρῶ καὶ μεγάλῳ, qui ad Deum respiciatis in omnibus parvis magnisque rebus.

Ibid. ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν) Ἀρχηγὸς dicitur dux & autor, cui rei alicujus prima initia debentur; τελειωτὴς vero consummator, qui ceptum opus ad finem perducit; quem eundem Polybius τελεσιργὸν appellat lib. 2. cap. 40. pag. 177. lin. 21. ἥς ΑΡΧΗΓΟΝ μὲν καὶ καθηγεμόνα τῆς ὅλης ἐπιβολῆς Ἄρατον νομισέον τὸν Σικυώνιον. ἀγωνιστὴν δὲ καὶ τελεσιργὸν τῆς πράξεως, φιλοποίμενα. Dux quidem & auctor tam præclari incepti Sicyonius Aratus fuit: promovit autem illud ac tandem consummavit Philopæmen. Sic & pag. 152. lin 10. a f. ἀρχηγὸς causam significat, item pag. 175. lin. 22. διὸ ταύτην ΑΡΧΗΓΟΝ καὶ αἴτιον ἡγητέον. Hæc ergo prima certaue existimari causa debet ejus concordie &c. Pag. 1335. lin. 14. a f. οἱ ΑΡΧΗΓΟΙ τῆς ὕβρεως, auctores injuriæ.

Ibid. v. 7. ὥς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται) tanquam cum filiis vobiscum agit. Arrian. Epiet. pag. 307. lin. 16. ἔκ' εἰ δέ' ἔτω ΜΟΙ ΠΡΟΣΕΝΕΧΘΗΝΑΙ τὸν ἀδελφόν. Non sic frater se erga me gerere deberet. Conf, Annot. Xenoph.

Ibid. v. 9. εἰτα) *Itane vero? Ergone?* Est hæc nota interrogantis cum vehementia & quasi indignatione quadam; ususque ejus est, cum argumento utimur a minori ad majus. Similia exempla sunt apud Arrianum in dissert. Epiet. pag. 21. lin. 20. Εἴτα Τριπτολέμῳ μὲν ἱερὰ κλ. *Itane Triptolemo quidem templa & aras omnes homines erexerunt, quod mitia alimenta nobis dederit? ei vero qui veritatem invenit, quis vestrum propterea aram statuit?* Item pag. 59. lin. 11. pag. 60. lin. 7. pag. 89. lin. 10. pag. 227. lin. 4. Εἴτα Ορέστην μὲν ὑπὸ Ἑριννύων ἐλαυνόμενον Φῶμεν ἐκ ἰῶν ὑπνῶν ἐξεγείρεσθ. ἔτον δ' ἔχαιπὼ ἴερα αἱ Ἑριννύες καὶ Ποινὰ ἐξηγειρον καθεύδοντα; *Ergo Orestem a furiis agitatum dicemus ex somno expergisci? hunc vero non diriores furie & pœnæ excitarent?* Et pag. 353. lin. 11. pag. 377. lin. 16. Εἴτα οἱ μὲν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας κλ. *Itane vero, qui in Rep. Romanorum fraudulenter se gerunt, gravibus afficiuntur suppliciis? eos vero qui rem tantam & tam eximiam falsis sibi usurpant titulis, impunitos abire permittemus?* Pag. 477. lin. penult. Εἴτα ὑπὸ μανίας κλ. *Ergo furore quidem sic aliquis affici potest &c. ratione vero & demonstratione cognoscere nemo potest?* Demosth. Phil. 2. pag. 27. C. *Quid vero queritis? libertatem?* Εἰτ' ἔχ' ὁρᾶτε φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ἰαύτη καὶ ἰὰς προσηγορίας ἔχοντα; *An vero non videtis, Philippum alienissimas huic vel appellationes habere?* Conf. Devarius de particulis linguæ Græcæ pag. 126.

Ibid. v. 12. παραλελυμένα γόνατα) *Arrian, lib. 2, cap. 18, pag. 211, lin. 2. Si decem dies de-*

*decubueris, deinde surgens coneris longius iter perficere
debebis πῶς σὺ τὰ σκέλη ὡς γαλύεσαι, quomodo cru-
ra tua sint soluta. Diciturque tam de animo,
quam de corpore. Polyb. 895. lin. 10. pag. 1117.
lin. 3. omnes stabant muti, οἷον ΠΑΡΑΛΕΛΥΜΕΝΟΙ
καὶ τοῖς σώμασι, καὶ ταῖς ψυχαῖς, διὰ τὸ ὡς γαλύεσθαι
τῶν ἀπαινωμένων, tanquam inopinata huiusce casus
novitas & corporum & animorum usum ipsis ademisset.
Et pag. 1467. lin. 16. a fine.*

Ibid. v. 15. μή τις ῥίζα πικρίας ἀνω φύσσα)
Desumpta hæc sunt ex Deut. XXI. 18. Eadem
metaphora in fragmento quodam Polybii pag.
1542. lin. 8. φύειν dicitur de avaritia, ipsaque
avaritia φύλον. ὅτι παρ' οἷς ΕΦΥΓΕΤΟ ΦΥΤΤΟΝ, ὃ δὲ
ποτέ κατέληξε πρότερον, ἢ μεγάλοις κακοῖς περι-
βαλεῖν τῆς ἀπ᾽ αὐτῶν χρησαμένους Apud quos ena-
tum est hoc germen, nunquam prius cessat, quam magnis
malis involvat eos, qui semel isto fuerunt impliciti.

Ibid. v. 17. μετανόιας γὰρ τὸ πονεῖν ἔχει εὖρε,)
Verbum μετανόειν non tantum significat pœnitere,
sed etiam sententiam mutare, & quidem quam
maxime proprie, tum apud Xenophontem,
cujus verba citata sunt in superioribus annota-
tionibus, tum apud Polybium pag. 927. lin. 12.
a f. Ait Alexandrum in ordinanda acie summo stu-
dio id operam dedisse, ut cum ea parte hostilis aciei
pugnam capefferet, in qua Darius ipse staret: Darium
quoque initio, ex adverso Alexandri pugnare voluisse:
ὑστερον δὲ ΜΕΤΑΝΟΗΣΑΙ. Mox vero sententiam
mutasse. Sed & ipsum nomen μετάνοια pro m-
tatione

zatione sententiæ ponitur apud eundem lib. 4. cap. 66. pag. 459. lin. 10. a fine: Dardanii, cognito Philippi reditu, re inopinata perterriti, etsi non longe a Macedonia finibus aberant, exercitum tamen dimiserunt. Philippus πυθόμενος τὴν τῶν Δαρδανίων METANOIAN, postquam Dardanios consilium sensit mutasse. Et lib. 5. cap. 15. pag. 507. lin. 5. αἰ. πεπεισμένος, καταπλήξεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ ταχέως εἰς METANOIAN ἄξειν τὸν βασιλέα. Ratus, facile se propter ætatem terrorem Regi incussurum, & ad mutandam sententiam compulsurum. Intelligenda ergo est Isaaci μετάνοια, apud quem nihil loci relictum erat lacrymis Esavi; sed constanter in sententia permanebat. Atque hæc ita exponenda esse, judicari quoque ex eo potest, quod illam μετάνοιαν cum lacrymis quæsiisse dicitur. Jam vero ex Mosaica historia satis constat, Esavum hoc lacrymantem petiisse a patre, ut mutata sententia, non minus sibi, quam Jacobo bene precaretur, sed id impetrare non potuisse, i. e. ut Apostolus loquitur, locum mutandæ sententiæ non invenisse. Cui similis phrasis est apud Polybium pag. 123. lin. 17. διὰ τὸ μὴ ΚΑΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ σφισι ΤΟΠΟΝ ἑλέως, μηδὲ συγγνώμης. quoniam neque locum neque spem ullam misericordiæ aut veniæ sibi fecerant reliquam. Et pag. 1448. lin. 18. a fine: ὥς τε οὐδὲ τοῖς ἐπιγινωμένοις μηδ' ἑχατον ἑλέω καὶ συγγνώμῃ ΤΟΠΟΝ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ, ut ne ullum quidem misericordiæ & veniæ locum apud posteros sibi reliquerint. Et si vel maxime pœnitentiam Esavi intelligi velimus, nihilo-

hilo-

hilominus res eodem recidet, nempe quod ejus
pœnitentiæ locum nullum reliquerit Pater.
Quomodo Plinius dicit lib. 10. ep. 97. extr. *Ex
quo facile est opinari, quæ turba hominum emendari
possit, si sit pœnitentiæ locus.* Sententia ergo foret,
Esavi pœnitentia Patrem motum non fuisse, ut
sententiam mutaret. Quæ interpretatio non
inepta esset, nisi ei repugnaret, quod dicitur
ἐκζητήσας αὐτήν, scil. μετάνοιαν. Quæ enim hæc
foret oratio, Esavum quæsiisse pœnitentiam
suam, i. e. id eum omni studio egisse, ut sese
pœniteret, nec tamen hoc a se impetrare po-
tuisse. Id sane non significant verba pœnitentiæ
locum non invenire. Si scriptum esset ἐκζητήσας
αὐτόν, tum ita explicare liceret, locum nullum
pœnitentiæ Esavi datum fuisse ab Isaaco, licet
eum cum lacrymis quæsierit.

Ibid. v. 28. βασιλείαν παραλαμβάνοντες)
Arrian. de exped. Alex. I, I, I. *Alexandrum, Phi-
lippi filium, ΠΑΡΑΔΑΒΟΝΤΑ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ, ac-
cepto regno, in Peloponnesum profectum.* Polyb.
pag. 11. lin. 4. ὁ δὲ ὡς λαβὼν τὴν ἀρχὴν, is ubi
magistratum suscepisset. Item pag. 172. lin. 11. &
pag. 234. lin. 8. & pag. 1371. lin. 19. μετὰ τὸ ΠΑ-
ΡΑΔΑΒΕΙΝ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ, simul ac regnum ac-
cepit.

Cap. XIII. 4. ὁ γάμος) *Conjugium.* Arrian.
Indic. 8, 6. πολλῇσι γὰρ δὴ γυναῖξιν ἐς ΓΑΜΟΝ
ἐλθεῖν καὶ τὸν τὸν Ἡρακλέα. *Multas enim uxores
habuisse etiam hunc Herculem.* Et de exp. Alex.
2, 3, 7. *Ibid.*

Ibid. v. 16. τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρε-
σῆται ὁ Θεός.) Contrarium ἢ εὐαρεσθῆναι est δυσ-
αρεσθῆναι, apud Polyb. lib 3. cap. 8. pag. 229.
lin. 1. δυσηρεσέντο τοῖς ὑπ' Ἀννίβη πρᾶττομένοις.
Facta Hannibalis ipsis displicebant.

Ibid. v. 19. ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.) *restituam,*
reddam vobis, revertar ad vos. Polyb. pag. 740.
lin ult. ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΑΝ αὐτὸν εἰς οἶκον, *domum*
suam ipsum deduxerunt. Et pag. 825. lin. 4. δι-
cuntur Romani constituisse obsides, quos ha-
bebant, πάντας εἰς τὴν οἰκείαν ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ,
domos suas quemque ipsorum remittere. Pag. 1119.
lin. 4. Cum idoneo comitatu eum dimisit, iussitque eos
quibus id negotii dabat, ἀσφαλῶς εἰς τὴν ὑπάταν
αὐτὸν ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ, ut *Hyratam tuto ipsum*
deducerent. Item pag. 1450, lin. 2.

Ibid. v. 22. διὰ βραχέων) *paucis.* Pag. 20.
lin. penult. εἰς ἀληθινὰς ἐννοίας ἄγειν ΔΙΑ ΒΡΑ-
ΧΕΩΝ ἢ ἐντυγχάνοντας ὑπὲρ ἢ προειρημένον πο-
λέμῳ. *Lectores ad veram huius belli notitiam pau-*
cis perducere. Sic & pag. 71. lin. penult. & pag.
187. lin. 24. ΔΙΑ ΒΡΑΧΕΩΝ καὶ κεφαλαιωδῶς.
Dicit etiam βραχεῖς ἰππεῖς pag. 401. lin. 13.
a fine: βραχεῖς δὲ τινὰς παντελῶς ἰππεῖς καὶ πε-
ζοὺς ἐξέπεμψαν. *Paucos dumtaxat quosdam equi-*
tes peditesque miserunt. Huius contrarium est
διὰ πλειόνων, pag. 64. lin. 9. 2 f. πολλοκαλέσας διὰ
πλειόνων, *multis hortatus.*

In EPIST. JACOBI.

CAr. I, 2. πειρασμοῖς περιπέσητε) Polyb. pag. 402. lin. 5. μεγάλοις ατυχήμασιν ὑπ' Αἰτωλῶν καὶ μεγάλαις συμφοραῖς ΠΕΡΙΠΕΣΟΝΤΕΣ. *Magno infortunio, magnisque calamitatibus ab Aetolis affecti.* Pag. 607. lin. 6. Πανικῶ ΠΕΡΙΠΕΣΟΝΤΕΣ. *Panico terrore correpti.* & lin. 5. af. & pag. 670. lin. 16.

Ibid. v. 4. ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.] *Leipóme-*
ros dicitur, cui aliquid deest, construiturque
pluribus modis, cum genitivo v. 5. & II, 15,
cum dativo apud Euripidem, λείπομαι σὺ γυνῶ
μη, superor a te consilio. & cum accusativo apud
Thucyd, λειπόμενος ξύνεσιν ἑδενός, qui a nemine
prudencia superatur. Denique & cum praeposi-
tione ἐν hoc loco, & apud Polybium pag. 1202.
lin. 15. ΕΝΤΗ πρὸς Ρωμαίους ΕΥΝΟΙΑ, ὡς γὰρ πολὺ
τὰδελφῶν ΔΕΙΠΟΜΕΝΟΣ, qui benevolentia populi
Romani a fratre vincebatur.

Ibid. 5. ὀνειδίζοντος.) *Ὀνειδίζειν exprobrare*
alicui beneficia sua, i. e. commemorare illa au-
dientibus iis, in quos collata sunt. Polyb. pag.
784. lin. 6. af. Post libertatem istam ἔσ' salutem vo-
bis per Antigonium partem, quae tantopere jaletur,
ἢν ἔτοι παρ' ἑκάστων ὑμῶν ΟΝΕΙΔΙΖΟΥΣΙ, quam isti
subinde vobis exprobant.

Ibid. v. 14. ἐξελκόμενος) Polyb. pag. 597.
lin. 23. ΕΛΚΟΜΕΝΟΣ ΤΙΠΟ τῆς συνήθους ἐν τῷ βίῳ
ῥαθυρίας καὶ καχεξίας. Impellente ignavia ἔς ca-
teris

teris animi morbis, qui per universam vitam fuerunt illi familiares. De re ipsa Epictetus apud Arrianum lib. 3. cap. 24. ὅταν σε ἡ φαντασία δάκνῃ (τὸτο γὰρ ἔκ ἐπὶ σοὶ) ἀναμάχῃ τῷ λόγῳ, κατὰ γυνίξῃ αὐτήν, μὴ ἐάσῃς ἐνιχῦσαι, μηδὲ προάγειν ἐπὶ τὰ ἐξῆς, ἀναπλάσσωσαν ὅσα θέλει, καὶ ὡς θέλει. Cum te momorderit phantasia (nam id quo minus fiat, non est in potestate tua) resisteratione, contra eam pugna, ne siveris invalescere, neque procedere ad ulteriora, fingentem quaecunque vult, & quomodo vult.

Ibid. δελεαζόμεν(ε) Polyb. pag. 1356. lin. 8. a f. Multitudo futuri improvida, presenti ejus beneficio & commodo, quod inde capiebat, ΔΕΛΕΑΖΟΜΕΝΟΝ, inescabatur. Pag. 1466. lin. 15. a f. ΔΕΛΕΑΖΟΜΕΝΟΙ διὰ τῶν πρὸς τὸν Χάροπα, blanditiis a factione Charopi induciti.

Ibid. v. 15. ἀπολέεσθαι) Polyb. pag. 200. lin. 21. τὸ μέγιστον ἀσέβημα καὶ πρῶτον ΑΠΕΤΕΛΕΣΑΝ. Maximum hoc nefas ultro patraverunt.

Ibid. v. 17. Πᾶσα δόσις) Mera donatio bona, i. e. non nisi donatio bona. Ita v. 2. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσαθε, merum gaudium putate; uti Lutherus rectissime interpretatus est. Omnis vis argumenti latet in voce πᾶσα, quæ ni recte intelligatur, obscura fit oratio, neque quo hæc verba pertineant, satis apparet. Confirmat vero Apostolus id quod dixerat v. 13. a Deo neminem ad malum tentari. Id ut demonstret, hoc utitur argumento, quod a Deo nihil mali, sed mera bona proficiantur. Viderunt hoc qui-

quidem interpretes plurimi, sed ex voce *παῖσα* se non satis extricant. Inter eos *Seb. Schmidius* in paraphrasi Germanica ita argumentatur: *Omnis donatio bona, & omne donum perfectum est e supernis: Ergo, quaecunque donatio non est bona, & quodcunque donum non est perfectum, non est a Deo, sive e supernis.* Sed aberrat a Logicorum norma hic ratiocinandi modus. Rectius *Schomerus*, nisi quod hic Hebraismum statuatur: *Hæc universalis propositio, inquit, est exclusiva contrarii, quasi inverso ordine scriptum esset: Omnis datio, quæ superne est, bona est, vel non nisi bona datio superne est, qui modus loquendi Hebræis est familiaris.* Sed neque argumentatione hic opus est, neque Hebraismo. Planissima omnia sunt & bene Græca. *Πᾶς* enim non tantum *omnis*, sed etiam *merus* significat. Quæ notio licet in Lexicis annotata non sit, aliquot tamen locis reperitur apud *Arrianum* de exped. Alex. 3, 10, 7. *Si præter expectationem suam Mædones cladem aliquam accepissent, hostes omnia loca circumjecta amica habere & peritos locorum esse: σφεῖς δὲ ἀπειροὶ ἐν πολεμίοις τοῖς ΠΑΣΙΝ, ὧν & μικρὰ μοῖρα οἱ εὐχμαλῶτοι ἦσαν, συνεπιθρόμενοι ἐν νυκτὶ, sese contra imperitos illorum inter meros hostes versaturos, quorum non parva pars erant captivi, qui quidem noctu eos invasuri essent.* Et 3, 8, 7. *Phrataphernes Parthos, Hyrcanos ac Topiros ducebat, τὰς ΠΑΝΤΑΣ ἰσχυράς, omnes equites, i. e. meros equites, nullis admixtis peditibus.* Et philosophum *Epietetus* ait mera pace frui in iis rebus, quæ in ipsius sint potestate, in quas
hosti

hosti aut tyranno nihil liceat lib. 3. cap. 22. pag. 358. lin. penult. τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, ὕπτιος ῥέγχει, εἰρήνη ΠΑΣΑ, ληστῆς προαιρέσεως ὃ γίνεται, ἴσθ' αὖτος ὃ γίνεται. *Quod ad reliqua attinet, dormit in utramque aurem, mera pax, laeto voluntatis ὃ propositi nullus est, tyrannus nullus est.* Pro quo pag. 313. lin. 7. dicit πάντα εἰρήνης μετὰ, omnia pacis plena. Et lib. 2. cap. 2. init. ΠΑΣΑ σοι ἀσφάλεια, ΠΑΣΑ σοι εὐμαρεια. πρᾶγμα ὃκ' ἔχεις. *Omnia tibi sunt tuta, omnia facilia, nihil negotii habes.* Pag. 405. lin. 7. ἂν ἀφεθῶ, φησιν, εὐθὺς ΠΑΣΑ εὐροια. *Si manumissus fuero, inquit servus, statim omnia mihi erunt secunda.* Etiam apud Latinos omnis hac notione reperitur. Cic. offic. lib. 1. cap. 29. *Appetitus omni perturbatione animi careant. Ex quo elucebit omnis constantia, omnisque moderatio.* Quæ verba Wolffius in Commentario ita explana-
nat: Nihil nisi constantia, nihil nisi moderatio: vel potius, nihil nisi constans, nihil nisi moderatum, vernaculo quidem nostro more. Et lib. 2. de nat. Deor. pag. 307. C. *Nulla in cælo nec fortuna, nec temeritas, nec erratio, nec vanitas inest: contraque omnis ordo, veritas, ratio, constantia.*

*Ibid. παρ' ᾧ ὃκ' ἐνι τῷ ἀλλαγῇ) Nescio an Jacobus loquatur de ea τῷ ἀλλαγῇ, de qua Epicte-
 tus apud Arrianum lib. 1. cap. 14. pag. 62. πόθεν δὲ πρὸς τὴν αὐξήσιν καὶ μείωσιν τῆς σελήνης, καὶ τὴν τῆς ἡλίου πρόσοδον καὶ ἀφοδον, ἵσταυτὴ ΠΑ-
 ΡΑΛΛΑΓΗ καὶ ἐπὶ τὰ ἐναντία μετὰβολὴ τῶν ἐπιγείων θεωρεῖται; Unde vero ob incrementum ὃ decrementum Lunæ, ὃ Solis accessum ὃ recessum, tanta mutatio ὃ*

*Et ad contraria conversio rerum terrestrium conspici-
tur? Quod vero additur ἀποσκίασμα, fortasse
accipiendum de ea umbra, quam terra jacet, sole
sub ea condito. Ut τροπή fit conversio Solis, non
a septentrione ad meridiem, vel vice versa, sed ab
ortu ad occasum, qua, cum terram subit, nox effi-
citur. De qua umbra idem Epictetus l.c. pag. 63.
sub fin. Illustrare potest Sol tantam partem universi, et
paulum tantum non illuminatum relinquit, ὅσον οἶόν
τ' ἐπέχεσθ' ὑπὸ ΣΚΙΑΣ ἣν γῆ ποιεῖ, quantum obtegi
potest ab umbra quam terra facit. Et de hac terræ
umbra hoc idem nomen ἀποσκίασμα usurpari
docet Budæus Comm. p. 1180. ut τὸ τῆς γῆς ΑΠΟ-
ΣΚΙΑΣΜΑ, ὃ δὴ ἐμπεσέσα ἡ σελήνη, ἐκλείπει.
Terræ umbra, in quam cum incidit luna, deliquium
patitur, Non equidem ignoro, τροπήν solstitium
dici a Græcis Scriptoribus, in iisque etiam ab Ar-
riano exp. 5, 9, 6. 6, 21, 2. 7, 21, 2. Indic. 25, 7. Sed
quæ ex solstitio oriatur obumbratio, non intelli-
go. Apud Herodotum mutatio diei in noctem
dicitur μεταλλαγή & μεταβολή lib. 1. pag. 33. C.*

*Ibid. v. 18. Βεληθεὶς ἀπεκύησεν] Deliberato
consilio nos progenuit, summa voluntate, nullis
aliis causis, nisi sua voluntate motus. Unde
intelligendum est, fieri non posse, ut, in quos
ultra tantum beneficium contulit Deus, quosque
ad bonum progenuit, eosdem ad malum tentet.
Simili modo participium ἑλῶν cum alio verbo
construitur ab Arriano disert. Epict. ubi
quis ad eum, qui in summo naufragii periculo
jocatur, ita dicit lib. 2. cap. 19. pag. 219. lin. 8.*

a f. ἢ ἡμῖν καὶ σοὶ ἀνδρῶπε; ἀπολύμεθα, καὶ
 σὺ δέλων παίζεις. *Quid nobis tecum rei est? Pe-*
rimus, & tu ultro jocularis.

Ibid. v. 21. ἐμφυτον) Non infrequens vox
 Polybio. Pag. 183. lin. II. Αἰτωλοὶ Διὰ τὴν ΕΜ-
 ΦΥΤΟΝ ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν φθονήσαντες. *Æ-*
toli stimulatī invidia ob insitam illorum ingenis im-
probitatem & ditescendi malis artibus cupiditatem.
 Pag. 378. lin. 4. θεόμφοι πολλῆς χορηγίας Διὰ τὴν
 ΕΜΦΥΤΟΝ ἀλαζονείαν, multis vitæ præfidiis egens
 propter insitam arrogantiam. Pag. 918. lin. 3. Mo-
 dum omnem in convitiando excessit διὰ τὴν ΕΜΦΥ-
 ΤΟΝ πικρίαν, præ insito ipsius animo maledicendi
 studio. Pag. 1381. lin. 25. Assidue altercabantur
 διὰ τὴν ΕΜΦΥΤΟΝ φοίνιξι πλεονεξίαν καὶ φιλαρ-
 χίαν, præ cupiditate atque ambitione Pænis insita.
 Et Demosthenes dicit ΕΜΦΥΤΟΝ τὴν ἐπιθυ-
 μίαν, insitam vitæ cupiditatem. Neque tamen est
 cur putemus, ubique ἐμφυτον habere significa-
 tionem ingeniti, innati, a natura inditi, naturalis.
 Interdum enim declarat id quod alicui penitus est
 persuasum, inditum, atque infixum ita ut quasi in-
 natum videatur. Ita Hannibali odium Roma-
 norum dicitur fuisse ἐμφυτον apud Polybium
 pag. 330. lin. 20. τὰυτὰ δὲ ἐποίει διὰ τὸ προὔπάρ-
 χον αὐτῷ μῖσος ΕΜΦΥΤΟΝ πρὸς Ῥωμαίους. Hæc
 Hannibal agebat propter alte insitum in animo ipsius
 odium Romanorum. Quem locum citans Suidas,
 ἐμφυτον quidem exponit τὸ ἐκ φύσεως. Sed
 quis credat, naturali odio discedisse Hanniba-
 lem

lem a Romanis? Conceperat illud ex verbis patris Hamilcaris, qui cum in Hispaniam imperator proficisceretur; filiumque puerulum novem annorum secum ducere vellet, eum aram tenentem jurare jussit, nunquam ipsum in amicitia cum Romanis fore; uti relatum legimus apud Corn. Nep. in vita Hannib. cap. 2. Sic etiam Jacobus ἐμφυτον λόγον vocat eum sermonem five eam doctrinam, quæ non natura, sed institutione penitus est animis Christianorum infusa, ut non immerito innata dici queat? Et quidni ita dicatur, cum sit ille ipse λόγος ἀληθείας, quo Deus nos progenuit v. 18. Est enim sermo hic semen illud incorruptibile, ex quo renati sumus, 1. Petr. I, 23. Ex quo ergo renati sumus, quis vereatur id innatum dicere?

Cap. II, 4. ἐγένεθαι κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν) Beza ex Hebræorum idiotismo interpretatur *judices male ratiocinantes*. Sed hoc rejicit Brochmannus. Phrasin certe, inquit, si premis ἔργες, κριτῆς διαλογισμῶν πονηρῶν est, non qui improbarum ratiocinationum architectus est, sed qui easdem judicat; hoc est, pro ratiocinationibus perversis ἔργες perniciosas agnoscit. Hoc ergo vult Apostolus, quod hi, quibus scribit, judicare facile possint ipsi, quod qui divitem impium pauperi pio præfert, ratiocinationes sequantur perversas. Quam sententiam confirmare, quibus placet, poterunt verbis Polybii, κριτὴν γίγνεσθαι hoc sensu ponentis pag. 846. lin. antep. διόπερ ἡξίουν τὸν Πόπλιον αὐτὸν

ΚΡΙΤΗΝ ΓΙΓΝΕΑΘΑΙ τῶν λεγομένων *Scipionem igitur orare se, ut eorum quæ diceret, iudex esse vellet.*

Ibid. v. 17. καθ' ἑαυτήν.) per se, sola, sine operibus. Polyb pag. 714. lin. 22. ψιλῶς αὐτὰς ΚΑΘ' ΑΤΤΑΣ ἀναγνόντα τὰς Σικελικὰς, qui nuda per se res Siculas legat. Pag. 715. lin. 9. αὐτὸ ΚΑΘ' ΑΤΤΟ λεγόμενον, si per se narretur & separatim.

Ibid. v. 18. δείξόν μοι τὴν πίσιν) Eodem loquendi genere utitur Epictetus ad pugilem, cuius sibi humeros vult ostendi, ut ex iis de ipso judicare possit, δείξόν μοι τὰς ὥμας, ostende mihi humeros pag. 18. lin. 21.

Ibid. v. 19. καλῶς ποιεῖς) Eleganter dictum. Ita Epictetus apud Arrianum pag. 156. lin. 10. νῦν δ' ἔλέγεις, καὶ ΚΑΛΩΣ ΠΟΙΕΙΣ. Nunc vero istud negas, & quidem recte. Et pag. 330. lin. 4. af.

Ibid. v. 23. φίλος θεῶ ἐκλήθη.) Arrian. differt. Epict. lib. 3. cap. 24. pag. 281. lin. 19. ἡ Σωκράτης ἔκ ἐφίλει τὰς παῖδας τὰς ἑαυτῶ; ἀλλ' ὡς ἐλευθερος, αὖ μεμνημένος, ὅτι πρῶτον δεῖ ΘΕΟΙΣ εἶναι ΦΙΛΟΝ. An Socrates non diligebat liberos suos? Sed ut liber, & memor, quod primum diis oporteat esse amicum.

Cap. III. 4. σκληρῶν ἀνέμων) Arrian. de exp. Alex. 1, 26, 3. Τότε δ' ἐκ νότων ΣΚΛΗΡΩΝ, βορέαι ἐπιπνεύσαντες. Tum vero pro vehementibus austris boreales venti exorti. Sic & dicuntur βρονταὶ σκληραὶ, 1, 17. 6. & χαμῶν σκληρὸς, 2, 6. 3.

6, 3. Ἡς νυκτὸς χειμῶν ἐπιγίγνεται ΣΚΛΗΡΟΣ, *eaque nocte ingens orta tempestas.* Apud Ælianum de Animal. lib 5. cap. 13. est ΣΚΛΗΡΟΝ πνεῦμα *vehemens ventus.*

Cap. IV. I. πόλεμος) Privatis quoque discordiis & contentionibus hoc nomen tribuitur ab Epicteto pag. 332. lin. 13. πρὸς τὸ παιδαρίον ΠΟΛΕΜΟΣ, πρὸς τὰς γείτονας, πρὸς τὰς σκώψαντας, πρὸς τὰς καταγελάσαντας. *Bellum contra servulum, contra vicinos, contra dicaces, contra irrisores.* Item pag. 465. lin. 17.

Ibid. v. 5. πρὸς Φθόρον ἐπιποθεῖ) Sunt, qui hæc ita interpretentur: Pravum hominis animum, uti ad omne malum, ita ad invidiam quoque infita quadam cupiditate ferri. Ut sit hic locus desumptus ex Gen. VIII. 21. & ad argumentum invidiæ, quod hic Apostolus tractat, accommodatus. Cui sententiæ quamquam nondum plane acquiesco, præpositionem tamen πρὸς eidem fortasse convenire posse, placet annotare ex Polybio, qui τὴν ΠΡΟΣ τὸ ζῆν ἐπιθυμίαν *cupiditatem vitæ* dicit lib. 3. cap. 63. pag. 298. lin. 15. a fine. & τὴν ΠΡΟΣ τὸν οἶνον ἐπιθυμίαν *cupiditatem vini*, pag. 322. lin. 16. a f. pag. 547. lin. 9. pag. 935. lin. 3.

Ibid. v. 6. δίδωσι χάριν) Polyb. pag. 989. lin. 9. Ipsum, qui oppidum jam quodammodo in potestate haberet, ΔΙΔΩΣΙ τῷ δήμῳ τὴν ΧΑΡΙΝ τῆς αὐτῆς, *populo Rhodiorum hoc gratificari.*

Ibid. v. 7. ὑποτάγητε ἐν τῷ θεῷ) Epietetus προσκατατάσσειν ἑαυτὸν τῷ θεῷ dicit in simili argumento pag. 419. lin. 6. a fine : εἰ ἂν τῷ θεῷ προσκατατάξῃ ἑαυτὸν, διελύσεται ἀσφαλῶς. πῶς λέγεις προσκατατάξαι; ἢ ὁ ἀνέκείνος θέλῃ, καὶ αὐτὸς θέλῃ. καὶ ὁ ἀνέκείνος μὴ θέλῃ, τότε μὴδ' αὐτὸς θέλῃ. Si Deo sese adjunxerit, tuto transibit. Quid dicis Deo se adjungere? ut quod ille vult, ἔγωγε ipse velim ἔγωγε quod ille non vult, hoc neque ipse velim. Et pag. 418. lin 13. προσκατατεταχά με τὴν ὁρμὴν τῷ θεῷ. θέλει μὲ ἐκείνος πυρέσσειν; καὶ γὰρ θέλω θέλει ὁρμᾶν ἐπὶ τῇ; καὶ γὰρ θέλω. Subjeci voluntatem meam Deo. Vult me ille febricitare? ἔγωγε volo. Vult me aggredi aliquid? ἔγωγε volo.

Ibid. v. 8. καθαρίσσατε χεῖρας) Purarum manuum appellatione in S. Litteris notum est universam fere justitiam designari. Apud Plutarchum speciatim ii, qui magistratum gerunt, puras manus habere dicuntur, si ab omni avaritia ac rapacitate sint alieni, in Pericle: ἔμενον τὰς ΧΕΙΡΑΣ δὲ ΚΑΘΑΡΑΣ ἔχειν τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὄψεις. Quod Cicero lib. i. offic. cap. 40. Praetorem decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere. Eodem sensu cruditissimus Casaubonus interpretatur verba Polybii pag. 1485. lin. 14. a f. ἐγκρατῶς καὶ ΚΑΘΑΡΩΣ ἀνεστράφη, integer ac puris manibus ex provincia rediit. Et pag. 1458. lin. 17. a f. ὠρμησεν ἐπὶ τὸ περὶ τὰ χεῖματα μεγαλοψυχία καὶ ΚΑΘΑΡΟΤΗΤΙ διενεγκεῖν τῶν ἄλλων. Instituit magnificentia at-
que

que integritate in pecunia danda atque capienda ceteros superare. Cum qua significatione congruit, quod sequenti capite divitum injuriæ coarguuntur v. 4. 5. 6.

Cap. V. II. τὴν ὑπομονὴν ἰὼβ ἠκρόατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίῃς εἶδετε,) Non puto hic nimis urgendam propriam significationem verborum ἀκρόειν & ἰδεῖν, uti quidem factum video a Sebast. Schmidio in Epist. dedicat. Commentarii in Jobum pag. 10. Contribules Apostoli, inquit, tam patientiam Ijobi, quam finem a Domino illi datum, & audiverunt auribus corporis, quando legi & prædicari audiverunt, & oculis corporis sui viderunt, quando in libro de illo scripto ipsi legerunt. Certe ἀκρόντων nomine sæpe appellantur lectores a Polybio, pag. 17. lin. 12. Caterum de modo dictis rebus sigillatim quæque percensere, neque nobis necessarium, & δὲ τοῖς ΑΚΟΥΟΥΣΙ χρήσιμον, neque legentibus fuerit conducibile. Pag. 205. lin. 18. ἐπὶ τί δ' αὖν μᾶλλον συγγραφεὺς ἐπισήσας τὰς ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ; Ubi potius quam heic scriptor historię attentionem lectorum excitet? Pag. 514, lin. 14. af. Μόνως γὰρ ἔτω δυνατόν εἰς ἐννοίαν ἀγαγεῖν τῶν ἀγνοομένων τὰς ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν. Hæc quippe ratione sola, ut ante diximus, ad eorum locorum cognitionem, quæ adhuc ignorantur, perducere lectores queant. Ubi verbum ῥέειν dicere, quod proprie est loquentium, pari ratione de Scriptore usurpatur, qua ἀκρόειν de lectore. Ita & λέγοντες sunt Scriptores pag. 527. lin. penult

καὶ τὰς ΛΕΓΟΝΤΑΣ καὶ τὰς ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ περὶ τῶν
 ὅλων. *Qui historiam universalem aut scribere aut
 legere cogitant.* Item pag. 657. lin. 8. a f. & pag.
 713. lin. 13. *Qui vero proprie oculis cerni ea
 facta dici possint, quæ in libro quopiam relata
 leguntur, equidem non video.* Rectius igi-
 tur forsitan hæc simplicius interpreteris, eos
 tum audiendo tum legendo hæc utraque co-
 gnovisse.

Ibid. v. 20. πλῆθος ἀμαρτιῶν) Ita Polybius
 dicit πλῆθος ἐλπίδων pag. 563. lin. 11. θεαυμάτων
 πλῆθος pag. 691.

In I. EPIST. PETRI.

CAp. I, 7. διὰ πυρὸς) Comparatio hæc etiam
 profanis Scriptoribus usitata. Isocrates ora-
 tione ad Demonium: τὸ μὲν χρυσίον ἐν τῷ πυ-
 ρὶ δοκιμάζομεν, τὰς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις δια-
 γινώσκομεν. *Ut aurum igni exploratur, sic amico-
 rum fides rebus adversis declaratur.* Cic. ad fam.
 lib. 9. epist. 16. *Non facile dijudicatur amor verus
 & fictus, nisi aliquod incidat ejusmodi tempus, ut,
 quasi aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo ali-
 quo perspicui possit.* Polybius pag. 1140. lin. 17.
 οἱ καιροὶ τὴν ἐκ πυρὸς βάσανον ἐμοὶ μάλλον ἢ ἐκείνῳ
 προσήγουν. *Tempora mihi magis quam illi tribue-
 runt materiam, ut velut in igne fides mea probare-
 tur.* In proverbii etiam consuetudinem abiisse,
 apparet ex pag. 1483. med.

Ibid.

Ibid. εὐρεθῇ εἰς ἑπαινον) Εὐρίσκειν constru-
ctum cum εἰς reperitur & apud Polyb. pag. 231.
lin. 15. a fine : *Amilcarem belli secundi Punici vel*
præcipuam fuisse causam, πολλὰ μὲν αὖ ἐΥΡΟΙΤΙΣ
Εἰς ἴστο, multis quidem argumentis probari potest.

Ibid. v. 22. ἐκτενῶς) *Impense, vehementer.*
Polyb. pag. 732. lin. 1. *Achæus προσδεξάμενος*
ΕΚΤΕΝΩΣ καὶ Φιλοφρόνως τὸν Βῶλιν, *prolixo animo*
singularique comitate excipit Bolin. Pag. 1342.
lin. 1. *Omniibus Græciæ civitatibus per quas iter facie-*
bat, ΕΚΤΕΝΩΣ καὶ μεγαλυψύχως ἀποδεξαμένων,
summo studio & magnificentia eum excipientibus.
Pag. 493. lin. 5. a f. *Gorgum adjuvat ΕΚΤΕΝΩΣ*
summo studio. Ita commendare aliquem ἐκτενῶς
pag. 1313. lin. 5.

Cap. II, 8. προσκόπτει) Polyb. pag. 45.
lin. ult. *Non solum aversati propositas condiciones*
domum redierunt: ἀλλὰ καὶ ΠΡΟΣΚΟΨΑΝΤΕΣ ἡ
βαρύτητι ἢ Μάρκου. sed etiam *duritia Marci non*
mediocriter offensi. Pag. 496. lin. 17. a f. ΠΡΟΣΚΟ-
ΠΤΩΝ τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, quem *Leontii facta offen-*
debant. Pag. 1327. lin. 16. οἱ Ῥωμαῖοι ΠΡΟΣΚΟ-
ΨΑΝΤΕΣ αὐτῷ, *Romani legati pertinacia illius offensi,*
amicitiæ & societati ipsius renunciarunt.

Ibid. v. 9. ἵας ἀρετὰς ἐξαγγείλητε) Poly-
bius dicit ἐξαγγέλλειν ἵας πράξεις, *narrare res ge-*
stas, de Historici munere differens. pag. 1411. lin.
penult.

Ibid. v. 24. ἢ τῷ μόλαπι) Μώλωψ non est
vulnus, sed vibex, five vestigium verberum

aut flagellorum , ut Sirach ait XXVIII, 17. Πληγὴ μάστιγος ποιεῖ ΜΩΛΩΠΑΣ. *Plaga flagelli efficit vibicem.* Idem intelligitur ex Arriano Epiet. pag. 212. lin. 16. *Tale quidem etiam in animi affectibus usu venit.* Ἰχνη τινὰ καὶ καὶ ΜΩΛΩΠΕΣ, *vestigia quædam & vibices relinquuntur in ea , quas nisi quis probe abluat , iterumque κατὰ τῶν αὐτῶν μαστιγῶθεις , ἔτι ΜΩΛΩΠΑΣ, ἀλλ' ἕλκη ποιεῖ, in easdem flagelletur , non jam vibices , sed ulcera accipit.* Idque convenit servis, quorum hic vibices Petrus Christi vibicibus solatur.

Cap. III, 7. συνοικῶντες) Arrian. de exped. Alex. I, 23, 8. de Hidrieo, qui cum Adæ frater esset, tamen simul & maritus ejus erat, κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ἔτνΩκει, *lege Carum.*

Ibid. v. 8. συμπαθεῖς) *similiter affecti , ut mutuo tangamini non tantum malorum, sed etiam bonorum sensu.* Sicut enim & εὖ πάχειν & κακῶς πάχειν dicitur: ita etiam συμπαθῆς utriusque est particeps; convenitque hoc nomen omnibus omnino affectibus, non tantum tristibus. Unde etiam in quibus est eadem animorum fiducia, συμπαθεῖς vocat Polybius pag. 819. lin. 3. *Publius paratos habens duces locorum peritos, stagnum ingredi & bono esse animo eos jubebat, quibus id negotii dederat.* Plane si ad quicquam aliud, ad id certe egregie a natura fuit comparatus Scipio, πρὸς τὸ θάρσος ἐμβάλλειν, καὶ ΣΥΜΠΑΘΕΙΣ ποιῆσαι τὰς ἀποκαταστάσεις, *ut fiduciam animis hominum ingeneraret, ac suos affectus in eos transfunderet, quos adhortabatur.* Ibid.

Ibid. v. 9. *τοῖς ἐν φυλακῇ*) Scite Epictetus carcerem ait esse, ubicunque quis invitatus sit pag. 59. lin. 5. ὅπῃ τις ἄκων ἐστίν, ἐκεῖνο φυλακή αὐτῷ ἐστίν. καὶ τὸ καὶ Σωκράτης ἔκ ἧν ἐν φυλακῇ. ἔκων γὰρ ἦν. *Ubi quis invitatus est, illud carcer ipsi est. Quare Socrates non erat in carcere: volens enim erat.*

Cap. IV, 3. *Ἀρκετὸς γὰρ*) Simili argumento ad dehortandum utitur Ezechiel XLIV, 6. & XLV, 9. nec non Polybius pag. 1408. lin. 26. Ego vero scriptores rerum gestarum paululum in patriæ suæ gratiam inclinare debere equidem non diffiteor: ita tamen ut ne adversus rei veritatem ei faveant. Ἰκανὰ γὰρ τὰ κατ' ἄγνοιαν γινόμενα τοῖς γράφουσιν, ἀ διαφύγειν ἀνθρώπων δυσχερές. Etenim supersunt alia peccata plurima, in quæ ex veri ignoratione scriptores incurrunt; quæ quidem cum homines nati simus, vitare difficile est.

Ibid. ὁ παρεληλυθὼς χρόνος) Polyb. pag. 173. lin. 4. a f. ἐν τοῖς παρεληλυθόσι χρόνοις.

Ibid. v. 4. *ξενίζονται*) Polyb. pag. 32. lin. antepen. *ΞΕΝΙΖΟΜΕΝΟΙ* ταῖς τῶν ὀργάνων κατασκευαῖς, machine non prius visæ novitatem admirati. Pag. 47. lin. 9. a f. κατ' αὐτὸ μὲν ἵστο *ΞΕΝΙΖΟΜΕΝΟΙ* διέτρεποντο. Hoc uno quod novum ipsis accidere conturbato. Pag. 71. lin. 13. a f. τὸ μὲν πρῶτον *ΕΞΕΝΙΣΘΗ* διὰ τὸ ἄδοξον. Primo stupuit ad inopinatæ rei spectaculum. Quem locum Camerarius citat.) Pag. 160. lin. 13. a f. pag. 306. lin. 6. Oecumenius, *ξενίζονται*, inquit, ἀντὶ τῆς θαυμάζουσι καίται. Im

In EPIST. PETRI II.

CAp. I, 13. ἐν ὑπομνήσει) ὑπόμνησις minus est quam ὑπόκλησις. Polyb. pag. 360. lin. 13. ὑΠΟΜΝΗΣΕΩΣ μόνον, ὑπόκλήσεως δ' ἔ προσδεῖ. *Monere, non etiam hortari oportet.*

Ibid. v. 20. ἴδτε πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι) Causa his verbis redditur, quare recte agant qui attendunt litteris propheticis, quod ea sint divinæ originis. Cujusmodi significationem habet participium γινώσκοντες apud Polybium pag. 300. lin. 3. ἔφη δεῖν καὶ μηδεμίαν μὲν εἰληφόντας πείραν ἐπὶ ἴδ παρόντος ἰῶν ὑπεναντίων, αὐτὸ δὲ τοῦτο γινώσκοντας, ὅτι μέλλουσιν πρὸς Καρχηδονίους κινδυνεύειν, ἀναμφισβήτητον ἔχειν ἰὴν ἴδ νικᾶν ἐλπίδα. *Etiam si nullum presentis hostis periculum fecissent; tamen vel eo solo nomine, quod cum Carthaginiensibus res ipsis futura sit, certam oportuisse illos dixit atque exploratam victoriæ spem habere. Similem locum annotavimus ad Rom. VI, 6. Eodem modo Petrus loquitur 2. III, 3.*

Cap. II, 1. παρεισάξουσιν) Verbum multis locis obvium apud Polybium. Ut pag. 24. lin. 15. καὶ ἰῶν ΠΑΡΕΙΣΑΓΕΣΘΑΙ καὶ παρεισπίπτειν εἰωθότων εἰς ἰὰς πολιορκημένας πόλεις, quæ, *ut sit in obsessis urbibus, furtim importarentur, aut si quis clanculum vellet ingredi.* Item pag. 133. lin. 7. Et pag. 402. lin. 9. α f, Μουσικὴν ἐπ' ἀπάτη καὶ γοητεία ΠΑΡΕΙΣΗΧΘΑΙ ἰοῖς ἀνθρώποις. *Musi-*
cam

cam ad fraudem & deceptionem hominibus fuisse excogitatam. Pag. 692. lin. 7. a f. & pag. 693. lin. 12. *Videntur mihi veteres nec temere nec sine gravi causa istas de diis opiniones, & de pœnis apud inferos eis τὰ πλήθη ΠΑΡΕΙΣΑΓΑΓΕΙΝ, in vulgus induxisse.* Neque tamen ubique hanc habet emphasin, ut clam, furtim & subdole significet. Ut pag. 489. med. οἷος Ἡσίοδος ΠΑΡΕΙΣΑΓΕΙ τὸς Αἰακίδας. *Quales Hesiodus inducit Æacidas.* Pag. 683. lin. 4. & 10. pag. 684. lin. 24. pag. 771. lin. 5. a f. pag. 928. lin. 9. a fine.

Ibid. v. 3. ὑμᾶς ἐμπορεύσονται) Metaphorice simul & in malam partem accipit & Polybius, quanquam cum accusativo rei, pag. 1357. lin. ult. Καὶ πολλὰ δὴ τινὰ πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ΕΜΠΟΡΕΥΩΝ καὶ μεθοδεύμενος, ἐκίνει καὶ παρώξυνε τὸς ὄχλους. *Multa item alia in eam sententiam proprii lucri causa jactans, & ad fallendum comminiscens, hominum facem commovebat atque concitabat.*

Ibid. v. 5. ὀγδοὺν Νῶε) i. e. Noam cum septem aliis. M. Aug. Herm. Franckius in Annotationibus vernaculo sermone conscriptis in quædam Scripturæ loca, contendit Noam hic dici septimum præconem justitiæ, (quam sententiam jam Polus quoque habet in Synopsi,) non vero, ut Lutherus interpretatus est, ipsum cum septem aliis fuisse servatum; quod hoc loquendi genus, ceu ipse ait, licet alicubi reperitur, rarum tamen sit & inusitatum. Quare

ope-

operæ pretium erit etiam ex Polybio hujus generis exempla apponere. Pag. 589. lin. ult. εἰσπορεύεται ΤΡΙΤΟΣ γενόμενος εἰς τὸν χάρακα. *Duobus tantum comitatus vallum intrat.* Pag. 733. lin. 1. ΠΕΜΠΤΟΣ αὐτὸς γενόμενος quatuor amicis comitatus, Pag. 1009. lin. 17. af. ΤΡΙΤΟΣ αὐτὸς ὁ Διονυσόδωρος ἀπενήξατο. *Dionysodorus cum duobus aliis enatavit.* Aliquot præterea exempla jam exstant in Xenoph. Annot.

Ibid. v. 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν [Γε-
θεικώς.] Polyb. pag. 986. lin. 12. ἐπέθηκε μετὰ
ταῦτα τὴν ἀρμόζουσαν δίκην, τοῖς δ' ἐπιγενομένοις
ΕΞΕΘΗΚΕ κάλλιστον ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ πρὸς ἐπανόρθω-
σιν, τὸν τῶν προειρημένων βασιλέων ὡς ἀδειγμα-
τισμὸν. *Fortuna meritis mox ab istis pœnas exegit,
Et documentum posteris corrigendæ vitæ ac mores,
dictorum Regum supplicium per omnium ora traductum,
proposuit.*

Ibid. v. 14. μετὰς μοιχαλίδος) *plenos adul-
terii.* Substantivum μοιχαλὶς ponitur adjecti-
ve ut Matth. XII, 39. Neque vero est, cur cum
Beza ad Hebraismum confugiamus. Simile
quid habet græca lingua, in qua ἑλλάς *Græcia*
usurpatur pro ἑλληνική. Arrian. de exp. Alex.
I, 26, 6. τὴν ἐλλάδα γλώσσαν ἐξελάθοντο. *Græca-
nicæ lingvæ obliti fuerant.* Et. I, 12, 9. φωνὴ ἑλλάς,
lingua græca.

Cap. III, 1. τὴν εἰλικρινὴ διαύνοιαν) Polyb. pag.
482. lin. 17. καὶ ΕΛΙΚΡΙΝΗ τὴν φιλίαν ἄγειν, *non
sincere amicitiam colere.* *Ibid.*

Ibid. v. 5. Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς ἵστο θελόντας,) *Latet enim, siue fugit hoc ipsos volentes, volentes hoc nesciunt, nolunt hoc scire.* Optime Lutherus: Muthwillens wollen sie nicht wissen. Ita plane Epictetus hoc participio utitur, castigans eum, qui in summo vitæ discrimine joculari vult, irridetque philosophi metum, exclamantis, cum naufragium minaretur tempestas lib. 2. cap. 19. pag. 219. lin. 8. a f. τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἀνδρῶπε; ἀπολύμεθα, καὶ σὺ θεῶν παίζεις. *Quid nobis tecum rei est? Perimus, si tu ultro jocularis, siue vis joculari.*

Ibid. v. 12. προσδοκῶντας καὶ αὐεύδοντας τὴν παρεξίαν) Cum προσδοκᾶν etiam de iis dicatur, quæ minime volumus, ut apud Polybium pag. 1301. lin. 4. & Demosthenem, προσδοκῶ κακὸν ἂν τις γενέσθαι propterea illustrandæ simul & augendæ sententiæ causa Petrus addit αὐεύδοντας, quod significat *vehementer optantes*. Sic apud Polybium lib. 3. cap. 62. pag. 297. lin. 11. a fine: *Sortem in id dejicere jubet; ac binos quibus fors evenisset, armatos invicem pugnare.* Hac voce audita juvenes, manibus repente in cælum sublatis, εὐχοντο τοῖς θεοῖς, ΣΠΕΥΔΩΝ ἕκαστος αὐτὸς γενέσθαι τῶν λαχόντων, precabantur deos, se quisque eum esse optans, quem fortuna ad id certamen deligeret. Pag. 387. lin. 18. Quum ad multitudinem iterum adiissent Messenii, orantes ne se tam manifesto scelere oppressos desererent: cupientes etiam in communis societatis fœdus recipi; καὶ ΣΠΕΥΔΟΝΤΩΝ ὁμᾶ τοῖς ἄλλοις ἐπιγραφῆναι, ὅτι columnæ
fæ-

fæderis suum cum cæteris nomen inscriberetur, admodum optantes. Item pag. 213. lin. 16. In his locis, præsertim quem primum posui, quis non videt. *πτεύδεν* esse *optare* & *cupidissime desiderare*? Neque dubium est, quin hoc sensu æque possit cum accusativo construi, ac cum infinitivo; cum illius constructionis exempla dentur plurima, ut apud Jes. XVI, 5. *πτεύδων δικαιοσύνην*, Homerum γάμους *πτεύδεν*, item Herodotum lib. 1. pag. 17. B. aliosque, ceu videre est in Lexicis & Commentario Gerhardi in h. l.

In I. EPIST. JOHANNIS.

CAp. II, 16. *ἀλαζονεία ᾗ βίῃ*) Liceat mihi quæ ad hunc locum ex Xenophonte annotavi, Polybii auctoritate retractare. Cum Xenophon aliique Græci Scriptores *ἀλαζονείαν* ita definiant, ut eam dicant esse jactantiam hominum plura pollicentium quam præstare possint; cumque illius significationis, quam Lutherus in versione Germanica expressit, nulla reperirem in Lexicis exempla: in mentem mihi tunc veniebat suspiciari, si forte eadem hic intelligenda sit *ἀλαζονεία ᾗ βίῃ*, quæ apud Jacobum IV, 16. cum quis vitæ suæ rationes in longinquum disponit, atque ita quasi vitæ suæ dominum se jactat. Sed licet & Erasmus Schmidius *ἀλαζονείαν* hic exponat vanam & inanem gloriationem virium suarum, eidemque hac in parte assentiatur etiam Sebastianus Schmidius: tamen
verio-

verio^{re}m esse Lutheri interpretationem arbitror, *superbam vitam* vertentis; quam tamen malim eo sensu accipere, quo vulgo *superbam vitam* in vernaculo sermone dicimus pro *magnifico splendidoque apparatu atque cultu vitæ*; cum Lutherus in Glos-
sa eam trahat potissimum ad ambitionem, po-
tentiam, gloriam & fastum. Quanquam for-
tasse nihil vetat, vocabulum hoc latius exten-
dere, licet exempla nobis adhuc defint. Ver-
ba Polybii, quibus maxime moveor, hæc sunt
lib. 6. cap. 55, pag. 694. lin. 16. a fine: *Postquam*
civitas aliqua multa eaque magna pericula fuit elu-
ata; jamque ad principatum & potentiam non con-
troversam pervenit: palam est ubi mora longi temporis
beata fortuna suam sedem in ea civitate firmaverit,
Ἰς μὲν ΒΙΟΥΣ γίνεσθαι πολυτελεσέεας in mores lu-
xum irrepere, (sive vitæ rationem fieri sumptuo-
sio^{re}m,) in animos virorum ambitionem & pervica-
ciam, tum circa magistratus tum circa alia incepta,
quæ ubi semel creverint mala, ἀρξεί μὲν Ἰης ἐπὶ τὸ
χείρον μεταβολῆς ἢ φιλαρχία, καὶ τὸ Ἰης ἀδοξίας
εἶδος. πρὸς δὲ Ἰστοίς Η ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ ΒΙΟΥΣ ΑΛΛΑ-
ΖΟΝΕΙΑ, mutationis in deterius principium existens
ab honoribus per ambitionem petitis aut negatis: item-
que ab illa arrogantia & luxu quo privatorum mores
erunt depravati. Hic quis non videt Ἰὴν περὶ Ἰς
βίος ἀλαζονείαν luxum dici omnis generis, ne-
que in cultu solum, in vestibus, domibus, villis,
supellectile, famulitio, aliisque, sed etiam in
X x victu

victu tum quotidiano, tum quo in conviviiis sese
 ostentant homines splendoris cupidi. Sed &
 alter locus Polybii est, in quo ἀλαζονεία hoc sen-
 su exstat, lib. 4. cap. 3. pag. 378. lin. 4. Αἰτωλοὶ
 πάλαι μὲν δυσχερῶς εφερον τὴν εἰρήνην καὶ τὰς ἀπὸ
 τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων δαπάνας· ὥς ἂν εἰθισμένοι
 μὲν ζῆν ἀπὸ τῶν πέλας, δεόμενοι δὲ πολλῆς χορη-
 γίας διὰ τὴν ἐμφοῦτον ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΝ. ἡ δὲ λέγουσιν
 αἰεὶ πλεονεκτικὸν καὶ θηριώδη ζῶσι βίον, ἔδὲν οἰ-
 κεῖον, πάντα δ' ἡγόμενοι πολέμια. Jamdudum
 iniquo animo pacem ferebant Aetoli, & quod suis se
 sumptibus sustentare cogeantur; gens assueta ex rapto
 vivere, & multis vitae praesidiis egens propter insitam
 arrogantiam: cui dum indulget, aliena appetere, ac
 ferinam quandam agitare vitam consuevit: nihil ami-
 cum, omnia hostilia reputans. De quo vitio Cice-
 ro in officiis ita lib. 1. cap. 8. Delectant etiam ma-
 gnifici apparatus, vitaeque cultus cum elegantia & co-
 pia. Quibus rebus effectum est, ut infinita pecuniae
 cupiditas esset. Sed & tertium locum, quo de
 perversa elegantioris cultus æmulatione agitur,
 nobis conservavit Suidas, citatum in Polybii
 fragmentis a Casaubono pag. 1522. Τοῖς γὰρ
 πλείστοις ὑπεγεγόνει τις ζήλος ἐκ τῆς τῶν ἄλλων
 ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ, καὶ τῆς ἀκαίριας. ἐπεὶ δὲ αὖτις γὰρ τὰς
 ἀκολαθίας, καὶ τὰς ἐθῆτας διαφερόντως. καὶ τις
 ἦν περὶ τὰς πλείστας καλλωπισμὸς ὑπερέχων τὴν ἐκ
 τῆς βίης χορηγίαν. Adjectivum etiam ἀλαζονικώ-
 τερον videtur similiter usurpari pag. 1234. lin. 7.
 διὰ τοῦτο, τὸν μὲν πολυάρατον, ΑΛΑΖΟΝΙΚΩΤΕΡΟΝ
 ὄντα καὶ κενόδοξον, ὑπὸ χρεῶν πεπαιηκέναι τὴν εὐσίαν,
 quod

quid Polyaratus quidem homo ad ostentationem & inanem gloriam comparatus, contractio ere alieno, bona sua omnia creditoribus opposuerat. Occurrit & βίος in singulari numero de moribus pag. 537. lin. 6. Contemnens Ptolemæum διὰ τὴν ἀσέλγειαν τοῦ βίου καὶ τῆς ὅλης αἰρέσεως, ob luxum atque impuram ejus vitam, & genus universum institutorum.

Ibid. v. 27. καὶ ἐστὶ ψεύδος) i. e. ψευδές. Similiter hoc ipsum substantivum loco adjectivi usurpavit Polybius pag. 814. lin. 14. Etsi non fugit me, proditum a multis, esse eum circuitum passuum quinque millium. Τὸ δ' ἐστὶ ψευδος, sed hoc falsum est.

Cap. III, 3. ἀγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι.) In eandem sententiam philosophatur Epictetus apud Arrianum lib. 2. cap. 14. εἴτε ποῖοι τινές εἰσιν; οἷοι γὰρ ἂν ἐκεῖνοι εὐρεθῶσι, τὸν ἐκείνοις ἀρέσοντα καὶ πεισθισόμενον ἀνάγκη πειράσθαι κατὰ δύναμιν ΕΞΟΜΟΙΟΥΣΘΑΙ ἐκείνοις. εἰ πιστὸν ἐστὶ τὸ θεῖον, καὶ τῆτον εἶναι πιστὸν. εἰ ἐλεύθερον, καὶ τῆτον ἐλεύθερον. εἰ εὐεργετικόν, καὶ τῆτον εὐεργετικόν. εἰ μεγαλόφρον, καὶ τῆτον μεγαλόφρον. ὥς θεὸς τοίνυν ζηλωτὴν, τὰ ἐξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν. Deinde quales sint dii considerandum. Quales enim illi reperti fuerint, eum qui illis placere & obedire vult, necesse est conari pro viribus ut illis similis fiat. Si fidelis est Deus, & hunc oportet esse fidelem: si liberalis, & hunc liberalem: si beneficus, & hunc beneficium: Si magnanimus, & hunc magnanimum.

num: tanquam Dei denique imitatore omnia reliqua & facere & loqui oportet.

Ibid. v. 9. & δύναται ἀμαρτάνειν,] i. e. qui ex Deo natus est, & totum se ad ejus imitationem composuit, tantum animo concepit odium peccati, adeoque ab eo abhorret perpetua vitæ consuetudine, ut non possit idem comittere; non quasi per rerum naturam non possit, sed quod per mores suos non facile possit, qui ab eo sunt alienissimi. Sice contrario qui fraudibus quasi innutriti sunt, fidem servare non posse dicuntur Polybio pag. 693. lin. 20. Qui publicam pecuniam tractant, apud Græcos quidem si vel unum dumtaxat talentum fuerit eis creditum, decem rescripto-ribus adhibitis, sigillis totidem, testibus autem duplo pluribus, ΟΥ ΔΥΝΑΝΤΑΙ τηρεῖν τὴν πίσιν, fidem tamen servare non possunt. Pag. 847. lin. 2. Si parum ipsi justa causa videretur, cur Carthaginenses accusaret, pro certo statueret, ὥς ἔδὲ τὴν πρὸς Ῥωμαίους ΔΥΝΑΝΤΑΙ τηρεῖν πίσιν, eum se esse qui neque Romanis fidem foret servaturus. Pag. 755. lin. 7. τίς γὰρ ἐκ αὐτῶν ἀπισήσας, πῶς Ῥωμαῖοι πολλὰς μὲν ἡττημένοι μάχαις ὑπὸ Καρχηδονίων, & πολυμῶντες κατὰ πρόσωπον ἐτι συγκαθίστασθαι τοῖς ὑπεναντίοις ὁμῶς ἔτι εἶκειν Οἰοί τ' ἦσαν, ἔτι ἐκχωρεῖν τῶν ὑπαισθῶν. Nam quis non ambigat, quomodo Romani qui post tot clades a Pœnis acceptas, prodire in aciem ad dimicandum recta fronte cum hostibus non audebant; iidem tamen victos se fateri, & locis nec munitis excedere, nequaquam sustinerent. Arrian. Epiet. pag. 250. lin. 5. af. Quid ergo est optimum omnium

rerum? quid dicam? facultatem dicendi? ΟΥ ΔΥΝΑΜΑΙ, *non possum* hoc dicere. quia nempe id falsum esse judicabat. Sic nec qui ex Deo natus est, peccare potest, quod id impium judicet. Item pag. 255. lin. 4. ΟΥ ΔΥΝΑΜΑΙ ἄλλο βλέπων τὸ κρείττισον καὶ τὸ κυριώτατον ἄλλο λέγειν εἶναι, ἢ ὑμῶν χαρίσσωμαι. *Non possum, cum aliud videam optimum & præstantissimum, dicere aliud esse, ut vobis gratificer.* Sed & in N. T. similes loci exstant, Matth. XII. 34. Luc. XI. 7. Joh. VI. 60. ubi & exemplum hujus locutionis ex Arriano produximus, item Aët. IV. 20. & Jer. XIII. 23.

Ibid. v. 13. Μὴ θαυμάζετε ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ) Arrian. Epiët. lin. 1. cap. 16. init. ΜΗ ΘΑΥΜΑΖΕΤΕ, Εἰ τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις. *Ne miremini, quod aliis quidem animalibus omnia ad corpus necessaria parata sunt, non solum cibus & potus, sed & cubilia.* Particula εἰ post θαυμάζω, non conditionem, sed causam admirationis significat, uti exemplis ex Xenophonte ostendimus ad Marc. XV. 44.

Ibid. v. 22. Ὡς ἀρετὰ ἐνώπιον αὐτῶν ποιεῖμεν.) De his integrum caput 13. lib. 1. exstat apud Arrianum in dissert. Epiët. cujus inscriptio est: Πῶς ἕκαστά ἐστι ποιεῖν ἀρετῶς θεοῖς. *Quomodo omnia ita liceat agere, ut Deo placeant.*

Cap. V. 18. ὃς ἄπτεται αὐτῶν) *non tangit eum, i. e. non lædit.* Est λιτότης, qualis & Psal. CV. 15, & apud Polybium pag. 1371. lin. 10.

a fine: Cum Philippus belli adversus Ætolos ac Lacedæmonios suscepti causa continue a Macedonia distineretur, non modo ex supra dictis gentibus nulla retellavit, ἀλλ' ἔδὲ τῶν περικύκλων ἐτόλμησε βαρβάρων ἔδεις ΑΨΑΣΘΑΙ τῆς Μακεδονίας, sed nec vicinorum quisquam barbarorum Macedoniae fines contingere est ausus. Habet autem hæc dicendi figura insignem emphasin, ut apparet ex pag. 1358. lin. 13. Quum reprehendere ipsum Senatus vellet, ἔνε ejusmodi sermones haberet impedire, manu militari succinctus, ad vim faciendam se comparabat; jubens magistratum ut accederet, appropinquaret sibi, τολμήσας τῶα μόνον ΑΨΑΣΘΑΙ τῆς χλαμύδος, auderet aliquis vel chlamydem suam attingere.

Ibid. v. 19. ἐν τῷ πονηρῷ κείται) Græce dicitur in aliquo positum esse, pro in alicujus potestate esse. Polyb. pag. 644. lin. 14. af. ut incepta sua ἔσθ' destinata consilia perducere ad exitum duces exercituum possint, aut non possint, ΕΝ ΤΗ ΣΥΚΛΗΤῳ ΚΕΙΤΑΙ in voluntate sive potestate positum est Senatus. Alibi regnum dicitur ἐν ὀρθῳ κείσθαι, pag. 1304. lin. antepen. Rex Cappadociae Ariarathes, post reditum eorum legatorum quos Romam miserat, νομίσας ἐκ τῶν ἀποκρίσεων ΕΝ ΟΡΘῳ ΚΕΙΣΘΑΙ τὴν βασιλείαν αὐτῷ, ἐπειδὴ καὶ θύκται τῆς Ρωμαίων εὐνοίας. persuasus ex eorum responsis in tuto sibi regnum esse collocatum, quando semel benevolentiam Romanorum esset nactus. Allegat Drusius ex Plauti Mercatore Aët. 5. sc. 3. v. 3. Mea uxor tota in fermento jacet, i. e. irata est. Pro quo dicitur in Casina Aët. 2. sc. 5. v. 17. Nunc in fermento tota est, ita
tur-

tuget mihi. Non longe hinc abit phrasis ἐν καλῷ θεῶτα apud Polyb. pag. 154. lin. 16. ἐν καλῷ θεῶτα τὰ κατὰ τὰς Κελτὰς. *Extra periculum a Gallis, rempublicam collocare.* Quodsi absque articulo scriptum esset ἐν πονηρῷ κείτα, intelligerem totum mundum malum esse, nunc addito articulo potius interpretandum videtur: *totus mundus diabolicus est, diabolique nutu & arbitrio agitur, & ad omnia flagitia impellitur.*

In II. EPIST. JOHANNIS.

V. IO. χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε) Arrian. Epiet. lib. 3. cap. 22 pag. 349. lin. antepenult. ἡ δοκεῖσσι, ὅτι ΧΑΙΡΕΙΝ αὐτῷ ΑΥΤΩ ΛΕΓΗ ΠΡΟΣΕΡΧΟΜΕΝΟΣ, φίλος ἐστὶν αὐτῷ; *An censēs, si accedens salvere jubeat ipsum, propterea esse amicum?*

V. II. κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις) Polyb. pag. 306. lin. 2. παντὸς ΚΟΙΝΩΝΕΙΝ ΕΡΓΟΤ καὶ κινδύνου τοῖς πρὸς τὸν Αννίβαν. *Omnibus consiliis & periculis Hannibali esse participes.*

V. 12. Πολλὰ ἔχων ὑμῶν γράφειν,) *Multa cum haberem vobis scribenda.* Eadem significatio hujus participii apud Polyb. pag. 790. lin. 17. a fine: & μὴν ἀλλὰ πρὸς μὲν τῶν γεγονότων ΕΧΩΝ ΠΟΛΛΑ ΛΕΓΕΙΝ, ἀρκεῖν ἡγῆμαι. *Verum de rebus olim gestis, quum possem plurima commemorare, hæc satis erit dixisse.*

In EPIST. JUDÆ.

V. 3. πᾶσαν πρᾶξιν ποιῶμενος) Σπρᾶξιν ποιῶ-
 θαι familiaris phrasis Polybio, pag. 117. lin. 17.
 ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΠΟΙΕΙΤΟ ΣΠΟΥΔΗΝ εἰς πᾶν τὸ πα-
 ρακαλῶμενον ὑπ' αὐτῶν, *studiose quidquid rogave-
 rant, ipsis contulerat.* Item pag. 529. lin. antepen.
 pag. 530. lin. 19. pag. 548. lin. penult. pag. 877.
 lin. 5. a fine: ὡς γὰρ μὴν τὸ πᾶν ὅλον τὸν βίον
 ἀληθεύειν, ΜΕΓΙΣΤΗΝ ΕΠΟΙΗΣΑΤΟ ΣΠΟΥΔΗΝ.
*Ante omnia id summo studio per omnem vitam cura-
 bat, ut vera loqueretur.* Epiet. Enchir. 76. ὡς
 ἐκείνόν ἐστιν ἡμῖν ἡ ΠΑΣΑ ΣΠΟΥΔΗ. *In eo omne stu-
 dium nostrum consumimus.*

V. 6. οἰκητήριον) Vocabulum prorsus con-
 veniens cœlestibus illis sedibus, quas Princi-
 pes isti Angelici initio incoluerunt, antequam
 regno suo excidissent. Polyb. pag. 1072. lin. 14.
 af. *Lysimachenses ex inopinato a Thracibus urbe sua
 eversos quod in patriam restituat, eamque frequen-
 ter coloniam, nullam in eo se Romanis injuriam facere,
 neque enim id agere se, ut populum Romanum bello
 lacebat, Σελεύκῳ δ' ΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ ἐτοιμάζειν, ve-
 rum ut Seleucus filium eam sedem regni habeat.*

V. 7. πρὸς αἰωνίᾳ δίκῃν ὑπέχουσαι) Polyb.
 pag. 1095. lin. 21 τῶν δὲ γεγονότων εἰς Ἀττάλον
 ἀδικημάτων ΔΙΚΑΣ ὑΠΕΧΕΙΝ ἐν ἴσῳ κριτηρίῳ. *In-
 juriarum quas Attalus accepit, apud æquos iudices
 rationem redderet.* Et pag. 1334. lin. 10. τὸν Πρᾶ-
 σίαν ἀναγκάσαι ΔΙΚΑΣ ὑΠΟΣΧΕΙΝ Ἀττάλῳ τῶν κα-
 τὰ

τὰ πόλεμον ἀδικημάτων. *Prusiam pro injuriis bello illatis pœnas Attalo pendere cogere.* Pag. 1392. lin. 14. a f. Θανάτῃ κρίσιν ΥΠΕΧΕΙΝ, *capitis judicium subire.*

v. 9. κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας,) Polyb. pag. 1381. lin. 5. a f. Ψευδῇ διαβολῇ ΕΠΕΝΕΓΚΑΣ, *conficta adversus eum calumnia.*

In APOCALYPSIN JO- ANNIS.

CAp. II, 21. ἔδωκα αὐτῇ χρόνον) *Tempus dare est tempus prorogare, spatium & moram concedere.* Sic & Polybius loquitur pag. 646. lin. 15. a fine : *Omniū istorum jus ἔσ' arbitrium est penes Senatum.* Καὶ γὰρ ΧΡΟΝΟΝ ΔΟΥΝΑΙ, *nam ἔσ' diem (solvendæ scil. mercedis) proferre potest, ἔσ' si quæ intervenerit calamitas, mercedum parte publicanos relevare.* Et pag. 880. lin. 15. a f. ἔκετι ΧΡΟΝΟΝ ΕΔΩΚΕΝ ὁ ἀναστροφῇ.

Cap. III, 15. ὄφελον ψυχρὸς εἶης ἢ ζεστός.) *Similis sententia in Enchirid. Epicteti cap. 36. Vide ne, ut pueri, nunc philosophus, mox publicanus, post orator, denique Cæsaris procurator fias. Ταῦτα ἔσ' συμφωνεῖ. ἓνα σε δεῖ ἀνδρωπῶν, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακὸν εἶναι. Ista non consentiunt: unum te oportet hominem, vel bonum vel malum esse: aut exercenda tibi ratio ἔσ' mens est, aut res externæ excolendæ: aut in internis elaborandum, aut in externis: hoc est, aut philosophi tuendus locus, aut hominis plebeji.*

Cap. XI. 7. ποιήσῃ πόλεμον) *Bellum faciet.* Ita & Latini loquuntur, Corn. Nep, 10, 4, 3. & 17, 2, 1. & Polybius pag. 38. lin. 21. περὶ Σικελίας ΠΟΙΗΣΟΝΤΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ, *de Sicilia ipsis postmodum certamen futurum.* Et πράσσειν πόλεμον pag. 221. lin. 6. item ποιείσθαι τὴν μάχην *pugnare committere* pag. 927, lin. 16. af.

Cap. XII. 7. ἐγένετο πόλεμος) Bene vulgata: *factum est praelium*, & paucis post verbis ἐπολέμησαν *præliabantur.* Placet adscribere, quæ Casaubonus annotavit Comment. in Polybium pag. 147 ex Diodoro: Καρχηδονίων ΠΟΛΕΜΗΣΑΝΤΩΝ, καὶ ἡ τῆς θέντων: *Ræni quoque pugna cum Romanis inita, victi sunt.* πολεμεῖν hoc loco non est bellum gerere, sed pugnare, nam & πόλεμος sæpe Diodoro pugnam significat & cædem, non bellum libro 3. in descriptione navalis prælii: πολὺς ΕΓΕΝΕΤΟ ΠΟΛΕΜΟΣ ἀπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα τοῖς κινδύνοις ἐπιρρίπτειντων. *acriter pugnantum est, vel, multa cædes facta est.* libro 24. παρ' ἀμφοτέρων ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΓΕΝΕΤΟ μέγας. κατὰ δὲ τὸν τὸν πόλεμον ἀπέβαλον Καρχηδόνιοι ναῦς ριζ. In Ecloga 8. lib. 20. Ἀννῶν πολεμήσας, male interpretres vertit *bellum persecutus*, imo vero *pugna inita.* Maccab. lib. 1. cap. 9. καὶ ΕΓΕΝΕΤΟ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ συνημμένος ἀπὸ πρώϊθεν ἕως ἑσπέρας. & cap. 10. συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον. Conf. Not. ad 1. Cor. XIV. 8.

Ibid. v. 9. ὁ καλόμενος διάβολος καὶ ὁ σαταναῖς] Vulgo quidem creditur nomen diaboli calumniatorem fonare; & habet omnino istam quo-

quoque significationem: sed quando pro Hebræo verbo Satanæ i. e. adversarii ponitur, videtur potius ea notio verbi διαβάλλω sequenda, quæ est a Budeo annotata, ut sit pro συγγράω, inimicos reddo. Plato de rep. lib. 6. μὴ διάβαλλε ἐμὲ καὶ θρασύμαχον ἄρτι φίλος γεγονότας. Et pass. διαβάλλεσθαι vel potius in præter. διαβεβλήσθαι odio habere, apud Epictet. in enchirid. cap. 52. διαβεβλημένοι πρὸς τὰ ἐκτός. Ad quem locum Mericus Casaubonus erudite hæc observavit: Apud Philostratum διαβάλλεσθαι pro ἀπεχθάνεσθαι, seu odio habere singulis fere paginis; ut & b. m. parenti in Strabonem recte notatum, & hinc forte Διάβολος; ut Hebræo שָׂטָן ad amussim respondeat. Hæc Casaubonus. Similiter Arrian. in Epict. dissert. lib. 2. cap. ult. πᾶσα ψυχὴ λογικὴ φύσει ΔΙΑΒΕΒΛΗΤΑΙ πρὸς μάχην. Omnis anima rationis particeps odit pugnam. Huc facit, quod in V. T. שָׂטָן vertitur per ἐνδιαβάλλειν Ps. XXXVIII. 21. LXXI. 13. CIX. 4. 20. 29. Polybius etiam διαβολὴν dicit pro odio lib. 1. cap. 67. p. 94. lin. antep. γενομένης ὀργῆς, ἢ ΔΙΑΒΟΛΗΣ, ἢ σάσεως. Ira commota, aut odio concepto, vel seditione facta. Et paulo post: ὅταν ἀπαξ εἰς ὀργὴν καὶ ΔΙΑΒΟΛΗΝ ἐμπέσωσι πρὸς ἑνός. Ubi semel iram aut odium contra aliquos susceperint, Et pag. 1287. lin. 9. a f. ΔΙΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΙ πρὸς αὐτὸν, cum odium illius concepissent. Quare bene nos interpretamur diabolum den bösen Feind. Nam Teufel videtur ex Græco διάβολος factum.

Cap. XIII. 18. ὁ ἔχων τὸν νεφῆ.) Arrian. Epict. pag. 68. lin. 24. εἰ ΝΟΤΝ ΕΙΧΟΜΕΝ, si sciremus. Nec non pag. 134. lin. 15. Cap.

720 ΑΡΟC. ΧΙV, 12. ΧVΙΙΙ, 17. ΧΧ, 4. ΧΧΙ. 5.

Cap. ΧΙV. 12. πίσιw Ἰησῦ) *fidem erga Jesum.*
Exempla vide Marc. ΧΙ. 22.

Cap. ΧVΙΙΙ. 17. ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται) *Elegantissima phrasis, qua & Aristoteles utitur problem. sect. 38. probl. 2. pag. 640. G. tom. 2. Διὰ τί οἱ ἀλιεῖς καὶ πορφυρεῖς, καὶ ἅπλως οἱ τὴν θάλατταν ἐργαζόμενοι, πυρροὶ εἰσι;*
Quam ob causam piscatores, & purpurarii, & omnino qui rem exercent marinam, rufi sunt omnes colore?
Iidem ἐργάται τῆς θαλάσσης dicuntur Arriano de exp. 7, 19, 8. πορφυρέων τε πλῆθος, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἐργαται τῆς θαλάσσης, ἀφ' ἧς αὐτῶ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης ὧσδ' Ἰταλίας. Et purpuras piscantium aliorumque marinorum operariorum multitudinem ex Phœnice atque universa maritima ora ad eum venisse. Sic ἐργάζεσθαι τὴν γῆν agrum colere, I, 24, II. 3, 17, 14. τὴν χώραν 4, 25, 6. 6, 17, 12. Et Polybius τὰς ἐκ τῆς θαλάττης ἐργασίας dicit quæstus qui ex mari fiunt pag. 440. lin. 14. & πλῆθος θαλαττεργῶν, multitudinem hominum nauticas artes exercentium pag. 810. lin. 25. & pag. 813. lin. 10. a fine.

Cap. ΧΧ. 4. πεπελεκισμένων) *securi percussorum.* Polyb. pag. 10. lin. 14. μασιγῶσάντες ἅπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐπελεκίσαν, *flagris cæsos, pro more populi Romani, securi percusserunt.*

Cap. ΧΧΙ. 5. καὶνὰ πάντα ποιῶ) *Desumpta hæc sunt ex Jesaia XLIII. 19. ubi agitur de populo Israelitico reduce ex captivitate. Simile quid Polybius fortunæ tribuit, quam ait omnia inno-*

innovasse eo tempore, quo ubique fere novi constituti erant reges, pag. 377. lin. 7. διὰ τὸ καὶ τὴν τύχην ὡσανεὶ ΚΕΚΑΙΝΟΠΟΙΗΚΕΝΑΙ ΠΑΝΤΑ τὰ κατὰ τὴν οἰκυμένην ἐν τοῖς προειρημένοις καιροῖς *Quod ea tempestate Fortuna universis prope Orbis terrarum partibus novam quasi faciem induxerit. Et paulo inferius: ἔγω δὲ τοιαύτης πρὸς πάσας τὰς δυναστείας ΚΑΙΝΟΠΟΙΙΑΣ ἔσσης. Hoc igitur modo innovatis ubique locorum potestatibus. Exstat idem verbum pag. 282. lin. 1.*

Cap. XXII. 18. & 19. εἰάν τις ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα] Polyb. pag. 703. lin. 16. εἰάν δὲ δοκῇ ἡμῖν ΑΦΕΛΕΙΝ ἢ ΠΡΟΣΘΕΙΝΑΙ πρὸς τὸν δὲ τὸν ὄρκον. *Huius fœderi si quid nobis vel demere vel adjicere visum erit. Item pag. 1443. lin. 18.*

ADDITAMENTUM

in Vetus Testamentum,

EXod. Cap. IV. 25. *acutissimam petram*) Saxi pro ferro usos veteres, ad hunc locum annotarunt interpretes ex Herodoto, Plinio, aliisque; quibus addamus Arrianum in Hist. Indica cap. 24, 9. de Oritis, gente quadam Indica, hæc narrantem: *Ungvibus sunt quasi ferinis: siquidem ungvibus loco ferri uti dicebantur, piscesque iis discindentes, ligna etiam molliora iis secabant: τὰ δὲ ἅλλα τοῖς ΛΙΘΟΙΣΙ τοῖσιν ΟΞΕΣΙΝ ἔκοπτον. σίδηρος γὰρ αὐτοῖσιν οὐκ ἦν. ad duriora saxi acutis utebantur: ferrum apud eos non erat.*

Jes.

Jes. Cap. I, 15. *expandentibus vobis manus vestras* Septuaginta interpretes: *ὅταν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας*. Gestus hic est divinam opem implorantium. Unde eadem phrasia a Polybio usurpatur pro *aliorum auxilium exposcere*. lib. 2. cap. 47. pag. 185. lin. 14. a fine: *βυλόμενοι μὴ φαίνεσθαι πρὸς ἑτέρας ΕΚΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΧΕΙΡΑΣ*. Existimari volebant ullum alium respicere, sive ab aliis opem petere.

Jer. cap. XVI. 6. *neque calvitium inducet sibi pro illis quisquam*. Hunc morem a gentibus acceptum observabant Judæi, contra legem Levit. XIX. 27. 28. & Deut. XIV. 1. Ejusdem moris mentio fit & apud Ezech. XXVII. 31. & apud Arrianum de exp. Alex. 7, 14, 7. *κείρασθαι Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῷ νεκρῷ τὴν κώμην*. Præscidisse Alexandrum propter hunc mortuum comam.

Ezech. cap. XVII. 4. *in terram negotiatoriam*) Babyloniam intelligi certum est ex v. 12. In ea vero vel prope eam, regio fuit, κατ' ἐξοχὴν ἐμπορίῃ γῇ mercatoria terra dicta, uti constat ex Arriani Hist. Indica 41, 7. *ad Euphratis ostia appulerunt, & ad pagum quendam Babylonicæ regionis, cui Diridotis nomen est, pervenerunt*. Ἰνα λιβανωτόν τε ἀπὸ τῆς ΕΜΠΟΡΙΗΣ ΓΗΣ οἱ ἔμποροι ἀγινέσσι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα θυμιάματα ἡ Ἀράβων γῇ φέρει. quo & ibus ex mercatoria terra mercatores apportant, & alia aromata quæcunque fert Arabia. Fit etiam alius regionis mentio, cui nomen Emporia fuit, apud Polybium pag. 1319. lin. 7. *τὸ κάλλος τῆς χώρας, ἣν καλεῖσιν Ἐμπόρια*, bonitas regionis, quam vocant, Emporia; sed hæc sita fuit in Africa.

2. Maccab. cap. IX. De morte Antiochi hæc narrantur in Excerptis ex Polybio de virtutibus & vitiis Lib. XXXI. pag. 1453. med. *In Syria Antiochus Rex avidus paranda pecunie, ad templum Dianæ in Elymaidem exercitum movit, quo cum pervenisset, spe sua frustratus, eo quod barbari accolæ tantum scelus fieri prohiberent, regressus Tabis, quæ Persidis civitas est, e Sibis discessit, insania, ut quidam ajunt, correptus ob quædam signa atque ostenta, quæ ob violatam religionem templi istius ab infenso numine edita erant.* Id.

INDEX VERBORUM.

A.

Ἀγαθὰ Luc. I, 53.
 ἄγειν εἰς μετάνοιαν Rom.
 II, 4.
 ἄγεσθαι 2. Tim. III, 6.
 γενέσθαι Matth.
 XIV, 6.
 ἐπὶ Matth. X, 18.
 ἀγνοεῖν I. Tim. I, 10.
 ἀγνοια, κατὰ ἀγνοιαν Αἰτ.
 III, 17.
 ἀγορά Marc. VII, 4.
 ἀγωγή 2. Tim. III, 10.
 ἀγών I. Thess. II, 2.
 πρόκειται Hebr.
 XII, 1.
 ἀγωνίζεσθαι ἀγῶνα I. T.
 VI, 12.
 ἄδηλος I. Cor. XIV, 8.
 ἀδιανόητος idid.
 ἀθετεῖν Marc. VII, 9.
 τὴν πίσιν I. Tim. V,
 12.
 τὴν χάριν Gal II, 12.
 αἰθελεῖν νομίμως 2. Tim.
 II, 5.
 αἵρεσις Αἰτ. V. 17.
 αἰχροκερδής Tit. I, 7.
 pag. 626. sub fin.

αἰχρολογία Col. III, 8.
 αἰτίαν ἐπιφέρειν Αἰτ.
 XXV, 18.
 ἀκαθαρσία I. Thess. II,
 3.
 ἄκακος Rom. XVI, 18.
 ἀκατακάλυπτος I. Cor.
 XI, 5.
 ἀκατασασία Luc. XXI,
 9.
 Accusativus sequente
 ὅτι Joh. VIII, 54.
 Αἰτ. XVI, 3.
 Accusativi consequen-
 tiam designantes.
 Αἰτ. XXVI, 3.
 ἀκμὴν Matth. XV, 16.
 ἀγεῖν legere Jac. V, 11.
 perferre Marc. IV, 33.
 quid differat a
 μανθάνειν Joh.
 VI, 45.
 ἀκροατής Rom. II, 13.
 ἀλαζονεία I. Joh. II, 16.
 ἀλαζών Rom. I, 30.
 ἀληθεία Philipp. I, 18.
 ἀλήθειαν λελεῖν Joh.
 VIII, 40.

κα-

INDEX VERBORUM.

ἀλήθεια, κατὰ ἀλήθειαν	ἀναπολόγητος Rom. I, 20.
Rom. II, 2.	ἀνασταυρῆν Hebr. VI, 6.
ἀληθινὸς Joh. IV, 23.	ἀνατολή Matth. II, 1.
ἀλλὰ in interrog. pro	Anaphora 2. Cor. VI, 2.
aut Matth. XI, 8.	XI, 26.
καὶ nimirum etiam	ἀνευρίσκειν Luc. II, 16.
Rom. VI, 5.	Αἰ. XXI, 4.
precandi particula	ἀνέχεσθαι Αἰ. XVIII, 14.
Marc. IX, 22.	2. Cor. XI, 1.
post omisſam ne-	ἀνὴρ τέλειος Eph. IV, 13.
gationem 1. Cor.	ἀνθροπολογεῖσθαι Luc. II,
X, 19.	38.
ἀλλόφυλος Αἰ. X, 28.	ἀνθρώπος pleonastice
ἀμετάθετος Hebr. VI,	Luc. II, 15.
17.	κατὰ ἀνθρώπου
ἀμεταμέλητος Rom. XI,	Gal. I, 11.
29.	ἀντέχεσθαι Matth. VI,
ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι	24. Tit. I, 9.
1. Tim. V, 4.	ἀντιπῶτεν Αἰ. VII, 51.
ἀναβοᾶν Matth. XXVII,	ἀντοφθαλμεῖν Αἰ.
46.	XXVII, 15.
ἀναδεικνύναι, ἀνάδειξις	ἀνύειν Matth. X, 23.
Luc. I, 80.	ἀνώθεν Luc. I, 3.
ἀναδέχεσθαι Hebr. XI, 17.	ἀνώνυμος Hebr. VII, 3.
ἀνάθημα Luc. XXI, 5.	ἄξιος Matth. III, 8. Rom.
ἀνακεφαλαιῶσθαι Eph. I,	VIII, 18.
10.	ἄξιως Col. I, 10.
ἀνακρίνειν Luc. XXIII, 14.	ἀπάγειν κελεύειν Αἰ.
ἀνακτᾶσθαι τὰς ψυχὰς	XII, 19.
Luc. XXI, 19.	ἀπάγχεσθαι Matth.
ἀνακύνειν Luc. XXI, 28.	XXVII, 5.
ἀναπαύειν Matth. XI, 28.	ἀπα-

INDEX VERBORUM.

ἀπατεῖν Luc. XII, 20.	ἀποδοκιμάζειν Matth. XXI, 42.
ἀπαλγεῖν Eph. IV, 19.	ἀποδοχῆς ἄξιος I. Tim. I, 15.
ἀπαλλάσσειν Hebr. II, 15.	ἀποκαθίσταται Matth. XVII, 11. Αἰ. I, 17.
ἀπαντᾶν Luc. XIV, 31.	Hebr. XIII, 19,
ἀπάντησις Matth. XXV, 1.	ἀποκαρδοκία Rom. VIII, 19.
ἀπελθὼν pleonastice Matth. XXVII, 5.	ἀποκατάστασις Αἰ. III, 21.
ἀπέραντος I. Tim. I, 5.	ἀποκεφαλίζειν Matth. XIV, 10.
ἀπερισπᾶσως I. Cor. VII, 35.	ἀποκόπτεσθαι Gal. V, 12.
ἀπερίστατος Hebr. XII, 1.	ἀποκρίνεσθαι λόγον Matth. XV, 23.
ἀπέχειν πάντα Phil. IV, 18.	ἀπόκρισιν δέσσειν Joh. I, 22.
ἀπὸ αβ, post. Joh. XI, 53.	ἀπολείπεσθαι Hebr. IV, 9.
ἀπὸ ἀγοράς. Marc. VII, 4.	ἀπολλύμεθα Matth. VIII, 25.
μιάς Luc. XIV, 18.	ἀπολύειν Luc. II, 29.
οἱ ἀπὸ Ἱεροσ. Matth. XV, 1.	ἀπολύεσθαι discedere Αἰ. XXVIII, 25.
ἀποβλέπειν Hebr. XI, 26.	τῆς Luc. XIII, 12.
ἀποδείξαι Αἰ. XXV, 7.	ἀποπνίγεσθαι Luc. VIII, 33.
I. Cor. IV, 9. 2. Thess. II, 4.	ἀποσκευάζεσθαι Αἰ. XXI, 15.
ἀποδέχεσθαι Luc. VIII, 40. Αἰ. II 41. XXIV, 3.	ἀποσπᾶν Αἰ. XX, 30.
ἀποδιδόναι ἀμοιβὰς I. Tim. V, 4.	Υ y
ἡμῶν Rom. XIII, 7,	ἀποσ

INDEX VERBORUM

- ἀποσπᾶσθαι Luc. XXII, 41.
 ἀποστέλλειν Luc. IV, 18.
 ἀποστολή Act. I, 25.
 ἀποτελεῖν Jac. I, 15.
 ἀποτίθεσθαι Rom. XIII, 12. Eph. IV, 25.
 ἀποφεύγειν Matth. XXIII, 33.
 ἀπτεσθαι I Joh. V, 18.
 ἀρετὸς I Joh. III, 22.
 ἀρνεῖσθαι Matth. X, 33.
 ἀρπαγή ὑπαρχόντων Hebr. X, 34.
 ἀρπαγμὸν ἡγεῖσθαι Phil II, 6.
 ἀρχεσθαι pleonastice Matth. XI, 7.
 ἀρχὴν λαβεῖν Hebr. II, 3.
 ἀρχηγὸς Act. III, 15. Hebr. XII, 2.
 ἀσέλγεια Marc. VII, 22.
 ἀσθένεια 2 Cor. XIII, 3.
 ἀσπονδὸς Rom. I, 31.
 ἀσσάριον Matth. X, 29.
 Asyndeton Phil. III, 16.
 ἀσύνθετος Rom. I, 31.
 ἀσφαλίζεισθαι Matth. XXVII, 66.
 ἀτοπον εἶναι πράσσειν Luc. XXIII, 41.
 Atticismus Luc. XIII, 9.
- αὐξάνειν Joh. III, 30.
 αὐτόπτης Luc. I, 2.
 αὐτὸς, τὸ αὐτὸ λέγειν I Cor. I, 10.
 ἀφαιρεῖν Apoc. XXII, 18.
 ἀφανίζειν Matth. VI, 19.
 ἀφιέναι Matth. XV, 14.
 ἀφορᾶν εἰς Hebr. XII, 2.
 ἀφορμὴν διδόναι I Tim. V, 14.
 λαβεῖν Rom. VII, 8.
 Ἀχαΐα 2 Cor. I, 1. B.
 βάθος Rom. XI, 33. I Cor. II, 10.
 βάλλειν neutraliter Act. XXVII, 14.
 οἶνον Matth. IX, 17.
 βασιλικὸς Joh. IV, 46.
 βασάζειν Matth. VIII, 17. Joh. XX, 15.
 βδελύσσεσθαι Rom. II, 22.
 βεβαιεῖν Marc. XVI, 20. τὰς ἐπαγγελίας Rom. XV, 8.
 βέλη πορφύρα Eph. VI, 16.
 βία, μετὰ βίας Act. V, 26. βία-

INDEX VERBORUM.

βιάζεσθαι Luc. XVI, 16.	γίνεσθαι ἐν ἑαυτῷ Αἲ. XII, 11.
βιαία πνοή Αἲ. II, 2.	κατὰ venire ad Luc. X, 32.
βίος Marc. XII, 44.	μη γένοιτο Rom. III, 4.
βιωτικός Luc. XXI, 34.	nasci, πρὶν γενέσθαι Joh. VIII, 58.
βλέπειν Col. IV, 17. βλέποντας μη βλέπειν Matth. XIII, 13.	γινώσκειν cogitare Rom. VI, 6. 2. Petr. I, 20.
ββλή I Cor. IV, 5.	γνησίως Phil. II, 20.
ββληθεῖς Jac. I, 18.	γνώμη I Cor. VII, 40. Philem. 14.
βραβεύειν Col. III, 15.	γνωστὸν Rom. I, 19.
βραχύς, διὰ βραχείων Hebr. XIII, 22.	γονυπετεῖν Matth. XVII, 14.
βρυγμός τῶν ὀδόντων Matth. XIII, 42.	Δ
Γ	δάκνειν ἀλλήλους Gal. V, 15.
Γάδαρα Marc. V, 1.	δὲ pro ἀλλὰ Hebr. IV, 15.
Γαλάται Gal. I,	copulativum Matth. XXIV, 38. 39.
Γαλιλαῖος Matth. XXVI, 69.	emphaticum XI, 17.
γάμος Joh. II, 1. Hebr. XIII, 4.	δεῖπνον ποιεῖν Marc. VI, 21.
γάμος ποιεῖν Matth. XXII, 2.	δελεάζεσθαι Jac. I, 14.
γενεαλογία I Tim. I, 4.	δέχεσθαι hospitio excipere Matth. X. 14.
γένεσις Matth. I. 1.	δημιουργός Hebr. XI, 10.
γεννήματα Luc. XII, 18.	Υ y 2
γεύειν Luc. XIV, 24.	219
γίνεσθαι, γενήσεται αὐτοῖς Matth. XVIII, 19.	

INDEX VERBORUM.

ἀβραχέων Hebr. XIII 22. λόγος Αἰ. XV, 27. 2. Theff. II, 2. χάρις Αἰ. XV. II. cum accus. quod at- tinet ad Rom. III, 25. τὸν χρόνον Hebr. V. 12. ἀββαίνειν Αἰ. XVI, 9. ἀββόλ Αποκ. XII, 9. ἀγγίνεσθαι intercedere, de tempore Marc. XVI, 1. ἀκκεῖν Αἰ. XXIII, 35. ἀκκρίνειν Hebr. V, 14. ἀλέκτ Αἰ. II, 8. ἀμαρτύρεσθαι 1. Theff. IV, 6 1. Tim. V, 21. 2. Tim. II, 14. ἀννύειν Matth. X, 23. ἀπερᾶν Luc. XVI, 26. ἀπορεῖν Αἰ. V, 24. ἀσείειν Luc. III, 14. ἀπείρεσθαι κατὰ Αἰ. VIII, 1. ἀστρέφειν Phil. II, 15. ἀσώζειν ἐπὶ Αἰ. XXVII, 44.	ἀσώζειν πρὸς Αἰ. XXIII, 24. ἀφέροντα Rom. II, 18. ἀφθείρεσθαι 1. Tim. VI, 5. διδόναι ἀφορμὴν 1. Tim. V, 14. ἐαυτὸν εἰς τὸ θεά- σθαι Αἰ. XIX, 31. εἰρήνην Joh. XIV, 27. ἐλεον 2. Tim. I, 16. χάριν Jac. IV, 6. χρόνον Αποκ. II, 21. διεγείρω Marc. IV, 38. διετραμμένον Phil. II, 15. δίκαία Luc. I, 17. δικαιον λαβεῖν Αἰ. XVII, 9. δικαίως 1. Theff. II, 10. δίκην ὑπέχειν Jud. 7. διχοτομεῖν Matth. XXIV, 51. δόγμα Luc. II, 1. 1. Cor. IV, 5. δοκεῖν τι εἶναι Gal. VI, 3. δοκιμάζειν Luc. XII, 56. Rom. XIV, 22. 1. Cor. XVI, 3. διδεύειν ἐπιθυμίαις Tit. III, 3.
--	--

INDEX VERBORUM.

δαλῶσθαι Hebr. II, 15.
 δύνασθαι moraliter
 Marc. IV, 33. Joh. VI.
 60. 1. Joh III, 9.
 δυνατός ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ
 Luc. XXIV, 19.
 δυσαρρεσίσθαι Hebr.
 XIII, 16.
 δυσωδῶσθαι Luc.
 I, 3.

E.

εἶ Marc. I, 24.
 ἐγκαταλείπεσθαι 2. Cor.
 IV, 9.
 ἐγκρίνειν 2. Cor. X, 12.
 εἰ quandoquidem Act. IV,
 9.
 quod Act. XXVI, 8.
 1. Joh. III, 13.
 εἶδω, ἰδὼν εἶδον Act. VII,
 34.
 εἶδεν τὴν ἡμέραν Joh.
 VIII, 56.
 εἰδότες cogitantes
 Eph. VI, 8.
 εἰδώς τί λέγει pru-
 dens 1. Tim. I, 7.
 εἶναι ἐν τινί Luc. VII, 43.
 omīsum Luc. I, 38.
 II, 12.
 εἰπὼς Act. XXVII, 12.

εἰρήνην διδόναι Joh. XIV,
 27.
 εἰσερχέσθαι εἰς Act. XIX,
 30.
 καὶ ἐξέρχε-
 σθαι Act.
 I, 21.
 εἰς pro ἐν Marc. II, 1.
 Luc. I, 20.
 ad Act. XVII, 5, XIX,
 30.
 ἀπελεγμὸν ἐρχέσθαι
 Act. XIX, 27.
 λόγον Phil. IV, 15.
 εἶδεν γίνεσθαι Act. V,
 36.
 τέλει Luc. XVIII, 5.
 εἰς primus Matth. XXVIII,
 1.
 τις Marc. XIV, 47.
 ἀπὸ μιᾶς Luc. XIV,
 18.
 εἰσαγεῖν Hebr. I, 6.
 εἶτα itane vero? ergone?
 Hebr. XII, 9.
 ἐκ, τὴν ἐκ λαοδικείας Col.
 IV, 16.
 δευτέρᾳ Matth. XXVI,
 42.
 ἐκβάλλειν Matth. XII,
 20. Luc. VI, 22.

INDEX VERBORUM.

ἐκδιδόναι Αδ. II, 23.
ἐκδίδουσαι Matth. XXI,

41

ἐκδοτον λαβεῖν Αδ. II, 23.
ἐθεατρίζειν Hebr. X, 33.
ἐκκαθαίρειν 2. Tim. II, 21.
ἐκκλείειν Gal. IV, 17.

ἐκλογή, κατ' ἐκλογὴν
Rom. IX, 11.

ἐκλύεσθαι Matth. IX, 36.

ἐκπίπτειν Αδ. XXVII,
41. Gal. V, 4.

ἐκτενῶς 1. Petr. I, 22.

ἐκτραπείσθαι 1. Tim. I, 5.

ἐκφέρειν Αδ. V, 6.

ἐκφεύγειν τὰς χεῖρας
2. Cor. XI, 33.

ἐλέγχουσαι ὑπὸ Eph. V,
13.

ἐλεγχῶ Hebr. XI, 1.

ἐλεος δίδοναι 2. Tim. I 16.

ἐλθὼν pleonastice Eph.
II, 17.

ἐλκεσθαι ὑπὸ Jac. I, 14.

ἑλλάς differt a Macedo-
nia Αδ. XX, 2.

Ellipsis negationis

1. Cor. X, 19.

2C.

verbi Gal. II, 10.

1. Thess. III, 6.

ἐλπίδα ἀποκδέχεσθαι
Gal. V, 5.

ἐμαυτὸς Matth. VIII, 9.

ἐμμένειν ἐν Gal. III, 10.

ἡ πῖσι Αδ.
XIV, 22.

ἐμπίπτειν εἰς Luc. XIV, 5.

ἐμπορεύειν 2. Petr. II, 3.

ἐμφανίζειν πρὸς Αδ.
XXIII, 22.

ἐμφυτῶ Jac. I, 21.

ἐν pro εἰς Luc. XXIII, 42.

ὑπὸ 1. Cor. VI, 2.

διαβολαῖς εἶναι Tit.
I, 6.

ἐτοίμῳ ἔχειν 2. Cor.
X, 6.

οἷς εἰμι Phil. IV, 11.

ὀλίγῳ Αδ. XXVI,
28.

χαίρει 2. Thess. II,
16.

ἐν Διὰ δυοῖν Αδ. XIV, 13.

ἐνδείκνυσθαι Tit. II, 10.

ἐνεκεν 2. Cor. III, 10.

ἐνεργεῖσθαι Rom. VII, 5.

ἐνέργημα 1. Cor. XII, 6.

ἐντελεύξει ποιεῖσθαι 1. Tim.
II, 1.

ἐξ α 2. Cor. III, 5.

post Rom. I, 4.

ὅλης

INDEX VERBORUM,

ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Marc.	ἐπὶ c. genit. de tempore
XII, 30.	I. luc. IV,
οἱ ἐκ τῆς πόλεως oppri-	27.
dant Joh. XI, 1.	ὁ ἐπὶ τῆς κοιτῶ-
ἐξαγγέλλειν I. Petr. II, 9.	ν Aet.
ἐξαγοράζειν Gal. III, 13.	XII, 20.
ἐξαιρεῖσθαι Gal. I, 4.	c. dat. εὐχαριστεῖν ἐπὶ
ἐξαιτῶσθαι Luc. XXI, 31.	τῇ I. Cor. I,
ἐξετάζειν Matth. II, 8.	4.
ἐξιστᾶναι, ἐξίστασθαι	ἐπὶ τῇ θυσίᾳ
Marc. III, 21. Luc.	σπένδειν Phil.
XXIV, 22.	II, 17.
ἐξουσία πνευμάτων Matth.	ἐπὶ πᾶσι τῶ-
X, 1.	τοῖς Luc.
ἐξουσίαν ἔχειν Joh. XIX,	XVI, 26.
10.	c. accus. ad de tem-
λαβεῖν Aet.	pore Aet.
XXVI, 10.	XXVII, 20.
ἐξώθειν Aet. XXVII, 39.	ἐπὶ τὸ αὐτὸ Aet.
ἐπαγγέλλαν βεβαιῶν Rom.	II, 1.
XV, 8.	τὴν οἰκίαν ἐλ-
ἔχειν I. Tim.	θεῖν Aet.
IV, 8.	XII, 12.
ἐπαινεῖν I. Cor. XI, 17.	τὸ χεῖρον προ-
ἐπαίρειν τὰς κεφαλὰς	κόπτειν 2.
Luc. XXI, 28.	Tim. III, 13.
ἐπανόρθωσις 2. Tim. III,	πλεῖον Aet.
16.	XXIV, 4.
ἐπεὶ I. Cor. XV, 29.	ἐπιβάλλειν neutraliter
ἐπέχειν χρόνον Aet. XIX,	Marc. IV.
22.	37.

INDEX VERBORUM.

ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας	ἐπιφάνεια 2. Thess. II 8.
Αἰ. IV, 3.	ἐπιφέρειν αἰτίαν Αἰ.
ἐπιβαλὼν e-	XXV, 18.
gressus; pro-	διαβολὴν Jud. 9.
gressus Marc	ὀργὴν Rom. III,
XIV, 72.	5. Phil. I, 16.
ἐπίγνωσις ἀληθείας I.	ἐπιφώσκειν Matth.
Tim. II, 4.	XXVIII, 1.
ἐπιδημεῖν Αἰ. II, 10.	ἐπιχειρεῖν pleonastice
XVII, 21.	Luc. I, 1.
ἐπιδιδόναι ἑαυτὸν Αἰ.	ἐπιχορηγεῖν 2. Cor. IX, 10.
XXVII, 15.	ἐποκέλλω Αἰ. XXVII, 41.
ἐπιθυμία πρὸς Jac. IV, 5.	ἐργον ἐργάζεσθαι Marc.
ἐπιθυμίαις δαλεύειν Tit.	XIV, 6.
III, 3.	ποιεῖν 2. Tim. IV, 5.
ἐπικαλεῖσθαι μάρτυρα	ἐργάζεσθαι κακὸν Rom.
2. Cor. I, 23.	XIII, 10.
ἐπιμελείας ὑψιχάνειν Αἰ.	θάλασσαν A-
XXVI, 22.	pros, XVIII,
ἐπίνοια Αἰ. VIII, 22.	17.
ἐπισκέπτεσθαι Αἰ. XV,	ἐρεθίζειν Col. III, 21.
36.	ἐρευνᾶν Joh. v, 39.
ἐπισκηνῶν ἐπὶ 2. Cor. XII,	ἐρημῶ Matth. IV, 1.
9.	ἐρριμμένοι Matth. IX, 36.
ἐπίσκοπος Αἰ. XX, 28.	ἐρχεσθαι ire, proficisci
ἐπισύσασις 2. Cor. XI,	Luc. II, 44.
28.	ἐν τῇ abire in
ἐπιταγή, κατ' ἐπιταγὴν	Matth. XVI,
Rom. XVI, 26.	28.
ἐπίτροπος Gal. IV, 2.	ἐπὶ 7. Matth.
ἐπιφάνειν Matth. XXVIII,	III, 7.
I.	ἐρ-

INDEX VERBORUM.

ἐρχεσθαι ἐπὶ τὴν οἰκίαν	εὐπορεῖσθαι Act. xi, 29.
Act. xii, 12.	εὐρίσκειν Act. xix, 19.
εἰς ἀπελεγμὸν	εὐρίσκειν 1. Cor. xv, 15.
Act. xix,	εἰς 1 Petr. i, 7.
27.	εὐφραίνει Phil. iv, 8.
γινώσκω 2.	ἐφесῶς Act. xxviii, 2.
Tim. iii,	ἐφιστάναι 2. Tim. iv, 2.
7.	ἔχειν βάθρον Matth.
προκοπήν	xiii, 5.
Phil. i, 12.	ἐν ἐπιγνώσει Rom.
pleonastice Eph.	i, 28.
ii, 17.	ἐν ἐτοίμῳ 2. Cor. x,
ἔσα ὑμῶν Marc. xi, 24.	6.
ἑτερόλογος 1. Cor. xiv,	ἐπαγγελίαν 1. Tim.
21.	iv, 8.
ἔτι δὲ <i>præterea</i> , <i>quoniam</i>	ἐτοίμως Act. xxi,
<i>etiam</i> Luc. xiv, 26.	13.
Hebr. xi, 35.	ἡμέρας ἑσσεας
ἐτοίμως ἔχειν Act. xxi,	Joh. xi, 17.
13.	καιρὸν Gal. vi, 10.
ἐν ἐτοίμῳ ἔχειν	κοιμήσαντες Joh. iv,
2. Cor. x, 6.	52.
εὐαρεσέω Hebr. xi, 5.	νῦν Apoc. xiii, 18.
εὐθεῖα scil. ὁδὸς Luc. iiii,	πολλὰ λέγειν Joh.
5.	xvi, 12.
εὐδοκεῖν Matth. iiii, 17.	πῶς ἔχει Act. xv,
cum infinit. i.	36.
Thess. ii, 8.	ὑφ' ἑαυτὸν Matth.
εὐκαιρεῖν, εὐκαιρία Phil.	viii, 9.
iv, 10.	ἐχόμενος <i>vicinus</i> Marc. i,
εὐνοεῖν Matth. v, 25.	38.
εὐωδία ὁλβος Luc. i, 3.	

INDEX VERBORUM.

ἕως & Matth. I, 25.

Z.

Ζάω, τὸ ζῆν vita Hebr.

II, 15.

Ζηλωτῆς & Θεῶ Aēt. XXI,

3.

Ζυγός, ὑπὸ ζυγόν I. Tim.

VI, I.

H.

Ἡ ποτὶς quāt Luc.

XVII, 33.

ἤδη δὲ καὶ Matth. III,

IO.

ἤδη ποτὲ Phil. IV, IO.

ἠθελον Gal. IV, 20.

ἡμέρα Rom. XII, 12.

ἡμέρας ὁδὸς Luc.

II, 44.

ἡν ἡμέραν pro εἰς

ἡν Matth. XX,

2.

καταλαμβάνει I.

Theff. V, 4.

ἡμέραν ἔχειν Joh.

XI, 17.

ἰδεῖν Joh.

VIII,

56.

ὀρίζεῖν

Hebr.

IV, 7.

ἡμέρα, ἡμέραν γάσσεσθαι

Aēt. XXVIII, 23.

Θ.

Θάλασσαν ἐργάζεσθαι

Apos. XVII, 17.

Θέαμα I Cor. IV, 9.

Θέλων 2. Petr. III, 5. Jac.

I, 18.

θεομαχεῖν Aēt. XXI, 9.

θεραπεία Matth. XXIV,

45.

θηρίον Tit. I, 12.

θηνεῖν Matth. XI, 17.

θρίαμβος 2. Cor. II, 14.

θυμομαχεῖν Aēt. XII,

20.

I.

ἰδιος καιρὸς Gal. VI, 9.

I. Tim. II, 6.

ἰδία πόλις Matth.

IX, I.

ἰδεῖν Joh. XIX, 27.

ἰδιοὶ Aēt. XXIV, 23.

ἰδιον Aēt. IV, 32.

ἱκανὸν λαβεῖν Aēt. XVI,

9.

ποιεῖν Marc. XV, 15.

πρὸς 2. Cor. II, 16.

ἰμείρειν I. Theff. II, 8.

Imperfectum pro plus-

quamperf. Aēt. IV, 13.

In-

INDEX VERBORUM:

Infinitivus loco imperativi Luc. xxi, 42.

sequente ὅτι Αἰ. xxvii, 10.

ἰσθαῖ ὁποσ. ἑλλην Rom. i, 16.

ἰσα Θεῷ εἶναι Phil. ii, 16.

ἰσότης 2. Cor. viii, 13. κ.

καθαίρειν Marc. xv, 46.

καθίσταται Αἰ. xvii, 15.

καὶ τί θέλω Luc. xii, 49.

κολμα Rom, v, 7.

ἔως i. Cor. xi, 28.

αὐτ Phil. iv, 16.

quando, cum, Marc. xv, 25.

tunc Matth. xi, 29.

partic. intendendi Matth. xxi, 14.

Luc. xiii, 7.

partic. desperantis Marc. x, 26.

effective sumtum Luc. viii, 50.

καὶ positum inter participium & verbum Marc. xiii, 34.

καινοποιεῖν Αἰ. xxi, 5.

καιρὸς ἰδ. Gal. vi, 9. i. Tim. ii, 6.

καιρῷ δαλεῦειν, ἀκολυθῆν Rom. xii, 11.

καιρὸν ἔχειν Gal. vi, 10.

λαβεῖν xxiv, 25.

ὀρίζειν Αἰ. xvii, 26.

κατὰ καιρὸν Rom. v, 6.

κακὸς, ὑπὸ τῷ κακῷ νικᾶσθαι Rom. xii, 21.

κακὸν ἐργάζεσθαι Rom. xiii, 10.

κακῶ κακὸν ἰασθαι Rom. xii, 17.

κακὸς κακῶς ἀπολέσθαι Matt. xxi, 41.

κακῶς πάσχειν Matth. xvii, 15.

καλεῖν Eph. iv, 1.

καλῶς

INDEX VERBORUM.

καλῶς λέγειν Joh. vii, 11,	κατὰ Θεὸν 2. Cor. vii,
48.	10.
ποιεῖν Jac. ii, 19.	καιρὸν Rom. v, 6.
κάρφ⊙ Matth. vii, 3.	μέρ⊙ Hebr. ix, 5.
κατὰ ad, de causa fi-	ὀφθαλμὸς Gal.
nali Joh. ii, 6.	iii, 1.
in, de tempore	ὄψιν Joh. vii, 24.
2. Tim. iv, 1.	πάντα ἑρῶν
de loco Act.	Rom. iii, 2.
xxvii, 2. de re	πρόσωπον Act. iii,
Tit. i, 9.	i, xxv, 16. 2.
propter Matth. xix,	Cor. x, i. 7. Gal.
3. Rom. ii, 5.	ii, ii.
Phil. iv, ii.	τόπος Matth. xxiv.
secundum i. Cor.	7.
vii, 40.	ὑπερβολὴν Rom.
sicut Gal. iv, 28.	vii, 13.
ἄγνοιαν Act. iii,	καταβολή Matth. xiii,
17.	35.
ἀλήθειαν Rom. ii,	σπέρματ⊙
2.	Hebr. xi, ii.
ἄνθρωπον Gal. i,	κατακληροχρεῖν Act. xiii,
ii.	19.
ἑαυτήν Jac. ii, 17.	κατακρίνειν Marc. x, 33.
ἐκλογὴν Rom. ix,	Luc. vi, 37.
ii.	καταλαμβάνειν Joh. xii,
ἰὰ κατ' ἐμέ Eph.	35. i. Thess. v, 4.
vi, 21.	καταλαμβάνεσθαι Joh.
ἐπιταγὴν Rom. xvi.	viii, 4.
26.	καταλειπομένη ἐπαγγελ-
εὐαγγέλιον Rom.	λία Hebr. iv, i.
ii, 16.	κα-

INDEX VERBORUM.

καταλύειν τὸν νόμον κληρονομεῖν Matth. v, 5.	
Matth v, 17.	Luc. x, 25. Hebr. i, 4.
τὰς σκηναὶς 2.	κλήσεως ἧς ἐκλήθη Eph.
Cor. v, 1.	iv, 1.
καταπατεῖν Matth. vii, 6.	κλίνει ἡμέρα Luc. ix, 12.
καταποντίζεσθαι Matth. xviii, 6.	κοινωνεῖν 2. Joh. ii.
καταρτίζειν Matth. iv, 21. Luc. vi, 40.	κοιτῶν, οἱ ἐπὶ κοιτῶν Act. xii, 20.
κατασκοπεῖν Gal. ii, 4.	κομίζεσθαι Hebr. xi, 19.
καταφιλεῖν τὸς πόδας Luc vii, 38.	κομψότερον ἔχειν Joh. iv, 52.
καταχέειν κατὰ τὴν κεφαλῆς Marc. xiv, 3.	Consequentia per nominativum Marc. ix, 20.
κατέχειν εἰς Act. xxvii, 40.	κοόρτις Matth. xxvii, 27.
κατηγόριαν πρὸς δεχέσθαι i. Tim. v, 19.	κοσμεῖν i. Tim. ii, 6.
κατόρθωμα Act. xxiv, 2.	κρίζειν Act. xxvii, 38.
κείσθαι νόμον i. Tim. i, 9.	κρατεῖν τὴν προθεσῆς Act. xxvii, 13.
ἐν τῷ πονηρῷ i. Joh. v, 19.	κρήτες Tit. i, 12.
κενοφωγία i. Tim. vi, 20.	κρίνεσθαι Luc. vi, 37.
κεντυρίων Marc. xv, 39.	ἐν τινι judicari ab aliquo i. Cor. vi, 2.
κεράμιον Marc. xiv, 13.	κρίσιν ποιεῖν Joh. v, 27.
κεφαλὴν ἐπαίρειν Luc xxi, 28.	κριτὴν γίνεσθαι Jac. ii, 4.
κηρύσσειν Luc. iv, 18.	κλᾶσθαι τὰς ψυχὰς Luc. xxi, 19.
κινεῖσθαι Act. xvii, 28.	κυκλεῖσθαι Luc. xxi, 20.

κύρις

INDEX VERBORUM.

καὶ ἐλέησον Matth.	λιθόσρωτον Joh. xix, 13.
xvii, 15.	λογίζεσθαι Rom. viii, 18.
κυρῶν 2. Cor. ii, 8.	λογικός Rom. xii, 1.
κώμη Matth. ix, 35.	λόγιον Αδ. vii, 38.
Λ.	λόγιον Αδ. xviii, 24.
λαμβάνειν ἀρχὴν Hebr.	λόγον ἀποκρίνεσθαι
ii, 3.	Matth. xv, 23.
ἀφορμὴν Rom.	τὸν αὐτὸν εἰπεῖν
vii, 8.	Matth. xxvi.
ἐξουσίαν Αδ.	44.
xxvi, 10.	ποιεῖσθαι Αδ. i,
καιρὸν Αδ.	i. ἔθενός Αδ.
xxiv, 25.	xx, 24.
πέειραν Hebr.	διὰ λόγον Αδ. xv,
xi, 29.	27. 2. Theff.
uxorem ducere	ii, 2.
Marc. xii,	εἰς ἀργυρίαν λόγον
21.	Phil. iv, 15.
λαμπρὰ ἐσθῆς Luc.	τῷ λόγῳ quia ob
xxiii, ii.	causam Αδ. x,
λέγω δὲ i. Cor. i, 12. Eph.	29.
v, 32.	ὑγιῆς λόγῳ Tit.
λέγει ἡ γραφὴ Marc. xv,	ii, 8.
28. Rom. iv, 3.	λοιπὸν Αδ. xxvii, 20. 2.
λέγειν τὸ αὐτὸ i. Cor. i,	Tim. iv, 8.
10.	λύειν τὰς ἀμαρτίας Matt.
ὁρῶν Luc. xx, 21.	xxviii, 18.
λείπεσθαι Jac. i, 4.	τὸν νόμον Joh. vii,
λειτεργία Hebr. i, 14.	23.
λίθοις κατὰκόπτειν Marc.	λυμαίνεσθαι Αδ. viii, 3.
v, 5.	λυπεῖν Eph. iv, 30.

INDEX VERBORUM.

M.	μετὰ αὐτῶν pro δι αὐ-
Macedonia distingui-	τῶν Matth.
tur a Græcia Act. xx,	xxvii, 66.
2.	ὅρκος Matth. xiv, 7.
μάλλον δὲ Gal. iv, 9.	παθῆς Luc. i, 39.
μανθάνειν Eph. iv, 20.	c. genit. eodem
καὶ αἰσθάνειν quid	sensu quo c. ac-
differant Joh.	cus. Marc. x, 30.
vi, 45.	μεταβῆναι Matth. xvii,
μάρτυρα ἐπικαλεῖσθαι 2.	20.
Cor. i, 23.	μετάνοια Hebr. xii, 17.
μαρτυρεῖν Act. xiv, 3.	εἰς μετάνοιαν
Hebr. x, 15.	ἀγεῖν Rom.
μαρτύρεσθαι Eph. iv, 17.	ii, 4.
μαστιγᾶν Luc. xviii, 33.	μετατίθεσθαι Gal. i, 6.
μέγα 2. Cor. xi, 15.	μετεωρίζεσθαι Luc. xii,
μεγαλεῖα ποιεῖν Luc. i,	29.
49.	μετρητῆς Joh. ii, 6.
μεθερμηνεύεσθαι Matth	μὴ ἐκ pro ἐκ μὴ Hebr.
i, 23.	xi, 3.
μεθίσταναι Act. xiii, 22.	μὴ γένοιτο Rom. iii, 4.
εἰς Col. i, 13.	μία, ἀπὸ μιᾶς Luc. xiv,
μεθίστασθαι τ Luc. xvi,	18.
4.	μίλιον Matth. v, 41.
μελετᾶν i. Tim. iv, 15.	μιμητῆς i. Cor. iv, 16.
μένειν Joh. xxi, 22.	μιξέλλην Act. xvi, 1.
μέροϛ, ἐν τῷ μέρει 78 τῶ	μνησθῆναι ἐλέους τῶν Luc.
2. Cor. ix, 3.	i, 54.
κατὰ μέροϛ Heb.	μόνον elliptice usurpa-
ix, 5.	tum Gal. ii, 10. v,
μετὰ i. Tim. iv, 14.	13.

μῦθοι

INDEX VERBORUM.

μῦθοι καὶ γενεαλογίαι	νῆς I. Cor. xiv, 14.
I. Tim. i, 4.	νῆν ἔχειν Apoc. xiii,
μῶλωψ I. Petr. ii, 24.	18.
μωρός I. Cor. iii, 18.	νῦν admirationis & in-
N.	dignationis Luc. xi,
Νεανίσκοι milites Marc.	39.
xiv, 51.	νύξ προκόπτει, προβάίνει
Negatio omissa I. Cor. x,	Rom. xiii, 12.
19, 20.	Ξ.
transposita	Ξενίζεσθαι I. Petr. iv, 4.
Hebr. xi, 3.	ξέσης Marc. vii, 4.
νεκρός Rom. viii, 10.	Ο.
Eph. ii, 1.	ὁ pro ὅς Rom. xiv, 2.
νήπι I. Cor. xiii, 11.	ὄγδο I. Petr. ii, 5.
Eph. iv, 13.	ὁδὸς ἡμέρας Luc. ii, 44.
νικᾶσθαι ὑπὸ τῷ κακῷ	omittitur Luc. iii,
Rom. xii, 21.	5. xiv, 21.
Nomen proprium loco	οἰκητήριον Jud. 6.
pronominis 2. Tim.	οἰκία domus, stirps, Phil.
i, 18.	iv, 22.
νομή 2. Tim. ii, 17.	οἰκονομία Eph. i, 10. i.
νομικός Matth. xxii, 35.	Tim. i, 4.
νομίμως ἀθλεῖν 2. Tim.	οἰκουμενη Luc. ii, 1.
ii, 5.	ὀλίγ I. Petr. ii, 1.
Nominativus absolute	ὀλίγ I. Petr. ii, 1.
Luc. xxi, 6. Act. xx, 3.	xxvi, 28.
Consequentia Marc.	ὁμοιᾶν Rom. ix, 29.
ix, 20.	ὁμολογεμένως I. Tim.
νόμος κεῖται I. Tim. i, 9.	iii, 16.
νοσφίζεσθαι Act. v, 2.	ὀνειδίζειν Matth. v, 11.
νοσχεῶς Marc. xii, 34.	Jac. i, 5.
	ὀνειδ I. Tim. i, 25.

INDEX VERBORUM.

ὀνομάζειν <i>invocare</i> 2. Tim.	ἔδέν ἐστιν <i>falsum est</i> Act.
II, 19.	XXI, 24.
ὀργή <i>supplicium</i> Rom. II, 5.	<i>nihil valet</i> I. Cor.
ὀργήν ἐπιφέρειν	II, 4.
Rom. III, 5.	λέγειν <i>errare</i> I. Tim.
ὀρεινὴ Luc. I, 39.	I, 7.
ὀρθῶς λέγειν Luc. XX, 21.	ἐκ εἶναι Matth. II, 18.
ὀρίζειν ἡμέραν Hebr. IV, 7.	ἔως Joh. IV, 6. Act. XX,
καιρὸν Act. XVII,	II. I. Cor. XI, 28.
26.	ὀφείλω 2. Thess. I, 3.
ὀρκῶ, μεθ' ὀρκῶ Matth.	ὀφελῶ I. Cor. XV, 32.
XIV, 7.	ὀφθαλμῶν Marc. VII,
ὅς pro ὅ Rom. XIV, 2.	22.
ὁσίως I. Thess. II, 10.	ὀφθαλμός, κατ' ὀφθαλ-
ὅτι <i>quare</i> , item <i>num</i>	μὸς Gal. III, 1.
Marc. IX, 28.	ὄφιος Marth. XXIII, 33.
post accusativum,	ὄψις Joh. VII, 24.
Joh. VIII, 54. Act.	ὄψωνιον Luc. III, 14.
XVI, 3.	Π.
sequente infini-	Πάλιν Matth. XIII, 44.
tivo Act.	πανοπλία Eph. VI, 11.
XXVII, 10.	ὥστε, οἱ παρ' αὐτοῦ <i>pro-</i>
ante ὅτι verbum	<i>pinqui ejus</i> Marc.
subaudiend-	III, 21.
dum Act. XIV,	<i>pro</i> Luc. XIII, 2.
22.	<i>propter</i> I. Cor. XII,
ἐὰν Marc. XV, 29.	15.
ἐδεῖς ὧν Gal. VI, 3.	μίαν 2. Cor. XI, 24.
ἐδέν εἰμι <i>nihil possum</i> , <i>ni-</i>	ὥστε βάλλειν εἰς Act. XX,
<i>hil</i> ago I. Cor.	15.
XIII, 2. 2. Cor.	ὥστε βόλως Hebr. XII, 19.
XII, 11.	Ζ ζ

INDEX VERBORUM.

ὁδηγεῖν Matth.	παρενοχλεῖν Act. xv, 19.
1, 19.	παρεπίδημι Hebr. xi,
ὁδεύειν, ὁδο- χὴ Mar. iv, 20.	13.
ὁδεύειν Rom. vii, 18.	παρέχειν πίσιν demon- strare argumento Act.
ὁδοποιεῖν Marc. xvi, 17. Luc. i, 3.	xvii, 31.
ὁδοκίπτειν Luc. xxiv, 12.	παριστάνειν Act. xxiii, 24. xxvii, 23. 2. Cor.
ὁδολαμβάνειν Matth. i, 20.	xi, 2.
βασιλείαν Hebr. xii, 28.	Participium exponen- dum per etsi i. Tim.
ὁδο Gal. i, 12.	III, 14.
ὁδολαγὴ Jac. i, 17.	πᾶς quivis, qualiscunque Matth. XIX, 3.
ὁδολύεσθαι Hebr. xii, 12.	summus, maximus i. Tim. i, 6.
ὁδοπλήσι Hebr. ii, 14.	merus Jac. i, 17.
ὁδοποιεῖν 2. Cor. xi, 2.	πᾶσαν πίσιν ἐνδείκ- νυσθαι Tit. ii, 10.
ὁδοποιεῖν Marc. iii, 2.	7ὸ πᾶν i. Cor. xv, 28.
παρεῖναι venisse Matth. xxvi, 50.	πάχειν εὖ Gal. iii, 4.
εἰς Col. i, 6.	κακῶς Matth. xvii, i.
παρεισάγειν 2. Petr. ii, i.	πείθειν Act. xiii, 43.
παρεισελθεῖν Gal. ii, 4.	πειθοῖ καὶ λόγῳ i. Cor.
παρεκτός 2. Cor. xi, 28	ii, 4.
παρεληλυθὼς χρόνῳ i. Petr. iv, 3.	πεῖραν λαμβάνειν Hebr. xi, 29.
	πέλαγῳ Matth. xviii, 6.

INDEX VERBORUM.

πελεκίζειν Apos. XX, 4.
 πεί, οἱ πεί τὸν Παῦλον
 Aet. XIII, 13.
 πειάγειν 1. Cor. IX, 5.
 πειάλλειν χάρακα, στρα-
 τόπεδον Luc. XIX, 43.
 πείσασθαι 2. Tim. II,
 16.
 πεινάσθαιμα 1. Cor. IV,
 13.
 πειπίπτειν λησταῖς Luc.
 X, 30. Jac. I, 2.
 πειποιεῖσθαι Hebr. X, 39.
 πειρήγνυναι Aet. XVI,
 22.
 πεισπᾶσθαι πεί, ὑπό
 Luc. X, 40.
 πειπθέναι εἰσφάνον Marc.
 XV, 17.
 τιμήν 1. Cor.
 XII, 23.
 χλαμύδα
 Matth.
 XXVII, 28.
 πέριπερ 1. Cor. XIII, 4.
 πιθανός Col. II, 4.
 πικρία Rom. III, 14.
 πισεύειν incipere credere
 Rom. XIII, 12.
 πισεύεσθαι Rom. III, 2.
 1. Cor. IX, 17. 1. Tim.
 III, 16.

πίσις Θεῶ Marc. XI, 22;
 Apos. XIV, 12.
 ἡ πείσει ἐμμένειν
 Aet. XIV, 22.
 πείσιν αἰθετεῖν 1.
 1. Tim.
 V, 12.
 παρέχειν ar-
 gumento
 demon-
 strare Act.
 XVII, 31.
 ηρεῖν 2. Tim.
 IV, 7.
 πῖσος certius, verius 1. Tim.
 I, 15.
 πλείον, ἐπὶ πλείον Aet.
 XXIV, 4.
 πληθ Jac. V, 20.
 πλην itaque Luc. X, 14.
 πληρης Aet. IX, 36.
 πληρῶν Col. IV, 17.
 πληρῶσθαι Matth. I,
 22.
 πλησίον ὁ Matth. V, 43.
 πνοή βίαία Aet. II, 2.
 πόθεν Matth. XIII, 54.
 Marc. VIII, 4.
 ποιεῖν, ποιεῖσθαι, ὁ ποιεῖς,
 ποίησόν τῶ χιόν
 Joh. XIII, 27.
 Z z z ποιεῖν

INDEX VERBORUM.

ποιεῖν, ἄτοπον ἔδεν Luc.	πόλεμος contentio Jac.
XXIII, 41.	IV, 1.
γάμος Matth	πόλις ἰδία Matth. IX, 1.
XXII, 2.	ὅς ἐκ τ' πόλεως ορρι-
ἐντεύξεις I. Tim.	dani Joh. XI, 1.
II, 1.	πολίτευμα Phil. III, 20.
ἔργον 2. Tim. IV,	πολλὰ adverbialiter
5.	Marc. III, 12,
ἱκανόν Marc. XV,	πολλὴ ὥρα Marc. VI, 35.
15.	πότε δὲ Matth XXIV, 38.
κρίσιν Joh. V, 27.	πῶς, ἴσως πόδας καταφι-
λόγον Αἰτ. I, 1.	λεῖν Luc. VII, 38.
ἔδενός Αἰτ.	πράγμα Luc. I, 1. I. Theff.
XX, 24	IV, 6.
μεγαλεῖα Luc. I,	πράξεις Αἰτ. I.
49.	πράσσειν Luc. III, 13. XIX,
πόλεμον Αποκ.	23.
XI, 7.	ἔδεν ἄτοπον
πρόνοιαν Rom.	Luc. XXIII,
XIII, 14.	41.
σπῆδὴν Jud. 3.	πεπραγμένον
ὑγιή, νεκρὸν Joh.	αὐτῷ Luc.
V, 15.	XXIII, 4.
φόνον Marc. XV,	πρηνὴς γενόμενος Matth.
7.	XXVII, 5.
χρόνον Αἰτ. xv, 33.	πρὶν γενέσθαι Joh. VIII,
πόλεμος praelium I. Cor.	58.
XIV, 8. Ap.	προάγειν producere Αἰτ.
XII, 7, πόλε-	XII, 6.
μον ποιεῖν Α-	προβαίνειν Luc. I, 7.
ποκ, XI, 7.	προγεγονότα Rom. II, 25.
	προελ-

INDEX VERBORUM.

προελπίζειν Eph. I, 12.	προσέχειν λεγομένοις Αδ.
προθεσεως κρατεῖν Αδ.	VIII, 6. XVI, 14.
XVII, 13.	Ἰνι Act. VII, 10.
προθυμία Αδ. XVII, 11.	προσκόπτειν I. Petr. II, 8.
πρόκειται 2.	προσκυνεῖν Matth. II, 11.
Cor. VIII, 12.	προσοφείλειν Philem. 19.
προκοπή I Tim. IV, 15.	προσπίπτειν Ἰνι Marc.
προλέγειν Gal. V, 21.	III, 11.
πρόνοιαν ποιῆσαι Rom.	Ἰοῖς γόνασι
XIII, 14.	Luc. V, 8.
πρὸς ad in comparatio-	προστιθέναι Luc. III, 20.
ne Rom. VIII, 18.	προστίθεσθαι Αδ. II, 41.
propter Matth. XIX, 8.	προσφέρεισθαι Ἰνι Hebr.
ἐαυτὸς ἀπελθεῖν do-	XII, 7.
num abire Joh.	πρόσωπον, κατὰ πρόσω-
XX, 10.	πον Αδ. III, 13.
Ἰὰ πρὸς εἰρήνην Luc.	πρόσωπον, κατὰ πρόσω-
XIV, 32.	πον Αδ. III,
Ἰί πρὸς ἡμᾶς Matth.	13. XXV, 16.
XXVII, 4. Joh.	2. Cor. X,
XXI, 22.	1. Gal. II, 11.
προσέρχεσθαι Ἰῷ Θεῷ	Ἰὰ κατὰ πρόσω-
Hebr. XI, 6.	πον 2. Cor.
προσέχειν ἐαυτῷ Αδ. XX,	X, 7.
28.	προφάσει Phil. I, 18.
ἀκχοθεῖσι Heb.	προχειρίζεσθαι Αδ. XXII,
II, 1.	14.
	Proverbium Matth.
	XXIV, 22.
	πταίειν Rom. XI, 11.
	πῦρ I. Petr. I, 7.
	Zz 3 πυρ

INDEX VERBORUM.

πυρφόρα βέλη Eph. VI, 16.	σερεὰ ἱεροφῆ Hebr. V, 12.
πῶς ἔσται ἔτο Luc. I, 34.	σεφανον πᾶσι θέναι Marc. XV, 17.
ἔχει Act. XV, 36.	σερατόπεδον Luc. XXI, 20.
Ρ.	σεβάλλεσθαι Luc. XIX, 43.
ῥαδιουργία Act. XIII, 10.	σεγνάζειν Matth. XVI, 3.
ῥίπτεσθαι Matth. IX, 36.	σεγκαλεῖν τὸ συνέδριον Act. V, 21.
ῥύμη Luc. XIV, 21.	σεγκλείειν Rom. XI, 32.
Σ.	Gal. III, 23.
σαπρὸς Matth. VII, 17.	σεγκρίνειν 2. Cor. x, 12.
σημεῖον Matth. XXIV, 24.	σεγχυσις Act. xix, 29.
σιτομέτριον Luc. XII, 42.	σελλαμβάνειν Luc. v, 9.
σκελεὶ κατάγειν Joh. XIX, 31.	σεμβαίνειν pleonastice Act. xxi, 30.
σκεῦϑ Act. IX, 15.	σεμβάλλειν τινὶ, καὶ εἰς τιν Luc. xiv, 31.
σκληρὸς Jac. III, 4.	σεμβάλλεσθαι Act. xviii, 27.
σκοτίζεσθαι Rom. I, 21.	σεμπαθῆς 1. Petr. iii, 8.
Eph. IV, 18.	σεμπολιτεία Eph. ii, 19.
σεῖρα Matth. XXVII, 27.	σεμπορεύεσθαι Marc. x, 1.
Ἰταλικὴ Act. X, 1.	σεμφωνεῖν 2. Cor. vi, 15.
σένδειν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ Phil. II, 17.	σεῖ τινϑ Matt. xv, 11, 19.
σπέρματϑ καταβολή Hebr. XI, 11.	συνέδριον Matth. v, 22.
σεύδειν 2. Petr. III, 12.	συνεῖναι τινι Luc. ix, 18.
σεδῆ, μετὰ σεδῆς Luc. I, 39.	συ-
σεδὴν ποιεῖσθαι Jud. 3.	
σευρὶς Matth. XV, 37.	
σελλεσθαι Act. XX, 20.	

INDEX VERBORUM.

συνεργεῖν Rom. viii, 28.	θάλασσαν ὑπὸ τῆς Rom.
συνέρχεται Act. xix,	xiii, i.
32.	ὑπὸ τῆς Luc.
συνετός Matth. xi, 25.	vii, 8,
συνοδία Luc. ii, 44.	ταχέως temere i. Tim. V,
συνοικεῖν i. Petr. iii, 7.	22.
συντηρεῖν Luc. ii, 19.	τῆς Luc. xix, 43.
συντρίβειν Luc. iv, 28.	τελεῖν Matth. x, 23.
σύντροφος Act. xiii, i.	τέλειος ἀνὴρ Eph. iv, 13.
συνυποκρίνεσθαι Gal. ii,	τελεσφορεῖν Luc. viii, 14.
13.	τέλος i. Tim. i, 5.
σύρειν Act. viii, 3.	εἰς τέλος Luc.
συστοιχεῖν Gal. iv, 25.	xviii, 5.
συστροφὴ Act. xix, 40.	τέρας Matth. xxiv, 24.
σφραγίζειν Joh. iii, 33.	τετραδίου Act. xii, 4.
σχῆμα Phil. ii, 7.	τετυφώσθαι i. Tim. vi,
σώζεσθαι Matth. xxiv,	4.
22.	τηρεῖν ἐν Joh. xvii, 12.
σωτηρία Luc. i, 71.	τὴν πίσιν 2. Tim.
σωτηρίας τυγχάνειν 2. Tim.	iv, 7.
ii, 10.	τὴν φυλακὴν Act.
σώφρων Tit. ii, 5.	xii, 6.
τ.	τις, εἰς τις Marc. xiv, 47.
τὰ θεῶν Matth. xxii,	τις in contemptu Act. xix,
21.	15.
ταπεινὸν Matth. xviii, 4.	τί ἡμῖν καὶ σοὶ Matth. viii,
xxiii, 12. 2. Cor. xii,	29. τί ἐν Rom. iii, 9.
21. Phil. ii, 8. iv, 12.	τιμᾶν τιμαῖς Act. xxviii,
θάλασσαν ἡμέραν Act.	10.
xxviii, 23.	benefacere Matth.
	xv, 6.

IN EEX VERBORUM.

Τιμὴν ἀποδιδόναι Rom.	ὑπερβαίνειν 1. Theff. iv,
xiii, 7.	6.
Τοῖς τῷ Matth. xviii, 5.	ὑπερβάλλειν 2. Cor. iiii,
Τρόπον, κατὰ πάντα	10.
Τρόπον Rom iii, 2.	Hyperbaton Act. i, 22.
Τροφή σερεά Hebr. v, 12.	ὑπερβολή 2. Cor. iv, 7.
Τυχάνειν ἐπικερίας Act	καθ' ὑπερβολήν Rom.
xxvi, 22.	vii, 13.
σωτηρίας 2.	ὑπερήφανος Rom. i, 30.
Tim. ii, 10.	ὑπεροχή, ἐν ὑπεροχῇ ὧν
Τύπος exemplum 1. Cor.	i. Tim. ii, 2.
x, 6.	ὑπέχειν δίκην Jud. 7.
simulacrum Act.	ὑπόδειγμα 2. Petr. ii,
vii, 43.	6.
εἰς Τύπον ὡς ἀδεί-	ὑποδεικνύειν Matth. iii,
δοσθαι Rom.	7.
vi, 17.	ὑποδέχεσθαι Luc. xix, 6.
Τυφλῆν 2. Cor. iv, 4.	ὑποζωννύειν τὸ πλοῖον Act.
Τυφθεσθαι 1. Tim. vi, 4.	xxvii, 17.
Τυχῶν, ὃς Τυχθεσθαι Act.	ὑπόμνησις 2. Petr. i, 13.
xxviii, 2.	ὑπόστασις Hebr. xi, 1.
γ.	ὑποσέλλεσθαι Act. xx,
Ἰγνῆς λόγος Tit. i, 8.	20.
ὧς omittitur Luc. iii	ὑποφαίνειν Matth.
25.	xxviii, i.
ὑπανδρος γυνή Rom. vii	ὑσερεῖν Hebr. iv, i.
2.	ὑφθῆν Matth. xxi, 12.
ὑπαρχόντων ἀρπαγῇ Heb.	φ.
x, 34.	Φανερόν ποιεῖν Matth.
ὑπὲρ de Rom. ix, 27.	xii, 16.
pro Rom. viii, 31.	Φαντασία Act. xxv, 23.
	Φέ-

INDEX VERBORUM.

Φέρειν, Φέρουσα πύλη AEt.	χάριν ἀθετεῖν Gal. II,
XII, 10.	21.
Φεύγειν ἀπὸ Matth.	χάριν διδόναι Jac. IV, 6.
XXIII, 33.	ἐπείναι, προσεῖναι
Φθείρειν 2. Cor. VII, 2.	Luc. II, 40.
Φθόγγειν 1. Cor. XIV, 7.	Διὰ τὴν χάριν AEt.
Φιλανθρώπως χρᾶσθαι	XV, 11.
AEt. XXVII, 3.	ἐν χάριτι ἡ ἑνὸς
Φιλόψυχος Joh. XII, 25.	Rom. V, 15. Tit.
Φόνον ποιεῖν Marc. XV, 7	III, 7.
Φρονεῖν ἵνα ὁ Θεὸς Matth.	πρὸς χάριν ἀκρίβειν
XVI, 23.	Eph IV, 29.
Φρόνησι I. Luc. I, 17.	χεῖρες καθαρὰς Jac. IV, 8.
Φρερεῖσθαι Gal III, 23.	ἵνα χεῖρας ἐκφεύ-
Φύειν Hebr. XII, 15.	γειν 2. Cor. XI,
Φυλακὴ 1. Petr. III, 9.	33.
Φυλακὴ 1. Petr. III, 9.	ἵνα χεῖρας ἐπιβάλ-
Φυλακὴν τηρεῖν AEt.	λεῖν AEt. IV, 3.
XII, 6.	ὑπὸ ἵνα χεῖρας
Φωνή AEt. XIII, 27. I	πίπτειν Hebr. X,
Cor. XIV, 7.	31.
lingua 1. Cor. XIV,	χεῖρον, ἐπὶ τὸ χεῖρον προ-
10.	κόπτειν 2. Tim. III,
Φῶς ignis Marc. XIV, 54	13.
Φωτίζειν 1. Cor. IV, 5. 2.	χλαμύδα περιθέναι
Tim. I, 10.	Matth. XXVII, 28.
X.	χλευάζειν AEt. II, 13.
Χαίρειν λέγειν 2. Joh. 10.	χορηγεῖν 2. Cor. IX, 10.
χάρικα περιβάλλειν Luc.	χρᾶσθαι Φιλανθρώπως
XIX, 43.	AEt. XXVII, 3.
	Zz 5, χρη-

INDEX VERBORUM

χρηματίζειν Aet. XI, 26.	ψυχὴ, κατὰσθαι τὰς ψυχὰς Luc. XXI, 19.
χρηματίζεσθαι Matth. II, 12.	ψυχομαχεῖν Aet. XII, 20.
χρηματισμός Rom. XI, 4.	ὦρα Matth. XIV, 15.
χρησις Rom. I, 27.	Rom XIII, 11.
χρόνον δίδοναι Apoc. II, 21.	ἤλθεν Marc. XIV, 41.
ἐπέχεν Aet. XIX, 22.	πολλὴ Marc, VI, 35.
ποιεῖν Aet. XV, 33.	ὥς itaque Hebr. III, 11.
διὰ τὸν χρόνον Hebr. V, 12.	ὥς ἐπὶ Aet. XVII, 14.
χώρα, οἱ ἐν ταῖς χώραις Luc. XXI, 21.	ὥς ἐπὶ εἰπεῖν Hebr. VII, 9.
χωρίς 2. Cor. XI, 28.	ὥς declarativum Matt. X, 1.
ψευδὲς 1. Joh. II, 27.	ὠφελεῖσθαι ἔκ τινος Matth. XV, 5.
ψυχὴ homo Aet. II, 43.	
Rom. II, 9.	

IN-

(o)

INDEX

ANNOTATIONUM.

MATTHÆUS.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
I. di	I	I	V. di	41	ibid.
ibidi	19	2		43	ibid.
	20	8		44	45
	22	ibid.	VI.	I	ibid.
	23	ibid.		3	46
	25	9		19	ibid.
II. di	I	Ibid.		23	47
ibidi	8	10		24	ibid.
	11	ibid.		31	50
	12	11		32	ibid.
	16	12	VII.	2	52
	18	13		3	ibid.
III.	7	14		6	53
ibidi	8	27		17	ibid.
	10	28	VIII.	2	55
	17	30		9	ibid.
IV.	I	37		17	56
	21	38		25	57
V. di	5	ibid.		29	ibid.
	11	40	IX.	I	58
	17	41		17	ibid.
	22	ibid.		35	ibid.
	25	42		36	59
	28	ibid.	X.	I	60
	34	43		14	ibid.
					X.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
X,	18	61	XVI.	3	79
	23	ibid.		23	ibid.
	29	62		28	82
	33	ibid.	XVII.	11	83
XI.	7	63		14	84
	8	ibid.		15	ibid.
	17	64		20	ibid.
	25	65	XVIII.	4	85
	28	ibid.		5	86
	29	66		6	ibid.
XII.	16	67		18	88
	20	ibid.		19	ibid.
	35	68	XIX.	3	ibid.
XIII.	5	69		8	89
	13	ibid.		29	90
	35	70	XX.	2	ibid.
	42	ibid.		17	ibid.
	44	71	XXI.	31	91
	54	72		41	ibid.
XIV.	6	ibid.		42	93
	7	ibid.	XXII.	2	ibid.
	10	73		21	ibid.
	15	ibid.		35	94
XV.	1	ibid.	XXIII.	12	ibid.
	5	75		14	95
	6	76		33	ibid.
	14	ibid.	XIV.	7	ibid.
	16	77		22	96
	23	ibid.		24	98
	37	ibid.		38	99
					XIV.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
XIV.	45	ibid.	V.	1	ibid.
	51	ibid.		5	128
XXV.	1	100		43	ibid.
XXVI.	39	ibid.	VI.	35	129
	42	ibid.	VII.	4	130
	44	ibid.		9	133
	50	101		22	ibid.
XXVII.	69	ibid.	VIII.	4	136
	4	ibid.	IX.	5	ibid.
	5	102		20	137
	26	110		22	138
	27	ibid.		28	ibid.
	28	113	X.	1	139
	46	114		26	140
	66	ibid.		30	ibid.
XXVIII.	1	116		33	143
MARCUS,			XI.	22	ibid.
I.	24	117		24	144
	38	118	XII.	21	ibid.
II.	1	ibid.		30	145
	23	ibid.		34	ibid.
III.	2	119		44	146
	11	120	XIII.	34	ibid.
	12	ibid.	XIV.	3	150
	21	ibid.		6	ibid.
IV.	20	124		13	ibid.
	24	125		41	151
	33	ibid.		47	ibid.
	37	127		51	ibid.
	38	ibid.		54	ibid.
					XIV.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
XIV.	72	152	II.	1	178
XV.	7	153	ibidi	12	182
ibidi	15	ibidi	ibidi	15	ibidi.
ibidi	17	ibidi	ibidi	16	183
ibidi	25	154	ibidi	19	ibidi.
ibidi	28	ibidi	ibidi	29	184
ibidi	29	155	ibidi	38	ibidi.
ibidi	39	156	ibidi	40	186
ibidi	43	157	ibidi	44	188
ibidi	46	ibidi.	III.	5	189
XVI.	1	ibidi.	ibidi	13	ibidi.
ibidi	17	158	ibidi	14	190
ibidi	20	ibidi.	ibidi	20	20
LUCAS.				25	ibidi.
I.	1	158	IV.	18	193
ibidi	2	162	ibidi	27	ibidi.
ibidi	3	163	V.	8	194
ibidi	7	169	ibidi	9	ibidi.
ibidi	17	ibidi.	VI.	22	ibidi.
ibidi	20	170	ibidi	37	195.
ibidi	25	ibidi.	ibidi	40	ibidi.
ibidi	34	ibidi.	VII.	8	196
ibidi	38	172	ibidi	38	ibidi.
ibidi	39	ibidi.	VIII.	14	199
ibidi	49	173	ibidi	33	ibidi.
ibidi	53	ibidi.	ibidi	40	ibidi.
ibidi	54	ibidi.	ibidi	43	200
ibidi	64	174	ibidi	50	201
ibidi	71	175	IX.	12	ibidi.
ibidi	78	ibidi.	ibidi	18	202
ibidi	80	176			X.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Vers.	Pag.	Cap.	Vers.	Pag.
X.	14	ibid.	XVIII.	23	226
	25	203	XIX.	6	ibid.
	30	204		14	ibid.
	32	ibid.		23	227
	40	205		39	ibid.
XI.	39	206		43	ibid.
XII.	18	ibid.	XX.	21	241
	20	207	XXI.	5	242
	24	ibid.		6	ibid.
	29	ibid.		9	ibid.
	42	211		19	243
	49	212		20	245
	56	ibid.		21	250
XIII.	2	213		28	251
	7	ibid.		31	252
	9	214		34	253
	12	ibid.	XXII.	41	ibid.
XIV.	5	ibid.		42	254
	18	215		45	258
	21	216	XXIII.	11	ibid.
	24	ibid.		14	ibid.
	26	217		15	259
	28	ibid.		41	262
	31	218		42	ibid.
	32	221	XXIV.	12	ibid.
XVI.	4	222		19	263
	16	ibid.		22	ibid.
	26	224	JOHANNIS.		
XVIII.	5	225	I.	22	264
	14	ibid.	II.	I	ibid.
					II.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
II.	6	265	XIX.	13	ibid.
III.	30	ibid.		27	ibid.
	33	ibid.		31	289
IV.	6	266	XX.	10	ibid.
	23	267		15	ibid.
	46	268		28	290
	52	269	XXI.	22	ibid.
V.	15	ibid.		25	291
	27	ibid.	ACT. APOST.		
	39	ibid.	I.	1	294
VI.	45	272		5	296
	60	273		6	ibid.
VII.	9	275		7	ibid.
	23	ibid.		15	297
	24	276		17	ibid.
VIII.	4	278		21	298
	40	ibid.		22	299
	48	ibid.		25	ibid.
	54	279	II.	1	ibid.
	56	280		2	301
	58	281		8	302
XI.	1	ibid.		10	ibid.
	17	282		13	303
	53	ibid.		23	305
XII.	25	ibid.		41	307
	35	ibid.		43	309
XIII.	27	283	III.	13	310
XIV.	27	285		15	ibid.
XVI.	12	287		17	311
XVII.	11	ibid.		21	312
XIX.	10	288	IV.	3	315
					Cap.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Vers.	Pag.	Cap.	Vers.	Pag.
IV.	9	ibid	XII.	6	332
	13	ibid		10	334
	19	316		11	ibid.
	32	317		12	ibid.
V.	2	ibid.		19	335
	6	ibid.		20	ibid.
	17	318	XIII.	1	339
	21	ibid.		10	340
	24	ibid.		13	ibid.
	26	319		19	341
	36	ibid.		22	ibid.
VII.	34	ibid.		27	343
	38	320		43	ibid.
	43	ibid.	XIV.	3	344
	51	ibid.		13	ibid.
VIII.	1	321		22	345
	3	ibid.	XV.	11	346
	6	323		19	347
	10	ibid.		27	348
	22	325		33	ibid.
	38	326		36	350
IX.	15	ibid.	XVI.	1	351
	36	327		3	ibid.
X.	1	ibid.		9	352
	28	328		12	ibid.
	29	ibid.		14	ibid.
	31	329		22	353
XI.	17	ibid.	XVII.	5	ibid.
	26	331		9	354
	29	ibid.		11	ibid.
XII.	4	ibid.		14	ibid.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
XVII.	15	357		14	ibid.
	21	ibid.	XXIII.	9	388
	26	ibid.		22	ibid.
	28	359		24	ibid.
	31	360		35	ibid.
XVIII.	14	375	XXIV.	2	389
	24	ibid.		3	391
	27	377		4	ibid.
XIX.	15	ibid.		23	392
	19	378		25	ibid.
	22	379	XXV.	7	ibid.
	27	ibid.		16	ibid.
	29	ibid.		18	393
	30	ibid.		23	ibid.
	31	380	XXVI.	3	395
	32	ibid.		8	396
	40	ibid.		10	397
XX.	2	ibid.		22	ibid.
	3	381		28	ibid.
	11	382	XXVII.	2	399
	15	383		3	ibid.
	20	ibid.		10	ibid.
	24	384		12	401
	28	ibid.		13	ibid.
	30	385		14	ibid.
XXI.	4	ibid.		15	402
	13	386		17	403
	15	ibid.		20	404
	24	ibid.		21	405
	30	ibid.		23	ibid.
XXII.	3	387		38	406
					XXVII.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
XXVII.	39	ibid.		15	ibid.
	40	ibid.	VI.	1	429
	41	ibid.		5	ibid.
	44	407		6	430
XXVIII.	2	ibid.		17	431
	10	408	VII.	2	ibid.
	23	ibid.		5	432
	25	ibid.		8	ibid.
AD ROMAN.				13	433
I.	4	409		15	ibid.
	16	ibid.		18	434
	19	410.		24	ibid.
	20	ibid.	VIII.	10	ibid.
	21	413		18	435
	27	ibid.		19	436
	28	414		28	ibid.
	30	ibid.		31	437
	31	ibid.	IX.	11	ibid.
II.	2	415		27	438
	4	416		29	439
	5	418	XI.	4	ibid.
	9	419		11	ibid.
	13	420		29	ibid.
	16	ibid.		32	440
	18	421		33	441
	22	ibid.	XII.	1	442
	28	ibid.		7	ibid.
III.	2	422		11	ibid.
	4	423		17	443
	5	424		21	ibid.
	9	ibid.	XIII.	1	ibid.
	14	425		7	ibid.
	25	ibid.		10	ibid.
IV.	3	427		11	444
V.	2	ibid.		12	ibid.
	6	ibid.		14	446
	7	428	XIV.	2	448
			Aaa 2		XIV.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Vers.	Pag.	Cap.	Vers.	Pag.
XIV.	22	ibid.	XIII.	4	473
XV.	8	449		11	ibid.
XVI.	18	ibid.	XIV.	7	ibid.
	26	450		8	475
I. AD CORINTH.				10	476
I.	4	450		14	477
	10	ibid.		21	ibid.
	12	451	XV.	15	ibid.
II.	2	452		28	478
	4	453		29	ibid.
	10	ibid.		32	479
III.	16	454	XVI.	3	ibid.
	18	455	II. AD CORINTH.		
IV.	5	457	I.	1	480
	9	459		23	ibid.
	13	460	II.	8	481
	16	ibid.		14	ibid.
V.	10	ibid.		16	482
VI.	2	461	III.	5	ibid.
VII.	29	463		10	483
	35	ibid.	IV.	4	484
	40	466		7	ibid.
VIII.	4	ibid.		9	485
IX.	5	467	V.	1	486
	17	ibid.		3	ibid.
	25	ibid.	VI.	2	487
X.	6	468		15	ibid.
	19	ibid.	VII.	2	488
	20	ibid.		10	ibid.
XI.	5	469	VIII.	12	492
	10	470		13	493
	17	ibid.	IX.	3	494
	28	471		7	ibid.
XII.	6	ibid.		10	ibid.
	15	ibid.		12	495
	23	472	X.	1	ibid.
XIII.	2	ibid.		6	496
					X.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
I.	7	ibid.	V.	13	531
	12	499		15	ibid.
II.	1	500		21	532
	2	501	VI.	3	ibid.
	19	ibid.		4	533
	24	502		9	ibid.
	26	503		10	ibid.
	28	ibid.		14	534
	33	504		17	ibid.
XII.	9	ibid.	AD EPHES.		
	11	ibid.			
	21	505		10	ibid.
XIII.	3	506		12	535
AD GALAT.				1	536
				3	537
	4	508		17	538
	6	509		19	539
	11	511	IV.	1	540
	12	ibid.		13	ibid.
	4	ibid.		14	ibid.
	10	512		17	541
	11	ibid.		18	ibid.
	13	515		19	542
	21	ibid.		20	544
	1	516		25	ibid.
	4	ibid.		27	ibid.
	10	518		29	ibid.
	13	ibid.		30	546
	23	ibid.	V.	13	ibid.
	29	523		32	547
IV.	2	ibid.	VI.	8	ibid.
	9	524		11	548
	17	ibid.		16	549
	20	526		21	551
	25	527	AD PHILIP.		
	28	528			
V.	4	ibid.		12	551
	5	529		16	ibid.
	12	530		18	552

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Vers.	Pag.	Cap.	Vers.	Pag.
II.	6	553	II. AD THESS.		
	7	555			
	8	ibid.	I.	3	582
	15	556	II.	2	ibid.
	17	557		4	583
	20	558		8	ibid.
III.	16	ibid.		16	584
	19	ibid.	I. AD TIMOTH.		
	20	559		4	585
IV.	8	564		5	588
	10	ibid.		7	590
	11	565		9	592
	12	567		10	ibid.
	15	ibid.		13	ibid.
	16	ibid.		15	ibid.
	18	ibid.		16	595
	22	568	II.	1	ibid.
AD COLOSS.				2	601
I.	6	569		4	ibid.
	10	570		6	ibid.
	13	571		9	602
	19	572	III.	5	ibid.
II.	4	573		14	603
III.	8	ibid.		16	ibid.
	15	ibid.	IV.	8	604
	21	575		12	605
IV.	16	ibid.		14	ibid.
	17	576		15	ibid.
I. AD THESS.			V.	4	606
II.	1	577		12	ibid.
	2	ibid.		14	607
	3	ibid.		19	ibid.
	8	578		21	ibid.
	10	ibid.		22	ibid.
III.	6	ibid.	VI.	1	608
IV.	6	579		4	ibid.
V.	4	581		5	609
	7	ibid.			VI.

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
VI.	12	ibid.		19	ibid.	XI.	29	ibid.
	20	ibid.					35	680
II. AD TIM.			AD HEBR.			XII.	1	681
I.	6	610	I.	4	ibid.		2	683
	10	618		6	633		7	ibid.
	16	619		14	634		9	684
	18	ibid.	II.	1	ibid.		12	ibid.
II.	5	620		3	ibid.		15	685
	10	ibid.		14	ibid.		17	ibid.
	14	ibid.		15	635		28	687
	16	ibid.	III.	11	636	XIII.	4	ibid.
	17	ibid.	IV.	1	ibid.		16	688
	19	621		7	640		19	ibid.
	21	ibid.		9	ibid.		22	ibid.
	25	622		15	ibid.			
III.	6	ibid.	V.	12	ibid.	JAC.		
	7	ibid.		14	661	I.	2	689
	10	ibid.	VI.	6	662		4	ibid.
	13	623		17	ibid.		5	ibid.
	16	ibid.	VII.	3	663		14	ibid.
IV.	1	624		5	ibid.		15	690
	2	625		9	ibid.		17	ibid.
	5	ibid.	IX.	5	ibid.		18	693
	7	ibid.	X.	15	664		21	694
	8	ibid.		31	ibid.	II.	4	695
AD TIT.				33	ibid.		17	696
I.	6	627		34	665		18	ibid.
	7	626		39	ibid.		19	ibid.
	9	ibid.	XI.	1	ibid.		23	ibid.
	12	629		3	667	III.	4	ibid.
II.	5	630		5	668	IV.	1	697
	8	ibid.		6	674		5	ibid.
	10	631		10	675		6	ibid.
III.	3	ibid.		11	676		7	698
	7	ibid.		13	ibid.		8	ibid.
AD PHILEM.				17	ibid.	V	11	699
	14	632		19	ibid.		20	700
				26	679			L

INDEX ANNOTATIONUM.

Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.	Cap.	Verf.	Pag.
1. PETR.			1. JOH.			XI.		
I.	7	ibid.	II.	16	708	XII.	7	718
	22	701		27	711		9	ibid.
II.	8	ibid.	III.	3	ibid.	XIII.	18	719
	9	ibid.		9	712	XIV.	12	720
	24	ibid.		13	713	XIX.	17	ibid.
III.	7	702		22	ibid.	XX.	4	ibid.
	8	ibid.	V.	18	ibid.	XXI.	5	ibid.
	9	703		19	714	XXII.	18	721
IV.	3	ibid.	2. JOH.			Additamentum		
	4	ibid.		10	715	in V. T.		
2. PETR.				11	ibid.	Exod.		
I.	13	704		12	ibid.	IV.	25	721
	20	ibid.	EP. JUD.			Jes.		
II.	1	ibid.		3	716	L.	15	722
	3	705		6	ibid.	Jer.		
	5	ibid.		7	ibid.	XVI.	6	ibid.
	6	706		9	717	Ezech.		
	14	ibid.	APOC. JOH.			XVII.	4	ibid.
III.	1	ibid.		21	ibid.	2. Macc.		
	5	707	II.	15	ibid.	IX.		ibid.
	12	ibid.	III.					

L. S.

Ad errata typographica quod attinet, licet altera statim Dedicationis pagina *viri* pro *vixi* excusum sit: similia tamen non facile repertum iri spero. A pagina 640. saltus factus est in numerandis paginis ad 661. Et annotatio ad vocem *αιχρονερον* Tit. I, 7. quæ pag. 627. poni debuisset, ad paginam proxime præcedentem relata est. Vale.

Raphel, Georg, 1673-1740

Annotationes philologicae in Novum Testamentum ex Polybio et Arriano

Hamburg 1715

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Th Ex 153#(Beibd.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11284580-0

VD18 1157819X-003